

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

DANSKE I CALIFORNIA

og

CALIFORNIA HISTORIE

...

BERETNINGER OM DE DANSKES LIV OG
VIRKE FRA DE TIDLIGSTE PIONER DAGE

...

SOPHUS HARTWICK

I BIND

SAN FRANCISCO

1939

Kort over California

I Aaret 1849 tegnede Major Robert Selden Garnett et Udkast til et Segl for California og dette blev senere antaget som Statens officielle Segl. Forklaring til Tegningen er følgende: I den runde Bue i Seglets Yderkant er der anbragt 31 Stjerner, en for hver Stat i Unionen med California iberegnet. Den fremtrædende Figur forestiller Gudinden Minerva, udsprunget fuldvoksen fra Jupiters Hjerne (en Hentydning til at California blev Stat uden først at være Territorium). Ved Minervas Fødder er en Grizzly Bjørn, der æder af nogle Vindrue-Klaser, et Sindbillede paa Landets Ejendommeligheder. En Guldgraver med sit Værktøj fortæller om Guldfundene; i Bugt og Flod ser man Skibe, der vidner om kommerciel Foretagsomhed. De sneklædte Bjergtinder, Sierra-Nevada Bjergene, danner Baggrunden, og øverst er det græske Ord "Eureka" (Jeg har fundet det) i dobbelt Betydning — Californias Optagelse i Unionen og Guldgravernes vidunderlige Held.

Navnet *The Golden State* har sin Oprindelse fra Guldfundene.

Statens Hjemblomst er *The Golden Poppy* (Gul Valmue).

Statens Motto: *Eureka* (Jeg har fundet det).

The Golden Gate (Den gyldne Port eller Det gyldne Horn), Indløbet til San Francisco Bugten, har ikke Navn fra de rige Guldfund. Det var General John Charles Fremont, der gav Navnet, begrundet paa Indløbets ejendommelige Form. I sine "Memorier af mit Liv", skriver han bl. a.: "Til dette Indløb (*Gate*) gav jeg Navnet *Golden Gate*, af samme Aarsag som Byzantium Havn (senere Constantinople) fik Navnet *Chrysoceras* eller *Golden Horn*".

Indianerne kaldte Indløbet til Bugten — *Yulupa*.

Denne Bogs Forfatter er født i Roskilde, Danmark, den 25. Juli 1868. Faderen var Sadelmager og Tapetserer; Bedstefaderen var Sagfører og Bogholder i København. Familien stammer fra gamle danske Slægter. Paa Faderens Side var Slægten paa Frederik IV's Tid og senere i flere Led Skibstømrere ved Holmen; Faderens Moder, født Bruun, hørte til den kendte Bruun-Slægt i Fredericia og Kolding. Paa Moderens Side tilhører Familien Vedel-Slægten, hvis Stamfader er Historikeren, Anders Sørensen Vedel (11te direkte Led) samt Reformatoren, Biskop Hans Tausen (13de Led) og gamle Slægter i Ribeegnen; i Vejle Amt og i Sønderjylland.

Sophus Hartwick udvandrede i Foraaret 1887, knap 19 Aar gammel, og kom, efter nogle Maaneders Ophold i Arizona, til San Francisco, hvor han i August 1887 fik Ansættelse ved det danske Blad "Pacific Skandinavn", som den kendte Dansker, James Madison havde paabegyndt at udgive to Uger forinden.

Omkring tre Aar efter blev Hartwick knyttet til "Bien" (den Gang et Billed-Magasin). Straks efter blev "Bien" omdannet til et Nyhedsblad og der blev lagt Planer for at opbygge et stærkt Sammenhold blandt de Danske over hele Staten, ved at erhverve en Læsekreds for "Bien" og samtidig arbejde for Oprettelsen af danske Foreninger. Der blev i flere Aar udført et stort Arbejde i den Retning. Hartwick blev Eneejer af "Bien" i 1897.

Den 30. Maj 1891 blev Hartwick gift med Frøken Johanne Elizabeth Pedersen (født i Porsgrund, Norge), der sammen med sine Forældre, Kaptajn Christian Pedersen og Hustru, var ankommet til San Francisco i 1884. I Ægteskabet var der en Søn, Arthur Hartwick, der døde den 31. Maj 1909.

Sophus Hartwick modtog i 1916 Ordenen Ridder af Dannebrog. Han er Æresmedlem af det danske Alderdomshjem "Aldersly", ligeledes Æresmedlem af Dania-Foreningen samt Æresmedlem af "Margrethe Loge" Nr. 24, Dansk Systersamfund; Afdeling "Thyra" af Dannebrog-Foreningen; Sangforeningen "Lyren" og "Dansk Frimurerklub". Han var Medlem af Danmarks-Bygningens Komiteens Eksekutive Udvalg, Medlem af Komiteen for "Det sønderjydske Fond", "Liberty Loan", "Røde Kors", o. s. v.

FORORD

Det kan synes mærkeligt, at en Mand i min Alder og med de Erfaringer jeg har haft fra et langt Livs Stræbsomhed og Nøjsomhed i dansk-amerikansk Samvirkes Tjeneste turde binde an med Udgivelsen af et saa betydeligt og kostbart Værk som nærværende, især da saa mange af de Mænd jeg i det sidste halve Aarhundrede har arbejdet sammen med i forskellige folkelige Opgaver og som jeg kunne have ventet Støtte fra, er gaaet bort.

Der har ogsaa været Tider, hvor jeg helt var ved at opgive Arbejdet, af Frygt for et altfor stort finansielt Tab. Litterært Arbejde om videnskabelige eller historiske Emner bliver jo næsten altid støttet af offentlige Midler (Fond) eller af Mænd, der forstaar og paaskønner Betydningen af det Arbejde, der bliver udført.

Der var kun eet jeg kunde og maatte gøre for saa nogenlunde at sikre mig mod et altfor stort finansielt Tab, nemlig forelægge mine Planer for saa mange som mulig af den nulevende Slægt. Saa rejste jeg ud omkring til de danske Kolonier og søgte der at finde den Forstaaelse og Velvilje, der var saa absolut nødvendig. Det er særligt disse Landsmænd, der har muliggjort, at jeg nu tør vove at udgive Bogen. I de biografiske Omtaler er Navnene paa mange af dem, der gav mig Opmuntring i mit Forehavende og som bestilte Bogen.

I de biografiske Meddelelser om den nulevende Slægt vil der savnes nogle Navne, som burde have været der; men det er nu ikke helt Efterladenhed fra min Side. Jeg har gjort mit bedste i dette omfattende Arbejde, og mange af de Breve jeg har sendt til Folk, der burde have været nærmere omtalt i Bogen, er forbleven ubesvarede; i flere Tilfælde trods gentagne Henvendelser.

Jeg forstaar fuldt vel, at et Arbejde som dette, udført af Enkeltmand, vil have sine Mangler. Naar man skal se og søge de tusinder Steder, kan man let komme til at overse et eller andet, der til andre maaske kan ligge saa lige til. Men det tør jeg sige, at der har været en ærlig Vilje for at bringe det mest mulige paa en sanddru og vederhæftig Maade. Hvad jeg særligt har søgt, er at give en Beretning om Landsmænd og Forhold i tidligere Dage.

Der var Danske i California endogsaa førend de store Gulfund, fremragende, betydelige Mænd, hvis Navne lyser frem i Californias Historie. Senere Slægtled har frembragt danske Mænd, der paa saa mange Omraader har staaet i første Række blandt Statens Borgere. Den jævne Mand har ikke mindst i sin daglige Dont hjulpet til at kaste Glans over sit danske Navn. Det er disse historiske Fakta jeg ønskede at bringe frem og bevare for Efterslægten.

Staten California har sin særegne og mærkelige Historie, saa ulig andre Staters og andre Landes Historie. California var ikke et Grænse-

land, der blev optaget i Unionen som en naturlig Følge af en gradvis Udvidelse af Grænselinierne og med et etableret Centrum, fra hvilket udgik de nærmere Bestemmelser og Folkestyret.

De Mænd, der kom til California i den ældre Tid stod ukendte overfor hinanden. De kom fra forskellige Steder i Amerika, fra Europas Lande og andre Steder. De fleste havde ikke nogen bestemt Plan om, hvad de vilde bestille i det nye Land de kom til, udover Ønsket om at faa en selvstændig Stilling og at tjene Penge. Guldet vinkede. Men da Tiden kom, da der blev Krav for retslig Styrelse og ordnede Samfundsforhold var der i denne Sammenblanding af Mennesker fra alle Verdens Lande alt det, der var ønskeligt for at udfylde det tiltrængte: Læger, Præster, Ingeniører, Haandværkere, Forretningsmænd, Sømænd, Landbrugere o. s. v. Der var blandt disse Pionerer mange særligt dygtige og fremsynte Mænd, der forstod at tage Ledelsen, og blandt Befolkningen var der et alment Ønske om Folkestyre. Intet andet nyt Land kan i hurtig Opvækst fremvise noget lignende som California; men intet andet nyt Land har ej heller haft Betingelserne som her — en særegen, selbevist Befolkning og saa — de umaadelige Rigdomskilder.

Forbindelsen med de andre Stater var besværlig. Op til 1869 var der ingen Jernbaneforbindelse og California laa langt borte fra Angel-Saksisk Civilisation. San Franciscos Golden Gate var den aabne Port, der førte ud til den store Verden og til Unionens østlige Stater. Der var i Befolkningen Lyst og Evne til paa egen Haand at antage og sætte i Værk de store Problemer, der i stigende Fart gjorde sig gældende i dette mærkelige Land — California.

Ud fra disse Forhold udviklede der sig en vis Selvstændighedsfølelse, som man kaldte *The Western Spirit*. Meget godt er kommet derfra.

Denne Selvstændighedsfølelse i Befolkningen satte ogsaa sit Præg paa dansk Samvirke i California. Saaledes har den store Dania-Forening (stiftet 1879) i Grundloven fremsat som Formaal: at stifte Afdelinger (Loger) *vest for Klippebjergene*. — Dansk Brodersamfunds Loger i California har efterfulgt Danias Eksempel og har gennemført et intimt Samarbejde mellem California Logerne.

Der har i det Hele taget været et godt Samarbejde blandt de Danske i California. Store Opgaver er kommet frem og har faaet en heldig Løsning og paa visse Omraader er Danskernes Virke i California ret enstaaende. Meget herom vil fremkomme i Bogen.

Om *Danske i California* i nogen Maade kan bidrage til at styrke Samvirket blandt de Danske her i Vesten, er en af de væsentligste Bevæggrunde for Bogens Tilblivelse opnaaet. Jeg gaar ud fra, at Modersmaalet er og altid vil være det væsentligste Bindeled i Samvirket. Derfor, og fordi Bogen sikkert ogsaa vil have sin Betydning for Fødelandet — og derved virke som et Bindeled mellem vort gamle Fædreland og de udvandrede Sønner og Døtre — fandt jeg det heldigst, at Bogen blev trykt i det danske Sprog.

Jeg kan dog godt indse, at meget af det, der er skrevet om her i Bogen, kan have Betydning for det almene amerikanske Publikum, og da især for den unge Slægt, der er glade for deres danske Afstamning; men som ikke kan læse det danske Sprog. Mange Forældre har talt til mig

herom, ligeledes mange af de Unge. Det er jo heller ikke udelukket, at den særligt historiske Part af Bogen senere hen kan blive oversat til Engelsk.

Til alle, som har været gunstig stemt for mit Arbejde og som paa forskellig Maade har givet mig Opmuntring, vil jeg hermed frembære min varmeste Tak.

Sophus Hartwick

San Francisco, California, 1939.

Titelbladet for Bogen "Esplandias Heltebedrifter", hvorfra man mener Navnet California stammer.

CALIFORNIA

ÆLDRE HISTORIE - NAVNETS OPRINDELSE

NAVNET *CALIFORNIA* forekommer første Gang i Historien i det sekstende Aarhundrede, efter en af den spanske Udsending Fernando Cortez sidste Rejser. Cortez, Søn af en fattig spansk Adelsmand, var i 1504, kun tyve Aar gammel, i Haiti, indtog Cuba 1511 og sejlede i Februar 1519 med 11 Skibe og 660 europæiske Krigere for at indtage Mexico og kristne Folket. Efter mange Kampe med de Indfødte lykkedes det Cortez at erobre Landet, Kong Montezuma blev afsat, de hedenske Gudebilleder blev ødelagt og de spanske Munke prædikede Kristendom. Cortez blev 1522 udnævnt til Statholder og Landet blev kaldet *Ny Spanien*. Cortez viste stor Iver for at udvikle Agerbrug og for at faa en ordnet Styrelse; han sendte Ekspeditioner ud for at opdage nyt Territorium og søgte særligt at finde et Gennemløb til Pacific Oceanet. Imidlertid var han falden i Unaade hos den spanske Konge og blev afsat som Statholder af *Ny Spanien*.

Cortez havde dog ikke opgivet at besøge "Det stille Hav" (Pacific Oceanet) og i 1532 drog han paa en Rejse omkring Cap Horn og ind i Stillehavet, hvor han opdagede Sydspidsen af den Landsdel, der kaldes Nedre California.

Hvorfra Navnet *California* stammer, er ikke absolut paavist. Historikere har fra Tid til anden fremført Formodninger om Navnets Tilblivelse. Saaledes nævnes der visse Ords Sammenstilling, f. Eks. "Cal y forno" (Kalkgrube), "Colofen" (Harpiks) med Henpegning paa de store Naaletræer, "Cala fornix" (Hvælving) hentydende til en høj Klippe med Hvælving, som Cortez fandt i Nedre California. Flere Stater, Floder, Bjerge o. s. v. har faaet Navn fra Indianernes Benævnelser, og et Ord, der i Lyden har nogen Lighed med California, er bleven fremsat som en mulig Løsning paa Gaaden. Ordet i Indianer Sprog betyder "et højt Bjerg" eller "høje Bjerge".

De nævnte Hentydninger til Navnets Oprindelse er kun Gisninger, uden aktuelt Holdepunkt. Det var først i 1849, at Historiegranskerne til-

fældigt fik en Antydning til, hvad man nu mener er Ordets virkelige Oprindelse. George Ticknor udgav paa denne Tid et stort Værk om spansk Litteratur, i hvilket han omtaler en Bog, udgivet 1509, der giver en fantastisk Skildring af en Eventyrø. Bogens Navn var *Las Sergas de Esplandia* (Esplandias Heltebedrifter) og heri forekommer Ordet "California". George Ticknor sætter dog ikke Navnet i Bogen i Forbindelse med Staten Californias Navn; han omtaler i al Fald ikke Ligheden. Først flere Aar efter, i 1862, fremkommer den fremtrædende Lærde, Pastor Everett Edward Hale med den Paastand, at Eventyrbogen ganske sikkert gav Løsningen paa det man i Aarhundreder havde gættet paa.

Esplandia er et fingeret Navn paa en græsk Fyrste i Stamboul, det gamle Navn for Constantinopel. Bogen fortæller om en Ø, fuld af Perler og Guld, og hvor der kun bor Kvinder—Amazoner. Dronningens Navn er Califia og Landet kaldes California.

Forfatteren skriver bl. a.: "Paa højre Side af Indien findes en Ø, kaldet California. Her boer der mørkladne Kvinder uden Mænd, thi de lever som Amazoner. De er stærke Kvinder, kraftige i Vækst, modige og frygtløse. Deres Land er det mest utilgængelige af alle, med dybe Kløfter og høje Fjelde, hvor ingen Fjende kan komme ind. Deres Vaaben er af pureste Guld, det samme er Brynjen og Sadelen paa de vilde, rapfodede Heste, Amazonerne har tæmmet. Amazonerne boer i Huler, der er udarbejdet med stor Flid. De har mange Skibe, der sejler til fremmede Lande, ogsaa paa Krigstogt, og der fortælles om disse Kvinders eventyrlige Bedrifter og heltmodige Kampe i Stamboul. En bestemt Tid om Aaret kommer Mændene til Øen; men de maa kun opholde sig en kort Tid. Børn af Kvindekønnet, født af Amazonerne, bliver paa den underskønne Ø, medens Drengbørnene bliver sendt bort med Mændene."

Fantastiske Bøger af den Slags var meget populære i den Tidsalder denne Bog udkom. Det var den almindelige Opfattelse, selv i højere Kredse, at der fandtes Eventyrlande, hvor alt det, Mennesket satte Altraa til, laa et eller andet Sted i Overflødighed og ventede paa den kække Eventyrers Ankomst. Der var Byer, opført af det reneste Guld og kostbare Ædelstene. Kilder, der ikke alene gav Lægedom til de Syge; men fornyet og stadig Livskraft — Ungdomskilder. Selve Paradiset, det jordiske Paradis, mente man kunde findes igen.

Tidsaanden var fuld af Mystik. Der blev talt om alle disse forunderlige Fantasilande og man troede paa deres Eksistens. I Indberetningerne til Regeringen nævner de Opdagelsessøjrende eller de udsendte Erobrere meget, der tyder paa, at det ikke var Krigsdaad alene, der sporede Soldaterne stadig og uafbrudt fremad. Ordet California bliver flere Gange nævnt i de indsendte Beretninger, og skønt man ikke med absolut Sikkerhed kan tillægge Cortez at have givet California Navn, saa er det dog

givet, at Navnet først forekommer i Tilknytning til denne Landsdel under hans Rejser. Man drager den Slutning, at Cortez og hans Mænd maa have læst den eventyrlige Bog "Las Serges de Esplandia" og paa visse Punkter fundet Sammenligninger mellem Digterens Fantasiø og det Sted de opdagede og som de troede var en Ø.

I 1542 kom Portugiseren *Cabrillo* paa sin Opdagelsesrejse til California. Han kastede Anker i den Bugt, der nu kaldes San Diego, og sejlede nogle Dage efter videre, saa langt som Monterey Bugten; men kom ikke i Land begrundet paa den stærke Paalandsvind. Han fulgte Kysten til han havde Golden Gate i Sigte, uden at vide, at der her var en tryk Havn; han sejlede længere Nord, men saa vendte han om.

I Sommeren 1579 kom den engelske Opdagelsesrejsende *Francis Drake* paa et af sine Togter til California. Hans Skibe kastede Anker ved hvad nu kaldes Point Reyes — Drakes Point — og paa den engelske Krones Vegne tog han Landet i Besiddelse. Drakes Skibe laa i flere Uger til Anker ved Point Reyes, og Drake havde ingen Anelse om, at der nogle faa Mil derfra var en stor og tryk Havn — San Francisco Bugten. Det var helt tilfældigt, at San Francisco Bugten blev opdaget, og det var fra Landsiden. Drakes egentlige Ærende nordpaa var at finde en Nordvest Rute, men Øen, som han havde ventet at finde, var der ikke. Der var Land, stadigt Land.

I Virkeligheden var Landet Drake opdagede under spansk Besiddelse, da *Cabrillo* — Cortez' Udsending — 37 Aar forud havde opdaget hele Kyststrækningen. Først efter Drakes Besøg og efter at hans og den engelske Regerings Planer om at befolke California blev bekendtgjort, begyndte Spanien at tænke paa Kolonisation. Det blev dog kun nærmest ved Tanken foreløbigt.

I de efterfølgende Aar var der mange spanske Ekspeditioner i California, nogle kom fra Philippinerne, der var spansk Besiddelse. General *Vizcayno* blev i 1602 udsendt af Kong Philip den 3dje af Spanien med Henblik paa at kolonisere Landet; men der blev heller ikke da taget noget alvorligt Skridt i den Retning.

I de næstfølgende halvandet hundrede Aar kom der nu og da Ekspeditioner til California. Resultaterne af disse Besøg er dog til Dels gaaet tabt i Glemselens Mørke, og der var intet, der syntes at kunne opkræmme Spanierne til Handling. De smaa spanske Kolonier anede Faren for fremmede Magters Indgriben, og ansøgte forgæves om mere Beskyttelse og mere intim Forbindelse med Moderlandet.

Sørøvere fra forskellige Lande indfandt sig nu og da paa deres Togter og udøvede de skændigste Handlinger mod Befolkningen.

Saa kom Krigen mellem England og Spanien 1740-44, under hvilken England kom i Besiddelse af Spaniernes Landkort, visende Øer, Bugter, Havne og andre Landemærker paa Pacific Kysten.

Derefter fulgte en Række af videnskabelige Ekspeditioner, først kom Frankrig, saa England, der udsendte Kaptajn *James Cook* paa tre betydningsfulde Rejser 1768 til 1779. Nogle Aar forinden havde *Vitus Bering* været i Nordvesten, hvor der blev etableret russiske Besiddelser. Det var Rusland Spanierne særligt frygtede. Rusland havde sat sig fast i Nordlandet og pressede længere mod Syd.

Junipera Serra.

De spanske Ekspeditioner var udsendt i Religionens Navn for at kristne de Indfødte. Kristendommens Indførelse var Hovedøjemedet. Men mange af de Mænd Spanien udsendte for at lede Regeringens Bestemmelser, saa kun i Religionen og Præstestanden et Middel til at fremme deres egen politiske Ærgærrighed.

Jesuitterordenen havde paa Anmodning af Regeringen og ved en blandt Spaniens Befolkning indsamlet Subskription faaet Støtte for den Missionsgerning den udøvede i Mexico; men efter Europa-Krigen 1756-63 fulgte Spanien andre Landes Eksempel — Frankrig, Italien og Portugal — og udsendte Paabud om, at Jesuitter-Ordenen, som Straf for deres Gerninger, skulde fratages al Ejendomsret, heri var indbefattet Jesuitterne i Mexico, som dog havde været uden for det hele. En militær Ekspedition, under Anførelse af *Don Gaspar de Portola* blev sendt til Loseta og Jesuittermunkene — 16 i Tallet — blev tvunget til at forlade Landet. Deres Missionsstationer blev straks taget i Besiddelse af Franciscaner Ordenen, under Lederskab af *Junipera Serra*. De nye Missionærer var dog ikke særlig tilfreds med den paa dem paatvungne Missionsledelse; thi selve Styrelsen af Stationerne var overladt til Militæret. I 1772 blev der ogsaa en Forandring, idet Dominican Ordenen fik tilkendt Styrelsen af Missionerne i Nedre California, medens Franciscaner Ordenen fik Øvre California.

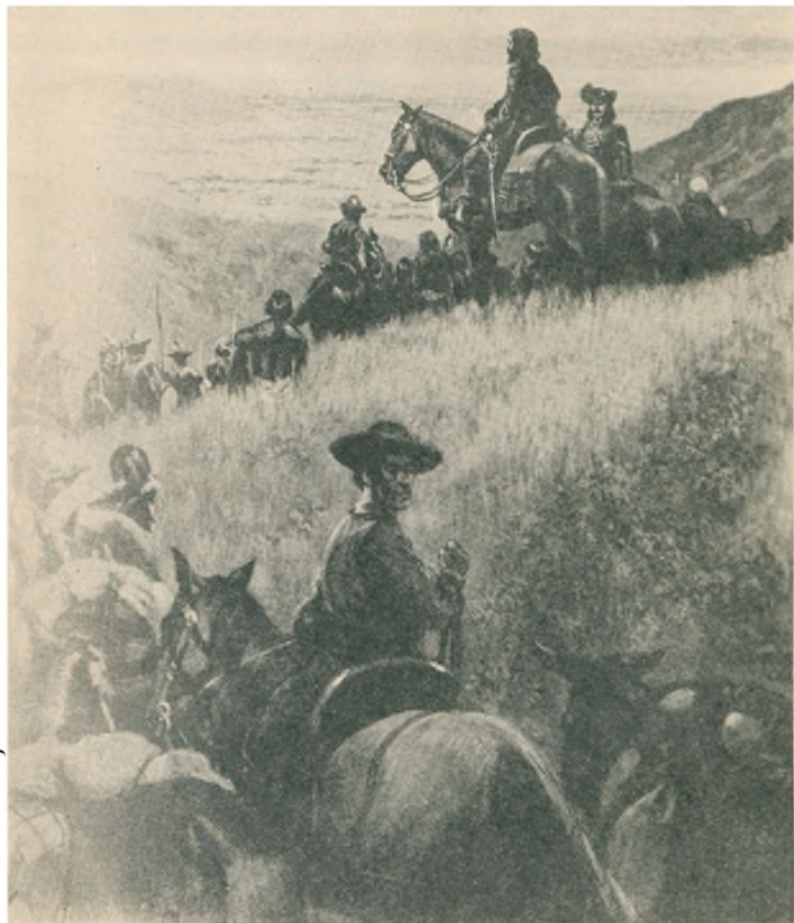
Nu begyndte Kolonisationen af Øvre California (det California, der nu hører til de For. Stater). Munken *Junipera Serra*, en foretagsom og dygtig Mand, og den ridderlige og frygtløse Soldat, Kaptajn *Gaspar de Portola*, blev Lederne af Ekspeditionerne til Øvre California — af hvilke der var tre, en over Land og to ad Søvejen. Søekspeditionerne medtog alt tungt Gods, Agerbrugsgenstande, Husbehov, Livsfornödenheder m. m., medens Landekspeditionen medførte Kvæget, Hestene o. s. v.

Den 9. Januar 1769 afrejste den første Søekspedition ombord paa Skibet *San Carlos* og den 15. Februar satte Skibet *San Antonio* med den anden Ekspedition Kursen for Øvre California. Straks efter drog Landekspeditionen afsted. Denne delte sig i to Afdelinger.

De fire Ekspeditioner naaede, som man vil se af omstaaende Beskrivelse, efter mange Trængsler deres Bestemmelsested — *San Diego* — og blev der genforenede. Paa Skibene var der udbrudt Skørbug og anden Sygdom, saa Halvdelen af *San Carlos* Besætning døde paa Vejen, paa det andet Skib var det ikke stort bedre, medens Landekspeditionen ligeledes led store Kvaler og mange bukkede under paa Vejen.

I Foraaret grundlagde *Junipera Serra* Missionen *San Diego de Alala*, beliggende nær det nuværende *San Diego*. Denne Mission blev den første af de mange Missioner, der blev anlagt i California, og kom ogsaa nærved at blive den eneste og sidste. Munkene maatte nemlig paa dette Tidspunkt stole paa Indførelsen af Levnedsmidler og andet, og da det ventede Fartøj, der skulde bringe alt nødvendigt for Missionen, ikke ankom til den fastsatte Tid, blev Munkene mismodige og besluttede, hvis Skibet ikke ankom til den 20. Marts 1770, da med hele deres Følge at vende tilbage

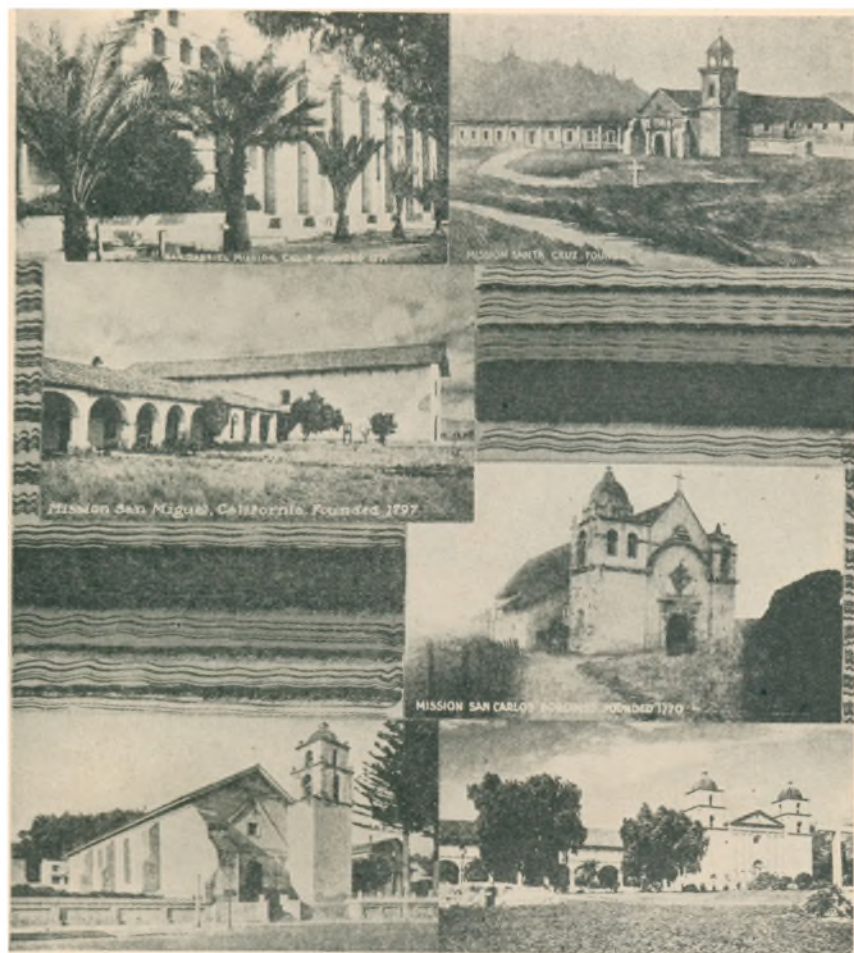
til Nedre California, hvor de var kommen fra. Skibet kom, mærkeligt nok, netop den 20. Marts. Var der gaaet en Dag længere, havde Serra og hans Folk forladt Egnen og Munkeregimentet var maaske ikke bleven en Part af Californias Historie.

Portola opdager San Francisco Bugten.

Det var medens man ventede paa Skibet, der skulde bringe Livsfornödenheder, at Gaspar de Portola med fyrretyve Mand drog nord paa, for at finde det fra tidligere Ekspeditioner omtalte Monterey, hvor der skulde være en indelukket tryk Havn og hvor muligvis det ventede Skib havde søgt til.

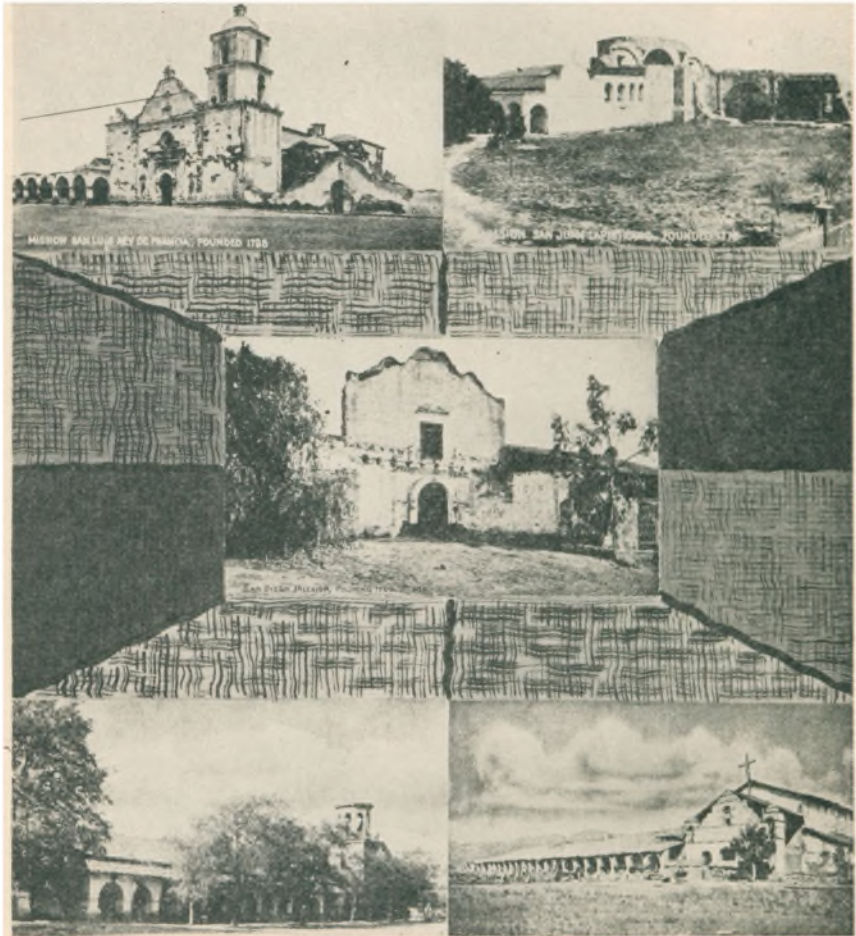
Efter mange Dages møjsommelig Rejse kom Troppen til en Plads, som nok kunne ligne Monterey (Troppen var da virkelig lige ved Monterey). Men da der ikke var nogen egentlig indelukket Havn, mente Portola, at Monterey maatte ligge længere mod Nord. Troppen fortsatte saa Turen.

Nogle Missions-Stationer (Klostere) i California.

En Dag saa de Rejsende en stor "Sø" paa deres højre Side. Nu forstod de, at de var syd for Saint Francis (Drakes Bugt). Saaledes blev Portola og hans Mænd de første hvide Mænd, der skulde se hvad der senere blev kaldt *San Francisco Bugten*. Portola søgte at komme over til Drakes

Bugt; men opdagede, at hvad han først mente var en Sø, i Virkeligheden var en mægtig Bugt, uden Overgang for hans ridende Trop. Paa den østlige Strandbred af det store Vand saa Portolas Mænd om Aftenen mange Lejrbaal, der tydede paa at en Mængde Indianere holdt til der. Ogsaa der, hvor Portola og hans Mænd var (nu San Francisco) var der en Del

Nogle Missions-Stationer (Klostere) i California.

Indianere, ligesom Troppen mødte Indianere paa Opturen saavel som paa Tilbagevejen. De fleste af Rødhuderne var venligtsindede og bragte Fisk og andre Spisevarer til Portola, hvilket blev højligt paaskønnet af de syge og forkomne Mænd.

Fejltagelsen ved ikke at kende Monterey og den derved fortsatte Rejse

nordpaa, havde øget mange Dages Lidelser og Savn til Troppen; men Portola og hans Mænd fik ved deres Fejltagelse Æren af, at have opdaget den bedste Havn paa Amerikas Vestkyst og den Plads, der senere skulde blive af saa stor Betydning i Opbyggelsen af et af Verdens vidunderligste Lande — *California*.

Den 6. Juni 1770 anlagdes Missionen San Carlos Borromeo eller som den ogsaa kaldes El Carmel, nogle faa Mil fra Monterey. Denne Station blev senere ombygget og var en Del Aar Hovedstationen. Junipero Serra ligger begravet her. Den næste Station (Kloster) blev oprettet den 14. Juli 1771 ved King City og tre Maaneder efter oprettedes Missionen ved San Miguel Floden, det nuværende San Gabriel. Den femte Mission, San Luis Obispo de Tolose i San Luis Obispo blev grundlagt 1. September 1772. Denne Mission har undergaaet Forandringer siden, men en Del af den gamle Bygning staar der endnu. (Da Daniaafdelingen "Dannebrog" i Aaret 1900 blev indstiftet ved Overpræsident J. J. Sandholt og S. Hartwick blev Mødet holdt i den gamle Missionsbygning og for en Tid derefter holdt Afdelingen Møde her.)

Den 9. Oktober 1776 anlagde Munkene Missionen San Francisco de Asis eller, som den gerne kaldes Mission Dolores. Samme Dag blev Militærstationen Presidio indviet, men paa en anden Maade. Fra Militærstationen blev der affyret dundrende Kanonskud som en Del af Indvielsesfesten, og Indianerne, der i deres Kanoer eller gaende var paa Vej til Gudstjeneste i Missionen, blev saa forskrækkede, at de over Hals og Hoved styrtede i deres Kanoer eller løb bort til deres Skjulesteder. De mente, at de var omgivet af Fjender. Det tog Munkene ikke saa lidt Overtalelse, førend det blev klargjort for Indianerne, at der ikke var nogen Fare.

Den næste Mission, der blev anlagt var San Juan Capistrano nær Los Angeles den 1. November 1776. Det var en af de større Missioner, der optog hele 6 Acres af Land. Denne Mission har en sørgelig Historie. Søndag Morgen, den 8. December 1812, medens Klosterklokkerne kaldte Indianerne til Gudstjeneste, følte Luften usædvanlig kvalm og senere, under Gudstjenesten, begyndte Jorden at ryste frygteligt og en Del af Bygningen faldt ned og dræbte 39 Mennesker. I de følgende Uger var der fra Tid til anden flere Jordrystelser og de frygtslagne Indianere forlod Egnen. De, der blev tilbage, blev senere frarøvet hvad lidt de ejede af Mexicanere. Munkene selv tabte Modet, og Missionen blev solgt for 750 Dollars til en Mand ved Navn Foster, for atter efter en Rettergang at blive generhvervet af den katolske Kirke.

Den 12. Januar 1777 blev Missionen i Santa Clara oprettet. Derefter Missionen San Buenaventura (Ventura) den 21. Marts 1782. Dette er den sidste af de ni Stationer, som blev oprettet paa Junipero Serras Tid. Han

døde nemlig i 1784; men hans Værk fortsattes af hans Efterfølgere, der senere i Tiden anlagde tolv flere Missioner, nemlig Santa Barbara 1786, La Purisima Concepcion 1787, Santa Cruz og Nuestra Senora La Solidad 1791; San Jose, San Juan Bautista, San Miguel og San Fernando Rey 1797; San Luis Rey 1798 og Santa Inez Virgin y Martyr 1804. (Det er paa Egnen omkring denne Mission, at den danske Koloni *Solvang* er beliggende. En smuk lille, moderne anlagt By med alle Slags Forretninger, dansk Højskole, dansk Kirke, danske Foreninger og hyggelige Hjem er Resultatet af det Nybyggerarbejde, der i 1911 blev paabegyndt her for at danne en helt igennem dansk Koloni. Hvor forskelligt alting er fra Klostersældets Tid med Indianer-Befolkningen.) De nævnte Missioner var alle anlagt syd for San Francisco Bugten. De to sidste Stationer, der blev bygget, var nord for San Francisco: San Rafael 1817 og San Francisco de Solano de Sonoma 1820.

Disse Missionsstationer eller Klostre havde alle en bestemt Form. Hovedarealet dannede en Firkant af sammenhængende Bygninger. Den forreste Side var bestemt for Boliger for de Gejstlige og den fælles Hus-holdning; den havde udadtil en aaben Søjlesal, til hvilken Gemakkerne førte ud og i den ene Ende var Kirken. I Kvadratens Siderækker var Skolen, Værkstederne, Monasterium, Lazarettet og Oplagspladser for Levnedsmidler og Produkter. Den derved afsluttede Gaard var beplantet med Træer og her var gravet Brønde. I Skolen undervistes Indianernes Børn sammen med de Ældre. Undervisningen var særlig af religiøs Art; der var ligeledes Musik og mange af Indianerne blev ganske dygtige i Haandteringen af de forskellige Instrumenter. I Værkstederne underviste Munkene i Industri i Træ, Metal, Uld og Bomuld. Indianerpigerne lærte at spinde og andre kvindelige Sysler, indtil de giftede sig.

Bygningerne var opførte af lufttørrede Mursten, til hvilket der overalt fandtes fornødent Materiale.

Selve Klostrene var Midtpunktet for en udstrakt Landhusholdning, derfra blev Jorderne bearbejdede ved Indianerne og under kyndig Ledelse. Indianernes Boliger var opført af stampet Jord (Pise) eller Stænger og beløvede Grene og Kviste.

Ved en Del af disse Missioner var der anlagt Fæstninger, kaldet *Presidio*, som blev opholdt af Regeringen i Mexico, og ved dem alle var der anbragt Forsvarsposter, som skulde værne imod Overfald af fjentligsindede Indianere, Overrumpling af Eventyrbander af hvide Folk eller fremmede Magters Indtrængen.

Foruden Soldaterbetjeningen fik Munkeordenen i mange Aar financier Støtte fra den spanske Regering og mange velmente Rigmænd i Spanien og Mexico, som gerne vilde være med til at kristne de hedenske Indiane-

re, skænkede store Gaver til Missionerne—*Pious Fundet* (omtalt i særskilt Afsnit).

Munkene havde derfor rigelig Driftskapital, og da deres Hjorder af Kvæg stadig forøgedes og Indianerne arbejdede for dem nærmest som Trælle, blev Missionerne i Løbet af nogle Aar rige.

Hele Kyststrækningen, fra San Diego til lige Nord for San Francisco, var for det meste under Klostrenes Ledelse. Det indre af Landet, San Joaquin Dalen og Sacramento Dalen brød Munkene sig aabenbart ikke saa stort om, der var altfor tørt og varmt, og de derboende Indianere maatte skytte sig selv som de bedst kunde.

Kyststrækningen var da ogsaa et enormt Territorium, idet der til de 21 Missionsstationer hørte omkring otte Millioner Acres af Land, hvoraf en Del var opdyrket ved Hjælp af Indianerne og en Del af den øvrige Part benyttedes som Græsgang for de store Kvæghjorder.

Munkene avlede Hvede, Bærfrugter, Vindruer, Oliver m. m., de pressede Vin og fra de enorme Kvægflokke fik de Huder og Talg. Mission Dolores (San Francisco) havde i 1825 over 76,000 Køer og Stude, 3000 Heste, 830 Mulæsler, 79,000 Faar, 2000 Svin og 456 Arbejdsokser.

Fra Europas Lande og særligt fra Byerne paa Amerikas Østkyst kom nu og da Skibe, der købte og gjorde Byttehandel og meget af Avlen blev sent til Mexico.

Man beregner, at der i Aaret 1820 boede omkring 25,000 døbte Indianere i Missionernes Indianerbyer. Disse "Byer" var Rækker af smaa Hytter, hvor der var en eller flere Indianerfamilier i hver Hytte. De levede meget tarveligt og fik hverken i Klæder eller Føde ret meget for deres Stræv og Arbejde.

Beretningerne tyder dog paa, at Munkene og de spanske Nybyggere selv havde gode Dage. Der var Overflod af Drikke- og Spisevarer. Naar en Fremmed kom i Besøg blev han beværtet med de lækreste Retter og de kosteligste Vine. De Fremmede fik frit Herberge for Natten og kunde udsøge nye Rideheste, hvis deres egne var bleven redet træt.

Alle Avlsredskaber var meget simple og selv Vogne eller Kærrer med Hjul og alt andet, var sat sammen af Træstykker, tilhugget af Indianerne. Hullet i Hjulene kom ikke altid lige i Midten, saa en Køretur i en af disse Vogne har nok ikke været saa helt behagelig. Møllekværn kendte man ikke til og Indianerne maatte knuse Hveden mellem to Stene.

Men nu hændte der noget, der skulde blive det første Skridt til en fuldstændig Omvæltning i Forholdene.

I 1822 mistede Spanien Overherredømmet i Mexico og dette gav det første Stød til Munkevældets Opløsning, skønt det endnu tog en Del Aar, før dette endelig fandt Sted.

I Mexico var man bleven klar over, at Munkene havde tjent Rigdomme, og der var opstaaet stærk Utilfredshed mod Munkeordenen, fordi denne kun nødigt underkastede sig Regeringens Love og helst vilde være eneraadige.

I 1826 vedtog den mexikanske Kongres en Lov, der skulde føre hen til, at Munkene blev frataget deres Ejendom og Indianerne skulde erholde deres "Frihed". Den første Part blev imidlertid ikke gennemført og den sidste Del havde kun til Følge, at Indianerne, der i deres trælleagtige Forhold i Missions Tjeneste var bleven uskikket til Selvhjælp, begyndte at plyndre Nybyggerne eller ogsaa drev de tilbage til deres Nomadeliv.

Efter nogen Tid kom en stor Del af Indianerne dog tilbage til Missionerne og der skete ikke nogen videre stor Forandring, indtil Aar 1833, da den mexikanske Kongres vedtog en Lov, der paabød Munkene at forlade deres Missioner og gav Ordre til, at deres Ejendom og Kreaturer skulde deles blandt de Indfødte af spansk Herkomst. Inden Loven blev sat i Kraft var der Regeringsskifte i Mexico og den nye Styrelse, der var allieret med Kirkepartiet, tilbagekaldte Loven.

I de følgende Aar var saa det ene Parti, saa det andet ved Magten; men som Tiden gik blev forskellige Forrettigheder taget bort fra Munkelvæddet og Munkene blev en Slags aandelige Forvaltere, medens selve Styret af Landet blev overladt til saakaldte "Majordomas".

Indianerne fik Lov til at gaa, hvor de ønskede og de blev skænket Land, om de vilde have det. De fleste faldt tilbage til deres gamle Levesæt paa Sletterne og i Bjergene, og da der ikke var nogen til at udføre det grove Arbejde ved Missionerne, forfaldt disse snart. Ukruftet fik frit Spillerum og Munkene slagtede i Tusindvis af Kreaturer for at sælge eller bortbytte Huder og Talg til Kaptajnerne paa de Skibe, der søgte til California.

I 1845 rettedes et sidste haardt Slag mod Munkestyret, idet Guvernør Pio Pico fradømte Munkene Ejendomsret til nogle af Missionerne og disse blev saa sat til Auktion. Det Land, der blev sat til Side for Indianerne, blev ligeledes solgt ved Auktion, da de fleste af Indianerne havde forladt Egnen.

Munkestyret i California var til Ende og de før saa smukke og velvedligeholdte Klosterboliger og Klosterhaver forfaldt hurtigt. I de senere Aar har Efterslægten forsøgt at bevare, hvad der var tilbage og en Del af Klostrene er i forholdsvis god Stand nu og hører til Californias Seværdigheder.

Under Munkeregimentet var der kommet adskillige Nybyggere til Øvre California, spanske Folk og Mexicanere, der ofte blev overladt store Strækninger af Land, som gav Beskæftigelse til mange Mennesker. Hver

Rancho var som en Koloni i sig selv. Af disse Spaniere hørte nogle til det spanske Aristokrati, medens andre kom fra knap saa høj en Stand; men der var hos dem alle visse Karaktertræk, der var meget tiltalende. Som Værter var de udsøgt høflige, intet var for godt for den Besøgende og i deres indbyrdes Forhold var der Loyalitet, udpræget Artighed og der synes at have været en ridderlig Optræden i deres Levesæt.

I det foregaaende har Læseren faaet et Indblik i Californias ældste Historie. California—Eventyrlandet, har altid været omgivet af Mystik; — Sagn og fantasirige Billeder, har omkranset dets Navn. Men California blev ogsaa i Tidens Løb de store Muligheders og Fremskridtets Land, den kække "Frontier"-Mands Eldorado, og den foretagsomme, fremsynte Mands Lykke-Land.

Længe før de hvide Sejl af de spanske Skibe viste sig ved Californias Kyster og de indfødte Indianere i Forundring kastede sig i Strandens Sand for de fremmede "Guder" har der, som nævnt i det foregaaende, været en uforklarlig men fast Overbevisning om, at her i dette solrige, hemmelighedsfulde Land var der uhørte Rigdomme, der kun ventede paa den kække Fremmede.

Spanierne fandt ikke Rigdommen i al sin Overflod. De saa ikke hvad Landet kunde yde — ikke Guldet, der laa saa lige til og ventede paa at blive "opdaget", ej heller de store Muligheder i den rige Jordbund, hvor alt vilde gro. Spanierne var tilfreds med Landet, som det var. De grønne Græsgange, Skove og Lunde med Fuglekvidder og Romantik, den skønne Strandbred ved Oceanet, de underskønne Bjergegne og de store Dale, hvor mægtige Floder og rislende Bække fandt deres Løb. Alt dette var nok for Spanierne, her var Hygge og Velvære, her kunde man leve som man ønskede og paa ridderlig Vis. Maaske mindede Landet ogsaa om Hjemstavn.

Det, der først bragte den "hvide" Mand (Amerikanere og Europæere) til California, for at udnytte hvad der fandtes, var Pelsdyrjagten. Fra de Forenede Stater, fra Rusland, England og andre Lande kom der Jægertrupper. Fabelagtige Formuer blev indvundet paa den Maade, og der var en Anelse om ukendte Rigdomme, der kunde udvindes af Californias Jord.

Saa kom *Guldfundene* i 1848, kort efter at de Forenede Stater havde overtaget California.

I de første Aar under amerikansk Styre var det hovedsagelig Guldet, der fængslede Sindet; men det var ikke alle, der vandt Rigdom paa den Maade. Der var Mænd, der studerede Jordbunden og begyndte Landbrug. Vor Landsmand, Peter Lassen, var en af de første. Andre forstod at udnytte de store Skove for Savskæreri, Skibsbygning, og selv Vandfaldene fik de sat i Brug i Menneskets Tjeneste.

Det var disse mange Muligheder, der bandt selv Lykkeridderen, der var kommen hertil alene for Guldets Skyld, til at blive her i dette Fremtidens Land. Der var adskillige blandt de første Pionerer, der ikke havde Heldet med sig; maaske var de ikke af den rigtige Støbning og i den rastløse Tilværelse gik de til Grunde. Men det gik de fleste godt. Der var Foretagsomhed, Vovemod, Styrke og Snille i de første Foregangsmænd. Og som Velstanden voksede, blev der sendt Bud til Slægten derhjemme, Brødre og Søstre kom herud fra Øststaterne eller fra Europa og andre Lande. Der kom flere og flere, der var god Plads for dem alle.

Blandt de første Nybyggere, der kom til California allerede i den mexicanske Periode, var der danske Mænd, fremragende, betydelige Personligheder. I et senere Afsnit vil Læseren finde Beretninger om disse første danske Pionerers Liv og Virke.

Yerba Buena (San Francisco), som Landet saa ud i 1837.

ET NYT LAND OG DOG SAA GAMMELT

ET ER ikke langt over 100 Aar siden, at California blev til saa vidt den hvide Mand og hans Civilisation angaar. Naar Landet blev til i geografisk Henseende er der ingen der ved. Maaske hører denne Part af Jorden til den første Dannelse af Kloden eller for at bruge Historikeren McGroarty's Ord: "Maaske er det den ældste Landsdel efter Syndfloden". I de senere Aar har man fundet Levninger af forhistoriske Dyr — ukendt til zoologisk Videnskab — i Asfalt Lejerne i Syd California.

Forunderligt er det, at California, saa ung og ny i Geografien og Civilisationen, er den Plads, hvor saa vidt vides det ældste Levende paa Jorden findes — de mægtige Sequoia Træer, der efter Sagkyndiges Mening og Beregninger er op imod 5000 Aar gamle og endnu er livskraftige

Sequoia Træer.

og stadig sender ud deres friske og grønne Skud. Der er to Slags *Sequoia* Træer. Den ene Art kaldes *Sequoia sempervirens* (*Sequoia* var Navnet paa en Indianerhøvdning. *Sempervirens* mener stedselevende). Denne Art vokser nær Kyststrækningen, begyndende et Stykke nord for Grænselinjen, mellem California og Oregon. I de nordlige Counties (Amter) er der

mægtige Skove af disse Træer og langs Kystlinjen sydpaa er der mindre og større Skovpartier helt ned til Monterey County, en Strækning af omkring 450 amerikanske Mil.

Nogle af de ældste af disse Træer har en Højde af 300 Fod og mere; et Træ ved North Dyerville i Humboldt County har en Højde af 364 Fod. Gennemsnitsomfanget af disse Træer ved Roden er 18 Fod, men nogle er langt bredere. Barken er op til en Fod i Tykkelse.

Den anden Art *Sequoia gigantea* vokser i Sierra-Nevada Bjergkæden, ofte i en Højde af fra 3000 til 8000 Fod over Havfladen. Disse Træer bliver knap saa høje, som de paa Kystlinjen — dog er der nogle op til 250 Fod og mere, men i Omfang er de langt større, op til og over 40 Fod i Omfang ved Roden. Barken er op til 2 Fod tyk. Der er ogsaa langt mere Tømmer i et Sierra Træ. Man har beregnet, at et stort Træ i Kystlinien vil give Tømmer nok til at opføre 25 5-Værelsens Beboelseshuse (Bungalows), medens Sierra-Træerne, nogle af de største, kunde yde Tømmer nok for omkring 50 Huse.

Frodig Vækst.

Angaaende Vægten. Man har regnet ud, at "det største Træ" *General Sherman Træet* i Sequoia National Park, maa have en Vægt af 6,167 Tons. Dette Træ har en Højde af 272 Fod og 4 Tommer og et Omfang ved Roden af 36 Fod og 6 Tommer.

Man savner Oplysning om, hvorvidt nogle af disse Kæmpetræer er døde, hvad man kan kalde en naturlig Død. Stærke Storme, Ildebrande, Lynnedslag og Menneskers Ødelæggelse har fældet mange af disse Sko-

vens Kæmper, medens de synes helt uimodtagelige for saadanne Sygdomme, der hjem søger andre Træarter.

Videnskabsmænd har udregnet, at nogle af disse Træer er flere Tusind Aar gamle. Beregningen gaar ud fra, at Ringene i Træets Indre tilkendegiver Træets Alder og da nogle af Ringene er meget smalle, andre betydeligt bredere, faar man ogsaa et Begreb om Vejrforholdene i svundne Tider. De smalle Ringe fortæller om tørre Aar, medens de bredere vidner om store Regnskyl.

En falden Kæmpe.

I hvad kaldes *Redwood Empire* i Nord California er der omkring 1½ Million Acres med Rødtræer; men der er ogsaa Rødtræer Skove i Santa Cruz County og flere andre Steder. Rødtræer gror kun i California.

Man mener, at Sequoia eller Rødtræerne er Jordens ældste Træsart. I een Periode har der været mægtige Skove af Rødtræer i de arktiske Regioner, i en Part af den skandinaviske Halvø og andre Steder i Europa samt i den nordlige Part af Amerika. Træerne har ved Bortførelsen af Sæden forplantet sig længere mod Syd; de findes nu kun i California.

Hvor Rødtræerne er uddøde, er der ikke stor Mulighed for en ny Beplantning, da disse Træer særligt forplanter sig ved nye Skud fra Rød-

derne af et faldent Træ. For et Aarhundrede eller saa vilde de unge Træer klynge sig til Rødderne af den faldne Kæmpe. Efterhaanden vil de stærke Skud fortrænge de svage og en Gruppe af unge Sequoia-Træer er i sin Opvækst. Et Sequoia-Træ blomster hvert fjerde Aar og det tager yderligere fire Aar for den lille haarde Kogle at blive fuldmoden.

Sequoia har som nævnt Navn fra en Indianerhøvding *Se-quo-yah* af Cherokee Stammen. Det var ham, der formede et særligt alfabetisk Indianersprog med 86 Lyde og han paastod, at dette Sprog med Lethed kunde læres og derved blive et fælles Sprog for alle Indianere.

Det var kun 50 Aar efter at *Columbus* havde opdaget Amerika, at *Cabrillo* paa sine Opdagelsesrejser kom til California (1542); men det tog 300 Aar, førend California fik egentlig kommerciel Samkvem med Yderverdenen og blev udnyttet af den hvide Race, medens Amerikas Østkyst forholdsvis hurtigt opblomstrede. Til Østkysten kom Europas driftige Folkeslag fra Nord Europa og dannede i Tidens Løb et mægtigt Samfund. Alle var velkomne. Spanierne derimod saa nødtigt fremmede Racer faa Indpas paa deres Omraader. Dette var hovedsagelig Grunden til, at det rige og frugtbare California og Vestkysten laa isoleret og stillestaaende i saa lang Tid. Hvis den "hvide" Mand havde faaet Indpas, vilde California, selv om ikke Guldet var bleven fundet, i Tidens Løb have udviklet sig som et mægtigt Rige, i Lighed med hvad Staten er i Dag.

Landets næsten enestaaende Frugtbarhed, de moderne Transportmidler, den centrale Beliggenhed for Handelen mellem Orienten og den øvrige Verden, det herlige Klima og Landets naturlige Hjælpemidler til Udnyttelse for Menneske Snille og Behov, maatte bringe denne Landsdel frem til at blive en af de ypperste paa Jorden.

Næppe har et andet Land en større Fremtid for sig, end denne Part af Kloden, der for et hundred Aar siden næsten var ukendt, og intet andet Land har haft en Udvikling som dette i saa kort et Spand af Tid.

CALIFORNIAS BEFOLKNING

I 1849 var der 25,000 hvide Indbyggere i California, deraf over Halvparten Indfødte (Spaniere). I 1850—Aaret efter—var Befolkningen vokset til 92,000; 1860 — 380,000; 1870 — 560,000; 1880 — 865,000; 1890 — 1,208,000; 1900 — 1,482,000; 1910 — 2,377,549; 1920 — 3,426,861; 1930 — 5,677,251.

VITUS BERINGS OPDAGELSESRÆJSE

DEN DIREKTE AARSAG TIL, AT CALIFORNIA BLEV BEFOLKET

BERINGS NAVN kan godt indflettes i Californias Historie. Det var, som før nævnt, ikke Guldet, der først bragte den "hvide" Befolkning til California og Nord Amerikas Vestkyst; men nærmest Pelsdyrjagten. Og det var Danskeren *Vitus Berings Opdagelsesrejser*, der var den direkte Aarsag dertil.

Efter Berings Rejser, da Landet ved Bering Strædet og Bering Søen var bleven kortlagt og Alaska opdaget, sendte Russerne Jægetropper til denne nye Verden, hvor der ifølge Berings Meddelelser, var en Uendelighed af Oddere, Bævere og andet Vildt, hvis Pels var i stor Værdi. Der blev anlagt mange Stationer og Vildtet var saa rigeligt, at der i et enkelt Aar kunde udvindes Pelsværk nok til at betale alle Omkostningerne ved Bering Ekspeditionerne. Vanskeligheden med at vedligeholde disse Stationer bestod i Tilførsel af Fødevarer og andet for Jægerne.

I 1806 sendte den russiske Regering og Russisk Pels Kompagni en Ekspedition til Alaska, under Anførsel af *Nicoli Rezanov*. Skibene medbragte en stor Forsyning af Proviant; men da Rezanov indsaa, at Tilførselen af Proviant fra Rusland til Alaska enten paa Slæde over Sibirien eller pr. Skib, var for besværlig og medtog for lang Tid, besluttede han at sende et af Skibene til Mission Stationen *Yerba Buena* (San Francisco), der var bleven anlagt tolv Aar forinden. Det lykkedes her, at faa en Ladning af Korn og andre Fødevarer.

Dette Skibs Fører havde imidlertid faaet andre Instrukser og disse gik ud paa, at undersøge Landet langs Kyststrækningen, med Henblik paa at anlægge russiske Kolonier, hvis Landet egnede sig for Kornavl og lignende. Man mente den Gang, at Alaska var aldeles ufrugtbar. (Danskeren Georgesen har senere vist, at Alaskas Jordbund kan frembringe næsten alt muligt. Herom senere). Ekspeditionen maa have fremlagt en fordelagtig Rapport til Regeringen angaaende Californias Jord, thi fire Aar efter (1809) udsendte Russisk Pels Kompagni, med Regeringens Samtykke, *Kaptajn Alexander Kurkof* paa en Ekspedition til California. Han

havde med sig 40 Russere og halvandet hundrede Alaska Indianere; i Selskabet var tyve Kvinder. Ekspeditionens Skib *Kodiac* kastede Anker i Bodega Bugten lige Nord for San Francisco, og her gik man i Land. Der blev opført nogle Hytter for Fiskerne og Jægerne og de, der havde Kendskab til Landbrug, blev sendt nogle Mil ind i Landet for at finde en passende Jordbund for der at plante det medbragte Sædekorn. De fandt frugtbart Land og efter Indhøstningen i August Maaned kunde Skibet med hele Ekspeditionen sejle tilbage til Alaska, fuldt ladet med Hvede og anden Avl samt flere Tusind Odderskind.

Dette udmærkede Resultat havde til Følge, at Kurkof tre Aar senere kom tilbage til Bodega og med den russiske Stats Udnævnelse som Guvernør over den nye russiske Koloni, som nu skulde anlægges i California. At det var ramme Alvor fremgaar af, at Kurkof denne Gang medbragte 95 Russere, hvoraf 25 var Haandværkere. Desuden 80 Jægere med 40 *Bidarkos* (Skindbaade) og en Mængde Værktøj og Materiale for Anlæggelse af en Nybygd. Kurkof tog uden videre Landet i Besiddelse, lod opføre Huse og en hel lille Fæstning med Kanoner, senere kaldet *Fort Ross* og hverken de faa Spaniere eller Indianere, der boede paa Egnen, gjorde Indvendinger, maaske fordi de russiske Nybyggere var fredelige og flittige og meget venligtsindede overfor alle. Efterhaanden optog Kolonien større Landstrækninger; men Tiden kom, da den mexikanske Regering ikke vilde finde sig i denne Indtrængen og støttet af *Monroe Doctrine* og ved andre Magters Indblanding, blev der gjort Indsigelser, der resulterede i, at de russiske Kolonister fandt det heldigst at forlade California. Det meste af deres Ejendele blev solgt til *General Sutter i Ny Helvetia* (Sutters Fort). Dermed var den russiske Provins ude af Sagaen og de russiske Kolonister forlod California i 1841.

Dette Afsnit i Californias Historie har selvsagt almen Interesse; men Russernes Kolonisationsforsøg i California kan særligt interessere Danske, da det var en af Danmarks berømteste Sønner, *Vitus Bering*, der ved sine Opdagelsesrejser gav Aarsag til Kolonisationen.

I et stort historisk Værk: "California and Californians" staar der herom:

Bering-Ekspeditionerne var af største Betydning for California, thi derfra kom Jagten efter Pelsvildt, der havde til Følge, at Russerne koloniserede Alaska og ligeledes kom til California. Mexicanerne frygtede for, at Russerne vilde bemægtige sig hele det store Landomraade Nord for San Francisco Bugten, og, forskræmte som de var over Russernes Kolonisation, lod de amerikanske og europæiske Pelsjægere og andre komme ind i Landet, lidet anende, at dette i Tidernes Omskiftning skulde føre til, at California helt og holdent gled ud af mexikansk Styre. *Bering-*

Ekspeditionerne, staar der i det anførte Værk, "var faktisk den direkte Aarsag til Spaniernes og Mexikanernes Handlemaade og til at California blev befolket."

VITUS BERING

En dansk Sømand, der vandt Verdensry paa Højde med Columbus og andre store Opdagere. Bering var født 1681 i Horsens og gik tidligt til Søs. Som ganske ung kom han ind i den russiske Flaade, hvor Kejser Peter den Store havde samlet mange Skandinaver: Cruys fra Stavanger, Peter Sievers fra Holsten, begge Admiraler, Danskeren Christopher Hauch, der var Kommandør-Kaptajn, Tordenskjolds Vaabenfælle Peter Grib, Danskeren Martin Spangberg, der var Næstkommanderende med Bering, og mange andre.

Der findes ikke noget egentlig Billede af Vitus Bering; ovenstaaende er taget fra et amerikansk Værk.

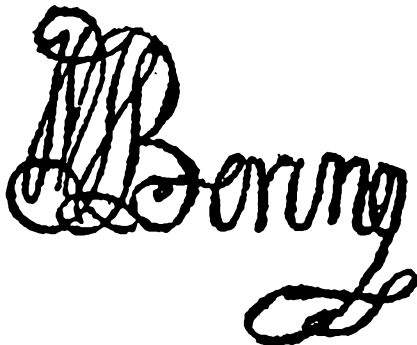
Bering avancerede til Kaptajn af 2den Rang, følte sig forurettet og forbigaaet og boede en Tid i Viborg i Finland. I 1724 blev han udnævnt til Kaptajn af 1ste Klasse og kort efter blev han udnævnt til Chef for den første *Kamchatka Ekspedition*. Kaptajn *Morten Spangberg* fra Jerne ved Esbjerg var næstkommanderende.

I 1728 naaede Bering de øde Egne ved Nedre Kamchatka; der var en Kulde, der steg til minus 46 Grader R. Her byggede han efter Kejserens Ordre to Skibe og tiltraadte den egentlige Ekspedition til Søs med en sparsom Proviantering, mest bestaaende af Fiskeolie og tørret Fisk.

Han kom tilbage til St. Petersburg i 1730. Skadefro Mennesker, drevet af Jalousi, satte Ondt for ham; men Kejseren skænkede ham dog 1000 Rubler, det dobbelte af hvad man plejede at give i Gratiale for lange Rejser, og Bering blev forfremmet til Kommandør-Kaptajn, nærmeste Grad til Kontre-Admiral.

Paa Berings saakaldte *store nordiske Ekspedition*, her ligeledes ledsaget af Spangberg, fandt Bering sin Død i December 1741. Han havde Betændelse i Underlivet, forarsaget af mangelfuld Føde og Strabadser. I den Sandbanke, hvor han døde, var Sandet rullet ned over ham og havde hobet sig op om ham. Han vilde ikke have Sandet fjernet, da det varmede, og efter hans Død maatte man grave ham ud for at faa ham ordentlig begravet. Paa hans Grav plantedes der et simpelt Trækors, der 1822 ombyttedes med en Mindesten.

Berings Navn er for alle Tider indridset i Verdenshistorien, ligesom hans Navn for stedse er knyttet til en Part af den Verden han opdagede — Bering Søen, Bering Strædet, o. s. v.

Saaledes skrev Bering sit Navn

Hans Bedrifter blev udført i Peter den Stores Tjeneste, ved Udvidelsen af Ruslands Grænser; men det var Berings Dygtighed, Standhaftighed og Førerevne, der gjorde det muligt at gennemføre disse Opdagelsesrejser, der skulde blive af saa stor Betydning i Verdenshistorien.

I de senere Aar har Historikerne i stærkere Grad end forhen fremdraget Berings store Fortjenester, og i Danmark har man fejret Berings Minde. Berings Navn burde have en første Rangs Plads blandt de store Navne i Danmarks Historie.

I California er en dansk Forening opkaldt efter vor berømte Landsmand: Daniaafdelingen "Vitus Be(h)ring" Nr. 18 i Los Angeles (stiftet 1906).

Den landskendte og højt ansete Læge, Dr. Walter L. Bierring i Des Moines, Iowa, hører til Bering Slægten. Dr. Bierring, der er født i Da-

venport, Iowa, var Præsident af American Medical Association 1934-35 og senere "Fellow of the American Association for the Advancement of Science". Dr. Blerrings Fader, Jeppe Petersen Bjerring (født 1834 og død 1910) var Sømand og sejlede i forskellige Nationers Skibe fra 1851-59, tog derefter Hyre paa amerikanske Skibe og var i For. Staters Flaade fra 1861-65 under Borgerkrigen. Gift 1866 med Elizabeth Cathrine Jessen fra Haderslev. Ægteparret bosatte sig i Davenport og Bjerring forandrede her sit Navn til Blerring.

Bering Monument

Stammefaderen til Slægten var Jens Madsen (Andersen) Bering (1540). Han var Gaardejer i Landsbyen Bjerring ved Viborg. Hans ældste Søn antog Navnet Bjerring og hans Efterkommere bibeholdt dette Navn. Stammefaderens næstældste Søn beholdt Familienavnet Bering. Begge Grene af Familien flyttede til Horsens og boede der i mange Generationer. En af den næstældste Søns Efterkommere, Anne Petersdatter Bering, født 1660, giftede sig med Jonas Svendsen og deres Søn antog Moderens Navn *Vitus Jonassen Bering*, født 1681.

Her i California er der ligeledes Efterkommere af Slægten Bering, nemlig *Peter Bering* i Fresno. Peter Bering kom til Fresno for mange Aar siden og har afvekslende været Landmand og Handlende. Han er gift og der er flere Børn. Bering kommer fra Horsenseggen.

RUSLANDS PLANER

Den Mand, der stod i Ledelsen for Ruslands Annektion af det vestlige Amerika, var førnævnte *Nikolai Rezanov*. Han var Russian-American

Company's ledende Mand. Rezanov havde været i Japan (kortlagt af Bering og Spangberg) og havde søgt at faa Japan under russisk Overherredømme. Planen mislykkedes. I Amerika gik det bedre. I en Rapport til St. Petersborg skriver Rezanov: "I Løbet af ti Aar vil vi (Russerne) være saa befæstede her, at vi kan udnytte en gunstig Vending i de politiske Forhold i Europa til at inddrage Kysten af California under Ruslands Besiddelse. Spanien er efter alt kraftløs i disse Egne og kan ikke bevare dette Territorium for bestandig — — Mexicos geografiske Beliggenhed er saaledes, at der ikke i nogen nævneværdig Grad kan sendes Assistance for Bevarelsen af California".

Da Rezanov havde faaet de russiske Kolonier oprettet i California begav han sig paa Vej til Rusland, for der at ville underhandle med Regeringen og Russian-American Company om yderligere og mere udstrakte Erobringer. Rezanov naaede ikke frem til St. Petersborg. Han paadrog sig en Forkølelse og døde i Sibirien. Med Rezanov var den bærende Kraft i Ruslands Kolonisationssystem gaet bort. Der var ingen, der kunde optage og fortsætte hans Planer; man kendte dem vel næppe helt ud.

Hvorledes Verdenskortet vilde have set ud, om Rezanov havde faaet udrettet sit Ærende i St. Petersborg og fortsat med sine Planer, er vanskeligt at dømme om. Vilde Rusland have faaet Kontrol over begge Kyststrækningerne i Pacific Oceanet — det amerikanske California og Overherredømmet over Japan? Alaska var jo allerede i russisk Besiddelse. *Den dansk-fødte Vitus Berings Opdagelsesrejser og Kortlægning i russisk Tjeneste, for at udvide Ruslands Grænser og erhverve nye Provinser, var Rezanovs Ledetraad.*

Nikolai Rezanov havde fundet stor Behag i California. Han mente, at Erhvervelsen af dette Territorium vilde blive Perlen i al russisk Besiddelse. Den Perle maatte vindes. Men der var en anden Grund, hvorfor Rezanov fik særlig Forkærlighed for California. Det var her han mødte sit Hjertes Udkaarne. Der er skrevet mange Fortællinger om Rezanovs Kærlighed for den skønne spanske Pige, Concepcion Arguello. De blev trolovede; men den unge alvorlige Mand havde sin Mission at udføre og Concepcion ansporede ham i hans Forehavende.

Ægteskabet blev derfor udsat til Rezanov kunde komme tilbage fra Rejsen til Rusland. Men Rezanov kom ikke tilbage. Concepcion Arguellos Sorg er beskrevet i smukke Digte. Hendes Slægt hørte til de mest betydelige i California og mange spanske Familier havde fundet stor Behag i den kække unge russiske Officer.

Rezanovs Død afsluttede al videre russisk Foretagsomhed i Retning af nye Erobringer — som en Fortsættelse af Vitus Berings Opdagelsesrejser.

Alaska blev solgt og Rezanovs Drøm om et mægtigt *Ny Rusland* paa Amerikas Vestkyst, blev ikke til Virkelighed. Kun nogle Klippeøer i Bering Søen tilhører endnu Rusland. Paa en af disse Øer ligger Vitus Bering begravet.

Det skal nævnes her, at det var i Russernes Bodega ved Fort Ross, at Pioneren *Peter Lassen* steg i Land den 25. Juli 1840 — og det var ogsaa hertil den første Dansker i California, *Mathias Fello*, ankom med et Hvalfangerskib i Aaret 1822. Nærmere herom i senere Afsnit.

Trods alt blev Alaska aldrig nogen stor Gevinst for Rusland, og da England stadigt søgte at gøre visse Krav gældende, var det vist med egentlig Glæde, at Rusland i 1867 modtog de For. Staters Tilbud om at købe Territoriet for en Betaling af 7,200,000 Dollars eller mindre end en halv Cent pr. Acre. Mange af de ledende Mænd i de For. Stater var dog meget imod Købet, da man var af den Formening, at Landet nærmest var værdiløst.

Russernes Fort Ross i 1830.

At dette var en forkert Anskuelse, faar man et Begreb om, naar alene nævnes Værdien af det Guld, der optil Januar 1932 blev udtaget fra Alaska — over 398,479,000 Dollars; desuden Sølv, Kobber og Kul. Fiskerierne i Alaska har endvidere nu i mange Aar endogsaa overgaaet Mineindustrien, og er Alaskas vigtigste Indtægtskilde. Fangsten af Fisk i Aaret 1935 havde en Værdi af over 26 Millioner Dollars. I andre Aar har Fangsten været endnu større. Det skal her nævnes, at danske Skibsredere og Skibskaptajner i San Francisco hørte til Foregangsmændene paa dette Omraade i Alaskas Udvikling.

Alaska har et Omraade af 531,000 Kvadratmil, 32 Gange Størrelsen af

Danmark. I 1920 var Befolkningens Antal 27,883 "Hvide" og 26,558 Indianere. Af de udenlandsk fødte Hvide var der 2169 Norske, 1687 Svenske og 371 Danske eller 37% var Skandinaver. Regner man Skandinaver, født i Canada eller i Staterne med, var Halvdelen af Befolkningen skandinavisk.

Ifølge Folketællingen var der i 1930 28,640 "Hvide" og 29,983 Indianere i Alaska.

En Franskmand, Kaptajn Duhautbolly, giver i en Rejseskildring fra de Dage følgende Beskrivelse om *Fort Ross*:

"Da vi nærmede os Ross, blev vi straks var den Forskel, der er mellem dette Foretagende og de spanske Kolonier i California. I de sidstnævnte er den mangelfulde Bygningsmaade og den forsømte Avlsdrift iøjensfaldende, hvorimod Russernes sirlige Huse og veldyrkede Marker giver et europæisk Udseende. Bygningerne i Ross er vel kun af Træ, men godt byggede og omhyggeligt vedligeholdte. I Befalingsmandens Værelse fandt vi alle Bekvemmeligheder, som er bleven nødvendige for Europæerne, men ukendt i California. Fra Koloniens 600 Køer udvindes der mere Smør og Ost, end der ydes af hele det nordlige Californias talløse Hjorder. Fæstningen Ross med sine skønne Haver har en herlig Beliggenhed. Der gives intet mere malerisk og storslaaet end de kæmpemæssige Naaleskove, der omgiver Ross. Bygningskomplekset danner en Firkant. I Midten er Guvernørens Hus samt Boliger for Officererne, Arsenal, Kaserne, Magasinerne og et Kapel med Kors og Klokker. Den af svære Bjælker dannede Ringmur er fire Meter høj, der er Skydeskaar, sekskantede Bastioner paa Stokværkerne, forsynede med Kanoner. Saa er der Husholdnings- og Forraadsbygningerne. I Havnen Bodega er der mange Oplagshuse, Savmølle og Værksteder for Snedkere, Smede, Bødkere og Tømmermænd.

Siden Mexicos Uafhængighedserklæring er Russernes Suvernitet aldrig draget i Tvivl. Det russiske Flag vajer, og saa ofte de russiske Kofardiskibe sejler fra Bodega til Yerba Buena eller Monterey, betales der Lastpenge, som om de kom fra en fremmed Havn.

I 1841 var der i den russiske Koloni 800 Russere og mange Indfødte. For at holde de fjendtlige Indianerstammer i Respekt er alle Kolonister forpligtiget til Militærtjeneste. Grænsen for russisk Territorium er ubestemt. Der eksisterede ikke noget spansk Styre nord for San Francisco, da Russerne slog sig ned. Russernes Overlegenhed i Henseende til Kultur og Industriflid er overvældende. For Eksempel Synet af en Vindmølle fyldte Spanierne med Forbavselse. En saa kunstig og hensigtsmæssig Indretning havde de aldrig set før."

Den franske Kaptajns smigrende Beskrivelse om Fort Ross, giver et

Begreb om, at Russernes Kolonisationsplaner var nøje overvejede og systematisk sat i Værk.

Det kan nævnes som et Kuriosum, at Kanonerne, som Russerne medbragte til *Fort Ross*, oprindeligt var franske Vaaben, som *Napoleon* havde med paa sine Felttog til Rusland. Da Russerne i *Fort Ross* forlod California i 1841, solgte de Kanonerne, Ammunitionen og meget andet til John A. Sutter, der lod Kanonerne opstille paa sit lille Fæstningsværk—Sutters Fort (*Sacramento*).

DANSKE I CALIFORNIA I DEN MEXIKANSKE TID

Jagten paa Pelsdyr var som nævnt det, der først bragte Amerikanerne og Europæerne til California og Vestkysten. Historien fortæller om en *Jeremiah Smith*, der med et større Selskab Pelsjægere (Trappers) kom til California i Aaret 1826 og der kom andre over Land.

Ad Søvejen kom der ligeledes adskillige Pelsjægere fra de østlige Stater og fra Europas Lande. Om der har været Danske blandt de første Pelsjægere, der kom over Land, er tvivlsomt. Der er ingen danske Navne nævnt i de sparsomme Beretninger om de forskellige Jægetropper, men en dansk Mand nævnes som Opkøber af Pelsværk allerede i 1840. Det er Søkaptajnen *William A. Leidesdorff*, født paa *St. Croix* og en af Californias ledende Mænd i 40-erne. (Senere vil fremkomme en Levnedsbekræftelse om denne mærkelige Mand).

Der var ligeledes den danskfødte Kaptajn *Peter Petersen*, der paa sit Skib *Admittance* medførte store Ladninger af Pelsværk fra California til Boston. *Peter Lassen* og andre danske Pionerer befattede sig ogsaa med at fange Bævere og Oddere.

Det var kolossale Summer, der blev indvundet ved Pelsdyrjagten, da der ved Flodbredderne fandtes Oddere i store Mængder og paa Klipperne ved Havet holdt Sælen til i Tusindtal.

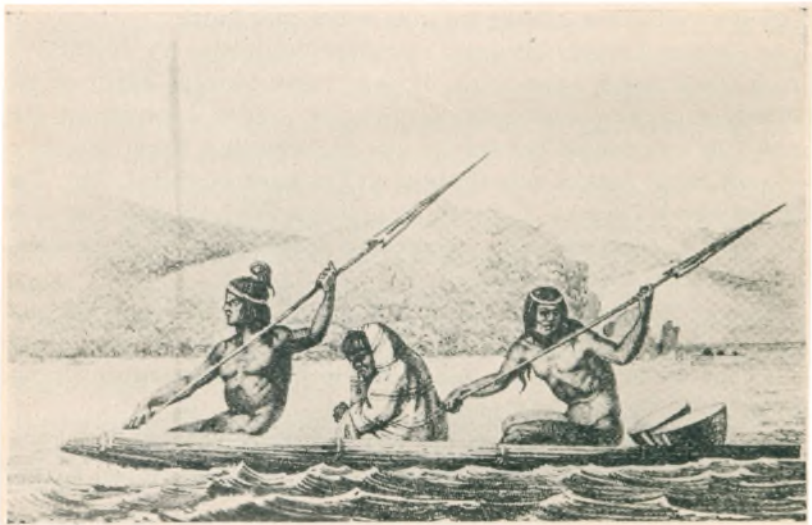
Det er en almindelig Mening blandt Danske og andre, at *Peter Lassen* var Californias første Dansker. I forskellige Bladartikler og i Bøger bliver *Peter Lassen* omtalt som den danske Mand, der kom til California, førend nogen anden Dansker. Dette passer ikke, uden for saa vidt, at *Peter Lassen* var den første Dansker, der kom over Land, idet han i 1840 som Leder af et Rejseselskab kom til Oregon fra Missouri og derfra til California. Der var nogle faa danske Mænd i California før *Lassen*, andre kom omtrent samtidig; det var Søfolk, der kom hertil ad Søvejen. Disse Mænds Navne bliver nævnt i forskellige historiske Værker, ligesom

jeg i *Newspaper Files*, i utrykte Manuskripter og andre Steder har fundet dem omtalte. I nogle Tilfælde er det lykkedes mig at opsøge den efterlevende Slægt, her i Landet saavel som i Danmark, og fra disse Efterkommere har jeg modtaget mange interessante Meddelelser.

Endnu under mexikansk Herredømme, var disse Mænd med til at danne kommerciel Styre i California, var Ledere paa andre Omraader indenfor den Gang mexikanske Provins; endogsaa de Forenede Staters Konsul i Yerba Buena (San Francisco) var en danskfødt Mand.

Danskerne har haft en Første Rangs Plads i Californias allertidligste Historie, og senere Afsnit her i Bogen vil fortælle om Danskernes store og vidtrækkende Andel i Californas Opvækst paa mangfoldige Omraader.

Blandt Californias første egentlige Nybyggere — de Mænd, der blev fast bosat, opdyrkede Landet og var med i det første Kolonisationsarbejde — var der ikke saa faa danske Mænd.

Indianere paa Fiskeri i San Francisco Bugten.

DEN FØRSTE DANSKER I CALIFORNIA

MATHIAS FELLOM, den tidligere Hattemagersvend, der som Sømand paa en Hvalfanger kom til California i 1822 og blev en af Statens førende Mænd. Var "Alcalde" (øverste Embedsmand) og Fredsdommer i den ældgamle By San Juan Bautista og drev Landbrug ved Gilroy.

DANMARKS gamle Købstad Helsingør boede der for halvandet Aarhundrede siden en anset dansk Familie ved Navn Fellom. Familiefaderen var Skibsbygger. Helsingør havde i Aarhundreder — helt siden Erik af Pommerens Dage — særlig Betydning som det Sted, hvor Danmarks Konger opkrævede den saakaldte Øresundstold, der aarlig gav Landet en Indtægt af fra 4 til 6 Millioner Kroner. Naar Skibene fra al Verdens Lande ankrede op ved Helsingør for at betale Toldafgiften, blev der ogsaa indtaget Proviant og Kaptajnerne benyttede Lejligheden til at faa nødvendige Reparationer paa Skibene udført. Derfor var der adskillige Skibstømmermænd og nogle Skibsbyggerier i Helsingør — og Felloms Værft var et af dem.

Skibsbygger Fellom havde seks Børn, fire Sønner og to Døtre. Faderen var ganske velstaaende og gav Børnene en god Opdragelse; men ved at færdes paa Skibsbyggeriet og komme sammen med fremmede Landes Sømænd, opstod der Udlængsel og i Tidens Løb rejste tre af Sønnerne og den ene Datter ud i det Fremmede. (Det er bleven mig fortalt af den efterlevende Slægt, at Faderen var imod at Sønnerne skulde aftjene deres Værnepligt, og at han derfor sendte dem ud af Landet).

Den ældste Søn, Mathias (Matthew) Fellom, blev født i Aaret 1800. Efter Konfirmationen blev han sat i Hattemagerlære; men denne Beskæftigelse huede nok ikke den unge Mathias, thi efter nogle Aars Forløb stak han af til Søs. Nu var han vidt omkring i Verden, og kom 21 Aar gammel paa et Hvalfangerskib til Stillehavet. Skibet var paa Fangst ved Beringsøen; men da det begyndte at skorte paa Proviant, sattes Kursen sydefter mod California for at Kaptajnen kunde købe Proviant fra Russerne ved Fort Ross. Skuden ankrede op i Bodega Bugten og Kaptajnen fik af de flinke Russere alt, der var nødvendigt for Skibets Behov.

Om Mathias Fellom var bleven ked af Sølivets Strabadser eller om Russernes fortrinligt anlagde Koloni fristede ham, skal være usagt; men da Hvalfangerskibet lettede Anker var Mathias ikke med. Kammerater-

Matthew Fellom, den første Dansker i California

ne vidste Besked og havde raadet Fellom fra hans dumdristige Plan, at ville forlade Skibet; men Fellom var forsvundet og Skuden satte atter Kursen mod de fremmede Farvande med fuld Proviant, men med en Mand mindre.

Fellom var ikke ret længe i Bodega. Han havde hørt om en anden Sømand, der nogle Aar forinden var løbet bort fra sit Skib i Monterey og nu ejede store Landstrækninger og meget Kvæg. Fellom vilde opsøge ham og snart gav han sig paa Vej til Monterey. Helt alene at vove sig ud paa en flere Ugers Vandring i øde Egne, hvor kun Indianere og vilde Dyr holdt til, var nok mere end den danske Søgut og tidligere Hattemagersvend havde ventet sig ud af sit dristige Eventyr; men ved Hjælp af sin gode Bøsse lykkedes det den forvovne Knægt at bjerge Føden og efter mange Dødsfarer, forslaaet og dødstræt, naaede han endelig frem til Gilroy eller John Camerons Ranch. Gilroy var den Sømand Fellom havde hørt Tale om. John Cameron ogsaa kaldet Gilroy var *den første* "hvide" Mand (dermed menes Ikke-Spanier), der havde bosat sig i California. Han havde været med en Hvalfanger og havde forladt Skibet i 1813 i Monterey. Nu ejede han store Strækninger af Land i den Egn, som man havde opkaldt efter ham og hvor senere ogsaa Byen Gilroy blev anlagt.

Fellom arbejdede nogen Tid for Gilroy, saa tog han fat paa egen Haand. Købte først San Ysidro Ranch paa 1750 Acres og fik senere mere Land, havde mange Kreaturer og amerikansk Konsul Thomas Larkin fortæller, at han omkring Aaret 1842 havde Sæbekogeri.

I 1834 blev Fellom gift med *Signorita Matilda Briones*. Brylluppet blev højtideligholdt paa en storslaaet Maade og blandt Bryllupsgæsterne var der mange af Californias ansete spanske Familier samt de fleste af de faa Indvandrere fra Amerika og Europa.

Mathias Fellom blev en anset Mand, allerede i 1845 blev han Alcalde (øverste Øvrighedsperson) i San Juan Bautista og efter at de For. Stater havde overtaget California udnævnte Kommandør Sloat ham til Fredsdommer i denne paa den Tid ganske betydelige By, der var Centrum for en efter Forholdene vel bebygget Egn.

Mathias Fellom og Hustru havde elleve Børn, hvoraf kun tre overlevede Forældrene, Sønnerne Sinfioriano og John samt Datteren Adele. Fellom døde den 6. Februar 1868 og ligger begravet i Gilroy; hans Hustru afgik ved Døden den 3. Maj 1858. Fellom blev nogle Aar efter Hustruens Død gift med Ricardo Castro af Santa Cruz County.

Sønnen *Sinfioriano J. Fellom* blev 21 Aar gammel gift med sin Kusine, *Anna Marie Fellom*. I dette Ægteskab var der fem Børn: *James Fellom*, den velkendte Journalist og Forfatter bosat i San Jose; *Landon Fellom*, Udgiver og Bogtrykker, ligeledes i San Jose og tidligere Senator *Roy*

Caius Fellom.

Fellom af San Francisco, der i flere Aar var Medlem af Stats Legislaturen, først som Assemblyman (Underhuset) og senere i Senatet, genvælgt flere Gange (1921-1931). To Børn døde i en ung Alder. Faderen til de omtalte, førnævnte Sinfiorano J. Fellom, var en velkendt Mineingeniør. Broderen, James A. Fellom, var født i Gilroy i Aaret 1840. Han blev i 1874 gift med Blandina Ortega af den gamle, ansete Ortega Slægt. I dette Ægteskab var der seks Børn: Corrine, John Alexander, Belle, Louis, Peter og Mariana. De fleste af disse bor i Santa Clara Dalen.

Som nævnt blev en af Pioneren Mathias Felloms Sønner, Sinfiorano J. Fellom gift med en Kusine, Anna Marie Fellom. Denne unge Pige med det gode danske Navn var en Datter af Mathias Felloms Broder, *Caius Julius Fellom*, der ligeledes er en af Californias første danske Pionerer.

Caius Julius Fellom var flere Aar yngre end Broderen Mathias. Han forlod ogsaa Danmark som ganske ung, blev Sømand og Bødker paa Hvalfangerskibe og var paa Skibet *Waverly* fra New Bedford, Massachusetts, i California allerede i 1845. Han var her igen i 1852. I New York City Directory (Vejviser) er hans Navn optaget fra 1835 til 1845; han boede da nær Manhattan Terminal ved Williamsburg Broen.

Paa de to Besøg til California anede Caius ikke, at han var ganske nær Broderen Mathias, der jo boede i Gilroy, men som ikke havde skrevet hjem i lange Tider. Man troede han var død. Først mange Aar efter fik Caius paa en højst mærkværdig Maade Underretning om, at den længe savnede Broder, Mathias, levede og var bosat i California.

Caius Fellom havde i nogle Aar haft Skibsprovierteringshandel i New York og ved et Festmaaltid givet til Ære for den tidligere Forenede Staters Konsul *Thomas A. Larkin* i California, der var i Besøg i New York, blev Caius Fellom introduceret til Konsul Larkin. Da Larkin hørte Navnet, spurgte han Caius Fellom om, hvorledes han stavede Familienavnet. Caius forklarede dette, hvorefter Larkin udbød: Der er en Mand i California ved samme Navn og hans Fornavn er Matthew (Mathias).

Caius var straks klar over, at det maatte være hans ældste Broder, Mathias. Han ordnede nu sine Forretningsaffærer og ikke længe efter Mødet med Konsul Larkin (1860) var Caius paa Rejse over Panama til California, hvor han naturligvis straks fandt sin længe savnede Broder. Nogle Maaneder efter sendte Caius Bud efter sin Hustru og Børn.

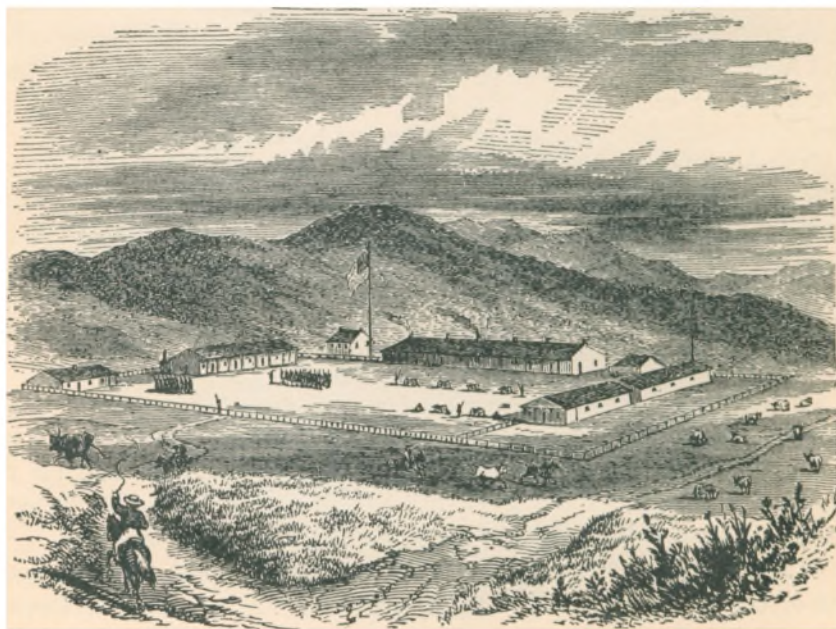
Caius Fellom købte en Strækning Land nær *Oak Hill* (tæt ved hvor nu er Oak Hill Kirkegaard) og Familien boede i mange Aar paa Devine Street i San Jose. Caius Julius Fellom var gift med Cathrine Kelleher, født i New York af irske Forældre. Ægteparret havde følgende Børn: Anna Marie, Eleonora, Fanny og John. Anna Marie blev som før nævnt

gift med sin Fætter, Sinfiorano J. Fellom, Søn af Mathias Fellom. Efterkommerne af dette Ægteskab har altsaa to danske Stammefædre.

Fellom-Slægten i California er vidt forgrenet og meget anset, mange er i fremragende Stillinger og skønt Slægten i egentlig Forstand ikke længere kan kaldes dansk, er alle i Familien jeg kender stolte af deres danske Stammefædre. Det skal her nævnes, at der i Senator Roy Felloms Hjem i San Francisco er flere Skilderier med Billeder fra Helsingør. Disse Billeder har han faaet i Arv fra sine to danske Bedsteforældre.

Mathias Fellom var den tredie Europæer, fra Nord Europa, der satte fast Bo i Santa Clara Dalen (1822) og Historikere fortæller, at der paa dette Tidspunkt var mindre end et Dusin "hvide" Indvandrere i hele California:

En Broder til Mathias og Caius, Peter Fellom, rejste som ganske ung til Argentina, kom i Flaaden og var med i Krigen 1829, hvor han blev dræbt. Der var en fjerde Broder samt to Søstre, hvoraf den ene kom til Australien, hvor hun blev gift med en anset Mand, der saa vidt vides var en højtstaaende Embedsmand.

Presidio, Militærstationen i San Francisco 1849.

YERBA BUENA (SAN FRANCISCO)

To Danske i Yerba Buenas første Byraad (1847) — Danskeren Leidesdorff, Byens første Treasurer (Kæmner) 1847 — Danskeren Scher-rebeck Byens første Politi (1844).

NÆR Aaret 1835 var der, hvor Storbyen San Francisco nu spreder sig ud over Halvøen, kun øde Egne, kun her og der nogle Træer og Buske og nogle Vandløb og smaa Søer. Ved Strandbredden ved Bugten havde Dolores Klosteret ladet opføre et Varehus. Vandet gik — selv mange Aar efter — helt op til hvor nu Montgomery Street er. Denne Egn laa lunt beskyttet af *Telegraph Hill*, den Gang kaldet *Loma Alto*, (Høj Bakke) og Ter-rænet nærmest Vandet var bevokset med Træer, Buske og andet Grønt, deriblandt en vellugtende Plante, der af de Indfødte blev benyttet som Lægemiddel for forskellige Sygdomme og som blev kaldet *Yerba Buena* (god Urt - Pebermynte), og da der begyndte at forme sig en lille By, gav

Mission Dolores i den spanske Tid.

man denne Navn efter den gode Plante — *Yerba Buena* (Pebermynte). Byen bar dette Navn, indtil Aaret 1847, da Amerikanerne forandrede Navnet til *San Francisco*. Padre Junipero Serra havde givet Bugten

Navn (opkaldt efter St. Francis of Assisi, Stifter af Franciscaner Ordenen). Missionen (Klosteret) fik Navnet *San Francis de Assisi*, senere kaldet *Mission Dolores*. Den lille Klippeø mellem San Francisco og Oakland, bar indtil 1847 Navnet *La Isla de los Angeles* (Englenes Ø). Amerikanerne forandrede Navnet til *Yerba Buena*, medens Navnet *Angel Island* blev overført til den Ø, der nu bærer dette Navn ved Indløbet til San Pablo Bugten. Øen *Yerba Buena* blev i mange Aar populært kaldet *Goat Island* (Gedeøen).

Inde i Landet, flere amerikanske Mil fra Bugten, var Dolores Klosteret (grundlagt 1776) og længere mod Nord var Militærstationen Presidio.

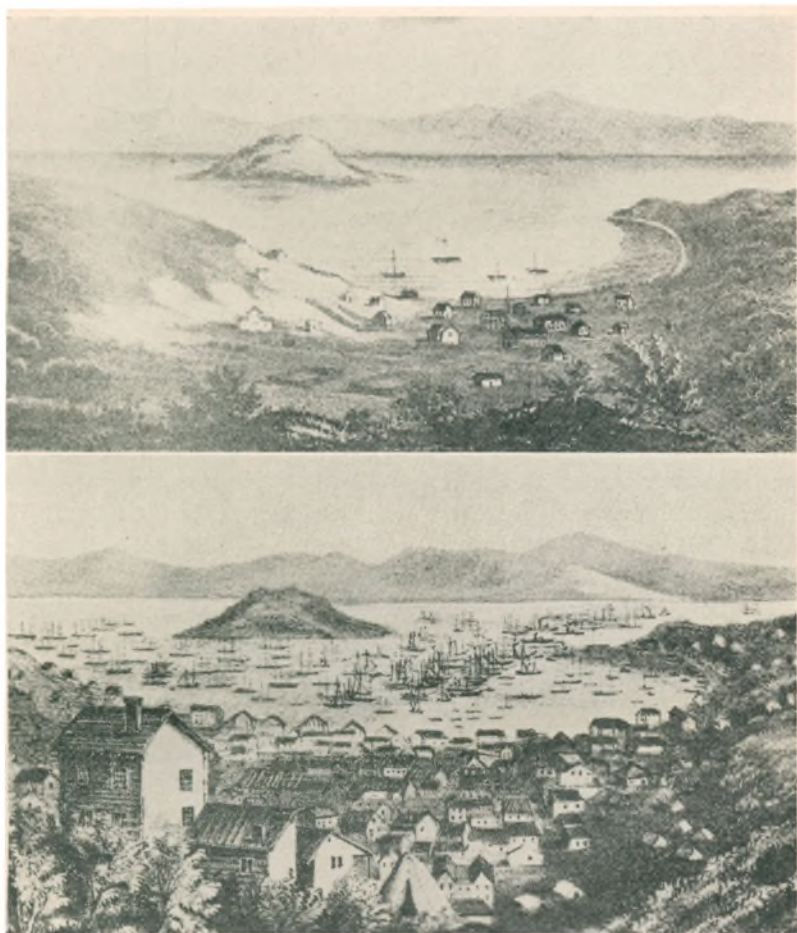
Det første Hus i San Francisco.

En Trader (Handelsmand) Jacob P. Leese, byggede i 1836 det første egentlige Hus. Leese var født i Amerika og af tysk Herkomst. Han blev gift med en Søster til den mexikanske General Vallejo, og i dette Ægteskab blev det første Barn af hvide Forældre født i Yerba Buena (15. April 1838). Kaptajn W. A. Richardson, født Englænder, havde i 1835 ladet opføre en Bolig, der dog nærmest var et stort Telt. Richardsons "Hus" var inddelt i flere Rum. Der var ikke egentlige Vægge eller Tag; store Sejldug var udspændt mellem nogle kraftige Rødtræ Stolper og

dannede Væg, medens Taget var lavet af nogle gamle Skibssejl. De faa andre Beboelser, der efterhaanden fremstod var Telte eller Hytter, føjet sammen af Pakkasser, Bark, Grene, et gammelt Sejl eller et eller andet, der kunde benyttes.

I April 1844 var der kun omkring et Dusin egentlige Huse i Yerba Buena og den fast bosatte Befolkning var næppe over 50 Mennesker. I Sommeren 1846 var Befolkningen vokset til over 200 og der var henved 50 Byg-

San Francisco før 1848 og i 1849

ninger. Fra nu af voksede den lille By stærkt. I April 1847 var der 79 Bygninger og i de næste fem Maaneder blev der opført 78 Beboeshuse og en Del Butikker. Ved denne Tid var der over 500 Indbyggere.

I Slutningen af April 1848, lige efter Fundet af Guld, var der ca. 200 Bygninger og der var under Opførelse ikke saa faa Beboelseshuse, Butikker og Varehuse. Paa dette Tidspunkt var der omkring 1000 Indbyggere. I Januar 1849 var Befolkningen vokset til 2000, to Maaneder efter til 3000 og i Juli var der over 5000.

I Aaret 1849 kom der over 40,000 Mennesker ad Søvejen til San Francisco, heri ikke regnet de mange Sømænd, der deserterede fra de hundreder af Skibe, der laa opankrede i Bugten. De allerfleste søgte Guldlejerne, men adskillige kom tilbage fra Guldgraveriet for deres Helbreds Skyld eller for at søge andet Erhverv. Over Land i Prærie-Skonnerter kom der i 1849 omkring 30,000 Mennesker til California, hvoraf nogle slog sig ned i San Francisco. I December 1849 var der mellem 20 til 25,000 Indbyggere i San Francisco; kun ganske faa Kvinder og Børn, og Mændene var næsten alle unge, fra 20 til 40 Aar.

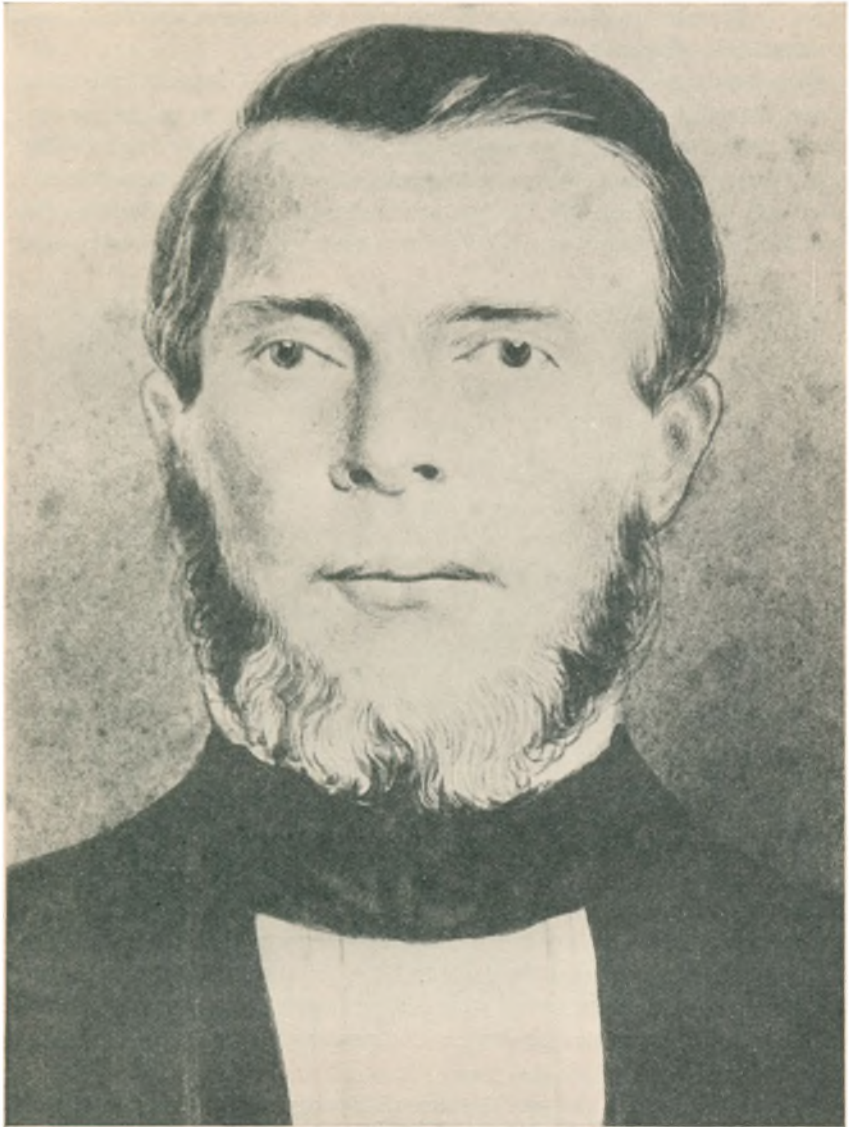
Yerba Buenas stærke Opvækst i 1847, altsaa før Guldfundet, gjorde det nødvendigt, at faa et særlig Styre for Byens Anliggender. Byens Bestyrer (Alcalde), *George Hyde*, udnævnte derfor den 28. Juli 1847 seks Mænd til at assistere ham i Forvaltningen af kommunale Affærer. Disse Mænd blev Byens første Byraad og to af dem var Danske: *William A. Leidesdorff* og *Peter T. Scherrebeck*. Byraadet skulde varetage Byens Tarv, indtil *Governør Mason* gav Ordre til at et særligt Valg af Byraadsmedlemmer skulde finde Sted. Allerede i August Maaned sendte *Governøren* Instrukser og den 13. September 1847 fandt Valget Sted. De valgte Byraadsmedlemmer var følgende: *William Grover* (126 Stemmer); *William D. M. Howard* (114 Stemmer); *William A. Leidesdorff* (109 Stemmer); *E. P. Jones* (88 Stemmer); *Robert A. Parker* (74 Stemmer) og *William S. Clark* (72 Stemmer). Byraadet vedtog et Antal Love og Vedtægter og Byens Pengeaffærer blev overladt i *Leidesdorffs* Omsorg, idet han enstemmigt blev valgt til at udfylde Embedet som *Treasurer* (Kæmner). *Leidesdorffs* Regnskabsbog eksiterer endnu og en Kopi er opbevaret i *California Historical Society's* Arkiver.

PETER T. SCHERREBECH

Navnet Scherrebeck er en Omskrivning af Navnet Skerrebek; men Udtalen paa Dansk er den samme, ch udtales jo som k. Der er adskillige Familier i Danmark med dette Navn og de stammer alle fra Sønderjylland.

California-Pioneren *Peter T. (Thomas) Scherrebeck* er ifølge de Oplysninger, der er indhentet der hjemme fra, født i Skærbæk, Hopstrup Sogn, Haderslev Herred og Amt. Han var født den 18. August 1813 og Kirkebø-

gerne bevidner, at han blev døbt den 19. August 1813. Hans Forældre var Gaardejer Thomas Simonsen og Hustru Bodild Kierstine Skerrebeck. I

Peter T. Scherrebeck

Daabsattesten staar der Peter Skerrebeck, saa vor California-Pioner har ligesom andre i sin Slægt omskiftet Bogstavet "k" med "ch". Somme Ti-

der er Navnet ogsaa skrevet Scherrebeck. Han har ligeledes antaget sig et Mellemnavn "Thomas", der jo var hans Faders Navn. I det efterfølgende vil vi se, at California-Pioneren opkaldte begge sine Børn efter Forældrene — Thomas og Cathrine (Kierstine). Og Sønesønnen fik Navnet Thomas Peter Scherrebeck.

Sognefoged Iver Scherrebeck i Sønder Vilstrup, Danmark, meddeler, at den Gaard i hvilken Peter Scherrebeck var født, forlængst er nedbrændt. Iver Scherrebeck er sikker paa, at han er i Slægt med California-Pioneren; men kan ikke med Bestemthed paapege Slægtsforholdet.

Peter T. Scherrebeck gik til Søs og var Tømmermand. I Sønnen Thomas Scherrebechs Selvbiografi, skrevet 1888, staar der, at Faderen kom

Portsmouth Plaza paa Østsiden af Kearny Street, mellem Clay og Washington Streets, San Francisco i 1849.

til *Yerba Buena* (San Francisco) i 1835. Scherrebeck syntes først at have arbejdet ved Dolores Klosterets Oplagsplads, har været Fører af en Baad og iøvrigt udført Tømmerarbejde. I Aaret 1842 ejede han nogle Byggegrunde og opførte Beboelseshus i 1844. Hertil førte han sin unge Brud, *Mary Sullivan*, der nogen Tid forinden var kommen til California med sine Forældre i en af de første store Karavaner af Oksekærrer. En Broder til *Mary Sullivan* blev senere en af Grundlæggerne af *Hibernia Bank* i San Francisco.

Scherrebechs Hjem var paa Hjørnet af Kearny og Washington Streets, paa samme Plads, hvor nu Hall of Justice er (Raadhuset og Byens Fængsel). Scherrebechs Hus laa i Midten af Byggegrunden. Senere blev der indrettet Restauration her. Det var den eneste Plads af sin Slags og blev besøgt af den lille Flækkes bedrestillede Befolkning og Tilrejsende. I et

stort Værelse var henstillet et mægtigt Bord, paa hvilket der fandtes mange Slags Spisevarer, hvoraf Kunderne kunde hjælpe sig selv. Paa et andet Bord stod der Flasker, Glas og Kopper m. m. *Our Home* var meget populær. Paa Scherrebechs Grund, ud mod Kearny Street, blev der opført et stort Telt, i hvilket den senere saa velkendte Spillebank *El Dorado* holdt til. Teltet blev dog snart ombyttet med en mere solid Træbygning. Ved Siden af *El Dorado* opførtes et andet Landemærke, *Parker Hotel*, bestyret af Thomas Maguire. Senere lod denne her opføre *Jenny Lind Theatre*, der efter et Par Aars Forløb blev omdannet til *City Hall*. Scherrebech havde imidlertid solgt sin Ejendom og havde bygget Hus andet Sted.

Spillebanken El Dorado i San Francisco.

Peter T. Scherrebech var aabenbart en af Datidens mest ansete Mænd og han havde flere Tillidsposter. Saaledes blev han i 1844 udnævnt som Yerba Buenas første Politi (*Agente de Polico*). Som hans Medhjælper udnævntes Benito Diaz, en Spanier eller Mexikaner.

I 1846-47 var Scherrebech *Collector of Port* (Skatteopkræver). At han har nydt stor Popularitet fremgaar af, at han blev valgt med 86 Stemmer, medens Modkandidaten, J. Cooper, kun fik 2 Stemmer. I 1847 blev han udnævnt som Medlem af Byens første midlertidige Byraad.

Scherrebech var ligeledes meget virksom i de bevægede Dage, da California var ved at glide ind under Forenede Staters Herredømme, og han var en af Lederne i den Skare af vaabenføre Mænd, der sluttede sig til John A. Sutters Stab.

Scherrebechs Datter

Peter og Mary Scherrebechs førstefødte, en Datter, var det andet "hvide" Barn, af Anglo-Saxon Race, født i Yerba Buena, saaledes er det bleven mig fortalt af Børnebørnene. Den lille Pige blev født i 1846 og fik Navnet Cathrine. Hun blev senere gift med en San Francisco Bygmester, der døde i 1910. Cathrine Scherrebech Fitzpatrick afgik ved Døden i 1931 og efterlod to Sønner, Leon J. Fitzpatrick og Raymond Fitzpatrick samt en Del Børnebørn og Børnebørnsbørn.

Ligesom saa mange andre i de Dage, lod Scherrebech sig døbe Kato-

lik (1841) for derved at faa Borgerrettigheder og nyde godt af de Fordele, der fulgte hermed — *Land Grants* o. s. v. Hans Hustru kom fra en meget streng katolsk Slægt. Det var Svogeren, John Sullivans Hustru, der skænkede Byggegrunden til St. Mary's Kirke og hun ligger begravet ved Alteret i denne Kirke.

I Scherrebechs efterlevende Slægt er der, med Undtagelse af Sønnesønnen, *Thomas Peter Scherrebech* — ingen danske Navne; men i den vidtforenede Familie er der mange med Navne som Murphy, Sullivan, O'Connell og Doyle, der jo fortæller om hvor Slægten er ført hen. Mange er i fremragende Stillinger.

Scherrebechs særlige Beskæftigelse har været som Tømrer og Bygmeister. Saaledes forestod han Opførelsen af flere Ejendomme i Distrikte: — Market, Mission, 2. og 3. Streets. Han opførte Bygninger for flere i Slægten og her i dette Distrikt byggede han sit eget Hjem. Scherrebechs Hus var paa Stevenson Street, den Gang Nr. 132. Paa denne og tilstødende Grunde blev senere opført det fashionable *Palace Hotel*, det første store Hotel i San Francisco, kendt over hele Verdenen.

Scherrebech var af den Mening, at han byggede paa egen Grund, paa Land der tilhørte ham. I gamle historiske Beretninger fortælles der, at Peter T. Scherrebech den 5. December 1845 fik i Foræring af Guvernør Castro et større Areal af Land, mellem Market Street og Rincon Bakken og mellem 2. og 3. Streets. Der var 800 varas eller omkring 12 City Blocks. Scherrebechs Krav blev indregistreret den 3. Marts 1853, men afvist som ugyldigt af Land Kommissionen den 6. Marts 1855. Nogle Aar senere, den 3. December 1859, godkendte de Forenede Staters Distrikts Domstol imidlertid Scherrebechs Krav. Denne Kendelse vakte stor Røre i den unge By, en Undersøgelse blev sat i Gang, og nogle Maaneder efter Domstolens Kendelse, blev der, hvad man mente, fremlagt Beviser for, at Scherrebechs Krav var ugyldige. Dermed var Sagen endt, og for at udelade al Tvivl i Fremtiden stadfæstede de Forenede Staters Højesteret i 1891 den endelige Kendelse.

Scherrebech har sikkert ment, at han var i sin gode Ret; men har aabenbart forsømt at faa Papirerne i Orden i rette Tid. (Scherrebechs Søns Enke, som jeg har talt med, udtalte som sin Mening, at det var Scherrebechs Svoger, Sagfører Frank Sullivan — til hvem Scherrebech havde overdraget Tilsynet af sit *Grant* — der forsøgte i Tide at faa Skødet godkendt).

Det Land Scherrebech gjorde Krav paa, er i vore Dage (1938) værd en fabelagtig Formue. Det omfatter langt over 500 Byggegrunde i et tæt befolket Forretnings- og Residens-Kvarter.

Kun et Aars Tid efter den endelige Afgørelse i 1860 afgik Peter T.

Scherrebech ved Døden, maaske af Græmmelse over de haarde Tilskikkelser, der ramte ham i de senere Aar. Hans Enke, Mary Scherrebech, blev boende paa Stevenson Street til 1863, hvorefter hun flyttede til Mission Street, mellem 6. og 7. Senere boede hun, hvad den Gang var 550 Minna Street, Hun døde i 1879. En Søn, *Thomas J. Scherrebech*, boede hos Moderen. Han var ligesom Faderen Tømrer; men havde i 1887 et *Coffee House* i Nr. 37 Turk Street. Denne Søn angiver i sin Selvbibliografi, at han er født i San Jose den 21. November 1851. Han gik i St. Ignatius Skole i San Francisco og var ved Handelen til han blev 18 Aar, saa begyndte han paa Tømrerhaandværket. I 1888 flyttede han til San Jose, hvor han boede nær Alum Rock Vejen og McLaughlin Avenue i Øst San Jose.

Hans Enke boer her endnu sammen med sin Søn, *Thomas Peter Scherrebech*, der altsaa er en Sønesøn af den danske Pioner, *Peter T. Scherrebech*, den første Dansker, der kom til San Francisco.

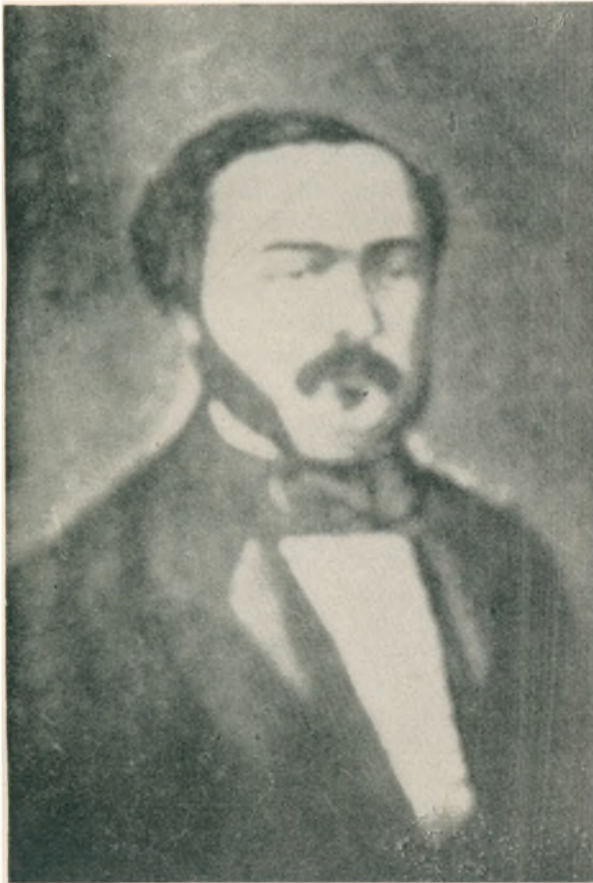
Af ovenstaaende kan man dømme, at den gamle danske California-Pioner ogsaa for en Tid har haft sit Hjem i San Jose. Her blev jo Sønnen født i 1851. Dette er rigtigt nok. Ifølge historiske Omtaler og Beretninger fra den efterlevende Slægt flyttede Scherrebech til San Jose i Slutningen af 40-Aarene og var bosat her i nogle Aar, indtil han flyttede tilbage til San Francisco.

I San Jose blev Scherrebech vel modtaget. Han byggede Huse og var i Forretning — og da San Jose i 1850 udvalgte sit første Byraad under amerikansk Styre, anmodede man Scherrebech om at være med og hjælpe til i Styrelsen. Scherrebech havde jo Erfaring fra sin Virksomhed i San Francisco. (I historiske Værker nævnes en danskfødt Mand, Peter Schubert ogsaa kaldet Pedro Serbia, der i 1842 blev mexikansk Borger. Han var den Gang omkring 26 Aar gammel. Historikeren Bancroft mener, at Navnene Schubert og Serbia er bleven forvekslet med Scherrebech.)

WILLIAM ALEXANDER LEIDESDORFF

Den unge danskfødte Søkaptajn, der blev Yerba Buenas mest ansete Borger. Blev i 1845 udnævnt til Forenede Staters Vice-Konsul i Yerba Buena (San Francisco); den eneste, der har indehaft dette Embede, da California jo nogle Aar senere blev optaget i Unionen.

William A. Leidesdorff.

William A. Leidesdorff var født paa St. Croix i Aaret 1810. Faderen Alexander Leidesdorff, var født i Danmark, Moderen vor Kreo/erinde og oplevede sin Barndom i Havana og New Orleans, førend hun kom til St. Croix. Leidesdorffs Fader døde i 1839. Førend han kom til St. Croix boede han i New Orleans. W. A. Leidesdorff maa have faaet en omhyggelig Opdragelse, thi han bliver af alle Historikere omtalt som et meget in-

telligent Menneske og det fortælles, at han talte flydende seks Sprog, de to eller tre har formodentlig været de skandinaviske Sprog. Leidesdorff kom til Staterne som ung Mand og fik Part af sin Opdragelse her, tog Styrmandseksamen o. s. v.; men det var hans Ønske, at blive kaldt en Dansker, hvilket han jo ogsaa var. I alle historiske Skrifter bliver Leidesdorff omtalt som Dansk og man faar det Indtryk, at han absolut gjorde Fordring paa, at blive betragtet som saadan.

Efter at Leidesdorff var kommen til Staterne og havde taget Styrmandseksamen, kom han paa sin første Rejse til California i Aaret 1837. Han var da Styrmand med en Kaptajn Arthur. Tre Aar efter kom han atter til California, han var nu Kaptajn paa det amerikanske Skib *Julia Ann*. Leidesdorff var den Gang 29 Aar gammel. Han har tilsyneladende raadet over ganske store Midler; thi i de næstfølgende Aar drev han en betydelig Handel med Pelsværk, Huder, Talg og andet. Han var med sit Skib paa nogle Rejser til Honolulu.

Leidesdorff opførte et Pakhus og Byens første Landdingsplads øst for Leidesdorff Street, mellem California og Sacramento Streets. I Begyndelsen af Aaret 1843 fik Leidesdorff i Foræring af Alcalde Sanchez en større Grund paa det sydvestlige Hjørne af Kearny og Clay Streets. Her lod han i 1846 opføre *City Hotel*, Byens første Hotel. Indtil efter Guldfundene var det den fornemste Samlingsplads. Her boede Officerer fra Hær og Flaade og Byens Elite. Det var her Kaptajn Montgomery oplæste "Annektions-Erklæringen" den 4. Juli 1846, her foregik det første Valg for en kommunal Styrelse og det var Byens første *Town Hall* med Kontorer for Embedsmændene. Snart efter Guldfundene, da Byen voksede saa enormt i Folkemængde, blev der opført andre Hoteller og *City Hotel* blev omdannet til et Gambling-House (Hasard-Spillehus), hvortil Guldgravere og andre søgte. Noget senere undergik *City Hotel* atter en Forandring. Det blev udskilt i mange Værelser, der blev udlejet for Kontorbrug eller Butikker, Beværtninger, Bárberstuer o. s. v. Lejeren betalte 16,000 Dollars i aarlig Leje; men ved Genudlejning indvandt han dette Beløb mange Gange fordoblet. Ved den fjerde store Ildebrand i San Francisco, den 4. Maj 1851, nedbrændte *City Hotel* til stor Sorg for Byens Befolkning, der under Branden havde gjort deres Yderste for at redde denne historiske Bygning.

I 1844 var Leidesdorff bleven mexikansk Borger. Ikke længe efter skænkede den mexikanske Regering Leidesdorff et stort Landomraade — *Rio de los Americanos* — paa 35,000 Acres, beliggende ved American Floden, paa Sydsiden og tæt ved Sutters Land. Da de første Rygter om Guldfundene paa General Sutters Land i Januar 1848 naaede San Francisco, mente man, at Guldet var fundet paa Leidesdorffs Ejendom. I Bla-

det *The Californian* af 15. Marts 1848 staar der: "Det bliver fortalt, at rige Guldlejer er opdaget ved American Floden, antageligt paa det Landomraade, der tilhører W. A. Leidesdorff". Det viste sig, at Guldet var fundet ikke saa langt derfra, paa den nordre Side af Floden. Senere fandt man ogsaa rige Guldlejer paa Leidesdorffs Ejendom. I 1846 lod Leidesdorff nogle Bygninger opføre paa sin store Ranch og han engagerede nogle Mænd til at varetage hans Interesser her.

Imidlertid havde Leidesdorff købt adskillige Byggegrunde i San Francisco. Længe før Guldet blev fundet, havde han en fast Tro paa, at San Francisco havde en stor Fremtid for sig og han vilde vise sine Medborgere, at han var villig til at ofre paa denne sin Overbevisning. Han lod paa en af sine Grunde opføre et Hus — hans eget Hjem — der var Byens smukkeste "Residens". Det var i Leidesdorffs Hjem, at Datidens Elite — Hærens og Flaadens Officerer, Søkaptajner og andre ledende Mænd og deres kvindelige Paarørende samledes i festlig Lag ved overdaadige Festmaaltider og glimrende Baller. Her var det, den 8. September 1846, at den første store Festlighed fandt Sted under amerikansk Flag. Leidesdorff var jo For. Staters Konsul i San Francisco. Blandt de Indbudte var der spanske Slægter fra hele California. Der blev danset til den lyse Morgen og efter nogle faa Timers Hvile, fortsattes Festligheden paa Hvalfangeren *Magnolia*, hvis Fører, Kaptajn Simmons var en god Ven af Kaptajn Leidesdorff. I 1847 købte Leidesdorff Robert T. Ridley's Residens, Hjørnet af California og Montgomery Streets.

Det var i Leidesdorffs Hjem, at Oberst, senere *General Fremont* var Gæst, da Fremont var paa sine navnkundige Rejser i California. Det var Fremonts Rejser, der i det væsentligste ledte hen til, at California kom ind under amerikansk Styre. Paa en af Fremonts Rejser (1845) var Fremont sammen med Leidesdorff Gæster hos John A. Sutter. Fremont og Leidesdorff med Følge var derefter i San Francisco, hvor Fremont var Leidesdorffs Gæst et Par Dage, hvorefter de to Venner fortsatte Rejsen til Monterey, den Gang Hovedstaden i California. Her boede Thomas A. Larkin, de For. Staters Konsul, der nogen Tid forinden havde faaet udvirket, at Leidesdorff fik Udnævnelsen som Vice-Konsul i San Francisco. Vigtige Forhandlinger angaaende Californas Fremtid har sikkert fundet Sted ved dette Møde.

Leidesdorffs Foretagsomhed fik Udtryk paa saa mange Maader. Paa Handelens Omraade var han den ypperste, man søgte ham i Ledelsen af de kommunale Affærer og de For. Stater havde ved Udnævnelsen som Vice-Konsul i San Francisco vist ham Tillid og Agtelse. Han var en meget optaget Mand, altid i Aktivitet; men sin Natur tro var han stadig den

belevne Selskabsmand, den fine Vært, den Mand man saa op til som den lille Bys mest fuldkomne Repræsentant.

I disse længst forsvundne Dage, kendte man ikke til *Lyst-Yachter*; men den geniale Leidesdorff forstod Værdien ogsaa af en saadan Repræsentation. Han havde hørt, at en smuk lille Dampbaad kunne faas til Købs fra Russerne i Sitka, Alaska. Han købte Baaden. Og snart efter kunne han tage sine Venner og fremragende Besøgende ud paa Udflugter i San Francisco Bugten og op i Floderne. Det var San Franciscos

“City Hotel”, det første Hotel i San Francisco, var ejet af Danskeren William A. Leidesdorff.

første Dampfer. Det var ikke nogen stor Dampbaad; men den vakte enorm Opsigt, ikke mindst hos Indianerne og de spanske Indfødte, naar den “puffede” sin Vej op gennem Bugten. I 1847 sejlede Leidesdorff med nogle Venner til Sutters Fort (Sacramento), hvor de var i Besøg hos “General” Sutter. Turen derop medtog 6 Dage og 7 Timer. Dampferens Navn var oprindeligt *Sitka*, men i San Francisco kaldtes den *Leidesdorffs Dampskib*.

Danske Forfattere, der har forsøgt at skrive California Historie, fortæller, at Kaptajn Leidesdorff selv sejlede sin Dampbaad fra Sitka, Alaska, til San Francisco. Der er ligeledes blevet fortalt, at Leidesdorff var

en ruineret Mand. Saadant er ikke overensstemmende med historiske Beretninger.

Den lille Dampbaad *Sitka* kom til San Francisco paa Barkskipet *Naslednich*. Russerne havde skilt Dampbaaden i forskellige Dele for at lette Transporten og ved Ankomsten til San Francisco blev alt atter sat sammen. Oprindeligt havde Leidesdorff vistnok tænkt sig til Dels, at benytte Damperen for Fragten af Huder og Pelsværk, men det viste sig, at Maskinkraften ikke var stærk nok. Den 2. Feb. 1848 laa *Sitka* for-tøjet i San Francisco Bugten, en nordvest Storm sprang op og næste Dags Morgen fandt man *Sitka* foruden Styrehus og andet paa Dækket, alt var vasket overbord.

Guldet var just bleven fundet paa Sutters Land, alle vilde til Guld-lejerne, der var Mangel paa Baade og saa solgte Leidesdorff Vraget for 15,000 Dollars i Guldstøv a 16 Dollars pr. ounce (unce), en ganske god Betaling. *Sitka* var en Hjuldampner — 37 Fod i Længde, 9 Fod i Bredde.

I Celeste G. Murphy's *Story of Sonoma*, staar der, at Leidesdorffs lille Damper en Tid blev benyttet som Passager-Dampner imellem Sonoma og San Francisco. Senere var den i Fart paa Sacramento Floden. Efter at Leidesdorff havde solgt Baaden, fik den Navnet *Rainbow*.

Kaptajn Leidesdorffs Foretagsomhed og tilsyneladende glimrende Fremtidsudsigter fik en brat Ende, idet han den 18. Maj 1848 pludselig afgik ved Døden af en Hjernelammelse. Han opnaaede derfor ikke at se Resultaterne af hans omfattende Foretagsomhed eller at se den store Omvæltning i Forholdene, efter at Guldet var bleven fundet nogle faa Maaneder forinden. Skønt Leidesdorff havde stor Gæld paa sine Ejendomme — Gælden ansloges til 40,000 Dollars — ansaa man ham dog for at være Byens rigeste Mand.

Leidesdorff efterlod ikke noget Testamente og ingen herboende Slægtninge. Han var ugift. Men Administrationen af en saadan Formue var nok værd at faa fat paa, saa Sagførere, Dommere, Politikere og andre gjorde deres bedste for at hugge ind i "Guldklumpen". Ved samvittighedsløse Politikeres Indvirken gjorde Staten California ogsaa Krav paa Leidesdorffs Ejendom og begrundede Kravet i, at da Leidesdorff var død uden at efterlade Testamente, maatte Ejendommen tilfalde Staten. Der blev gjort Forberedelser til at faa Statens Legislatur (Over- og Underhus) til at godkende Kravet. Imidlertid var der bleven plukket dygtigt, de mange selvbestaltede Agenter skulde jo have Salær. Man vidste nok, at der var Slægtninge i de dansk vestindiske Øer, men dem tog man intet Hensyn til.

Retskafne Mennesker fremførte, at Leidesdorff, skønt de Forenede Staters Vice-Konsul i San Francisco, dog var mexikansk Borger og at

han var danskfødt. Enten Mexico eller Danmark maatte derfor have første Krav paa den Afdødes Efterladenskaber.

En Kaptajn *Joseph L. Folsom* (Folsom Street i San Francisco er opkaldt efter ham) var imidlertid i al Hemmelighed rejst til St. Croix, hvor han opsøgte Leidesdorffs Moder. Hendes Navn var *Anna Marie Spark*. Hun havde ikke været gift med Leidesdorffs Fader; men Folsom fandt snart ud, at i Følge dansk Lov var hun og hendes fire Børn berettiget til at arve Leidesdorffs Ejendom. Kaptajn Folsom tilbød saa Moderen at købe hendes og hendes Børns Arveret, og for en Sum af 75,000 Dollars tilskødede hun da Folsom alt Krav. Folsom betalte 5,000 Dollars kontant og udstedte to Veksler for Restbeløbet, betalbar i Afdrag den 13. November 1850 og den 13. November 1851.

Den første Skole i San Francisco.

Folsom havde medbragt et Billede af Leidesdorff og Moderen genkendte straks sin Søn.

Da Moderen nogen Tid efter denne Overenskomst havde faaet Nys om, at Sønnens Ejendom havde en langt større Værdi, end den Folsom havde iregnet, søgte hun ad Rettens Vej at tilsidesætte Overenskomsten med Folsom, men hun tabte sin Sag.

Alle Historikere omtaler Leidesdorff som en betydelig Personlighed, noget ilter i Temperament, men varmhjertet, klartseende, selskabelig, gæstfri, tjenstvillig til Overmaal og meget gavmild. Han beskrives som en smuk Mand, med militær Holdning, kraftig Legemsbygning, noget mørk i Hudfarve og med et fint tiltalende Væsen — en Gentleman. Hans

Død var et stort Tab til Byen og til Staten, og hans Begravelse var den største i Byens Historie. Alle Butiker blev lukkede, al Underholdning afvist. Alle Flag i Byen, paa Skibene i Havnen og paa Militærstationen var paa halv Stang og fra Fæstningen Presidio lød der hvert Minut kraftige Kanonskud, medens det store Ligfølge satte sig i langsom Bevægelse mod Mission Dolores Kirkegaard, hvor Jordfæstelsen fandt Sted under meget højtidelige Ceremonier.

En Gade i San Francisco — *Leidesdorff Street*, mellem Montgomery og Sansome, Pine og Commercial — er opkaldt efter vor ansete Landsmand. Han ejede en stor Part af dette Distrikt.

De Byggegrunde Leidesdorff ejede i San Francisco og det store Landomraade han fik som Gave af den mexikanske Regering er i Dag værd mange Millioner Dollars — en hel uberegnelig Værdi.

Døden borttog denne driftige Mand, San Franciscos mest fremragende Borger, just paa det Tidspunkt, da Guldet blev fundet. Leidesdorff havde, som nævnt, stiftet betydelig Gæld for at fremme sine mange Foretagender; men de forandrede Forhold efter Guldfundene, den derved forøgede Værdi af hans Ejendomme, de store Guldfund paa hans Ranch, vilde have givet ham udtømmelige Midler til at fuldføre de storslaaede Planer han saa ofte havde udtalt sig om til sine nærmeste Venner.

Major i de Forenede Staters Arme, Leon French, bosat i San Francisco, er Ejer af et gammelt, falmet amerikansk Flag med 24 Stjerner i det blaa Felt. Flaget, fortæller Major French, har tilhørt Danskeren W. A. Leidesdorff og vajede fra Mastetoppen paa Skibet *Julie Ann*, da Leidesdorff i 1840 sejlede ind gennem Golden Gate og ankrede op i Bugten. Flaget maa være lavet i Tidsrummet 1821-1836, mener man, begrundet paa Antallet af Stjernerne. Missouri, den 25de Stat, blev optaget i Unionen sidstnævnte Aar.

Rancho Rio de los Americanos, der blev tilskødet W. A. Leidesdorff den 8. Oktober 1844, var beliggende paa Sydsiden af American Floden og øst for New Helvetia (Sutters Fort). Ved hvad nu er Routier Station, omkring 10 miles øst for Sacramento, lod Leidesdorff i 1846 opføre Beboelseshus og nogle Udhuse. Det var altsaa herfra, at Leidesdorff havde i Sinde at opdyrke og lede Driften paa den store Rancho.

Efter Guldfundene i 1848 paa Sutters Land var der mange Guldgrave, der tog op *mine claims* paa Leidesdorffs Rancho. Der opstod mange større og mindre Minebyer — Prairie City, Rhoads Diggins, Alder Creek Diggins, Big Gulch, Runville med flere. Den største Mining Camp (Lejr) var for en kort Tid der, hvor nu Byen Folsom er. Det var Negere, der

først begyndte at grave Guld her i 1849. I 1851 var der en Befolkning af 700.

Efter Leidesdorffs pludselige Død i Maj 1848 blev, som nævnt, Kap-
tajn J. L. Folsom Ejer af Leidesdorffs store Landejendom. I 1855 engage-
rede Folsom en Mand ved Navn Theodore Judah til at udarbejde Planen
for Anlæggelsen af en By. Gader blev afstukket, Bygninger opført, og
Byen, der fik Navn efter Folsom, blev Endestationen for *Sacramento
Valley Railroad*, den første Jernbane i California. Folsom var Præsident
af Jernbaneselskabet. Denne Jernbanelinie startede i Sacramento ved
Begyndelsen af K Street, hvor i vore Dage et N. S. G. W. Skilt betegner
Pladsen, hvor Stationsbygningen var opført. Folsom By blev Central-
punktet for al Trafik. Hertil kom Diligencer og Fragtvogne med Passa-
gerer og Proviand og alt andet for Minelejrene i Nord California og Virgi-
nia City, Nevada. Folsom Bys Glansperiode var i Begyndelsen af 60-Aarene.
Der var den Gang mange flot udstyrede Hoteller, mange store Købmands-
huse, almindelige Skoler og en Højskole samt adskillige Kirker. Nogle
af de massive Murstensbygninger, opført paa Folsom Bys Hovedgade —
Main Street, eksisterer endnu, (1937) ligesom man i Boligkvartererne vil
finde nogle af de gamle fine Residenser med Haveanlæg, hvor de høje,
knudrede Træer fortæller om længst forsvundne Dage. Main Street er
nu en Part af *Lincoln Highway*.

Guldgravernes møjsommelige Arbejde med Hakke og Spade o. s. v. blev
fortrængt af de mægtige Maskiner (*Dredges*), der skrabede og omdannede
Jordsmonnet til smaa Høje af Sten- og Grusmasser, ubrugelige for Ager-
brug. Hundreder af Acres blev paa denne Maade udnyttet for at finde det
røde Metal, og Guld til en Værdi af mange Millioner Dollars er udtaget fra
Jordens Skød — altsaa paa det Land, der een Gang tilhørte en dansk
Mand, William A. Leidesdorff.

J. L. Folsom var, efter at han havde overtaget Leidesdorffs Ejendom,
langt den rigeste Mand i California, men han var ogsaa den mest mis-
undte Mand. Hans Kneb med at rejse til Dansk Vestindien og ved Hjælp
af Leidesdorffs Billede o. s. v. faa Moderen til at afstaa Sønnens Ejen-
dom for en urimelig lav Pris, kunde man ikke tilgive ham. Sagførere og
Spekulanter støttede Moderen i hendes Retssag mod Folsom. Der blev
fremlagt Beviser for, at Leidesdorffs Ejendom var værd det dobbelte af
den Pris Folsom havde indvilliget i at betale, paa det Tidspunkt Afstaa-
elsen fandt Sted. Folsom engagerede det landskendte Sagførerfirma Hal-
lech, Peachy & Billings til at føre hans Sag — og Rettens Kendelse blev,
at Anna Marie Sparks og Børnene var de retsmæssige Arvinger og at
Ejendommen ved Afstaaelsen derfor blev Folsoms Ejendom.

Men dermed var Folsom ikke færdig med sine Retssager. Der var fra

andre Protest mod næsten alle de mange Skøder, en stadig Rettergang. Folsom havde store Indtægter, enorme Summer kom ind for Leje af de Bygninger og Grunde, der tidligere havde tilhørt Leidesdorff; men selv disse Indtægter slog ikke til, Folsom maatte stadigvæk laane Penge — utallige Beløb fra 3,000 Dollars til 30,000 Dollars. Og paa disse Veksler maatte han betale 2½ og ofte 3 pro cent pr. Maaned i Rente. Formuer blev udbetalt i Sagførersalær og andet.

Alle de mange Besværligheder satte sit Mærke paa Folsom. Hans Helbred svækkedes og den 19. Juli 1855 afgik han ved Døden i Mission San Jose.

Folsom efterlod et Testamente, i hvilket han efterlod sine Ejendomme til hans Moder, der boede i New Hampshire, og til en Søster og en Niece.

Den 10. og 11. Januar 1856 blev der holdt Auktion over den største Part a. Ejendommen. 300 Byggegrunde i San Francisco indbragte 607,695. Dollars, den store Rancho blev solgt for 163,360 Dollars; senere blev anden Ejendom solgt — ialt til en Værdi af 1,442,232 Dollars og 35 Cents. Dette var Auktionspriser, saa den egentlige Værdi var selvfølgelig langt højere.

Da mange af de originale Skøder endnu ikke var godkendt af Retten, maatte de nye Ejere engagere Sagførere o. s. v., og selv ti Aar efter Folsoms Død var der adskillige uafgjorte Retssager angaaende Folsoms (Leidesdorffs) Ejendom.

I et Dagblad i San Francisco stod der den 5. August 1902 en lille Notits, der bar Vidne om, at det endnu den Gang spøgede om Leidesdorffs Estate. Den lille Notits, indført under Rubrikken: *Information wanted*, lyder saaleds:

“*Leidesdorff*. — Any persons having knowledge of a will left by the late William Alexander Leidesdorff, who died in 1848, will find it greatly to their interest to write to Mrs. W. Cochran Heron, 1052 Camp St., New Orleans.

Rancho Acalones, smukt beliggende i de smaa, frugtbare Dalstrøg vest for Lafayette i Contra Costa County, blev den 1. August 1834 givet som et Grant til *Candelario Valencia*, der var Soldat ved Presidio i San Francisco. En Indianerstamme *Ascalon* holdt den Gang til i disse Egne og der var en ganske betydelig Indianer Landsby. Soldaten Valencia var i Aarene 1842 til 1847 kommen i en betydelig Gæld til W. A. Leidesdorff og for at betale sin Skyld, solgte Valencia Landet til Leidesdorff. Denne, der i Forvejen havde megen Ejendom — den store Rancho i Sacramento Dalen samt megen Grundejendom i San Francisco, og som saa en Leflighed til at faa en god Sum kontante Penge, solgte nogen Tid efter Rancho Acalones til en Mand ved Navn Elam Brown, der som Leder af en

Prærie-Skonnert Karavane var kommen herud fra New York i 1846. Med Ranchen fulgte 300 Køer, som Leidesdorff havde købt fra Vasquez i Half Moon Bay. Brown Familien bosatte sig paa Ranchen den 7. Februar 1848 og var den anden Familie, der bosatte sig i Contra Costa County. Ved Browns Ranch voksede op en lille By med Skole, Kirke o. s. v. Nogle mægtige Valnødtræer betegner i vore Dage Stedet, hvor Brown byggede sit første Hjem.

I Maj Maaned 1842 skrev Leidesdorff et Brev til "My Esteemed and Most Respectful Father" i Dolores Missionen og anbefalede, at et Kapel blev opført, saa at den stadig voksende Befolkning kunde faa en passende Plads at samles i ved Bøn og Andagt. Leidesdorff indlagde 50 Dollars i Brevet, som et første Bidrag. Der var i Foraaret 1842 ialt 196 Mennesker bosat i Yerba Buena, Old Mission Dolores og Presidio. Deraf var der 25 Amerikanere og Europæere, som følger: 7 Englændere, 2 Ir-lændere, 2 Danske, 1 Skotte, 1 Franskmand og 12 Amerikanere. Der var 8 Kanaker (fra Sandwichøerne), 38 Indianere og Resten, 125, blev betegnet som Mexikanere. Af hele Befolkningen, 196, var 76 Mænd, 42 Kvinder og 78 var Børn (Mexikanere eller Indianere).

Leidesdorff var ogsaa med til at faa oprettet en Skole i San Francisco. Han bragte Tanken frem i Byraadet og blev den 24. September 1847 udnævnt som Formand paa den 3-Mands Komite, der skulde forsøge at faa Tanken realiseret. Efter mange Forhandlinger i Byraadet og med Byens Borgere lykkedes det Leidesdorff omsider, at faa Planen ført igennem, og en lille Skolebygning blev opført og indviet den 3. April 1848. Som Lærer blev ansat en ung Mand, Thomas Douglas, Lønnen var 1000 Dollars om Aaret. Denne Skole, hvortil Leidesdorff tog Initiativet, blev San Franciscos første Skole.

I *Historic Society's* Arkiv er der et Faksimile af Leidesdorffs Regnskabsbog, da han var San Franciscos første *Treasurer* (Kæmner). Paa Titelbladet staar der:

Facsimile Edition
Original Town Journal
of
WM. A. LEIDESDORFF
Treasurer of the
Town of San Francisco
showing receipts and disbursements
as ordered by the
Town Council

Oct. 7, 1847

—

May 2, 1848

Paa den første Side staar der:

Amount of Cash belonging to the town

Whole amount rec'd from Mr. Hyde 1847	\$2,412.00
Oct. 7 received from Mr. Petit	286.25
Oct. 12 received from Mr. Petit	111.27
Oct. 27 received from Mr. Petit	337.50
Novbr. 1 received from Mr. Petit	588.50
Novbr. 27 received from Mr. Petit	100.00
Novbr. 30 received from Mr. Hyde	58.50
Dec. 5 received from Mr. Hyde	100.00
	\$4,476.02

Paa den anden og følgende Sider er Udgifterne anført under Rubriker saalydende:

Amt. paid out by order of the Council
eller

Amount of Cash paid by Town

I Udgiftsposterne er anført \$30.00 pr. Maaned i Husleje, betalt til W. A. Leidesdorff.

Den 9. Nov. 1847 er der en Udgift af \$1000 for Tømmer og Forskelligt \$108.58, betalt til Leidesdorff. Denne Post har sikkert været Betaling for Materialet for San Franciscos første Skolebygning, der blev opført just paa den Tid.

En Judas-Dag ved Dolores Klosteret (Judas hænger i Galgen).

PETER LASSEN

Californias mest fremtrædende Pioner af dansk Fødsel og den Dansker, der har sat de dybeste Spor i de Forenede Staters Historie.

ALIFORNIA-PIONEREN Peter Lassen hørte til den Pionertype, der kom fra de vestlige Grænselinier i Missouri. Det er bleven sagt, at disse Grænsefolk aldrig var tilfreds, hvis der var noget af den hvide Mands Civilisation mellem dem og Solnedgangen. De flyttede uaf-ladelig vest paa; thi ligesom Indianerne var tvunget til at fortrække for den hvide Mand, saaledes søgte disse Grænsefolk længere og længere mod Vest, bort fra den Civilisation de selv havde været med til at skabe, for i de nye Felter at søge den sælsomme fortryllende Charme, der er forbundet med Livet i Udmarken.

Peter Lassen var en saadan Pionertype; men medens andre, naar de havde naaet den yderste Grænse — California, følte sig saa nogenlunde tilfreds under de nye Vilkaar, søgte Peter Lassen altid efter et nyt Virkefelt. Han planlagde og satte i Værk. Han var Skaberen og Første Mand paa mange Omraader. En Historiker kalder Peter Lassen *The Cecil Rhodes af California*.

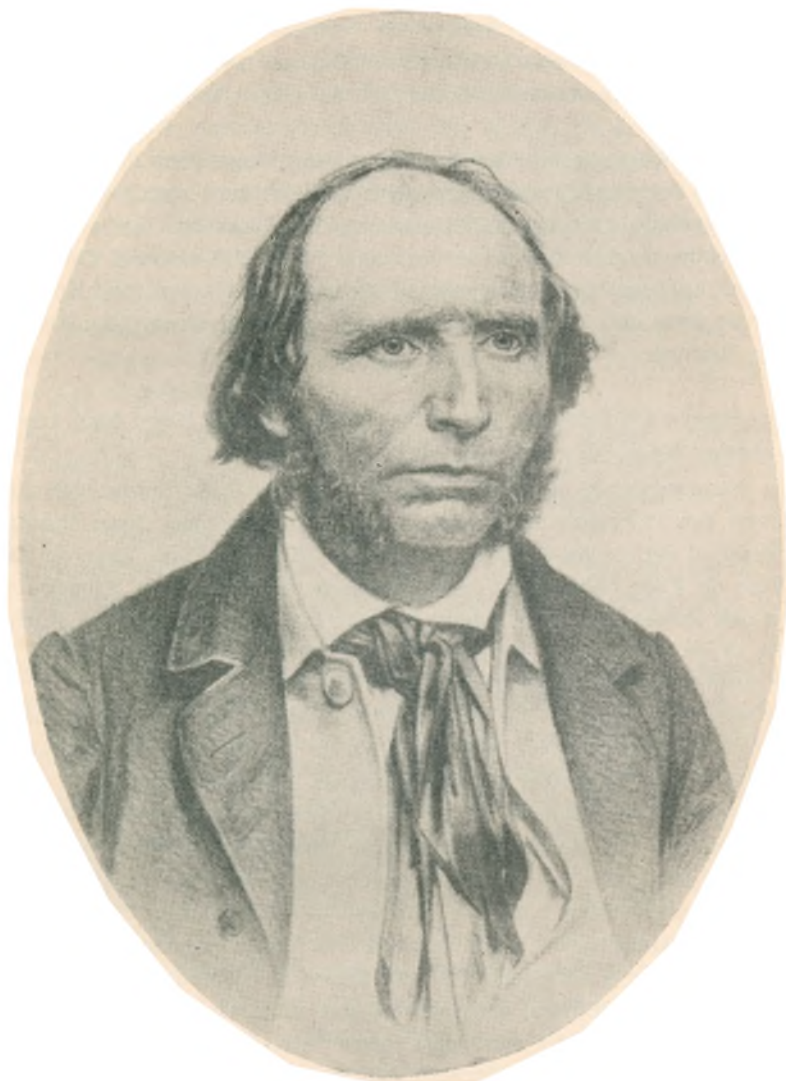
Men Peter Lassen var ikke, som nogle danske Skribenter har givet det Udseende af — et Slags overnaturligt Menneske, som Efterslægten har hædret ved at knytte hans Navn til utallige Steder.

Peter Lassen var en jævn Mand med almindelige Kundskaber; men med udpræget Energi og Lyst til Foretagsomhed. Just en saadan Mand, der passede godt ind under de primitive Forhold i Californias tidligste Dage.

Det var Peter Lassens Virkelyst, hans ukuelige Villie til at fortsætte med Pionerarbejdet, trods Skuffelser og financier Ruin, der gav ham en Førerstilling blandt Pionerne i Nord California. Naar noget slog fejl, begyndte Peter Lassen paa noget nyt, og hans Samtidige havde Tillid til ham.

Efterslægten har ikke rejst særlige Monumenter for Peter Lassen, ud-over Granitstenen paa Lassens Grav, og i de store Byer er der ingen Gader, der bærer Lassen Navnet, men paa de Steder, hvor Peter Lassen virkede i Nord California finder man hans Navn knyttet til adskilligt — Eng, Kilder, Bæk, Bjergpas, Bjergparti m. m. Det var Peter Lassen, der

opdagede disse Steder og udnyttede dem. Derfor blev Lassen-Navnet ganske naturligt knyttet dertil. Og det var Peter Lassens Foretagsomhed, hans Flakken omkring til nye Egne, der medførte, at Lassens Navn

Peter Lassen

mere end nogen anden Pioners Navn i den ældre Tid blev fæstet til mange evigvarige Monumenter, ikke opført af Menneskehaand. Blandt disse Natur-Monumenter, er Bjerget Lassen det mest fremtrædende, og *Mount*

Lassen, de Forenede Staters eneste levende Vulkan, minder i mere end een Forstand om Peter Lassens Livsgjerning.

Ligesom de andre Stednavne blev Lassens Navn, som nævnt i efterfølgende Afsnit, først knyttet til Mount Lassen efter en tilfældig Hændelse i Peter Lassens Liv. Senere fik Navnet officiel Anerkendelse af Regeringen, ligesom Staten California i 1864, fem Aar efter Peter Lassens Død, ærede den fremstaaende Pioners Minde ved at oprette Lassen County (Amt).

I det efterfølgende vil Læseren finde Beretninger om Peter Lassens mærkelige Livsskæbne, yderligere belyst af Datidens særegne Forhold. Af de danskfødte Pionerer i California er Peter Lassens Navn det mest fremstaaende, og de storslaaede nationale Natur-Vidundere i California, der bærer Lassens Navn, har ydet sit til, at Peter Lassen med Rette anses for at være den Dansker, der har sat de dybeste Spor i de Forenede Staters Historie.

Stednavne i California. Hvorledes Peter Lassens Navn blev knyttet til mange Egne i Nord California.

Da Munkeordenen kom til California og der blev anlagt Missions-Stationer for at kristne Indianerne — gav Munkene paa deres Vandringer Navn til det, de mødte paa deres Vej — Bjerg og Dal, Aar og Bække, Veje og Stier. Mange af disse Navne betegnede en vis Ejendommelighed ved Stedet, et Naturforhold, og ofte blev Navnet givet til Forherligelse af en eller anden Helgen, naar det traf sig saaledes, at et eller andet hændte paa en særligt yndet Helgens Dag.

Mange Steder havde Indianerne givet Navne, og disse Benævnelser betegnede ligeledes et vist Naturforhold, en Begivenhed — eller en bestemt Plads fik Navn efter Indianerstammen eller Høvdingen.

De velklingende spanske Navne er gennem Tiderne bleven bibeholdt, medens Indianernes Benævnelser i nogle Tilfælde er bleven forandrede en Del, for at afpasse Navnet efter engelsk eller amerikansk Udtale.

Da Guldgravertiden kom, fik Minebyerne amerikanske Navne: Whiskey-Diggins, Hangtown, Dogtown, Ruff and Ready og mange andre pudsig Benævnelser. I adskillige Tilfælde fik en Egn Navn efter den Mand, der boede der paa Egnen, og somme Tider vilde en tilfældig Hændelse sætte en Mands Navn i Forbindelse med et eller andet Sted.

Peter Lassen kom til California i Juli Maaned 1840, otte Aar før Guldfundene.

I de 19 Aar Peter Lassen oplevede i California, var han bosat i forskellige Egne; men det er i Nord California han særligt virkede og det er ogsaa kun her man finder hans Navn knyttet til mange Steder.

Første Gang Lassen-Navnet bliver tilegnet en særlig Plads var, da Peter Lassen af den mexikanske Regering i 1843 modtog et stort *Grant* i Tehama County. Dette Grant bar officielt Navnet *Bosquejo Rancho*, men denne spanske Benævnelse passede ikke Nykommerne og saa kaldte de Pladsen *Lassens Grant* eller *Lassens Ranch*. I Begyndelsen amerikanserede man endogsaa Navnet Lassen til *Lawson*; men det vilde Peter Lassen nu ikke finde sig i, saa Navnet blev Lassen.

Lassen Trail, *Lassen Horn Route* og *Lassen Pass*, er Bjergveje og Bjergpas, der førte ind over Bjergene og fik Navn efter Peter Lassen, der havde fundet disse Veje. Nykommerne havde tidligere benyttet andre Ruter, der var længere og mere besværlige. "*Lassens Trail*" førte direkte til *Lassens Ranch*.

Et Sted, hvortil Lassen-Navnet er bleven knyttet og som i væsentlig Grad har kastet Glans over Peter Lassens Navn, er som nævnt *Mount Lassen*, der som de Forenede Staters eneste levende Vulkan særlig bærer Krav paa Opmærksomhed.

Mount Lassen eller *Lassens Buttes* fik Navn længe før California kom ind under de Forenede Stater, og det var disse Navnebetegnelser, der senere førte til, at meget andet fik Navn efter den gamle Pioner — *Lassen Volcanic National Park*, *Lassen Forest*, o. s. v.

Ligesom saa mange andre Stednavne i gamle Dage, var det en tilfældig Hændelse, der gav Anledning til at fæste Peter Lassens Navn til *Lassen Buttes* eller *Mount Lassen*.

Peter Lassen var paa en af sine mange Udflugter bleven indfanget af en Snestorm. Han var helt alene med sine Heste, Sneen fæg og ophobede sig i hele Bjerge. Vejen var ufremkommelig. Imellem nogle Træer fandt han en Smule Læ, af Grene og Kviste og Træernes Bark lykkedes det ham, at danne Ly for Hestene, medens han selv kravlede op i de stedsegrønne Træer for at plukke gul Mos, der var den eneste Føde han kunde give Hestene. Selv klarede han sig som han bedst kunde og sov sammen med sine Heste for at holde Varmen. Peter Lassen var her i flere Uger, indtil han endelig var i Stand til at fortsætte Turen.

Da Peter Lassen naaede frem til sine bekymrede Venner, fortalte han om sine Oplevelser og som Fortællingen gik sin Runde omkring hos alle Nybyggerne blev Navnet paa den Plads, hvor Peter Lassen havde oplevet et af sine mange sælsomme Eventyr til *Lassen Buttes* eller *Mount Lassen*.

Vistnok de første af den hvide Race, der besøgte denne Egn var Præster (Munke), der ledsagede Yerba Buenas Kommandør Luis Arguello paa hans Ekspeditioner i California i Aaret 1820. Disse Munke gav Bjerget Navnet *St. Joseph Mountain*. Bjerget eller Bjergpartiet blev af Maidu

Indianerne kaldet *La Lapham Yorman Y'aidum* der betyder "det lange, høje Bjerg, som var brudt i Stykker". (Buttes mener en Samling af Bjerge, der egentlig danner eet Bjerg).

Efter Munkenes Besøg har Pelsjægere været der paa Egnen nu og da; men det var som nævnt først i 40-Aarene, da de amerikanske Nybyggere, efter Peter Lassens mærkelige Hændelse, gav hele Egnen Navnet *Lassen Buttes*.

Da nogle Aar senere Guldgraverne i Tusindtal strømmede ind i Nord California, gav man nu og da Bjergpartiet andre Navne; men de ældste og fast boende Settlere holdt stadigt paa Navnet *Lassen Buttes* eller *Mount Lassen*. Det blev den almindelige Benævnelse Mand og Mand imellem og Navnet blev benyttet paa Landkort (Maps) og i Beskrivelser i Blade og Bøger.

Forenede Staters Regering ansatte i Aaret 1902 et Forestvæsen, *Forest Service Patrol*, der skulde opmaale Terrænet og indsende Rapport til Regeringen. De udsendte Forstmænd og Videnskabsmænd udarbejdede et Landkort, paa hvilket var anført de særlige Punkter i Distriktet, og i Forbindelse med en udførlig Beskrivelse af Egnens Beskaffenhed, samlet af Dr. J. S. Diller, blev en Rapport under Navn af *Lassen Peak Portfolio*, indsendt til de Forenede Staters Regering. Denne Rapport var Begyndelsen til, at Navnet *Lassen Peak* (Peak betyder Bjergtinde) fik officiel Anerkendelse af de Forenede Staters Regering.

Fem Aar derefter i 1907 udsendte Præsident Theodore Roosevelt en Kundgørelse, der gik ud paa, at *Mount Lassen* eller *Lassen Peak* og *Cinder Cone* (et mærkelig mangefarvet Bjerg) skulde fredes som national Ejendom — *National Monuments*.

Helt op til 1915 benyttedes Benævnelsen *Mount Lassen*; men den 9de Oktober 1915 vedtog de Forenede Staters *Geographical Board*, at det officielle Navn skulde være det geografiske korrekte — *Lassen Peak* (Peak betyder som nævnt Bjergtinde).

Den 9. August 1916 underskrev Præsident Woodrow Wilson et af Kongressen vedtaget Lovforslag, der gik ud paa, at skabe *Lassen Volcanic National Park*, der omfattede et Areal af 81,000 Acres og som indbefattede *Lassen Peak* og de andre Bjerge i den vestlige Part af denne Landsdel.

I Januar 1929 blev der udstedt en ny Lov, hvorved Nationalparken blev udvidet og derved kom til at omfatte 163 Kvadrat-Miles.

Indvielsen fandt Sted den 25. og 26. Juli 1931 under stor Højtidelighed. Indenrigsminister Ray Lyman Wilbur holdt Indvielsestalen, i hvilken han hyldede den danskfødte Pioner, der havde givet Amerikas nyeste Nationalpark Navn. Den 25. Juli om Aftenen var der arrangeret et kunstigt

“vulkansk Udbrud” i Bjergets Krater, som kunde ses i mange Miles Omkreds.

Det var den Dag, den 25. Juli, akkurat 91 Aar siden Peter Lassen steg i Land i Bodega, California.

Som Læserne vil se, var det en tilfældig Hændelse i Peter Lassens mærkelige Livsskæbne, der først gav Aarsag til, at hans Navn blev knyttet til Bjerget Lassen. Senere fandt denne almene folkelige Benævnelse officiel Anerkendelse og den store *Lassen Volcanic National Park* kom til at bære hans Navn.

Lassen County (Amt) oprettes.

Mindesmærker.

Af Californias 58 Counties (Amter) er der kun tre, der er opkaldt efter Pionerer, nemlig Lassen County, Glenn County og Sutter County. Glenn County har faaet Navn efter *Dr. Hugh J. Glenn*, i sin Tid den største Hvedeavler i Staten og iøvrigt en meget anset Mand. Sutter County har faaet Navn efter den i Baden fødte *John A. Sutter*, paa hvis Land Byen Sacramento senere blev anlagt. Sutter er et af de første 27 Counties, hvori Staten blev inddelt i Aaret 1850. Glenn County blev oprettet i Aaret 1891.

Lassen County blev til i April 1864, fem Aar efter Peter Lassens Død. Lassen var en af Pionererne og den ledende Mand i Honey Lake Dalen og Egnen derom (nu Lassen County), og da Nybyggerne mente, at denne Landsdel laa udenfor California Territorium, forsøgte man paa et Tidspunkt, at forme et nyt Territorium eller en ny Republik, kaldet *Nataqua*. Peter Lassen var Lederen i denne Bevægelse. Han var Dirigent eller Ordstyrer ved Møderne og er somme Tider bleven kaldt Præsident af Republikken Nataqua. *Republikken Nataqua* eksisterede dog ikke ret længe og efter mange Underhandlinger med Nybyggerne i andre og tilstødende Egne blev der en foreløbig Ordning. Peter Lassen, der havde føjet sig ind under de afvekslende Forhold, var dog hele Tiden den kraftige Talsmand for Egnens Beboere.

Da der stadigt var Utilfredshed med Inddelingen af de store Landomraader, blev et *Nevada Territorium* oprettet. Dette optog ogsaa Honey Lake Dalen. Som Guvernør blev valgt *Isaac Roop* pro tem.

Denne havde sammen med Peter Lassen været Leder i Honey Lake Dalens Udvikling. I 1861 blev en ny Guvernør valgt og i 1863 dannede man et *Roop County*. Beboerne i Plumas County protesterede, da de paa-stod, at Honey Lake Dalen hørte ind under Plumas County. Der var Krigstilstand og nogle Skydeaffærer. Hvad der laa bag disse Uoverensstemmelser var det, at der ikke var nogen egentlig fastsat Grænselinie

mellem Territoriet Nevada og Staten California — en Linie, der var vanskelig at drage imellem de mange med hinanden indflettede Bjergpartier. (*Nevada Territory* udgjorde oprindeligt en Part af *West Utah*, som Mormonerne havde taget i Besiddelse. Der boede mange Mormoner i Carson Dalen; men i 1857 kaldte Brigham Young dem tilbage til Salt Lake. Mormonerne forlod Carson Dalen i een stor Karavane, der var 2 miles lang. De 450 Mormoner medtog Kvæg og alt andet, der kunde transporteres, og Turen til Salt Lake tog 3 Uger). Regeringen udsendte nu Landmaalere og en Grænselinie blev lagt. Efter denne var Honey Lake Dalen i California.

Honey Lake Folkene havde tabt deres Sag. De sendte Repræsentanter fra Roop County til Legislaturen i Nevada, til Mødet den 12. Januar 1864; men disse Repræsentanter blev ikke anerkendt og fik ikke Sæde i Legislaturen.

Da Honey Lake Folkene nu indsaa, at deres Distrikt var betragtet som hørende til California, begyndte de straks at arbejde for en Uafhængighed af Plumas County i California. En Part af Roop County var indgaaet i Nevada og da de høje Bjergpartier i mange Vintermaaneder forhindrede Adgang til Hovedsædet i Plumas County, mente Honey Lake Folkene, at der ikke var nogen Rimelighed i en Forbindelse.

Befolkningen i Plumas County indsaa det rigtige i Honey Lake Folkenes Anskuelse, og satte ikke Hindringer i Vejen for Dannelsen af et *nyt County*.

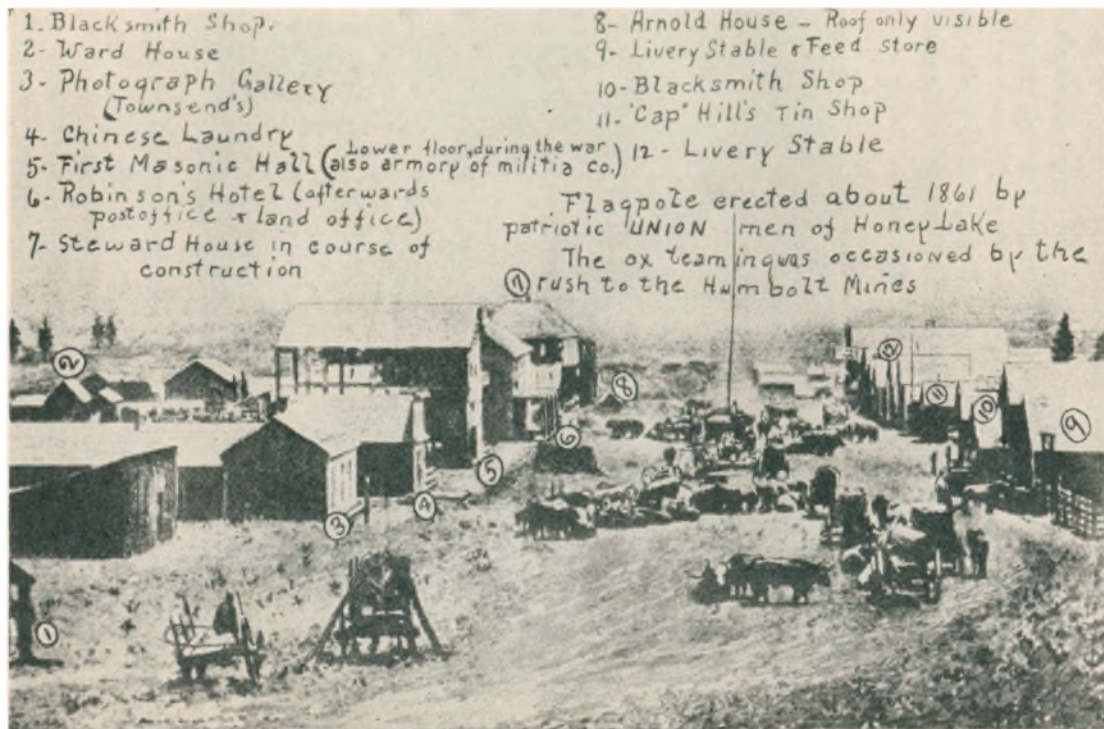
Statsstyrelsen mødte i Sacramento og efter nøje Overvejelse vedtoges det, den 1. April 1864, at danne et nyt County—som det var ud af Plumas og Shasta Counties. Nogle af Honey Lake Beboerne havde — ifølge *Fairfield's History of Lassen County* — ønsket at kalde det nye County *Roop County*, (som en Fortsættelse af Roop County i Nevada Territorium); men James D. Byer, der repræsenterede Honey Lake Folkene, anbefalede Navnet — *Lassen County*.

Og Legislaturen vedtog enstemmigt dette Navn. Som der staar i den officielle Beretning: "In honor of Peter Lassen, one of Californias oldest and most respected pioneers, and the one who made the first permanent and continuous settlement within its borders."

Paa den Maade blev Lassen County til.

Ifølge Folketælling 1860 havde denne Landsdel paa det Tidspunkt 476 "hvide" Indvaanere. I 1864, da Lassen County blev oprettet, var der mindst 1000. Senere vil følge en geografisk Beskrivelse af Lassen County.

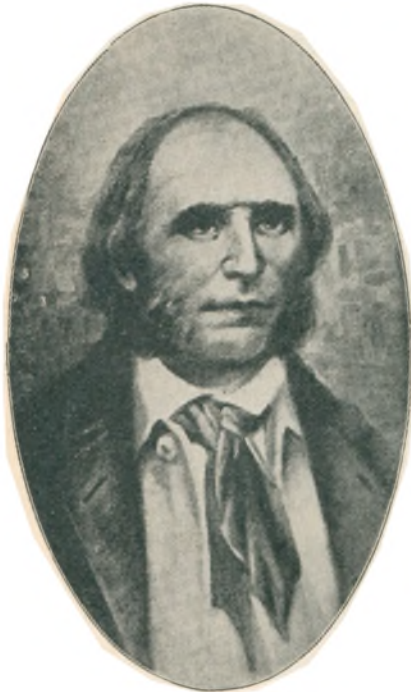
Foruden de nævnte Stednavne, der bærer Lassen-Navnet, er der den Plads, hvor Peter Lassen ligger begravet. Den hedder *Lassen* og er saaledes angivet paa Landkortene. I Byen Susanville, Hovedstaden i Lassen

Susanville i Lassen County i 1864.

County, er der en Gade ved Navn Lassen og som en Følge af County Navnet har mange Forretningsmænd føjet Navnet Lassen til deres Firma-Navn: Lassen Transfer Company, Lassen Bank, Lassen Bakery, o. s. v. Flere af Foreningerne har Lassen Loger, f. Eks. Frimurerernes Lassen Lodge No. 149, der allerede blev indstiftet i 1861.

Der er ligeledes *Lassen Volcanic Highway*, en lang Vejstrækning, der leder ind til det store Parkanlæg. Og der er *Lassen Big Meadows*, en stor Engstrækning, som Lassen og andre benyttede for deres Kreaturer. Der er ligeledes *Lassen Springs* (Kilder). Aviserne har optaget Navnet, der er *Lassen Advocate* og en *Lassen Ski Club*... Og der er *Lassen Creek*, der snor sig ind i den Egn, hvor Peter Lassen boede.

Olie-Maleri af Peter Lassen, i Frimurer-Templet i San Francisco

Det store Træ ved Peter Lassens Grav

Paa Lassens store *Bosquejoe Rancho*, der, hvor Peter Lassen havde Planer om at udlægge en stor By — *Benton City* — er der paa den Grund, hvor Frimurerlogens Mødested var, opført et Monument med en Bronzeplade, der forkynder, at her var Stedet for Californias første Frimurerloge, organiseret paa Initiativ af Peter Lassen og andre. Monumentet er opført af California Frimurere.

Lige overfor er der et højt Træ. Det laa i lige Linie for den store, nye Landevej; men Træet blev skaanet. I Læ af dette Træ har Lassens Heste fundet Skygge og Hvile — og nærved var Peter Lassens Hus. Nogle Huller eller Fordybninger i Jorden — der er 20 til 30 — tilkendegiver, hvor nogle af Husene i Benton City har været. Disse Huller i Jorden har været en Slags Kældere.

I San Francisco er der mange Gader, der bærer Navn efter de første Pionerer; men der er mærkeligt nok ingen Lassen Gade eller noget Monument. Kun i Frimurertemplet, i Oversekretærens Kontor, hænger der paa Væggen et Olimaleri (Brystbillede) af Peter Lassen.

Det er ogsaa Frimurerne, der har rejst Monumentet, Gravstenene ved Peter Lassens Grav. Der er to Monumenter. Det første blev opført af Frimurerne tre Aar efter Peter Lassens Død. Afsløringen fandt Sted den 24. Juni 1862. Monumentet er lavet af Lavasten, der i Aarenes Løb forvittrede. I 1917 rejste Frimurerne i Forbindelse med *Northern Counties Association* et nyt Monument paa Lassens Grav. Dette høje imponerende Monument er udhugget af Granit. Disse to Monumenter staar Side om Side med kun faa Fods Mellemrum.

Indvielsen af dette sidste Monument fandt Sted den 20. September 1917 under store Højtideligheder.

Fru May C. Lassen (omtalt senere) afslørede Monumentet, der var draperet med et amerikansk Flag, ligesom hun, efter Anmodning af Grand Parlor, Native Sons of the Golden West, lagde en California Laurbærkrans paa Peter Lassens Grav.

Fra Byen Susanvilles Borgere blev der hensat en mægtig Blomsteropsats, en itubrudt Aksel, smukt arrangeret i violblaa Asters.

Fru Frederick H. Colburn af San Francisco smykkede Graven paa Californias Vegne med en stor Krans af Evighedsblomster, sammenknyttet med grønne og Guld-Silkebaand.

Ved Afsløringen var de tilstedeværende Frimurere opstillet som Æresvagt og Skolebørnene fra Egnens Skoler sang flere Sange, passende for Anledningen.

Under Højtidelighederne præsiderede Jules Alexander, en højt anset Borger i Susanville, og der blev holdt Taler af District Attorney J. A. Pardee og de allerede nævnte.

Alle Talerne var en Tribut til Peter Lassens Minde, særligt fremhævedes hans gode Karakter, hans Indsats som Foregangsmand i Civilisationens Tjeneste og hans Hengivenhed til Frimurerens noble og omfattende Arbejde.

Granit-Stenen paa Peter Lassens Grav er det eneste Monument rejst

til Ære for Peter Lassen i California; men som Læseren vil se, er der mange Stednavne, et Bjerg, et Amt og meget andet, der bærer Lassen-Navnet.

Mange andre Pionerer har faaet deres Navne knyttet til forskellige Egne og Byer i Nord California og andre Steder, ligesom der er opført Mindesmærker til disse Pionerers Ære; men af alle Navne lyser Peter Lassens Navn frem med enestaaende Glans. Kommuner, Amt, Staten, Nationen har æret hans Minde.

Historikeren Woodson skrev en Gang følgende: "Som et ufravigeligt Vidnesbyrd om at Peter Lassen, ligesom Washington og Jefferson og Lincoln, endnu lever i Mindet og Erindringen af Folket, udæsker jeg enhver til at nævne Navnet paa nogen anden enkelt Mand i California, der har sat sig saa storslaaede og varende Monumenter, oprettede af hans taknemmelige Medborgere."

Lassens Slægt.

Peter Lassen var ugift og havde ingen Slægtninge i California; men der har været adskillige med Navnet Lassen, der har ment at høre til Peter Lassens Slægt.

Dagbladene har nu og da bragt Meddelelse om, at *Lassen Volcanic National Park*, havde haft Besøg af Slægtninge af Peter Lassen. Vedkommene har i hvert enkelt Tilfælde fremført, at Peter Lassen var en Grandonkel, en Bedstemoders Broder eller en Bedstefaders Broder. Det er lykkedes mig at opspore nogle af disse foregivne Slægtninge og ved personlig Samtale eller ved Korrespondance er jeg bleven overbevist om, at der ikke er nogen Slægtsforbindelse.

En Mand i Oakland ved Navn Henry Lassen, født i Hamborg, fortalte at hans Bedstemoder var født i Glycksborg og at hendes Broder var rejst til Amerika tidligt i 1830-Aarene; men Familien havde aldrig hørt fra ham. En anden Dansker ved Navn Lassen meddelte, at hans Bedstefaders Broder var udvandret i forrige Aarhundrededes Begyndelse og Familien havde ikke hørt fra ham senere. I begge Tilfælde havde vedkommende ment at være i Slægt med Peter Lassen, saaledes blev det skrevet i Dagbladene. En Mand ved Navn Christensen (døde for nogle Aar siden) var af den Mening, at hans Bedstemoder var en Søster til Peter Lassen. Christensen maa have følt sig overbevist om, at saadant var Tilfældet; thi han havde et Billede af Peter Lassen og et Billede af sine Bedsteforældre anbragt i sit Hjem i en af Nord Californias Byer. Ved at spore Slægten til South Dakota, Wyoming og andre Steder er der fremkommet ganske sikre Beviser for, at Christensen har været forkert i sin Antagelse. En gammel Dame i St. Louis, Missouri, skrev, at hendes for-

længst afdøde Mand, Charles Lassen, var en Halvbroder til Peter Lassen, og hun fortalte, at Faderen havde haft en meget stor Børneflokk i de to Ægteskaber. Den gamle Dame kendte ud over det ikke noget til Slægten i Danmark. Ved nærmere Undersøgelse viste det sig, at den gamle Dame maa have været fejl underrettet. En Mand i Wyoming, Charles (Otto) Lassen, skrev, at hans Bedstefaders Broder, Peter Lassen, var rejst til California før Guldfundene og der var bleven skudt af Indianerne. Ud over det, kunde Charles Lassen ikke give nogen Underretning. Det er sikkert rigtig nok, at Lassens Grandonkel er rejst til California og da Familien saa mange Aar senere har hørt om Pioneren Peter Lassens Død, har man ment, at det var den samme Peter Lassen.

Det mærkeligste Tilfælde angaaende et formentlig Slægtskab med Peter Lassen kom frem i Aaret 1916, da en Fru May C. Lassen, gift med hvad hun antog var en Nevø af Peter Lassen, blev inviteret til at deltage i de smukke Ceremonier, da Frimurerne af California afslørede Mindestenen paa Peter Lassens Grav.

Fru May C. Lassen udarbejdede en Livsskildring, betitlet *Life of Peter Lassen*. Heri har hun samlet forskellige Beretninger om Peter Lassen, hentet fra de gamle historiske Værker, og hun fortæller om, at 'en Onkel til Peter Lassen var *Over-Auditor* til en af Kongerne i Danmark, boede i et Slot i Danmark og var Faderen til en stor Børneflokk. Denne 'Onkel' kom til de Forenede Stater omkring 1850 og bosatte sig i St. Louis, Missouri. Han bragte med sig fra Danmark store Kister fyldte med Guld- og Sølvmonter, til et Beløb af en halv Million Dollars, saa han var vistnok paa den Tid i Besiddelse af en større Formue i Kontanter, end noget andet Menneske i Landet."

Endvidere fortæller Fru May C. Lassen, at Peter Lassens Slægt var højt anset i Danmark for mange Generationer.

I forskellige Biblioteker har jeg fundet Fru Lassens Bog "*Life of Peter Lassen*". I Frimurerens *Trestle Board* har der været Uddrag fra denne Bog. Den er optaget i *Bancroft Library*, California Universitet. I Aviser og Bøger har jeg læst Citater fra Fru Lassens Beretninger om Peter Lassen.

Naar Fru May C. Lassen udarbejdede en Livsskildring betitlet *Life of Peter Lassen* er jeg bleven overbevist om, at Fruen har været vildledt med Hensyn til Slægtskabet, og at hun i god Tro har samlet visse historiske Beretninger og faaet dem udgivet i Bogform. Fruen har aabenbart ikke været vidende om, at Navnet Lassen er et temmeligt almindeligt Navn i Danmark, og at hendes Mands Familie ikke hørte til Peter Lassen Slægten.

I Efteraaret 1937 udkom der en Bog i Danmark med Titel: *Peter Las-*

sen af California. En dansk Pioners Skæbne og Eventyr i the Wild West. Bogen er skrevet af Redaktør T. Vogel-Jørgensen i København og han meddeler, at han i mange Aar har samlet paa Materiale for denne Bog.

Det er i Vogel-Jørgensens Bog jeg tror at have fundet fyldestgørende Beviser for, at alle mine Efterforskninger i Amerika for om muligt at finde Slægtninge af Peter Lassen, har været omsonst. Vogel-Jørgensen fortæller i sin Bog, at det er lykkedes ham gennem Kirkebøgerne og paa anden Maade, at spore Slægten i Danmark. I Følge disse Meddelelser stammer Peter Lassen ikke fra nogen højtstaaende Slægt. Han var en fattig Arbejdsmands Søn, født i Farup paa Sjælland og ikke i København. Peter Lassen kom efter at have lært Smedehaandværket i Kallundborg til København og havde Smedeværksted. Lille af Vækst blev han kasseret for Soldatertjeneste og blev en Tid ansat ved Borgervæbningen. Vogel-Jørgensen fortæller endvidere, at Peter Lassen kun havde to Søskende, en Broder, der døde i en ung Alder, og en Søster. Der er i Bogen en lang Forklaring om Peter Lassens Skæbne i Danmark og hans Slægtsforhold, samt adskillige Illustrationer, der belyser Beretningerne. Det var ikke lykkedes Vogel-Jørgensen at finde nogen levende Slægt i Danmark; men ikke saa snart var Bogen udkommet, førend Slægten meldte sig. I Bogen efterlyser Forfatteren Slægten og anmoder om at sende mulige Oplysninger til Bogens Forlægger.

Den første, der meldte sig, var en 90-aarig Karetmager Christian Petersen i Hillerød, der angav at være en Søstersøn af Peter Lassen. Den gamle Karetmagers Meddelelser passer ind i hvad Vogel-Jørgensen i Kirkebøger og paa anden Maade havde erfaret om Slægten. Den gamle Mand havde fortalt blandt andet, at en Fætter til Peter Lassen, hans Navn var Iser, havde ført Korrespondance med Peter Lassen og var rejst til California omtrent ved den Tid Peter Lassen døde.

I et dansk Blad læste jeg senere, at andre Slægtninge var fundet. Det er den 70-aarige Fru Kobbersmed Skogstad og Datter i Hillerød. Datteren er gift med Folketingsmand Oscar Levinson. Fru Skogstads Fader, Billedhugger Westergaard, er en Søn af Peter Lassens Søster.

Det angives, at Peter Lassen ofte sendte Breve til Danmark; men at Søsteren nok kunde læse, men ikke skrive, og det var derfor førnævnte Fætter førte Korrespondancen. Det siges endvidere, at Fætteren paa Peter Lassens Opfordring kom til California kort før Peter Lassen døde og at denne Fætter arvede Peter Lassen og kom nogle Aar efter tilbage til Danmark som en ganske velhavende Mand.

Ifølge de Oplysninger Vogel-Jørgensen har indhentet fra Kirkebøgerne og andre Steder i Danmark var Peter Lassen født den 31. Oktober 1800 og

var derfor 59 Aar gammel, da han blev dræbt. Dette passer ikke med de to Inskriptioner paa Mindestenene.

Paa den første, der blev rejst den 24. Juni 1862, staar der:

PETER LASSEN
A Native of Denmark
Age Sixty-Six
Killed February 26th, 1859

Her er ogsaa Dødsdagen galt angivet. Det var den 26. April 1859, at Lassen blev dræbt.

Paa det Gravmonument, der blev rejst den 20. September 1916, staar der:

In Memory of
PETER LASSEN
the Pioneer who was killed by the Indians
April 28, 1859
Age 66 Years

Her er Datoen og Lassens Alder heller ikke rigtig angivet.

Besyderligt er det, at der i Datidens Meddelelser ikke er nævnt noget som helst om, at Peter Lassen har haft Besøg af Slægtninge eller at nogen er kommen efter hans Død eller har arvet ham, saaledes som Meddelelserne lyder fra Danmark, at en Fætter, Iser, skulde have været i California. I Lassen County Recorder's Protokoller er der intet, der kan give Oplysning herom.

Peter Lassen rejser til Amerika.

Medens Peter Lassen var i København, etableret som Smedemester, tilhørte han Borgervæbningen og her fik han nogen Militærudannelse, som han senere udnyttede i Amerika. Peter Lassen var lille af Vækst, i amerikansk Maal 5 Fod 4½ Tomme (i dansk Maal 163½ cm i Følge Vogel-Jørgensens Bog). Men Peter Lassen maa have været en sund og stærk Mand, ellers var han vel ikke bleven Grovsmed.

I alle historiske Beretninger om Peter Lassen fremgaar det, at han var en udpræget Pionertype, altid søgende efter nye Virkefelter, for derved at finde et Udløb for en overvældende Energi. At Peter Lassen levede under smaa Kaar der hjemme, har derfor næppe været det overvejende i hans Udlængsel. Efter alt at dømme har han læst og hørt en hel Del om Amerika. Beretningerne har taget hans Sind fangen. Naar han stod ved Ambolten og Gnisterne føg ham om Ørene, har han maaske drømt sig ind i alle Slags mærkelige Forhold, om dristige, forvovne Eventyr, om alt det, der skulde bekæmpes og underkastes af villiestærke Mænd i det

nye Land hinsides Atlanterhavet. Hans egne Forfædres Bedrifter har vel ogsaa inspireret ham.

I sin Ansøgning om Udvandringstilladelse nævner Peter Lassen noget om *den nye danske Koloni* i Amerika, og man har gættet paa, at der har været en dansk Koloni eller en dansk Forening i Boston, hvortil Peter Lassen rejste. Dette passer sikkert ikke. Der var nogle faa Danske i Boston, i Philadelphia og andre Steder paa det Tidspunkt Peter Lassen udvandrede; men en særlig Sammenslutning af Danske, har der næppe været. I Philadelphia var der dog helt tilbage i 1770-Aarene oprettet en "Skandinavisk Forening". Naar Peter Lassen omtaler "den unge danske Koloni" har han formodentlig ment i en bredere Forstand—alle de til Amerika udvandrede Danske.

I 1830 forlod Peter Lassen Fødelandet og kom i et engelsk Sejlskib til Boston. For nogle Maaneder arbejdede han her ved Professionen, saa rejste han til Philadelphia og andre Steder ved Atlanterhavets Kyster; men Opholdet her tiltalte ham ikke. Forholdene var noget lig, hvad han havde oplevet i Danmark, hvor alt gik sin jævne, rolige Gang. Han vilde ud Vest, hvor Eventyret vinkede og kom saa til Keytesville, Missouri, omkring 100 Miles fra Kansas City. Forholdene her passede ham bedre. Han etablerede sig som Smed og havde ogsaa Landbrug, og da Keytesville i de Dage var Civilisationens yderste Forpost fik han rig Lejlighed til at faa Eventyrlysten tilfredsstillet. De hvide Mænd laa i stadig Konflikt med Indianerne og helt fra hans Ankomst var Lassen med i Kampene og blev i Tidens Løb Kaptajn for den lille Bys og Egnens Militis.

I henimod ni Aar boede Lassen i eller nær Keytesville, medens Civilisationen langsomt spredte sig vestpaa. Keytesville var ikke længere den yderste Forpost og saa maatte Peter Lassen afsted igen.

John A. Sutter var rejst over Oregon til Hawaii og California i 1838 og Lassen, der allerede i nogen Tid havde haft Planer om at rejse vest, kunde nu ikke vente længere. Han talte med nogle af sine Venner og tidligt i Foraaret 1839 forlod en lille Trop, 13 ialt, Keytesville med Oregon som Maal. *Oregon Territory* omfattede den Gang hele det mægtige Areal, som senere blev udstykket i Staterne Oregon, Washington, Idaho og en Del af Nevada og Montana.

At der var tretten i Selskabet anfægtede dem ikke, og de havde ingen Fører, der kendte Landet, kun et Kompas og Stjernerne paa Himlen viste dem Vej. Efter nogle Dages Rejse mødte de et andet Rejseselskab paa fjorten Personer — Mænd fra American Fur Company — som lignedes skulde til Oregon og nu sluttede sig til Lassens Trop. I Rejsesølgat var der to Missionærer, der havde deres Hustruer med.

Ankomsten til Fort Hall, langt nord for Salt Lake, efterlod man de

to Kvinder her, og Mændene fortsatte deres møjsommelige Rejse indtil de i Oktober Maaned naaede Columbia Floden ved *The Dalles*. De byggede Tømmerflaader og nu gik Turen ned ad Floden til Fort Vancouver, den Gang en Station for Hudson Bay Company. Derfra fortsattes Rejsen ad Willamette Floden til Composit, nu Oregon City. Lassens Selskab var bleven reduceret til syv Mand. De syntes ikke om at slaa sig ned, hvor de var; men besluttede at overvintre i Oregon indtil Foraaret kom, for da at fortsætte Rejsen mod California.

Da det lille Selskab indsaa, at det var altfor dumdristigt for saa faa Mænd, at begive sig ud paa den farefulde Tur gennem Bjerge og Skovegne, hvor Tusinder af Indianere holdt til, søgte man ad Søvejen at naa California. Til alt Held var der et Sejlskib, klar til at gaa til Søs — Skibet *Lausanne*, der havde bragt Missionærer og Proviand for Methodist-Missionerne fra England. *Lausanne* tilhørte Rederiet Fahrnsam & Fay i New York. Kaptajnen, Josiah Spaulding havde Ordre til at anløbe Yerba Buena (San Francisco) og Hawaii paa Tilbage rejsten til New York. Kaptajnen indvilligede i at tage Peter Lassens lille Selskab med som Passagerer og det blev besluttet, at Peter Lassen og hans Kammerater skulde ilandsættes ved Fort Ross, Russernes Besiddelse, for derved at undgaa Ubehageligheder med det mexikanske Styre, der var imod al Indvandring. To Gange var Skibet ved at forlise paa Vejen nedover; men omsider blev der kastet Anker i Bodega Bugten, 18 Miles fra Fort Ross.

Peter Lassen bliver udvist af California.

Omkring Aaret 1825 var de russiske Kolonier i Sonoma County paa det højeste og der indvandedes store Rigdomme i de efterfølgende Aar; men saa kom den Tid, da Jagten efter Odderskind ikke længere gav det store Udbytte som før, da man simpelthen havde udryddet næsten hele denne Dyreart. At gaa ind til Landbrug efter stor Stil, kunde ikke lade sig gøre foreløbigt, da Russerne manglede nok kyndige Landmænd til at opdyrke Landet og tage Vare paa Kvæget. Der var kun faa russiske Kvinder i Kolonien og ikke ret mange Børn. Der var ingen kommende Slægt, der kunde optage Arbejdet, og som Tiden svandt, døde de ældste af Befolkningen og der var ingen Indvandring fra Rusland.

De russiske Landmænd havde ledet Landbruget, men alt det grovere Arbejde blev udført af Indianer-Kvinder, de røde Mænd vilde ikke bestille noget. Disse Indianer-Kvinder udførte ogsaa Husarbejde og hvad andet Arbejde, der skulde udføres i Kolonierne. En ung Slægt voksede frem — halv hvid, halv rød, men som det altid gaar med slige Blandingracer var der i denne Slægt stærk Tilbøjelighed til at slutte sig til den lavere Race.

Da Russerne saa det haabløse i at fortsætte Kolonierne og da de laa

i stadig Strid med Californierne og Mexiko, søgte de at sælge deres Ejendom. Det engelske *Hudson Bay Company* havde under Overvejelse at købe Kolonierne; men af Frygt for, at der skulde fremstaa alvorlige Forviklinger med Californierne og de Forenede Stater blev al Underhandling opgivet.

Russerne søgte derefter at faa *General Vallejo*, Mexikos Militær-Guvernør, til at købe Ejendommene. Vallejo fremlagde Planen for den mexikanske Regering; men Mexikos Tilbud var ikke tilfredsstillende for Russerne. Mexiko og Californierne var aabenbart af den Formening, at hvis Russerne ikke kunde sælge deres Ejendom, vilde de forlade det hele og alt vilde derved komme i Californiernes Besiddelse uden Vederlag. Det eneste Californierne frygtede var, at Russerne vilde opbrænde og ødelægge alt. Men Californierne og Mexiko havde forregnet sig, der var en anden Køber, *John A. Sutter*, der efter at han var bleven mexikansk Borger havde Ret til at købe Land og anden Ejendom. Kontrakten blev underskrevet den 13. December 1840. Sutter skulde betale 30,000 Dollars, betalbar i Afdrag. I Købet fulgte Skonnerten *Constantine* (fik senere Navnet *Sacramento*). Dette Skib var for en Tid i stadig Fart mellem Bodega og Sacramento (Sutters Fort) medtagende fra de russiske Kolonier Huse, Inventar, Agerbrugredskaber, Baadehuse, Bødker- og Smedeværksteder, Garveri og meget andet. Omkring 4,000 Køer og Stude, en Mængde Faar og nogle Heste blev drevet over Land til Sutters Fort.

Det var medens Russerne laa i Forhandling med Mexiko om Afstaaelsen af Russernes Ejendomme, at Peter Lassen kom til Bodega. Kaptajn Spaulding og Peter Lassen havde nemlig ment, at da Bodega var en Frihavn, tilhørende Russerne, kunde Lassen og hans Kammerater trygt gaa i Land der, og maaske kunde Kaptajn Spaulding gøre nogen Forretning, Byttheandel, uden at betale for Ankerplads eller nogen anden Afgift.

Russerne havde aldrig før tilladt nogen saadant og daværende Guvernør Rotchof meddelte Kaptajn Spaulding, at denne ikke maatte gøre nogen Handel og at han ikke maatte rejse over Land til San Francisco (Yerba Buena), hvilket var Spauldings Hensigt. Imidlertid rejste Rotchof til Monterey, efterladende *Lausanne* med Kaptajn, Besætning og Passagerer i Bodega. Da der ikke var nogen Soldater eller anden Kontrol, kunde Spaulding og hans Følge gøre som de selv vilde. Og Forbudet til Trods kom Spaulding til San Francisco med en Mand ved Navn McIntosh som Fører.

Peter Lassen vilde ikke vente paa at høre om Resultaterne af Rotchofs og Spauldings Rejser til henholdsvis Monterey og San Francisco. Han besluttede derfor sammen med sine Kammerater, at henvende sig

til General Vallejo i Sonoma. Vallejo blev yderst bestyrtet ved at se Lassen og hans Følge, fuldt bevæbnede som de var, træde ind i hans Hus, og Vallejo blev endnu mere forbavset, da Lassen fortalte ham, at Bodega saa at sige var forladt af Russerne og at en fremmed Nations Skib laa opankret i Bodega Bugten uden nogen Kontrol. Peter Lassens Andragende om at faa *pass-ports* for sig selv og hans Kammerater blev ham nægtet og vred i Hu maatte Lassen og hans Mænd søge tilbage til Bodega. Vallejo sendte straks en Løjtnant Pina og en Troppestykke til Bodega med Paabud om, at genindskibe de Sømænd og Passagerer, der var gaaet i Land, og at forbyde al Handel, der, hvis saadant fandt Sted, vilde blive betragtet som Smugleri og straffet derefter. Løjtnant Pina skulde holde streng Kontrol.

Kaptajn Spaulding og nogle Mænd han havde mødt i San Francisco og som ikke havde *pass-ports*, kom nu til Sonoma, paa Vejen til Bodega, for at tale med General Vallejo. Her blev de holdt fangen; men efter megen Forhandling indvilligede Kaptajn Spaulding i at betale en Afgift af 1 Dollar og 50 Cents pr. Ton for Ankerplads og det blev ham paabudt, at tage alle Passagererne med, naar han atter gik til Søs. Spaulding fik da Lov til at rejse videre til Bodega. Imidlertid var den russiske Guvernør kommen tilbage fra Monterey og da han hørte om Vallejos Forordninger blev han rasende. Han højste det russiske Flag som en Udfordring og han tilbød Beskyttelse for Peter Lassen og andre Passagerer, som ønskede at blive. Disse tog han med til Fort Ross. Løjtnant Pina gjorde ingen Modstand, men rapporterede til General Vallejo. Denne sendte en Skrivelse til Rotchof og en Klage til Russernes Hovedkvarter i Sitka, Alaska, hvilke Skrivelser Rotchof nægtede at modtage. Vallejo sendte da Bud til Rotchof, at det herefter var ham, Rotchof og hans Mænd forbudt at rejse i California og at Rotchof vilde blive holdt ansvarlig for Peter Lassen og hans Kammeraters ulovlige Ophold i California.

Peter Lassen og hans Følge havde imidlertid sendt Bud til den amerikanske Konsul i Monterey for at faa Opholdstilladelse. Hvis denne ikke blev bevilliget, vilde de trodse alle Vanskeligheder og alligevel søge ind i Landet.

Lausanne stak til Søs igen, efterladende Peter Lassen og hans Kammerater i Russernes Varetægt. Nogle Dage efter satte Peter Lassen og hans lille Rejseselskab Kursen mod Sutters Fort, ledsaget et Stykke af Vejen af russiske Soldater eller bevæbnede Mænd. Der paafulgte en Mængde i heftige Ord affattede Skrivelser mellem Vallejo og Rotchof; men Peter Lassen og hans Mænd naaede frem til Sutters Fort, hvor

Peter Lassen blev vel modtaget af hans gamle Ven fra Missouri, John A. Sutter.

Peter Lassen havde besluttet, at han *vilde* opholde sig i California og ved hans resolute Optræden og ved Russernes Hjælp, lykkedes det ham at faa dette sit Ønske opfyldt. Californierne fik Respekt for denne dygtige danske Mand og den mexikanske Regering blev venligt stemt for ham og forærede ham kun et Par Aar efter hans Ankomst store Arealer af Land.

Peter Lassen og Selskabs Brev til den amerikanske Konsul lyder i Oversættelse:

“Til den amerikanske Konsul i California.

Kære Herre: Vi undertegnede Borgere af U. S. A. ønsker at gaa fra Borde her i Landet, og da vi er bleven nægtet Pas, og er bleven modarbejdet af Guvernøren, skriver vi til Dem, ærede Herre, for at faa Raad og paakræve Deres Beskyttelse, da vi mangler de nødvendige Pengemidler til at fortsætte Rejsen med Skibet. Vi har besluttet at gaa i Land under Værn af Russerne og vi agter at opholde os her i femten Dage, eller indtil vi hører fra Dem, hvilket vi haaber vil blive saa snart Omstændighederne tillader det. General Vallejo har nægtet os Pas. Vor Hensigt er, at rejse til Nybygderne eller ved Udstedelsen af Pas at rejse tilbage til vort eget Land. Skulde vi ikke modtage nogen Assistance, vil vi med Vaaben til Hjælp drage videre, betragtede os selv som værende i Fjendens Land, og forsvare os selv med vore Bøsser.

Vi underskriver os selv mest respektfuld,

David Dutton

John Stevens

Peter Lassen

Wm. Wiggins

J. Wright

Dette med at Peter Lassen og Kammeraterne stod helt uden Pengemidler, var ikke aldeles korrekt. Peter Lassen havde solgt en Del Ejendom han havde i Missouri og hans Kammerater var ligeledes situeret saaledes, at de nok kunde have fortsat Rejsen med Skibet, om de havde ønsket det.

Men saaledes som her er skrevet var Peter Lassens Modtagelse i California, hvor man senere har bundet hans Navn til evigvarige Mindesmærker.

Peter Lassen begynder sit Pionerarbejde.

Peter Lassen var ikke ret længe hos John A. Sutter. Han vilde ud og se hvad California maatte byde paa, for en stærk og erfaren Nybygger. Først vilde han se Yerba Buena (San Francisco).

Byen bestod kun af nogle faa Huse og efter et Par Dages Forløb rej-

ste Peter Lassen videre til San Jose, 50 Miles fra San Francisco. Her tog han fat paa Smedearbejdet og han var fuldt beskæftiget hele Vinteren; blandt andet udførte han en Del Arbejde for Klosteret. I San Jose bemærkede han, at der ligesom i Yerba Buena var Brug for Bygningsmateriale — Brædder og Bjælker.

Peter Lassen havde i Vinterens Løb ved flittigt Arbejde faaet sin lille Formue forøget ganske betydeligt, og i Foraaret 1841 drog han afsted igen. Han var bleven bekendt med nogle af de gamle spanske Settlerne, havde udført Smedearbejde for dem og forbedret deres Huse og hvad der hørte til *Ranchoen*. Han forstod ogsaa at lave Seletøj med Sporer for Rytterne (Californierne levede saa at sige paa Hesteryg) og den danske Smed forstod at lave Køkkenredskaber og saadanne Ting, der lettede Arbejdet i Køkkenet og var *Signorita* til Behag.

Hvorledes Peter Lassen har kunnet forklare sig, hvad Sproget angaar, vides ikke; men Handlingen har været mere end Ordet. Den vengigtsindede og hjælpsomme Mand blev vel set alle vegne. Lassen bemærkede, at Spanierne ogsaa havde Brug for Tømmer.

I Sommeren 1841, knap et Aar efter at Peter Lassen var kommen til California og var hvad vi kan kalde bleven landsforvist, begyndte han sit første større Foretagende.

Ikke saa langt fra San Jose, i Santa Cruz County, købte han nogle Tusind Acres af Skovland og ikke længe efter anlagde han en Savmølle, et Savskæleri, hvortil han selv paa Ambolten, der fulgte med ham overalt, tilvirkede det meste af det, der var nødvendigt for at sætte Møllen i Bevægelse.

Dette var den første Savmølle i California. (Russerne havde begyndt paa at opføre en Savmølle ved Bodega nogle Aar forinden; men førend den blev helt færdig, blev den ødelagt af en Oversvømmelse).

Efter at Peter Lassen havde savet omkring 50,000 Fod Tømmer, fandt han pludselig paa, at han vilde sælge det hele, Land og Savmølle. En Kaptajn Graham havde tilbudt ham som Bytte 100 Mulæsler og en Del Kreaturer og Faar. Peter Lassen slog til.

Den nævnte Isaac Graham var paa en Maade Aarsag til, at Peter Lassen blev nægtet Opholdstilladelse. Der var et spændt Forhold mellem de Indvandrede og Californierne. Graham var Lederen af et Flok Indvandrede, der var opsætsig mod det mexikanske Styre og var nægtet Tilladelse til at opholde sig i California. En Del af Grahams Folk blev taget til Fange og sendt til Mexiko. Senere blev de dog frigivet og fik endogsaa Skadeserstatning. Blandt Grahams Folk var Peter Storm, der senere var med til at lave Bjørneflaget.

Peter Lassen fortalte, at han agtede at drive hele Flokken af Krea-

turer og Mulæsler til Missouri. Nogle Kvæghyrder var villige til at være med paa Turen; men efter nærmere Eftertanke opgav Peter Lassen sine Planer og ved Assistance af Hyrderne drev han nu hele Hjorden til Sutters Fort eller Sutters Land ved Sacramento Floden.

Her blev han godt modtaget af John A. Sutter. Sutter havde nødtigt set Lassen rejse bort efter det korte Ophold Aaret forinden. Nu kom Peter Lassen tilbage og ikke alene tilbød sin Tjeneste, men bragte med sig et hundrede Mulæsler, som der var god Brug for i Sutters Kolonisationsarbejde. Peter Lassen udførte nu Smedearbejdet, blev første Mand paa dette Omraade, og han udførte ligeledes Snedkerarbejde og meget andet, medens Mulæslerne blev benyttede ved Opdyrkningen af Jorden og paa anden Maade hjælpe til i Fremførelsen af Sutters store Planer.

Penge som Betalingsmiddel var næsten ukendt i de Dage. Som Betaling for sit Arbejde og som Vederlag for hvad Mulæslerne udrettede, fik Peter Lassen Kreaturer. Han kom til at eje en stor Kvæghjord.

(I Sutters Fort i Sacramento vil man endnu se Værkstederne, hvor Peter Lassen arbejdede. Sutters Fort er nu et Museum, der indeholder en højst interessant Samling af mange forskellige Ting fra de forbigangne Dage. Kurator Henry Petersen (norsk Herkomst) beklager, at der i denne Samling er saa lidt, der fortæller om Peter Lassen; kun et Billede. Men der er dog visse Ting, som man mener Peter Lassen har været med til at forarbejde.)

Peter Lassen havde iøvrigt sin egen Plads, ikke langt fra Sutters Fort. Her boede han sammen med en Hollænder. Hans Kvæghjord græssede i den omliggende Egn, og det fortælles, at naar Kreaturerne kom for langt bort eller Lassen ønskede dem op til Huset, behøvede han bare at slaa nogle visse Slag paa Ambolten. Dette Signal forstod Dyrene og saa kom de.

Peter Lassen modtager et stort Grant af den mexikanske Regering.

I Forsommeren 1843 hændte der noget, der skulde faa stor Indflydelse paa Peter Lassens fremtidige Skæbne. Han var veltillfreds hos Sutter og Værdien af hans Ejendom forøgedes stadig. Han ejede flere hundrede Kreaturer, mange Heste, Mulæsler og Faar og andet; men der var stadig Udlængselen, noget Nyt skulde skabes og sættes i Værk. Saa var det, at Anledningen kom. Nogle Rejsende havde stjaalet et Par af Peter Lassens Heste, der havde Græsgang paa Sutters Land. Snart fik Peter Lassen et lille Selskab samlet, John Bidwell, James Burheim og en Indianer. De fulgte i Tyvenes Spor, gennem ukendte Egne, hvor kun Indianerne holdt til. Peter Lassen og hans Følge var betaget af Landets Skønhed og de saa de store Muligheder for Kolonisation. De indhentede

omsfæder Tyvene ved hvad nu er *Red Bluff*, ca. 120 Miles nord for Sacramento. Peter Lassen fik sine Heste tilbage; men hvad der var af langt større Betydning, han havde "opdaget" nyt Land, han saa Fremtidsmuligheder for hans ubetvingelige Energi som Nybygger og Foregangsmand.

Paa Vejen nord paa og paa Tilbagevejen havde Kammeraterne tegnet Kort over hvad de havde set, og efter at de var kommen tilbage til Sutters Fort, blev der udarbejdet et fuldstændigt Landkort, visende Vandløb, Dale og Bakker og alt andet, de havde fundet paa deres Vej.

John A. Sutter var meget interesseret i det, der nu blev fortalt ham om Landet nordpaa. Hos Sutter var der den Gang adskillige Nykommere, der ønskede at optage Land, og for at faa endnu nærmere Oplysning blev der udsendt en Ekspedition — John Bidwell, P. R. Reading og andre.

Hvad Peter Lassen og hans Kammerater havde set paa deres Tur var en hel ny Verden, uberørt af Menneskehaand. Frugtbar Jord, hvor den vilde Havre og anden Grøde voksede til Mands Højde. Store, skygfulde Egetræer pyntede op i Landskabet, den vilde Vin snoede sig op ad Sycamore-Træerne og ned af de bugnende Grene. Her og der var der Søer og Bække og Floder, hvor Fiskene legede i Sollyset. Der var Fuglekvidder, og Hjorte og Anteloper legede Tagfat paa Engene. Nu og da kom til Syne en Grizzly-Bjørn i sin slingrende Gang. Der var ikke det fjerneste, der mindede om Civilisation. Der var ingen Brølen af Køerne, ingen Vrinsken af Heste eller Brægen af Faarene, ej heller Hanens Kalden eller Hønernes Kaglen, ikke heller Lyden af Hammer og Sav. Alt laa her i jomfruelig Skønhed.

Det fortælles, at da Peter Lassen skuede ud over Landskabet, udrød han: "*Beautiful as a picture*" (Skønt som et Billede). Og da Peter Lassen senere anmodede Guvernør Micheltoreno om et *Grant*, havde Peter Lassen beskrevet det Landomraade han ønskede som "Skønt som et Billede". Denne Begejstring tiltalte Guvernøren, der selv var en Beundrer af Naturskønhed, og da Peter Lassen modtog sit Grant, fik dette Navnet *Rancho de los Bosquejo*, der frit oversat kan betyde "skønt som et Billede" — et malerisk skovbevokset Landskab.

I Vintermaanederne 1844 var Peter Lassen og fem andre Mænd i Monterey for at forhandle med Guvernør Micheltoreno. Disse seks Mænd havde hver især udsøgt en Landstrækning og ved John A. Sutters Medvirken blev der udstedt et Grant til hver; men kun efter at de seks Mænd, som Loven fordrede, havde givet Løfte om Troskab til den mexikanske Regering. Disse seks Mænd, der saaledes blev Pionerer i hvad senere blev Tehama County, var Peter Lassen, Albert G. Toomes, Jobedia F. Dye, Joslah Belden, William B. Chard og R. H. Thomas. Hver Grant havde et Omraade af 5 spanske Leagues eller 22,045 Acres. Kort

herefter fik Augustus Eastman ligeledes et Grant. Dette var det *sidste Grant*, skænket til Nykommere i Nord California.

I Forbindelse med Troskabseden var der den Underforstaaelse, at det var ønskeligt, at de nye mexikanske Borgere tog spanske eller mexikanske Kvinder til Ægte. I alt Fald tre af de nævnte Pionerer valgte Hustruer af spansk eller mexikansk Herkomst, saaledes W. B. Chard, Toomes og Dye. Den katolske Kirke insisterede særligt paa, at nye mexikanske Borgere skulde ægte Kvinder fødte i California og som derfor var Katoliker. I et af de førnævnte Tilfælde, Toomes, blev Ægteskabet barnløst og da Toomes Enke døde, tilfaldt Ejendommen den katolske Kirke.

De første Nybyggere i Nord California.

Peter Lassen var den første af de nævnte seks Pionerer, der tog sit Land i Besiddelse. Han forlod sin Plads ved Sutters Fort i December Maaned og begav sig paa Vej med sin Kvægflod, sine Heste og Muldyr, kun ledsaget af en hvid Mand. Da Lassen naaede op til Yuba Floden (ved hvor nu *Marysville* er) kunde han ikke komme længere, begrundet paa Højvande og maatte vente til hen i Februar Maaned, førend det lykkedes ham at komme over Flodlejet. Peter Lassen kom nu til sin *Bosquejo Rancho* og han udvalgte en skøn Plads paa Nordsiden af Deer Creek for sit Nybygger Hjem.

Der blev straks taget fat. De venligtsindede Indianere, der var mange hundrede Indianere der paa Egnen, blev sat i Arbejde, opdyrke Jorden, indhegne, tage Vare paa Kvæghjorden o. s. v. To Maaneder efter Ankomsten til *Ranchoen*, forsvandt den hvide Mand, der var fulgt med Lassen. Han var bleven ked af det ensomme Liv. Peter Lassen var nu alene med sine Indianere i syv Maaneder.

Saa var det, at de andre Mænd, der havde faaet Grant, begyndte at sætte Bo. Ved Hjælp af Indianerne fik Peter Lassen et 3-Værelses Hus bygget. Af Ler og Grus blev der dannet en Slags Mursten (Adobe) for Vægge og Gulv, Tømmeret blev tilhugget af Peter Lassen. De andre Settlere havde ligeledes travlt.

Thomas og Toomes (begge Tømrere) og Chard og Dye byggede et Hus, der var fælles Ejendom. Det blev opført ligesom Peter Lassens Hus, af Adobe og Tømmer. Her boede disse fire Mænd i Sommeren 1845. I 1846 byggede Toomes sit eget Adobe Hus paa sit Grant, sydvest for Los Molinas. Samme Aar opførte Chard og Dye ligeledes Beboelseshuse paa deres Grants.

Alle disse Huse var Adobe Bygninger. Det første Hus, opført udelukkende af Tømmer, blev bygget i 1846 af William Moon og Henry L. Ford, ligeledes Nykommere. Det var et Blokhuse, Træstammer sammenføjte

ved Brædder, udhugget med Økse og Kniv. Bygningens Størrelse var 20x40 Fod, to Etager højt, med fire Sovekamre i den øverste Etage og to Værelser i den underste. I det ene Rum var der Butik og Skænkestue, det andet blev benyttet for Køkken og Spiseværelse. I hver Ende af Huset var der af Mursten lavet to Skorstene med to Ildsteder for hver Etage. Dette var langt den mest imponerende Bygning i Tehama County paa den Tid.

Man kaldte Huset *Moon House* efter en af Ejerne, William Moon, en anset Mand, der som Medhjælper havde optaget den unge Henry L. Ford som Kompagnon.

Der knytter sig enestaaende Minder til William Moon's Hus; thi det var her, at Planerne blev lagt for at erklære California en selvstændig Republik, uafhængig af Mexiko. Og det var Deltagerne i de Møder, der blev afholdt i *Moon House*, som blev Lederne i den mærkbare Opstand imod det mexikanske Styre. Foruden Moon og Ford, var der Nathaniel Merrill og William Ide med flere. Merrill var en Fætter til Ford og hans Land grænsede op til Moons Land. Nævnte William Ide var hos Lassen i 1845 og det var Mening, at Ide skulde købe en Del af Peter Lassens Rancho. Det kom dog ikke til nogen Handel, saa Ide købte en Ranch nær Red Bluff, nord for Lassens Ranch. Ide betalte 6,000 Dollars for Pladsen.

I Juli 1844 tog Edward A. Farwell og Thomas Fallon noget Land i Besiddelse ikke saa ret langt fra Lassens Ranch. Omtrent samtidig fik James Marshall (der fandt Guldet ved Sutters Fort) et Grant ved Butte Creek. Medens han var fraværende, stjal man hans Kreaturer. Han blev mismodig, solgte Ranchen i 1848 og havde forinden faaet Arbejde hos Sutter.

I et efterfølgende Afsnit *Bjørne-Flag-Republikken* vil der fremkomme en Beretning om den lille krigeriske Affære, da *California Republic* blev dannet. William B. Ide blev Præsident af "Republikken", det var Henry L. Ford, der anførte Ryttertroppen fra Tehama County til General Vallejos Fæstning i Sonoma, og det var Nathaniel Merrill, der anførte den Trop, der gjorde det første Angreb mod Mexicanerne.

Vi vil heraf se, at de mest fremtrædende af Lederne fra Nord California kom fra den Egn, hvor Peter Lassen boede; men Peter Lassen og ingen af de andre, der havde modtaget Grant fra den mexikanske Regering, var med i det lille Krigstogt. Da disse Mænd modtog deres store Grant, maatte de, som nævnt, sværge Troskab til den mexikanske Regering. At bryde et saadant Løfte, vilde have været en forbryderisk eller slet Handling overfor det Land, der havde skænket dem store Gaver. .

Foruden de Mænd, der havde modtaget Grant, var der mange andre, der uden videre havde taget Land i Besiddelse i denne nordlige Part af California.

I et andet Afsnit her i Bogen: *Fremont-Ekspeditionerne* vil vi læse om, hvorledes Peter Lassen, som den venligtsindede Mand, altid parat til at yde Tjeneste, ogsaa hjalp de Forenede Staters Udsending, John C. Fremont tilrette, husede og beværtede ham og hans Soldatertrop og blev medvirkende i en højst betydelig Hændelse, der blev af stor Vigtighed for Fremont og hans Ærende her i California.

I nogle Bøger og Blade er der bleven gjort Forsøg paa, at "forherlige" Peter Lassens Minde ved at gøre ham meddelagtig i Oprøret og stille ham frem som en af, om ikke den mest aktive Leder i hele den Bevægelse, der gik ud paa Californias Udskillelse fra Mexiko. I et Magasin staar der saaledes: "Den Rolle Peter Lassen spillede i Kampen for at løsrive California fra Mexiko, var ikke ringe. Han var med Fremont i Sonoma 14. Juni 1846, da de hejste det berømte Bjørneflag og erklærede 'California Republic' uafhængig."

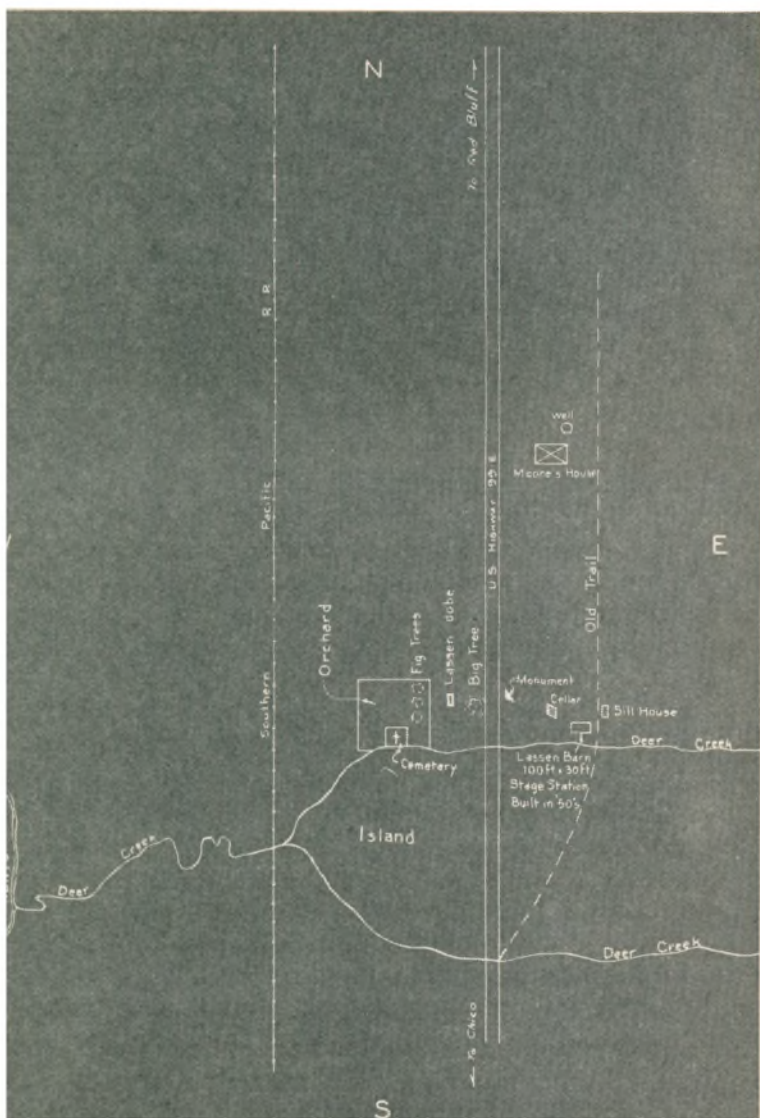
Der er mange lignende Meddelelser, der ikke er overensstemmende med Virkeligheden. Peter Lassen var ikke med i "Krigstogtet" til Sonoma, og der er intet i virkelige historiske Optegnelser, der tyder paa, at Peter Lassen var den egentlige Leder i Oprøret.

Benton City.

Peter Lassen eller "Onkel Peter", som Indianerne og andre kaldte ham, havde i sit Hus indrettet en lille Butik, hvor han solgte Fødevarer og andet for Livets Behov, naturligtvis ogsaa Whiskey, der var en væsentlig Handelsvare. Han havde sin Kvæghjord og kunde derfra forsyne Nykommere og Tilrejsende med hvad de behøvede i den Retning. Han fangede Oddere og Bævere, hvis Pels han solgte til Pelsopkøbere. Han lavede de fineste Bidsler og Sporer for tilrejsende *Vaqueras*; nu og da var han ude omkring i Ødemarken for at finde de rette Spor, der fra den alfare Vej fra Øststaterne til California kunde føre ind mod hans egen Plads *Bosquejo* — Lassens Ranch.

Ved at gennemstreife Landet i mange Miles Omkreds, havde Peter Lassen fundet en Plads ved en lille Biflod, hvor Klippepartiet egnede sig for Forarbejdelsen af Silbesten. Peter Lassen fortalte nogle af sine Venner herom — William Moon, Nathaniel Merrill og John Bidwell. Og nu blev der startet et nyt Foretagende. Klippestenene blev udarbejdet til Silbesten og Møllesten, læsede paa Muldyr og senere fra Lassens Ranch paa en Pram ført ned ad Sacramento Floden og blev solgt til

og andre Nybyggere. Det viste sig at være et meget profitabelt igende.

Fremtidsplaner gik ud over hvad de lokale Forhold kunne bringe. Han vilde skabe en By, maaske en stor Verdensby paa sit Land. Han vilde lede Emigrationen fra Østens Stater over sine egne opdagede nye Ruter til California — til *Lassens Ranch*, der saa skulde blive Udgangspunktet for al Trafik videre mod Syd.

Det var Drømmen om et helt Rige paa den Plads, der "skøn som et Billede" havde betaget ham. Nu saa Peter Lassen ikke alene Naturskønheden. Denne skulde omkranse Fuldførelsen af hans Drømmerige. Først skulde der skabes en By, en amerikansk By, efter amerikansk Mønster, som han havde set disse Byer i Øststaterne.

Han kunde have kaldt Byen Lassen City, som saa mange andre, der havde givet deres eget Navn til Smaabyerne, der dukkede op omkring deres Boplads. Saaledes var Peter Lassen ikke til Sinds. Af alle de mange Stednavne, der bærer Lassen-Navnet, er der ikke en eneste Plads, hvor Navnet blev givet af Peter Lassen selv. Det var hans Samtidige eller Efterlægten, der ved Navneangivelsen ønskede at bevare Mindet om Lassen.

Peter Lassen vilde bygge en amerikansk By med et amerikansk Navn. Og det bedste Navn Lassen kunde tænke sig var *Benton City*. I Missouri havde Peter Lassen gjort Bekendtskab med Senator Thomas Benton, en af Datidens mest fremragende Statsmænd. Peter Lassen var bleven en Ven og Beundrer af Senator Benton. Benton var ligesom Lassen en Frontier-Mand og med i den Bevægelse, der gik ud paa, at udvide Grænselinjerne langt ud Vest.

Senator Benton stod for Peter Lassen som den, der i stærkeste Grad repræsenterede det bedste i det amerikanske Samfund. Benton City var Navnet Lassen valgte. Begyndelsen til Byen blev udlagt i nogle faa Gader, en Del Familier bosatte sig og der blev bygget nogle smaa Huse. En Karavane af Prærieskonnerter fra Missouri ankom og gav Opvækst til den vordende By.

I Peter Lassens Smedie føg Gnisterne om Ambolten; der var flere Mænd i Arbejde. Savene summede. Der var Travlhed allevegne. Der blev opført en lille Melmølle. Peter Lassen solgte nogle Parceller af sit Land. For en Byggegrund i San Francisco bortbyttede han en mindre Part af sin Jord til en Mand ved Navn *Daniel Sill*. Da der var Plads nok for to Byer paa Lassens Grant, udstykkede Sill sin Ejendom og byggede Hus og stak ud et Par Gader. Som allerede nævnt søgte mange af Nybyggerne i de Dage at anlægge Byer paa deres Boplads og gav den vordende By Navn efter dem selv. Sill kaldte sin By *Danville*, efter hans Fornavn, Daniel. Navnet Sill-ville lød ikke saa godt og kunde let blive forandret til Sill-y-ville. Sils By blev aldrig til noget. (Der er i vore Dage en By

med Navnet Danville i Contra Costa County. Jeg læste en Gang, at denne By var opkaldt efter de første danske Settlerne der paa Egnen. Dette er ikke rigtigt. *Daniel* Inmann gav Byen Navn efter sit eget Fornavn, ligesom *Daniel Sill*.)

Foruden Hvede og anden Sædart forsøgte Peter Lassen ogsaa at avle *Bomuld*. Og han var den første i Nord California, der gjorde Forsøg med at dyrke *Vin*.

I amerikanske Bøger og Blade, ligeledes i danske Blade, er det somme Tider bleven fremhævet, at Peter Lassen paa et Tidspunkt ejede den største Vingaard i California, ja endogsaa i hele Verden. Dette er ikke rigtigt. Den største Vingaard i California var een Gang paa en Del af det Land, der kaldtes Lassens Grant og paa tilstødende Landejendom; men mange Aar efter, at Peter Lassen havde solgt Landet.

I 1851 solgte Peter Lassen sit Grant til en Mand, *Henry Gerke* fra San Francisco. Denne havde haft store Vingaarde i Tyskland. (*Henry Gerke*, der var en meget velhavende Mand, var Bedstefader til *George T. Cameron*, der gennem Giftemaal med *Charles de Youngs* Datter, blev Ejer af *San Francisco Chronicle*.)

Gerke beplantede 4,000 Acres med *Vin* og *Vinplanterne* blev paa *Mulæsler* ført op fra Syd California. I 1881 solgte *Gerke* 9,000 Acres af Lassens Grant til *Leiland Stanford*. Senere købte *Stanford* mere Land, ialt kom *Stanford* til at eje 55,000 Acres, altsaa ogsaa Land udenfor Lassens Grant. Dette Landomraade blev en Part af det 40-Millioner Dollar Fundat Guvernør *Stanford* oprettede i Forbindelse med *Stanford Universitet*. Den mægtige Vingaard, der blev kaldet *Stanford Vino Ranch* og i 1890 var paa 6,000 Acres (den største kendte Vingaard den Gang) indbragte store Summer, men saa fandt man det var upassende, at en Lærestalt skulde indvinde en betydelig Del af Driftssummen ved *Vindyrkning*, og i 1916 blev Vingaardene oppiøjet og *Vinmarkerne* forsvandt.

I 1919 blev *Stanford Vina Ranch* udstykket og solgt i større og mindre Parceller til private Folk.

Den store Vingaard har derfor ikke eksisteret siden 1916. Men Byen *Vina*, der var Hovedkvarteret for den store *Rancho*, er stadig Centralpunktet i en ganske tætbeholdt Egn.

Som nævnt blev der mange Steder gjort Forsøg paa at anlægge Smaabyer og disse vordende Byer fik gerne Navn efter Ejeren af Landet. Blandt de allerførste Pionerer var der ogsaa nogle, der opkaldte deres vordende Byer efter deres Hjemstavn. *John A. Sutter*, den allerførste Kolonist, kaldte saaledes sin Koloni *Ny Helvetia* (*Helvetia* kaldte man *Schweitz* under Foreningen med Frankrig). *Charles M. Weber*, en Tysker, kaldte sin By *Tuleburg*. Senere forandredes Navnet til *Stockton*,

til Ære for den amerikanske Kommandør Stockton. En anden Tysker, *Theodor Cordua* fra Laage i Mecklenburg, udlagde en By i Nærheden af Yuba Floden som han kaldte *Ny Mecklenburg*, omtrent hvor Byen *Marysville* nu er.

Disse Pionerer har sikkert haft i Tanker, at faa Folk fra deres Hjemegn til at bosætte sig de forskellige Steder, men den stadige Tilvækst af Nykommere til California, de politiske Forviklinger og til sidst Guldfundene — *the Goldrush*, forandrede alle Planer.

Det vilde sikkert have tiltalt dansk-fødte, om der i Californias ældre Historie havde været indflettet et *Ny Danmark* i de forskellige Kolonisationsforetagender; men Peter Lassen saa maaske, hvad andre ikke kunde se lige straks, en nær forestaaende Tilknytning til Amerika. Og saa valgte Peter Lassen det bedste Navn han kendte for sin amerikanske eller hvide Mands By — *Benton City*.

Lassens Trail eksisterer endnu og kan besøges, hvis man vil trænge ind i Bjergegnene, bort fra alfar Vej. Et Jagtselskab fandt for nogen Tid siden adskillige Jerngenstande og andet, der maa have tilhørt et Rejseselskab. Der var ligeledes tydelige Spor af Grave.

Lassens Trail var den mest benyttede under det første store *Goldrush*. For at Emigranterne ikke skulde gaa fejl, stillede Lassen en tyk Pæl op paa det Sted, hvor *Lassens Trail* begyndte. Og paa Pælen spigrede Lassen et Brædt, hvorpaa der med store Bogstaver var malet: *Lassens road to guide the unwary emigrant*. (Lassens Vej, som fører den forsigtige Emigrant paa rette Spor.)

Peter Lassen rejser til Missouri. De store Planer om Benton City opgives.

Nybyggernes Oprør mod Mexiko, som beskrevet andet Sted, havde forceret de Forenede Staters Indgriben. Krigen begyndte og — Krigen blev endt. Nu var det Tiden for Peter Lassen, at faa Tilvækst til *Benton City*, den amerikanske By eller den hvide Mands By. Saa rejste Peter Lassen til sit gamle Hjem i Missouri. I Selskab med Lassen var Kommandør Stockton og nogle andre kendte Mænd.

Ankomsten til Missouri, hvor Peter Lassen jo var vel kendt, fik han snart et Rejseselskab samlet; men Peter Lassen havde et andet Ærende. Paa hans Ranch havde der nu og da været samlet nogle Frimurerbrødre. Der var bleven talt om maaske at faa en Frimurerloge i California. Peter Lassen mente, at en saadan Frimurerloge hørte hjemme i *Benton City*.

I Missouri mødte Peter Lassen Frimurerbrødrene Sashel Woods og L. E. Stewart. Sammen med disse to ansøgte Peter Lassen nu Storlogen i Missouri om en Bevilling for Indstiftelsen af en Loge i California.

Den 10. Maj 1848 blev en saadan Bevilling udstedt. Førnævnte Woods og Stewart blev henholdsvis *Master* og *Senior Warden* og Peter Lassen *Junior Warden*.

Nogen Tid efter forlod Peter Lassen med samt de ovennævnte og mange andre Missouri, for den lange besværlige Rejse til California. Der var tolv Prærie-Skonnerter. Paa Vejen vestpaa mødte Rejsefølget en anden Karavane og i samlet Trop fortsattes saa Rejsen.

Peter Lassen var Lederen og tog Fejl af Vejen; men det lykkedes ham omsider at komme paa ret Vej igen. Nogle Dage efter, omkring 1. November, blev der opslaaet Lejr ved *Big Meadows*. Mennesker og Dyr var meget udmattede og der var endnu langt til Lassens Ranch.

Budskaberne om Guldfundene i California naaede ikke til Oregon før end sidst i August Maaned; men straks havde der dannet sig et Selskab, der med 20 Vogne satte Kursen mod Guldlejerne. Tæt ved Oregon-Grænsen saa dette Rejseselskab Sporene af Vognhjul og Heste og saa fulgte man disse Spor. Denne Karavane fra Oregon havde som Fører *Peter Burnett*, der senere blev Guvernør i California, og Thomas McKay, en Jæger fra Hudson Bay Company. Selskabet havde fulgt den gamle Applegate Rute til Clear Lake, hvor man søgte en nærmere Rute over Pit River. "Det var her," skrev senere Burnett, "at vi til vor store Overraskelse fandt en ny Vej, hvor Vogne havde passeret. Vi anede ikke den Gång, hvem der havde været der. Senere fik vi Klarhed over det, da vi ved Feather River mødte Peter Lassen og hans Rejseselskab, som var i stor Nød, da Fødemidlerne næsten helt var sluppet op."

For første Gang fik Peter Lassen nu at vide om de store Guldfund ved Sutters Fort. Nu var det ikke alene Landet selv, men ogsaa Guldet der ansporede. Den højst tiltrængte Hjælp fra det andet Rejseselskab havde skabt nyt Mod. Atter gik Turen fremad, de frygtelige Strabadser blev skrevet i Glemmebogen. Peter Lassen, der var bleven truet med Døden begrundet paa Fejltagelsen ved at føre Selskabet paa en lang Afvej, var i straalende Humør. *Benton City* vilde snart blive Storbyen, som han havde drømt om.

Saa kom Rejseselskabet til *Benton City*; men der var ingen der til at byde Velkommen. Husene var lukkede, mange Steder var Hytterne revet ned og Teltene var forsvundet. De tidligere Beboere af *Benton City* havde taget Brædder og Telte og Indbo med sig. Her i *Benton City* havde man forlængst hørt om Guldfundene ved Sutters Fort, om Guldlejerne allevegne. Guldet var let filgængeligt, det var kun at bukke sig og tage det ud af Jorden. Noget helt andet, end det besværlige Arbejde med at opdyrke Jorden og saa vente paa det usikre med Afgrøden.

For Peter Lassen mente Guldfundene noget andet, end lyse Forhaab-

ninger. Hans Drømmerige var blevet tilintetgjort. Hans møjsommelige Arbejde havde været omsonst. Det tog en stærk Mand til at møde et saadant Nederlag; men Peter Lassen havde haft Skuffelser før og han fik flere som Tiden gik.

Peter Lassen fulgte ikke Strømmen til Guldlejerne. Han blev paa sin *Rancho*, nogle af Vennerne fra Missouri blev hos ham. De gjorde det bedste de kunde for at holde Skik paa alt. Karavanerne fra de østlige Stater kom nu i større Antal, Guldgraverne spredte sig ud over California og kom ogsaa paa deres Søgen efter Guldet gennem Benton City. Peter Lassens Handelsbod blev en søgt Plads. Alt var usikkert; men Peter Lassen havde ikke helt opgivet Tanken om en Benton City. Maa-ske var der Mulighed for, at skabe en Handelsplads for Nord California. Saa solgte han Halvparten af sin Ranch paa Kredit til en Mand, der hed Palmer. Peter Lassen samlede derefter en Flok af sine Kreaturer og drev disse sydpaa mod Sacramento, hvor det var hans Agt at sælge Flok-ken og for Pengene købe Varer for sin Butik. Der var lang Vej fra Las-sens Ranch til Sacramento, mange Dages møjsommelig Rejse med Okse-kærrer. Saa fik Peter Lassen den Ide, at vilde købe en lille Damp- og føre sine Varer op langs Floden til Benton City.

For en meget høj Pris købte han Damperen *Lady Washington*, sejlede til San Francisco og ladede op med Varer af forskellig Slags. Saa gik Turen tilbage. Til Sacramento var Rejsen let nok; men saa kom den videre Rejse Nord paa. Denne Part af Floden var ukendt. *Lady Wash-ington* var det første Dampskib, der sejlede nord for Sacramento. Ofte løb Skibet paa Grund, Træstammer og Sandbanker forhindrede Sejladsen. Efter fem Maaneders Forløb naaede man endelig Benton City. Pro-viant for Besætningen havde da opbrugt en god Portion af Varerne.

Da Peter Lassen kom tilbage til Benton City mødte der ham nye Skuf-felser. Palmer, til hvem Peter Lassen havde solgt Halvparten af sin Ranch, havde solgt denne Andel til en "General" Wilson. Hverken Palmer eller Wilson betalte nogensinde en eneste Cent til Lassen. Under Peter Lassens Fravær havde man solgt de Kreaturer, Lassen havde efterladt paa Ranchen og vedkommende havde beholdt Pengene.

Nu var Peter Lassen værre stillet, end nogensinde før. Halvparten af hans Ranch havde han saa godt som mistet. Kreaturerne var bleven ham frarøvet. og da han havde købt Varerne fra San Francisco Køb-mænd paa Kredit, stod han i en svimlende Gæld.

Denne Gæld skulde afvikles. Det var Peter Lassens absolutte Belut-ning. Saa solgte han sin lille Damp- *Lady Washington* og kom deref-ter i Forbindelse med Tyskeren *Henry Gerke* i San Francisco, til hvem han afhændede sin Fordring paa Palmer og Wilson samt den anden Halv-

del af sin Ranch. Derved fik Peter Lassen tilstrækkelige Midler til at betale sin Gæld og fik endda saa meget tilovers, at han kunde købe en Del Kreaturer og nogle faa Heste. Fantasibilledet af Benton City var ikke mere.

Peter Lassen flytter til Indian Valley og derfra til Honey Lake Dalen.

Peter Lassen drog ud til nye Eventyr og nyt Virke. Men ikke til ukendte Egne. Peter Lassen havde strejft meget omkring og havde i *Indian Valley* i Plumas County set en Plads, der ligesom Lassens Grant var "skønt som et Billede". Sammen med en Polak, Isadore Meyerwitz, anlagde han en ny Ranch og aabnede en lille Butik for Handel med forbipasserende Emigranter. Denne Plads blev senere kendt som *Hickersons Ranch*, og er beliggende omkring tre Miles fra Greenville. Medens Peter Lassen var her, opdyrkede han Jorden og havde Marker med Grøntsager, for hvilke han fik femten Cents Pundet.

Alt gik godt. Men Peter Lassen var mange Gange paa Udflugter. Sammen med tre Guldgravere havde han besøgt *Honey Lake Valley* (af Indianerne i deres Sprog kaldet "Sundhedsdalen") for at finde Guldlejer. De fandt ogsaa Guld, og Peter Lassen var saa tilfreds med Udsigterne, at han rejste tilbage til sin Ranch for at skaffe alt, der skulde benyttes for Minedrift. Da han kom tilbage til Honey Lake havde han flere Mænd med sig, og nu begyndte Arbejdet med at lede Vandet for Udvaskning af Guldet til Minelejerne. Der blev anlagt en to Miles lang Kanal eller Grøft, som senere fik Navnet *Lassen Creek*.

Hvor Peter Lassen og hans Mænd havde opslaaet Lejr, var der et stort Naaetræ. "Her", havde Peter Lassen flere Gange sagt, "skulde jeg ønske at hvile, naar en Gang Døden kommer." Døden kom, førend Lassen ventede det, og Peter Lassen fik sin Grav ved Foden af det store Træ, paa hans egen Ranch, der blev udvalgt af ham selv for hans Hjem blandt Honey Lake Dalens første Nybyggere. Det var fra en Landmands Synspunkt ikke det bedste Land i Dalen; men Egnen var smuk og der var noget at gøre for en Pioner af Peter Lassens Type.

Nye Planer.

Paa det Tidspunkt Peter Lassen kom til Honey Lake Dalen for at grave Guld, havde han ikke saa faa Kreaturer, alt for et Smedeværksted, Avlredskaber og Fødevarer. Han havde noget stort i Udsigt. Saa kom Vinteren og Kulden og da Lassen frygtede for, at Sneen vilde tildække hele Egnen og derved hindre Kvæget og Hestene i at faa Føde, fik han fra Engene omkring hans nye Ranch indhøstet store Ladninger af Hø. Han opførte Skur for Kvæget for at give dem Ly for Vinterens Kulde

og saa opførte han et Hus, næsten 50 Fod langt og 16 Fod bredt. Det blev opført af Træstammer. Her fik Lassen og hans Mænd Husly. I den ene Ende af Huset var der Proviantskammer. Der var et Bræddegulv — Brædderne havde Lassen savet ud af Træstammer. I den Part, hvor Lassen boede, var der lavet et mægtigt Fyrsted, hvor Træblokkene gni-strede i de kolde Vinter Aftener. Der var lavet en Dør og et lille Vindue, tre Fod i Kvadrat, over hvilket var hængt nogle Hvedesække for at holde Kulden ude. Vindusglas fandtes ikke. Lige i Midten var Lassens eget private Værelse, som ogsaa tjente som Gæstekammer, naar en Ven eller to eller en fremmed Vejfarende trængte til Husly.

Vinteren blev ikke saa streng, som Peter Lassen havde tænkt sig. Han og hans Mænd arbejdede hele Vinteren, huggede og savede Staver for Indhegning og Lassens Omhu for Kvæget viste sig ikke at have været nødvendig, der var Foder hele Vinteren.

Nyheden om, at der var fundet Guld i Honey Lake Dalen bragte i 1854 en Mængde Folk til Egnen; mest Guldgravere, men ogsaa mange andre, der ønskede at optage Land. Af de sidste var der adskillige Familienfædre, der bragte Hustru og Børn med. De nedsatte sig i Egnen omkring Lassens Ranch.

Der dannede sig en hel lille Koloni. Man kaldte Beboerne i Honey Lake Dalen *Never Sweats*, en Hentydning til, at nogle af Beboerne ikke svedte i deres Arbejde. En Historiker fortæller herom: "Efter Guldfundene omkring 1854 var der mange, der optog Land rundt Susanville i Honey Lake Dalen. Mange af dem ejede kun nogle faa Kreaturer, ikke saa faa gad ikke bestille noget, hængte rundt Beværtningen i Susanville, — og Guldgraverne, der kom igennem Dalen fik det Indtryk, at disse saakaldte Settlerne var ualmindelig dovne. Dette gav Anledning til at hele Befolkningen blev kaldt *The Never Sweats*".

Republikken Nataqua.

Befolkningen i Honey Lake Dalen vidste ikke hvor de hørte hjemme, Dalen var vistnok udenfor Californias Grænser, det var man paa et Tidspunkt helt sikker paa. Som Kolonien voksede maatte der skabes retslige Forhold, Love og Bestemmelser for Koloniens Velfærd.

Der blev indkaldt til et Massemøde. Peter Lassen blev valgt til Ordfører eller Dirigent og Isaac Roop, i hvis Hjem Mødet blev afholdt, blev Sekretær.

I de ved dette Møde vedtagne Lovbestemmelser, fremholdtes det, at da Honey Lake Dalen og alt Landet deromkring ikke var indenfor Californias Grænser, burde der dannes et nyt Territorium, hvor enhver Ny-

kommer over 21 Aar skulde have Ret til at optage Land, efter visse Regler. Det nye Territorium skulde bære Navnet *Nataqua* (betyder Kvinde).

Lovene — Konstitutionen — for *Nataqua-Territory* blev underskrevet af tyve Nybyggere. Peter Lassens Navn var det første paa Listen.

Det nye Territorium beregnede man var 250 Miles langt og 150 Miles i Bredde. Det skulde være et Land for sig selv, selvstændig og uden Forbindelse med California eller noget andet Territorium. Peter Lassen havde haft nogen Erfaring i Landmaaling. Han var med Kaptajn E. G. Beckwith, da denne i 1854 foretog den første Regeringsopmaaling, og Beckwith meddeler i sin Rapport, at Peter Lassen var langt bedre kendt med Naturforholdene, end nogen anden og den bedste Leder for hans Opmaalere. Og nu blev Peter Lassen Landmaaleren for den unge Republik.

En Emigrant-Karavane paa Vej til California.

Han red ud omkring i det store, vidtstrakte Territorium og med sine Instrumenter, hvis han i det hele taget havde noget af Værdi i den Retning, fik han hvad han mente Landet opmaalt og kortlagt. Kortlægningen viste sig senere, at være ikke saa lidt misvisende. Carson Valley (i Nevada) var saaledes indenfor Nataquas Omraade, og da der var flere Folk bosat der, end i Honey Lake Dalen, blev der naturligvis gjort Indvendinger derfra.

Den hele Bevægelse endte med, at Honey Lake Dalen blev en Part af California og er indbefattet i Lassen County, som allerede nævnt i det foregaaende. Men man kan jo nok sige, at Peter Lassen en føje Stund var Præsident af den amerikanske Republik *Nataqua*.

Republikken Nataquas Grundlæggelse var, hvad Peter Lassen og hans

Samtidige mente, en nødvendig Handling for at skabe Lov og Orden, og var ikke dikteret af fjendtlige Følelser. Tværtimod hjalp denne Bevægelse til, at de Forenede Stater langt om længe fik Ordning i Opmaalingerne og Grænselinierne mellem Staterne blev fastsat.

Peter Lassen havde straks føjet sig ind under de nye Forhold. Til ham var den unge Republiks Opløsning kun et Led i Tilværelsens Gang. Han var med i Forsøget, at danne et nyt Territorium — Nevada — og var fremdeles Leder og Raadgiver. Naar *Lassen County* blev oprettet i 1864, fem Aar efter Lassens Død, kan det derfor betragtes som en naturlig Følge af Peter Lassens Livsvandel, der altid var begrundet i Ønsket om at skabe og opretholde Lov og Orden i hvad den Gang virkelig var *the wild West*.

I *Historical Society's* Bibliotek i San Francisco er der et Billede af Peter Lassen — skænket af Fru Larlie Armstrong. Under dette Billede staar der meget betegnende: *Peter Lassen— The Father of our County*.

Nykommernes besværlige Rejser og frygtelige Lidelser. — Kampe med Indianerne. — En Fredstraktat med Indianerne.

Paa Emigranternes besværlige Vandringer gennem de øde Strækninger gennem Utah og ind imod California, søgte man til saadanne Steder, hvor der kunde findes Føde og i Særdeleshed Vand for Heste og Kreaturer. Det var jo umuligt at bringe en tilstrækkelig Vandforsyning med. Somme Steder var Kilderne eller de smaa Vandpytter, der havde formet sig foran disse, udtørrede, og Mennesker og Dyr maatte indstilles paa streng Ration. Her og der var der Kilder med kogende Vand, og naar de stakkels Dyr for at slukke den ulidelige Tørst stormede hen mod disse Kilder, blev de ofte bogstaveligt talt kogt levende eller blev saa ilde tilredt af det kogende Vand, at de maatte skydes. Mange Kreaturer blev saa forbrændte, at Hovene faldt af.

Folkene søgte somme Tider at lede det kogende Vand fra Kilderne ind i opgravede Sandhuller, for der at afkøle Vandet; men Vandet forsvandt hurtigt i Sandet.

Nogle af Karavanerne ville paa Vandringen efterlade syge Kreaturer til deres egen Skæbne og det fortælles, at man ganske ofte fandt Kreaturer, der laa paa Jorden og gispede efter Vand. De stakkels Dyr vilde søge paa at rejse sig for instinktmæssig at søge Menneskers Beskyttelse. Der var Tilfælde, hvor de ulykkelige Skabninger fik lidt Vand som en sidste Barmhjertighedstjeneste overfor dem, for kort efter ved et velrettet Skud, at blive befriet for deres Lidelser.

Ofte maatte de Rejsende efterlade deres Vogne paa Turen, da Hestene eller Studene, der var forspændt Vognene, enten døde eller blev saa

udmattede, at de ikke kunde gaa længere — og det hændte, at Indianerne stjal Stude og Heste. De Rejsende maatte saa fortsætte Turen som de bedst kunde. Nogle delte Vognene i to Stykker og lavede Haandkærrer ud af dem, med hvilke de saa kørte videre med Familie og med hvad lidt andet, der var.

Det var de Karavaner, der forlod Missouri sent om Aaret, der særligt var udsat for Farer og Lidelser. De tidligere Karavaner havde udnyttet al Føde for Kreaturerne, Sneen tildækkede den Smule tørret Græs, der var tilbage og der var heftige Regnfald. Hundreder af Kreaturer omkom, og de stakkels Mennesker led frygtelige Kvaler af Kulde og Sult, mange døde.

Indianerne overfalder en Emigrant-Karavane.

Ofte vilde nogle af Mændene forlade deres Rejseselskab for at søge Hjælp. Tre Mænd traskede en Gang gennem 2 til 3 Fod Sne i Dagevis for at bringe Hjælp til deres indesneede Kammerater og Familier. I flere Dage havde disse tre kun haft et sparsomt Maaltid om Dagen, de havde nu kun nogle faa Dages Proviant tilbage. Paa deres møjsommelige Vandring fandt de i en Snedrive en Vogn med to Kvinder og tre Børn. Staklerne havde ikke haft Føde for tre Dage; men nu fik de al den sparsomme Proviant de tre Mænd havde haft med sig. Det lykkedes de tre Mænd, at naa *Lassens Ranch*, hvorfra der straks blev sendt ud en Hjælpe-Ekspedition.

Naar al Proviant var sluppet op, maatte de ulykkelige Veffarende somme Tider leve udelukkende af Kød, ofte skar de store Kødstykker ud af de af Sult og Tørst omkomne Kreaturer de fandt paa deres Vej eller de dræbte deres egne Stude. Stærke Mænd faldt udmattede om i

Snedriverne. Mødre vadede gennem den høje Sne, bærende deres Børn i Armene. Peter Lassen var med paa mange af de Ekspeditioner, der blev sendt ud for at frelse Menneskeliv, og i Lassens Hus fik de forkomne Mennesker den første Pleje.

Den frygteligste af alle Ulykker hændte i Vinteren 1846-47, hvor et Selskab paa 87 Mennesker blev indesneet i Sierra-Nevada Bjergene, ved hvad nu er *Donner Lake*, opkaldt efter to Brødre, George og Jacob Donner, der var med i Selskabet. Disse Mennesker led de skrækkeligste Kvaler og lod sig endogsaa forlede til at spise Kød af de af deres Medmennesker, der døde. Endelig naaede Hjælpen dem; men af de 87 i Selskabet, kom kun 42 levende til California. Disse blev ført til Sutters Fort.

Aåret efter var der ligeledes nær sket noget skrækkeligt. Et stort Rejseselskab var bleven indesneet ved Feather River og der var ingen Proviant. Da Budskabet herom naaede til San Francisco, Stockton og Sacramento blev der straks gjort Foranstaltninger for at komme de Nødstedte til Hjælp. Befolkningen havde endnu frisk i Minde Donner-Katastrofen, hvor de ulykkelige Mennesker spiste Kød af deres døde Medrejsende. Californias Militær-Regering bevilgede 100,000 Dollars til at købe Fødevarer, Heste og Kreaturer og snart var Hjælpetroppen, 25 Mand, paa Vej til Ulykkestedet. Troppen havde med 24 Heste eller Mulæsler fuldt belæstet med Proviant, der var ligeledes tre store Vogne og 56 Kreaturer. Troppen, der var under Ledelse af John H. Peoples, fandt Rejseselskabet i Snemasserne ved Pit River. De forkomne Mennesker var uden Føde, alle syge af Skørbug og aldeles hjælpeløse. Efter nogle besværlige Dagsrejser gennem en svær Snestorm lykkedes det at bringe de 50 Familier til Peter Lassens Ranch, hvor de syge Mennesker fik god Forplejning, nogle blev der hele Vinteren og langt ind i det nye Aar.

Nybyggerne havde mange Kampe med Indianerne og ofte var der Krigstogter, hvor Soldaterne ledte an. Det gik blodigt til i disse Kampe og der var ingen Skaansel. Indianerne skalperede de hvide og de hvide gjorde Gengæld og skalperede Indianerne. Somme Tider vilde de forskellige Indianerstammer slaas indbyrdes. I Efteraaret 1851 begyndte *Pit River* Indianerne Krig mod *Indian Valley Stammen*. Hensigten var at dræbe Indian Valley Indianerne eller saa mange som muligt af Mændene og saa bortføre deres *Squaws* (Kvinder). Pit River Indianerne var langt de fleste i Antal og nogle uregerlige Fyre. I Dalen var der adskillige hvide Mænd og da de hørte om Myrderiet, besluttede de at hjælpe de fredsommelige Indianere, der jo boede i deres egen Egn. Peter Lassen blev Anfører for de Hvide. Pit River Indianerne holdt til i et stort Skovparti og her strejfede *Onkel Peter* og hans Mænd omkring i to Dage, uden at se

nogen Fjender. Tidligt om Morgenen den tredje Dag sad Peter Lassen ved Foden af et Træ, rygende sin Pibe, da han pludselig saa nogle Indianere inde mellem Træerne. Han fik fat i sin Bøsse, sigtede, og skød en af Indianerne i Hovedet, og medens han ladede Bøssen udrød han: "Der er een gaaet." Han skød igen og sagde: "Ned gik han!" Igen ladede han og den tredje Indianer faldt. "Den tog ham," sagde Peter. Det hele tog kun et Par Minutter og *Onkel Peter* havde dræbt tre Indianere, uden saa meget som at tage Piben af Munden. Hele Lejren var nu paa Benene og med Udraabet: "Fald ind, Folkens" stormede *Onkel Peter* nu med sine hvide Kammerater og Dalens Indianere ind i Skoven og gjorde kort Proces med de fjendtlige Rødhuder. Indian Valley Indianerne beholdt deres *Squaws*.

Peter Lassen var en sikker Skytte, hvilket vel nok har hjulpet til at skabe Respekt for *Onkel Peter*.

De Nykommere, der bosatte sig i Honey Lake Dalen, blev ikke i Begyndelsen i nogen særlig Grad forulempet af Indianerne, skønt disse nu og da vilde stjæle et og andet. Men de Hvide og Indianerne kunde dog i Almindelighed ikke ret længe leve sammen paa en Egn, førend der blev Ufred. Imellem Indianerne syntes der at være den Forstaaelse, at man skulde dele hvad Føde der var. Havde een af Rødhuderne været heldig paa Jagt, delte han med den Indianer, der ikke havde været saa heldig. Det syntes at være almindelig Skik og muligvis har Indianerne i Begyndelsen ment, at det samme Forhold gjorde sig gældende blandt de Hvide. Desuden mente Indianerne, at Landet tilhørte dem. Paa den anden Side betragtede mange af de hvide Mænd Indianerne som lig vilde Dyr, der skulde nedskydes som andet Vildt.

Der var tre forskellige Indianerstammer, der levede omkring Honey Lake og der var flere andre Stammer nord og øst for Dalen. Mellem disse Stammer var der mere eller mindre Ufred, og de fjerntboende Pit River Indianere vilde ogsaa anfælde Kolonisterne i Dalen, stjæle Kvæget, nedbrænde Husene og dræbe Mennesker. I 1857 blev disse Overfald saa alvorlige, at de hvide Nybyggere maatte slutte sig sammen i et Korps og efter hidsige Kampe lykkedes det at dræbe ikke saa faa af de fjendtligsindede Rødhuder og drive Resten paa Flugt til deres Hjemegn ved Pit River.

Der var ogsaa Skærmydsel med de andre Indianerstammer. Peter Lassen, der altid, her som i de Egne han tidligere boede i, havde staaet paa en god Fod med Indianerne, var klar over, at en god Forstaaelse med Indianerne var nødvendig, hvis Kolonien skulde bestaa og trives.

Peter Lassens gode Omdømme vandt Bifald hos andre i den lille Koloni og man forhandlede nu med Indianerhøvdingen *Winnemoca*. I Freds-

traktaten — se Fotografiet — kalder man Høvdingen Winnemorkas og der er tre eller fire andre Stavemaader; den mest benyttede er vistnok Winnemoca. Winnemoca var Høvding for en af de største Indianerstammer.

Denne skrevne Traktat eksisterer endnu og er i Besiddelse af afdøde John F. Hulsmann's Sønner. John F. Hulsmann blev nogen Tid efter Lassens Død Ejer af Lassens Ranch, der efter Hulsmann's Død i 1915 gik i Arv til Sønnerne.

I Frimurerlogen i Alhambra, Syd California, findes der en Afskrift af dette Dokument.

Traktaten har følgende Ordlyd i Oversættelse:

Honey Lake Dalen, 5. Januar 1858.

“Traktat udfærdiget denne femte Dag i Januar et tusinde otte hundrede og otte halvtreds (1858) mellem Høvdingen for Smoke-Creek-Gruppen af Pi-Utah Indianerstammen, kaldet Winnemorkas og P. Lassen, Isaac Roop, J. Williams, Underagenter for J. T. Henley, Overinspektør for Indianer Anliggender i California.

P. Lassen, Isaac Roop og J. Williams indvilliger i at give Winnemorkas, Høvdingen for Smoke-Creek-Gruppen af Indianere, de Beklædninger, Uldtæpper o. s. v. der er stillet til Raadighed af J. T. Henley, paa saadanne Betingelser fremsat af ham til os.

Winnemorkas, Høvdingen for Piute-Indianerne ved Smoke-Creek, indvilliger i, i Betragtning af de Uldtæpper, Beklædninger o. s. v. modtaget af ham, at bevare Freden med hele Folket i Honey Lake Dalen og Omegn og ligeledes at afholde sig fra Tyveri af Kreaturer eller Rapseri fra de Hvide i den nævnte Egn og at tilbagegive alt Kvæg stjaalet fra dem, hvis det er muligt for ham, og endvidere indvilliger i, at al Forening fra og alt Samkvem med de Hvide skal op-høre, hvis han svigter at udføre hans Part i denne Overenskomst.

J. Williams, P. Lassen, I. Roop, Underagenter.

Winnemorkas, Høvding for Smoke-Creek-Gruppen af Pi-Utah Indianerne. Winnemorkas x, hans Mærke.

Derefter kommer en Liste af de Sager Indianerne modtog i tre Le-veringer den 11. December 1857, 5. Januar 1858 og 16. Juni 1858, ialt:

Overalls 144, Tæpper 50, Militærfrakker 20, Bomuldstøj 32 Yards, Knap-per 11 Gross, Kamme 4 Dusin, Naale 1000, Snore, Bændler 377½ Yards, Bomuldstørklæder 120, Blaamønstræt 110½ Yards, Lintraad 3 Nøgler, Fingerbøl 144, Militærtrøjer 100.

Der kunde fortælles meget andet, om Kampene med Indianerne og om mange af Emigrant-Karavanernes grufulde Oplevelser. Hvad her er nævnt, er væsentlig kun hvor Peter Lassen har været med. De nævnte

Wemy's Lake, California, Jan. 5th 1858

Treaty formed this fifth day of January
One thousand eight hundred and fifty eight (1858)
between the chief of the Smoke creek band of
Pe Utahs Indians named Winnemoka and P Lassen
Isaac Roof & William Sub Agents of J J Wenzly
Superintendent of Indians Affairs for California

P Lassen Isaac Roof and William
agree to give to Winnemoka the chief of the smoke
band of Indians the clothing blankets &c furnished
by J J Wenzly upon the terms and conditions
prescribed by him to us

Winnemoka the chief of the Pe Utahs Indians
at Smoke creek agrees in consideration of the
Blankets, clothing &c received by him to remain
at peace with the white people of Wemy's Lake
Valley and vicinity and also to refrain from
stealing stock or other pilfering from the whites
of the aforesaid vicinity and to return all stock
stolen from the if possible for him to do so
and further agrees that all supplies from and
intercourse with the whites shall cease if he fails
to perform his part of this contract

Winnemoka

Chief of the smoke creek
Band of the Pe Utahs Ind
Winnemoka this X mark

J Williams
P Lassen } Sub Agents
I Roof

Episoder vil give et Begreb om Forholdene, som de var i disse længst forsvundne Dage.

Danske Skribenter, og ogsaa andre, har somme Tider forsøgt at fremstille Peter Lassen som en særlig Krigsmand i Kampene med Indianerne. I et Tilfælde bliver Lassens Navn "laant" i en Oversættelse fra et historisk Værk. Lassen var ikke med i denne Tildragelse og vedkommende Skribent eller Oversætter ombyttede simpelthen den egentlige Helts Navn

Indianerhøvdingen Winnemucca

med Peter Lassen. Saadanne Foreteelser har jeg stødt paa her og der. Man har søgt at *forherlige* Peter Lassen, ogsaa som Krigsmand, medens han i Virkeligheden var et fredelskende Menneske, der kun i Nødstilfælde greb til Vaaben.

Store Planer.

I Sommeren og Efteraaret 1858 var der kommen en Del nye Settlerne til Honey Lake Dalen. Disse Nykommere syntes at have været mere stabile Folk, end de, hvorfra Egnens Beboere fik Navnet *Never-Sweats*. Peter Lassen saa nu Muligheder for en holdbar og fast Koloni — en

virkelig amerikansk Nybygd, efter de Former Lassen havde tænkt sig, da han udlagde Benton City.

Endnu tærskede man Hveden med Plejl og for at male Kornet benyttede man ofte en Kaffemølle eller man bragte Hvedekornene til Genoa (tidligere Mormon City i Nevada) eller til Taylorville, for at faa det malet.

Peter Lassen var paa Færde, nu skulde der udrettes noget. Lassen havde faaet Lovning paa, at hvad som helst han ønskede og kunde bruge fra sin gamle Rancho ved Deer Creek, havde han Lov til at tage og benytte som han selv ønskede.

I Efteraaret 1858 kom Peter Lassen og en Ven, Albert A. Smith, til den gamle *Lassen Rancho* og ladede op Møllesten. Nu skulde Peter Lassen udfylde Savnet af en Melmølle. Paa Tilbagevejen til Honey Lake Dalen havde Peter Lassen nær mistet Livet. To andre Honey Lake Folk, Dr. Spalding og Fred Hines, havde været i Red Bluff for at faa Apotekervarer, de første Dr. Spalding havde i sin Praksis som Læge i Susanville. Disse to mødte Peter Lassen og Smith paa Tilbagevejen. Lassens Vogn var tungt ladet, og Hines og Doktoren hjalp med til at faa Vognen op over Hat Creeks stejle Bakke. Lassen gik bag efter den svært belæssede Vogn, i Hænderne havde han en stor Sten, som skulde lægges under et af Hjulene, hvis noget skulde ske. Og noget skete. En Kæde sprang og Vognen begyndte at rulle baglænds. I sin Iver for at komme bort, tabte Peter Lassen Stenen og til al Held faldt den saadan, at den standsede Vognen. Havde Stenen ikke faldet paa just den rigtige Plads, havde *Onkel Peter* maaske mistet Livet her.

Peter Lassen fik nu en Slags Melmølle anlagt. Han malede Kornet og benyttede sine Heste som Drivkraft.

Tilvæksten til den unge Koloni havde givet Peter Lassen fornyet Livsmod. Der var Foretagsomhed i de nye Folk. Det var Folk af den Type, han havde kendt i Missouri. Nykommerne var ikke uden Midler. De havde solgt deres Ejendele i deres Hjemstavn og havde ved Ankomsten til California en Del Kreaturer, Heste og Husindbo. Men der tiltrængtes en forøget Driftskapital.

Der havde i nogen Tid været Rygter om, at der var fundet rige Sølvminer. I Begyndelsen tiltrak disse Rygter sig ikke nogen særlig Opmærksomhed, Guld! Guld! var endnu det eneste attraaværdige, Guld laa rent og skært og var let kendelig, Sølvet derimod fremlaa ikke i den smukke hvide Farve og var derfor ukendelig for det uøvede Øje.

Men Sølvet var der. Og der var fundet Sølvminer kun et Par Dages Reise fra Honey Lake Dalen.

Det skal her nævnes, at de umaadelige rige Sølvminer ved *Virginia*

City blev opdaget i Juni 1859. Foraaet efter var der 7,000 Minearbejdere i Nevada.

Peter Lassen vilde være blandt de første. Han vilde hjælpe til at sikre Koloniens Fremtid.

Det blev aftalt, at Peter Lassen og nogle andre af Honey Lake Dalens Beboere skulde søge at finde nogle af Sølvminelejerne ved *Black Rock*, nær ved Pyramide Lake i Nevada. Man havde regnet med et længere Ophold og havde derfor medtaget, foruden Ridehestene adskillige Lastdyr, fuldt oppakkede med Levnedsmidler og Arbejdsredskaber.

Det lille Selskab, der var kun syv Mand, havde Rejseplanen i 'Orden. Nogle af de Udvalgte, Weatherlow, Lathrop, Kitte og Jameson, begav sig paa Vej den 17. April 1859. To Dage efter fulgte Peter Lassen, Wyatt og Clapper. De skulde alle efter Aftalen mødes paa en bestemt Plads.

Men der blev aldrig noget Møde. Skæbnen havde for alle Tider afsluttet Peter Lassens virksomme Livsvandel.

Peter Lassens Død.

Den førnævnte Dr. Spalding, der var Læge i Susanville, skrev en Artikel til *The Mountain Messenger*, et lille Ugeblad der udkom i Downieville, i Sierra County, hvori han fortæller om Peter Lassens Død:

Honey Lake Dalen, 30. April 1859.

Dalen her blev bragt i stor Ophidselse, da Tirsdag Morgen (skal være Torsdag Morgen), Hr. Wyatt, en af Black-Rock Sølv søgerne, ankom, efter med Nød og Næppe at have undsluppet fra et Overfald af Indianerne.

Omstændighederne er følgende: I Vinterens Løb har der her i Dalen været et Selskab af Mænd der stod rede til, naar Foraaet kom, at drage til Black Rock Canyon (Kløft) for at søge efter Sølv. Denne Canyon og Vandløb er omtrent 124 Miles fra Dalen, i Retning af Humboldt, paa den almindelige Kørevej. Jameson (maaske Jenison), Weatherlow, Lathrop og Kitts begav sig paa Vej den 17. ds., Peter Lassen, Wyatt og Clapper fulgte to Dage efter, og skulde mødes ved Black Rock Kilderne, for derfra at begynde deres Undersøgelser. Lassen, Wyatt og Clapper ankom til den aftalte Plads Søndag, den 24. ds., og da de ikke fandt det andet Rejseselskab, besluttede de at afvente deres Ankomst.

Mandag red Clapper til Mud Lake, 8 Miles derfra, for at søge efter det andet Selskab; men da han ikke fandt de andre, vendte han tilbage. I Løbet af Dagen saa han Sporene af to hvide Mænd i Nærheden af Lejren, og antog, at det var Spor af Kaptajn Weatherlow og Jameson. Det ene Fodspor var stort, det andet lille, hvilket pas-

sede for de to Mænd. De saa ogsaa Spor af beslaaede Heste, noget Indianerne ikke havde. De kom nu til den Slutning, at det første Selskab var draget over Bjergene til en anden Lejrplads, og besluttede at drage derhen næste Dags Morgen. Imidlertid slog de Lejr ved Mundingen af Kløften, i en Afstand af et hundrede Yards fra nogle fremspringende Klipper. Om Aftenen saa de en Indianer til Hest. Han red rundt deres Lejr, hvorefter han forsvandt. Efter en Stunds Forløb kom han til Syne igen i en anden Retning og steg af Hesten. Efter megen Vanskelighed blev han formaaet til at komme ind til Lejren. Han kunde ikke tale Engelsk, men Lassen sagde han talte Piute. Medens han var i Lejren, hørte de et Skud af en Bøsse, og Indianeren sagde "Piute" og lod de Hvide forstaa, at der var seks.

Indianeren forlod dem nu og de gik til Ro, da de ansaa sig for at være i Sikkerhed, hvorsomhelst de opholdt sig i Piutes Land. Men ved Daggrø blev der skudt paa dem fra de nærliggende Klipper. Clapper blev dræbt paa sit Leje. Lassen og Wyatt sprang op og begyndte at samle deres Ting sammen — de vidste ikke, at Clapper var dræbt. Da de saa han blev liggende, troede de han sov. Wyatt lagde nu sin Haand paa hans Ansigt for at vække ham, men Haanden blev sølet med Blod. Da han vendte ham, saa han, at Clapper var skudt gennem Hovedet. Lassen sagde nu: "Jeg vil holde Øje med Indianerne, mens Du samler Tingene sammen".

Medens dette gik for sig, skød Indianerne igen, og Lassen faldt, for ikke at rejse sig mere. Han talte kun een Gang: "De har dræbt mig", faldt om med Ansigtet mod Jorden og gav kun et enkelt Gisp. Saaledes døde den gamle Pioner, hvis hele Historie og Liv er nøje knyttet til det spændende og vilde i Vesten; og naar denne og følgende Generationer er gaaet bort, vil den Rejsende skue ud over de sneklædte Højder og høre om de frugtbare Enge (Meadows) som bærer hans Navn, og de vil med Ærefrygt mindes den ærværdige *voyager*.

Da Wyatt saa Lassen falde, lod han alt ligge, undtagen sin Rifel, fangede sin Hest og flygtede hastigt bort. Han ankom hertil Torsdag Morgen, uden at have faaet Føde eller Hvile. Et Selskab paa tyve Mænd drog i Morges (30. April) af Sted for at faa fat i de andre Heste og andre Ejendele og probere paa at finde det andet Selskab. Der hersker stor Frygt for deres Sikkerhed. Et andet Selskab vil følge efter med en Vogn, for at bringe Lassens og Clappers Lig hertil. Den første af de to Ekspeditioner vil probere paa at finde Indianernes Spor, forfølge dem til deres Skjulested og tugte dem.

Z. N. Spalding

Lamericus Wyatt har senere fortalt om den frygtelige Tildragelse:

“Det var medens Lassen, Clapper og Wyatt spiste deres Aftensmad, at Indianeren kom til deres Lejr. Han havde med sig et Forlade-Gevær, men havde hverken Krudt eller Kugler, og ved Fagter lod han os forstaa, hvad han ønskede. Wyatt og Clapper protesterede stærkt imod, at give Indianeren Ammunition, men Lassen, der som sædvanlig var venlig overfor Indianerne, sagde, at der var ikke noget at resikere, at alle Indianerne kendte “Onkel Peter” og vilde ikke gøre ham ondt, særlig denne Indianer, der var en Pih Ute. Til Kammeraternes Beklagelse gav Peter Lassen Indianeren en god Forsyning af alt det, han havde ønsket, saa forsvandt Indianeren.

Hestene og Pakæslerne var tøjrede et kort Stykke fra Lejren og de tre Rejsende gik til Ro. Ved Dag gry vaagnede Wyatt ved Lyden af et Bøsseskud. Han sprang op, medens han kaldte paa sine Kammerater. Ved at borttage Tæppet, der laa over Clapper, saa han at Clapper var bleven skudt gennem Hovedet. Wyatt begyndte at løbe bort, medens han raabte til Peter Lassen, at han skulde følge; men “Onkel Peter” blev staaende ved sit Leje, skyggende med sin Haand over Øjnene for at faa Kig paa Ugeringsmændene; i den anden Haand holdt han sin Riffel, parat til Skud. Der lød et andet Skud og Lassen faldt mod Jorden. Wyatt løb tilbage til Lassen, løftede ham delvis op; men der var intet at gøre, Livet ebbede ud hurtigt. Wyatt saa sig nu om for et Skjulested, vel vidende, at han vilde være Skiven for den næste Morderkugle. Han løb over mod den Plads, hvor Hestene var tøjrede, men saa nu, at Hestene havde oprevet deres Tøjr og var paa vild Flugt. Han styrtede efter dem, løb for sit Liv henimod Munden af Kløften og det aabne Land. Der var Grund til Skyndsomhed, atter lød et Skud og Kuglen gik igennem Wyatts ene Bukseben, men uden at skade ham.

Wyatt var en Mand i 60-Aars Alderen og vejede omkring 200 Pund, noget klodset og langsom til Fods. Da han naaede Munden af Kløften, faldt hans Mod. Derude paa den hvide Alkali-Slette hang en Støvsky, som hindrede ham i at se den eneste Mulighed for Frelse — Hestene, der var løbet bort.

Da han haabløs stirrede ud efter de drivende Støvskyer, bemærkede han noget, der fik Hjertet til at stige op i Halsen paa ham. Ud af Støvskyen saa han pludselig Formen af en Hest, hans egen gode, sorte Vædeløbshest. Dyret var vendt om, aabenbart slaaet af en pludselig Indskydelse. I et Sekund eller to syntes den at tage sin Beslutning, og saa kom den i rasende Fart ned mod Wyatt, der stadig løb fremad — og paa sin egen Maade gjorde Hesten det forstaaeligt for den gamle Mand, at han skulde sætte sig op.

Wyatt red de hundrede og fyrretyve Miles til Susanville paa den usadledede Hest og i en halsbrækkende Fart, uden en Mundfuld Mad og uden andet, end et Tøjrerreb til at styre det trofaste Dyr.

Ovenstaaende er et Udtog af en Beretning i *Fairfield's History of Lassen County*. Artiklen er skrevet af Ephraim V. Spencer, for hvem Wyatt arbejdede.

Beretningen var optaget i *San Francisco Chronicle* for nogle Aar tilbage.

En anden Forfatter skriver:

Det maa have været et frygteligt Ridt. Man kan forestille sig den Tilstand en Mand af Wyatts Alder og hans Vægt befandt sig i, ridende uden Sadel den lange Distance. Til dette maa føjes Sult og Tørst og Faren for at blive forfulgt af Indianerne eller møde en anden Bande. Den Kendsgerning, at Wyatts Ridehest lod sig fange, er en af de mærkeligste Hændelser. Wyatt sagde, at Hesten altid var sky og vanskelig at indfange, og det var den af Hestene han mindst havde haabet, at faa fat paa. Det saa til ham ud næsten som et Mirakel.

Weatherlow og hans Selskab var kommen til Black Rock to Dage før Lassen og hans to Ledsagere og slog Lejr paa et Bjerg syv Miles fra Mud Lake. Lassen og Clapper blev dræbt kun en Mil fra denne Lejr. Weatherslows Selskab søgte efter Sølv, indtil Fødevarerne næsten var sluppet op; man begav sig da paa Tilbageturen i den Formening, at Lassen havde valgt en anden Vej og derfor ikke kunde finde dem. Den anden Dag paa Hjemturen mødte Weatherlows Selskab Folkene fra Honey Lake, der var ude for at søge efter Weatherlow og hans Mænd. Disse hørte nu om Mordet paa Lassen og Clapper.

Hjælpeekspeditionen kom tilbage til Honey Lake den 11. Maj. De Myrdedes Lig havde været i stærk Opløsning og blev begravede paa Stedet. Alt tydede paa, at Wyatts Beretning havde været korrekt i alle Enkeltheder. Indianerne, der udførte Mordet paa de to Mænd, blev ikke forfulgt, da de havde 11 Dages Forspring.

Weatherlow skriver i sine Erindringer:

“Mordet paa Lassen og hans Ledsager voldte stærk Ophidselse i Nybygger-Kolonien og heftigt Raseri mod Indianerne. Mange af Nybyggerne tillagte Pih-Utes Indianerne Skylden for Mordet, men ud fra mit eget Kendskab til de venlige Forbindelser mellem Høvdingen Winnemoca og Peter Lassen og fra den Højagtelse Indianerne nærede for Lassen og fra den Kendsgerning, at der ikke er nogen Forandring i Pah-utes Forhold, men at de stadig under venskabelige Former besøge vore Huse, kan jeg ikke tro Pih-Utes forøvede Mordet eller at de havde noget Kendskab til det. Jeg henfører Mordet til Pit River Indianerne, som var

bleven bekæmpet af de Hvide og overvundet, og af hvilke smaa Flokke ofte gennemstrefjefede Black Rock Distriktet paa deres Jagtture. Der havde ikke været nogen Vanskelighed af nogensomhelst Art mellem Honey Lake Folkene og Pih-Utes, som kunde have foranlediget disse sidste til en saa tøjlesløs Hævnaakt, navnlig ikke overfor Peter Lassen, som altid havde været deres trofaste Ven. Men Pit River Indianerne, mod hvem vi har kæmpet, vilde sikkert have hoveret over at kunne overraske og dræbe smaa Hold af Hvide — og til dem alene tillægger jeg Mordet af Lassen.”

Der blev sat mange Undersøgelser i Gang for at finde Morderne; men alt var uden Resultat. Høvdingen Winnemoca hjalp til i Undersøgelserne.

Skønt den overvejende Del af Befolkningen troede paa, at det var Indianerne, der havde begaaet Mordet, var der dog ogsaa mange, der mente, at det var hvide Folk. Peter Lassen havde ingen Uvenner blandt de Hvide, tværtimod alle saa op til ham med Agtelse. Og dog er der noget, der taler for, at Mordet blev begaaet af hvide Folk. Da Ekspeditionen kom for at begrave Lassen og Clapper fandt de i Lejren to Sække Mel, noget tørret Kød, Tæpper og en Trædunk (Keg), hvori der var en Del Whiskey. At efterlade saadant, var aldrig hændet før ved Indianer Overfald.

Endnu er der mange i Honey Lake Dalen, der tror paa, at Lassen og Clapper blev dræbt af Hvide; men hvad Grunden til Mordet har været, er og vil maaske al Tid være en uløselig Gaade.

Som allerede fortalt, blev Peter Lassen begravet paa det Sted, hvor han var bleven dræbt; men Dalens Beboere var ikke til Sinds, at han skulde hvile der, saa langt borte fra den Plads han havde elsket og virket for. Man huskede hvad *Onkel Peter* havde sagt, da han første Gang hvilede under det store Træ paa sin Ranch: “Her skulde jeg ønske at hvile, naar en Gang Døden kommer.”

I November 1859 drog Johnson Tutt og vistnok Antone Storff og Joe Kitts til Black Rock og bragte Peter Lassens Lig til Dalen, og efter Arrangement med de daværende Ejere af Ranchen blev Peter Lassens jordiske Løvninger, under Frimurer-Æresbevisninger, den 27. November 1859 stedet til Hvile under det store Træ.

I forskellige Bøger og Blade fortælles det, urigtigt, at Træet ved Peter Lassens Grav er det største af de mægtige Sequoia-Træer i California. Der er flere Træer i California, der er større. I Dyerville, 45 Miles syd for Eureka, mener man er det største Træ. Det er 47 Fod i Omkreds ved Jorden. Lassens Træ er 27 Fod i Omfang. Dyerville-Træet er 364 Fod i Højde. Der findes ingen Beretning om Lassen-Træets Højde. For nogle Aar siden, slog Lynet ned og borttog Træets Krone. Ud fra den nye Top

er der udvokset fire Grøne, der nu store og kraftige søger opefter og danner en ny Krone.

Peter Lassen hviler, hvor han ønskede at hvile, i en Egn "skøn som et Billede". Det af Lynet ramte Træ staar som en brudt Søjle og holder Vagt over Graven. De fire Grøne i Træets nye Krone danner som et Kandelaber med fire Stager. I Foraarets og Sommerens Tid pryder tusindfold af vilde Blomster i forskellige Farver Terrænet — og den nærliggende, rislende Bæk spiller sine Koraler over den gamle Pioner.

Lassens Efterladenskaber.

I *Fairfield's History of Lassen County* staar der, at John S. Ward, John H. Neale og Albert A. Smith var Eksekutorer af Peter Lassens Ejendom. Salget af Ejendommen fandt Sted i Juli Maaned 1859. Thomas H. Fairchilds, der sammen med Fred A. Washburn ejede et Guldmineleje ved Rich Bar, var til Stede ved Salgstransaktionen. Han købte, hvad han troede, Lassens Ranch syd for Susanville; men senere blev det ham fortalt, at han i Virkeligheden havde købt Peter Lassens anden Ranch, der laa ca. 15 Miles derfra, omtrent hvor Byen Medford nu er. Paa denne Ranch havde Lassen opført en Hytte eller et lille Hus, hvori Fairchilds og Washburn boede, efter at de havde overtaget Ranchen. Kort før Lassens Død havde W. C. Kingsbury solgt til Lassen sin Andel i den gamle Lassen Ranch, syd for Susanville og fik som Betaling tilskødet den vestlige Halvpart af Lassens anden Ranch ved Medford. Peter Lassens gamle Ranch ved Susanville blev solgt til David Titherington for noget over 600 Dollars; kort efter fik John S. Ward halv Andel i Ranchen. Senere blev Ranchen solgt til John F. Hulsmann. Ifølge "County Recorder's" Meddelelser fik Hulsmann Landet gennem et *Patent* fra Regeringen, vel nok fordi Peter Lassen ikké havde ladet Ranchen indregistrere.

I *Fairfield's History of Lassen County*, hvor man turde vente at finde noget om, hvem der arvede Peter Lassen, er der intet nævnt herom.

Det har vel ikke været ret store Beløb, der indkom ved Salget af Boet; men de to Ranches indbragte dog en Sum Penge, den ene Ranch blev som nævnt solgt for lidt over 600 Dollars.

Den Byggegrund i San Francisco Peter Lassen tilbyttede sig ved Afstaaelsen af noget af sit Land ved Benton City til Daniel Sill, havde han vistnok solgt for længe siden; maaske den Gang han maatte realisere alt, for at klare den store Gæld, Forsøget med Damperen *Lady Washington* havde sat ham i.

I et historisk Værk fortælles det, at Peter Lassen somme Tider, omtrent een Gang om Aaret, vilde komme tilbage fra sine Udflugter med

nogle smaa Guldklumper og Guldstøv. Han fortalte ikke, hvor han havde faaet det; men man gættede paa, at *Onkel Peter* havde en Guldmine en eller anden Plads i eller nær *Lassen Buttes*. Efter *Lassens Død* var der en Tid udsat en Belønning af 20,000 Dollars for den, der kunde finde Jet hemmelige Guldleje.

Monument opført af Frimurerne, paa den Plads i Benton City, hvor Frimurerne først holdt Møde.

Af *Peter Lassens Løsøre-Effekter*, han benyttede i sit daglige Liv, er der ikke ret meget opbevaret. Kun et Stueur og en Pibe. Uret blev købt af *O. Folsom* og dennes Søn har senere foræret Uret til Frimurerlogen i *Susanville*. Piben var et Arvestykke fra Danmark og *Lassen* havde laant Piben til sin Ven og tidligere Kompagnon, *William C. Kings-*

bury, førend Lassen drog ud paa sit sidste Eventyr, hvorfra han ikke kom tilbage.

Ligesom andre foretagsomme Mænd, der har et bredere Syn paa Livet, end just det, der kunde være dem selv til Fordel, havde Peter Lassen vistnok ogsaa Misundere, der knap forstod hans Uegennytte og noble Hensigter. De fleste af de Ulykker, der ramte Lassen, var begrundet i Begærlighed og Egenkærlighed hos de af hans Samtidige, der ikke nølede med at drage Fordel af Lassens barnlige Tiltro til sine Medmennesker og hans højsindede Tænkemaade.

Peter Lassen var en jævn og ligefrem Mand, med en ubetvingelig Energi og Virkelyst, varmhjertet og tjenstvillig. En Mand af den Type, der ganske naturligt maatte blive en Leder og en Forgrundsfigur blandt de bedste Elementer i det Sømmensurium af Mennesker fra al Verdens Lande, der blev de første Pionerer i det nye Land.

Frimurer-Templet i Shasta City, Mødested for den første Loge i California, indstiftet ved Peter Lassen og andre.

Peter Lassens Navn savnes i Listen over Delegerter til den lovgivende Forsamling, der i September 1849 udarbejdede Californias første Grundlov. Af andre Pionerer, der kom til California i 1840 eller før, nævnes John A. Sutter, Julian Hanks (Amerikaner), Thomas A. Larkin (U. S. Konsul), Pedro Sannevaine (Franskmand), Hugø Reid (Skotte), og Abel Stearns (Amerikaner). Alle de andre Delegerter, paa een nær Amerikanere, var kommen senere eller ogsaa var de indfødte Californiere (Spaniere eller Mexikanere). Nord California (nord for San Francisco) var repræsenteret ved 7 Delegerter fra Sacramento, 1 fra Stockton og 3 fra Sonoma, deriblandt M. G. Vallejo.

At Peter Lassen ikke blev Delegat har vel nok sin Grund i, at han paa det Tidspunkt stod overfor sin største Ulykke, da hans Planer om en Benton City blev omstyrtet.

Peter Lassen og Frimurerne.

I et historisk Værk staar der:

“Frimurerordenen eller Frimurerbrødrene har i en væsentlig Grad bidraget til at opretholde Lov og Orden i California i de tidligste Dage; thi Frimurerbrødrene var Ledere i alle de Bevægelser, der gik ud paa, at skabe et ordnet Samfundsliv ud af det Virvar, der særligt i den første Guldgravertid var saa overvældende. *Det mystiske Baand* var den Gang, og har været senere, den stærkeste Sammenknytning i store og alvorlige Hændelser. Kit Carson, Geo. C. Yont, Robert Semple, Peter Lassen, Kommandør John D. Sloat, Jonathian D. Stevenson, Geo. H. Derby, Thomas Star King, John Bigler, John C. Downey, Ronaldo Pacheco, Geo. C. Perkins, Geo. Stoneman og mange, mange andre fremragende Mænd var Frimurere.”

Peter Lassen er bleven kaldt Californias første Frimurer. Der var andre Frimurere i California i de første Aar Peter Lassen var her; men Grunden til Benævnelsen “den første Frimurer” hidrører fra, at det, som tidligere nævnt, var Peter Lassen og andre, der bragte det første Frimurer-Charter til California i 1848. Bevillingen blev udstedt den 10. Maj 1848 og Logen fik Navnet *Western Star Lodge* No. 98 (senere No. 2).

Paa Tilbageturen fra Missouri mødte Lassens Karavane et Rejselskab fra Oregon. Først senere fik Peter Lassen at vide, at der i Oregon-Selskabet havde været adskillige Frimurere og at der den 11. September 1848 var blevet udstedt en Bevilling for Oprettelsen af en Frimurerloge i Oregon City, Oregon, ligeledes fra Storlogen i Missouri. I Selskabet var Logens Mester, Joseph Hull og andre Medlemmer. Ingen anede, at der var saa mange Frimurere samlede, der var jo ogsaa Frimurere i Peter Lassens Selskab, og Oregonfolkene rejste videre, uvidende om, at Peter Lassens Selskab medbragte Bevillingen for den første Frimurerloge i California.

Den 30. Oktober 1849 blev det første Møde afholdt i Benton City. Den 9. Maj 1851, da Lassen stod i Begreb med at sælge sin Rancho og hvad der var tilbage af Benton City, flyttede Logen til Shasta City. En Ildebrand ødelagde al Logens Indbo; men det lykkedes dog at redde det originale *Charter*.

Samme Aar bevilgede Storlogen i Washington, D. C., et Charter for en Loge i San Francisco og 44 Frimurere var samlet ved Indstiftelsen den 17. November 1849.

I April 1850 organiserede man *Storlogen af California*, Mødested Sacramento. Der var tre Loger i California den Gang: California No. 13, (nu Nr. 1), San Francisco; Western Star Nr. 98 (nu Nr. 2), Benton City; og Connecticut Nr. 75, Sacramento: To Loger under Dispensation var ligeledes repræsenteret: New Jersey i Sacramento og Benicia Loge i Benicia

Ifølge sidste Rapport, den 31. Juli 1937, er der 580 Loger i California, med et samlet Medlemsantal af 127,304.

Mærkeligt, som det lyder, synes mange af Indianerne, at have haft Kendskab til Frimureriet. I *Fifty years of Masonry in California* fortæles det, at Sachel Woods, der sammen med Peter Lassen organiserede Benton Loge, paa en Rejse over Santa Fe Vejen til St. Louis blev taget til Fange af Indianere. Indianerne gjorde Forberedelser til at brænde Woods og hans Ledsagere levende. Det lykkedes Woods til Dels at befri sig for de Baand, der holdt ham fangen, og i sin Vaande udstødte han et Raab og gav et vist Tegn — Frimurerens Tegn i Nødstilfælde. Høvdingen sprang straks hen til ham og Woods og hans Ledsagere blev sat fri. Dette hændte kort før Woods mødte Peter Lassen i Missouri.

Der fortælles om andre Tilfælde, hvor Indianere har kendt Frimurerens Tegn. Isaac Roop, Peter Lassens nære Ven, fortalte saaledes, at den gamle Høvding Winnemoca gav ham Frimurertegn første Gang han mødte ham. George W. Harrison af Susanville har fortalt følgende: Hans Fader, Dommer W. R. Harrison med Familie kom i en Prærie-Skonnert-Karavane over Sletterne i 1858. Selskabet var naaet til Box Elder Creek, nord for Fort Kearney, og efter Sædvane drog Dommer Harrison i Forvejen for at finde en passende Lejrplads for Natten. Paa sin Vej kom Harrison til en Indianerlejr og en af Indianerne kom ud fra Lejren for at møde Harrison. Ikke vidende hvad der kunde hænd, ilede Harrisons Kammerater fremad og kom op til Harrison, just da Indianeren lagde sine Arme om den hvide Mands Hals. Harrisons Kammerater trak Revolverne frem; men Harrison raabte: "Stand, der er ingen Fare." Indianeren var Høvding for en Sioux Stamme, hans Navn var *Black Bear* (den sorte Bjørn). Hans Stamme var i Krig med Pawness-Indianerne. Dommer Harrison fortalte, at Indianeren havde givet visse Tegn og da Harrison gav til Kende, at han ogsaa kendte disse Tegn, havde Indianeren omfavnet ham. De hvide Folk slog nu Lejr tæt ved Indianerne, og i Løbet af Aftenen kom nogle af Indianerne over til de Hvides Lejr og røg Fredspiben.

Næste Dags Morgen fik Harrison i Foræring af Indianerne en Stridskølle, og Harrison forærede Høvdingen en Dolk i Skede. Høvdingens *Squaw* forærede en Del tørret Kød til de hvide Kvinder og disse gjorde

Monumentet over Peter Lassens Grav.

Gengæld og gav Indianer-Kvinderne Sukker og Kaffe. Høvdingen sagde, at de Hvide uden Frygt kunde begive sig paa Vej, der var ingen Fare, og nogle af hans Krigere vilde ledsage Rejseselskabet paa Vejen.

Der er mange lignende Tilfælde, hvor Frimurertegn har reddet Menneskeliv, — og fra at være naturlige Fjender, blev Indianerne tro Bevogtere af deres hvide Venner.

Det fortælles, at Lederne af *Hudson Bay Company*, der var paa Jagt efter Pelsdyr i California og andre Steder, købte Pelsværk fra Indianerne og at det er disse Jægere, der har meddelt visse Grundlag eller ydre Tegn om Frimureriet til Indianerne.

Lassen County.

Høje Bjerge i Sierra-Nevada Bjergkæden udgør en Trediedel af Lassen County (Amt). Disse Bjerge er tæt bevoksede med Naaletræer af forskellige Arter, Cedartræer og Fyr. Op imod Bjergene er der et højtliggende Landskab, ligeledes tæt bevokset med Træer. Der er begge de nævnte Steder ikke nogen Underskov, Buske og lignende; men inde imellem Skovpartierne er der mange flade, smukke Enge med en frodig Grøde af Græs, vild Havre o. s. v., der giver Føde til Landmændenes Kvæghjorder og Vildtet. Der er ligeledes større og mindre Bjergsøer, indesluttet mellem Bakker og Bjerge. Det hele danner et overordentligt smukt Panorama og er meget søgt af Turister.

Optagende et Areal af omkring samme Størrelse som Bjergegnene er der i Lassen County fire store Dalstrøg *Long Valley* (den lange Dal), *Honey Lake Valley* (Honning Sø Dalen), *Big Valley* (den store Dal), alle i en Elevation af 4,000 Fod, samt *Madeline Sletten*, der ligger 1,000 Fod højere. Imellem Dalene er der høje Bakker eller Bjerge, der adskiller de forskellige Dalstrøg. Paa disse mindre høje Bjerge er der kun liden Trævækst; men derimod en Uendelighed af Enebærbuske og andre Buskarter. Her søger Vildtet og de vilde Fugle til, naar Sneen om Vinteren dækker de høje Bjergpartier.

Som Læseren vil se, er det kun en forholdsvis mindre Part af Lassen County, der er opdyrket og hvor der drives Landbrug. Hele Befolkningen udgør da ogsaa kun 12,589, og deraf er 31 fødte i Danmark. Af Indvaanere, der har danskfødte Forældre, er der 68. Tilsammen 99. Disse Tal er taget fra Folketællingen i 1930.

I 1916 søgte et Par danske Landagenter, Mynster og Andersen, at anlægge en dansk Koloni ved *Amedee*, øst for *Honey Lake*; men der var af forskellige Grunde ringe Tilslutning.

John Bidwell og Peter Lassen.

John Bidwell, en af Californias mest fremtrædende Pionerer, og en

Mand, der stod Peter Lassen nær, skrev en Gang følgende om vor berømte Landsmand:

“Peter Lassen var en besynderlig Mand, altid optaget af geniale Ideer og aldeles hengiven til Pionerarbejde, i dette var der ingen Grænser til hans Virkelyst. Han havde stor Tiltro til sine Evner som Fortsmand, men mærkeligt nok, foer han ofte vild.” Bidwell fortæller om en Tildragelse, da han og Peter Lassen samt en Indianer var paa en Udflugt. “Efter at vi havde passeret Butte Bjerget, gaaende syd paa, besluttede vi at overnatte paa Sutters nordlige Farm ved Feather Floden. Mørket havde overtaget os, da vi var omkring 15 Miles fra Farmen. Peter Lassen insisterede paa, at være Leder. Vor Indianer *Vaquero*, som kendte Landskabet nøje, pegede imidlertid mod Øst, som den Vej vi skulde følge. Lassen kunde ikke blive overtalt til at forandre Kursen. Ved Midnats-tid blev vi utaalmodige og sagde til Lassen, at han maatte forandre Kursen og gaa østpaa, da vi ellers vilde forlade ham. Dette havde ikke Spor af Virkning paa Lassen, han spadserede videre syd paa, medens vi, følgende Indianerens Raad, inden ret længe fandt ind til Farmen. Den Vej Lassen fulgte, førte ham ind i Marskland. Hvis nogen er nysgærrige efter at vide hvorledes det staar til med en Mands Sindsstemning efter at han en hel Nat har travet omkring i en Marsk, fuld af Moskiters, saa skulde vedkommende have set Lassen. Da han kom ind til Farmen om Morgenen var han saa fnysende gal, at han ikke vilde tale til nogen af os. Da vi fortsatte Rejsen vilde han ikke følge i Trop med os, men holdt sig i en Afstand af 100 yards enten til højre eller til venstre. Jeg tror aldrig han glemte den Tur, ejheller tilgav os. Men Lassen havde mange gode Egenskaber, en retlinet Karakter. Han var altid tjenstvillig, han var en udmærket Kok og vilde gøre alt muligt for at gøre det bekvemt og behageligt, naar vi var samlet i Lejr. Kaffen kogte han ogsaa gerne, forudsat de han rejste sammen med tilbød deres Assistance. Hvis man ikke tilbød at hjælpe ham, blev vedkommende Skydeskiven for den bedste Stil af Knurren som nogen Mand, født i Danmark, er mulig at fremstille. Naturligvis tilbød alle at hjælpe til, og det var alt man behøvede. Lassen vilde da straks drive os bort og gøre alt Arbejdet selv, endogsaa sætte Teltene op helt alene.”

John Bidwell røber ved disse Udtalelser, at han ikke alene kendte Lassen godt, men ogsaa Danskerne i Almindelighed. Bidwell var da ogsaa vel kendt med Konsul Leidesdorff og han var en god Ven af en anden Dansker, omtalt her i Bogen, *Ira Weaterbee*, der paa et Tidspunkt ejede et Hotel i Byen *Chico*, der blev anlagt af Bidwell. Adskillige Danske har i Tidens Løb arbejdet for Bidwell i hans mange Foretagender. En dansk Mand, *Vilhelm Hansen*, var hos Bidwell i mange Aar. Gamle

Hansen levede endnu i 1937, han var da godt op i 90-Aarene. Hansen har fortalt, at Bidwell havde stor Tiltro til Danske og gerne ønskede dem i Arbejde. Bidwell har aabenbart bemærket de gode Egenskaber hos Danskerne og som hans Udtalelser tyder paa — ogsaa Smaaafjlene.

Saa tidligt som i 1853 havde Marysville en *State Fair*. Blandt Udstillerne var Sutter, Lassen og Bidwell. Lassen maa da have sendt sine Produkter fra Indian Valley.

Lassen Volcanic National Park.

Lassen Volcanic National Park omfatter 163 Kvadrat Miles. *Lassen Peak* (Bjergtinde) har en Højde af 10,453 Fod, *Cinder Cone* 6,913 Fod, *Prospect Peak* 8,342 Fod og *Harkness Peak* 8,039 Fod. Der er desuden en Mængde mindre vulkanske Bjerge; der er en Uendelighed af Lava-Marker i fantastiske Farver, der er Kilder med varmt Vand og der er kogende Søer og kogende Muddergryder, Svovlkilder med Navne som *Devils Kitchen* (Djævelens Køkken) og *Bumbas Hell*. I de store Lava-formationer er der Huler fyldt med Is, der aldrig smelter selv i Sommerens varmeste Tid. I den nordre Part af Parken er der store underjordiske Kilder og der er Floder med Vandfald, mægtige Grotter som strækker sig dybt ind i Bjergene. I Sydspidsen er der store Skove — *Lassen National Forest* og der er Bjergsøer, hvor man i det klare, dybe Vand ser Træstammer rage op mod Vandfladen. De vulkanske Udbrud har forvandlet Land til Sø.

Op igennem dette Naturens Vidunder har Regeringen anlagt Veje, der snor sig ind imellem Bjerge og Søer, Lavamarker og hede Kilder. Det er et imponerende Skue, skønt og storslaaet; men den Besøgende bliver ofte betaget af en vis Rædsel ved Beskuelsen af disse fantastiske Naturfænomoner, frembragt af Naturkræfterne.

Som nævnt andet Sted var Bjerget Lassen i Udbrud i 1915, flere Gange. En Søjle af Damp og Røg, i en Højde af 36,000 Fod, steg op fra Krateret, vældige Lavamasser væltede ud fra Bjergets Indre, knækkede selv store Træer eller rykkede dem op med Rod. De voldsomme Eksplosioner oprev en Side af Bjerget; hvorfra Mudder og Slagger væltede ud og tildækkede Landet i mange Miles Omkreds. Skade til Menneskers Liv og Ejendom var der ikke og kan ikke befrygtes i Fremtiden ved nye Udbrud, da der ikke er nogen Beboere i mange Miles Afstand.

Geologerne mener, at Lassen Bjerget siden Tidernes Morgen har været Centeret for de Omvæltninger, der har fundet Sted i Jordens Indre i denne Part af Kloden. Bjerget har en Gang været langt højere, mener man, maaske op til 15,000 Fod. Toppen er sprængt bort og der er fremkommet nye Kratere. Masser af de vulkanske Smaastene og andet ligger

saa tæt som Hagl 75 Miles borte, og i forskellige Retninger. Disse bærer umiskendelig Vidnesbyrd om Naturkræfternes Voldsomhed, der efterlod *Lassen Peak* som den eneste overlevende *Firebrand* mellem en Mangfoldighed af udbrændte Kratere.

Bjerget Lassen i Udbrud.

Videnskabsmænd fortæller, at Formationen of *the Mother Lode*, der hvor man har fundet det meste af Californias Guld — tre Fjerdedele — er en Følge af Omvæltningerne i Jordens Indre. Den stadige Svingning, Heden og Omvæltningerne har frembragt den kendte *Ribbon Rock* Stenmasse, der bærer den rigeste Guldaare. De vulkanske Udbrud har dækket

over Floder og Bække og har lagt sine Skatte af Guld og Sølv indflettet i Stenmasserne eller aflejret dem i Grus og Bundfald. Denne Rigdomskilde, frembragt af Naturkræfterne, er 250 Miles lang og fra 20 til 70 Miles bred — *the Mother Lode, Moder Aaren til Californias fænomenale Guldfund.*

DANSKE PIONERER FØR GULDFUNDENE

John W. Keesling.

En danskfødt Skibskaptajn, John W. Keesling kom til Yerba Buena (San Francisco) i 1846. Han købte Byggegrunde i 1847, rejste til Guldelejerne Aaret efter og kom tilbage til San Francisco med en god Slump Penge. Han boede i San Francisco 1859, da han flyttede til San Mateo, hvor han døde i 1861. Han ansaas for at være en meget rig Mand. Keesling efterlod Enke og to Børn.

Christian Hansen.

En anden danskfødt Søkapitajn, Christian Hansen, kom til Yerba Buena i 1840, som Fører af en mexikansk Brig "Catalina". Han var i de efterfølgende Aar paa adskillige Rejser fra og til San Francisco. Senere blev han Officer i den mexikanske Flaade.

Jens Storm

Møllebygger af Profession, kom som Sømand til San Francisco i 1846. I en Beretning om ham, fortælles det, at han opførte den første Melmølle (ikke bygget af Spaniere), i California. Denne Melmølle blev bygget nær hvor nu Byen Folsom er, muligvis har det været paa Danskeren William Leidesdorffs Land — *Rio de los Americanos* — det store Grant Leidesdorff fik i Forøring af den mexikanske Regering. *Jørgen Madsen*, en Søstersøn af førnævnte Jens Storm, hører ogsaa til Californias ældste danske Pionerer. Han havde lært Malerhaandværket i Danmark, men fik Lyst til at gaa til Søs og kom i 1848 til Vera Cruz i Mexiko. Her hørte han om Guldfundene i California og saa fik han Lyst til at prøve Lykken i det nye Land, hvor Onkelen og andre havde fundet Rigdom. Han købte et Par Mulæsler og, sammen med nogle Kammerater, satte han Kursen mod Vestkysten af Mexiko. Herfra rejste han som Passager til San Francisco. For en Tid var han Guldgraver og var heldig, senere gik han i Kompagniskab med en anden dansk Mand, hans Navn var Holm, og udførte nu Malerarbejde. De havde Værksted paa Clay Street, nær Montgomery i San Francisco. Da Madsen havde samlet sig en ganske betydelig Formue, rejste han i 1857 tilbage til Danmark, hvor han kort

efter holdt Bryllup med sin Forlovede, Conradine Rystel. Han købte et Hotel i Odense og var her en Del Aar, derefter var han med til at bygge Jernbaner i Danmark. Han flyttede til Mullerup og derfra til Skanderborg, hvor han havde en Melmølle. I 1869 flyttede han til Aarhus, hvor han en Tid lang havde Murstensfabrik og Kalkbrud. Her døde den tidligere California-Guldgraver, 72 Aar gammel.

Denne Beretning er meddelt af hans Søn, *Robert K. Madsen*, der kom til California i 1880. Robert Madsens Navn er kendt ud over Staten. Han var i 90-Aarene Bestyrer af en Eddike-Fabrik i San Francisco, var Medstifter af Daniaafdelingen "Helga" Nr. 3, kom senere til Fresno, hvor han købte Land og var interesseret i mange Foretagender. (Se Fresno). En Søster var gift med Grosserer Anker Heegaard i København.

J. F. Hansen,

født i Cole County, Illinois, den 11. Juni 1833. 15 Aar gammel kom han med sine Forældre til California i Oktober 1848 og boede hos Pioneren Peter Lassen hele Vinteren. Efterkommere af denne ældgamle danske Pionerslægt boer i Lake County.

Peter G. Funck og Hans Munk,

to danske Sømænd og Skibstømrere, begge fra Bornholm, kom i 1847 med et spansk Skib til San Francisco. Her forlod de Skibet og rejste op til Kaptajn John A. Sutters nye Koloni. Sutter havde Brug for flinke Tømrere og de fik begge Ansættelse. Funck var med til at anlægge Sutters Vindmølle og Savskæreri, den Gang John Marshall fandt det første Guld. Nu begyndte de to danske Skibstømrere paa at grave Guld og inden ret længe havde de sammenhobet Guld til en Værdi af 30,000 Dollars for hver. Den Plads, hvor de havde fundet Guld, var Part af et spansk *Grant* og tilhørte en Mexikaner. Denne kom nu op fra Mexiko og fik de to Danske arresteret og ført til San Francisco. Her frikendte Retten dem, med den Motivering, at enhver havde Ret til at grave Guld, hvor han fandt det. Funck rejste nu paa et Sejlskib rundt Cap Horn til Danmark, hvor han købte et større Landbrug paa Bornholm og her boede han indtil sin Død. Med sin Hustru, hvis Pigenavn var Søde, havde han tolv Børn, en af Sønnerne, *John H. Funck*, rejste i 1869 til California og kom 1872 til San Joaquin Dalen (Madera og Fresno Egnen), hvor han ejede meget Land. Førnævnte *Hans Munk* rejste til Danmark to Aar efter Funck.

Lewis (Lauritz (?) Petersen,

en dansk Sømænd, skal efter hvad hans efterlevende Slægt har fortalt, have været i Yerba Buena (San Francisco) i Aaret 1836. Senere var

han atter i California og drev Handel med Huder, Skind etc. Da Krigen med Mexiko udbrød, blev han Soldat og tilhørte Tennessee Kavalleri Regiment. Efter at han var bleven afmønstret, blev han gift i New Orleans. Ægteparret rejste til Missouri, hvor Petersen havde Landbrug til 1853, da de i en Karavane af Prærie-Skonnerter satte Kursen mod California. Selskabet forlod St. Louis om Foraaret; men var ikke kommen ret langt, førend Besværlighederne indfandt sig. Det værste var dog, at Petersens Hustru, Elizabeth, blev syg; hun var frugtsommelig, og lige før Karavanan naaede Salt Lake City gav hun Fødsel til Tvillinger. Familien naaede ikke til California før hen paa Vinteren. Petersen fik nogen Tid efter tilskødet noget Regeringsland ved Winters, Yolo County. I 1862 kom han til Watsonville og drev Landbrug til 1883. Senere kom Familien til San Luis Obispo County. Der var otte Børn, en Datter, Frances, var gift med Pioneren John Petersen i San Luis Obispo.

William A. Asmussen,

født i Aabenraa i 1831. Kom tidligt til Søs og kom til Sån Francisco i 1848. Fulgte Søen for en Tid, var Gudgraver og havde anden Beskæftigelse, indtil han begyndte Købmandsforretning. Asmussen var i mange Aar en anset Politiker og tog stor Interesse i kommunale Affærer. Han besøgte sit Fødeland i 1907 sammen med Restauratør Herman Hermansen; hans første Besøg i 60 Aar. Asmussen døde den 23. November 1916, 85 Aar gammel; hans Hustru, Anna, døde i Marts Maaned 1907. En Søn, Georg J. Asmussen er Købmand i San Francisco.

Matthew (Mathias) Pelham,

der opgav Danmark som sit Fødeland, kom til Monterey i Aaret 1834, altsaa førend nogen af de før nævnte. I Bancrofts California Historie bliver Pelham omtalt som en af de allertidligste Pionerer; men der nævnes ikke noget nærmere om ham senere.

Kaptajn Peter Petersen.

En danskfødt Søkaptajn, Fører paa det amerikanske Skib *Admittance* og en personlig god Ven af John A. Sutter, indtager en kostbar Last fra Sutters Fort.

Kaptajn Peter Petersen var født i Danmark i Aaret 1805, kom til Boston, Massachusetts, i en ung Alder, blev Styrmand, senere Kaptajn og var i California med sit Skib i Aaret 1840.

I 1843 kom han atter til California. Han havde da med sig en ung Mand, William H. Thomas, der senere blev hans Svigersøn. Den unge Thomas, der den Gang var Skibsdreng, skrev et Par Aar senere en Beretning om Rejsen til California og hvad han oplevede her.

Bogen kaldte han *On Land and Sea*. Han skriver i Indledningen: "Der var forskellige Grunde, hvorfor jeg ønskede at besøge California og opholde mig her for næsten tre Aar, skønt mit Arbejde med de ildelugtende Huder ikke var det behageligste. Den væsentligste Grund var Eventyrlysten. Jeg havde læst Richard Henry Dana's *Two Years before the Mast* og ønskede at opleve just det samme som Dana havde oplevet. Jeg ønskede at besøge de samme Havne, møde de samme Farer og Besværligheder, bade i de samme Brændinger, kigge paa de mexikanske Skønheder, se de lade mexikanske Caballeros, de omstrejfende Indianere, se de rapfodede Heste og Verdens bedste Ryttere.

"Den 27. Oktober 1842 kastede vi los ved Bolværket i New York og kastede Anker ude i Strømmen for der at indtage en større Ladning af Krudt. Krudtet var nedpakket i massive Kister og blev stuvet ned i Lasterummene, fjernt fra Fyr og Lys. Omkring Klokken 11 blev de sidste af Mandskabet bragt ombord, nogle var fulde, hvilket var helt naturligt; saa blev Sejlene sat, Lodsens gik fra Borde Klokken 1 Eftermiddag og vi var paa Vej til California.

"*Admittance* satte Kursen mod Syd, 'rundede Hornet' og sejlede op langs Vestkysten af Amerika, medens den unge Thomas og hans Kammerat, en ung Franskmand, fik nogen Undervisning i Sømandsskab."

Skønt Thomas i sin Bog hentyder til, at Kaptajnerne paa Handelsskibene den Gang efterlod deres Samvittighed ved Cap Horn, og snød Toldvæsenet i de Pladser, de kom til, fortæller Thomas, at den danske Kaptajn Petersen var af en anden Type. Andre Skippere vilde ofte overføre en god Portion af Ladningen paa et andet Skib eller gemme en Del af Lasten i en Hule paa en øde Ø eller et andet Sted, indtil efter at Skibet var bleven inspiceret. Derved undgik de at betale Told. Kaptajn Petersen derimod sejlede *Admittance* lige ind i Monterey Havn, tog om Bord en mexikansk Toldembedsmand og Luger og Lasterum blev undersøgt.

Admittance sejlede nogle Dage senere til Yerba Buena (San Francisco). Fra Kaptajn Richardsons Plads i Sausalito fik man Skibets Vandbeholdere fyldte (Vand var ikke til at faa i Yerba Buena den Gang). Der indtoges mere Last. Besætningen gottede sig med frisk Kød og Vildænder hørte til den daglige Kost. Der var Tusinder af Vildænder i Marsklandet ned mod San Jose og man kunne saa omtrent samle dem op og fylde dem i Sække. Søgutterne fornøjede sig nu og da med en *Fandango* med de sortøjede, barbenede mexikanske Skønheder. Yerba Buena var en god Plads at komme til.

Medens *Admittance* var opankret i Yerba Buena, fik Kaptajn Petersen Besøg af "General" John A. Sutter, der i en stor Baad kom sejlen-

de ud fra Sacramento Floden. Sutters Besætning var ti Indianere, der var iført Uniformer og saa helt statelige ud. Sutter bragte 200 Huder og en Mængde Odder- og Bæverskind, der blev halet om Bord og hensat i Lasten, under Overopsyn af Kaptajn Petersen og Sutter.

Fra Santa Cruz fik *Admittance* en Dækladning af Rødtræ-Tømmer for San Pedro og Skibet anløb Santa Barbara, San Diego og nogle andre Landingspladser.

"I San Diego var der adskillige Garverier, hvor Huderne blev behandlet. To eller tre Dusin Sømænd, Hvide og Kanaker, standsede deres Arbejde, da de saa *Admittance* komme sejlene ind i Bugten. De var meget interesserede, da de havde hørt, at *Admittance* var den bedste Sejler og det fineste Skib, der kom til Kysten.

"Saa snart Skibet var bleven gjort fast, blev alt gjort Rede for Lading næste Dag, — medens Kaptajn Petersen blev bragt i Land for at underhandle med Garveriarbejderne.

"Disse Garveriarbejdere foretrak, mærkeligt nok, dette deres Arbejde fremfor Sømandslivet. Over hele Egnen var der en Stank som i et Slagterhus, og ved de store Beholdere, hvor Huderne blev lagt i Blød i Saltlage, var Uddunsterne saa overvældende, at nogle af vort Mandskab fik Opkastning og blev alvorligt syge. Arbejderne selv blev dog ikke anfægtet af denne frygtelige Stank, de var vant til den og blev fede af den; thi eftersom de rørte rundt i Huderne, blev Appetitten bedre, fortalte de. Luften var desuden saadan, at al smitsom Sygdom var som banlyst der paa Pladsen. Det var da et Gode."

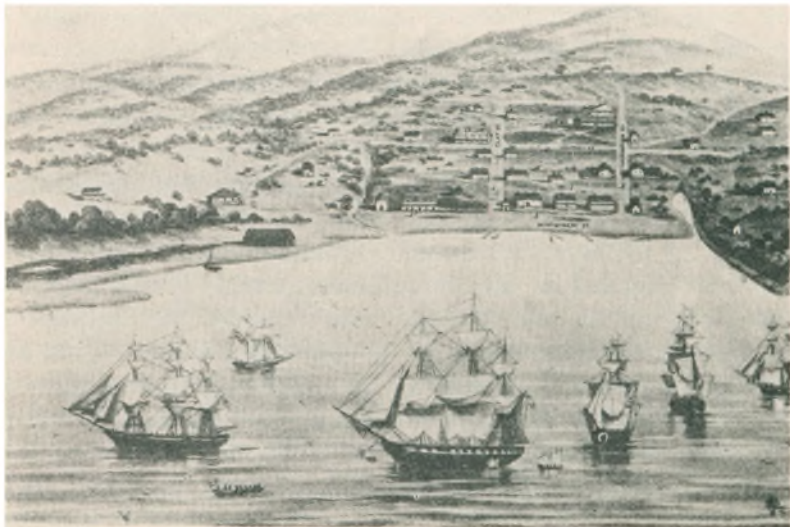
Efter at *Admittance* havde besøgt de forskellige Landingspladser, nogle af dem flere Gange, blev Skibet gjort klart for Afsejling til New York og Boston. *Admittance* havde da om Bord 36,000 Huder, samt 40 Tons Horn af Stude, benyttet til Beskyttelse af Lasten. Der var ti store Kister med Bæver- og Odderskind, en Del Jernflasker med Kviksølv og adskillige Pund Guldstøv og Guldklumper, der skulde sendes til Philadelphia og slaaes til Mønt. Ingen vidste hvor dette Guld kom fra, — og det var jo tre Aar førend man fandt Guld ved Sutters Fort.

Kaptajn Petersen havde nu tusket og fragtet i California og Hawaii Øerne i to Aar og da han i 1845 kom tilbage til sit Hjem i Boston var det som en velhavende Mand. Kaptajn Petersen døde i Aaret 1885, 80 Aar gammel. William H. Thomas blev nogle Aar efter den omtalte Rejse til California Kaptajn, og som før nævnt blev han gift med en Datter af Kaptajn Peter Petersen.

I al Fald to danske Skibe har besøgt San Francisco før Guldfundene.

Dansk Brig *Mathilde*, 130 Tons, var her i 1847 og anløb ogsaa andre Havne. Skibet blev ført af Kaptajn Rabbens. Brig *Marie*, 109 Tons, Kaptajn W. Holstein, var i Monterey og Yerba Buena i 1845; Skibet kom da fra Valparaiso i Chili.

I Beretningerne om Danske i de forskellige Counties (Amter) er der Levnedbeskrivelser om mange andre danske Mænd, der kom til California før Guldfundene.

San Francisco (Yerba Buena) i 1846, før Guldfundene. Huset ved Stranden (til venstre) er Danskeren Leidesdorffs Varehus, ovenfor er Leidesdorffs Bolig. Den større Bygning i Midten af Billedet, Hjørnet af Clay og Kearny Streets, er Leidesdorffs City Hotel, Byens første Hotel. Gaden ved Vandet er Montgomery Street og de to Gader, der strækker sig derfra er Clay Street og Washington Street. Paa det syd-vestlige Hjørne af Montgomery og Washington Streets, er Guvernør G. Vallejo's Ejendom og lige ovenfor Danskeren Peter T. Scherrebechs Hjem. Ovenfor dette opførtes senere Spillebanken El Dorado paa en Part af Scherrebechs Grund. Her er nu i vore Dage "San Francisco's Hall of Justice" (Raadhuset). Det største Skib i Havnen eller Bugten er de Forenede Staters Krigsskib "Portsmouth", fire af de andre Skibe er Transportskibe, der bragte 1ste Regiment af New York's Frivillige til California.

DE FORENEDE STATER FRA KYST TIL KYST

FOR HUNDREDE Aar siden var der ikke mange, der tænkte, at de Forenede Stater skulde komme til at strække sig ud over hele Kontinentet fra Atlanterhavets Kyst til Stillehavet. Mississippi Floden dannede Grænselinien, og først i 1834 overskrides denne Grænse ved Købet af Louisiana, ligesom det amerikanske Udflytterfolk nogle Aar derefter begyndte at trænge ind andre Steder.

Da var det den idealistiske Tanke fremkom, at udvide Staternes Omraade langt mod Vest og maaske fra Kyst til Kyst. Navnlig blandt *Frontier-Mændene* (Grænsefolket eller Udflytterfolket) antog man Tankens Realisation som en Skæbnens Bestemmelse.

Disse Folk var af en nogen anden Støbning end den puritanske Befolkning i Ny England Staterne. Der var Eventyrlyst, Forvovenhed, Frihedstrang. Dette Udflytterfolk blev som et særligt amerikansk Samfund indenfor Samfundet. Mere demokratisk, mere "amerikansk". Der var intet af den aristokratiske Tilsætning, der satte sit Præg paa Styrelsen og Samværet i de gamle Stater. Paa de store Grænsevidder var det Individet selv, der blev set hen til. Det var "den gyldne Regel", der styrede Forholdet Mand og Mand imellem: "Gør Ret mod mig og jeg gør Ret mod Dig."

Disse Pionerer kunne synes raa og utilgængelige; men bag den ydre Skal var der ubetvingelig Mandsmod og Lyst til at beskytte og værne om det, der var Ret eller det, der trængte til Hjælp og Støtte. Lærdom i Ordets egentlige Forstand havde ikke saa stor Betydning og der var noget ufint og utilkskaaret over Udflytterfolkets Levemaade. Religiøs Bevidsthed traadte heller ikke særligt frem i deres daglige Færd. Sindene var optaget af dette ene ved personlig Kraft at beherske Naturen og altid at være paa Vagt mod de mange Farer, der truede Liv og Gods. Kun efter en sejrrig Kamp eller efter at deres Ønskers Maal var bleven opfyldt, naar de f. Eks. under frygtelige Strabadser og Savn havde naaet deres Bestemmelsested, vilde de samle sig i Bøn og Tak. Der var ingen særlig Sekt, ingen særlig Maade at takke for Herrens Naade. Der var en fælles Gud.

At det i første Instans skyldes dette Udflytterfolk, at den amerikanske Union blev saa udstrakt, som Tilfældet er, er et historisk Fakta. Der

manglede ikke paa Modvillie i Kongressen. Da der stilledes Krav om at optage Oregon og California i Unionen, blev der af ledende Statsmænd talt stærkt imod det. Det blev sagt, at Oregon og California laa saa langt borte, at disse Landomraader umuligt kunne regeres af Amerika, en Deleгат fra et saa fjerntliggende Territorium kunde ikke naa at komme til Kongressen, før længe efter Kongressens Slutning. Man mente endvidere, at den naturlige Grænse slet ikke kunne tænkes længere Vest paa end Klippebjergene. Nogle af Datidens Statsmænd udtalte sig om, at man dog burde støtte en Bevægelse, der gik i Retning af Dannelsen af en selvstændig Republik, et Folkestyre, for derved at udelade fremmede monarkiske Magter fra Europa.

En amerikansk Ekspedition, *Lewis og Clark*, var allerede i 1805 i Oregon; men der blev intet gjort for at befolke Landet. Først nogle Aar efter opstod der en lille Kolonisation af Amerikanere ved *Astoria*. Og da Englænderne og Franskmændene mange Aar senere søgte at tage Oregon i Besiddelse, blev Dannelsen af denne lille Kolonisation en af Amerikanernes vægtigste Argumenter for at erhverve Landet. *Oregon* blev indlemmet som Forenede Staters Territorium i 1848 og blev Stat 1859. (Indianerne kaldte Columbia Floden *Oregon*; derfra har Staten sit Navn).

Der er mange Beviser for, at saavel England som Frankrig nærrede Haab om, at erhverve Øvre California naar — hvad der var almindeligt forstaaet — Mexikos svage Regeringsforhold vilde falde helt sammen. I Begyndelsen af 40erne havde Frankrig otte Krigsskibe med 242 Kanoner stationeret ved Pacific Kysten, medens England havde fire store Slagskibe med 104 Kanoner. Der var ikke saa faa Franskmænd i California og de Indfødte (Spanierne) saa i dem et nær beslægtet Racefolk, med samme Folkeejendommeligheder og Religion. California under Frankrigs Beskyttelse, mente mange af de Indfødte, vilde være den heldigste Løsning, naar Mexiko tilsidst maatte frafalde sit Overherredømme over Provinsen. John A. Sutters Koloni udviste fra Tid til anden franske Sympatier, som tydede paa, at der ogsaa her øvedes Propaganda fra fransk Side.

England havde ogsaa sine Garn ude. *Sir Richard Packenham*, Englands Gesandt i Mexiko, fremførte for sin Regering vægtige Grunde for at faa en større britisk Flaade sendt til Pacific Kysten og i en Depeche til Palmerton, dateret 30. August 1841, skriver han bl. a.: "Det er meget at beklage, at der ikke tages Fordel af det Arrangement, som Mexikos Regering har afsluttet med sine Kreditorer i Europa . . . . At grundlægge en engelsk Koloni i det prægtige Territorium — Øvre California — som, naar det ophører at være under Mexikos Styre, ikke skulde falde i Hænderne paa nogen anden Nation end England. Mexikos svage Stilling og

den gradvise Forøgelse af fremmed Befolkning i California gør det sandsynligt, at California inden ret længe vil blive adskilt fra Mexiko. Det er faktisk, at der er god Grund til at formode, at dristige og forvovne Spekulanter fra de Forenede Stater allerede har deres Tanker i den Retning."

Fra engelske Kolonister og særligt fra *Hudson Bay Company*, der havde Pelsjæger-Tropper i Pacific Kyst Landsdelene, blev der lagt stærkt Pres paa den engelske Regering. Det blev pointeret, at Californias rige Naturforhold og Landets enorme Værdi som et Afløb for Englands Overbefolkning var kolossal. Regeringen i England afviste imidlertid alle Henstillinger om at blande sig ind de mexikanske Forhold, men gav dog stadigt til kende, at England vilde være højst utilfreds hvis California skulde komme ind under en anden Nations Styre.

De Forenede Stater søgte paa, at købe California af Mexiko; men den mexikanske Regering turde ikke inlade sig paa en saadan Handel, af Frygt for at det vilde lede hen til en Revolution i Mexiko. *Præsident Polk* af de Forenede Stater havde et klart Syn paa Forholdene. Han vidste, at Udvandringen fra Amerika til California var i stadig Vækst, og han følte sig overbevist om, at det amerikanske Udflytterfolk vilde opholde deres Hengivenhed og Troskab til de folkelige amerikanske Institutioner. En Forandring maatte komme, og bedst var det, at være afventende; thi for hvert Aar der gik, blev Staternes Udsigter bedre for at vinde Prisen. Amerikanernes Indvandring vilde efterhaanden blive saa stærk og saa vel forskanset, at det amerikanske Udflytterfolk kunde forfægte og opholde deres Selvstændighed.

Præsident Polks nærmeste Raadgiver og den Mand, der til Stadighed holdt Præsidenten a jour med de omskiftende Forhold i California, var *Thomas A. Larkin*, der kom til California i 1832. Larkin nød stor Anseelse ikke alene blandt de fremragende Indfødte af spansk Herkomst, men ogsaa blandt Udlændingene. Aaret 1843 blev Larkin den første Forenede Staters Konsul i California, og han blev ogsaa den sidste, da California jo nogle Aar efter blev indlemmet i Unionen. Larkins nøje Kendskab til hele Situationen, hans klare Dømmekraft og hans taktfulde Optræden under de udviklede Forhold blev højligt paaskønnet af de Forenede Staters Regering, som — i Modsætning til England — gav sin Repræsentant vidtstrakt Myndighed. De Forenede Stater skulde holde sig tilbage fra alt, der kunde lede hen til et Oprør mod Mexiko, men Larkin havde Lov til at antage, at hans Regering vilde paatage sig Protektoratet i det Tilfælde California søgte en Adskillelse fra Mexiko. Larkin blev endvidere underrettet om, at ethvert Forsøg paa at overføre California under en europæisk Stormagt, vilde give de Forenede Stater Aar-

sag til øjeblikkelig at benytte sig af *Monroe-Doctrine* for at forhindre dette.

Larkins Udnævnelse til de Forenede Staters Konsul i California var i Virkeligheden et direkte Forsøg paa at forberede Vejen for en fredelig Annektion. Skulde dette slaa fejl — hvilket det til Dels gjorde — maatte Spørgsmaalet afgøres ved Krig. Og Krigen blev snart uundgaaelig.

Som man vil se, var Larkin de Forenede Staters Regerings højre Haand. Han var den betroede Repræsentant, den Mand, der mere end nogen anden paa en taktfuld Maade banede Vejen for Californias Indlemmelse i Unionen. Larkin havde Medhjælpere, der stod ham bi i hans omfattende Virke i de Forenede Staters Interesse; en af hans nærmeste var *Danskeren William Alexander Leidesdorff*, som Larkin fik udnævnt til sin officielle Medhjælper — de Forenede Staters Vicekonsul i California (San Francisco).

Indianere i Festskrud.

FREMONT-EKSPEDITIONERNE

KAPTAJN, senere General, *John Charles Fremont*, en ung amerikansk Videnskabsmand og Officer i Hæren, havde friet og faaet Ja af den skønne *Jessie Benton*, Datter af *Thomas H. Benton*, Forenede Staters Senator fra Missouri og en af Datidens mest indflydelsesrige Politikere. De to unge Menneskers Forening i Ægteskab skulde indirekte blive af stor Betydning for Californias Fremtid. Benton var en af Senatets stærkeste Talsmænd for at udvide de Forenede Staters Grænselinie og han fik udvirket at Svigersønnen Fremont blev sendt ud paa en Ekspedition for at

General John C. Fremont

“opdage” nyt Land, nyt Territorium, som saa skulde befolkes af Amerikanere. California var endnu ikke Maalet.

Fremonts anden Ekspedition (1842) var til de ubeboede Egne langt inde i Landet, øst og nord for California. Paa hans Ekspedition kom

han længere ud og befandt sig midt om Vinteren i en streng Kulde lige ved Sierra-Nevada Bjergene. Han havde ikke tænkt sig at overskride Bjergkæden; men ved at recognisere Terrænet og i Bevidstheden om, at Troppens Heste ikke var i Stand til gennem de øde Landskaber at naa Rocky Mountains, kom han i Samraad med sine Rejsefæller til det Resultat, at lægge Turen syd paa og ind i det mildere Klima i Sacramento Dalen, (California) og derfra drage længere sydpaa.

I Marts Maaned naaede han *Sutters Fort*, hvor Troppen blev vel modtaget og fik god Forplejning. Paa denne Rejse mødte Fremont ligeledes *Peter Lassen* og *William A. Leidesdorff*.

Derefter gik Turen ned gennem San Joaquin Dalen, og ved Assistance af en Indianer-Fører over Tehachapi Pas til Santa Fe Sporet, der ledte ind til Vejen for de østlige Stater.

Fremonts officielle Rapport, der af Regeringen blev trykt og udsendt i Tusinder Eksemplarer, blev læst med den største Interesse og Fremont vandt Anseelse overalt. Skønt Fremonts Tur gennem California var en Tilfældighed, blev den dog en uberegnelig Tilskyndelse til hvad senere skulde hælde.

Fremonts Svigerfader, Senator Benton, var en god, personlig Ven af Peter Lassen og Lassen havde paa sin store Ranch udstykket og anlagt en By, som han kaldte *Benton City*, til Ære for Senator Benton. Paa Fremonts tredie Ekspedition var Fremont og hans Følge Lassens Gæster i mange Dage.

I Maj 1845 forlod Fremont St. Louis for sin tredie Ekspedition. Hans Ærende var at finde en ny og bedre Vej til Pacific Kysten. Han havde med sig 62 Mand, deriblandt nogle Landmaalere og Førere. Kommen til California drog den største Del af Troppen sydpaa, følgende Fodbjergene; medens Fremont selv og nogle faa Mænd begav sig paa Vej til Monterey, for at konferere med den amerikanske Konsul, Thomas, A. Larkin. Paa Vejen besøgte han Sutter og her traf han sammen med den danskfødte amerikanske Vicekonsul Leidesdorff, med hvem han saa fulgtes til Yerba Buena (San Francisco) og senere til Monterey.

Det lykkedes Fremont at faa Tilladelse af den mexikanske General Jose Castro til at overvintre i San Joaquin Dalen; men det blev ham paa-lagt ikke at nærme sig Kolonisationerne.

Efter at Fremont atter var bleven forenet med sit Følge, fortsattes Turen syd og sydvest. Denne Vej gik i Retning af Kolonierne, som Fremont dog under ingen Omstændigheder ønskede at komme nær. En skøn Dag modtog han imidlertid en Depeche fra Guvernør Castro med Paabud om øjeblikkelig at forlade California med samt sine Mænd.

Fremont sendte Svar tilbage, at han ikke havde forbrudt sig paa nogen Maade og at han absolut nægtede at efterkomme Paabudet, der var en Fornærmelse mod hans Regering. Imødesende en Konflikt, gav han sig straks i Færd med at anlægge en primitiv Fæstning af Træstammer og hvad der ellers fandtes ved Haanden. "Fæstningen" var paa en Høj, kaldet *Hawks Peak* (Høge-Bjerget) og paa et højt Ungtræ blev *Stjernebanneret* hejst til Vejrs. I tre Dage, fra den 6. til 9. Marts 1846 holdt Fremont Fortet uden Molæst, medens Castro havde travlt med militære Forberedelser for at drive Amerikanerne ud. Ganske naturligt havde Castro dog ikke rigtig Mod paa at gaa i Kamp.

Efter tre Dages Forløb forlod Fremont sit Fort og begyndte en længere Tilbageetur nordpaa, efterfulgt i nogen Afstand af en Troppstyrke paa henved 300 Mand udsendt af Castro. Ved Sutters Fort opslog Amerikanerne Lejr og her tilbyttede eller købte de en ny Hestebestand. Fremont var her en Uge, hvorefter han fortsatte Rejsen i Retning af Oregon, men ifølge sin Rejseplan lagde han Vejen saaledes, at han kunne besøge Peter Lassen paa dennes Ranch ved Deer Creek. Her var Fremont og hans Mænd i flere Dage, indtil den 14. April, da Troppen fortsatte Turen nord paa. Den 8. Maj slog Fremont Lejr paa den nordlige Bred af Klamath Søen. Sent samme Dags Aften kom to Ryttere til Lejren og bragte Meddelelse om, at en Forenede Staters Løjtnant, Gillespie, der havde vigtige Depecher for Fremont, fulgte Troppens Spor og var to Dagsrejser bagefter. De to Ryttere, der bragte Meddelelsen, var fra Lassens Ranch og var uden Hensyn til dem selv og deres gode Heste skynsomt ilet forud.

Allerede da Dagslyset begyndte at komme frem, var Fremont og ni af hans Mænd, deraf fire Delaware Indianere, paa Vej sydpaa for at møde Præsidentens Udsending og fandt ham næste Dags Morgen. De red nu alle tilbage til Fremonts Lejr, hvor de samme Nat blev overfaldet af Indianere. Tre af Fremonts Indianere blev dræbt. De fjendtlige Indianere havde været paa Gillespies Spor og havde denne ikke, ved Peter Lassens Hjælp, fundet Fremont saa betids som Tilfældet var, vilde Indianerne sikkert have gjort det af med Gillespie og Peter Lassen, der fulgte med, samt det lille Følge; — Fremont vilde have fortsat sin Rejse ind i Oregon uvidende om, at Gillespie bragte Budskab fra Præsidenten — og de Forenede Staters Historie havde maaske faaet en anden Ordlyd.

Regeringens Udsending var Løjtnant *Archibald H. Gillespie*. Han var ankommen til Monterey kort efter Affæren ved Hawk's Peak, da Fremont byggede sit Fort, og havde foruden Præsidentens Budskab, desuden Breve fra Senator Benton for Fremont og for Peter Lassen. Præsidentens Depeche havde han maattet tilintetgøre, da han frygtede for,

at den skulde falde i fjendtlige Hænder paa hans Togt gennem California; men han havde læst Depechen over flere Gange og havde fæstet Indholdet i sin Hukommelse. Senere havde han nedskrevet Buskabet Ord for Ord og overgivet en Kopi til Konsul Larkin.

Efter at have afgivet sin fuldstændige Rapport til Konsul Larkin i Monterey, fortsatte Gillespie Rejsen til Yerba Buena for at konferere med Vicekonsul William A. Leidesdorff. Efter et kort Ophold i denne danskfødte og ansete Mands Hjem, begav Gillespie sig atter paa Vej for at overgive sine Budskaber til Fremont.

Da denne Bog er skrevet om og for Danske er det et for Læseren højst interessant Sammentræf, at Regeringens Repræsentant, ifølge sin Rejseplan, havde Ærende til en Dansker, Leidesdorff, og umiddelbart derefter skulde besøge en anden dansk Mand, Peter Lassen; thi det var jo Lassens Ranch, som Gillespie satte ud efter, da han forlod Leidesdorff.

Gillespie ankom til Lassens Ranch nogle Dage efter at Fremont var rejst derfra. Og da de vigtige Budskaber maatte afleveres til Fremont hurtigst muligt, tilbød Peter Lassen at rejse med Gillespie for at indhente Fremont. Lassen sørgede for Proviantering, raske Heste og alt andet, der kunde hjælpe til at indhente Fremont i den korteste Tid, og som nævnt lykkedes det at finde Fremont den 9. Maj.

Buskabet til Fremont gik ud paa, at han nøje skulde give Agt paa, hvad der blev planlagt af fremmede Magter og modarbejde ethvert Forsøg paa, at England eller nogen anden Magt paa nogen Maade fik Fodfæste. De Forenede Stater maatte blive først. Fremont fik endvidere Bemyndigelse til at *handle* — med Forsigtighed og Diskretion; men bestemt og afgørende.

Det skal nævnes her, at der fra Englands Side virkelig var planlagt en Kolonisation i California. En irsk-katolsk Præst *Eugenio MacNamara*, havde foreslaaet, at befolke Øvre California med Irlændere (Katoliker). 1,000 irske Familier skulde bringes til Yerba Buena og senere skulde der oprettes irsk-katolske Kolonier ved Monterey og Santa Barbara. Paa den Maade, mente MacNamara, vilde hele Kysten blive befæstet mod al fremmed Kolonisation.

Gillespie havde erfaret, at den engelske Vicekonsul og MacNamara havde arrangeret for en hemmelig Forsamling for den 15. Juni 1846; men at Udlændingene havde faaet Nys om Mødet og forhindret det. Det hemmelige Møde, staar der i *California and Californians*, havde til Formaal, at anmode England om Beskyttelse og samtidig tage Bestemmelse om, at overgive et meget stort Areal af Land — for Kolonisation af 10,000 Irlændere, der skulde bringes til California under Ledelse af den nævnte katolske Præst.

Disse Intriger blev tilintetgjort ved de amerikanske Nybyggerses resolute Optræden, der den 15. Juni 1846 kulminerede i, at Amerikanerne og deres Bundsforvandre ved en Sammenslutning i Sonoma erklærede California for at være en selvstændig Republik og valgte som Republikkens Standard — *the Bear Flag* (Bjørneflaget).

At Fremont tilsyneladende ikke gjorde noget for at forhindre Oprejsningen blev stærkt kritiseret i Regerings Kredse, og Kritiken og Iretsættelsen var nok fortjent; men maaske havde Historiker Cleland Ret, naar han udtalte, at "Fremont fulgte en -- efter Forholdene -- naturlig Fremgangsmaade."

Kaptajn Joseph L. Folsom

General Vallejo

BJØRNE-FLAG REPUBLIKKEN

RYGTERNE om Englands Planer, den mexikanske Regerings Uvilje overfor de Indvandrede, den stadige Fare for, at de indfødte Californiere, støttet af Mexikos Regering, med Magt vilde uddrive Amerikanerne og andre Fremmede, opirrede Sindene. Fremont-Affæren ved Høge-Højen, da Guvernør Castro havde udvist Fremont af California, mente man var kun en Begyndelse; i San Francisco havde de indfødte Californiere søgt Klammeri med en amerikansk Søkapitajn Elliot Libby, og en amerikansk Handelsmand, Nathan Spear og i et Haandgemæng blev Libby ilde tilredt. Luften svirrede med Rygter om Overfald paa Indvandrerne; et Rygte fortalte, at en mexikansk Troppestykke var i Anmarch mod Sutters Fort. Ophidselsen kulminerede, da man hørte om Løjtnant Gillespies Ærende til Fremont og om hvorledes Fremont, takket være Peter Lassens Medvirken, med sit Følge var kommen tilbage til California og havde opslaaet Lejr ved Marysville. Gillespies Budskab til Fremont forblev en Hemmelighed; men Nybyggerne, Jægere og andre flokkedes til Fremonts Lejr for at tilbyde deres Hjælp i Tilfælde af Krig med Mexiko.

En Dag hørte man om en Flok Heste — 170 i Tallet — der af et Par mexikanske Officerer med Mandskab var bleven afhentet hos General Mariano G. Vallejo i Sonoma, nu var paa Vej til General Jose Castros Lejr ved San Jose. Hestene tilhørte den mexikanske Regering. Denne Meddelelse bestyrkede Troen paa, at General Castro belavede sig paa Fjendtligheder og virkelig vilde forsøge paa at uddrive de Indvandrede.

Et Antal Amerikanere og andre, under Anførelse af *Ezekiel Merritt*, var snart efter paa Vej for at opsnappe Hestene og det lykkedes dem at faa fat i næsten hele Hjorden, som nu blev drevet ind i Fremonts Lejr. De mexikanske Officerer og deres Mænd blev drevet paa Flugt.

Fremont og hans Følge tog ikke Del i denne Affære, ej heller i de Planer, som de ophidsede Nybyggere nu fremkom med. Planerne gik ud paa, at Nybyggerne skulde bemægtige sig *Sonoma*, en Militærstation, under Kommando af General Vallejo. Tidlig Søndag Morgen, den 14. Juni, omringede den lille Bande Amerikanere Vallejos Hjem, tog Vallejo og nogle andre Officerer til Fange og førte dem til Sutters Fort. Hertil sendte Fremont et Antal Soldater for at beskytte Vallejo og hans Mænd for mulig Overlast.

Førnævnte Ezekiel Merritt med ni Mænd ledsagede de fornemme Fanger til Sutters Fort, medens 24 Mænd blev tilbage for at fuldende Erobringen. De mexikanske Soldater, der var 18, overgav sig uden Kamp og Amerikanerne bemægtigede sig alle Skydevaaben, Ammunition o. s. v. Der var omkring 200 Geværer og fem smaa Kanoner. Under disse Manøvrer havde en anset Mand ved Navn *William B. Ide* overtaget Kommandoen.

Historikeren Warren N. Woodson fortæller i *The Trail of the Trail Blazers*, at den første Begyndelse til Oprøret fandt Sted i Tehama County. Fortællingen lyder i Korthed: En af de første Dage i Juni Maaned 1846 kom en ung Mand i største Hast ridende Nord paa: Han bragte Budskab om, at General Castro havde i Sinde at overrumple Nykommerne i Nord California, nedbrænde Huse og Afgrøden og bortdrive alle Udlændinge. Snart var Egnens Befolkning samlet i *William Moons* Bjælkehus og her blev det besluttet som en Modvægt til Castros Forehavende, at man skulde bemægtige sig Mexikos nordligste Forpost, General Vallejos Fæstning i Sonoma. Fuldt bevæbnede forlod en Skare af Ryttere snart efter Bjælkehuset, under Ledelse af *Henry L. Ford*, en ung Mand, der havde været Soldat (Dragon) i de Forenede Staters Hær. Paa Vejen mod Sonoma kom andre Ryttere til Følget. Saa var det, at det blev besluttet, at *William B. Ide* (fra Tehama County) skulde overtage Kommandoen og det var ham, der skrev Proklamationen, saalydende:

PROKLAMATION

Jeg erklærer herved højtideligt, at Hensigten er at henvende mig til alle fredelige og paalidelige Borgere i California, som er stemte for Bevarelsen af Ro og Orden, og lige Ret for Alle, og indbyde dem til at samles ved min Lejr i Sonoma, ufortøvet, for at være med til at forme og vedligeholde en Republikansk Regering, som skal sikre en borgerlig og religiøs Frihed for Alle, som skal frigøre og løse alle Baand i Landbrug, Handel og Industri. Jeg erklærer tillige, at jeg fæster Lid til det retskafne i denne vor Handling, i himmelsk Velsignelse, og i maalbevidst Erkendelse af dem, der er sammenknyttet og forbundet med mig, ved Retten til Selvbeskyttelse, ved Sandhedens Ret, og Uvilje til al Tyrani, haabende derved et heldigt Udfald. Jeg erklærer endvidere, at jeg har en fast Tro paa, at en Regerings heldige Løsning af dens Opgaver bunder i Folket, som har muliggjort dens Virksomhed, at Borgerne er den egentlige Styrelse, Embedshavende de Tjenesteydende, Fyldesgørelsen dens Belønning.

William B. Ide; Sonoma den 18. Juni 1846.

Proklamationen af *California Republic* medførte, at *William B. Ide*

blev "Republikkens" foreløbige Præsident. Kort efter Opstyret rejste Ide tilbage til sit Hjem i Tahama County, ikke langt fra Peter Lassens Ranch. (Ide blev Offer for en Koppepedemi og døde i 1852).

Det skal her fremføres, at Henry L. Ford og William B. Ide saavel som de andre i denne Oprørsskare følte sig fri til at handle som de gjorde, for derved at forsvare dem selv imod en mulig Overlast; ingen af dem havde modtaget *Grants* og derved svoret Troskab til den mexikanske Regering.

Til det første Møde i Moons Bjælkehus, der laa ikke langt fra Peter Lassens Ranch og de andre Pionerers Ejendomme, var alle Egnens Beboere indbudt. Peter Lassen, R. H. Thomas, William B. Cord, Albert B. Toomes, William G. Chard og Jobediah Dye, der alle havde modtaget *Grants* fra Mexiko, tog som en Følge af deres Forpligtelser overfor Mexiko, ikke aktiv Del i Forhandlingerne. Det er derfor en fejlagtig Antagelse, naar danske Forfattere og andre har gættet paa eller lader formode, at Peter Lassen maaske har været med i Togtet til Sonoma. For Peter Lassen og de nævntes vedkommende vilde en saadan Adfærd have været en ærekrænkende Handling mod en Nation, der havde budt dem velkommen og skænket dem store Landomraader. En saadan forræderisk Adfærd vilde jo ogsaa utvivlsomt have medført Tabet af Liv og Gods.

Den lille Oprørsskare var efter Overrumplingen i Sonoma ikke færdig med de udtænkte Planer endnu. Nybyggerne var nu i aaben Krig med Mexiko og det mexikanske Flag skulde fires ned og et nyt skulde hejses op istedetfor. Men hvilket Flag skulde de hejse. Det amerikanske Flag turde de ikke bruge. Fremont var imod en saadan Handling. Saa var det, at *the Bear Flag* (Bjørneflaget) blev til.

Efter nogen Diskussion blev der paa et Stykke Indpakkingspapir tegnet et Udkast til Flaget og dette blev lavet. Af røde Bærfrugter fik man blandet en rød Farve, af Sod og Jord og Olie fremkom der en mørkladen Farve, der skulde bruges for at male Bjørnen. Flagdugen var udskaaret af et Stykke Bomuldstøj fra en af Damernes Garderobe; den røde Underkant var af rød Flanel, skaaret ud af en Dames Underskørt eller, som andre Historikere mener, en Guldgravers røde Skjorte.

Saa snart Flaget var færdigt, blev det under stor Jubel hejst til Vejrs.

Historien om Tilblivelsen af *Californias Flag*, som det senere blev, er omtalt i alle historiske Værker, som en af de mærkeligste og betydeligste Begivenheder i Statens første Historie, hvilket det sikkert ogsaa er, da Flagets Tilbliven og hvad dertil hørte i høj Grad tilskyndede den Folke-rejsning, der førte til en Uafhængighed af det bestaaende Styre og til Californias eventuelle Optagelse i de Forenede Stater.

De Mænd, der paatog sig at lave "Republikkens Flag" har derfor for

stedse faaet ders Navne indskrevet i Californias Historie. De er: William A. Todd, Peter Storm, Granville P. Swift og Henry L. Ford.

Det fortælles, at Californierne (der jo alle var af spansk Herkomst og

Det originale Bjørne-Flag.

imod Udlændingene) haanedes Flaget og naar de passerede forbi den 72-Fod høje Flagstang, hvorfra Flaget vajede, snærrede de *Coche*, det spanske Ord for Gris eller So. Maaske havde de ikke helt Uret. Flaget var

Bjørne-Flaget hejses i Sonoma den 14. Juni 1846.

ikke noget Kunstværk og i 72-Fods Højde kan en Bjørn maaske nok forveksles med en stor fed Gris.

Dette første *Bear Flag* blev senere optaget i *California Pioneer Society's* Samlinger i San Francisco. Her gik det tabt i den store Brand og Jordskælvet i 1906.

Den ene af de fire Mænd, der lavede Bjørneflaget, *Peter Storm*, var ifølge Historikeren *Hittel* født i Danmark. Historikeren *Bancroft* fortæller at han var norsk og Præsten, der talte ved hans Baare, da Storm døde i 1877, udtalte ogsaa, at Storm var norsk.

Da Peter Storm blev født, i September 1799, og senere, da han i 1813 forlod sit Hjemland, var Danmark og Norge forenede og havde fælles Flag — Dannebrog. En Misforstaaelse kunde derfor let indtræffe.

I norsk-amerikanske historiske Værker bliver Peter Storms Navn ikke nævnt. I Professor O. M. Norlles *History of the Norwegian People in America* (1925) og i Martin Ulvestads *Norsk-Amerikaneren* (1928) fremkommer Storms Navn ikke i de specielle Afsnit, der omhandler de første norske Pionerer i California.

Blandt Pionererne har der været flere ved Navnet Storm, som vil ses af Beretningerne her i Bogen, de var Danske, saaledes Jens Storm, der kom til California i 1846, Conrad Storm 1859, Jens eller James Storm i 1852 eller 1853, Christian Storm og Peter Storm, der kom i 1867.

I *Napa County History*, et stort historisk Værk, udgivet i 1873, bliver Storm kaldt en Svensker, som følgende vil vise:

“Peter Storm. — The history of the old Swede is so familiar to most Californians as the man who rudely sketched the famous Bear Flag that little may be said beyond the fact that he still lives in Calistoga, and through over seventy years of age, is in good health with the prospect of living out another decade.”

(I dansk Oversættelse). “Peter Storm. — Historien om denne gamle “Swede” (Svensker) er saa almindelig kendt blandt Californias Befolkning, som den Mand, der udarbejdede Tegningen til det berømte ‘Bjørne-Flag’, at der her ikke skal nævnes noget særligt om ham, udover at han stadig boer i Calistoga, og skønt de 70 Aar, er ved godt Helbred med Udsigt til at leve endnu en anden Decade (Tiaar).

Naar *Napa County History* kalder Storm en “Swede” (Svensker) er det vist kun en af de grimme Fejl, som selv intelligente Mennesker ofte gør sig skyldig i; thi det er ikke alene den almindelige Amerikaner, der hensynsløst ofte kaster “Mel og Gryn i een Pose” og kalder alle Skandinaver “Swedes”; selv Historikere begaar den stygge Fejl, uden at ane hvor irriterende det er for alle tre Brødrefolk. I et stort Værk staar der “Peter Lassen — the Deutchman”, flere Steder staar der “Lawson” istedetfor Lassen og Historikeren McGroarty omtaler vor Landsmand som Schweitseren Peter Lassen”. I Magasinet “Wasp” i San Francisco stod

der for nyligt, (1936) at Bjerget Lassen og Lassen County (Amt) var opkaldt efter "Schwejtseren" Lassen.

(Jeg skal fortælle om en Hændelse, der fandt Sted for nogle Aar siden. En Ven af mig, en Nordmand, søgte Plads paa Union Iron Works i San Francisco. Jo, der var Plads. "Hvad er dit Navn? spurgte Formanden. Vedkommende gav Navnet. "Swede" (Svensker) tilføjede Formanden. "Nej, jeg er norsk", sagde vedkommende Ansøger. "Aah", sagde Formanden hensynsløst, "jeg spurgte Dig ikke om hvad Slags Svensker Du var." — Min gode, nationalstolte norske Ven tog selvfølgelig ikke Pladsen).

Der er ogsaa Usikkerhed angaaende det Tidspunkt Peter Storm kom til California. I et historisk Værk staar der Aarstallet 1833, i et andet 1835. Hvad Storm foretog sig i de første Aar, har jeg ikke kunnet finde nogen Beretning om, men han var i al Fald i nogle Aar Jæger og han opholdt sig i 1844 i San Francisco, hvor han ejede nogle Byggegrunde. Noget Tid derefter rejste han til Napa.

I historiske Værker efter 1878 bliver William L. Todd ofte omtalt som den, der lavede Bjørneflaget. Denne Antagelse stammer fra Todd selv, idet han i 1878 skrev en Beretning om Tilblivelsen af Bjørne-Flaget, hvori han siger, at "det var ham, Todd, der malede Flaget og at det var Peter Storm, der lavede Farverne". Historikeren Bancroft fortæller, "at Todd var en gammel og svagelig Mand, da han fremkom med disse Meddelelser, og derfor usikker i sine Udtalelser."

I mange andre Beretninger angives det som en absolut historisk Kendsgerning, at det var Peter Storm, der ikke alene lavede Farverne, men ogsaa malede Flaget.

Saaledes staar der i en Napa Avis af 9. September 1873 (Aarsdagen for Californias Optagelse i Unionen), at en af Californias mest fremragende Pionerer, Brannan, ved denne store Festlighed hyldede Peter Storm *as the great Artist* (som den store Kunstner), der gav California sit Flag. Storm var til Stede ved denne Lejlighed og han blev overrakt et Kopi af Flaget, som han stod med i Haanden.

I *Napa Register* (1873) og i *Calistoga Tribune* (1871) bliver Peter Storm omtalt som *the Father of the Bear Flag*. Ved mange andre Lejligheder er han bleven hyldet som "Flagets Fader", saaledes ved en stor Festlighed i 1871 i San Francisco.

I *Napa Register*, 10. September 1877, er der et Referat af det aarlige Møde i Sonoma By af Pionerer fra Marin, Sonoma, Napa, Lake og Mendocino Counties (Amter). I Referatet staar der: "Blandt de Tilstedeværende fra Napa var den agtværdige Peter Storm, *the maker of the originale Bear Flag.*"

I samme Blad staar der 31. Oktober 1877: "Den ærværdige Peter G. Storm, en af de tidligste Pionerer af California og den, der lavede det berømte Bjørne-Flag og som var Medlem af *the Bear Flag Party*, er i Nød og lidende. Vi formoder, at det kun er nødvendigt, at meddele dette, saa at de af hans Pioner Brødre, der er velsignet med en større Mængde af denne Verdens Gods end han er, med Glæde vil staa han bi" o. s. v.

Som Bladet hentyder til, var Peter Storm meget fattig den Gang. Han boede nogle Aar hos Henry Fowler i Napa, men var flyttet til Calistoga. Her døde han pludselig den 14. December 1877, kun seks Uger efter, at *Napa Daily Register* havde udsendt en Appel for Hjælp til den gamle Pioner.

Nedenstaaende Artikel, hentet fra *Napa Daily Register*, tyder paa, at der paa dette Tidspunkt vistnok ikke har været det bedste Forhold indenfor Pioner-Foreningerne og at den ønskede Hjælp til den nødstedte ikke er fremkommet som ventet.

Artiklen lyder i dansk Oversættelse: "Straks efter, at Peter Storms Død var bleven bekendtgjort her, sendte Mr. W. M. Boggs, selvfølgelig antagende at *San Francisco Pioneer Society* vilde være interesseret, et Telegram til en af Sekretærerne anmodende om en Henstilling til "hvilken Ordning, der burde tages med Hensyn til den Afdødes jordiske Levninger, og om *Pioneer Society* ønskede at foretage noget Sagen vedrørende." Den assisterende Sekretær (med det betegnende Navn Doolittle) sendte følgende korte Svar: "Mr. Storm er ikke Medlem af vor 'Society' (Forening). Kan intet gøre". Det synes mig, skriver Artiklens Affatter, at da San Francisco Pionererne har i deres Besiddelse det gamle Bjørne-Flag, udstillet i et Glasskab — det originale Flag, som Peter Storm lavede — at de da vilde tage nogen Interesse i hans Død. Men, gamle Peter var meget fattig, og vi har Grund til at tro, at hvis han var død som en rig Mand, at de rige og eksklusive Gentlemen udgørende *the Pioneers of the Metropolis* da øjeblikkelig vilde have sendt en Delegation hertil for at afhente Liget, ført det til deres Lokaler i San Francisco, lagt de jordiske Levninger *in state* og givet Peter Storm en imponerende Begravelse"

Peter Storm fik trods alt en ærefuld Begravelse. Liget blev ført fra Calistoga til Napa, hvor den derværende Pioner Forening arrangerede for Begravelsen. Der var et stort Optog, i hvilket Byens Embedsmænd, forskellige Foreninger og de fleste af Byens Borgere tog Del.

Saaledes endte den gamle Pioners Livsskæbne. *Peter Storm* — "*the maker of the Bear Flag*."

Da Peter Storm kom til Napa Dalen i 1844 boede han nogle Aar sammen med en Mand ved Navn Ralph Kilburn.

Kilburn havde som Betaling for udført Arbejde, Opførelsen af en Sav-

mølle og en Melmølle o. s. v., faaet tilskødet tre Kvart League af *Rancho Carna Humana*. Denne store Rancho var et Grant tilskødet Dr. Edward F. Bale, en engelsk Kirurg, der i 1837 var ankommen til Monterey, hvor han praktiserede. Landet blev tilskødet ham i 1843. Fra Savmøllen blev der i Vinteren 1847, medens Storm boede hos Kilbúrn, tilsavet Tømmer for 6 Bygninger i San Francisco og Tømmeret for den første Bygning i Napa kom ligeledes fra den Savmølle, hvor Peter Storm altsaa var beskæftiget.

Ifølge det Budskab Fremont havde faaet fra Regeringen, følte han sig fri til at handle. Bear-Flag Revolutionen og de amerikanske Nybyggers Oprejsning mente han havde løst Baandene. Han var, efter hans Mening, nu ikke længere Regeringens udsendte Opdagelsesrejsende, men ifølge sit andet Hverv Regeringens militære Repræsentant, — og som Oberst i Hæren tog han derfor Ledelsen for at forsvare sine amerikanske Landsmænd mod al eventuel Overlast.

Meddelelsen om Bear Flag Revolutionen spredte sig som en Løbeild ud over Staten og Nybyggerne flokkede som nævnt til Fremonts Lejr for at spørge Nyt og erklære deres Villighed til at være med, om det kom til Krig.

Saaledes var Stillingen i California blandt Nybyggerne.

Ude i Oceanet laa Flaaderne. Den amerikanske, Englands og Frankrigs Flaader, afventende Begivenhedernes Gang og de ventede Ordre fra Hjemlandene.

Da denne Bog fremkommer for at bevare Mindet om *danske Pionerer* er der særligt lagt Vægt paa at beskrive visse Perioder, hvor Danskerne var med. At give en Skildring af Krigen i sin Helhed er derfor udenfor Bogens Ramme. Her skal kun nævnes, at den amerikanske Kommandør *John D. Sloat* den 7. Juli 1846 landsatte 250 Marinesoldater i Monterey, hvor de hejste de Forenede Staters Flag paa Toldstationen, under Kanonsalut fra den i Monterey Bugt opankrede amerikanske Flaade. Senere blev det amerikanske Flag hejst i Yerba Buena (San Francisco), Sonoma, Sutters Fort og saa fremdeles.

Indtagelsen af Monterey kom lige i Tide til at frigøre Lederne af Bjørne Flag Revolutionen fra den Nødvendighed at fremskynde deres Erobring ud over California — eller flygte ud af Landet, da det mexikanske Styre naturligvis vilde have opbudt al Magt for at undertvinge Oprøret, og var dette lykkedes, vilde Mexiko sikkert have gjort kort Proces med Peter Storm og hans Bundsforvandre.

Ved en Fredsslutning den 2. Februar 1848 kom Krigen til en Slutning. Overenskomsten foreskrev Ophør af al Krigsførelse og en "fast og als-

dig" Fred mellem de to Republikker. Den foreskrev Grænselinierne, der gav de Forenede Stater det hele af Øvre California, New Mexico og Texas, med Ret til fri Sejlads i Mexico Bugten og i Colorado Floden, syd for Linien. Bosiddende Mexicanere fik Ret til at blive amerikanske Borgere eller forlade Landet skadesløst. En af de vigtigste Paragrafer, som dog sjældent bliver fremdraget, var den, at de Forenede Stater forpligtede sig til at betale Mexiko 15 Millioner Dollars for Afstaaelsen. Paa den

Kommandør Sloat hejser Stjernebanneret over Monterey Toldhus, den 7. Juli 1846. Den amerikanske Flaade ligger til Ankers i Oceanet.

Maade blev Alta California ikke et i Krig erobret Territorium, men kom "uomtvistelig og absolut", som det staar i Overenskomsten, under de Forenede Staters Herredømme.

Det skal nævnes, at *General John C. Fremont* sammen med sin Hustru besøgte Danmark i 1869 og var i Audiens hos Kongen og Droningen. General Fremont har sikkert nok der fortalt om sine danske Venner i California — *Peter Lassen* og *W. A. Leidesdorff*, der begge stod ham saa nær i personligt Venskab og som paa en saa effektiv Maade støttede ham i hans Mission som de Forenede Staters Repræsentant.

Californias officielle Indlemmelse som Stat i Unionen blev udsat Aar efter Aar, begrundet paa en Meningsforskel angaaende Slavespørgsmaal. Endelig den 9. September 1850 vedtog Kongressen, at inklade California som Stat. 150 Stemmer var for og 56 imod; disse sidste var fra Sydstaternes Repræsentanter, der ønskede at Slaveriet ogsaa skulde gælde for California. Nordstaternes Repræsentanter holdt paa, at da Slaveriet i California var forbudt under det mexikanske Styre, burde de For-

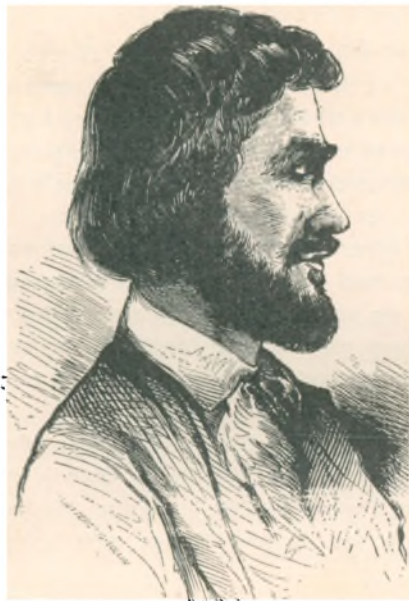
enede Stater ikke indføre det. Mange andre Anskuelser blev fremført fra begge Sider. Fra Nordstaternes Side blev det hævdet, at Slaveriets Afskaffelse i de Forenede Stater kun var et Spørgsmaal om Tid.

Ophidselsen under Debatten angaaende Californias Indlemmelse i Unionen faldt ikke bort. Der blev et spændt Forhold mellem Nord- og Sydstaterne, der endte med et fuldstændigt Brud — Borgerkrigen 1861-65.

I California var der ogsaa delte Meninger angaaende Slavespørgsmaalet. De af Nybyggerne, der var kommen fra Sydstaterne, holdt paa Slaveriet, de allerfleste af disse boede i den sydlige Part af Staten. De gik saa vidt i deres Argumenter, at de fremførte Krav om, at den sydlige Part af Staten burde udskilles fra det øvrige. Folk fra Nordstaterne havde alle Udlændinge — Europæere og andre med sig.

Som Historikeren Bancroft skrev: "Det var Udlændingene, der gjorde Udslaget i Slavespørgsmaalet i California."

Det var i December Maaned 1849, at Afstemningen fandt Sted i California. Der blev agiteret ivrigt fra begge Sider og der blev ialt kastet 12,872 Stemmer, deraf var 12,061 imod at Slaveriet skulde tillades i California, medens 811 stemte for Slaveriet.

John Marshall

John A. Sutter

"The Days of old
The Days of gold
The Days of '49."

DA GULDET BLEV FUNDET

DER VAR til forskellige Tider fundet Guld i California. De katolske Præster havde fra Tid til anden fremvist smaa Guldklumper, som de havde fundet ved Klostrene. Indianerne fortalte, at de havde fundet gyldne Stene, som de beundrede for deres Skønhed, uden at ane deres egentlige Værdi.

Man skænkede dog ikke disse forskellige mindre Guldfund særlig Opmærksomhed og anede endnu ikke hvilken Rigdom, der laa i Jordens Skød. Den Egn, hvor Hovedstaden i California — Sacramento — ligger, var af Skæbnen bestemt til at skulde bringe Begyndelsen til det næste store betydningsfulde Led i Californias eventyrlige Historie. Det var Pladsen for de første store Guldfund og *John A. Sutter's* dristige Kolonisationsplaner blev den indirekte Aarsag til, at California blev Guldlandet — al Verdens El Dorado.

John A. Sutter var født i Baden af schweisiske Forældre. Han kom til Amerika (New York) i Juli 1834, og kort efter rejste han sammen med to Tyskere og to Franskmænd videre til Missouri, hvor Sutter købte Land. Han syntes ikke om Klimaet og da han fra *Hudson Bay Company's* Jægere havde hørt om California, besluttede han at rejse dertil og maa- ske anlægge en større Koloni. Sutter var ganske velhavende.

I 1838 havde han sine foreløbige Planer i Orden og den 11. April satte Sutter og hans lille Selskab Kursen mod Vest. Tre af hans Mænd var Tyskere, to Amerikanere, en Belgier og en mexikansk Tjener. Rejseruten gik over Oregon og Selskabet ankom efter mange farefulde Hændelser til Fort Vancouver i Oktober 1838, just seks Maaneder efter at man havde forladt Missouri.

Sutter havde tænkt at fortsætte Turen over Land; men dette blev ham paa det kraftigste fraraadet, begrundet paa klimatiske Forhold og Faren for Indianer Overfald. Næste Foraar skulde et større Selskab af Vancouver Nybyggere til California for at købe Kvæg; men Sutter vilde ikke vente.

I Vancouver laa der et engelsk Skib, der skulde bringe Tømmer til Sandwich Øerne og Pelsværk til England. Sutter kom med som Passager og var ledsaget af en af sine tyske Venner og en Indianerdreng. Indianerdrengen havde Sutter "købt" for 100 Dollars. Pengemønter fandtes ikke, saa Betalingen var en Ordre paa Hudson Bay Company for Va-

rer. Da Sutter solgte sine Heste og Muldyr fik han ligeledes som Beta-
ling Ordre paa Hudson Bay Company. Resten af Sutters Rejseselskab
skulde følge over Land næste Foraar.

Sutter kom til Honolulu den 9. December 1838. Her maatte han vente
i fem Maaneder, inden han endelig fik Skibsejlighed; men ikke til Cali-
fornia, som han havde haabet og ventet.

En Brig *Clementine* laa i Honolulu Havn og var til Salg. Det blev
fortalt Sutter, at der kunde skaffes Fragt nok for en Rejse til Sitka,
Russernes Hovedstation i Alaska, og at en saadan Rejse vilde indbringe
mere end nok til at betale for Skuden. Sutter købte Skibet, der blev fuldt
opladet med forskellig Slags Gøds. Besætning blev hyret og *Clementine*
satte Kursen mod Alaska. I Sitka tilbragte Sutter en hel Maaned hos de
gæstfri Russere. Samtalen blev ført paa Fransk og Sutter talte desuden
Tysk, Spansk og Engelsk.

Sutter fik nu god Besked om California, hvor Russerne jo havde et
Koloniforetagende. En russisk Ekspedition havde ogsaa sejlet op ad
Sacramento Floden og havde indgivet en udførlig Rapport. Det var i
Sitka, i Samtale med Russerne, at Sutter udlagde nøjagtige Planer for
det store Koloniforetagende han nogen Tid efter satte i Værk.

Sutter kom med sit Skib til *Yerba Buena* (San Francisco). Hvis Sut-
ter ikke havde haft sine Planer i Orden med Hensyn til at slaa sig ned
i den fjerntliggende Sacramento Dal, havde han maaske ikke faaet Lov
til at blive i Landet. Sutters Planer om en Koloni langt inde i Landet
var Mexicanerne ikke saa stærkt imod. En saadan hvid Mands Koloni
vilde maaske sætte en Dæmper paa de vilde Indianeres Overfald og vil-
de lede andre Nykommere bort fra Kyststrækningerne og de spanske el-
ler mexikanske Kolonier.

Sutter var en statelig Personlighed, talte Landets Sprog, Spansk, ud-
gav sig som god Katolik, og ved hans fine Væsen og ved at fremvise
sine mange Introduktionsskrivelser fra de fremstaaende Mænd, han havde
mødt paa sine Rejser blev han snart en velset Gæst blandt de højere-
staaende Spaniere og Mexicanere. Det endte med, at Sutter fik et Grant
paa 11 Leagues (48,825 Acres), det største Landomraade Loven tillod
at bortskænke. Skibet, Sutter havde købt i Honolulu og som bragte ham
til Sitka og derfra til California, blev imidlertid sendt til Honolulu for
der at blive solgt.

Sutter fik alt arrangeret for Rejsen op langs Sacramento Floden. I
en Skonnert og to store Robaade begyndte Turen. Mandskabet bestod af
to tyske Tømmere, nogle Sømænd Sutter havde mødt i Yerba Buena og
otte Kanaker. Baadene var fuldt opladede med Fødevarer, Agerbrugs-

redskaber, Værktøj, en Mængde Geværer, Ammunition og tre smaa Kanoner.

Landet langs Floden blev nøje undersøgt og Turen gik helt op til *Feather River*, saa vendte Sutter om og kom tilbage til den Plads, hvor han begyndte Forberedelserne til sin Koloni. Den Dag Sutter kastede Anker, var Mandag den 13. August 1839.

Han begyndte straks at bygge Hus. Væggene og Gulvet blev lavet af Ler og Taget var Siv fra Mosedragene næved. Om Huset eller rettere Husene, for han byggede flere, blev der dannet et Murværk eller Vold, lavet af Ler, Stene og Træstammer. Det var et helt lille Fæstningsværk, som han senere gjorde større og forbedrede paa flere Maader. Et Par smaa Kanoner blev opstillet paa Voldene og der var Skydehuller, saa den lille Fæstnings Beboere paa en eftertrykkelig Maade kunne forsvare sig mod de fjendtlige Indianere eller maaske mod hvide Mænds Røverbander.

Dette Fæstningsværk blev kaldt *Sutter's Fort* og Kolonien fik Navnet *Nueva Helvetia* (Ny Helvetia). (Helvetisk Republik kaldtes Schweiz 1778—1844 under Forbundet med Frankrig) (Fortet i omændret Form eksisterer endnu og hører med sin højst interessante Udstilling af Kuriositeter fra længst forsvunden Tid til Sacramentos og Statens fornemste Seværdigheder. Henry Petersen, af norsk Herkomst, er Opsynshavende.)

I December 1841 havde Sutter købt Russernes Fort Ross eller hvad der var tilbage — Huse, Savmølle, Garveri, 700 Stykker Kvæg, 940 Heste, 900 Faar samt Avlsredskaberne og nogle Kanoner. Købesummen var 30,000 Dollars.

I den efterfølgende Tid kom der mange Nykommere til Sutters Fort; bortløbne Sømænd, Jægere og andre. De fik alle noget at bestille, skønt det just ikke var den Slags Folk Sutter særligt ønskede. Sutter skriver i sine Memorier: "Meget glad blev jeg, da den 17. August 1840 et Selskab af hvide Mænd kom til min Plads; der var blandt dem nogle af de Mænd, der havde været med mig i Rocky Mountains to Aar forinden og desuden *Peter Lassen* og *William Wiggers*". Senere kom mange andre til Sutters Fort — Folk, der ønskede at dyrke Land og blive fast bosiddende i California. Sutter hjalp flere af disse Nykommere med at faa *Land Grants*, deriblandt *Peter Lassen*.

Indianerne i Sacramento Dalen fik snart Respekt for de hvide Nybyggere og var venligtsindede; men de vilde Indianerstammer fra Bjergene røvede ofte Kreaturer og andet og saa kom det til Kamp. Sutters Fort var vel udrustet, saa der holdt Rødhuderne sig fra. I Sutters Memorier skriver han, at *Peter Lassen* en Gang sendte Bud og bad om Hjælp. Med 35 hvide Mænd og 300 Indianere kom Sutter sin Ven til Undsætning. Sutters Indianere lavede Tømmerflaader og hen paa Natten satte man

over Floden og angreb de fjendtlige Indianere, dræbte mange og drev Resten paa Flugt.

Sutter var den mest betydelige Mand blandt Nybyggerne i California. Han havde en udstrakt Myndighed, havde en Dommers Rettigheder og var Regeringens Repræsentant. Sutter holdt af Glimmer. Hans Livgarde af Indianere bar Uniformer, som Sutter havde faaet fra Russerne. Han havde et stort Korps af Soldater, alle Indianere, der maatte møde til Øvelser til bestemte Tider hver Dag. Kom der Fremmede, var der Ka-

Sutters Fort i 1848.

nonsalut. Og Kanonerens Torden og Malmklokkernes Kimen forkyndte, naar det var Helligdag eller at noget særligt var paa Dagsordenen. Alt saadant gjorde meget til at skabe Respekt. Sutter levede som en Konge i sit Rige.

Opførelsen af de mange Bygninger og andre Forbedringer krævede en Mængde Tømmer, og Sutter sendte derfor nogle af sine Folk, med *James W. Marshall* som Leder, ud paa en Ekspedition for at finde en god Plads for Tømmerhugst. Paa den sydlige Gren af American Floden, fandt Marshall den rette Plads. Vand og Tømmer var let tilgængelig og der

var en Overflødighed af Hjorte og Antiloper, Vildgæs og Vildænder, der kunde tjene til Føde for Arbejderne. Her blev saa en Savmølle anlagt.

Men straks efter, at denne var blevet sat i Virksomhed, skete der noget, der fuldstændig skulde omstyrte alle Sutters Planer. Det første Guld blev fundet. Et kort Stykke fra Savmøllen saa Marshall en Dag noget skinne i Jorden. Han tog det op, det var et lille Stykke gult Metal og han saa flere af samme Slags.

Mon det skulde være Guld? Han bragte Fundet til Sutter. Jo, der var ingen Tvivl, det var Guld. Paa Stedet, hvor de første smaa Guldklumper var fundet, fandt de nu en Mængde større og mindre Guldstykker. Sutter og Marshall blev enige om, at holde Fundet hemmeligt. Men ret længe blev Hemmeligheden ikke bevaret. Og nu gik Rygtet med Lynets Fart ud over Staten. Der er fundet Guld ved *Sutter's Fort* eller paa *Leidesdorff's Ranch*; man var straks ikke rigtig sikker paa, hvor det var.

San Francisco blev næsten folketom. Arbejdere, Sømænd, Handelsbetejente forlod deres Gerning. Forretningsmænd lukkede deres Butikker. Byens lille Avis ophørte at udkomme, da der var ingen til at sætte og trykke Bladet. Alle vilde afsted til Guldmarkerne.

Rygtet gik videre, ud over den ganske Verden. Og Folk alle Vegne fra strømede til Egnen omkring Sutters Fort. Man fandt Guld overalt, i de flade Landskaber, ved Aaer og Bække og oppe i Højdedragene. En Mand kunde finde Guldklumper eller "vaske" Guld ud fra Sand og Grus og tjene en Formue i kort Tid.

Med et eneste Kast af Skæbnen var der sket en fuldstændig Forvandling. Sutters Mænd forlod ham for at søge Guld. Man stjal hans Kvæg, nedtrampede Hveden og anden Afgrøde, nedbrød Husene for at medføre Tømmeret for Hytter. Alt det, der saa nøjsommeligt var bleven bygget og opdyrket blev ødelagt. Sutters Savmølle og Melmølle og hvad dertil hørte og som havde kostet ham en stor Formue, var ubrugbar. Den indhøstede Sæd laa utærsket paa Markerne, Huderne raadnede hen i Garverierne. Guldfeberen kendte intet Hensyn og ingen Grænser. Guld! Guld! var paa alles Læber. Nye Byer — smaa Minebyer med Beværtninger, Spillebuler og Handlende — dukkede op her og der. De smaa Minebyer rundt omkring ved Minelejerne tog Navn efter det, der var mest fremtrædende i det vilde Samfundsliv paa Pladsen, hvor man var: Whisky Diggins, Port Wine, Slug Gulch, You Bet, Wild Yankee Diggins, Git-up-and-get, Lazy Man's Canyon, Wild Cat Bar, Skunk-Gulch, Gospel Svamp, Shinbone Peak, Humpback Slide, Bogus Thunder, Hell's Delight, Poker Flat, Poor Man's Schack, Hang Town (Placerville). Denne sidstnævnte Plads fik Navn fra de mange Ekskutioner, der fandt Sted her, efter at den første grænseløse Vildskab havde fortaget sig og der begynd-

te at blive nogen "Lov og Ret". Tyveri og Overfald og særligt Hestetyveri blev straffet med Døden. Man hængte Forbryderne enkeltvis eller flere af Gangen.

Sutter var en ødelagt Mand, hans Livsmod var knækket. Sammen med et Par Venner og nogle faa trofaste Indianere ladede han op nogle Vogne med Proviant og andet, og saa forlod han Egnen. Han bosatte sig ved *Sutter Creek*; men nogle Aar senere rejste han til Øststaterne, hvor han døde som en fattig Mand. Fundet af Guld paa hans eget Land, af hans egne Mænd blev Aarsag til, at hans storstilede Kolonisationsplan blev tilintetgjort. Hans *Land Grant* blev ikke anerkendt af Regeringen.

Aar efter Aar mødte Sutter frem til Kongressens Møder i Washington for forgæves, at søge paa at faa nogen Oprensning for det store Tab, han havde lidt. I 1880 bragte Vennerne for sekstende Gang Sutters Andragende frem for Kongressen; men Kongressen afsluttede Møderne den 16. Juni uden at have taget nogen Beslutning. To Dage efter døde Sutter paa et Hotel i Washington. En Ven var hos ham i de sidste Timer og et halvt skrevet Brev for Sutters Hustru laa paa Bordet. Brevet var den sidste Hilsen til Hustruen, der seks Maaneder efter, den 19. Januar 1881, fulgte sin Ægtefælle i Døden.

John A. Sutter var Delegat til den første grundlovgivende Forsamling i California i September 1849. Dr. Robert Semple præsiderede; men den sidste Mødedag blev han syg, og Sutter blev valgt i hans Plads. Mange havde ønsket at opstille Sutter for Governør-Embedet. Sutter afslog først og da han omsider indvilligede, var Tiden saa vidt fremskreden, at Sutter umuligt kunne naa frem omkring i Staten for at tale med Vælgerne. *Peter H. Burnett* havde turet Staten i længere Tid og blev valgt som Californias første Governør under amerikansk Styre.

John A. Sutter var i 1856 Major-General ved 5te Division, Stats Militær; derfra Titlen General.

John A. Sutter stod i nær Berøring med tre af de allerførste danske Pionerer. *Peter Lassen*, der kendte Sutter fra Missouri og en Tid var beskæftiget ved Sutters Fort. Lassen udførte Smede- og Snedkerarbejdet og Værkstederne, hvor Lassen arbejdede, findes endnu. Sutter var en god Ven af Danskeren *W. A. Leidesdorff*, der var de Forenede Staters Konsul i Yerba Buena (San Francisco). *Peter T. Scherrebech*, San Franciscos første danskfødte Borger, var ligeledes en Ven af Sutter; Scherrebech hørte en Tid til Sutters Stab af Officerer. Den danskfødte Kaptajn *Peter Petersen*, Fører af Boston-Skibet *Admittance* var i 1843—44—45 i California og medtog en Ladning af Pelsværk og Huder fra Sutters Fort. Sutter var Gæst om Bord paa Skibet.

Californias Statsstyrelse vedtog i 1864 at skænke Sutter en Slags Pen-

sion af 250 Dollars om Maanedn. Denne Sum modtog han til 1878. Marshall, der havde fundet det første Guld i Sutters Ny Helvetia, døde den 10. August 1885. Han fik i nogle Aar af Staten en Gave af 200 Dollars om Maanedn, senere 100 Dollars.

Andre havde imidlertid taget Sutters Fort i Besiddelse. I Begyndelsen af 1850 blev den øverste Etage benyttet til Logihus for Minearbejderne, medens Stueetagen var indrettet for Beværtning og Hazardspil, og Skænken var aaben de 24 Timer i Døgnet.

Sacramento i 1850.

Sacramentos Historie er en Fortsættelse af Sutter Forts Historie. Den første Opmaaling og Kortlægning fandt Sted i 1849 og Byens Befolkning fejrede *4th of July* (Amerikas Frihedsdag) i en Egelund, der hvor nu *Kopitolium* er opført. Byen voksede stærkt i 50erne. Allerede i 1850 var der 10,000 Indbyggere. Guldgraverne fra mange Miles Omkreds kom der til og gjorde Indkøb. Betalingsmidlet var Guldklumper eller Guldstøv, som de førte med sig i Salt- eller Skindposer eller i en gammel Strømpe. Et Knips Guldstøv var et gængse Betalingsmiddel for et Maal Brændevin og anden Smaahandel. Ellers brugte man Vægtskaale for at veje Gullet. Disse Vægtskaale var dog ikke altid at stole paa. Hoteller, Dansehuse, Beværtninger og Spillebuler blev opført allevegne og der holdtes aaben Hus Dag og Nat. Sacramento har siden 1854 været Californias Hovedstad. I 1930 havde den en Befolkning af 100,000 og Egnen er tæt-befolket. Al Slags Frugt, Alfalfa m. m. dyrkes med stort Held og hvor man for ikke saa svært mange Aar siden kun saa Guldgraveren med sit

Pakæsel trave omkring for at søge det ædle Metal, ser man nu rige Frugthaver, frodige Enge, Kornmarker og smukke Landsteder med alle Nutidens Bekvemmeligheder.

Marshalls Opdagelse af Guld den 24. Januar 1848 kom lige før Fredsslutningen mellem Mexiko og de Forenede Stater. Og allerede i Juni Maaned var der op til 2000 Guldgravere og ved Begyndelsen af 1849 var der omkring 25,000 hvide Folk i California, hvoraf Halvdelen var indvandrede Amerikanere og andre Udlændinge, den anden Halvdel var indfødte af spansk Afstamning. Ved Slutningen af 1849 var der omkring 100,000 hvide Personer indenfor Californias Grænser, hvoraf fire Femtedele var Indvandrere.

Guldgravere i Arbejde.

San Francisco havde 800 Indvaanere i Marts 1848. 10 Maaneder efter var der 2000 og i Juli 1849 — 5000. I Midten af 50-erne var der 50,000, hvoraf ca. 8,000 Kvinder. Guld søgerne kom ikke over nogen bestemt Vej. Mange kom over Land fra Oregon og andre Steder, andre kom med Skibe fra Panama eller "rundt Hornet". Turen over Land var besværlig og farefuld, men Sørejsen var ikke bedre. Mange af de første Skibe var overfyldte, Maden daarlig, ofte halv raadden, Vandet sparsomt og ildelugtende og Rejsen var lang, somme Tider varede den flere Maaneder.

Det var en Folkevandring, som Verden aldrig før havde set Mage til. Der var ikke alene alle Racer og alle Nationer, men alle Slags Mennesker, nogle fra de højere Samfundslag, veloplyste og dannede, der var Mellemlasser og Arbejdergrupperne; der var fordægtige Fyré, som her

saa en Lejlighed til at slippe bort fra de hjemlige Forhold og som man der i Hjemlandet var glad for at blive kvit. Der var alle Slags Livsanskuelser, forskellig Opdragelse og forskellig Religion. Det var næsten alle unge Mennesker, 20 til 30 Aars Alderen, nogle faa lidt ældre. I den første Tid var det udelukkende Mænd; men i den store Indvandring i Slutningen af 1849 og i 50-Aarene kom en Del Familier, ligesom mange Guldgravere rejste tilbage til Staterne for at hente Kone og Børn eller sendte Bud efter deres Slægtninge. Adskillige af de danske Sømænd, der kom til California i 50-Aarene havde en "Hjertenskær" derhjemme i Danmark, og da disse Søgutter kunne se en ret god Fremtid i California, sendte de Bud efter Pigen eller rejste hjem og hentede hende. Nærmere herom i et andet Afsnit.

Blandt Pionererne fra 1849 — som Digteren Bret Harte gav Navnet *the Argonauts* — formede der sig et Kammeratskab, der gav sig Udslag i Stiftelsen af *Society of California Pioneers of San Francisco*, hvortil kun de Pionerer, der kom til California før d. 1. Januar 1850, kunde blive aktive Medlemmer. Følgende Danske var aktive Medlemmer: *Hans H. Buhne, Jacob S. Jørgensen, Christian Kirketerp, Charles Petersen, Thomas A. Thomsen, Laust P. Tyson* og *Charles Wilson*. Levnedbeskrivelse af disse "49's og mange andre findes i et andet Afsnit.

GULDFUNDENE I CALIFORNIA

Guldfundene i de første ni Aar var følgende: 1848—10 Mill., 1849—40 Mill., 1850—50 Mill., 1851—60 Mill., 1852—60 Mill., 1853—65 Mill., 1854—60 Mil., 1855—55 Mill., 1856—56 Mill. Ialt for de ni Aar 456,000,000 Dollars.

Op til 1931 havde California beriget Amerika med Guld til en Værdi af 1,852,470,356 Dollars. (Til Sammenligning kan anføres, at Kongeriget Danmark "officielt anslaaet i 1927" havde en Formue af 5,360,000,000 Dollars.)

At der endnu er meget Guld i California fortæller Minestatistikkerne. I Aaret 1931 blev der udvundet Guld til en Værdi af 10,773,000 Dollars, og i 1932 11,791,000 Dollars, i 1933 15,683,000, 1934 25,131,000 og i 1935 (ved Guldets højere Værdi) 31,097,000 Dollars.

Guldfundene var en Lykke for Nationen, thi det var Guldet i California, der økonomisk set gav Nordstaterne den Styrke, der var nødvendig for at vinde Sejren under Borgerkrigen i 60-Aarene. *General Grant* sagde herom: "Jeg ved ikke hvad vi kunde have gjort i den store nationale Ulykke, hvis ikke det havde været for Guldet i California."

Det første Guld blev fundet i Syd California.

Albert Straus og Alfred Robinson fandt Guld paa deres Land i Syd California allerede i 1842. Et Par Flasker med Guldstøv og smaa Guldklumper blev sendt til Philadelphia i Efteraaret 1842. Det var den første Sending af Guld fra California.

Den danskfødte Kaptajn Peter Petersen, Fører af det amerikanske Skib *Admittance* fra Boston, var i California i 1843—45 og paa Tilbagerejsen havde han med nogle Flasker med Guld. Dette Guld var ligeledes fra Syd California; men det blev holdt hemmeligt, hvor Guldet var bleven fundet.

En svensk Videnskabsmand, Dr. Sandels (G. M. Waseurtz of Sandels), der boede i Brazillen og havde haft betydelig Minedrift i Mexiko, rejste i California i 1842—43. Han skrev en Bog om sin Rejse. I denne fortæller Dr. Sandels, der var en fremstaaende Naturforsker og Mineralog, at der utvivlsomt var store, rige Guldlejer i California. Han havde fortalt John A. Sutter og andre derom; men den Gang troede man ham ikke.

Guld paa Lassens Ranch.

I Efteraaret 1844 havde *Peter Lassen* Besøg af nogle hvide Mænd og en Halvblods Indianer, ved Navn Baptiste Chereaux. De var Pelsjægere. Chereaux fandt en lille Guldklump, en halv Unse (en tolvte Del Pund). Han troede det var Tin og stak Metallet i sin Tobakspung. Efter at Marshall havde fundet Guld ved Sutters Fort, kom Chereaux tilbage til den Plads, hvor han havde fundet Guldet, og fandt et rigt Guldleje.

Havde Peter Lassen haft noget Kendskab til Mineralier paa den Tid, og havde undersøgt om det Metal, Baptista havde fundet, virkeligt var Guld, vilde Peter Lassens Navn og ikke John Marshalls være bleven forkyndt over den ganske Verden.

Noget lignende med John Bidwell, Peter Lassens gode Ven. I hans Tjeneste var der en Mexikaner, der fortalte Bidwell, at der var Masser af Guld paa hans Land. "Saa find det", sagde Bidwell. Mexikaneren pegede paa et vist Sted. "Der er Guld; men jeg maa have en *Batea*, for at faa det". Bidwell vidste ikke hvad en *Batea* var, og da han var fuldt optaget af sit Arbejde, tog han ikke særlig Interesse i, hvad Mexikaneren havde sagt. Længe efter fik Bidwell at vide, at en *Batea* var en Træbakke, i hvilken Guldet skulde udvaskes fra Sand og Grus. Kun seks Uger efter at John Marshall havde fundet Guld paa Sutters Land, var Bidwell i Besøg hos Sutter. Da kom det Bidwell i Hu hvad Mexikaneren havde sagt fire Aar forinden. Bidwell var ikke sen med at komme tilbage til sit Land og den 4. Juli 1848 fandt han det første rige Guldleje og han fandt mange flere.

Hvis Peter Lassen havde kendt Forskellen paa Tin og Guld og hvis John Bidwell havde vidst, at *Batea* var et almindelig Træfad, vilde Guld-fundene have fundet Sted i 1844 istedetfor 1848. Mexiko havde da ikke overdraget California for 15 Millioner Dollars. Og de Forenede Staters Historie og maaske Verdenshistorien vilde præsentere sig anderledes.

John Bidwell var en af Lederne i den første Karavane, der kom over Land i 1841. Han førte Dagbog over Rejsen. Han var John A. Sutters første Mand i flere Aar, fik selv et *Grant* i Nord California — kaldet *Colusa Grant* — i 1845. Solgte senere Landet til Oberst Semple. Købte Land andre Steder. Bidwell var Medlem af den første grundlovgivende Forsamling i 1849. Han var Brigade-General for California Milits under Borgerkrigen. Blev valgt til de Forenede Staters Kongres i 1864 og var Forbundspartiets Kandidat for Præsident i 1892. Han er Grundlæggeren af Byen *Chico* og var en af Statens mest fremragende Borgere. Bidwell døde den 4. April 1900.

En Søndag i Guldlejerne.

EN DANSKER FINDER EN AF DE STØRSTE GULDKLUMPER

Minen, hvorfra denne anseelige Guldklump blev taget, tilhørte en Dansker, der kaldte sig *Ira Weatherbee* (hans danske Navn var *Vejrby* og maaske *Iver* eller *Ejnar* til Fornavn). Minelejet var beliggende ved *Sawmill Peak*, nær *Magalia*, i *Butte County*. *Weatherbee* havde stort Held med sig og blev en velhavende Mand. Han havde en Broder, der ligeledes var interesseret i Minedrift.

Om Fundet af den store Guldklump skriver Dagbladet *Sacramento Bee* den 22. Februar 1928:

MAGALIA'S 54-PUND GULDKLUMP

En Flok Minearbejdere kom en Dag som forrykte Mennesker myldrende ind i en Skænkestue i *Dogtown* (Hundebyen), nu kaldet *Magalia*. De greb fat i en af Gæsterne, løftede ham op paa deres stærke Arme og under Raaben og Skrigen plaserede de ham op paa Skænken, idet de højlødt opfordrede ham *to treat* (indbyde paa en Drik). Den robuste Guldgraver protesterede mod Kammeraternes voldsomme Optræden og vilde vide Grunden til al den Staahej. *No, you treat first* (Nej, Du skal traktere først) lød det i Kor fra de ellevilde Minearbejdere.

Drikkevarerne blev bestilt og sat frem. Ira Weaterbees Skaal blev drukket, og nu raabte Minearbejderne i Munden paa hinanden om det store Fund. De var just kommen op ad Bakkeskraaningen fra Weaterbees Mine, hvor man imellem Sten og Grus og mindre Guldklumper havde fundet en vældig stor Guldklump af næsten rent Guld, der vejede 54 Pund (amerikanske Pund).

Manden, der paa en saa eftertrykkelig Maade var bleven opfordret til at traktere, var Ira Weaterbee, en af Ejerne af Minen.

Guldklumpen var fremkommet ved *hydraulisk Proces* (Vandkraft) og var gledet ned ad Bakkesiden. Dette skete i August 1859. Foruden den store Guldklump, fandt man den Dag mindre Guldstykker iblandet med Sten; Dagens Udbytte havde ialt en Værdi af 13,690 Dollars.

Den store Guldklump blev smeltet og udgjorde da en massiv Guldbarre, vejende 49½ Pund, Værdi 10,690 Dollars eller omkring 55,000 Kr.

For de Penge Weaterbee indvandt i denne Mine købte han et Hotel i Chico, hvilket senere nedbrændte. En anden Dansker, Billy (Vilhelm) Hansen, var i nogle Aar i Kompagniskab med Weaterbee. Hansen levede endnu (1937) og boede i den lille By Paradise, Butte County. Hansen er langt oppe i 90-Aarene og hans Hukommelse svigter ham. Han kan ikke huske, naar han sidst saa Weaterbee, og erindrer heller ikke hvor Weaterbee kom fra i Danmark; han kommer selv fra Ringkøbing Egnen.

I *Butte County History* staar der, at Ira Weaterbee kom over Land til California i 1849 og var en af de første Guldgravere i Butte Country. Minen ejede han sammen med Phineas Willard og Wyatt M. Smith. Den store Guldklump er anført i Historien med Navnet *Dogtown-Nugget* (Hundeby-Guldklumpen). Det er den største Guldklump, der er fundet paa den Egn. *Dogtown* (Hundebyen) har Navn fra en Flok Hunde, af forskellige Racer, der ejedes af en fransk Dame, der boede der paa Egnen. Senere forandrede man Navnet til *Magalia*.

*“Oh, Susanne, græd ikke mer for mig,
Jeg rejser til California
og graver Guld til Dig.”*

Hasardspil blandt Guldgraverne.

DANMARKS SKIBSFART TIL CALIFORNIA I 1849 OG EFTERFØLGENDE AAR

Nedenstaaende Statistik viser, at Danmarks Skibsfart til California i 1849 og næstfølgende Aar har været meget betydelig. Sveriges og Norges Skibsfart angives ligeledes. Det fremgaar af Statistikken, at mange danske Skibe anløb San Francisco Havn længe før det første Skib fra Broderlandene kom hertil; der var ogsaa mange flere danske end norske og svenske Skibe.

Denne betydelige Skibsfart i Forbindelse med, at ikke saa faa Danske havde bosat sig i California, gav Anledning til, at Kong Frederik VII den 5. Juli 1850, paa Udenrigsministeriets Anbefaling, bifaldt Oprettelsen af et dansk Konsulat i San Francisco. Konsulatet blev først bestyret af Købmand E. A. Suwerkrop, der havde været dansk Konsul i Honolulu paa Sandwichøerne til 1848 og nu var i San Francisco. (Fuldstændig Beretning om Konsulatet i California vil findes i et særskilt Afsnit her i Bogen).

Uddrag fra den officielle Liste af Skibe, der ankom til San Francisco i de ni Maaneder fra 1. April 1849 til 31. December 1849.

Danske Skibe

Ankomst	Skibets Navn	Sidste Klaringssted
2. April 1849	Brig Emil	Valparaiso
2. April 1849	Bark Wilhelmine	Valparaiso
13. April 1849	Skib Neptune	Valparaiso
16. April 1849	Bark Hadisholos	Valparaiso
6. Maj 1849	Skonnert Matilde	Mazatlan
11. Maj 1849	Skonnert Emma	Kina
15. Maj 1849	Skib Adelpida	Valparaiso
18. Maj 1849	Brig Elba	Valparaiso
27. Maj 1849	Skib Cirops	Valparaiso
27. Maj 1849	Skonnert Johanne & Olof	Mazatlan
15. Juni 1849	Brig Marie	
9. Juli 1849	Brig Matilde	Mazatlan
20. Juli 1849	Bark Marie	Hong Kong
9. August 1849	Brig Henriette Sophie Skonnert Johanne & Olof	Valparaiso Mazatlan
1. September 1849	Olof	
11. September 1849	Skib Kodan	Calloa
13. September 1849	Bark Wilhelmine	Panama
21. December 1849	Skib Anarokles	Valparaiso
29. December 1849	Bark Valdemar	Montevideo

Svenske Skibe

Ankomst	Skibets Navn	Sidste Klaringssted
12. Oktober 1849	Skib Prins Charles	Buenos Aires
11. December 1849	Brig Experiment	Valparaiso
21. December 1849	Brig Cecella	Valparaiso

Norske Skibe

Ankomst	Skibets Navn	Sidste Klaringssted
9. August 1849	Skib Oscar	Rio de Janeiro
20. November 1849	Brig North Pole	Valparaiso

I Aaret 1850 kom der atter mange danske Skibe til San Francisco. Det nøjagtige Antal kan ikke gives, da mange af Optegnelserne i den officielle Rapport til Dels er blevet udvisket af Vand og Fugtighed og derfor ulæselig.

I Aaret 1851 kom ialt 847 Skibe til San Francisco, deraf 12 danske, 4 norske og 4 svenske. I 1852 kom der 10 danske, 2 norske og 5 svenske.

Fremmedfødte danner Foreninger.

De forskellige Grupper af Udlændinge følte en naturlig Trang til at komme sammen og i de første ti Aar blev der stiftet Foreninger af følgende: Switserne 1849, Franskmændene 1851, Irlænderne 1852, Tyskerne 1854, Slavonierne 1857, Italienerne 1858, Skandinaverne 1859 og Spanierne 1860.

SAN FRANCISCO I 1850-AARENE

AASNART Rygtet havde bragt Bud ud over Verden, at der var fundet Guld i California, strømmede Folk dertil. Over Land kom de store Karavaner af Prærie-Skonnerter. Ad Søvejen kom hundreder og atter hundreder af Skibe. Hver eneste Dag saa man de mange hvide Sejl, som en Sværm af mægtige Fugle komme anstigende ind gennem den gyldne Port — the Golden Gate.

Skibene bragte foruden Mandskabet saa mange Passagerer, som det var muligt at føre med. Hver eneste brugbar Plads var optaget af de kommende Guldgravere, hvert Skib var som en hel lille By. Men ikke saa snart havde Skuden kastet Anker ude i Bugten, før Skibet blev forladt. Alle skulde afsted — Guldet vinkede; i fleste Tilfælde blev kun Kaptajnen tilbage. Mange af disse Skibe blev sejlet paa Grund og blev benyttet for Varehuse eller omdannet til Hotel eller til Brug for Beværtning eller anden Forretning. En stor Skude blev købt af Kommunen for et Fængsel, et andet Skib blev benyttet som Sindssygeanstalt. Det var en mærkelig By. Landingsbroerne, om man kan kalde dem saadan, var nogle Brædder, der var fastgjort til Træstammer, der stak ud fra Mudderet.

Efterhaanden kom mange af Guldsøgerne tilbage fra Minerne. Der var Penge at tjene ved andet Arbejde og San Francisco blev Centralpunktet for Handelen. Her udlossedes Provianten og sendtes herfra til Minelejerne.

Varehusene blev somme Tider overfyldt og store Stabler af al Slags Gods blev opstabled her og der, kun beskyttet af et Skibssejl. Mange af Butikkerne var en Sejldugsbod med aaben Forside og prangende med Skilte i alle Sprog. Her og der læste man: *Her tales Dansk*. Andre Butikker og Beboelseshuse var kun halvt færdige. Der var ingen Orden i noget som helst, alt var *et* Virvar; men der var Travlhed allevegne, en vild, hensynsløs "Gaaen-paa".

Noget lignende havde Verden aldrig set før, i al Fald ikke i den Udstrækning. I 1849 var der kommen Tusinder af Guldsøgere over Land og ligeledes ad Søvejen. Og i 1850 kom der over 36,000 alene ad Søvejen, over Panama eller "rundt Hornet". Alle Racer var repræsenteret og alle

Tungemaal blev talt. Det var et Samfund, uligt noget andet man havde set før — et Babylon.

Borte fra Fødelandets Love, fra Folkeanskuelser, fra den vante Leve-maade og fra Hjemmets Indvirkning, var der intet, der kunne lægge en Dæmper paa den mere Ubefæstede i denne vilde, higende Attraa for det, de fleste tidligere kun havde kendt af Navn — Guld! Guld! Guld!

Det var som en mægtig allieret Hær, hvor alle stod bundne i et fælles Formaal, med en fælles Krigskasse, men hvor Samholdet var afhængig af bevæbnet Neutralitet. Revolveren sad i Bæltet paa enhver, Bowiekni-ven stak ud fra Bukselinningen. Og selv om langt de fleste i denne Sammenblanding af Mennesker fra næsten al Verdens Lande i Grunden mente det godt og ikke vilde gøre nogen Uret, saa var der dog en stadig Usikkerhed, man havde saa lidt Begreb om hinandens virkelige Værd. Nogle af de Skydeaffærer, der fandt Sted i de første Aar efter Guldfundene var begrundet i Misforstaaelse og uden egentlig Grund. Blandt de mange Tusinder kunde man vente at finde adskillige med forbryderiske Tendencies og ikke saa faa var Folk, der var bleven straffet og som Fødelandet var glad for at blive kvit; et stort Antal kom fra de engelske Forbryderkolonier i Australien. Det var nærmest disse sidstnævnte, der gav Anledning til, at der blandt Borgerne blev dannet *Vigilance Committees*, der paatog sig Øvrighedens og Politiets Tilsyn og gjorde kort Proces med de forbryderiske Elementer. Morderne blev hængt i den nye Bys fornemste Kvarter, Portsmouth Square paa Kearny Street—og i Folkets Paasyn, til Skræk og Advarsel.

I Aarene 1848—51 var San Francisco hjemsogt af store Ildebrande, nogle af dem var sikkert paasat af lovløse Individder, som under Branden fik Løjlighed til at røve hvad der laa for Haanden af Guldstøv, Penge og al Slags Gods. Den første store Brand fandt Sted i December 1849 og Varer til en Værdi af over en Million Dollars gik tabt. En anden større Ildebrand fandt Sted i Maj 1850, da hele Kvarteret mellem Kearny, Clay, Montgomery og Washington Streets gik op i Luer. Nye Bygninger, af bedre Kvalitet, blev opført; men i Efteraaret var der atter en stor Ildebrand og der havde været et Par mindre Brande i Sommerens Løb. Den enorme Brand den 7. Maj 1851 viste sig dog, at blive langt den største. Paa nær enkelte Huse gik hele Forretningskvarteret og en stor Del af den omliggende Bydel tabt — omkring 26 squares — og Tabet var over 10 Millioner Dollars. Kun seks Uger efter var der atter en større Ildebrand; men saa blev der gjort Foranstaltninger for at forhindre Brandfaren. Man begyndte at opføre solide Stenbygninger og da man ikke skyede nogen Udgift, fik man Mursten og andet Materiale sendt ud paa Clipper Skibe fra New York og Boston, selv fra Kina.

Det er symbolsk for San Francisco, at Byen i sit officielle Segl bærer Fuglen *Phønix*, thi Gang paa Gang opstod Byen af sin egen Aske, skønnere og mægtigere end før. Og tro til Phønixmyten fremstod Byen ved den gyldne Port prægtigere end nogensinde før, efter den sidste og største af alle Ulykker — Jordskælvet og Ildebranden i 1906.

En af de største Stenbygninger *Montgomery Block*, Hjørnet af *Montgomery* og *Washington Streets*, opført 1853, trodsede Jordskælvet og Branden i 1906; Bygningen staar der endnu. Den blev opført af Materiale, ført ud fra New York. Denne gamle, men massive Bygning har i forskellige Perioder huset mange af Byens ledende Forretningshuse, Pengeamatadorer, Konsulatskontorer o. s. v. Her var en stor Del af Pioneren Sutros uvurderlige Bibliotek i 1906 og blev derved reddet. (Det danske Blad "Bien" havde Kontor der siden 1. Marts 1899. Da Jordskælvet kom i 1906 væltede Skorstene og Murværk ned over Trykkeriet og ødelagde det; men det var ogsaa den eneste Part af Bygningen, der blev rampone-ret. Bladets Kontor var i øverste Etage, lige under de høje Skorstene).

The Civic Center i Begyndelsen af 50-erne var *Portsmouth Square*, *Kearny* og *Washington Streets*. Her var ogsaa *Jenny Lind Teatret* (den svenske Nattergal sang jo for Guldgraverne paa sin Færd gennem Staterne i 1849). I 1852 købte Byen Teatret og fik det omdannet til *City Hall*. Der var store Etablissementer for Hazardspil, Udsækkningssteder, Hotel m. m.

Alle Diligencer og Omnibusser for *South Park* (Byens mest fashionable Residenskvarter, 3die og *Brannan Streets*), for *Dolores Klosteret*, for *Presidio* og andre Steder havde Holdeplads ved *Portsmouth Square*. Her var ogsaa Brandvæsen og Politistation. *Yerba Buena Kirkegaard* var ved *Market*, *McAllister* og *Larkin Streets*, der hvor nu er *City Hall* og det smukke *Civic Center*. *Lone Mountain Cemetery* (*Laurell Hill Begravelsesplads*) var den Gang en lille Dagsrejse fra Byen.

Postforbindelsen med Yderverdenen var een Gang om Maaneden med Damper fra New York. Den Dag *Posten* kom, var almindelig Helligdag og Folk stod ofte i Dagevis udenfor Postkontoret for at vente paa Breve. Løse Individuer, som havde afbrudt Forbindelsen med deres Slægt, og nogle, som ikke ventede at faa Brev, stillede sig i Kø sammen med de andre og fik ofte 10, 20 eller 50 Dollars for at "sælge" deres Plads i Rækken. Saasnart Fyren havde solgt sin Plads, stillede han sig i Række igen og kunde herved tjene en betydelig Sum i en Dag eller to; maaske den eneste Fortjeneste han havde gennem Maaneden. Minearbejderne, der længtes efter Breve fra Kone og Børn eller Forældre og var kommet ind fra Minerne for at faa det kære Budskab fra dem derhjemme, var

villig til at betale enhver Pris for at faa deres Ønskers Maal opfyldt saa hurtigt som muligt.

Senere fik man hvad man kaldte "*Pony Express*". Det var Ryttere, der paa hurtigløbende Heste red over Bjerge og Dale med Breve og andet Sendebud paa Turen mellem San Francisco og de østlige Stater. Der blev naturligvis skiftet Hest og Rytter paa den lange farefulde Vej, hvor Indianerne og Ugeringsmænd lurede paa de Vejfarende. Først i 1863 fik San Francisco daglig Brevpost, da Union Pacific Banen begyndte; men det var dog først i 1869, at der blev almindelig Togforbindelse til San Francisco.

Guldgravere venter paa Brev fra Hjemmet, udenfor Posthuset i San Francisco.

Terrænet i San Francisco var helt forskelligt fra nu. Der var Vandløb, der snoede sig ind i Landet, Bakkedrag og Dale, som nu for en stor Del er udjævnet. I "*Happy Valley*", hvor nu er 1ste og 2den, Mission og Market Streets, var der i 1849—50 over 1000 Telte.

Pleasant Valley var fra Stranden udad mod Howard Street. *Sidney Town* var omkring ved Foden af Telegraph Hill; her holdt Forbrydere og alt Afskum til. Saa var der *Mission Valley*, *Little Chile*, *Spring Valley* osv.

De stærke Regnfald i 1849—50 gjorde sit til, at Byen ikke var nogen særlig attraaværdig Plads at sætte Bo. Der var ingen Kloaker eller Udløb for Vandet. "Gaderne" var til Tider som et eneste Mudderhul, ofte maatte man i stærke Tov trække Mennesker og Heste ud af Pløret for

at de ikke skulde omkomme. Man havde simpelthen ikke Materialet for at nedlægge Fortove, endsige bygge Gader. Der var kun et Par Brønde i San Francisco, saa det meste af Drikkevandet blev i den første Tid ført over fra Capt. Richardsons Ranch i Sausalito. En Nordmand, Benjamin A. Henriksen (født i Christiansand 2. April 1814 og kom til San Francisco i Aug. 1849) saa her en Lejlighed til at tjene Penge. Han købte nogle Byggegrunde paa Kearny Street, mellem Pine og Bush. Henriksen,

To af de mange Skibe, der blev forladt af Mandskabet efter Ankomsten til San Francisco. Nogle af disse Skibe blev benyttet som Boliger, da det var umuligt at faa Brædder og andet for Opførelsen af Huse. Skibet "Apollo" til venstre blev indrettet som Beværtning og Hotel og det andet Skib er Briggen "Euphania", der var den lille Bys Fængsel.

der af Profession var Skibsbygger, opførte Hus og lod grave Brønde paa sit Land. Drikkevandet solgte han for 1 Dollar pr. Tønde og han havde en rivende Afsætning. Saa lod han grave Brønde andre Steder i Byen og ligeledes i Sacramento, Stockton, Oakland og Alameda. Han tjente en Formue paa denne Bedrift. Henriksen var i nogle Aar Præsident af

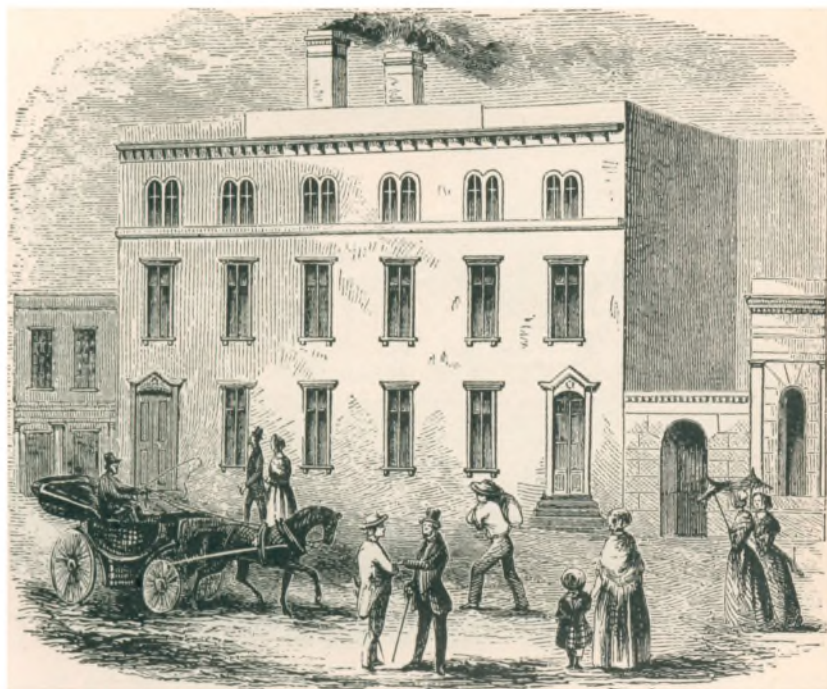

Skandinavisk Forening og var Medlem af *Pioneer Society*. Han døde 14. April 1886.

Der var ingen Gadelys. Hvis man i Nattens Mulm og Mørke vovede sig ud, benyttede man Lygter. I Oktober 1850 fik man de første Gadelamper paa Merchant Street. Der benyttedes Olje og Udgifterne blev afholdt ved offentlig Subskription, Kulgas blev først anvendt i 1854.

Rotterne var en sand Plage, de var sorte, brune, graa; graadige, ødelæggende Uhyrer og i en saadan Mængde, at man ikke havde Fred for dem hverken ved Dag eller Nat, Lopperne, store og glubske, gjorde ikke Tilværelsen bedre.

Eventyret havde aabenbart ogsaa sin Vrangside.

Den første Mønt (Mint) i San Francisco.

Pengeværdi var en uklar Forstaaelse. Man saa med Følgt paa de mindre Pengestykker — *four bits*, en halv Dollar, var det mindste Betalingsmiddel, selv for en nok saa ringe Tjeneste. *Gold Dust* (Guld Støv) var det gængse Byttemiddel. Ikke alene amerikansk Mønt, men Pengestykker fra alle Lande blev modtaget som Betalingsmiddel, og Værdien blev sat i Forhold til Møntens Størrelse i Sammenligning med ameri-

kansk Mønt, ikke den aktuelle Værdi. Der var Pengestykker fra Spanien, Mexico og Peru, franske Penge, tyske, engelske, svenske og danske Penge osv. Da der var saa stor Mangel paa Pengestykker blev det tilladt visse Firmaer at slaa 5 og 10 Dollar Guldstykker, ja selv 50-Dollars-Mønt; men det viste sig snart, at dette Arrangement blev misbrugt. I April Maaned 1852 anlagte Regeringen *San Francisco Mønt*.

For at give en Ide om Pengevurderingen skal nævnes nogle Eksempler. *Parker Hotel*, en 2-Etagers Træbygning med 60-Fod Facade, indbragte en aarlig Leje af 12,000 Dollars. *El Dorado* Spillebank indbragte 40,000 Dollars i Leje om Aaret. Tjenestefolk fik fra 100 til 200 Dollars om Maaneden, almindelige Arbejdere 8 til 10 Dollars om Dagen, Haandværkere saa højt som 6000 Dollars om Aaret.

San Francisco's Befolkning ved Bryggen, naar Dampskibet fra New York to Gange om Maaneden kom i Havn.

Værdierne skiftede saa kolossalt i de første Par Aar, at de heldige kunde blive umaadelig rige i Løbet af kort Tid, andre kunde miste alt. En Historiker fortæller om et mærkeligt Tilfælde: En Mand i San Francisco var død insolvent til et Beløb af 41,000 Dollars. Hans Bo blev af forskellige Grunde ikke opgjort til Aaret efter, og Værdien af Boet gav da hans Arvinger en aarlig Indtægt af 40,000 Dollars.

Paa den anden Side var der mange, der mistede alt det de ejede, ved uheldig Spekulation. Prisen paa Varer var ligesom nu afhængig af Efterspørgselen og der var ofte et urimeligt stort Lager af saa det ene og saa det andet. Det fortælles, at der af Sko og Støvler en Gang var saa mange, at enhver Mand i California kunde faa halvtreds Par hver. Med visse Klædningsstykker var det noget lignende. Af Skraatobak var der paa et Tidspunkt i 1850 saa meget, at der var nok for hver eneste Mand for over et halvhundred Aar. De store Ildebrande hjalp til at udjævne disse Misforhold.

Frisk Mælk, Smør, Frugt og Køkkenurter var dyre Varer. Mælk kostede 1 Dollar pr. Quart (Pot) og Grønsager blev betalt med den Pris de Handlende forlangte og den var høj. Friske Varer var en Delikatesse, som ikke alle kunde tillade sig.

“Yerba Buena Cemetery”, den første Begravelsesplads i San Francisco. Paa denne Plads er nu San Francisco's City Hall og det smukke Civic Center, med de mange monumentale Bygninger.

Hazardspil var ganske almindelig og mange af de professionelle Spillere hørte til Byens Honoratiores og blev set op til som Værnere af Lov og Orden. Hele Tilværelsen var i Grunden et eneste Hazardspil og intet i den Retning vakte Anstød.

Den første protestantiske Menighed — Presbyterian — blev stiftet den 20. Maj 1849 med seks Medlemmer og noget senere kom der Baptist, Congregational, Protestant Episcopal og Lutherske Kirker. I den første

Tid søgte Katolikerne til Mission Dolores, senere blev der bygget mange katolske Kirker.

Det var en mærkelig By med alle Racer og alle Slags Mennesker og hvor mange forskellige Sprog summede een om Ørene; men Yankeeen var den dominerende og han forstod at drage de andre ind under sin Synsvinkel, hvilket ogsaa var den heldigste Løsning i et amerikansk Land.

En af de ældste Begravelsespladser "Lone Mountain Cemetery", senere kaldet "Laurel Hill Cemetery". I det nord-vestlige Hjørne er Den skandinaviske Kirkegaard.

Førdragelig og venligsinde som denne amerikanske Pionertype var, blev der et godt Forhold mellem disse og de fremmedfødte. De gamle Pionerer forstod at vurdere hvad de fremmedfødte havde bragt med sig fra Hjemlandenes gamle Kultur og der blev ikke øvet nogen Tvang for at hemme det Samvær, der ganske naturligt havde udfoldet sig indenfor de fremmedfødte Grupper. Alt hvad Yankeeen insisterede paa var ærligt Samarbejde for det fælles Fædreland — Amerika — og løvrigt i Fællesskab nyde de Fordele Landet kunde byde paa. Paa den anden Side blev de fremmedfødte loyale og gode Borgere i det Land, de havde valgt for deres fremtidige Hjem.

Det, der er bestemmende for Udvandrerens Fremtid i det fremmede Land han ønsker at gøre til sit Land, er først de gode Kvaliteter han har bragt med sig af sin Slægt og Races Nationalejendommeligheder og hans egne personlige Anlæg; men sidst og ikke mindst er hans fremtidige Liv og Færd afhængig af og vil blive tilskaaet af de særegne Vilkaar han maa føje sig ind under. Udvandrerens maa nødvendigvis give Afkald paa en Del af det, der er karakteristisk for Slægten; men til Gengæld indhøstes nye og bredere Livssyn. Det beror paa Mennesket selv at optage det bedste af det nye og til samme Tid bevare den gode Arv, han fik med sig fra Hjemmet.

Ledende Borgere i San Francisco slutter sig sammen i en "Vigilance Committee", for at opretholde Lov og Orden. De værste Forbrydere blev hængt.

I 1850 og 1851 og senere blev der paa Sejlskibe sendt Mursten og andet Bygningsmateriale fra Boston, New York og andre Havne paa Atlanterhavskysten til San Francisco. Et Par Ladninger Mursten kom fra Kina. En Svensker ved Navn C. W. Lubeck, der var kommet til California kort efter de første Guldfund, fik en Skibsladning af Huse sendt fra Sverig, Brædder, Stolper og alt andet blev tilsavet efter bestemte Planer, ladet paa Skibet, og saa sammensat ved Ankomsten til California.

I *History of Sonoma* fortælles det, at en Brig *Anna Marie* bragte Mate-

rialet for Husene til San Francisco i 1851. 6 af Husene blev solgt til Nybyggere i Sonoma County. Resten af Husene er formodentlig bleven solgt i San Francisco. Lubeck var en af Stifterne af *Skandinavisk Forening*. Han ejede *Lobra Vista Ranch* i Sonoma County. Lubeck døde i 1892.

Folketællingen i Januar 1860 viser, at der den Gang var 1328 Danske i California. Der var 1800 i Utah (Mormoner); 50 i Oregon og 25 i Staten Washington. I hele det øvrige Amerika var der 6500 Danske. Ti Aar før, i 1850 (Januar) var der i hele Amerika 1875 Danske, deraf 92 i California, 2 i Utah og 2 i Oregon.

Man vil heraf se, at Indvandringen af Danske til California var meget stor i 50-Aarene. Dette havde først og fremmest sin Grund i Guldets Tillokning; men maaske havde ogsaa de hjemlige Forhold noget at gøre dermed. Danmark var just kommen over 3-Aars Krigen 1848—50, der fik et saa lykkeligt Udfald for Fødelandet. Ungdommen var oplagt til Eventyr og Daad. Selv blandt de helt Unge, de store Drengene, som ikke var med i selve Krigen, men som med Ungdommens Sværmeri havde fulgt Soldaternes og Flaadens Færd gennem den sejrriege Kamp, opstod der Længsler om Eventyr. Eventyrlandet, Alverdens Eldorado, California vinkede.

At denne Opfattelse er mere end Indbildning, kan man ikke tvivle om, naar man har lyttet til de gamle Pionerers Fortællinger om Drengearene derhjemme under 3-Aars Krigen.

At der i de unge Danske, der kom til California i 50-Aarene var en Bevidsthed om at ville noget, viser de historiske Beretninger. Og blandt de Tusinder, der strømmede til California efter Guldfundene var der maaske ingen, der var bedre udrustede til at gribe de store Muligheder i dette nye Land, end de fleste af de unge Danske, der kom hertil. Som de fleste andre, søgte de først Guldlejerne, for snart efter at komme ind til det, Danskerne forstaaer sig paa — Sølivet eller Landbrug.

I et senere Afsnit skal jeg fortælle om den Andel den danske Sømand havde i Californias Opvækst. Den danske Sømandsstand var i de tidligste Dage den ledende indenfor Søvæsenet og hvad dertil hører. Selv i vore Dage indtager den danske Sømandsstand i California en anset Plads. At et stort Antal af de Sømænd, der kaldte sig Danske, kom fra Als, Flensborg og andre Steder i Slesvig kan tages som et vægtigt Bevis for den sønderjydske Befolknings Trofasthed og Kærlighed til Fædrelandet.

Derimod var der et andet Element, et andet Folk, der kom fra de sønderjydske Landsdele, men som ikke var venligt stemt mod Danmark. Det var de saakaldte Slesvig-Holstenere, der efter Oprørskrigen mod deres gamle Fædreland, landsforviste sig selv og i store Mængder kom til Amerika og mange til California.

I mine Bestræbelser for at finde Materiale for denne Beretning om Landsmænd, har jeg ofte fundet danske Navne, der blev baaret af Mænd, fødte under dansk Flag, men som var fjendtligsindede mod Danmark. I Mandtalslisterne og andre Steder betegner de sig som fødte i *Slesvig-Holsten* og kun i enkelte Tilfælde har jeg fundet tysktalende Slesvigere, der har paategnet sig: født i Danmark. Jeg har ikke tænkt, at et Værk, skrevet om Danske, skulde indbefatte saadanne, som, selv om de var født under dansk Flag, var Fædrelandet fjendsk, og jeg har derfor ikke optaget dem i disse Meddelelser. Kun i et Par Tilfælde, hvor Vedkommende kom herud med danske Skibe eller bevisligt har vist deres danske Sindelag, har jeg gjort Undtagelser.

Det skal her nævnes, at mange af disse Slesvig-Holstenere sammen med Prøjserne, under Krigen i 1864 holdt Massemøder i Platts Hall i San Francisco, for at udtrykke deres tyske Sympatier. Og de stiftede ligeledes en "Schleswig-Holstein Verein". Fraset Demonstrationerne i Krigsaaret 1864 har Tyskerne, eller i denne Forbindelse Slesvig-Holstenere, aldrig vist noget fjendtlig Sindelag mod deres danskfødte Medborgere her i Staten. Tværtimod, mellem tyske og danske Naboer er der altid god Forstaaelse og Tyskerne som Helhed betragter Danskerne som et nær beslægtet Racefolk, hvor i det højeste kun Sproget skiller.

Mange mener og saaledes er det ogsaa bleven skrevet af danske Forfattere, at de Danske, der kom til California efter Guldfundene i 1848 og i de næstfølgende Aar kom herud i de store Karavaner af "Prærie-Skonnerter". Det var dog en forholdsvis ringe Del, der kom hertil ad den Vej. Danske, der boede i Atlanterhavs Byerne foretrak Rejsen over Panama og derfra videre som Passagerer paa Skibene for San Francisco; men den langt overvejende Part var Søfolk, der enten tog Hyre paa Sejl-skibene og "rundede Hornet" eller som i flere Tilfælde købte Andel i en eller anden Skude, der saa blev udstyret og provianteret for den lange Rejse rundt Cap Horn, medtagende saa mange Passagerer, som det var muligt at stuve sammen. Andre danske Søfolk kom herud med danske, tyske eller engelske Skibe fra Havnestederne i Europa og andre Steder.

"Englishmen and French,
German, Dutch and Danish,
Chattering Chinese,
Portuguese and Spanish;
Men of every Nation,
Birds of every feather,
Honest men and rogues
Hurtled up together."

DEN DANSKE SØMANDSSTAND

OM NÆVNT var langt den overvejende Del af de Danske, der kom til California i 1849 og i 50-Aarene, danske Sømænd, der vant til Strabadser og Farer af forskellig Slags særligt var skikket til at give sig i Lag med det strenge, opslidende Arbejde i Guldminerne, thi ligesom Sømanden maa tage sin Tørn i Arbejdet i al Slags Vejr, saaledes maatte ogsaa Guldgraverne døje meget ondt under de omskiftende Vejrforhold. Minearbejdernes Kaar var maaske værre end Sømandens. Der var ingen Kahyt at ty til, i heldigste Tilfælde havde han en simpel Bræddehytte som Soveplads og maatte dele denne med Flokke af store graadige Rotter og al Slags Kryb. Dertil var Minearbejdernes Klæder næsten altid drivvaade, da Guldet jo skulde udvindes fra Grus og Sand og man derfor maatte vade i Vand og Pløre. Føden var for det meste daarlig. Den frygtelige Diarree var ganske almindelig, der indtraadte andre Sygdomme og hundreder af før stærke og robuste Mænd fik en ubetimelig Død eller deres Helbred fik et Knæk, som de aldrig overvandt.

De danske Søgutter fik da ogsaa inden ret længe deres Eventyrlyst tilfredsstillet og efterhaanden kom de tilbage til deres gamle Virksomhed — Sølivet. Og der var god Brug for dem. Der skulde transporteres Varer fra Plads til Plads indenfor Bugten og op ad Floderne til Guldminelejerne og saa var der Handelen med Kystbyerne og de oversøiske Forbindelser. Nogle af de danske Sømænd havde allerede straks, efter at de kom herud, sluttet sig til den vante Gerning og var travlt beskæftiget med at fragte Gods fra det store Center i San Francisco til de smaa Havnebyer og Landdingssteder. De gjorde ogsaa Forretning paa egen Haand, omhuggede Træer ved Sacramento Flodens Bredder og andre Steder, savede Træstammerne i visse Længder til Brug i forskelligt Øjemed, og solgte det i San Francisco og i Minebyerne. Fragten med Kvæg var betydelig og som San Francisco voksede, tiltrængtes der foruden Tømmer ligeledes Sten og Grus.

Mange lod selv deres Skibe bygge. Danske Tømmermænd gav sig i Lag med Skibsbygning. Det var mest *Scows*, fladbundede Skonnerter, der passede for Farvandet i Bugten og Floderne; men der var ogsaa større Skibe for Fart ude paa Oceanet. Man behøvede ikke længere at gaa til

Minerne for at finde Guldet. Saa skrev man hjem til Slægt og Venner om de gode Udsigter og nye Skarer af unge danske Mænd satte Kursen mod Vidunderlandet — California.

Skibsfarten aabnede op mange Felter, der stod nær til den. Der var Skibsprovierantering, Sejlmageri etc., adskillige Danske kom ind til det og gode Stillinger. Flere af Skibsførerne blev Skibsredere og havde Part i mange Skibe. Nogle anlagde Savskærerier og købte store Strækninger af Skovland. *Iversens Landing*, *Hansens Landing* fortæller om, at nogle af disse entreprenante Landsmænd havde deres egen Havnestation. De var med til at anlægge og var Lederne indenfor de store Fiskerier i Alaska. I 60-Aarene var flere Baade- og Skibsbyggerier i fuld Sving. Paa *Bendixens Skibsværft* i Eureka blev der i Aarenes Løb, under Bendixens Styre, bygget 115 større og mindre Fartøjer. En dansk Mand, *M. C. Holm*, anlagde det første Skibsværft i Oakland i 1850.

Der var i en lang Række af Aar mange danske Rederier, der raadede over eller havde Part i Snesevis af Skibe, større og mindre, der tilsammen udgjorde en betydelig Flaade.

Tidene skifter. De store Dampskibe har fortrængt Sejlskibene og de mange Rederier, ejet af Danske, eksisterer ikke længere. De gamle Pionerer er døde og den efterlevende Slægt er gaaet ind til andre Virkefelter, i nogle faa Tilfælde har nogle af Sønnerne endnu Andel i en Del Skibe. Det største og det sidste af de store danske Rederier, *Nelson Company*, ophørte i 1936.

Der var en hel Flaade af større og mindre Dampskibe og andre Fartøjer, som nu efterhaanden er bleven solgt. Siden Kaptajn Charles Nelsons Død i 1909 havde en Nevø, James Tyson bestyret Rederiet og anden Virksomhed i Forbindelse hermed. Nedbrudt Helbred var Aarsag til, at Tyson maatte opgive Virksomheden. Paa noget af det Land Firmaet erhvervede sig gennem Aarene, er der i den senere Tid fundet Oliekilder, der formenes at have en meget stor Værdi.

Den danske Sømandsstand har skabt sig en ærefuld Plads i San Francisco og Californias Historie. Det var de danske Søgutter, der var Foregangsmændene paa dette specielle Omraade og som ydede deres store Indsats i at grundfæste den ophøjede Stilling Byen og Staten i Dag indtager i Verdenssamfundet. Det unge Land trængte just til Folk af den Støbning, som den danske Sømand var kommen af, og de viste sig at være Pladsen voksen.

Senere Slægter, der kom herud, har nydt godt af det gode Renome og det gode Omdømme, hvormed disse Pionerers Navne holdes i Ære, ligesom disse første danske Pionerers Foretagsomhed, Ærlighed og Uforfærdet-

hed har kastet Glans over det Land, de aldrig glemte eller fornægtede — deres Fødeland Danmark.

Norske og svenske Sømænd, der kom herud, sluttede sig sammen med Danskerne og der var et godt og kammeratligt Forhold. Man stod hinanden bi i Forretning og støttede hinanden paa forskellig Maade.

I det efterfølgende vil Læserne finde Levnedbeskrivelser om mange af de første danske Pionerer, som kom til San Francisco som unge Sømænd, og som paa saa mange Omraader — ogsaa udenfor Søværnet — blev Foregangsmænd og Ledere.

Kaptajn A. C. Freese

Kaptajn A. C. Freese (Fris)

Født i 1833. Hans Forældre var Danske. Som lille Dreng gik han i Skole i Oldeslohe og senere frekventerede han en Skole i København. Hans Lyst stod til Søen og kort efter Konfirmationen forlod han Hjemmet og efter nogle Rejser med danske Skibe, kom han 19 Aar gammel til San Francisco i Oktober Maaned 1852. Han var nogen Tid Guldgraver, men blev snart ked af dette Liv og kom tilbage til Søen. I en Del Aar

sejlede han mellem San Francisco og Kina, men fik saa Arbejde hos et Firma, der forestod Ladning og Losning af Skibe. Her var han nogen Tid, og begyndte saa *Freese Stevedore Company*, som han oparbejdede til en meget stor Forretning.

Det var Kaptajn Freese, der paatog sig at anlægge *Oakland Jetties*, de lange Moler der strækker sig ud fra Oakland og hvor Jernbanelinien fører ud til Færgekajerne. Det var et betydeligt Stykke Arbejde, der vakte stor Opmærksomhed i de Dage. For at udfylde og anlægge disse Moler maatte der anskaffes henimod 70,000 Tons Stenmasser og Klippeblokke.

Det var ligeledes Freese, der anlagde de første *Spring Valley Reservoirs* (store Vandbeholdere) i Nærheden af San Francisco. Hertil benyttes langt over 40,000 Ton Grus og Sten. Han havde ofte flere hundrede Mænd i Arbejde.

Under Borgerkrigen anmodede Indbyggerne i San Francisco og det øvrige Cal'ifornia Regeringen om, som en Betyggelse for mulig Overlast, at sende et Krigsskib til San Francisco Bugten. Regeringen samtykkede og en Kanonbaad *Commanche* blev skilt i enkelte Dele og lastet paa Skibet *Aquila*, der saa satte Kursen rundt Cap Horn for San Francisco. Skibet ankom i Eftersommeren 1864 og blev hilst med Jubel af Befolkningen, men det var dog nærved, at California havde mistet sit Krigsskib, da *Aquila* nemlig forliste et Par Dage efter Ankomsten i Havnen.

Kaptajn Freese reddede Situationen, idet han med sine Mænd fik *Aquila* paa ret Køl igen, fik alle de forskellige Dele, der hørte til Kanonbaaden samlet sammen, Kanonerne sat paa Plads, og omsider var Vestkystens Krigsforsvar, Kanonbaaden *Commanche* i kampdygtig Stand og krydsede nok saa galant omkring langs Kystlinien til Skræk og Advarsel for Sydstaternes Pirat Skibe, der lurede paa Overfald. *Commanche* kom dog aldrig i Kamp. Den havde mange forskellige Uheld og en Gang i 1867, under nogle Skydeøvelser, havde den nær sprængt Krudtkammeret paa Yerba Buena Øen (Goat Island) i Luften. Man kaldte den en *hoodoo* (Ulykkesfugl) og af Frygt for at den skulde foraarsage flere Ulykker blev den opankret i Flaadestationen *Mare Island Navy Yard*, og man hørte aldrig mere Kanonerne Dundren fra dens Dæk. *Commanche* fik ikke en Gang en ordentlig Begravelse, den kunne have været benyttet som Skydeskive for andre mere moderne Krigsskibe og paa den Maade fundet en for et Krigsskib hæderlig Afslutning paa Tilværelsen. Istedetfor blev *Commanche* — Californias stolte *Dreadnaught*, der havde kostet 1 Million Dollars at bygge — i Aaret 1899 solgt som en Kul-Pram for 5000 Dollars. Og i denne beskedne Tilværelse er den senere bleven tumlet rundt i San Francisco Bugten.

Kaptajn Freese var en jævn og ligefrem Mand og tjenstvillig som faa. Hans Popularitet viste sig ikke mindst, da han begyndte at tage aktiv Del i det politiske Liv. Tre Gange blev han valgt til *Public Administrator* (den offentlige Arvforpagter) og hver Gang med overvældende Majoritet. Sit Embede bestyrede han med ubestridelig Ærlighed og overlegen Dygtighed. Før han blev valgt *Public Administrator* var han en Tid lang i Statens Tjeneste, bl. a. som *Pilot Commissioner* (Lods-Formynder). Han var ligeledes Medlem af *Vigilance Committee*.

Skønt Freeses Virksomhed i ualmindelig Grad bragte ham i Berøring med Byens Borgere i Almindelighed, tog han dog stor Part i det danske Foreningsliv. Han var en af Stifterne af *Skandinavisk Forening* (stiftet 1859), var Æresmedlem af den danske Klub *Norden* og Medlem af *Dania-afdelingen "Helga"* Ved større danske Festligheder saa man ham altid og han var ofte en af Festtalerne. Paa *Danskedagen* ved Udstillingen i San Francisco i 1894, en af de største danske Festligheder afholdt i San Francisco, var Kaptajn Freese Dagens Dirigent.

Kaptajn Freeses Død, den 16. Juni 1905, var et stort Tab til Byen og ikke mindst til den danske Koloni. Begravelsen var en af de største, der har været her i Staten. Det var et helt Folketog, der fulgte den gamle Hædersmand til Graven.

Freese var gift to Gange og et Par af de efterlevende Børn bor i San Francisco.

Kaptajn Charles Hansen.

Pioneren i Skovhugst og Tømmerhandel i California er en dansk Mand, Kaptajn Charles Hansen. I mange Aar var han den ledende paa dette Omraade og fik derfor Tilnavnet *The Lumber King* (Tømmerkongen). Han var født i København, rejste tidligt til Søs og kom i 1850 til California, hvor han ikke længe efter anlagde et af de første Savskærerier og en Tagspaansfabrik i *Redwood City*. Egnen der, særligt op imod og i Bjergegnene, var den Gang næsten en eneste stor Skov. Han var i Kompagniskab med en Mand ved Navn Ackerson. Firmaet ejede en Mængde Skibe, paa hvilke de fragtede Tømmeret til San Francisco og til Minelejerne.

I 1868 begyndte Firmaet ligeledes Forretning i Puget Sound. De anlagde en stor Savmølle og købte store Arealer af Skovland. Senere blev Firmanavnet forandret til *Puget Sound Lumber Company* og Hansen var Præsident. Hans Virksomhed var Aarsag til, at Byen *Tacoma* fik sin første store Start.

Kaptajn Hansen flyttede senere til San Francisco, hvor han afgik ved Døden den 17. Marts 1898. Han efterlod Enke og en Søn, Charles Hansen.

Hansens gamle Residens i Redwood City, som han solgte, da han flyttede til Tacoma, blev i mange Aar derefter benyttet som Nonne-Kloster.

Naar man i historiske Beretninger læser om *the Lumber King-Hansen* saa er det altsaa om den unge københavnske Søgut, der kom herud og fik "Kongenavnet".

Kaptajn Christian Lars Nelson.

Christian Lars Nelson (Nielsen) var født i Vedbæk ved København 1823. Hans Slægt var Søfolk og 16 Aar gammel gik han selv til Søs og kom til New Bedford, Massachusetts, i 1839. I de paafølgende Aar sejle-

Capt. C. L. Nelson.

de han paa alle Verdenshave. I 1851 forliste han paa Fiji Øerne og her gjorde han Bekendtskab med *Kaptajn Goodall*, et Bekendtskab, der senere hen førte til Grundlæggelsen af det store Dampskibsrederi Goodall & Nelson, senere Pacific Steamship Company i San Francisco.

Fra Fiji Øerne tog *Kaptajn Goodall* til Kina, medens Nelson tog Hyre til San Francisco. Paa det Skib, han sejlede med, var der en Besætning af Malayere. Da man var nogle Dage i Søen, gjorde de malayiske Ma-

troser Mytteri. De dræbte Kaptajnen, overmandede og saarede første og anden Styrmand og kastede dem ned i Lasten. De var dog ikke mere forslaaede, end at de formaaede at kravle hen over Lasten og faa fat i en Tønde Krudt, som de saa anbragte lige under Kahytten, i hvilken Matroserne gjorde sig til gode med Drikkevarer. Krudttønden blev ved en Lunte antændt og Kahytten sprængt i Luften, hvorved 12 Matroser blev dræbt, medens 3 andre sprang i Søen og druknede. Første Styrmand, Danskeren Nelson og 2den Styrmand præjede snart efter et forbisejlende Skib, hvorfra de fik to Matroser, og derefter fortsattes Rejsen til San Francisco. Kort efter kom Kaptajn Goodall ogsaa hertil og imedens var Kaptajn Nelson blevet Fører af en Brig.

Senere købte Nelson et Skib, med hvilket han fragtede Kreaturer over Bugten til Slagterierne i San Francisco. Han fik 1 Dollar for hvert Kreatur og da hver Ladning var paa 200 Kreaturer og han kunde gøre to Ture i Døgnet, tjente han store Penge.

Saa var det Nelson kom i Kompagniskab med Kaptajn Goodall. De to gamle Skibskammerater var bleven velhavende Mænd og under Firma-navnet *Goodall & Nelson* blev de nu Skibsredere. De købte eller fik bygget en Del større og mindre Dampskibe for Kystfart og blev Pionerer paa dette Omraade. I 1872 blev den senere Guvernør af California, *Geo. C. Perkins*, optaget i Firmaet. Nu blev der bygget flere Skibe og nye Ruter blev udlagt. Det store Dampskibsselskab *Pacific Coast Steamship Company* blev oprettet og Goodall, Perkins og Nelson var de væsentligste Indskydere i Dannelsen af denne mægtige Inkorporation. Firmaet blev Ejere af de allerfleste Kystdampere, der var i Fart Nord og Syd for San Francisco, — en stor Flaade af Dampskibe.

Kaptajn Nelson solgte sin Andel i Kompagniet i 1884 og samme Aar organiserede han *The Oregon Coal and Navigation Co.*, hvis Chef han var til 1891, da han solgte sine Aktier og trak sig tilbage fra al Forretning, som en hovedrig Mand.

Kaptajn Nelson var gift to Gange. Hans sidste Ægteskab i 1880 var med Lisette Petersen (en Datterdatter af den i sin Tid kendte Skuespiller Cetti) fra København. Han besøgte Danmark gentagne Gange.

Det var under Kaptajn Nelson og hans Hustrus sidste Besøg i København, at Nelson blev syg. Han havde Sukkersyge, og da Lægerne i København, efter indtrængende Anmodning, havde forklaret ham om hans Helbredstilstand og at Døden var nær, besluttede Nelson at rejse til San Francisco, hvor han paa en saa storslaaet Maade havde udført sit Livs Arbejde. Lægerne havde erklæret, at hans Livskraft vilde være tilstrækkelig til at gøre Rejsen. Og dette slog ogsaa lige til, thi Kaptajn Nelsøn

kom tilbage til San Francisco den 28. September 1893, knap to Uger før end han maatte ud paa den sidste lange Rejse, hvorfra man ikke kommer tilbage. Kaptajn Nelson var 70 Aar og 8 Maaneder, da han døde den 8. Oktober 1893.

Begravelsen var en af de største man havde set i San Francisco og med Undtagelse af Kaptajn Goodall var det Danske der — ifølge hans efterladte Enkes Ønske — bar Kisten.

Kaptajn Charles Nelson.

Denne Mand var i mange Aar den mest fremragende Dansker i California. Hans egentlige Navn var Hans Knag; men han antog Navnet Charles Nelson i en ung Alder. Nelson var født i Ballum, syd for Ribe, den 15. September 1830. Som ganske ung gik han til Søs og var i New

Kaptajn Charles Nelson

York i 1847. To Aar senere besøgte han Danmark, da han havde lovet sine Forældre at komme hjem. Han saa dem aldrig senere, Faderen døde i 1850 og Moderen 1863. Nelson var imidlertid bleven Styrmand og i Juli Maaned 1850 kom han med sit Skib til San Francisco. Her købte han Andel i en stor Hvalfangerbaad og sejlede med Fragt og Passagerer til Sacramento og Marysville. Han solgte ligeledes Grønsager til Guldgraverne. Om Vinteren huggede han Brænde paa de 250 Acres Land han havde købt af Regeringen for 2½ Dollars pr. Acre. Landet laa ved Sacramento Floden. Nelson tjente godt og satte sine Sparepenge i

Banken med det for Øje at faa sin store Hvalbaad omdannet og udvide Forretningen; men en skøn Dag gik "Adams Bank" fallit og Nelson mistede alt. En Gang mistede han alt det majsommeligt tilhuggede Brænde ved en Oversvømmelse.

I 1862, da han atter havde faaet en ganske pæn Spareskilling skrabet sammen, byggede han sammen med John Kentfield en Barkentine, det første Skib af sin Slags bygget her. Nogle Aar derefter kunde han købe Part i andre Skibe og som Aarene gik blev Kaptajn Nelson Ejer af en hel Flaade af Sejl- og Dampskibe. Han købte ligeledes store Stræknin- ger af Skovland i Humboldt County og blev Medejer i Kembel Lumber Co., anlagde Savmøller m. m. En meget udstrakt Virksomhed.

Tre Gange blev Kaptajn Nelson valgt som Præsident af Børsen, *San Francisco Chamber of Commerce*, og han hørte til Byens mest fremra- gende Borgere, der blev taget til Raads i mange Anliggender.

I 1904 begyndte han sammen med andre Danske, nogle faa Svenske og et Par Amerikanere *Scandinavian-American Savings Bank*, hvis Præ- sident han var. Han var ligeledes Præsident af *Merchant National Bank*. Disse Banker er senere bleven optaget i *Bank of America*, der jo er en Sammenslutning af en Mængde Bankinstitutioner. Han var lige- ledes med til at anlægge Fiskerier i Alaska og havde Andel i et stort Antal andre Foretagender.

Kaptajn Nelson blev i 1856 gift med en dansk Pige Metha Clausen (omtalt senere). I dette Ægteskab var der tre Børn, der nu alle er døde. Fru Metha Nelson døde i 1896. I 1901 blev Nelson gift med Helen Stind, ligeledes Dansk. Hun døde den 21. Maj 1936.

Kaptajn Nelson var en af de væsentligste Støtter i *Den skandinavi- ske lutherske Kirke* i San Francisco (grundlagt 1870) og han var altid en af dem, man stolede paa, naar et skandinavisk eller nærmere dansk Foretagende i nationalt eller veldædigt Øjemed var planlagt. Hans Hjerte bankede varmt for Danmark og alt, der var Dansk, og han havde altid Pungen aaben for at støtte danske Foretagender. Trængende Danske gik aldrig forgæves til Kaptajn Nelson, han hjalp alle og rigeligt. Var der en Landsmand, der stod uden Arbejde og uden Midler og ønskede at rejse til en anden Plads, havde den gamle Kaptajn altid et Fripas for ham paa et af Nelson Company's mange Skibe og — en god Skilling ved Siden af.

Kaptajn Nelson tog ikke aktiv Del i dansk Foreningsliv; men ved større Festligheder mødte han altid frem, og ved mange Lejligheder optraadte han som sine Landsmænds Talsmand. Han var Æresmedlem af Daniaafdelingen "Odin" i Oakland og han var glad og stolt over den derved udviste Venlighed fra Landsmænds Side.

Flere af Kaptajn Nelsons Nevøer kom i Aarenes Løb herover fra Danmark; Onkelen sørgede for deres Uddannelse og de kom alle ind i gode Stillinger. En af Nevøerne, James Tyson (død 1938), var i flere Aar Præsident af det store Charles Nelson Co., en anden, Robert Tyson (nu død) var Præsident af "Seaboard Bank", Præsident af Chamber of Commerce (Børsen) og Præsident af Commercial Club; George Tyson (død) var i stor Assurancevirksomhed og en fjerde Broder, Mitchell Tyson, har i mange Aar været Lods.

I adskillige Aar boede Kaptajn Chas. Nelson i sin store, smukke Residens i Seminary Park, Fruitvale, Oakland. Nogle Uger før Døden indtraf, flyttede han over til sin Datter, Fru E. A. (Margaret) Breese (senere død) i San Francisco, i Haab om, at Klimaforandringen vilde have en gavnlig Indflydelse. Men Nelsons Timeglas var udrundet og om Morgen den 5. Juni 1909 drog den gamle Hædersmand sit sidste Suk.

Kaptajn Charles Nelson er en af de Danske, der naaede frem i allerførste Række af Byens og Statens Borgere og hans Navn vil til alle Tider staa frem som en af de ypperste Ledere i det kommercielle Liv i Californias tidligere Historie.

Fru Metha (Charles) Nelson.

En af de danske Kvinder, der har sat sig et æret og anset Navn i San Franciscos Historie, er Fru Metha (Charles) Nelson. Fru Nelson udøvede i mange Aar, støttet af sin Ægtefælle, et omfattende filantropisk Arbejde her i Byen og det skyldes i væsentlig Grad hende, at det velkendte Hjem for ældre Folk — *Old People's Home* paa Pierce Street blev oprettet.

Fru Nelson var født i Sønderjylland, nær Kongeaaen. Hendes Pigenavn var Metha Clausen. Som 21-aarig ung Pige kom hun i 1851 sammen med en Søster til San Francisco og blev nogle Aar derefter gift med Kaptajn Nelson.

Det var i 1873, at Fru Nelson sammen med Søsteren (Fru Kaptajn S. B. Petersen) og andre skandinaviske Damer stiftede en skandinavisk Hjælpeforening. Fru Nelson var Sjælen i dette Foretagende.

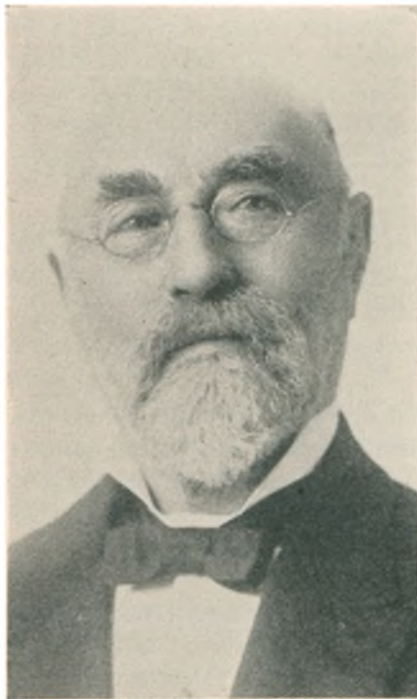
Nogle Aar senere planlagde hun Grundlæggelsen af *Old People's Home*, der altsaa blev det første Alderdomshjem startet af Danske. Dette Hjem viede hun det meste af sin Tid, og et Par Dage førend hun døde besøgte hun, meget lidende som hun var, de Gamle paa Hjemmet. Fru Nelson døde den 24. Maj 1896. En Mindetavle af Hjemmets Grundlægger er opstillet i Entre-Salen.

Da Ansgar Kirke paa Church Street blev opført i 1905 skænkede

Kaptajn Nelson et af de store Buevinduer til Kirken som et Minde om sin Hustru.

Kaptajn Bennet (Benjamin) H. Madison.

Født den 6. Januar 1834 i Hvidding, syd for Ribe. Som en 14—15 Aars Knægt oplevede han at se en Del af Krigen i 1848—50 og han var selv med. Den gamle Kaptajn yndede mange Aar senere, at fortælle om disse Oplevelser. I Vinteren 1849 var nogle Oprørstroppe i Egnen ved Ribe

Kaptajn B. H. Madison

Fru Madison

for at foretage Udskrivninger hos Landbefolkningen; men de danske Bønder var nu ikke til Sinds at overgive deres Fødevarer og andre Ejendele til Oprørerne. Der gik derfor Ilbud omkring i Egnen og snart var omkring 200 bevæbnede Bønder samlede ved Landsbyen Brøns for at tage Kampen op med Oprørerne, indtil der kunde komme Forstærkning fra Ribe, hvor der laa danske Husarer. Kampen fik desværre et sørgeligt Udfald for den tapre Bondeskare, idet Oprørerne brød frem imod dem inden den forventede Hjælp kom. De danske Bønder modtog imidlertid Kavalleriangrebet med skarpe Skud og vilde sikkert, fortalte Ma-

dison, have faaet Bugt med Rytterne; hvis ikke det fjendtlige Infanteri, der havde holdt sig skjult bag Gaarde og Gærder, nu var kommen med i Kampen. 7 danske Mænd blev dræbt og ca. 40 saarede, medens omtrent ligesaa mange toges til Fange. Over Halvdelen slap bort. Den unge Madison og nogle andre store Drengene havde ikke faaet Lov til at tage direkte Del i Kampen; men havde opholdt sig bagved den danske Forsvarslinie. Da Drengene saa hvorledes det gik i den ulige Kamp, havde de Aandsnærværelse nok til hurtigt at flygte ud paa nogle Isflader. Her kunde Rytterne ikke forfølge dem; men Kuglerne fæg om Ørerne paa de danske Knægte. "Godt at Tyskerne skød saa daarligt", plejede gamle Madison at sige. Senere var Madison ombord i en dansk Transportbaad, der førte Saarede fra Slagmarken paa Isted Hede til Lazaretterne i Fredericia og Augustenborg.

Madison vilde være Sømand. 16 Aar gammel var han med et Skib i Valparaiso, nogen Tid efter kom han til New York og i 1852 tog den 19-aarige Matros Hyre paa Clipperskibet *Simon*, bestemt for San Francisco, hvortil han ankom tidligt i Foraaret 1853.

Da Madison ikke vilde med længere, maatte han give Afkald paa sin tilgodehavende Hyre, og som saa mange andre Søgutter stod han uden en Cent i Lommen, da han steg i Land. Han fik dog snart Arbejde, og inden der var gaaet et Aar var Madison i Stand til at købe en Andel i en "Scow" (et lille fladbundet Fartøj, passende for Sejlskibe paa Bugten). Der var gode Penge at tjene og i Løbet af nogle Aar købte Madison flere "Scows". Saa købte han eller lod bygge større Skibe — Sejlskibe og Dampbaade — og han blev i Tidens Løb en af San Franciscos største Skibsredere. Han var Medejer af den første større Dampbaad *The Pioneer*.

Bennet Madisons Virksomhed strakte sig ind paa mange Omraader. Han var med til at organisere *The Alaska Improving Company* (Fiskeri-erne) som senere gik over til *Alaska Packers Association*. Han var med til at starte *Shipowners and Merchants Tugboat Co*, og var en af Direkørerne i *California Building and Loan Society* og i *Seaboard National Bank* (Danskeren Robert Tyson, Præsident). Han organiserede ligeledes *Pacific Marine Ways and Railway Co.* i Oakland og var i Ledelsen af mange andre Foretagender.

Madison var en travlt beskæftiget Mand, hvis Tid og Interesser vel nærmest var henvist til hans omfattende Forretningsforbindelser; men han glemte aldrig, at han var Dansk og han var altid med, naar der tilrængtes solide Grundpiller i et eller andet dansk Formaal, ikke mindst naar disse var i filantropiske Øjemed. Heri fandt Madison en god Støtte

i sin Hustru. Fru Madison kom som ung Pige til San Francisco, hvor hun havde en Søster og Svoger. Straks efter mødte hun Madison og de blev gift den 16. Oktober 1858. Fru Madison var født i Fohl, Sønderjylland, og hendes Pigenavn var Christine Hansen.

Kaptajn Madison var Medstifter af *Den skandinaviske Forening* (1859). I Aaret 1884 blev *Danske Damers Hjælpeforening* stiftet i Ægteparrets Hjem paa Capp Street og Kaptajn Madison blev den første Præsident.

Indenfor det danske Kirkeliv var Ægteparret ligeledes i første Række, Kaptajn Madison var saaledes Formand i Kirkeaaedet i *Vor Frelzers skandinavisk-lutherske Kirke* (nu Den norske Kirke) og det skyldes i en væsentlig Grad hans Arbejde og pekuniære Støtte, at denne Kirke overkom de første Vanskeligheder i 70-Aarene.

I Oktober 1908 fejrede Ægteparret deres Guldbryllup under stor Deltagelse. Blandt de mange Lykønskninger var der Hilsen fra Præsident Theodore Roosevelt og fra Kaptajn Madisons Barndomsven, Jacob Riis.

Kaptajn Madison døde den 24. Februar 1911 og Fru Madison afgik ved Døden den 24. Januar 1923. I Ægteskabet var der fem Børn, to af disse overlevede Forældrene, en Søn og en Datter, Martin J. Madison og Hanna M. Madison. Kaptajn Madison var Onkel til James Madison.

Kaptajn Christian Kirketerp.

Født i København den 23. April 1817. Hans Hu stod til Søn og straks efter Konfirmationen tog han Hyre. Han sejlede til europæiske Havne i et Par Aar og kom saa til Boston, hvorfra han sejlede i lang Tid. Han var imidlertid bleven Kaptajn.

Da Rygterne om de store Guldfund i California naaede ham, satte han sig for at ville prøve Lykken; men han vilde dog ikke som saa mange andre hovedkulds rejse afsted. "Alt Guldet bliver vel ikke taget, førend jeg kommer," mente Kirketerp. Og saa ventede han paa en fordelagtig Lejlighed, og den kom snart. Han talte med nogle Kammerater, der ogsaa havde faaet Guldfeberen. De indgik i Kompagniskab — 19 Mand — og købte Skonnerten *Roanoke*, fik rigelig Proviant og den 17. Juli 1849 satte de Kursen mod San Francisco, hvortil de ankom den 28. December 1849. De 19 Kammerater havde betalt 4000 Dollars for Skonnerten og de var saa heldige straks efter Ankomsten til San Francisco at sælge den for 10,000 Dollars. Pengene delte de imellem sig, saa de var betydelig bedre stillede, end mange andre Guldsøgere.

Kirketerp købte en lille Baad og fragtede Varer til Sacramento. Han tjente godt; men saa fik han Konkurrance af en Hjuldampers og opgav Sejladsen.

Nu mente Kirketerp, at han vilde forsøge sig som Guldgraver. Sammen med en Kammerat fra *Roanoke* optog han et Guldleje ved Feather Floden og de sled dygtig i det; men uden særlig Gevinst. Kirketerp var ved at give op og gaa tilbage til Søen, da han en Dag ved at skrabe i Sandet saa noget glimre. Han fik fat i sit Vaskefad og ved at udskylle Sandet og Gruset blev der tilbage Guldstøv til en Værdi af to og en halv Dollars i den første Pande. Den næste gav et lignende Resultat. Saa fik Kirketerp travlt, vækkede Kammeraten, der sov i et Telt mellem nogle Buske, og i mindre end fjorten Dage tog de ud Guld til en Værdi af 15,000 Dollars. Da der ikke var mere Guld paa den Plads, flyttede de til *Bidwell*, hvor de havde endnu bedre Held.

Kirketerps gode Ven og Kompagnon blev imidlertid syg og døde og nu blev Kirketerp led af Guldgraverlivet og rejste tilbage til San Francisco, hvor han mødte en anden Kammerat fra *Roanoke*; hans Navn var Haste. De to blev nu enige om at begynde en Kul- Brænde- og Jernhandel, der i Løbet af faa Aar voksede op til at blive en meget betydelig Affære. Firmaet var ligeledes en gros Forhandlere af forskellige andre Varer.

Da Kirketerp blandt Venner og Bekendte altid gik under Navnet *Kirk*, mente han, at hans gode danske Navn maaske var lidt for langt, saa han antog derfor Amerikanernes Hentydning i den Retning og kaldte sig nu Kirk. Mange Aar senere, efter at han i 1882 havde trukket sig tilbage fra al Forretning, kom han dog i Tanker om, at det danske Navn nu alligevel var det eneste rigtige og saa gjorde han Krav paa sit oprindelige Navn — Kirketerp. Firmaet Haste & Kirk var i Forretning fra 1854 til 1882.

Kirketerp blev i 1861 gift med Enken efter sin Kompagnons Broder (Kaptajn Herman Haste). Hendes Pigenavn var Eliza Taylor og hun var født i Massachusetts. Hun døde for mange Aar siden. Kirketerp døde den 1. Marts 1897, 80 Aar gammel og efterlod fire Børn: Fru J. N. Rodgers af Wacaville, W. C. og Emilie Kirketerp og Steddatteren Julie Haste.

Christian Kirketerp hørte til San Franciscos mest fremragende Borgere. Han var en af Lederne indenfor *Vigilance Committee*, der i de bevægede Dage i 50-erne holdt de lovløse Elementer i Ave og han havde mange Tillidshverv. Han var Direktør af det første Sporvejs System, Medejer af Tørdokkene, Direktør i *San Francisco Savings Union Bank* m. m. og Medlem af *California Pioneer's Society*. Ved hans Død skrev Bladene lange Artikler om ham og han blev omtalt som en af Californias

ypperste Mænd, en Pioner af den fineste Type og hvis Navn for stedse vil blive bevaret i Californias Historie.

Kaptajn Niels Iversen.

Født i Nærheden af Vejle den 16. April 1830. Gik til Søs 15 Aar gammel og kom 1851 til San Francisco. Her forlod han Skibet og rejste til Guldlejerne ved Sonora. Guldgraveriet tiltalte ham dog ikke og efter seks Maaneders Forløb kom han tilbage til San Francisco, hvor han slog ind paa Bødkerhaandværket. Han arbejdede ved dette Fag i to Aar; men hans Hu stod til Søen og snart blev han Fører af Skonnerten *Rincon Point* og han byggede senere Skibene *Charlotte* og *Golden Rule*. I 1863 besøgte han Danmark, hvor han hentede sin Brud. I 1865 flyttede han fra San Francisco og nedsatte sig i *Point Arena*, hvor han begyndte en mindre Købmandshandel med tilhørende Slagteri. Dette blev Grundlaget for en enorm Forretningsvirksomhed. Købmandshandelen blev udvidet betydelig, han startede et Mejeri, havde Tømmerhandel, købte sammen med andre Thomas Nugents Papirfabrik (1870), blev Ejer af Riverside Savskærereri, købte store Strækninger af Agerbrugs- og Tømmerland, havde Andel i mange Skibe og anlagde en Havn i Mendocine County — *Iversens Landing*, hvor Skibene kunde lægge til. Han lod opføre en Mængde Bygninger, Bank, Hotel m. fl. og var interesseret i mange andre Foretagender. Var i flere Aar i County Styrelsen og i en Aarrække Medlem af Skoleraadet. Han lod bygge flere Skibe, deriblandt Skonnerten *The Seven Sisters*.

Kaptajn Iversen døde den 15. Juni 1912, 82 Aar gammel. Hans Hustru, Kirsten Iversen, døde den 2. December 1924, 85 Aar gammel. De ligger begravet paa Woodlawn Cemetery ved San Francisco.

En af Døtrene, Elsie, blev gift med Superintendent ved Alaska Packers Association, Hans C. Jensen og et Par af Sønnerne bor nu i San Francisco.

Kaptajn S. B. Petersen.

Født paa Læsø i 1829. Kort efter Konfirmationen gik han til Søs og var vidt omkring i Verden. Da han i 1849 hørte om Guldfundene i California tog han Hyre med et Clipper Skib, der ankom til San Francisco i Januar Maaned 1850.

Naturligvis skulde han ogsaa forsøge sig i Guldlejerne, men blev der ikke ret længe. Han kom saa tilbage til San Francisco, hvor han snart efter blev Kaptajn paa Skonnerten *Mary A. Evans*, som han sejlede med en Del Aar. Senere fik han Andel i flere Skibe, var med til at starte Fiskerierne i Alaska og var en af Stifterne af *Alaska Packers Association*.

Han var ligeledes Direktør i *Ship Owners and Merchants Tug Boat Co.*, der ejede en Del Bugserbaade, og var i mange Aar Præsident af det store Skibsprovianterings-Firma *S. B. Petersen & Son*, der foruden denne betydelige Forretning havde Part i en Mængde større og mindre Fartøjer.

Kaptajn Petersen blev gift 1854. Han rejste til New York for at møde sin Brud, en dansk Pige, Marie Clausen, en Søster til Kaptajn Charles Nelsons Hustru, Metha Nelson. Sammen med denne og andre danske og skandinaviske Damer var hun med til at grundlægge *Old People's Home* og var i mange Aar Medlem af Værgeraadet.

Ægteparret havde seks Sønner og seks Døtre. De er næsten alle døde. Et Par af Sønnerne havde i mange Aar en betydelig en gros Forretning (Kolonivarer etc.) Præsidenten af dette Firma, Frank B. Petersen, døde i August 1934.

Kaptajn S. B. Petersen afgik ved Døden i November 1905, 76 Aar gammel; hans Hustru døde allerede i 1887.

Kaptajn Adolph T. N. Petersen.

Født 1831 i Vordingborg, hvor hans Fader var Præst. Knap 18 Aar gammel kom han til Hæren og deltog i Treaarskrigen 1848—50 og kom derefter til Søs. I 1853 kom han til San Francisco og sejlede en Del Aar paa Pacific Kysten som Kaptajn paa Skonnerten *Halsien*. I en Aarrække havde han sammen med en anden Dansker, Kaptajn Chas. Nutsen Part i flere Skibe. En Tid havde han Hotel i San Diego og var i nogle Aar Sekretær hos Eschen & Minor (danske Skibsredere) i San Francisco. I 1893 blev Petersen ansat som Konsulatsekretær hos dansk Konsul John Simpson og han indehavde ogsaa denne Post under Konsul Birkholm; ialt i 12 Aar, til Sygdom tvang ham til at tage Afsked. Petersen var syg i tre Aar, indtil Døden i 1908 kaldte ham bort. Hans Enke, ligeledes Dansk og en Søster til Fru Konsul Birkholm, boede i mange Aar i *Old People's Home*. Hun døde den 6. April 1927, 79 Aar gammel.

Kaptajn John Andersen

født i Gammelgaf, Sønderjylland, i 1838. Kom til San Francisco som ung Sømand, blev Kaptajn og sejlede en Del Aar ud fra San Francisco. Senere havde han i adskillige Aar en Beværtning paa Powell Street, nær Market. Flyttede til San Jose, hvor han døde i December 1922, 84 Aar gammel.

Kaptajn Henry Møller

(Hustrus Navn Emma Lang). Kom til California 1849. Det fortælles,

at han talte syv Sprog. Han var i nogle Aar Skibstømrer og havde Værksted paa Montgomery Street (Vandet gik i de Dage helt op til Montgomery St.). Senere var han Fører af Skibe, der sejlede i Bugten og Sacramento Floden. Døde i sit 75de Aar. Sønnen Philip Henry Møller, født i San Francisco den 6. Februar 1864, flyttede som ung Mand til Santa Rosa. En Sønsøn af Kaptajn Møller og Søn af førnævnte, var i mange Aar Præsident af *Electric Steel Foundry Co.* i Berkeley.

Kaptajn A. P. Lorentzen.

Født i Sønderjylland (Als) i 1839. Kom som ung Sømand til San Francisco i 50-Aarene. Arbejdede først en Tid for Pioneren Iversen i San Lorenzo og foer saa til Søs. Han gjorde mange Rejser mellem San Francisco og Eureka og var ligeledes i Honolulu og i Kina. Han blev i Tidens Løb korresponderende Reder for adskillige Skibe og drev ligeledes Assurancerforretning. *Letitia* og *John Ena*, bekendte Skibe, tilhørte ham. Lorentzen blev gift med en ung Pige fra Sønderjylland, Helene, som sammen med sit nyfødte Barn døde den 9. Oktober 1867. Nogen Tid efter indgik Lorentzen atter Ægteskab med en Pige fra Skærbæk, Eliza Jacobsen. I dette Ægteskab er der en Datter, vor velkendte Fru Helene (C. M.) Beck. Kaptajn Lorentzen afgik ved Døden den 1. December 1917 og hans Hustru døde den 28. Marts 1921. Fru Beck døde den 31. December 1938.

Kaptajn Andreas Haugsted

kom til San Francisco i Begyndelsen af 50-Aarene og sejlede paa Pacific Kyst Havnene til 1873, da han og hele Besætningen druknede ved Kysten af Syd California.

Kaptajn Charles Petersen.

Han løb bort fra sit Hjem i Tønder, Sønderjylland, i 13-Aars Alderen og kom som Skibsdreng til Amerika i Begyndelsen af 40-Aarene. Han gjorde flere Rejser og landede i 1849 i San Francisco. Her fik han Ansættelse ved forskelligt, indtil han igen kom ind til Skibsfarten og var meget heldig. Han blev Partejer i flere Skibe, deriblandt Dampskonnerter *Casper*, en af de første Dampskonnerter paa Pacific Kysten.

Senere flyttede Petersen til Fresno County, hvor han døde for mange Aar siden. Han var Medlem af *California Pioneer Society*.

En Søn, Thomas J. Petersen, der i tidligere Dage gik til Søs og senere var beskæftiget ved Southern Pacific Jernbanen, boede indtil for nyligt i Coalingo. Her var han *Tax Collector* (Skatteopkræver) og Politi-Konstabel.

Kaptajn Lorentz Kirchoff,

født paa Als i 1828. Gik til Søs og blev Tømmermand. I Begyndelsen af 50-Aarene kom han til San Francisco, hvor han slog ind paa Skibsbygning og i Tidens Løb byggede han adskillige mindre Fartøjer. Han var ligeledes Skibsfører en Del Aar. Han døde i November 1908.

Peter Hansen,

født den 4. September 1839. Forældrene Christian og Maren (Beck) Hansen. Var Sømand og kom 1857 med et engelsk Skib til San Francisco. Boede en Del Aar i Alameda County. Rejste til Danmark i 1866 og blev gift (16. Maj 1867) med Christine Thomsen. Kom tilbage til California samme Aar og var en Tid i San Francisco, hvorefter han med sin Familie bosatte sig i San Joaquin County, hvor han havde et stort Landbrug. Der var otte Børn.

Kaptajn Jacob Jensen,

født i 1835 paa Gaarden "Syvhøj" ved Stege paa Møen. Gik til Søs ganske ung og kom til San Francisco i 1853. Her deserterede han fra Skibet. I en lille Baad kom han over til Alameda County og travede sammen med nogle Kammerater op til Guldlejerne ved Sacramento. Var her en Tid, saa var han med til at fælde Træer og hugge Brænde for Dampskibene, der sejlede paa Sacramento Floden. Kom tilbage til San Francisco og fik snart Skib at føre. I Tidens Løb købte han Andel i mange Skibe og lod Skibe bygge. Han var paa et Tidspunkt Ejer eller Medejer af 30 Fartøjer. Kaptajn Jensen blev i Oktober 1892 gift med Karen Jensen fra Præstø; hun havde en Broder, Kaptajn Petersen, der var Skibsfører i mange Aar. Ægteparret havde seks Børn; de fem døde unge. Sønnen Georg døde i 1928. Fru Jensen afgik ved Døden for mange Aar siden. I Maj Maaned 1906, en Maaned efter Jordskælvet og Ildebranden, blev Kaptajn Jensen gift med Skibsbygger Bendixens Enke fra Eureka. Jensen havde ikke været rask i længere Tid og den 31. Maj 1907 afgik han ved Døden i Byron Springs, 72 Aar gammel.

Kaptajn C. C. Brock,

født paa Als, kom til San Francisco i 50-Aarene. Han var Sømand, blev snart efter Ankomsten til California Kaptajn og fik i Tidens Løb Andel i en Mængde Skibe. Skibsrederiet Brock var paa et Tidspunkt interesseret i 22 Skibe.

I 1860 kom et Selskab af fem unge sønderjydske Piger til California, nogle af dem havde Slægtninge herude; men længe var de her ikke, før-

end de blev gift og alle med danske Søkaptajner. Brock blev gift med en af dem, en ung Pige fra Haderslev. Kaptajn Brock døde som ung Mand i 1878, hans Hustru i 1903. En Søn, Peter C. Brock, født 1870 boer nu med sin Familie i det gamle Familiehjem i Alameda. Han er gift med Hattie van Laak, født i San Francisco.

Brødrene Thomsen fra Ærø.

Der var tre Brødre, Thomas Andersen Thomsen, Christian Thomsen og Hans Thomsen. Den førstnævnte kom til San Francisco som Sømand den 13. April 1849, kun to Maaneder efter at John W. Marshall havde fundet det første Guld paa John A. Sutters Land i Coloma (Sacramento). Beretningen om Guldfundene havde nogle Uger forinden naaet til San Francisco og Folk af alle Klasser forlod deres Arbejde og søgte til Guldlejerne. Thomsen kom med i denne Folkevandring og blev derfor en af de første danske Guldgravere. Snart efter kom han dog tilbage til San Francisco og kom ind til sit gamle Virke — Sølivet. Han blev Fører paa Skibet *Hero*, fik Andel i mange andre Skibe og blev en af San Franciscos ledende Mænd. Thomsen tilhørte *Pioneer Society*, han var paa et Tidspunkt Formand af *Den skandinaviske Forening* (stiftet 1859), var en af Lederne i *Vor Frelzers skandinaviske ev.-luth. Menighed* og var Medstifter af *Danske Dammers Hjælpeforening*. Kaptajn Thomas Thomsen døde den 1. April 1891. Broderen, Christian Thomsen var ligeledes Skibsfører og den tredie Broder, Hans A. Thomsen var en Del Aar Kaptajn og lod bygge en stor Skonnert *McCarr*. Senere havde Hans Thomsen en større Slagterforretning. Han var gift med Johanne Christophersen (fra Assens). Ægteparret efterlod to Børn, Laura E. Peach og Thomas H. Thomson.

Laust P. Tyson,

født i Bodsbød, nær den gamle Grænse i Sønderjylland, den 10. August 1825. Han kom til San Francisco med den danske Bark *Hadisholas* den 16. April 1849. Rejste tilbage til Danmark i 1858. Kom atter til California nogle Aar senere og rejste hjem igen i 1888. Tyson døde i sin Hjemstavn den 10. Februar 1916. I San Francisco blev han Medlem af *California Pioneer Society*. Fire af hans Sønner kom til San Francisco og havde i mange Aar ledende Stillinger indenfor Forretningslivet. James Tyson var Præsident af Charles Nelson Company, det store Skibsrederfirma, Robert Tyson (død 12. Oktober 1921) var Præsident af Seaboard National Bank og i 1916 Præsident af Chamber of Commerce (Børsen) og af Com-

mercial Club; Georg Tyson (død) var Chef for et stort Assuranceselskab, og Mitchell Tyson har i mange Aar været Lods.

Laust P. Tyson var en Svoger til Skibsreder Kaptajn Charles Nelson.

Ludvig Andersen,

født i København den 26. August 1825. Gik til Søs 16 Aar gammel og kom 1848 til New York, tog Hyre paa et Skib, der anløb Calleo og Lima i 1849 og kom, med Barkskipet *Ellitta* til San Francisco i August 1850. Her fik han Hyre paa Postdamperen *Oregon*, der skulde til Paanam for at hente Post og Passagerer. Andersen blev derved Øjenvidne til de store Festligheder, der fandt Sted ved *Oregon's* Tilbagekomst til San Francisco den 18. Oktober 1850. Damperen bragte Meddelelse om, at California endelig var bleven optaget som en Stat i Unionen. Al Forretning standsede, Kanonerne dundrede, Flagene vajede fra Tusinde Skibe i Havnen — her og der et Dannebrog. Musikkorps spillede, om Aftenen blev der tændt Baal omkring paa Højderne, San Francisco Avisen udgav Ekstra-Nummer, der gav nærmere Meddelelse om den store Begivenhed, og hvert Eksemplar indbragte Avisdrene fra 1 til 5 Dollars. Der var vild Begejstring i flere Dage. (Aarsagen til at Kongressen ikke havde taget Beslutning før, var nærmest Sydstaternes Stilling overfor Slave-spørgsmaalet). Andersen sejlede en Del Aar som Styrmand og Kaptajn; men i 1860 begyndte han Tømmerhandel i Pacheco og i Martinez og han blev interesseret i mange andre Foretagender. Han var en af Contra Costa County's ledende Mænd. Andersen blev gift den 23. November 1859 med Honora Troy, født i Irland. Der var syv Børn.

Peter Jacobsen

var et kendt Navn blandt de første Nykommere i 50-Aarene og mange Aar efter, thi det var i hans Plads, Hjørnet af Mason og Montgomery Avenue, at danske Søfolk og ligeledes norske og svenske Søfolk holdt til. Der gav de hinanden Stævne og der kom de for at spørge Nyt hjemmefra og om Landsmænd. Jacobsen havde Købmandshandel, solgte Proviand til Skibene og havde Beværtning. Peter Jacobsen var født i Flensborg. Han var oprindelig Sømand og kom til San Francisco i 1851. For et Par Aar ejede han en større Baad og handlede med Huder og Skind, indtil han i 1853 aabnede Butik. Hans Ravn, senere velkendt Restauratør, kom i 1874 som Handelskommis til Jacobsen og var der nogle Aar.

James Therkeldsen, den ældste af de tre Brødre Therkeldsen, der i

en Aarrække ejede en Del mindre Skibe og handlede med Træ o. s. v., blev gift med en Datter af Jacobsen. Therkeldsen Brødrene kom fra Als.

Kaptajn Niels Hansen Wulf,

født den 11. December 1830. Blev 14 Aar gammel Kahytsdreng. Sejlede med samme Skib i adskillige Aar og blev Styrmand. Saa hørte han om de store Guldfund i California og tog Hyre paa et Skib, der skulde til Chili. Efter et kort Ophold her, kom han til San Francisco den 5. Maj 1851. Han rejste straks til Guldminerne; men havde ikke Heldet med sig. Han tænkte paa at gaa til Søs igen og besøgte Mexiko; men efter et Aars Tid Forløb kom han atter til Minerne, denne Gang i Placer County, hvor han tjente gode Penge. Sammen med andre købte han i 1853 en Brig og fragtede Varer fra San Francisco til Sacramento. Det var paa dette Skib, at det første Lokomotiv blev ført til Sacramento. I 1854 købte Wulf Skonnerten *C. Long* og noget senere Dampskibet *Ellen*. Han fragtede Varer fra San Francisco til Minelejerne, blev Agent for Expres-Kompagniet, købte Land og opførte Varehuse i Napa. Han føjede flere Skibe til sin lille Flaade — nogle mindre Skuder samt Damperen *Caroline* og lod bygge et 387 Tons Passager-Dampskib *Zinfandel*. Forretningen blev drevet op til at blive en af de største af sin Slags i California og Wulf var i mange Aar en af Napas betydeligste Mænd. *Napa Navigation Company* blev paabegyndt af Wulf. Han var gift med en Ir-lænderinde, Margaret O'Brien. Nogle af Børnebørnene bor endnu i Napa.

Kaptajn Peter Christophersen

var født i Assens og kom til San Francisco 1857. Guldminerne havde ikke nogen særlig Tiltrækning for ham og snart fik han Skib at føre og sejlede ud fra San Francisco Havn som Skibsfører i over 32 Aar. I 1892 begyndte Kaptajn Christophersen en Beværtning *Danmark Saloon* paa Steuart Street, nær Market, Part af den Grund, hvor Southern Pacific Jernbanen har opført sin store Kontorbygning. *Danmark Saloon* var i mange Aar Hovedkvarteret for danske, norske og svenske Søkaptajner, naar de var i Havn. — En Søster til Kaptajn Christophersen blev gift med en anden dansk Pioner, Kaptajn Hans Thomsen.

Kaptajn Hans Maybell

var født paa Als i 1835. Han kom tidligt til Søs og efter nogle Rejser omkring i Verden, kom han til San Francisco i Slutningen af 50-Aarene. Han sejlede i mange Aar og var interesseret i forskellig Forretning. Hans Nevø, Sejlmager John J. Miller, kom som 17-aarig Knøs herud til Onke-

len og han og nu afdøde John Simpson og Fisher boede, før de begyndte Sejlmagerforretning, hos Millers Onkel. Kaptajn Maybell døde i 1879. Nevøen, John J. Miller boer endnu i San Francisco.

John Nielsen,

født den 4. Juli 1826 paa Lolland. Gik tidlig til Søs og kom til New York i 1847. Sejlede derfra til San Francisco i 1848 og var en af de første Danske, der kom til Guldminerne. Han var Guldgraver ved Placerville til 1855, da han rejste til Kansas, hvor han købte Regeringsland ved Spring Creek. To Aar senere gjorde han en Rejse til Danmark og rejste efter et seks Maaneders Ophold tilbage til Staterne. Han havde med sig sin gamle Moder, der imidlertid døde paa Overrejsen, samt en Søster, der var Enke med to Børn, og en Broder med Kone og fire Børn. John Nielsen forblev ugift og Søsteren holdt Hus for ham. I 1874 overgav Nielsen sit Land til Søstersønnen og rejste til Placerville, hvor han var interesseret i Minedrift. Han døde den 4. November 1912.

James Johnsen,

født i Ballum, syd for Ribe, kom som Sømand til San Francisco i Aaret 1858, kun 16 Aar gammel. Han fulgte Søen, blev Kaptajn og Skibsreder og ejede paa et Tidspunkt mange Skibe. Kaptajn Johnsen døde den 8. September 1922 og efterlod Enken og fire Børn, Kaptajn Matt C. Walter Johnsen, Mae R. Johnson, Fru Hugh P. Mullin og Fru Ralph F. Tracy.

Kaptajn Hans Christian Lund,

døde den 23. Marts 1929, 77 Aar gammel. Kom til San Francisco som ung Sømand og blev Kaptajn førend han var 26 Aar gammel. Han var for Aar tilbage Fører af Barken *Garden City* og Fuldriggeren *Ecola*. Under en forrygende Storm i 1920, da man troede Skibet gik sin sikre Undergang i Møde, bragte han Skuden i sikker Havn i Coos Bay. Det betragtedes som en Heltebedrift og Dagbladene skrev lange Artikler derom. Lund efterlod Enke, Nellie Lund, og seks Sønner og en Datter. To af Sønnerne blev Kaptajner, Harry og Herbert Lund.

Kaptajn William Dietricksen,

født 1818. Kom til San Francisco i 1852. Sejlede i mange Aar og var i en Aarrække Fører i Bugserbaade. Han døde den 9. November 1904 efter et Ulykkestilfælde, idet han faldt ned af en Vogn og forslog sig slemt. Dietricksen var 86 Aar gammel da han døde, og var den Gang den ældste Skipper i San Francisco.

Kaptajn Jacob Petersen

(hans egentlige Navn var Ellegaard) var født paa Als. Han kom til San Francisco 1855. En Nevø, Kaptajn Christian Ellegaard kom til California omkring 1870. Han sejlede i lang Tid og havde senere en Hønsagaard i Petaluma Egnen.

Kaptajn Hans Paulsen

døde den 11. December 1925 i Alameda, 81 Aar gammel. Han havde opholdt sig i California i mange Aar. Efterlod Søstrene Kirstine og Rasmine Paulsen og Fru Anna K. Hobson.

Kaptajn Georg Johnson

kom til San Francisco i 50-Aarene. Var i mange Aar interesseret i Skibsfart. Døde i Los Gatos den 25. Oktober 1910, 82½ Aar gammel. En Gade i Los Gatos er opkaldt efter ham — *Johnson Avenue*. Johnson ejede megen Ejendom i Los Gatos.

Kaptajn Hans C. Lassen,

født i Kaines, Sønderjylland. Kom til California i 1859 og døde for mange Aar siden. Hans Enke, Magdalene Lassen, født i Koppel, døde den 15. November 1929. Efterlod Sønnen Henry C. Lassen og Datteren May Emmerson.

Ole Hansen,

født 1840 i Holbæk. Gik til Søs ganske ung og var i 1859 i Port Townsend, Washington. I 1861 besøgte han atter Vestkysten og var i Bodega Bugten, California, paa Amerikas Frihedsdag den 4. Juli 1861. Var derefter vidt omkring i Verden og kom til California for anden Gang i 1867. Han sejlede ud fra San Francisco og paa en af de første Rejser, den 11. Januar 1868, strandede Skibet, Skonnerten *Moonlight* i Bodega Bugten. Han fulgte Søen i nogle Aar, saa blev han Opdagelsesbetjent ved Toldvæsenet 1875—76 og derefter Politibetjent til 1877. Han havde sit Hjem i San Francisco til 1880, da han købte Landbrug i Sonoma County. Hansen blev gift 1874 med Mary Dolan.

Kaptajn Bøtcher

var født i Faaborg. Kom til San Francisco i 50-Aarene. Lod bygge og var i lang Tid Fører af Skonnerten *Yosemite*.

Claus Johnsen,

en dansk Sømand, kom til San Francisco i 1852. Her forlod han Skibet og blev Guldgraver. Han var heldig og efter seks Aars Forløb havde

han en god Slump Penge. I 1858 opgav han Guldgraveriet og rejste til Danmark, blev gift derhjemme, og efter nogen Tids Forløb rejste han og Konen til Amerika. Nu vilde Johnsen være Landmand, han købte Land i Waupaca County, Wisconsin, og her døde han i 1877. Ægteparret havde otte Børn. En af Sønnerne, Hans Conrad Johnsen, født den 20. Marts 1864, kom til San Francisco i 1902. Han blev senere Superintendent (Bestyrer) ved Union Lumber Co. i Fort Bragg.

Peter Hansen,

født den 8. September 1831. Forældrenes Navne Hans og Marie (Dahlstrøm) Hansen; Faderen var Sømand. Peter Hansen gik til Søs i 14-Aars Alderen og var i New York i 1846. 1853 kom han til California som Sømand, forlod Skibet og blev Guldgraver ved Butte Creek og i Trinity. Her var han til 1862, da han købte Land ved Dayton, Butte County. Gift den 24. November 1854 med Elizabeth Boydston fra Arkansas.

Lorentz Lorentzen,

en dansk Skibstømrer, kom til California i 1848 og var Guldgraver i flere Aar. I 1856 kom hans Hustru og to Børn til California. Lorentzen var Skibstømrer i San Francisco i nogle Aar, flyttede saa til Santa Cruz, hvor han døde. Hans Hustru, født Marie Petersen, døde i 1863.

Thomas Johnsen,

født den 9. Juni 1843 i Sorø. Gik efter endt Skolegang til Søs og kom som en 15-Aars Knøs til San Francisco i 1858. Ligesom sine Kammerater deserterede han fra Skibet og blev Guldgraver i Placerville. Her var han til 1864, saa forsøgte han sig andre Steder og var heldig. Den 19. September 1867 blev han gift med en Enke, der havde tre Børn; sammen med sin Hustru havde han to Børn, Ellen og John.

Christian Bothsow,

født den 6. August 1825 paa Als. Gik til Søs til han var 21 Aar, saa blev han hjemme i to Aar, lærte Skibstømreriet og sejlede ud igen. I 1852 kom han til San Francisco og kort efter til Alvarado (den Gang kaldet Union City) i Alameda County. Her byggede han Huse og havde anden Beskæftigelse. Senere var han Landmand. Han blev gift den 16. Februar 1856 med Jane Hendry, født i Scotland. Der var tre Børn. Bothsow døde den 20. November 1879.

William F. Nelson (Nielsen),

født i Danmark 1828. Kom til Amerika som Dreng og boede i tre Aar

hos en Onkel i New York. Gik saa til Søs som Kahytsdreng. Var i 20 Maaneder paa en Hvalfanger og 18 Aar gammel var han bleven Styrmand. Han kom til San Francisco i 1850. En Tid sejlede han paa Sacramento Floden og var Guldgraver i Coloma og ved Feather River. Begyndte saa i Sacramento et større Traktørsted med forskellig Underholdning men ingen stærke Drikke. Her gjorde han en kolossal Forretning og tjente i mindre end to Aar omkring 30,000 Dollars. I 1852 brændte Byen og Nelson led et stort Tab. Han begyndte igen, men saa kom der andre Ulykker, særligt en Oversvømmelse, og Nelson flyttede til San Francisco. Her havde han fra 1853 til 1868 Hotel og Restauration. Han solgte dette og begyndte i 1868 en Isenkram- og Porcellæn-Forretning paa Jackson Street, hvor han var i mange Aar. Han ejede megen Ejendom i San Francisco, men boede de sidste Aar før sin Død i Alameda. En Søn, William A. Nelson overtog Forretningen. Nelson stod i Ledelsen for Anlæggelsen af Sutter Street Sporvej, et af de første Sporvognsselskaber i San Francisco.

Peter M. Paulsen,

født paa Øen Føhr den 28. Januar 1834. Han gik til Søs 16 Aar gammel og gjorde sin første Rejse med Briggen *Edward* til Vest Indien. Var paa et Par andre Rejser og forlod Danmark paa et dansk Skib *Assador*, der efter en stormfuld Rejse rundt Cap Horn ankom til San Francisco den 8. Januar 1852. Paulsen kom kort efter til Guldlejerne i Nevada County, og tjente i 1855 en Formue ved Minedrift ved *Rough and Ready*. Saa rejste han til *Trinity County*, som blev hans fremtidige Hjem. Paulsen blev en af de betydeligste Mænd i Trinity County. Han var *County Treasurer* og *Tax Collector* 1869—73 og igen 1890. Han var Ejer af Union Hotel og var interesseret i mange Foretagender, særlig i Minedrift.

Jacob Paulsen, en Broder til ovennævnte, kom ogsaa til California i en ung Alder. Han gik til Søs en Del Aar; men flere af de Skibe, han sejlede med forliste og tilsidst blev han da led af Sølivet og kom til Minerne. Jacob Paulsen var en Del Aar Assessor i Trinity County.

Poul N. Boysen,

født i Møgeltønder den 27. September 1832. Kom til San Francisco i 1852 som Sømand. Var Guldgraver og sejlede en Del Aar ud fra San Francisco. Rejste derpaa til Iowa, hvor han opholdt sig i mange Aar. Kom til Enumclaw, Washington i 1898 og boede hos sin Svigersøn, N. Brøns; her døde han i 1917.

Lauritz Laurberg,

født nær Horsens, hvor hans Fader var Præst. Allerede i 1839 kom Laurberg som Sømand til New York. Sejlede i nogle Aar ud fra Atlanterhavs Havnene og kom Juleaften 1852 paa et amerikansk Skib til San Francisco. Arbejdede ved Guldminerne en Del Aar og traf her nogle af vore andre kendte Pionerer, Jacob Jensen, senere Skibsreder, Marcus Petersen, senere Landmand i Denverton, Charles Nelson, senere Millionær-Skibsreder. En Gang var Laurberg i Kompagni med Nelson. De to den Gang unge og stærke Mænd havde i længere Tid været travlt beskæftiget med at hugge Brænde langs Sacramento Floden og vilde, om alt var gaaet vel, have tjent en styrtende Masse Penge; men saa kom en Stormflod, der bortskyllede al Brændet, og som Laurberg senere fortalte: "Vi mistede alt, og var fattige som Kirkerotter." Laurberg havde mange andre lignende Tilskikkelser i Livet. I adskillige Aar boede Laurberg hos N. P. Nielsen, Upper Terrace i San Francisco. Nielsen var ligeledes Pioner. Laurberg var et af *Skandinavisk Forenings* ældste Medlemmer og han var Æresmedlem af den danske Klub *Norden*.

Andre danske Pionerer, der kom til California i 1850-Aarene

Jacob E. Jørgensen

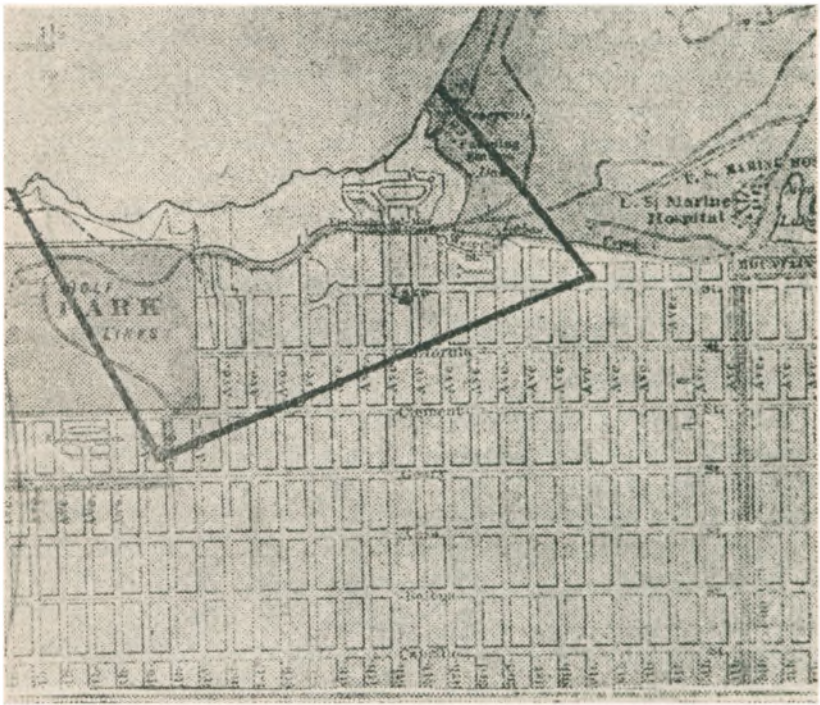
er Navnet paa en dansk Mand, der kom til San Francisco den 30. August 1849. Han besøgte Guldminelejerne straks efter sin Ankomst; men allerede i 1850 nedsatte han sig som Juveler i San Francisco og havde Butik i 153 Kearny Street. Formodentlig har Befolkningen den Gang haft andet at tænke paa, end købe Juveler; thi i Dagbladene fra 1852 averterer Jørgensen sig som Blikkenslager og har Udsalg af Komfurer og Køkkenredskaber. Han havde først Butik i Nr. 57 Montgomery Street og senere en langt større Butik i Nr. 28 — 3die Street, nær Market St.

Jørgensen ejede allerede i Begyndelsen af 50-erne en stor Strækning af Land i San Francisco. Dette Land solgte han i 1855 (Skødet var dateret 20. Februar) til en Dame af spansk Fødsel, Bartola Trueva; men begrundet paa Stridigheder med sin Ægtefælle kaldte hun sig Bartola Fernandez (hendes Pigenavn). Købesummen var 1,265 Dollars.

Da dette Stykke Land — 160 Acres — nu hører til et af de skønneste Distrikter i San Francisco og værd en meget stor Formue, vil denne lille Fortælling sikkert interessere Læserne, der derigennem vil faa et Begreb om de skiftende Værdier paa Ejendom og de usikre Forhold.

De 160 Acres Jørgensen solgte var beliggende i det nordvestlige Hjørne af hvad nu er San Francisco. Begyndende ved Bakers Beach og følgende en lige Linie til "Mountain Lake" ved 17de Avenue, derfra sydvest til Geary Street, derfra nordvest indtagende det meste af Lincoln Park, der hvor Legion of Honor Bygningen nu er, Land's End, Sea Cliff Distriktet og en Part af Richmond Distriktet.

Bartola, der købte Jørgensens Ejendom, og hendes Onkel, Joaquin Guerra, fik opdyrket en Part af Landet. Der var Kornmark, Frugthave, Grønsager, Hønsegaard og Græsgang for Kreaturer o. s. v.

Jacob E. Jørgensens Land i San Francisco.

Saa døde Onkelen og Tanten og Bartola var alene med sine fire Døtre. Da Ranchen laa langt fra den lille By, i en øde Egn, var Kvinderne bange for at bo der. Og hvad der ikke gjorde det bedre var, at deres nærmeste Nabo, en Mand ved Navn Conway paa saa mange Maader fortrædagede dem og vilde have Bartola til at give ham et "foreløbgt" Skøde paa Landet, da han kunde bruge det som Græsgang for sine Kreaturer. Da Bartola og hendes Døtre kun sjældent kom ud til Ranchen, var

der nogle *squatters* (Folk, som uden videre tager Land i Besiddelse), som bosatte sig paa Ranchen. En af dem, hans Navn var *Baker* (derfra *Bakers Beach*) havde optaget en stor Part af Landet.

Dette gav Conway Anledning til paany at besvære Bartola med sit Bøger om at faa Landet tilskødet; hvis ikke han fik Landet, fortalte han, vilde Bartola miste sin Ret. Den ene af Døtrene — *Dimas* — vilde ofte ride ud gennem den Gang øde Egn til Ranchen for at se om Baker var der endnu. Dette bemærkede Conway og han forskrækkede nu Kvinderne saa eftertrykkeligt, at de ikke længere turde besøge Ranchen. Vejen derud gik over en Sti, nu en af *San Franciscos* Hovedgader, *Bush Street*.

Conway, der hadede alt, der var Spansk, truede med at nedbrænde Huset, hvori Bartola boede, hvis han ikke fik Skødet. Imidlertid blev Bartola syg. Hun boede i sin lille Ejendom, Nr. 9 *O'Farrell Street* (*der hvor nu Phelan Bygningen er*). Da hun mente hun skulde dø, kaldte hun sine Døtre om sig, og beordrede dem til at tage Skødet paa Ranchen op fra en Kuffert, hvor det havde været opbevaret, og gemme det i et stort Stueur.

Bartola døde ikke og en Dag talte hun med sine Døtre om det mærkelige i, at Conway Ikke havde plaget dem for en længere Tid. Hun mente, at der maaske ikke var nogen Fare længere og hun anmodede nu en af Døtrene om at hente Skødet paa Ranchen fra Gemmestedet i Stueuret.

Til stor Bestyrtelse var der ikke noget Skøde.

I Tidens Løb døde Bartola og Døtrene, og et af Børnebørnene, gift til *W. H. Brommage* i *Alameda*, fik Familiens Ejendom i Arv efter en af Tanterne, den sidstlevende af Bartolas Døtre, der døde i Marts 1925.

Niecen søgte at finde et Skøde for Familiens Gravplads paa Kirkegaarden og ved at gennemsnøge alle de gamle Sager, hvoraf meget var bragt med fra Mexiko og Spanien i længst forsvundne Dage, fandt hun en katolsk Bønnebog. Den var indpakket i blaa Silke for at beskytte Bindet, og syntes usædvanlig tung. Bogen blev udpakket og her laa det Dokument Conway havde søgt at faa Bartola til at underskrive, for derved at faa Ranchen overdraget, og der var ligeledes det længe savnede Skøde, dateret 20. Februar 1855, i hvilket Danskeren *Jacob Edward Jørgensen* for den ubetydelige Sum af 1,265 Dollars overdrog den 160 Acres Ranch til Bartola.

Skødet har nu ingen anden Værdi end den, at være et Familiarvestykke.

Hvorledes Dokumenterne er bleven henlagt i Bønnebogen kan der ikke føres nogen Beviser for, da de eneste der vidste om Gemmestedet i Stueuret er døde; men Sandsynligheden taler for, at en af Bartolas Døtre — Dimas, i hvis Bønnebog Dokumenterne fandtes, af Skræk for Conways Trudslers, har gemt Papirerne der, og senere ikke har turdet fortælle Moderen eller sine Søskende derom.

Som før nævnt er de 160 Acres nu en Part af Byen og værd en meget betydelig Formue. Jørgensen døde den 1. November 1870 og efterlod Enken, Josephine Jørgensen.

Peter A. Smith

døde den 10. November 1932 i San Francisco i den høje Alder af 99 Aar. Han døde Dagen efter sin Fødselsdag.

Peter A. Smith var født i Flensborg den 9. November 1833. I 15-Aars Alderen kom han til Søs og han var i New York, da Budskabet naaede frem om de enorme Guldfund i California. Ligesom saa mange andre danske Søgutter tog Eventyrlysten ham fangen, og saasomt han fandt en Lejlighed, satte han Kursen mod Guldlandet. Han tog Hyre paa Skibet *Winged Racer*, der efter en lang og besværlig Rejse kom til San Francisco 1853.

Straks efter Ankomsten hertil blev den unge danske Knøs Guldgraver og arbejdede i Minefelterne ved Feather River. Han fandt dog snart, at Guldgraveriet ikke just var saadan, som han havde tænkt sig det, og saa kom han tilbage til San Francisco. Her fik han Arbejde hos en Mand ved Navn Harry Green, der drev Landbrug i hvad nu er Sunset Distriktet, omkring ved Sloat Boulevard. Som Betaling for sit Arbejde fik Smith et Stykke Land, der hvor Relief Home nu er; men Skødet viste sig at være værdiløst, da Landet kom ind under et *Spanish Grant*; ialfald fik Smith aldrig noget ud af det.

Smith blev nu Tømrer og var med til at opføre Claus Spreckels Sukkerfabrik i San Francisco. Han blev senere Formand i Fabriken og var her i en Menneskealder. Han gav Arbejde til mange af sine Landsmænd og hjalp dem paa forskellig Maade, ligesom han altid viste sit danske Sindelag.

Smith var ligeledes i mange Aar sammen med sine Sønner interesseret i Isenkramforretning paa 4de Street i San Francisco. I sine unge Dage havde han Andel i Skibe, der sejlede paa Sacramento Floden — til Rio Vista og andre Pladser.

Da Smith var 74 Aar gammel, oversaa han Installationen og Aabningen af et stort Sukkerraffinaderi i Honolulu for Honolulu Plantation Co.

Da Nedskriveren af disse Linier havde et Interview med Smith paa 96-Aars Fødselsdagen, mente den gamle Hædersmand, at jeg kunde komme igen om fire Aar, saa vilde han have noget mere at fortælle.

Peter A. Smith

Men gamle Smith naaede altsaa ikke de 100. Han blev en Dag over 99. Hans Hustru, Christine Smith døde den 2. September 1926, 78 Aar gammel.

Gamle Smith efterlod Sønnerne William, Edwin, Harry, Charles og Eugene Smith og Datteren Alice.

N. T. Gram,

en dansk Mand, begyndte i San Franciscos tidligste Dage Byens første Pianofabrik. Han solgte Forretningen adskillige Aar efter. Han døde i September 1910 efter et Ulykkestilfælde, idet han kørte løbsk i Golden Gate Park og blev saa slemt forslaaet, at Døden indtraf straks efter.

Francis (Franz) J. Clausen,

fra Aalborg, kom til San Francisco først i 50-Aarene. I 1858 havde han Butik 174 Clay Street og averterede sig som *Diamond Setter* og Guldsmed. Flyttede nogen Tid efter til 608 Sacramento Street og aabnede i 80-erne en større Butik, 410 Kearny Street. To Sønner, Fridolf J. og William H. Clausen overtog senere Forretningen, som dog nu forlængst har ophørt at eksistere. Sønnen Fridolf var ved Aarhundredskiftet Sølvsmed paa *Palace Hotel*. Foruden de to Sønner, var der en Datter. -- Clausens Hustrus Pigenavn var ligeledes Clausen. Hun kom omkring 1850 sammen med to Søstre til New York og blev senere gift og rejste til San Francisco.

Peter Søren Petersen,

født paa Bornholm den 23. December 1820. (Faderen var Skolelærer). 18 Aar gammel rejste han til St. Thomas (Dansk Vestindien) og var Bestyrer af en Plantage i elleve Aar. Saa hørte han om de store Guldfund i California og da der snart meldte sig en Lejlighed for at komme til det forjættede Land, forlod han sin Stilling. Han indskibede sig paa Paket-skibet *Shakespeare*, der efter ni lange Maaneders Sejlads ankom til San Francisco i April 1850. Han drog straks til Minelejerne ved Bartons Bar og Parks Bar og i 1856 købte han Andel i Blue Cement Minen ved Suckers Flat, Yuba County. Senere købte han sammen med Lot M. Rust (hvis Søster han giftede 1870), flere Guldminer. Nogen Tid efter solgte han en Del af sine Miner og begyndte en Vognmandsforretning i Colusa. Han drev ligeledes Landbrug. Den 13. Juli 1869 købte han sammen med John Boggs og C. C. Crommer den store Salt Lake Ranch i Antelope Dalen. Der var 4,000 Acres, over 4,000 Faar og mange Hundrede Kreaturer. Det var Landbrug efter stor Stil og Petersen tjente en Formue. Nogle Aar senere købte han mere Land — hele 10,000 Acres. Det var Petersen, der indførte *Durham Racen* til California og hans Kvægbestand var i mange Aar anset for at være den bedste i California. Petersen var interesseret i mange Foretagender af almen Interesse, særligt arbejdede han ivrigt for Anlæg af Jernbaner, Forbedring af Veje etc. Petersen døde i Slutningen af 90-erne. Der var fire Børn.

Robert Rasmussen,

født den 28. December 1832. Rejste 19 Aar gammel til Australien, hvor han i 6½ Aar var beskæftiget i Minerne og tjente nogenlunde godt. Han havde dog længe tænkt paa, at rejse til California og 1857 forlod han Australien for San Francisco. Han søgte straks Minelejerne og arbejdede

ved Big Oak (Store Eg), senere ved Carson Bæk og Vallicita. Rasmussen var ligeledes interesseret i Handel og med den erhvervede Formue begyndte han 1883 en Købmandshandel i Angels Camp. Han oparbejdede denne Forretning til en stor Affære og han var i mange Aar en af Angel's Camps mest betydelige Mænd.

Henry Scammel,

født i Sønderjylland 1838. Kom til San Francisco i 50-Aarene og havde Forretning i North Beach Distriktet i over 40 Aar. Han havde sit Hjem paa Lombard Street, ejede flere Ejendomme og var en anset Mand. Han døde den 22. August 1910.

Niels Lassen

etablerede den første Vognfabrik i San Francisco. Han kom hertil i 1852. Lassen døde i Januar 1906, 82 Aar gammel. Den gamle Mand var et Par Uger, førend han døde, bleven indlagt paa Sindssygeanstalten i Agnew. Her tilføjede han sig selv nogle Saar, hvorfra der indgik Blodforgiftning.

Peter C. Larsen,

en dansk. Mand, var i mange Aar Medejer af en af San Franciscos største Juvelforretninger, Larsen & Wilson, 201 Kearny Street. Larsen kom til San Francisco i 50-erne.

Jørgen Christensen,

født den 10. December 1834. 19 Aar gammel kom han i 1853 til New Orleans, og efter nogen Tids Forløb rejste han til St. Louis. Det var i den Periode, da Udflytterfolket søgte endnu længere ud — til California, og i 1858 finder man Christensen og hans Oksekærre i en af de store Karavaner. De fleste af hans Kammerater søgte Guldlejerne; men Christensen foretrak at blive i San Francisco, hvor han fik Ansættelse i Pioneren Charles Bernards Kaffebrænderi, en gros Forhandler af Kaffe og Krydderier. Christensen var her i 16 Aar, og var i lang Tid Bestyrer af denne betydelige Forretning. Senere købte Christensen 250 Acres Land i Contra Costa County og blev Landmand, ligesom han var interesseret i forskellige Forretningsforetagender, og blev en meget anset og velhavende Mand. Christensen var gift med Hanna Wallace, født i England. Han døde den 4. Januar 1910 og hans Enke døde den 20. Januar 1917. Ægteparret havde tolv Børn og der var mange Børnebørn. Flere af disse er i ansete Stillinger.

John C. Petersen,

født den 30. Marts 1822. Lærte Smedehaandværket i Danmark og kom 1843 til St. Thomas, hvor han opholdt sig i 4½ Aar. Saa rejste han til Louisiana, hvor han tog Hyre som Kok paa et Skib bestemt for New York. Han var Skibskok nogen Tid, saa kom Meddelelserne om Guldfundene i California og sammen med andre købte Andersen en lille Skude, kun 80 Tons, og i denne satte Selskabet Kursen mod San Francisco. Skibet sejlede ind gennem *Golden Gate* den 27. Juli 1849. Andersen havde været Kok paa Skuden og han blev i denne Gerning for nogle Ture fra San Francisco til Stockton med Passagerer og Fragt. Saa forlod han Skibet og blev Kok ved McCann & Parker Savmølle i Sausalito. Her var han til i Foraaret 1850, saa købte han sammen med nogle Kammerater en Hvalbaad, sejlede til Marysville og blev Guldgraver. Her var han til 1858. Han havde tjent godt ved Guldgraveriet og nu købte han 230 Acres Land i Sycamore Dalen, fem Miles øst for Danville. Petersen blev gift den 29. April 1865 med Eliza P. Shaw fra Ohio. Der var fem Børn.

Peter Christensen,

født den 24. Februar 1820. Kom til California i 1851 og var Guldgraver i mange Aar. Senere var han Landmand i Stockton Eggen.

Alfred Christopher,

født paa St. Thomas, Dansk Vestindien. Opholdt sig i San Francisco i mange Aar. Døde den 24. Marts 1926, 76 Aar gammel. Efterlod Enke, Louise Christopher.

Jes Nissen Madsen

fra Haderslev kom til San Francisco i 1851. Han var Snedker og var ogsaa en Tid i Minerne. Efter nogle faa Aars Forløb rejste han hjem og boede derhjemme i flere Aar. Saa fik han Udlængsel igen og kom tilbage til San Francisco i Slutningen af 60-erne. 1871 rejste han atter hjem, købte en Ejendom i Tyrstrup, hvor en Broder var Degn. Her blev han gift med en Datter af Bagermester Lassen i Haderslev. Flyttede senere til Haderslev, hvor han døde den 14. December 1909, 86 Aar gammel.

Henry Petersen,

født den 15. September 1835 i Sønderjylland. Kom til California 1849. Købte Land nær Dixon 1859 og boede her i mange Aar. Efterlod ved sin Død flere Børn.

John T. West,

født 1835 vistnok paa Bornholm. Han var Skrædder af Profession og udvandrede til New York 1854. Var her en kort Tid og sejlede saa som

Passager paa et Skib rundt Cap Horn til San Francisco. Kom til Nevada City 1855 og arbejdede i forskellige Guldminer. Havde Aktier i Knickerbocker Company og i andre Mineforetagender. Havde i Slutningen af 60-erne Beværtning. Flyttede til Forest City 1873, hvor han ejede en Beværtning og senere (1873) ligeledes et Hotel — Forest Home.

I Beretningerne fra de forskellige Counties (Amter) vil der findes Levnedbeskrivelser eller kortere Meddelelser om mange andre danske Pionerer, der kom til California i Tidsrummet 1848—1859. Se Afsnit: "Danske Kolonier — Counties" (Amter) i California, hvor der er et særligt stort Antal Danske. Ligeledes i Afsnit "Bøger, skrevet om California", er der Beretninger om disse første Pionerer.

SYV FORSKELLIGE NATIONERS FLAG HAR VAJET OVER CALIFORNIA

SPANIENS FLAG — 1542

Cabrillo, Portugiser af Fødsel, højste Spaniens Flag 1542. Spanien havde dog forinden gjort Krav paa, at hele Vestkysten af Nord Amerika tilhørte Spanien og begrundede sine Krav paa Balboas Opdagelsesrejse i 1513. Efter Cabrillos Besøg blev Spaniens Krav anerkendt af andre Nationer. Da Mexiko erklærede sig uafhængig i 1821 maatte Spanien opgive sin Ejendomsret.

ENGLANDS FLAG — 1579

Den engelske Opdagelsesrejsende og Fribytter Francis Drake var i 1579 paa et Togt langs Vestkysten af Syd Amerika. Han havde mange Kampe med spanske Skibe og plyndrede de smaa spanske Byer. Saa sejlede han nordefter for at undgaa Spaniernes Forfølgelser og for, hvad man antog der var, at finde aabent Vand nord om California. Drake kom til et Punkt, omtrent der hvor Californias nordlige Grænse nu er, og da han saa lutter Land nordefter, sejlede han atter sydpaa. Han kastede Anker i en Bugt, der nu bærer hans Navn — *Drakes Bay* i Marin County, lige Nord for San Francisco. Drake tog Landet i Besiddelse og højste i Dronning Elizabeths Navn det engelske Flag. Han kaldte Landet *New Albion* eller *Ny England*. Dette var 41 Aar førend Ny England Plymouth Kolonien blev anlagt ved Atlanterhavs Kysten. Der blev ikke anlagt nogen engelsk Koloni i California.

RUSLANDS FLAG — 1811

Efter Vitus Berings Opdagelsesrejser anlagde Russerne Kolonier i Alaska. For at faa Levnedsmidler kom russiske Ekspeditioner til California, nord for San Francisco Bugten. Her tog de Landet i Besiddelse, byggede Fæstning — Fort Ross o. s. v. 1841 forlod Russerne California.

KEJSERDØMMET MEXICO'S FLAG — 1821

Straks efter at Mexiko havde erklæret sin Uafhængighed af spansk Herredømme, lykkedes det nogle af Lederne, at faa oparbejdet Stemning for Oprettelsen af et Kejserdømme. Den, der særlig var virksom i dette Øjemed, var en spansk Oberst, Augustin Iturbide. Først tilbød man "Kejserkronen" til en spansk Prins, men da Spanien var imod et saadant Arrangement, valgte Hæren i 1822 Iturbide til Kejser som Augustin I. Kejser Augustin I beholdt ikke sin kejserlige Værdighed ret længe; thi allerede Aaret efter maatte han flygte fra Mexiko og tog Ophold i Italien. General Santa Anna var Lederen i Oprøret; han blev senere Præsident af Republikken Mexiko og var Overgeneral i Krigen med de Forenede Stater i 1846. "Kejser" Augustin kom tilbage til Mexiko i 1824, blev anholdt som Landsforræder og skudt. To Sønnesonner blev i 1865 af Kejser Maximilian udnævnte til Prinser af Mexiko; den ældste var udset til hans Arving.

REPUBLIKKEN MEXICO'S FLAG — 1823

I 1823 blev Mexiko en saakaldt Republik; men man kan dog ikke sige, at der var noget egentligt Folkestyre, da Landet nemlig blev regeret af enkelte Mænd eller mindre Grupper, hvoraf snart den ene, snart den anden var ved Magten. Det var disse urolige Forhold, der til Dels gav de Forenede Stater Anledning til at tage California fra Mexiko.

CALIFORNIA REPUBLIC (BJØRNE-FLAGET) — 1846

Da en Del Amerikanere og andre — et Par Dusin i alt — i Juni Maa-
ned 1846, uden Tilkyndelse fra de Forenede Stater bemægtigede sig Fæst-
ningen i Sonoma, hejste de *the Bear Flag* (Bjørneflaget) og erklærede
California for at være en selvstændig Republik.

DE FORENEDE STATERS FLAG — 1846

Kommandør Sloat hejste Staternes Flag den 7. Juli 1846 i Monterey, den Gang Hovedstaden, og California kom under de Forenede Staters Styre. Bjørneflaget vajede fra Flagstangen i Sonoma til den 9. Juli 1846, det blev da firet ned og Stjernebanneret blev hejst i dets Plads.

Den 3. Februar 1911 vedtog Californias lovgivende Forsamling, at adoptere Bjørneflaget som Staten Californias Flag.

COUNTIES (AMTER) I CALIFORNIA

ALAMEDA COUNTY. Oprettet den 25. Marts 1853. Det spanske Ord *Alameda* betyder en Promenade eller "en Spadseresti i Skyggen af Træer". Der var mange smukke Skovpartier i gamle Dage og er der endnu. *Alamo* betyder Poppel.

ALPINE COUNTY. Oprettet den 16. Marts 1864. Det engelske Ord *Alpine* er en Hentydning til Alperne. County'ets geografiske Beliggenhed paa Kammen af Sierra-Nevada Bjergene har givet Aarsag til Navnet.

AMADOR COUNTY. Oprettet den 11. Maj 1854. County'et er vistnok opkaldt efter Pedro Amador eller hans Søn, Jose Maria Amador, der hørte til de første spanske Nybyggere. De var begge i den spanske Hær og blev tilkendt store *Grants*.

BUTTE COUNTY. Oprettet den 18. Februar 1850. *Butte* er et fransk Ord og betyder "en lille Bakke". Formationen af denne skønne Egn hjemler Ret til Navnet. Det var Michael La Frembeau af Hudson Bay Company, der i Aaret 1829 gav Egnen Navn.

CALAVERAS COUNTY. Oprettet 1850. Betydningen af Navnet *Calaveras* er Hjerne- eller Hovedskaller. County'et fik Navn efter Calaveras Creek, der blev opdaget af Mexikaneren, Kaptajn Moraga paa den første Ekspedition i de Egne. Han saa en Mængde Hovedskaller spredt ud over Flodens Leje, derfra Navnet. I sine Optegnelser fortæller Moraga, at der ved Sacramento og San Joaquin Floderne i sin Tid boede flere forskellige Indianerstammer. Oppe i Bjergetegnene var der ligeledes Indianere i stort Antal. Visse Tider af Aaret vilde store Horder af Indianere komme ned fra Sierra Bjergene for at fiske Laks i Floderne. Dette var Indianerne i Dalstrøgene meget imod, ikke mindst fordi Sierra-Indianerne havde forbudt dem at jage Vildt og samle Agern i Bakkerne. Saa kom det til Kamp og Moraga fortæller, at der i et Slag alene blev dræbt over 3000 Indianere. Dalboerne vandt i denne Kamp.

COLUSA COUNTY. Oprettet den 18. Februar 1850. Navnet kommer fra en Indianerstamme *Colusi* eller *Coluse*. Meningen af Ordet er vistnok "scratcher" (Kradser). Naar en Indianer blev gift, havde hans Kone ret til i Hvedebrødsdagene at kradse hans Ansigt, lige saa galt hun ønskede. Indianerkvinderne benyttede sig ofte eftertrykkeligt af denne mærkelige Skik, saa den stakkels Fyr blev ilde tilredt.

CONTRA COSTA COUNTY. Oprettet den 18. Februar 1850. Dette County indbefattede oprindeligt Alameda County, og begrundet paa Beliggenheden øst for San Francisco Bugten, blev det kaldet *Contra Costa*, (den modsatte Kyst).

DEL NORTE COUNTY. Oprettet den 2. Marts 1857. Navnet betyder "det nordligste" og betegner County'ets Beliggenhed langt mod Nord i Staten.

EL DORADO COUNTY. Oprettet den 18. Februar 1850. "Det gyldne Land" kaldte man efter Amerikas Opdagelse et Eventyrland i Sydamerika, hvor Guld og Sølv skulde ligge i Bunker paa Jorden. Efter at James W. Marchalls Guldfund i Januar 1848 blev California og i Særdeleshed den Part, hvor Guldet blev fundet, kaldet *El Dorado*.

FRESNO COUNTY. Oprettet den 19. April 1856. Ordet *Fresno* betyder Asketræ. Der var i Bjergegnene mange Asketræer, derfra Navnet. De første Nybyggere var beskæftiget ved Minedrift i Bakkerne. Først senere blev Dalstrøget taget i Brug for Frugtavl etc.

GLENN COUNTY. Oprettet den 11. Marts 1891. Dette County tilhørte oprindeligt Colusa County. Det er opkaldt efter Dr. Hugh J. Glenn, der i sin Tid ejede Statens største Hvedemarker og iøvrigt var en fremstående Mand.

HUMBOLDT COUNTY. Oprettet den 12. Maj 1853. County'et har sit Navn fra Humboldt Bugt, opkaldt efter Alexander von Humboldt. Kaptajn Ottinger og Danskeren H. H. Buhne med flere, der 1849 opdagede Bugten, gav den Navn. Buhne var den første hvide Mand, der satte Fod paa Strandbredden. Ottinger var Kaptajn og Buhne Styrmand paa Skibet *Laura Virginia*. Nogle af Besætningen havde ønsket at kalde Bugten — Buhnes Bugt; men Stedet, hvor han steg i Land bærer den Dag i Dag Navnet — *Buhnes Point*.

IMPERIAL COUNTY. Oprettet den 15. August 1907. County'et har Navn fra Imperial Dalen.

INYO COUNTY. Oprettet den 22. Marts 1866. *Inyo* er Navnet paa en Indianerstamme, der boede der paa Egnen.

KERN COUNTY. Oprettet den 2. April 1866. Har Navn fra Kern Floden, der blev opkaldt efter Løjtnant Kern i General Fremonts 3die Ekspedition 1845—47.

KINGS COUNTY. Oprettet den 22. Marts 1893. Var oprindelig den vestlige Part af Tulare County, og har Navn fra Kings Floden, der blev opdaget 1805 af en Ekspedition, der kaldte Floden *Rio de los Santos Reyes* (De hellige Kongers Flod).

LAKE COUNTY. Oprettet den 20. Maj 1861. Har sit Navn fra de mange henrivende Søer (Lakes), der findes indenfor County'ets Grænser.

LASSEN COUNTY. Oprettet den 1. April 1864. Opkaldt efter Danskeren *Peter Lassen*, der kom til California 1840 og var en af Statens ypperste Mænd. Han blev snigmyrdet i 1859.

LOS ANGELES COUNTY. Oprettet den 18. Februar 1850. *Los Angeles* (Englene) er en Forkortelse af det oprindelige Navn "Pueblo del Rio de Nuestra Senora La Reina de Los Angeles de Porciuncula" (Byen ved Floden Vor Frue, Dronningen over Englene). I 1781 blev der her oprettet en Mission (Kloster) og kort efter en lille By. Denne fik senere Navnet "Ciudad de Los Angeles (Englenes By).

MADERA COUNTY. Oprettet den 11. Marts 1893. *Madera* betyder i spansk Tømmer og County'et fik Navn efter Byen Madera, der i sin Tid var omgivet af Skove.

MARIN COUNTY. Oprettet den 18. Februar 1850. Fik Navn fra Indianerhøvdingen *Marin* af Indianerstammen *Licatiut*, der holdt til der paa Egnen. I 1815 blev der udsendt en spansk Ekspedition, der skulde undersøge Terrænet nord for San Francisco. Indianerne var imod dette og der udkæmpedes en haard Kamp i hvad nu kaldes Petaluma Dalen. Samtidig var der en Dyst mellem Høvding Marins Underhøvding *Quentin* og en anden Afdeling af spanske Soldater. Kamppladsen bærer endnu denne Underhøvdings Navn *Panta de la Quentin*. Høvding Marin blev senere en Kristen og døbt ved Navn *Marineros*, begrundet paa hans nøje Kendskab til San Francisco Bugten. Han var ofte Lederen paa Ekspeditioner omkring i Bugten.

MARIPOSA COUNTY. Oprettet den 18. Februar 1850. Har Navn fra Mariposa Floden. *Mariposa* betyder Sommerfugl. Det fortælles, at Navnet oprindelig blev givet til Egnen af en Ekspedition, der i 1807 besøgte

Eggen paa Jagt efter Elsdyr. Da man slog Lejr ved Floden, saa man Tusinder af pragtfulde Sommerfugle i alle Farver sværme omkring i Eggen. En anden Fortælling gaar ud paa, at Navnet kan hjemføres til en smuk Blomst, en mangefarvet Lilje, der voksede der paa Eggen og havde megen Lighed med de spranglede Vinger af Sommerfugle.

MENDOCINO COUNTY. Oprettet den 18. Februar 1850. Har sit Navn fra Cap Mendocino, som blev opdaget og fik Navn af Juan Rodriguez Cabrillo i 1542 til Ære for Don Antonio de Mendoza, den første Statholder af Ny Spanien eller Mexiko, udnævnt af den spanske Konge i 1535.

MERCED COUNTY. Oprettet den 19. April 1855. Har Navn fra Merced Floden, der oprindeligt af Spanierne blev kaldt "Rio de Nuestra Senora de la Merced" (the river of Our Lady of Mercy).

MODOC COUNTY. Oprettet den 17. Februar 1874. Har Navn fra en stridbar Indianerstamme. Navnet betyder "ved Flodens Udspring". Indianerne havde deres Hovedlejr ved Pitts Floden. Navnet er en Forandring af Indianerbenævnelserne *Muklaks*, der betyder "Folket".

MONO COUNTY. Oprettet den 24. April 1861. Navnet er af spansk Oprindelse og betyder "Ape". Indianerstammen, der opholdt sig her, havde dette Navn.

MONTEREY COUNTY. Oprettet den 18. Februar 1850. Har Navn fra Monterey Bugten. Ordet er sammensat af de spanske Ord *Monte* og *Rey* og mener Skovens Konge. Bugten blev opdaget af Sebastian Vizcaino i 1603 og fik af ham Navnet til Ære for hans Ven og Velgører Gasper de Zunigo, Greve af Monterey og Statholder af Mexiko.

NAPA COUNTY. Oprettet den 18. Februar 1850. Ordet Napa mener i et af Indianersprogene "Fisk", og blev givet til Eggen begrundet paa den store Fiskemængde, der fandtes i Napa Floden og i de mange Elve. Indianerstammen, der boede her, blev næsten helt udryddet af en Koppepidemi i 1838 og det eneste, der nu minder om denne store og mægtige Indianerstamme er Navnet.

NEVADA COUNTY. Oprettet den 25. April 1851. Ordet *Nevada* mener snedækt eller snehvidt. County'et har faaet Navn fra de altid snedækte Bjergtinder.

ORANGE COUNTY. Oprettet den 11. Marts 1889. County'et har faaet Navn fra de mange skønne Frugthaver med Orange (Appelsin eller Pomorans).

PLACER COUNTY. Oprettet den 25. April 1851. *Placer* er vistnok en Sammenføjning af Ordene *Plaza de ore*, en Plads nær Floden, hvor der findes Guld. Den specielle Minegravning, der fandt Sted her, har frembragt Benævnelsen *Placer Mining*.

PLUMAS COUNTY. Oprettet den 18. Marts 1854. Spanierne kaldte oprindelig en af Bifloderne til Sacramento Floden *Rio de las Plumas* (Fjeder Floden) eller "River of the Feathers". Amerikanerne forandrede senere Navnet til *Feather River*, medens Statens Lovgivning, da County'et blev oprettet, gav det Navnet *Plumas County*.

RIVERSIDE COUNTY. Oprettet den 11. Marts 1893. Dette County er udstykket fra San Diego County og San Bernadino County og fik sit Navn fra Riverside.

SACRAMENTO COUNTY. Oprettet den 18. Februar 1850. *Sacramento* (Sakramentet). Kaptajn Moraga gav først Hovedfloden Navnet *Jesus Maria* og en af Bifloderne kaldte han *Sacramento*. Senere blev Hovedfloden kendt under Navnet "Sacramento" (Sacrament — or the Lord's Supper). Ejen og County'et har Navn fra Floden.

SAN BENITO COUNTY. Oprettet den 12. Februar 1874. En spansk Ekspedition i 1772 gav Navnet San Benito til en lille Flod. Derfra Navnet "San Benedicto" (Helgen Benedict, "den velsignede") er den katolske Kirkes Skytsengel for Ægteskabet.

SAN BERNADINO COUNTY. Oprettet den 26. April 1853. "Saint Bernard" er Skytsengel for Bjergstier. Navnet "Bernadino" mener "dristig som en Bjørn". Spanierne gav den snedækkede Bjergtinde Navn efter Helgenen.

SAN DIEGO COUNTY. Oprettet den 18. Februar 1850. Den 12. November 1603 ("San Diego de Alcala"-Dagen i den katolske Kalender) ankrede Sebastian Vizaino sin Flaade i San Diego Bugten, og Bugten fik Navn efter hans Flagskib — San Diego. Juan Rodriguez Cabrillo havde 61 Aar forinden givet Bugten Navnet *San Miguel*.

SAN FRANCISCO COUNTY. Oprettet den 18. Februar 1850. Den sjette af de spanske Missioner, blev anlagt her den 9. Oktober 1776 og blev kaldt — "Mission San Francisco de Asis a la Laguna de los Dolores" (Saint Francis of Assisi at the Lagoon of Sorrows). Fra denne Mission (Kloster) har San Francisco By og Amt Navn.

SAN JOAQUIN COUNTY. Oprettet den 18. Februar 1850. Betydningen af dette Navn føres til Marie, Jesus Moder. *Joachim* betyder "den

Gud udvalgte". Joachim staves paa spansk "Joaquin", Maries Faders Navn. I 1813 gav Løjtnant Moraga Navnet San Joaquin til en Aa, der havde sit Udspring fra Sierra-Nevada Bjergene og løb ud i Buena Vista Søen. Derfra er Navnet bleven overført paa County'et.

SAN LUIS OBISPO COUNTY. Oprettet den 18. Februar 1850. Den 1. September 1772 anlagde Junipero Serra og Jose Cavaller Mission San Luis Obispo til Ære for Helgenen, Saint Louis, Biskop af Toulouse. Han var Søn af Anjon, Konge af Neapel.

SAN MATEO COUNTY. Oprettet den 19. April 1856. Det spanske Navn er *Saint Matthew* "Guds Gave".

SANTA BARBARA COUNTY. Oprettet den 18. Februar 1850. *Saint Barbara* er Sømændenes Skytsengel, som giver dem særlig Beskyttelse mod Lyn og Ild paa Søen. Af den Grund er Navnet somme Tider paamalet det Aflukke, hvor Skibets Krudtkammer er. County'et Santa Barbara fik Navn af Sebastian Vizcalno, da han paa denne Helgens Dag — 4. December 1603 — sejlede forbi Stedet. Junepera Serra byggede et Kloster her, der blev indviet den 4. December 1876, og gav det Navnet *Santa Barbara, Virgin y Martir* (Helgen Barbara, Jomfru og Martyr). Derfra stammer Navnet.

SANTA CLARA COUNTY. Oprettet den 18. Februar 1850. Den 12. Januar 1777 blev Mission Santa Clara anlagt og opkaldt efter Helgen Clara af Assisi, den første Franciscaner Nonne og Grundlægger af Saint Clara Ordenen. Navnet "Clara" betyder "ren" eller "lys-klar".

SANTA CRUZ COUNTY. Oprettet den 18. Februar 1850. "Santa" betyder Helgen eller Hellig, "Cruix" er det spanske Ord for Kors, *Santa Cruz* — (hellige Kors). Korset var — ligesom for Korsridderne — Emblemet eller Sindbilledet for de Ekspeditioner, der var sendt ud i Religionens Navn. Døde nogen paa Vandringen, blev et Kors opstillet paa Graven. Der var mange Kors, spredte ud over Staten. Hvis noget særligt hændte, blev der ogsaa opstillet et Kors. De katolske Padres (Præster) Lopez og Salazar plantede et stort Kors paa den Plads de vilde opføre et Kloster. Derfra Navnet paa County'et.

SHASTA COUNTY. Oprettet den 18. Februar 1850. Oprindelsen til Navnet er ukendt. Nogle mener, at det stammer fra "Sha-ti-ka", Navnet paa en Indianerstamme, der boede der paa Egnen. "Shas-ti-ka" betyder Stenhus eller Huleboerne. Andre mener, at Navnet er en Forandring af det franske Ord "chaste" og blev givet til Egnen, begrundet paa det vidunderlige hvide og rene Skær fra det snedækkede Bjerg.

SIERRA COUNTY. Oprettet den 16. April 1852. *Sierra* betyder Sav og blev givet til Bjergkæden Sierra-Nevada (Sne-Sav), begrundet paa den mærkelige Formation, der kan have nogen Lighed med Takkerne eller Tænderne i en Sav. (Nevada betyder snedækt). County'et fik Navn fra Bjergene.

SISKUYOU COUNTY. Oprettet den 22. Marts 1852. Senator Jacob B. Snyder af San Francisco, der i 1852 særligt arbejdede for at faa dette County oprettet, paastod, at "Siskuyou" stammer fra en fransk Benævnelse "Six Callieux". En Franskmand Michael La Flambeau, der var Leder af en af Hudson Bay Co.s Pelsjægertrupper i 1832 kaldte et Vadested over Umpqua Floden "Six Callieux" (Seks Sten Vadested), begrundet paa, at der i den dybe, rastløse Strøm laa seks store Sten, hvilke tjente Ekspeditionen til stor Nytte, da den skulde sætte over Strømmen.

SOLANO COUNTY. Oprettet den 18. Februar 1850. *Solano* betyder "Østlig Vind". Da Høvdingen af Indianerstammen Suisunes blev kristnet, gav Præsten Francisco Solano ham Navnet Solano. Da Høvdingen boede i Suisun Dalen, der udgør en Del af County'et, blev dette opkaldt efter ham. Suisun Dalen er paa Vestsiden af hvad man den Gang kaldte Jesus Maria Floden.

SONOMA COUNTY. Oprettet den 18. Februar 1850. *Sonoma* er et Indianer Ord og betyder "Valley of the Moon" (Maane-Dalen), da Formationen tillægges Lighed med Kloden. I 1824, da Indianerhøvdingen af Cho-cuy-en-Stammen blev døbt til Kristen, fik han Navnet Sonoma.

STANISLAUS COUNTY. Oprettet den 1. April 1854. Indianerhøvdingen Estanislav af en mægtig Stamme, der boede ved hvad man nu kalder Stanislaus Floden, men af Indianerne kaldet "La-kish-um-na", var bleven kristnet og havde gaaet i Skole i San Jose. Han løb bort fra Klosteret og fik sin Stamme ophidset imod Spanierne. Det kom til en svær Dyst i 1826, hvor Indianerne tilsidst maatte bukke under. Senere opkaldte man Floden efter Høvdingen Estanislau (Stanislau). Derfra har County'et faaet Navn.

SUTTER COUNTY. Oprettet den 18. Februar 1850. Sutter County er opkaldt efter Schweitzeren *Johan August Sutter*. Han kom til San Francisco den 2. Juli 1839, fik et stort *Grant* (frit Land) fra den mexikanske Regering og anlagde Kolonien *Ny Helvetia*. Her er nu Byen Sacramento, Hovedstaden i California. Det var paa Sutters Land man fandt Guld i 1848.

TEHAMA COUNTY. Oprettet den 9. April 1856. *Tehama* var Navnet paa en Indianerstamme, der boede der paa Egnen. Meningen af Ordet er ukendt.

TRINITY COUNTY. Oprettet den 18. Februar 1850. Har Navn fra Trinidad Bugten, der blev opdaget af Kaptajn Bruno Ezeta den 11. Juni 1775 -- Trinity (Trinitates) Søndag.

TULARE COUNTY. Oprettet den 20. April 1852. Den spanske Kommandant Fages opdagede i 1773, medens han var ude for at søge efter Desertørere, en stor Sø eller Marsk, bevokset med "Tules" (Siv). Han kaldte Pladsen *Los Tules*. I 1813 var Kaptajn Moraga paa en Ekspedition der paa Egnen og kaldte den *Valle de los Tules*.

TUOLUMNE COUNTY. Oprettet den 18. Februar 1850. "Tuolumne", er en Forandring af Indianer Ordet "Talmalamne", der ligesom Ordet "Shasta" eller "Shas-ti-ka" betyder Sten- eller Huleboere. En Indianerstamme *Talmalamne* boede der paa Egnen.

VENTURA COUNTY. Oprettet den 22. Marts 1872. I 1782 anlagde Junipera Serra Klosteret San Buenaventura (opkaldt efter en Helgen af dette Navn). Amerikanerne har forkortet Ordet til "Ventura". "Buena" mener "God" og "Ventura" betyder "Lykke".

YOLO COUNTY. Oprettet den 18. Februar 1850. *Yolo* er en Forandring af Indianer Ordet *Yo-loy*, der betyder "hvor der er meget Siv". En Indianerstamme ved dette Navn boede i Marsklandet vest for Jesus Maria Floden (nu Sacramento Floden). Denne Stamme hørte til Suisun-Indianerne.

YUBA COUNTY. Oprettet den 18. Februar 1850. *Yuba* er en Forandring af det spanske Ord "Uba" eller "Uva", der betyder "vilde Druer". En spansk Ekspedition i 1824 fandt en Mængde vild Vin paa Flodbredderne — "Uvas silvestres". Floden fik Navnet "Uba", som i Folketale senere blev forandret til "Yuba". Flodens Navn blev overført til County'et.

California blev ved Optagelsen i de Forenede Stater inddelt i 27 County'er (Amter). Senere er Staten fra Tid til anden bleven udlagt i flere County'er, der er nu 58. Af disse er San Bernardino det største med 20,055 Kvadratmil og San Francisco County det mindste med 42 Kvadratmil. Los Angeles County har et Omfang af over 442 Kvadratmil (en Trediedel Størrelsen af Staten Rhode Island). California er den næststørste Stat i Unionen (Texas er først med 265,896 Kvadratmil). California Landareal 155,652, Vandareal 2,645 — tilsammen 158,297 Kvadratmil — eller over ni Gange saa stor som Danmark.

DEN FØRSTE SKIBSBYGGER

Det første Skibsværft i Oakland

Andet Sted er der fortalt om hvorledes Oakland blev til. Det var i Aaret 1850, kort efter de første Guldfund, at der begyndte at danne sig en lille Koloni og blandt de første Nybyggere var der en dansk Mand, der blev Foregangsmanden i Skibsbyggeriet og som i de faa Aar han virkede

Mads Christian Holm

her, hørte til den lille Kolonis ypperste Mænd. Det var *Mads Christian Holm* fra Nykøbing paa Mors.

Skade for California, at denne energiske og evnerige Mand ikke blev herude; men hvad California tabte, nød Danmark, hans Fødeland, godt af.

Holms Liv var et Eventyr — her skal fortælles om det. En stor Del af Fortællingen er hentet fra et lille Hefte, udgivet af Henrik Fog i 1902 og betitlet *Grosserer M. Chr. Holm*.

I Fjordgade i Nykøbing paa Mors laa der omkring ved 1820 en Del Huse, væsentlig beboet af Fiskere og Smaakaarsfolk. I en lille, unseelig Hytte boede to ældre Piger, Maren og Kirsten Væverpige, begge fra Salling.

Maren Nielsdatter havde tjent som Kokkepige i Byens mest ansete Huse. Hun blev trolovet med Borgmesterens Karl, en smuk og dygtig

Svend fra Salling. Hun var noget ældre end han, men hun troede fuldt og fast paa ham. Han lovede hende Ægteskab, og hun opgav sin Tjeneste og begyndte at samle paa Udstyr.

Men saa var der en ung og velstaaende Gaardmandsenke, som fik Øje for den smukke Karl. Enkens milde Øjne og Gaarden fristede og det endte med, at Esper Nielsen svigtede Maren. Den 19. Oktober 1827 fik Maren en lille Søn, der i Daaben fik Navnet Mads Christian. Saadan kom Mads Christian Holm til Verden, forladt af sin Fader endnu før sin Fødsel,

og født under meget fattige Kaar. Man kaldte ham i hans Barndom "Maren Væverpigens Mads Christian."

Maren elskede sit Barn og vilde ikke skilles fra ham. Hun arbejdede ude som "Kogekone" og bar om Aftenen mangan en god Bid Mad hjem til Drengen og Kirsten. Kirsten passede sin Væv og passede Drengen, naar Maren var ude at koge og gøre Husarbejde. Men der var ogsaa trange Kaar, hvor Mads Christian maatte tigge Fremmede for sit Brød.

I Skolen mødte den lille Mads Christian, Maren Væverpigens Dreng, ingen særlig Velvillie; og naar han alligevel blev en af Skolens flinkeste Elever, tilkom Æren hans Moder, der lærte ham at være tro i sin Gerning, lydig og flittig, og have Tillid til Gud.

Efter Konfirmationen kom Mads Christian i Skibstømmerlære hos Skibsbygger Berthel Holm; men her mødte han ingen Forstaaelse.

Imidlertid var Mads Christians Moder den 1. December 1838 bleven gift med en brav Mand, Tøffelmager Lars Holm, der adopterede Drengen. Mads Christian kom nu i Lære hos Skibsbygger Strand i Thisted. Han var meget dygtig og hans Principal holdt meget af sin unge Elev.

I Aaret 1846 blev Mads Christian Holm Svend. Nu laa Verden aaben for ham. Først arbejdede han paa Skibsbygger Pagh's Værft i Aalborg. Aaret efter var han til Orlogs og kom saa til Helsingør, der den Gang havde et af Danmarks største Skibsværfter. Skibe fra al Verdens Lande passerede forbi, maatte ofte ligge opankrede i flere Dage for at blive klareret. Den Gang var der jo Told — Øresunds Tolden. Skibene benyttede Opholdet til at faa nødvendige Reparationer udført. En Dag kom en amerikansk Bark i Havn for at reparere. Kaptajnen trængte til en Tømmermand, og den unge Mads Christian Holm tog Hyre.

Saa kom Holm til Boston. Her blev han syg og blev indlagt paa et Hospital. Da han atter blev rask, vilde han søge Arbejde; men saa naaede Rygterne om Guldfundene i California til Boston. Og ikke længe efter var Holm Tømmermand paa et Skib, der med mange Passagerer satte Kursen mod San Francisco. Her fik Holm straks Arbejde som Hustømmermand, fik stor Betaling for sit Arbejde, sparede sine Penge, og saa begyndte Holm som Skibstømmer eller Skibsbygger i hvad senere blev Storbyen Oakland. Holm fik straks fem Mand i Arbejde. Hans første Skib var en For- og Agter-Skonnert. Arbejdsstyrken voksede, nye Skibe blev bygget og Holm havde en stor Virksomhed. I Skovene havde han Mænd til at fælde Træer, andre transporterede Træstammerne til Værftet, og Holm var paa Færde allevegne, til Hest eller til Fods.

Da man saa, hvorledes Holms Virksomhed lykkedes, var der andre,

der vilde prøve. Der blev oprettet et Aktieselskab og et større Værft blev anlagt i Nærheden af Holms. Nogle af de Skibe, der var bleven forladt af Mandskabet i San Francisco Bugten, blev ført over til Oakland Værfterne for at blive ombygget eller istandsat.

Det omtalte Aktieselskab havde bygget en Bedding, hvorpaa man vilde trække et større Skib op. Den nye Virksomhed skulde indvies ved en Festlighed.

Om Morgenen før Festligheden gik Holm over for at se det nye Værft. Han undersøgte Beddingen, og gav sig til at smaaale. En af Aktieselskabets Bestyrelsesmedlemmer spurgte, hvad han lo ad, og Holm svarede, at Beddingen var altfor svag til at bære et større Skib. Den anden blev fornærmet og skældte Holm ud for en "smart Deutchman" (vigtig Tysker).

Saa gik Holm. Festligheden begyndte, Skibet, en stor Brig, blev halet op. Der var Jubel og Begejstring. Men pludselig lød der et Brag. Beddingen gik i Stykker og Briggen faldt til Jorden. Hvad skulde man nu gøre? Den dejlige, store, nye Bedding var næsten ødelagt.

Der var kun *een* Mand, den danske Skibsbygger, som man havde skældt ud for en "smart Deutchman", der kunde gøre alt godt igen. Til ham blev der sendt Bud. Men Holm sagde Nej, han vilde ikke hjælpe til. Der blev sendt Bud flere Gange, men Holm stod ved sit. Tilsidst kom Direktørerne selv og bad ydmygt om Undskyldning for Skældsordene.

Efter nogen Forhandling gjorde Holm dem følgende Tilbud: Arbejdstiden paa sit eget Værft vilde han ikke forsømme. Men han vilde møde en Time hver Morgen før Arbejdstid og en Time hver Aften efter Fyraften, give Ordre, se til og lede Arbejdet. Han forlangte 20 Dollars i Timen. Man var glad for Tilbudet og det tog ikke længe, før Beddingen var i Orden og Briggen stod paa sin Plads.

Denne Begivenhed gjorde med et Slag den unge, danske Skibsbygger populær og han vandt alles Agtelse. Holm beskrives som en meget hjælpsom Mand, der altid stod Rede med Raad og Daad; men at blive skældt ud for en "smart Deutchman" var nok lidt for meget for ham.

Holm tjente mange Penge ved sin Virksomhed, flittig, stræbsom og dygtig, som han var; men saa fik han Lyst til at gense Fødelandet. Han overlod Værftet i andres Varetægt og saa rejste han afsted den besværlige Tur over Land.

I Slutningen af 50-Aarene kom han til Danmark og til sin Fødeby,

Nykøbing paa Mors. Hans Moder, der var bleven Enke, fik han ikke at se, hun var allerede død den 15. April 1854.

Det rygtedes snart, at den fattige Dreng var kommen hjem fra Guldlandet med Rigdomme og Holm var velset alle vegne. For nogen Tid opholdt Holm sig i Fødebyen, saa kom han til Aabenraa, hvor han begyndte et Skibsværft. Her blev han kendt med en ung Pige, den 18-aarige Emilie, Datter af Kaptajn Bendixen, Forældrene mente, at Emilie var for ung til at blive Hustru. De Trolovede maatte vente.

Det var Holms stadige Tanke, naar han blev gift, at rejse til California igen med sin unge Hustru, overtage sit gamle Værft og arbejde videre. I California kunde han have Udsigt til i Løbet af faa Aar at blive Millionær. Ogsaa Californias skønne Natur lokkede ham.

I April 1861 døde Kaptajn Bendixen og samme Efteraar holdt de Trolovede Bryllup. Nu skulde man saa til at tænke paa Afrejsen. Men jo nærmere man kom mod en Afgørelse, desto sværere blev det for den unge Hustru at forlade sit Land og sin Slægt. Tilsidst opgav Holm saa Tanken om at rejse og saa overdrog han en Kommissionær at sælge sin Ejendom i California. Værdien af denne var steget meget betydeligt, men det blev kun lidt, Holm fik ud af det. Kommissionæren havde kun daarligt skyttet sit Hverv.

Da Holm først var bleven klar over, at han maatte blive i Danmark, kunde han ikke slaa sig til Ro med at bygge smaa Skonnerter. Han forudsaa, at den Tid vilde komme, da Træskibenes Dage var forbi, da Jernet vilde afløse Træet, og Dampen afløse Sejlene.

For en Tid købte Holm nu gamle Skibe, gjorde dem i Stand og satte dem i Fart. Nu var han bleven Skibsreder. Saa flyttede han til København.

I 1870 udstedte Holm Indbydelse til Aktietegning i et paatænkt Dampskibsselskab *Norden*. Efter megen Modgang lykkedes det ham at faa den nødvendige Kapital, og saa rejste Holm til Glasgow, hvor det første Skib blev bygget. Holm skulde selv have Tilsyn med Bygningen og han maatte derfor opholde sig i Glasgow et Aars Tid. Og han brugte Tiden og Øjnene godt. Her var en Lejlighed til at lære. Han studerede Jernskibsbyggeriet og satte sig grundig ind i alle Enkeltheder. Dette kom ham til stor Nytte senere.

Dampskibet fik Navnet *Norden* og Holm blev korresponderende Reder. Aktiekapitalen blev udvidet og der blev bygget flere Dampskibe, ialt 5 store Fragtdampere.

Holm var bleven Grosserer og Reder i det store; men helt tilfreds var

Holm ikke. Hvorfor sende Pengene ud af Landet for at faa bygget nye Skibe? Mange mente, at Burmeister & Wains Værft var tilstrækkelig for et lille Land som Danmark. Men Holm tænkte nu anderledes. Han saa sig om efter en passende Plads for Anlæggelsen af et Værft.

Som omtalt havde Holm som ung Svend arbejdet en Tid i Helsingør, førend han rejste til California. Her fandt han Pladsen og efter mange Genvordigheder fik han et Værft anlagt i Grønnehave, der tidligere var bleven benyttet som Eksercerplads for Soldaterne.

Skibsværftet fik godt begyndt, men det var ikke nogen let Sag, at tage Konkurrencen op med de store Værfter navnlig i Skotland. Holm havde ofte 1000 Mand i Arbejde, somme Tider flere. Denne store Arbejdsstyrke gav Aarsag til, at Helsingør voksede betydelig. Skibsværftet *Helsingør Jernskibs- og Maskinbyggeri* blev anlagt i 1881 og Holm ledede dette mægtige Foretagende til 1891, da han blev syg, og den 23. September 1892 afgik Holm ved Døden. Holm havde paadraget sig en Mavesygdom, da han var i California, flere Gange vendte Sygdommen tilbage og Anfaldene blev for hver Gang mere hæftige, for tilsidst fuldstændig at faa Bugt med den store og ellers kraftige Mand.

M. C. Holm var meget godgørende, særlig Fødebyen Nykøbing paa Mors nød godt af hans Gavmildhed. Her oprettede han et Asyl for Børn, indsatte Varmeapparater i Kirken, byggede Skole, opførte en Stiftelse for ældre Folk, og meget andet. Ifølge Holms testamentariske Bestemmelser blev der tillige oprettet et Antal større Legater i forskellige Øjemed. Ikke noget Under, at man i Bøger og Blade fra Morsøbyen ofte læser om *M. C. Holm, Byens Velgører*. Testamentet var oprettet af Holm og hans Hustru i Forening. Deres Ægteskab var barnløst. Testamentet bestemte, at saalænge Fru Holm levede skulde hun have Renterne af den fælles Formue. Og efter Fru Holms Død skulde alt, der var tilovers, efter at de forskellige Legatsummer var udredet, benyttes til nye velgørende Foranstaltninger. Fru Emilie Bendixen Holm døde i 1914.

Dette er Fortællingen om en af Californias første Danske, "Maren Væverpigens Mads Christian", der som ung Mand kom til Guldlandet og blev en af Datidens betydeligste Mænd. Det var nærmest Sygdom, der foranledigede at Holm forlod California for at aflægge et Besøg i Fødelandet og Skæbnen vilde, at han ikke skulde komme tilbage. Det fortælles, at Holm ofte opsøgte California-Danske, der var kommen hjem i Besøg, for at tale med dem om *Den gyldne Stat*, hvor Mads Christian Holm først fandt Anvendelse for sine rige Evner.

NOGLE PIONERSLÆGTER

GREIERSEN — JENSEN — FRØLICH — TAAFFE — HOISHOLT

Georg Greiersen

født i Stubbekøbing, Falster, den 9. Juli 1834. Da han var syv Aar gammel flyttede han med sine Forældre og Søsteren Bolette til Jonstrup Seminarium, hvor hans Fader blev Økonom. Greiersen var senere paa Herlufsholms Kostskole og efter endt Skoletid paa Burmeister & Wains

Georg Greiersen

Skibsværft for at lære Skibsbyggeriet, hvilken Beskæftigelse han dog ikke fulgte senere i Aarene. Han kom til San Francisco via Panama i 1852, hvor han ventede at træffe sin Halvbroder, Gustav O'Hara Taafe. Denne var imidlertid paa en Rejse til Kina som Supercargo eller bemyndiget Udsending for et stort Handelshus.

Greiersen, der havde stolet paa at træffe sin Halvbroder, der allerede havde været i San Francisco nogen Tid og havde gode Forbindelser, maatte nu søge Arbejde ved hvad som helst, og han kom ogsaa til Guldminerne; men havde ikke særligt Held med sig. Han kom saa tilbage til San Francisco Bugten -- Benicia — hvor han for første og eneste Gang blev beskæftiget med Skibsbyggeri, idet han forestod Bygningen af en mindre Skude, der skulde sejle med Fragt til de smaa

Havnsteder ved Bugten og i Floderne.

Imidlertid var Halvbroderen, Gustaf O'Hara Taafe kommen tilbage fra Kinarejsen og kort efter begyndte de to Brødre en Købmændsforretning i Millerton, Fresno County, en typisk Mineby.

Taafe var stadigt interesseret i Forretning i San Francisco, medens Greiersen passede Handelen i Millerton. En Dansker, Otto Frølich var

Greiersens Bogholder og en anden Dansker, Francisco Jensen, var Kommiss.

I 1862 rejste Greiersen i Besøg til Danmark og blev gift den 25. Juli, med Anna Jensen, født paa Jonstrup den 2 .April 1836 (død 1913). Hun var en to Aar yngre Søster til førnævnte Francisco Jensen. I 1868 gæstede Greiersen, denne Gang med sin Familie, atter Danmark.

I 1880 kom Greiersen til Oakdale, hvor han, med Undtagelse af et 3-Aars Ophold i Hayward, boede lige siden. Han ejede en betydelig Købmandsforretning i Kompagniskab med sin Nevø, Christian Taaffe og var en meget anset Mand. Greiersen døde den 20. April 1901. Han havde længe haft Tanker om at gæste Fødelandet sammen med sin Hustru. Planerne var lagt, Rejseeffekterne var allerede pakkede og Dagen for Afrejsen fastsat, da den gamle Hædersmand pludselig blev angrebet af Rosen, som i Løbet af en Uge medførte Døden. Afdøde fulgtes til Graven af næsten hele Byens Befolkning med Musik og det lokale uniformerede Brandkorps (af hvilket G. havde været Medlem i mange Aar) i Spidsen. Greiersens Hustru døde som nævnt den 13. Januar 1913. I Ægteskabet var der to Børn, Cathrine, gift med Urmager og Juveler Bernhardt Hoisholt i Oakdale (se Hoisholt Slægten) og Anna Greiersen Hall, gift med en Englænder E. A. Hall i Watsonville. I det sidstnævnt Ægteskab er der to Børn, Charles i Watsonville og Arch, der er Apotheker i Saratoga.

Francisco Jensen, .

Svoger til førnævnte Købmand Georg Greiersen, var født paa Jonstrup den 19. Marts 1834. Han blev gift med Vilhelmine Dallerup, Datter af Provst Dallerup i Ballerup. Hendes Broder var den bekendte Arkitekt Vilhelm Dallerup i København.

Francisco Jensen og nævnte Otto Frølich købte Greiersen og Taaffes Forretning i Millerton og Jensen havde senere Købmandshandel og Hotel i Dry Creek og var ligeledes interesseret i Minedrift.

Jensen døde den 11. Januar 1889 og hans Hustru i 1930. De havde to Børn, Susanne, født den 8. Marts 1868, og Francisco født 1870 og døde 1891. Susanne blev gift med Viggo Krag i Fresno. Dette Ægtepar har to Børn, Wilma og Georg. Den førstnævnte blev Lærerinde i Berkeley og Georg blev ansat ved San Joaquin Power Co. i Merced.

Otto Frølich,

født i København i 1834. Blev gift med Sine Bless, der var i Huset hos Købmand Greiersen. Ægteparrets eneste Barn, Maren Frølich, født 1868, vandt senere Berømmelse som Kunstmaler. Hun døde i August 1921 i San Francisco.

Frølich var i nogle Aar, efter at han havde købt Francisco Jensens Andel i Købmandsforretningen i Millerton, Eneejer. I 1872 solgte han sin Forretning til Einstein og Gundelfinger og flyttede til hvad senere blev Byen Fresno, hvor han etablerede den første Købmandshandel og den første Bank — First National Bank of Fresno. Senere solgte han Forretningen til Silverman og Einstein og ligeledes Banken, og rejste nogen Tid efter til San Francisco. Her døde han den 18. Marts 1898. Frølich Avenue i Fresno er opkaldt efter vor Landsmand.

Gustaf O'Hara Taaffe

Dansk Konsul 1859—1874.

Gustaf O'Hara Taaffe var født i Danmark den 1. December 1825. Fik Handelsuddannelse i København og havde gode Forbindelser, men rejste straks efter Guldfundene til California. Her var han ligeledes ved Handelen og blev senere Generalagent for det store Assurance Selskab *Commercial Union Insurance Company of London*.

I 1859 blev Taaffe dansk Konsul for California, var tillige Sverige og Norges Vicekonsul fra 1867 til 1873 og disse to Landes Generalkonsul fra 1873 til 1874. Han repræsenterede altsaa alle tre skandinaviske Lande, indtil Døden ganske pludselig rev ham bort i April 1874, kun 49 Aar gammel.

Som nævnt i Halvbroderen Greiersens Biografi, var Taaffe ligeledes Medejer af en Købmandsforretning i Fresno County.

I Slutningen af 50-Aarene var Taaffe i Besøg i Danmark, hvorfra han atter rejste med sin Familie i 1858. Turen gik rundt Cap Horn med det danske Clipperskib *Benjamin Howard*.

Konsul Taaffe og Hustru var med til at stifte den første skandinaviske lutherske Menighed i San Francisco (og paa hele Pacific Kysten) *Vor Frelzers Kirke*, senere Den norske Kirke. Konsul Taaffe var Menighedens første Formand, han var Formand i Byggekomiteen, der forestod Opførelsen af Kirken, var Formand i *Den skandinaviske Forening* og var i mange Aar Lederen i alt, der havde Skandinavernes Velfærd for Øje.

Taaffe hørte til Datidens mest ansete Mænd. Han lod opføre en flot Residens i Byen Alameda med stort Haveanlæg, der var udsmykket med kostbare Statuer, stort Springvand o. s. v.

Konsul Taaffes pludselige Død af Tyfus vakte almindelig Sorg og Deltagelse, ikke alene i skandinaviske Kredse, men overalt i Staten. Han døde i sit Hjem i Alameda.

Konsul Taaffe var Ridder af Dannebrog, udnævnt den 20. Januar 1873.

Kort efter Taaffes Død rejste Enken til Danmark med fire af Børne-

Konsul Gustaf O'Hara Taaffe.

ne; den ældste Søn, Christian Taaffe, blev i California hos sin Onkel, Geo. Greiersen, med hvem han senere havde Købmandshandel. Den unge Taaffe var ved Faderens Død 17 Aar gammel, han var født i København den 21. April 1857 og var 1 Aar gammel, da han kom til California. Christian Taaffe, nu over 80 Aar gammel, boer i Bolinas, California.

Fru Konsul Taaffe og to af Børnene døde i Danmark. En Datter, Fru Agnes Schultz, boer i København og en Søn er senere kommen tilbage til Amerika og boer i Ohio.

Konsul Taaffe blev begravet i den skandinaviske Kirkegaard (Part af Laurel Hill Cemetery) i San Francisco. (Et Billede af Gravmonumentet findes andet Sted her i Bogen).

Hoisholt-Slægten.

Hoisholt-Slægten i California nedstammer fra Skolelærer Knud Hoisholt, der døde i en ung Alder, og Hustru, Frederikke, født den 29. December 1796 paa Fyen; døde i Stockton, California i 1884.

Ægteparret havde seks Børn, hvoraf de fem udvandrede, da de var ganske unge. Slægttavlen lyder: Ældste Søn, Knud Adolf, født den 14. Maj 1828, var Købmand i Kerteminde og døde i København i '90erne; Hans Vilhelm, født den 7. Februar 1830, døde i Napa, California, i September 1928; Christian, født den 12. Juni 1832, døde i Napa, California; Gustav, født den 1. December 1834, døde i Watsonville, California, 1883; Elizabeth, født den 6. April 1837, døde i Oakdale, California, den 6. Maj 1925; Frederik, født den 20. Januar 1840, døde i Napa, California i 1930.

Christian og Frederik var Urmagere og Juvelerere i Stockton, California, i mange Aar. Saa opgav de Forretningen og rejste til Danmark, hvor de blev nogle faa Aar for saa atter at rejse tilbage til California. Boede efter deres Tilbagekomst først en Tid i Oakland, kom saa til Watsonville, senere tilbage til Stockton og saa til Napa. Broderen, Gustav, var ligeledes Urmager og boede i mange Aar i Watsonville. Han var to Gange gift, med den første Kone havde han en Søn, der senere blev katolsk Præst i Italien.

Den ældste af de nævnte Søkende, Knud Adolf (gift med Christine Rude) var som omtalt den eneste, der blev i Danmark; men tre af hans Børn udvandrede til California: Andre Vilhelm, den senere saa bekendte Dr. Hoisholt, født 1857, død i Napa 1922. Bernhardt F. Rude Hoisholt, født 1860, for mange Aar Urmager og Juvelerer i Oakdale, hvor han døde den 19. Marts 1926. En Søster, Frederikke, boer i København, og den

Yngste Broder, Adolf Christian var i 90-Aarene for fem Aar i California og rejste saa tilbage til Danmark.

Dr. Andre Vilhelm Hoisholt, født i København, den 21. August 1857, kom til Amerika 1870 og fik sit Hjem hos tre ugifte Onkeler i Chicago. I 1875 kom hele Familien til California — Stockton. Den unge Hoisholt frekventerede Højskolen til 1877. Han studerede derefter Medicin ved Cooper College i San Francisco, hvor han tog Lægeeksamen. I 1882 var han i Tyskland og studerede i Heidelberg; tog Eksamen 1884 og var derefter i et Par Aar ved flere af de ledende Hospitaler i Europa, hvor han særligt studerede Nerverlidelser. Kom tilbage til Stockton og efter nogle Aars privat Praksis blev han ansat ved Sindssygeanstalten deri Byen. Han var Overlæge og blev senere Bestyrer. Nogle Aar efter blev han Bestyrer af Sindssygeanstalten i Napa, hvor han var til sin Død. Han var en højt anset Mand og en Autoritet paa sit specielle Omraade indenfor Lægevidenskaben. Dr. Hoisholt døde den 13. Januar 1921, 63 Aar gammel.

Dr. Hoisholt blev gift (1888) med Frederika Bours. I dette Ægteskab var der to Børn, en Søn og en Datter. Sønnen, Sagfører Arne K. Hoisholt, født 1890, var Løjtnant ved Flyverkorpsset under Verdenskrigen og blev dræbt i Frankrig. Han var nogen Tid forinden bleven gift med Virginia de Fremmery. Enken og en lille Datter overlevede ham. Dr. Hoisholts Enke og Datteren var senere bosat i San Francisco.

Den anden Broder, Bernhard F. R. Hoisholt, født den 5. November 1860, blev i Januar 1889 gift med Cathrine Greiersen, Datter af en af Californias ældste og højt ansete Pionerer, førnævnte Købmand Georg Greiersen. Bernhard Hoisholt døde som nævnt i 1926 og efterlod Enke og fire Børn: Estella, senere Professor ved State College i San Jose; Georg Greiersen Hoisholt, Præst ved Episcopal Kirken i Mount Backer, Vest Australien; Lucia, gift med Nolan West Ferguson i Redding; Bernhard, den yngste af de fire Søsken havde en Musik- og Kunsthandel i Oakdale.

Kaptajn Klitgaard,

Faderen til Assurandør C. J. Klitgaard, Fru Thyra Klitgaard og nu afdøde Kaptajn Nordstjerne Klitgaard af San Francisco, var i nogle Aar Kaptajn paa Skibet *Benjamin Howard*, omtalt i Taaffes Biografi. Klitgaard rejste med Skibet til Hongkong og kom tilbage paa det amerikanske Skib *Mastiff* i 1859. Derefter var Klitgaard Styrmand paa Skonnernten *Veta* en Tid, hvorefter han gik til Søs med Kaptajn Sudden af Skibs-

rederiet Sudden & Christensen. Senere overtog Klitgaard Kommandoen paa førnævnte *Benjamin Howard* og sejlede i amerikanske Farvande og til Kina, indtil han i Begyndelsen af Aaret 1864 rejste til Europa.

Clipperskibet *Benjamin Howard* var bygget i Amerika; men blev købt af dansk Konsul O'Hara Taaffe i San Francisco. Taaffe lod Skibet indregistrere som dansk Skib og fra Mastetoppen vajede det kongelige danske Reserve-Flag (Splitflaget).

TO SKANDINAVER I CALIFORNIAS GRUNDLOVSGIVENDE FORSAMLING

Efter at Mexiko havde overdraget California til de Forenede Stater, var denne Landsdel under Militær Styre. Dette tilfredsstillede ikke de borgerlige Krav og gav ingen Betyggelse for den stadigt voksende Befolkning.

For at faa gunstige og nødvendige retslige Forhold var der kun to Udveje, enten at vente til de Forenede Staters Kongres kunde danne en Regering og sørge for en konstitutionel Lovgivning eller ogsaa, at Folket selv organiserede et Territorium- eller en Stats-Regering i Lighed med hvad Borgerne i Yerba Buena (San Francisco) havde dannet for deres egen Kommune.

Den 11. December 1848 blev der afholdt et Møde i San Jose med det Formaal, "at tage Skridt til at organisere en Territorium-Regering for Betyggelse af Liv og Ejendom", indtil Kongressen kunde sørge for en Regering. Der blev vedtaget Resolutioner i den Retning og Møder blev ligeledes holdt i Sacramento, San Francisco og Sonoma.

I Foraaret 1849 blev General Riley *de facto* Guvernør. Han var ikke for den almindelige Folkestemning; men man ønskede at afvente Kongressens Bestemmelser.

Men Kongressen holdt tre Møder og der blev intet foretaget. Der var faktisk intet borgerligt Styre, fraset den lokale Alcalde, en Slags Øvrighedsperson, der skulde have Tilsyn med lokale Affærer. Militærstyret var den egentlige Regering; men der var ikke ret mange Soldater og efter de store Guldfund blev der færre, da mange af Soldaterne deserterede for at søge Guldlejerne. Historikeren Bancroft siger i en af sine Bøger, "at der knap var Soldater nok til at beskytte de faa militære Forraads-Oplag".

Befolkningen i California var vokset fra 10,000 i Sommeren 1846 til

over 50,000 i August 1849. Der formede sig mange smaa Minebyer; her udvalgte man gerne en Alcalde og naar der var Aarsag dertil, blev der nedsat et *Miners Court*, som tog Bestemmelse i Tvistigheder, Mord, Overfald o. s. v.

Efter at Kongressen for tredie Gang havde haft Møde uden at sørge for en Regeringsform for California, besluttede Militær-Guvernør Riley at indkalde til en konstitutionel Konvention. Befolkningen havde allerede ved Møder omkring i Minebyerne og i andre Kommuner indvarslet til et Møde og vilde først ikke tage Hensyn til Rileys Proklamation. Efter nogen Overvejelse fandt man dog, at det var bedst at henlægge "Borgernes Møde" til den Dato Riley havde bestemt og Mødet blev saa afholdt den 1. September 1849 i Monterey.

Der var 48 Repræsentanter til denne Konvention. Af disse var 38 født i de Forenede Stater, 7 var indfødte Californiere og der var tre Europæere — en Skotte, en Franskmand og Schweitzeren John A. Sutter. Det var unge Mænd, som Befolkningen mest bestod af den Gang. Over 30 var mindre end 40 Aar, 9 var under 30 og den ældste var 53 Aar.

Californias første Grundlov blev vedtaget ved denne Konvention, man brugte væsentlig andre Staters Grundlove som Forbillede. Forsamlingen erklærede sig imod Negerslaveriet, et meget vigtigt Spørgsmaal i de Dage.

Angaaende Statens Grænselinier var der en Del Diskussion. Nogle ønskede hele det Territorium Mexiko havde afstaaet til de Forenede Stater indbefattet i California. Andre mente, at det vilde blive altfor stor en Stat og ønskede Grænsen sat ved Sierra-Nevada Bjergene. Grænselinien, som den omtrent er nu, blev tilsidst vedtaget.

Som Forholdene forandrede sig, blev det nødvendigt at ændre nog'e af Lovene; men Staten trængte højligt til en hel ny Grundlov og endelig i 1877 blev der ved en Folkeafstemning nedsat en Kommission, der skulde udarbejde en ny og tidssvarende Grundlov for California.

Der var 152 Delegater, inddelt i tre Grupper — 85 upartiske Repræsentanter, 50 Kearny-itter (Arbejder-Partiet), 9 tilhørte det republikanske Parti og 8 var Demokrater. Af udenlandsfødte var der 10 Irlændere, 5 Tyskere, 3 Englændere, 2 Franskmand og 2 Skotter, 1 fra Australien, 1 fra Jamaica og 1 fra Elsas. Der var desuden to Skandinaver, en 30-aarig Nordmand ved Navn Thornwald K. Nelson, der var Drejer af Profession og bosat i San Francisco, samt Danskeren Charles Swansen, der var 31 Aar gammel og angav som Beskæftigelse: Restauratør.

Saaledes har der altsaa ogsaa været en Dansker samt en Nordmand i Californias grundlovgivende Forsamling.

Charles Swansen var født i Balle, Jylland, den 5. Maj 1847. Hans Fader var Tømrer og Landmand. 14 Aar gammel kom Charles med sine Forældre til Aarhus og her fik han Lyst til Søen. 15 Aar gammel blev han Kahytsdreng og var flere Ture til England. Her løb han bort fra en dansk Brig og tog Hyre paa Skibet *American Congress*, der ankom til New York den 26. Februar 1864. Den unge Knægt deserterede igen. Han havde kun 85 Cents i Lommen, var barfodet og kun halvt paaklædt. Han dasede omkring i den store By, sultede og frøs, og for de sidste faa Cents købte han en Pie (Kage). Den godmodige Spisevært havde Medlidenhed med den unge forkomne Søgut og forærede ham en stor Kop Kaffe. (Alt dette fortæller Swansen i en Selvbiografi). Swansen fik nu Hyre paa et Skib, bestemt for Middelhavshavnene. Han sejlede ud fra New York et Par Aar, saa tog han Hyre med et Sejlskib, der skulde til San Francisco. Her sejlede han som Matros og i 1869 blev han Fører af en lille Skude. Derefter var han Skovhugger og Guldgraver i Chico, Howland Flat og i Sierra County. Blev syg og kom til San Francisco for Lægebehandling. Gik til Søs igen, sparede sine Penge og aabnede nu et lille Hotel for Søfolk. Swansen havde i 1877—78 sammen med en Mand ved Navn A. Johnsen en Restauration, 16 Washington Street og Aaret efter var han Med-ejer af Great Western Hotel, 68 Oregon Street, et Sømandshjem. I 1882—84 var han sammen med Sven A. Carlsen i Hotelvirksomhed i Nr. 30 Clay Street, Pladsen bar Navnet Scandinavian Hotel. Hvad der senere blev af Swansen vides ikke.

Swansen tilhørte oprindeligt det republikanske Parti; men var Arbejderpartiets Repræsentant i Grundlovsforsamlingen og, som der staar i hans Biografi, blev hans Valg støttet af San Franciscos Borgere af skandinavisk Fødsel.

Nordmanden Thorwald Klaudius Nelson var født i Bergen den 13. September 1849. I 1862 kom han til Canada (Quebeck) og nogen Tid efter til Chicago. Her fik han Uddannelse som Tilskærer af Merschums Piber og arbejdede ved dette til i Aaret 1873, da han kom til San Francisco. Her var der ikke Brug for en Pibeskærer og saa blev Nelson Drejer og havde Drejerværksted i mange Aar. Nelson var ligeledes Republikaner, men repræsenterede Arbejderpartiet i Grundlovsforsamlingen og var støttet i Valget af Borgerne af skandinavisk Fødsel.

PIOUS FONDET

Helt fra den Tid, da Cortez opdagede Nedre California (1534) var det den spanske Krones Ønske at kolonisere Landet og omvende de Indfødte til den katolske Tro. Mange Ekspeditioner blev sendt ud med det for Øje; men ingen af dem gav det forønskede Resultat, og da Ekspeditionerne kostede mange Penge, dæmpedes efterhaanden Monarkernes fromme Attraa i den anførte Retning.

Jesuitter-Ordenen havde imidlertid faaet store Rettigheder i Mexiko og stod højt anskreven ved den spanske Krone. Det var Jesuitterne, der fandt paa Raad. De henvendte sig til en Del af Kirkens mest hengivne og rigeste Familier og fremlagde en Plan, der gik ud paa, at Jesuitterordenen skulde paatage sig at kolonisere og kristne nedre California — uden Udgift for den spanske Krone; men paa den Betingelse, at Jesuitterne skulde udvælge deres egne borgerlige og militære Embedsmænd. Foruden den personlige Glæde ved at støtte Jesuitterne i deres Nidkærlighed for at omvende de Indfødte og for de Fordele Kirkens Mænd kunne byde deres Trosfæller, blev der stillet de rige Mexicanere og Spaniere i Udsigt, at deres Navne skulde blive knyttet til de Missioner, der blev oprettet.

Store Summer blev indtegnet og den 5. Februar 1697 blev der sluttet Overenskomst med den spanske Krone. Jesuitterne fik fri Raadighed.

Nu blev der oprettet den ene Mission efter den anden og Pengene vedblev at komme ind — store Summer. Nedre California blev koloniseret, de Indfødte blev kristnet og de rige Velgørere fik, som lovet, deres Navne knyttet til forskellige Missioner, idet disse blev opkaldt efter Velgørerne. Pious Fondet var stadigt under Munkenes Styrelse og Indtægterne blev benyttet efter de fastsatte Regler.

Omkring 1768 faldt Jesuitterne i Unaade og den spanske Regering udviste dem af Mexiko; Franciscaner Ordenen kom nu til Magten. Den spanske Krone overtog ved Jesuitternes Udvisning Styrelsen af Pious-Fondet; men Indtægterne tilfaldt de kirkelige Interesser, de var bestemte for.

Da Mexiko mange Aar efter blev erklæret uafhængig af Spanien, fik Mexiko Styrelsesret over Pious Fondet, som Mexiko forvaltede til 1836, da den katolske Kirke fandt det formaalstjenligt at faa et særligt Kirkestyre for saavel Nedre California som Øvre California (altsaa nu Staten California).

Pave Gregory XVI udnævnte Francisko Garcia Diego til Biskop; han havde indtil den Tid været Præsident for Missionerne i Øvre California.

Den mexikanske Kongres, der paa dette Tidspunkt var domneret af Kirken, indvilligede i at overlade Pious-Fondet til Kirkestyret (1836). Et Par Aar efter, da Kirken ikke havde saa stor Magt i Kongressen, tog den mexikanske Regering atter Styret og Pious-Fondet var Stridens Æble i flere Aar, indtil den mexikanske Regering betemte, at alle de Ejendele, der hørte til Fondet, skulde sælges og alle Indtægterne tilfalde Mexiko, som saa forpligtede sig til *for alle Tider* at betale 6 pCt. Rente pr. Aar. Alt hvad der hørte til Pious-Fondet — Landejendom, Prioriteter o. s. v. — blev solgt for omtrent 2 Millioner Dollars og desuden var der en Fordring paa den spanske Krone for 1¼ Million Dollars, som de spanske Monarker havde "laant" af Fondet, naar de var i Pengetrang.

En Gang imellem overførte Mexiko den 6 Procent aarlige Rente til Fondet; men som oftest blev det glemt, og Pious-Fondet vilde helt have gledet ind i Glemselens Mørke, hvis ikke den katolske Kirke i California nu og da havde mindet om, at "gemt, var ikke glemt".

Efter megen diplomatisk Korrespondance blev Pious-Fondet omsider draget ind for Folkekongressen i Havre i Aaret 1899, efter en Overenskomst mellem de Forenede Staters Secretary of State, John Hayes, og Senior de Aspiros, Mexikos Ambassadør i Washington. De Forenede Stater udvalgte som Voldgiftmænd Sir Edward Fry af England og Professor Theodore de Martins af Rusland. Mexiko udnævnte Alexander Lokman af Holland og Senator Guarnaschille af Italien, sidstnævnte undskyldte sig begrundet paa en Søns Død og i hans Plads blev saa Professor Asser af Holland udnævnt. Disse fire havde Ret til at udnævne en femte Dommere og de bestemte sig for *Danskeren Henning Matzen*, der den Gang var Formand i Landstinget og Medlem af Folkekongressen.

Den 13. September 1902 begyndte Underhandlingerne og just en Maaned derefter, den 13. Oktober — afgav de fem Dommere deres Kendelse i Favør af Kirken. Den mexikanske Stat blev idømt at betale 1,460,682 Dollars inden otte Maaneder som tilgodehavende Rentepenge op til den 2. Februar 1902, og hvert følgende Aar paa samme Dato og *for alle Tider* en Sum af 43,050 Dollars i mexikansk Mønt.

Saaledes blev Mexiko tvunget til at holde det Løfte den mexikanske Stat saa uforsigtig afgav, da den annekterede Pious-Fondet. Ærkebiskop Riordan i San Francisco var som Kirkens Overhoved i California særlig virksom for at faa den katolske Kirkes Krav erklæret gyldig. Og umaaelig mægtig og rig, som den katolske Kirke i California er og var, fandt den Vej til at forelægge Sagen paa en for Kirken favorabel Maade.

Da Mexiko i 1848 afstod California til de Forenede Stater for en Sum

af 18,250,000 Dollars, blev den af Mexiko indgaaede Forpligtelse, at betale en Andel af Pengene fra Pious-Fondet til den katolske Kirke i Øvre California ikke strøget. Derved fandt Kirken en Lejlighed til at faa de Forenede Staters Regering interesseret. Pious-Fondet blev nu fremholdt som en Sag mellem Mexiko og de Forenede Stater, hvorved Kirken fik en mægtig Talsmand.

Som ovenfor nævnt kom Sagen tilsidst frem for Folkekongressen i Havre, hvor en af Dommerne i 5-Mands Udvalget var en dansk Mand, den kendte Politiker og Retslærde, Henning Matzen, der præsiderede ved Dommerudvalgets Møder. Matzen, der i mange Aar var en af Lederne i dansk Politik, skaffede sig et verdenskendt Navn ved sine Afhandlinger om folkeretslige Forhold. Han var født i Angel, Syd Slesvig, den 27. December 1840 og døde den 18. Juli 1910.

Dette Afsnit angaar ikke særligt Danske i California; men det kan have sin Interesse at faa et Begreb om, hvorledes den katolske Kirke har faaet en Del af sin umaadelige Rigdom — og at det var en dansk Mand, der var Formand i Dommerudvalget, kan jo ogsaa have sin Interesse.

DANSKE I BORGERKRIGEN OG I KRIGEN MOD MEXICO

Bosat i California for længere eller kortere Tid

KRIGEN MED MEXIKO

General E. E. Langberg.

En dansk Mand, E. E. Langberg var med i Krigen om California, men paa mexikansk Side.

Langberg var født i København den 18. Maj 1810. Han rejste til New Orleans i 1834; men syntes ikke om Amerikanerne, hvorfor han rejste til Mexiko for der at møde en Broder. Denne var imidlertid kort forinden bleven snigmyrdet af nogle Røvere. Den unge Langberg, der havde et meget vindende Væsen og god Skole, blev nu kendt med ledende Politikere og Officerer og inden længe blev han Kaptajn i Hæren og i 1840 Eskadronchef. Han deltog i de stadige mexikanske Revolutionskrige og blev i 1846 Oberst for et Husarregiment bestaaende af 800 Mand. Med dette deltog han i Krigen mod de Forenede Stater.

Langberg udmærkede sig i mange Slag; men Mexicanerne maatte til-

sidst bukke under. Langberg havde Stridigheder med den daværende rænkefulde Guvernør Santa Ana, som truede med at afskedige Langberg; men turde dog ikke — og saa mistede han selv sin Stilling som Guvernør.

Langberg blev snart efter, den 1. April 1849, udnævnt til Guvernør over Provinserne ved de Forenede Staters Grænse. Her levede han et meget roligt Liv, kun nu og da havde han Skærmydsler med Indianerne. I de fire Aar han var her, skrev Langberg et ypperligt Værk om de forskellige Indianerstammer, deres Sæder, Sprog og Oprindelse o. s. v. For dette blev han optaget som Medlem af flere mexikanske og fremmede Selskaber.

I 1855 kom den snedige Santa Ana atter til Magten. Han havde ikke glemt den modige danske Obersts Opsætsighed og Langberg maatte rejse. Han kom nu tilbage til New Orleans, hvor han giftede sig og levede lykkeligt.

I 1856 begyndte man atter Revolution mod Santa Ana. En af de betydeligste Stater i Mexiko, Coahuila, sendte nu Bud til Langberg og udvalgte ham til kommanderende General. Dette Tilbud kunde den gamle Krigsmand ikke modstaa. Han udmærkede sig saaledes i Oprøret, at den nyvalgte Præsident, Comonfort, udnævnte Langberg til Brigadegeneral og Chef for Generalstaben.

Der var mange Oprør i de paafølgende otte Aar; men Langberg var stadig General. Kun een Gang fik Gejstligheden, hvis svorne Fjende Langberg var, ham udvist fra Landet for en Tid. Langberg skrev herom til en Søster i Danmark: "Jeg har nu arbejdet i 23 Aar for denne lumpne Republik, og hvad jeg har vundet, er kun Saar og Kugler".

I 1863 tilbød det aristokratisk-klerikale Parti i Mexiko at indsætte Maximillian, en Broder til Kejser Franz Joseph, som Kejser. Efter en foregiven Afstemning modtog Maximillian Tilbudet. Langberg var endnu mindre tilfreds med denne nye Ordning i Mexikos Regeringsform. Nu vilde han ikke have mere at gøre med Mexiko og glemmende sit gamle Nag mod Amerikanerne, besluttede han at bosætte sig i den Part af de Forenede Stater han syntes godt om — *San Francisco*. Her var Langberg et Aars Tid; men saa inviterede Krigsminister Bazaine og Kejser Maximillian ham til at komme tilbage til Mexiko. De udnævnte ham til General og Guvernør over Sonora. Langberg blev dog ikke tilfreds og han har nok ønsket, at han var tilbage i *San Francisco*. I et Brev til Danmark skriver han bl. a.: "Man siger, vi vil snart have Amerikanerne igen, og jeg ønsker det af hele mit Hjerte. Var jeg ej gift, skulde jeg

snart fægte igen og jage disse "Culottes rouges" væk med vore (sic) Yankees".

Men det blev alligevel for Kejserdømmet Mexiko at Langberg fandt sin Død. Han var draget ud fra Mexiko City for at dæmpe et Oprør i Sonora. Lederen for Oprøret var General Martinez, en blodtørstig Bandithøvding. Med sin langt overlegne Skare af Banditter angreb han Langbergs Tropper og da Langberg indsaar, at han umuligt kunne staa sig imod den overlegne Fjende, overgav han sig. Langberg var just i Færd med at overrække sit Sværd til en af Martinez Officerer, da en af Banditterne nedsablede Langberg. Dette hændte den 3. Oktober 1866.

Kejser Maximilian blev ogsaa et Offer for Oprørstilstandene i Mexiko, idet han kort efter ved et Forræderi blev taget til Fange og skudt.

Professor Vig skriver i *Danske i Kamp*: "Trods alle sine Strabadser og al sin skiftende Lykke bevarede Langberg lige til det sidste sin Kærlighed for sit gamle Fædreland. Dette ses klarligen i hans Breve. Et Sted skriver han: "— endnu slaar et dansk Hjerter i mit Bryst med hele min Barndoms Ild og Fyrighed" og han skriver, "at have langt fra at være en Helt, gør jeg i det mindste stedse min Skyldighed, som en ægte Dansker, der aldrig forglemmer sit Land og sit Navn."

O. C. Molbeck, en Sønesøn af Professorinde C. Molbeck, der var en Søster til General Langberg, udgav i 1902 i Danmark et Skrift, kaldet "General Langbergs Hændelser". Heri fremkommer mange af de Breve Langberg skrev hjem.

BORGERKRIGEN

Christian Schrøder

blev kort efter Konfirmationen Sømand og turede rundt i Verden. I Slutningen af 50-erne kom han til Amerika og gik med i Borgerkrigen i 1861. Han stod ved Kompagni B, 43. Illinois Infanteri-Regiment og var med i det berømte Slag, da Richmond Fæstningen faldt. I 1865 blev han gift med Mary Tuman fra Alabama og i 1869 rejste Ægteparret til California. Jernbanelinien fra Øststaterne til California var just bleven færdig og Schrøder og hans Hustru var Passagerer paa det første minderværdige Tog, der styrede ud mod Vesten. I nogle Aar havde Schrøder en Beværtning i San Francisco, rejste 1875 til Eureka, Humboldt County, hvor han ligeledes havde Beværtning i nogle Aar. 1895 flyttede Schrøder og Familie (der var to Adoptivbørn) til Samoa, over Bugten ligeoverfor Eureka. Her drev han Fiskeri og Handel, medens hans Hustru var Bestyrer af Posthuset.

Thorwald Zakariah,

født i Danmark (vistnok København) i 1843. I 17-Aars Alderen rejste han til Amerika og da Borgerkrigen udbrød, blev han Soldat og var med i flere Kampe. Han kom til California nogle Aar efter Krigens Slut og bosatte sig i Sacramento, hvor han en Del Aar senere blev Medlem af Daniaafdelingen "Hejmdal". Det var kun sjældent han vilde miste et Møde og ofte vilde han oplæse et Digt eller give en Deklamation til bedste, altid af udvalgte klassiske Værker. Zakariah døde den 22. Januar 1919, 76 Aar gammel, og blev begravet med militær Honnør. Han efterlod Hustru og en Steddatter.

Axel Knudsen,

Søn af Toldembedsmand Jørgen Knudsen og Hustru, Karen, født Brønnicke, i København. Kom til Amerika i 1864. Blev Soldat og var Løjtnant i Hæren. Han var med i flere Kampe mod Indianerne og døde i California i 1869.

S. Jessen,

født 1829. Veteran fra Krigen 1848—50. Kom til Amerika 1851 og boede i Kansas til 1855. Da Borgerkrigen brød ud, meldte han sig til Tjeneste i Nordstaternes Arme. Blev den 2. Januar 1866 gift med Anna Elizabeth Shepard. Ægteparret kom til California i 1875 og bosatte sig i Madera. Kom til San Francisco i 1891, hvor de fejrede Guldbryllup den 2. Januar 1918 i Sønnen, L. N. Jessens Hjem.

Charles Christensen

gjorde Tjeneste under Borgerkrigen ved Wisconsin Regiment og fik herfra Titel af Kaptajn. Han boede i adskillige Aar i San Rafael, California, hvor han gik under Navnet "Major" Christensen. Om han virkelig officielt har faaet Titelen Major, vides ikke. Han døde den 28. September 1921, 82 Aar gammel, i San Rafael og efterlod en Datter.

James Halkjær

døde den 16. April 1922 paa Veteranhjemmet i California, 80 Aar gammel. Han efterlod en Søn, Percy Halkjær. Den gamle Veteran tilhørte Lincoln Post Nr. 1, Grand Army, og blev begravet paa Soldaterkirkegaardens i Presidio, San Francisco.

John Fredericksen

var født i Himmerland ved Aalborg. Han var med i Borgerkrigen fra Illinois Staten og kom til Gilroy, California, omkring 1880. Han var gift med en norsk Dame og havde syv Sønner og en Datter.

Louis C. "von" Buncken,

født i København. Kom til Amerika i 1857 og var med i Borgerkrigen paa Sydstaternes Side. Han var Kaptajn. Nogle Aar efter Krigen kom han til San Francisco, hvor han i mange Aar var ansat ved Commercial Insurance Company of London. Han boede i San Rafael, hvor han døde for flere Aar siden.

I Hauch-Faurbøls: "Personalhistoriske Samlinger" er der optaget et Brev, der kan have Interesse for Læserne. Det er adresseret til den senere saa bekendte Direktør E. Ritzau (Ritzau Bureau) i Anledning af at denne tænkte paa at udvandre. (Fru Konsulinde Ove Lund — tidligere i San Francisco — og Filmskuespilleren Eric Ritzau, Hollywood, død 1930, er Datter og Søn af Direktør Ritzau)..

Brevet gengives som skrevet:

"H. Hatamoros, 20de August 1865

Kjære Ven!

Deres venlige Brev, dateret July 5th har jeg modtaget. Omtrent for 14 Maaneder havde jeg intet hørt fra Hjemmet, og jeg behøver vel neppe at sige Dem, at det gør mig stor Glæde. Idag er Søndag og jeg vil ofre denne Dag til min Correspondance. Af Deres Brev ser jeg, at De har Lyst til at udvandre og ønsker mig at give Dem nogle Vink, hvilket jeg vil med største Glæde. At holde Dem en Forelæsning over hvad det er at forlade Fædrelandet o. s. v. er ikke fornødent. De forlader det af fri Villie, kan rejse tilbage naar De vil, og er desuden gammel nok til at handle for Dem selv. Ikke destomindre lad mig sige Dem, at Hjemmet er dog altid det Bedste og omendskøndt jeg aldrig har været "Homesick", tænker jeg dog ofte paa Danmark og min Fødestad og ønsker mig tilbage. At leve der for en lang Tid tror jeg ikke at kunde, jeg er nu saa vant til en ganske anden Levemaade; tænk Dem det er otte Aar siden jeg forlod København. — De skriver, De er forlovet! Overlæg vel alt førend De rejser bort, og dersom De vil følge mit Raad, kom førend, De gifter Dem, til Amerika. Alene kommer De nok frem, men med Familie er det vanskeligt. De maa endelig erindre at her maa De begynde fra Begyndelsen. De har at lære og faar det første Aar intet stort Salair. Med Hensyn til Pladser, af Australien kjender jeg intet. Her i Hatamoros er aldeles intet for Dem; denne usle By havde kun Betydning saalænge Krigen varede. Vi maa blive her paa Grund af, vi har en uhyre Mængde Varer her. Vi havde nemlig ingen Idee, at Krigen vilde ende saa pludselig. Jeg har stor Tiltro til Mejoco, men

det er vanskeligt at sige, hvorlænge førend vi vil have Fred her. At raade er meget vanskeligt, men dersom jeg udvandrede, vilde jeg gaa til New Orleans. N. O. er en herlig Plads, the Creoles et herligt Folk, og der har det gaaet mig godt, var det ikke for den Andel jeg havde i Krigen, som Captain in the confederate army, og for de gode Udsigter jeg har i kort Tid at blive "Partner" i Huset hvor jeg nu er, vilde jeg strax gaa tilbage til New Orleans. — At der i New Orleans er den gule Feber, ved De, men den kommer ikke hvert Aar, og er desuden ikke saa slem, som man tænker sig. Jeg har ikke haft den og var dog i Havana paa en Tid hvor den var der; jeg tænker altid, skal man dø, dør man jo dog, man kan ikke løbe bort. — Dersom De skulde gaa til New Orleans, skriv til mig, saasnart De ankommer, og jeg vil sende Dem Breve til flere af mine Venner, saa De vil blive venligt modtaget. — Den billigste Maade at gaa til New Orleans er med Segelskib fra Hamborg directe, men dersom De har et Par Hundrede Dollars tilovers, gaa med Dampskib fra Hamborg til New York (cost 120.00 American), fra New York via Habana to New Orleans (cost \$60.00), men De kan gaa fra Hamborg til New Orleans med et Segelskib for omtrent \$100.00 American. Nu, kjære Ven, besøg mine Forældre, førend De rejser bort, og skriv til mig ofte. — At dette Brev ikke er godt Dansk, ved jeg meget vel, men naar De har været 8 Aar borte og i den Tid kun 2 eller 3 Gange talt en Smule Dansk, vil De se, hvor let man forglemmer. — Ønskende Dem al mulig Held og Lykke, forbliver jeg Deres hengivne Ven.

L. C. Buncken."

General Christensen

(Christian Thomsen Christensen). Født i København den 26. Januar 1832. 18 Aar gammel kom han til New York, begyndte som Arbejder i en Vinhandel, blev senere ansat ved et Mæglerfirma i Savannah, Georgia, og avancerede til en fremragende Stilling. Da Borgerkrigen udbrød blev han Løjtnant ved 1ste Infanteri Regiment, New York Frivillige. Inden længe blev han forfremmet til Kaptajn, saa blev han Major. Han var med i mange Kampe. Ved Krigens Slutning var Christensen Oberst og fik Titel af Brigadegeneral. Han udtraadte nu af Hæren og fik Ansættelse ved forskellige store Handelshuse, indtil han blev Bestyrer for Drexel, Morgan & Co.'s store Bankforretning i New York. I dette Firmas Interesse kom han til *San Francisco*, hvor han var i flere Aar.

Fra 1869 til 1873 var han dansk Konsul i New York, var en kort Tid Charge d'Affairs og Generalkonsul.

Trods sin glimrende Karriere her i Landet, var Christensen meget Dansk i Sind og forsømte aldrig en Lejlighed til at hædre Fødelandet, ligesom han var yderst tjenstvillig og forekommende overfor Landsmænd.

Christensen blev gift i 1853 med en dansk Dame, Laura Schøtt, Datter af en Købmand i New York, De havde ni Børn.

I 1903 rejste General Christensen og Familie til København og her døde han paa sin 73-Aars Fødselsdag, den 26. Januar 1905.

Christensen modtog i 1868 Ridderkorset og han blev æret med Dannebrogssordenens Hædertejn i 1873.

Nogle af General Christensens Slægtninge bor i San Francisco.

Anders Madsen Smith

var indrulleret tre Gange som Soldat under Borgerkrigen. Smith var født i Knudsbøl, Jordrup Sogn ved Kolding, den 4. Februar 1841. Den 27. August 1857 gik han til Søs og efter mange eventyrlige Rejser landede han for første Gang i Amerika i Maj 1859. Da Borgerkrigen udbrød,

meldte han sig under Fanen i et Infanteri-Regiment fra Indiana. Han var med i mange Kampe, men paa-drog sig en Broksskade, saa han fik sin Afsked i Oktober 1862. Han rejste nu til Danmark. Men da han stadig havde Lyst til Soldatervæsenet, kom han snart tilbage til Amerika igen, og nu kom han i Flaaden, som "Saltvandsmatros". Her var han i et Aarstid, saa tog han Afsked den 8. Juli 1864. Nu var det Slut med Soldatertjeneste, sagde han. Saa rejste han til California og gravede Guld. Længe varede det dog

ikke, før Smith atter fik Soldaternykker, og saa meldte han sig ved 2det California Regiment, for at være med i Krigene mod Indianerne. Her blev han til 1866. Hans Krigseventyr i Staterne, fra Flaaden og fra Indianerkampene har han senere nedskrevet og udgivet i et lille Hefte.

Efter at Smith havde forladt Soldatertjenesten prøvede han baade det ene og det andet. Han var "Cowboy", Minearbejder, var med til at lave Vin o. s. v. Saa fik han i Sinde at introducere California Vine i Øst- og Mellestaterne og han blev en af Banebryderne paa dette Omraade. Han aabnede Hovedkvarter i Philadelphia, paa Chestnut Street, ligeoverfor

Liberty Hall, og han gjorde en udmærket Forretning. Han aabnede ligeledes et Vinhus i Minneapolis, Minnesota, og her var han indtil sin Død i Juli 1916. Han døde som en velhavende Mand.

Smith var en Samler og hans Hjem var som et helt Museum. Hans store Bibliotek indbefattede en Mængde meget sjældne Bøger, og han havde et stort Udvalg af Kobberstik, Kunstsager fra Japan og Kina, Relikvier fra al Verdens Lande og meget andet. Hans Møntsamling var næsten enestaaende. Han udgav i sin Tid et stort illustreret Værk om Verdens Mønter og Mønthistorie, der blev solgt i flere hundrede Tusind Eksemplarer, og som anses som en Autoritet paa sit Omraade.

Smith var en mærkelig Mand med mangesidede Interesser. Hans Liv var som et eneste langt Eventyr, hvor Mod og Vovelyst bragte ham ind i mange mærkelige Forhold; men han var altid en ærlig og paalidelig og en meget godgørende Mand, der til enhver Tid stod rede til at hjælpe, der hvor der var Nød og Trang.

Her skal bringes en lille Beretning om Smiths Oplevelser i California:

Straks efter at Smith var kommen til California (1864) arbejdede han i Saltværkerne i Mount Eden, Alameda County. Der kom han til Skade og blev sendt til Hospitalet i San Francisco. Da han blev rask igen, fik han Arbejde hos en Neger, der havde Sæbekogeri. Efter nogen Tid meldte han sig igen til Krigstjeneste og kom som nævnt ind i 2. California Regiment. Han var ni Maaneder i Presidio, og kom saa ud i Kampene mod Indianerne. Efter Afmønstringen i Maj 1866 blev Smith Bissekræmmer. Han havde henved 400 Dollars og for de fleste af disse Penge købte han al Slags Flitterstads og Pynt, samt Garn og Traad, Kamme og Børster, Barberknive og Lommeknive etc. Han rejste saa til Portland, Oregon, hvorfra han vandrede ud med sine Varer. Hans Kunder var særlig Tjenestepiger og Koner. Det gik godt med Forretningen nogen Tid, og hans vindende Væsen bragte ham god Afsætning, men ogsaa mange Ubehageligheder fra skinsyge Kvinder og ligesaa skinsyge Mandfolk. En skøn Dag besluttede han, at nu havde han haft nok. Han vilde tilbage til San Francisco. En utro Ven havde snydt ham; men ved at sælge Resten af alt sit Kræmmeri fik han løst Billet for San Francisco. Her fik han Arbejde hos et Par Doktorer, — han skulde gaa omkring og opnuse Patienter. Dette Arbejde passede dog ikke Smith, saa blev han Staldkarl, kom derefter til at arbejde ved Flaadestationen i Benicia, kom saa tilbage til sin sorte Sæbekoger en Tid, var derefter Cementarbejder, blev beskæftiget ved San Francisco Vandværk og meget andet. En Dag stod han uden Arbejde og med kun 1 Dollar i Lommen. Nu var han iærdig med

San Francisco. Begrundet paa en Strid mellem de konkurrerende Jernbaner fik han Billet for Sacramento for 25 Cents. Men der var ikke noget Arbejde at faa, saa spadserede han de 80 Mil til Chico. Her fik han Arbejde ved Jernbanen. Formanden syntes godt om den unge Dansker, og saa blev Smith Formand over 35 Kinesere. Nu havde han det godt. Da Jernbanearbejdet standsede om Vinteren, blev Smith beskæftiget ved Telegrafvæsenet. Han fik et Par Snesko, som de bruger dem i Norge, og nu blev han sendt ud i Bjergene for at reparere Telegraflinierne. Paa sine Vandringer mødte han nogle Landmaalere og saa tog han med dem ind i Staten Nevada til der, hvor nu Reno er. Nu kom Smith atter i Kast med Indianerne og mange Gange var han nær ved at miste Livet. Saa blev Smith Kusk; i denne Gerning stødte han ofte paa Indianerne, som han blev Venner med. Han hjalp dem med at sætte Snarer for Vildtet, de gav ham Bæverskindene og Indianerne spiste selv Kødet. Smith spiste ogsaa Kødet en Gang imellem, men han syntes ikke om det, da det var for fedt. Smith spiste ogsaa Kødet af Moskusrøtter, naar der ikke var nogen anden Føde at faa. En Gang, da han og Indianerne var indseent for en lang Tid, var han med til at spise en Ret som Indianerne opbevarede for at afvende Hungersnød. Den bestod af tørrede og til Mel malede Græshopper og Græsfrø. Indianerne fattede stort Venskab for Smith og saa op til ham som en Trolldmand. Saaledes fortæller Smith: "To af Indianerne kom en Dag til mig, og fortalte mig, at nogle Soldater havde frataget dem deres Geværer. Jeg havde Pen og Blæk og Papir og skrev nu straks til den befalende Officer, som jeg meddelte Sagens Sammenhæng, fortalte ham, at disse var fredelige Indianere og had ham om at de maatte vederfares Retfærdighed. — Paa denne Skrivelse fik de deres Vaaben tilbage og ovenikøbet to gamle Geværer, to Tæpper og noget Flæsk, der var fuld af Maddiker. Indianerne kom henrykte til mig, jeg brautede af at jeg var en stor Høvding og at det var mig, der havde gjort alt dette for dem. — En anden Begivenhed, der bragte mig i høj Gunst, var da nogle af Indianerne fik Børnekopper. De kendte ikke noget Middel mod den Sygdom, og da jeg tidligere havde dokteret lidt blandt dem, saa kom de nu til mig, for at hente Raad og Hjælp. — Jeg gik ind til Elko og erholdt Underretning og fik Medicin af Doktoren dersteds, gik saa tilbage til Indianernes Lejr, hvor jeg anviste dem Brugen af Medicinen og tillige gav dem andre smaa Raad, og da de næsten alle kom sig af Sygdommen, saa blev jeg betragtet som en stor Doktor (Medicine man) blandt dem." Og saadan kunde der blive ved at fortælles om denne gamle

danske Pioners Oplevelser. Smith ejede en Del Aar *San Luis Obispo Hot Springs*, kom ofte til California og besøgte da sine Venner paa "Bien".

"General" Schow.

Mogens Jørgen Schow var noget af en original Personlighed. Den ham paaduttede Titel "General Schow" bar han ikke ganske med Urette. Han havde faaet en udmærket militær Uddannelse i Danmark, Faderen var Generalmajor i den danske Hær og en Onkel var Obertsløjtnant og faldt i Krigen 1864. Bedstefaderen var Major.

Gamle "General Schow" kom til San Francisco i Slutningen af 60-erne, efter at have været med i Borgerkrigen og tjent Onkel Sam baade til Lands og til Vands.

Schow forlod Fødelandet ved Udbruddet af Borgerkrigen og kom herover i Forventning om en stor militær Karriere i de Forenede Staters Hær. Han stillede sig paa Nordstaternes Side og var i adskillige alvorlige Sammenstød med "Johnny Rebs" (Rebellerne). Senere kom han ind i Flaaden og var en Tid Fører paa Korvetten *Fernando*, saa blev han sendt op ad Mississippi Floden, hvor han i Panserbatterierne oplevede mangen en haard Dyst.

Efter Krigen fik "Gamle Schow" en lille Pension og kom saa herud til San Francisco, hvor han boede indtil sin Død den 5. Maj 1901.

Gamle Schow var en Mand man vilde lægge Mærke til, naar man mødte ham. Hans hvide Haar og velplejede Overskæg og Hageskæg klædte ham, han havde en rank, militær Holdning, var galant i sin Optræden, og han bar gerne en mørk Militærkappe over sine gamle ranke Skuldre.

Han var en fintdannet Mand.

Gamle Schow var bleven skuffet i Livet. Han kunde aldrig rigtig sætte sig fast i dette store Mulighedernes Land. Hans Samtid forstod ham ikke og saa levede han i sin egen Drømmeverden.

Men glad var den gamle, trofaste Sjæl, naar han en Gang imellem overfor en Ven kunde oplade sit Hjerte og fortælle om de skønne Erindringskatte fra Ungdommens fagre Tid der hjemme i Danmark.

"Da jeg sad i Vinduesforbybningen paa Slottet, og Enkedronningen traadte hen til mig og talte fortroligt i en hel Time til mig -- — ". Denne og lignende Erindringer yndede den gamle Soldat at fortælle om. Han havde mange af dem, thi Gamle Schow kom fra en af Danmarks fremmeste Familier, der stod i intim Berøring med Kongehuset.

"General" Schow blev 77 Aar gammel. Han blev begravet paa Presidio Kirkegaard, hvor Soldaterne affyrede en Salut over hans Grav.

Arendt C. Backe

var født i Helsingør. Han rejste hjemmefra i Slutningen af 50-erne og lod sig hverve som Soldat i 1861. Han var med i Borgerkrigen paa Nordstaternes Side og deltog senere i Kampene mod Indianerne i California og Oregon. Han slog sig ned i San Francisco i Slutningen af 70-erne og var en Del Aar ansat som Bud hos Skræddermester Charles M. Sørensen, og var ligeledes i nogle Aar beskæftiget hos den danske Glarmester, William Holst. Backe, der var ugift, havde paa sin Omflakken omkring i Staterne, lært at sætte Typer og i 1898 fik han Plads som Sætter i "Bien"s Trykkeri. Her var Backe i adskillige Aar. Ofte vilde han fortælle om sine Oplevelser fra Krigens Tid og Kampene med Indianerne, — helst naar han kom i Besøg hos Redaktør Hartwick, hvor den trofaste og venligtsindede gamle Mand altid var en velset Gæst.

Backe gik med Træben, han havde mistet sit ene Ben efter en Blodforgiftning, og som Alderen faldt paa fik han ofte Smerter i Stumpen af Benet og maatte søge Lægehjælp. Hans Helbred var i det hele taget ikke saa godt. Gode Venner fik da udvirket, at den gamle Hædersmand blev sendt til Veteranhjemmet i Napa, hvor han fik god Pleje. Samtidig blev Regeringen ansøgt om Pension og Backe fik omsider ikke alene en maanedlig Betaling fra Veteranfondet, men desuden et Par Tusind Dollars kontant. De sidste Aar af hans Levetid boede Backe hos nogle Venner i Sausalito. Han døde pludselig og blev med militær Honnør begravet paa Soldaterkirkegaarden i Presidio i San Francisco.

Wilhelm P. Nielsen

boede i San Francisco fra 1868 til sin Død den 20. Februar 1923. Wilhelm Nielsen var født i København den 4. Oktober 1843. Han var Elev paa Opforstringshuset fra 1854 til 1858, og kom derfra i Skrædderlære. Deltog i Krigen 1864, hvor han kæmpede ved det historisk berømte Aarøs Strefjkorps. Udvandrede efter Krigens Ophør til de Forenede Stater og meldte sig som Frivillig i Borgerkrigen, blev taget til Fange af Sydstaternes og løsladt efter Fredsslutningen. Endnu ikke træt af Krigslivet, lod han sig hverve igen og var med i Kampene mod Indianerne i Oregon, California og Idaho til 1868. Kom saa til San Francisco, hvor han nogen Tid efter sammen med en anden Dansker, Axel Nørager, begyndte Byens første Kaffehus (Coffee Parlor).

Nielsen var Medstifter af den danske Klub "Norden" (1873). Her mødte han Frøken Frederikke Rasmussen, der blev hans Hustru. De to var meget virksomme indenfor Klubben og var med i Koncërter, Teaterforestillinger m. m.

Nielsen havde en sjælden smuk Sangstemme, Baryton, og da han havde sluttet sig til nogle af Byens bedste Sangklubber, vandt han snart Berømmelse. Han tilhørte den højt ansete Loring Club i 38 Aar, var Medlem af Bohemian Club og sang i 37 Aar i Sangkoret i St. Lukas Episcopal Kirke.

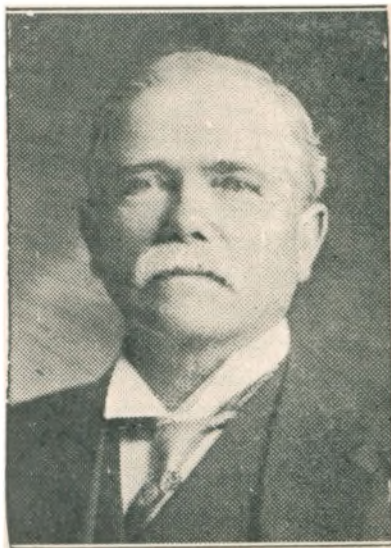
Wilhelm Nielsen afgang ved Døden den 20. Februar 1923. Hans Hustru døde den 28. Juli 1932. En Søn, Albert Nielsen, der var anset for at være Californias fineste Cellist, døde et Par Aar før Faderen. En Datter, Fru Helene Snoke, der ligeledes har usædvanlig Musikbegavelse, overlever Forældrene.

PIONERER 1859—1869

Carl Gustav Larsen.

Carl Gustav Larsens Navn er uudslettelig blevet indskrevet i San Franciscos Historie, som en af Byens fremtrædende Borgere i over et halvt hundrede Aar og som den, der skænkede to store Parkanlæg til Kommunen.

C. G. Larsen var født i Odense den 14. Februar 1844. Han lærte Snedkerhaandværket der hjemme og i 1866 forlod han Fødelandet og opholdt sig et Par Aar i New York. I 1869 kom han til San Francisco og arbejdede en Tid ved sit Haandværk i Berkeley, hvor han var med til at opføre et Par af de større Bygninger ved Universitetet. Derefter arbejdede han andre Steder, men da det paa et Tidspunkt blev smaat med Arbejde, besluttede han sammen med en Kammerat at begynde et "Coffee-House". De lejede et Butikslokale paa Eddy Street, nær Market, og kaldte Pladsen *Tivoli Cafe*. Aabningsdagen var den 5. Januar 1879. Seks Uger efter maatte de give op, da de ikke havde Lejekontrakt og Husejeren ønskede Butikken selv. Saa flyttede Larsen (Kammeraten vilde ikke med) over paa den anden Side af Gaden og her fik Larsen opført en Træbygning, hvor han saa aabnede *Tivoli Cafe*, der i Aarenes Løb blev et af de bedst kendte Spise-

kvarterer i San Francisco. Larsen købte yderligere Byggegrund og fik over *Tivoli Cafe* indrettet Mødesale for Foreninger. Her mødte danske Foreninger og her blev holdt dansk Gudstjeneste, førend Ansgar Kirke blev bygget.

I 1904—1905 lod Larsen opføre en ny 7-Etagers Bygning, ved Siden af den gamle *Tivoli Cafe* Bygning. Stueetagen blev en Tilknytning til *Tivoli Cafe* og i de øverste Etager — med Undtagelse af den allerøverste Etage, hvor Familien Alfred Larsen og C. G. Larsen havde deres smukke Hjem — var optaget af Forsamlingsale, syv ialt. Tre danske Foreninger holdt Møder her til Stadighed, og der var mange danske Sammenkomster. Larsens Lokaler var lejet for "Dania's Konvention i April 1906. I den største Sal skulde "Dania" holde Møde, en anden stor Sal var reserveret for Damerne og der var mindre Lokaler for Komitemøder etc. Det saa ud til, at Carl G. Larsen havde løst det store Problem om en *Danish Hall*, en dansk Forsamlings-Bygning. Her var Begyndelsen, selv om der naturligvis ikke var Plads for de store Underholdninger, hvortil Publikum i Almindelighed blev indbudt. Samme Dag som "Dania" skulde begynde Konventionsmøderne, den 18. April 1906, kom Jordskælvet og Ildebranden, der efterlod *Larsens Hall* og *Tivoli Cafe* i Ruiner.

Larsen led et betydeligt Tab; men kort efter Branden begyndte han at bygge igen. Det gamle Landemærke *Tivoli Cafe* blev genaabnet og i de to Etager over Cafeen blev der indrettet Hotel — *Hotel Larsen*. I den øverste Etage havde Larsen indrettet et hyggeligt Hjem for sig selv.

Carl G. Larsen er bleven kaldt *the Father of Sunset District* og ikke med Urette. I 1880-Aarene blev en lille Part af dette Distrikt benyttet som Græsgang for Kreaturer; men den overvejende Del var Sandbanker. Kun her og der var der et Beboelseshus.

Saa en Dag i Sommeren 1888 blev der holdt Auktion over en Strækning Land. Larsen købte det. Nogle Folk mente, at han havde kastet sine Penge bort; men hver Gang der var en Lejlighed, købte Larsen mere Land, i den sikre Tro, at det smukt beliggende *Sunset* en Gang vilde blive en tætbeholdt Part af San Francisco. Paa en Del af sin Ejendom anlagde Larsen *Tivoli Cafe Ranch*, der forsynede Cafeen med Æg. Han plantede Græs og Buske flere Steder i Distriktet for at forhindre det flyvende Sand fra Strandbredden at dynge op. Og som Byen voksede, begyndte Folk at bygge Huse, først enkeltvis, saa tog Bygningsentreprenørerne fat og opførte hele Gader eller Kvarterer med nydelige, moderne Huse og med smukke Haveanlæg. I Tidens Løb blev *Sunset* tæt befolket, akkurat som Larsen havde forudset.

Shriners Childrens Hospital, Frimurerordenens store Børnehospital, er opført paa noget af det Land Larsen ejede, og der er i Distriktet Kirker, Foreningsbygninger, store Forretningskvarterer og Tusinder af smukke Hjem. To store Parkanlæg har *Sunset Distriktets Fader*, den forhenværende danske Snedkersvend, skænket Kommunen. Den første Park skænkede Larsen til Byen i 1924.

Dette første Parkanlæg har et Grundareal af 250,000 Kvadratfod, eller omkring 6 Acres. Det var begrænset af 12. og 14. Avenues og Quintare og Pacheco Streets. Ejendommen blev en Part af Golden Gate Heights Parkanlæg og der var Planer om at anlægge noget særligt stort og skønt. Beliggenheden er ideal og fra hele Terrænet har man den herligste Udsigt over en stor Part af Byen, Golden Gate Park og Havet. Planerne er dog aldrig bleven helt gennemført.

To Aar efter forærede han Byen et andet Parkanlæg, to *City Squares*, mellem 19. og 20 Avenue, og Ulloa og Wawona Streets. De to *City Squares* alene havde en Værdi af henimod en kvart Million Dollars. Her blev der senere anlagt et smukt Parkanlæg med Træer, Buske og Blomster, og der er Legeplads for Børn, Sportsplads for unge Mænd og unge Kvinder og der er indrettet Hvileplads for ældre Folk. I det nordøstlige Hjørne af Parken blev der opstillet en mægtig Sten, der vejer 14 Tons og blev fundet i og ført ned fra Golden Gate Bakkerne.

Carl G. Larsen og John McLaren, Anlægger af Golden Gate Park, forestod Arbejdet med at faa den mægtige Sten ført ned fra Bjergene og faa den anbragt paa det nordøstlige Hjørne af Parken. Meningen var, at der paa denne Sten skulde anbringes en Kobberplade, der skulde fortælle om, hvem der havde skænket Parken til Byen. Denne Tanke blev dog ikke ført til Virkelighed før flere Aar efter Carl G. Larsens Død, som vil ses af det efterfølgende.

Kort efter at Larsen havde skænket det sidste Parkanlæg til Byen, besluttede Byraadet paa en festlig Maade at takke Larsen for Gaven. Der blev sendt Bud til Tivoli Cafe og Hr. Larsen blev afhentet i Borgmesterens Automobil.

Hr. Larsen mente nok, at det kunne gaa an personligt at indfinde sig i City Hall for at modtage en Takke-Resolution; men han anede ikke at der var stillet et særligt festligt Program i Scene for at hædre ham.

Byraadets store pompøse Forsamlingssal var bleven udsmykket med en Mængde skønne Blomstersatser og da Larsen traadte ind i Salen spillede Musikken op (Byens Musikkorps), medens Borgmester James Rolph ledsagede Larsen til en Hædersplads ved Borgmesterens Sæde.

Der blev holdt mange Taler til Ære for Hr. Larsen. Borgmester Rolph udtalte bl. a., at Larsens Navn til evig Tid vilde være knyttet til Byens Historie sammen med andre Velgøeres — som Mike de Young,

Den første Tivoli Cafe.

Phoebe Hearst, Adolph B. Spreckels og andre. Borgerrepræsentanterne Andrew J. Gallagher, J. B. McSheehy og Emmet Hayden talte ligeledes. John J. Calish talte paa Sunset Distriktets Beboeres Vegne og han beteg-

nede Larsen som *The Father of Sunset District*. Den kendte Journalist, Frøken Anita Day Hubbard talte for *Sunset Dahlia Society* og over-

Tivoli Cafe efter 1906.

rakte Hr. Larsen en kolossal Buket af de skønneste Georginer (Dah'ias), plukket i Sunset Distriktets Haver.

Efter Festligheden ledsagede Borgmester James Rolph Hr. Larsen til de nederste Trappetrin af City Hall. Fotografer fra Dagbladene tog Bil-

leder og Larsen blev i Borgmester Rolphs Automobil ført tilbage til Tivoli Cafe. To af Larsens gamle Venner, James Nissum og Sophus Hartwick ledsagede Hr. Larsen og hjalp ham til rette med de mange Blomsterstykker.

Carl G. Larsen var en gavmild Mand, altid rede til at yde sin Støtte i velædigt Øjemed, og fattige Mennesker spurgte aldrig forgæves om et Maaltid Mad. Der var hver eneste Dag adskillige, der fik fri Bispising i *Tivoli Cafe*. Og Larsen var en god Arbejdsgiver. Ældre Folk, som maaske vanskeligt kunde faa Arbejde andet Sted, beholdt Larsen i sin Tjeneste til det sidste, og mange unge danske Nykommere fik deres første Start i *Tivoli Cafe* og blev senere Selvejere af Kaffehuse og Restaurationer.

Det er forholdsvis sjældent man i Amerika hører om Festligheder i Anledning af Forretnings-Jubilæer. Larsen var en Undtagelse, ikke alene ved de særlige Anledninger 15, 25, 30 eller 40 Aar, men hvert eneste Aar samlede han et stort Antal Venner, mest Danske, til Fest, der oftest fandt Sted i Broderen og Svigerinden, Hr. og Fru Alfred Larsens Hjem paa 4. Avenue.

I mange Aar arrangerede Larsen ligeledes store aarlige Fester i *Tivoli Cafe Ranch* i *Sunset Distriktet*, hvortil han inviterede Venner og Kunder. Disse store Sammenkomster fandt altid Sted paa det Tidspunkt, da Æggene paa Hønsogaarden blev udrugede. Ved disse Sammenkomster blev der trakteret med Smørrebrød, Wienerbrød og andre Kager, Kaffe, The og Chokolade fra *Tivoli Cafe*. Der var ligeledes Musik og anden Underholdning.

Mandag den 5. November 1928 afgik C. G. Larsen ved Døden, efter kun faa Dages Sygeleje. Byens Befolkning følte Tabet og aldrig før er en privat Mand blevet æret paa en lignende Maade af Autoriteterne. Larsens Kiste blev bragt til City Hall, der blev stillet Æresvagt ved Baaren og i to Dage passerede Tusinder af den Afdødes Venner forbi Kisten. Der var sendt en Uendelighed af Blomsterstykker, hvoriblandt ikke saa faa formede sig i Dannebrogskors. Paa Kisten var der kun een meget stor og pragtfuld Buket — paa Silkebaandene stod der

IN MEMORY OF CARL G. LARSEN

— San Francisco

Ceremonierne var gribende. Pastor J. Th. Lund fra Ansgar Kirke og Byraadsmedlem Andrew Gallagher talte og der var Sørgemusik. To Kompagnier Politi og Brandvæsen dannede Æresvagt og ledsagede Ligtoget gennem en Part af Byen — til Mission Street. Herfra kørte det store

Følge i Automobiles ud mod Sunset Distriktet. Udenfor Jefferson Skole stod flere hundrede Børn i to lange Rækker i ærbødig Holdning, medens Skolebørnenes Musikkorps spillede en Sørgemarch. Ved *Carl G. Larsens Park* stod Byens Musikkorps, der nu spillede *Nearer my God to Thee*, og med Byraadsmedlemmerne i Spidsen marcherede Følget ud ad 19. Avenue til den modsatte Ende af Parken. Medens Processionen langsomt havde sat i Bevægelse, blev der af de 800 Skolebørn fra Parkside Skole, der var opstillet paa begge Sider af Gaden, strøet Tusinder af Blomster paa Vejen foran Ligvognen. Toget satte sig atter i Bevægelse og paa Cypress Lawn Gravplads fandt den sidste ceremonielle Handling Sted.

Tivoli Cafe Ranch i Sunset Distriktet.

Efter Larsens Død blev *Tivoli Cafe* lukket og den blev ikke aabnet igen. Bygningen blev nedrevet og Grunden er senere bleven benyttet for Parkeringsplads for Automobiles.

Med *Tivoli Cafe* gik et gammelt Landemærke bort. *Tivoli Cafe* var den mest populære Cafe i Byen. I gamle Dage var der ikke *Cocktail Rooms* eller *Nat-Cafeer*, som vi kender dem nu. Kom man fra et Foreningmøde eller skulde føre sin Baldame hjem fra en Dans, søgte man et Kaffehus, og da *Tivoli Cafe* var centralt beliggende, hyggeligt udstyret og med rigelig Plads, blev *Tivoli* den mest søgte Plads. En god Kop Kaffe og en velsmagende Kage var Traktementet og saa tog man sin Pige hjem pr. Sporvogn eller naar man var rigtig flot, blev der lejet en Droske.

Tivoli Cafe var aaben Dag og Nat. Der blev aldrig lukket og der var

Kunder hele Døgnet igennem. Folk, der var beskæftiget om Natten: Nattevagten i Kontorbygningerne, Dagbladenes Redaktører, Reportere, Typograferne og Avisomdelerne søgte hertil for en dampende Kop Kaffe og nogen Spise efter endt Arbejde eller i en lille Fristund i Nattens Løb. Unge Mennesker, der havde været lidt paa Galejen, forstod ogsaa at vurdere den ekstrafine Kaffe, førend de søgte hjemefter.

Carl G. Larsen i "Tivoli Cafe" Hønsesgaard.

Larsen efterlod ikke noget Testamente. 19 Aar før hans Død havde han udfærdiget et saadant og i hans testamentariske Bestemmelser nævnedede han bl. a. en Gave til Kommunen — et Musæum i Golden Gate Park. Senere, efter at han havde foræret de to Parkanlæg til Byen, har han aabenbart forandret Mening, thi da man fandt Testamentet var hans Underskrift skaaret bort. Larsen har saa senere forsømt at udfærdige et nyt Testamente. Den betydelige Ejendom — værdsat til over 600,000 Dollars — er endnu i Skifterettens Varetægt, og der bliver vist næppe ret meget til den efterlevende Slægt.

Larsen efterlod to Brødre i San Francisco, Lauritz og Alfred Larsen og der er andre Slægtninge i California og i Danmark. Broderen, Al-

fred Larsen afgik ved Døden i 1936. Han havde været Kasserer i *Tivoli Cafe* i nogle og fyrretyve Aar. Hans Hustru døde for flere Aar tilbage. En anden dansk Mand, Knud Truelsen var ligeledes Kasserer i *Tivoli Cafe* helt fra den første Tid.

Som nævnt i det foregaaende, blev der anbragt en stor Sten i *Larsens Park* og Tanken var, at fæste en Bronzeplade paa denne Sten med et Billede af Carl G. Larsen og en Inskription. En Kunstner, Earl Cummings, blev af Park Kommissionen engageret til at udføre Tegningen og alle Forberedelser var i Orden. Earl Cummings døde, og saa kom Depressionen, — der skulde spares, og Byraadet udsatte foreløbigt Bevilgingen af det Beløb Bronzepladen vilde koste, omkring 3000 Dollars. Det eneste i *Larsens Park*, der i flere Aar fortalte om hvem, der var den gode Giver, var et stort uskønt Træskilt, paa hvilket der stod, at de to *City Squares* var skænket af Carl G. Larsen for et Parkanlæg.

I Dagbladene saa man somme Tider Indsendelser fra Læserne, der ankede over, at der ikke var noget særligt Mindesmærke og to af Dagbladene skrev redaktionelt herom; men i den Forstaaelse, at Mindesmærket selvfølgelig vilde blive anbragt, da der jo allerede var taget Bestemmelse i den Retning. For nogle Maaneder siden blev "Bien's" Redaktør gjort opmærksom paa, at maaske Tiden nu var inde for at faa Mindesmærket opført. Redaktøren forelagde Sagen for *Scandinavian Civic League*, som saa tog Affære. Der var først nogen Tale om, at det var et ufuldført Arbejde fra Borgmester James Rolphs Tid; men denne Tanke blev snart sat til Side ved Forklaringen af virkelige historiske Kendsgerninger, fremsat af Folk, der havde staaet Carl G. Larsen nær og kendte alle Enkelthederne angaaende Sagen, og som derved blev *Scandinavian Civic League* behjælpelig med at fremlægge Andragendet paa rette Maade.

Man henvendte sig til Borgmester Angelo Rossi, til Byraadet og til Park Kommissionen. Inden ret længe blev de nødvendige Pengemidler autoriseret, en Kunstner engageret til at fuldende Arbejdet, — og Søndag den 25. September 1938 blev den smukke Bronzeplade højtideligt afsløret. Ceremonilederen var J. C. Berendsen, der af *Scandinavian Civic League* var bleven udnævnt som Formand af den Komite, der skulde underhandle med Autoriteterne. Pastor A. H. Jensen-Gyde indledede Programmet med en Bøn og der blev holdt Taler af Byraadsmedlem Dr. A. Schmidt, af Præsidenten af *Scandinavian Civic League*, Alfred Abrahamsen, af Vicepræsidenten Hans Kruger, af Borgmester Angelo Rossi, der afslørede Bronzeplatten, og af John McLaren. Der var ligeledes Musik af Byens Musikkorps, ligesom den danske Sangforening "Lyren", under Holger

Jacobsens Ledelse, sang flere Sange. Programmet sluttede med, at Musik-korpset spillede *The Star Spangled Banner*.

Efter denne officielle Ceremoni marcherede de Tilstedeværende, med Musikkorpset i Spidsen, over til den nærliggende *Stearns Grove*. Her serveredes Lunch for de indbudte Gæster; *Scandinavian Civic League* var Vært. Der var Musik, Sang af "Lyren" og anden Underholdning.

Blandt Æresgæsterne, som havde faaet Plads paa Talernes Platform under Ceremonierne i *Larsens Park*, var Carl G. Larsens efterlevende Slægtninge. Der var Broderen, Lauritz Larsen, der i mange Aar var ansat i *Tivoli Cafe*, samt hans to Døtre, nogle Børnebørn og andre.

Paa Bronzepladen er der anbragt et godt Billede af Carl G. Larsen og der er følgende Indskription:

CARL G. LARSEN
has generously given these two blocks
to the City of San Francisco
for Park Pleasure Purposes.
A. D. MCMXXVIII

Et lille Træk skal nævnes om Carl G. Larsens venlige Omtanke. Som nævnt brændte *Tivoli Cafe* og *Tivoli Hall* ved Branden i 1906. *Tivoli Cafe Ranch* var derimod uberørt af Ildebranden. Hørfra hentede Larsen hver Dag nogle hundrede frisklagte Æg og med en stor Kurv paa Armen, saa man Larsen trave omkring i den hjemsogte By for at finde sine Venner og Bekendte og uddele Æg til dem. Hans Vandringer bragte ham ogsaa til Alameda og til Oakland og en Dag kom Larsen ind paa "Bien's" foreløbige Kontor, 7. og Webster Streets, Oakland, for at spørge Nyt og hilse paa sine Venner. "Æg har jeg ikke i Dag," sagde Larsen, "men jeg vil gerne betale mit Abonnement for "Bien" og for *Tivoli Cafe's* Annonce for April Maaned". Det var de første Penge Hartwick modtog — efter Branden — fra Abonnenter i San Francisco.

E. J. Andersen,

en dansk Mand, var i 45 Aar Medredaktør af det ansete Dagblad *Chronicle* i San Francisco. Andersen, der var født i København, blev ved Søetaten uddannet til Skibstegner. Han kom ad Søvejen til San Francisco i 60-Aarene og havde i nogle Aar Ansættelse ved Regeringens Skibsværfter ved Mare Island. Han blev kendt med M. H. de Young, *Chronicle's* Udgiver, og mellem de to formede der sig et varmt og inderligt Venskab. Andersen, der var en kundskabsrig Mand og en dygtig Skribent, blev i

1873 ansat som de Youngs Privatsekretær. Denne Stilling havde han til M. de Youngs Død.

Efter den Tid var Andersen Medredaktør. Det skyldes særligt ham, at *Chronicle* har et ganske fortræffeligt Reference-Bibliotek.

Andersen blev gift kort efter Ankomsten til San Francisco; men hans Hustru og Søn døde for mange Aar siden.

Andersen var en elskværdig og forekommende Mand, og ikke mindst sine Landsmænd har han vist Velvilje og Imødekommenhed. I sin ansete Stilling ved det store San Francisco Dagblad var det tidt, han fik Løjlig-hed til i en eller anden Form at tjene sit gamle Fædreland og være Lands-mænd til Hjælp. Og han gjorde det gerne.

Andersen afgik ved Døden den 16. Juni 1918, 77 Aar gammel.

Kaptajn Carl Christian Schnauer,

født den 22. Februar 1846; hans Fader var Væver. Gik til Søs 14 Aar gammel og kom med Bark *Napoleon* til San Francisco i 1863. Sejlede paa Kysten en Tid og var med Skibet *Ivanhoe* paa en Rejse til Syd Amerika og New York. I 1873 var han Kaptajn paa Skonnerten *Osceola* og fik senere Andel i mange Skibe *Ida Florence*, *Fairy Queen*, *Ida Schnauer*, *Jessie Nickolsen*, *The Wrestler*, *Harvester*, Barken *Johh Ena* og andre. I 1896 flyttede Kaptajn Schnauer med sin Familie til Santa Clara, hvor Kaptajnen ejede et smukt Landsted. Han var gift med en dansk Daine, Elenora Nissen. Ægteparret havde fire Børn.

Albert Nørager,

født i København. Han rejste hjemmefra som ganske ung og kom til Amerika. Her lod han sig mønstre paa et amerikansk Krigsskib og opholdt sig en Tid lang i Syd Amerika. I Midten af 60-erne kom han til San Francisco, hvor han nogle faa Aar efter, sammen med H. H. Hjul (fra Haderslev) begyndte det første "Kaffehus" (en Slags Restaurant), 516 Pine Street. Mange Danske gik senere ind til lignende Forretning og blev velstaaende Mænd. "Coffee Houses" eller "Coffee Parlors" var meget yndede Spisesteder i en lang Aarrække, indtil almindelige Restaurationer og "Hamburger Stands" tog deres Plads. Nørager døde i Maj 1884.

Ernest E. Meyer,

født i Haderslev i Aaret 1843 og Søn af Dommer Andreas Meyer, kom til San Francisco i 1868, hvor han havde en Broder, William Meyer, der havde Blomsterhandel paa Geary Street. Ernest Meyer købte 4½ Acres Land ved hvad nu er Stanyan Street, Pernassus, Grattan Streets o. s. v.

Her anlagde han et Gartneri — Eureka Nursery, og han var den første til at udstykke Byggelodder i dette Distrikt.

Fulgtes i Døden.

Kaptajn Andrew H. Petersen og Hustru, Ane K. Petersen, afgik ved Døden i September 1922; Petersen døde den 8. og Hustruen hensov den 20. Kaptajn Petersen var født i Ballum og var Veteran fra Krigen i 1864. Han var i Skoleskibet i København, da Krigen kom, og blev saa sendt over til Als. Kort efter den ulykkelige Krig forlod Petersen, som saa mange andre brave Sønderjyder, sit Barndomshjem. Han vilde til Amerika, og da han var Sømand, tog han Hyre paa et Sejlskib for San Francisco. Herude fik han snart Skib at føre, og i nogle Aar var han Kaptajn paa en Skonnert, der sejlede mellem San Francisco og Rio Vista og andre Havnesteder. Den unge Kaptajn glemte imidlertid ikke sit Barndomshjem og Forbindelsen med Slægtninge holdt han stadigt ved lige. Og hvad der særligt sendte Tanken hjemefter, var Mindet om en lille lyshaaret Pige. Helt fra Petersen var en ganske ung Knøs mindedes han denne lille Pige, som hvert Aar i Ferietiden kom i Besøg fra Mosbøl til en Onkel i Ballum. Nu skrev han hjem til hende, at deres Barndoms- og Ungdomsdrømme var gaaet Opfyldelse; nu havde han eget Skib og Hus og Hjem. Saa kom den unge smukke Brud til California og den 7. Januar 1872 var der Bryllup. Endnu i adskillige Aar var Petersen ved Skibsfarten, saa blev han Restauratør og var i en Aarrække Ejer af den velkendte Restauration, *Magnolia Cafe*, paa East Street i San Francisco, som han solgte i Begyndelsen af 90-Aarene. Dermed trak Petersen sig ud af al Forretning. Det gamle Ægtepar boede i Alameda og her holdt de Guldbryllup den 7. Januar 1922, nogle faa Maaneder, førend de fulgtes ad paa den lange Rejse. Ægteparret efterlod tre Sønner, C. T., W. A. og J. H. Petersen og Døtrene, Fru H. C. Cook og Fru E. D. Forstman

Holger Tellerup,

født i Nyboder, København. Var med i Krigen 1864 og deltog i Slaget ved Helgoland. Blev saaret under Kampen, betjenende en af de Kanoner, der skød *Schwarzenberg* i Brand. Tog Styrmandseksamen og sejlede senere som Fører paa engelske og amerikanske Fartøjer. Havde en Tid en Restauration i San Francisco. Døde der, 90 Aar gammel, som den sidste af Kanonererne fra Fregatten *Jylland*, saaledes beretter American-Danish Yearbook (1933).

Brødrene Hansen fra Ollerup paa Fyen.

(Forældrenes Navne var Hans Margwardsen og Johanne Margrethe).

Margward Hansen udvandrede i 1866 og arbejdede som Maskinist i New York, Chicago og Omaha et Par Aar. Kom saa til San Francisco og fik Ansættelse ved California Saw Mill. Ikke længe efter begyndte han sammen med en Landsmand, Albert Hansen, et Savskæreri — Pacific Planing Mill. I 1893 solgte han sin Andel og begyndte saa sammen med Broderen, Hans Christian Hansen "The King Planing Mill". I 1873 blev Margward gift med Metta Marie Rasmussen fra Odense. Familien boede i mange Aar i Belmont, nær San Francisco. Hansen døde i 1912.

Broderen Hans Christian Hansen var født den 26. Juni 1855. Kom til San Francisco 1882. Blev i 1884 gift med Gertrude Katrine Hansen. Han var Medstifter af Daniaafdelingen "Danmark" Nr. 2 og var ligelædes Medstifter af den danske Koloni Solvang og var den, der gav Kolonien Navnet Solvang. Hansen døde pludselig den 17. April 1927, et Par Dage førend den tredie Broder, Niels Peter Hansen, afgik ved Døden i Hughson, nær Modesto. Ligfølget havde just sat sig i Bevægelse, da Budskabet fra Hughson kom, at Broderen var død. De to Brødre havde været stærkt knyttet sammen hele Livet igennem og H. C. Hansens sidste Tanker havde drejet sig om Broderen, der i nogen Tid havde været lidende.

N. P. Hansen blev 67 Aar gammel. Da han først kom til California arbejdede han i Brødrenes Savskæreri, var senere i 25 Aar i Ferndale, hvor han havde Landbrug. Han var Medstifter af Daniaafdelingen "Valhalla" og Afdelingens første Præsident.

En fjerde Broder, der var ansat i Savskæreriet, blev for mange Aar siden dræbt ved et Ulykkestilfælde.

William (Vilhelm) Rosengren

var født i København. Han kom til San Francisco i 60-Aarene og var beskæftiget ved forskelligt Arbejde. Han yndede Selskab, var meget underholdende, og da man i 1873 startede Klubben "Norden" blev Rosengren Præsident. Det gik ikke saa godt for Rosengren og i 1904 maatte han søge Ophold i den store Bolig for fattige og hjemløse — Relief Home. Her boede han indtil sin Død; men han var altid flittig og hjalp til i Hjemmet. Ved 50-Aars Festen for "Norden's" Stiftelse i 1923 blev Rosengren inviteret som Æresgæst, og denne Opmærksomhed glædede den gamle Mand meget. Hans Venner talte senere om, at faa Rosengren ind paa det danske Alderdomshjem "Aldersly"; men da man henvendte sig til Rosengren desangaaende, svarede den gamle, trofaste Mand, at han ikke godt kunne forlade Relief Home, da han var bange for, at Hønsene ikke vilde blive passet rigtig. Gamle Rosengren havde i mange Aar taget Vare paa Hønsflokken derude paa Fattighjemmet. Rosengren døde

i 1930. Forudseende, at Døden en Gang vilde komme, havde han sparet paa de smaa Gratialer og Pengegaver, der faldt hans Vej; men iøvrigt sørgede Vennerne for, at han fik en pæn Begravelse.

Kaptajn Louis Larsen,

født i Rudkøbing i 1843. Kom som ganske ung Sømand til San Francisco og blev i Tidens Løb Ejer af adskillige mindre Skibe. Han døde pludselig den 14. November 1902 af et Hjerteonde, kun 58 Aar gammel. Kaptajn Larsen med Familie boede i mange Aar i Alameda. Hans Hustru, Hansine Rasmine Larsen, døde den 16. Marts 1926.

Et af Kaptajn Larsens Skibe *St. Thomas*, var særligt velkendt blandt Danske. Larsen indbød nemlig ganske ofte sine danske Venner paa en Sejlstur paa Bugten. Den danske Klub "Norden" stod for Arrangementet af flere af disse Sejlture. Der blev medtaget en god Portion Smørrebrød og andre gode Sager og man dansede paa Dækket til Harmonikamusik, til Tider var der et lille Orkester.

Albert Hansen,

født den 18. December 1848 paa Fyen. Kun 15 Aar gammel kom han som Skibsdreng til San Francisco i December 1863. Her fulgte han Søn for en Tid og fik saa Ansættelse hos Tømmerkongen Charles Hansen i Redwood City. Her blev han snart Bestyrer af Savskæreriets. I 1876 begyndte han sammen med en anden Fynbo, Margward Hansen det i sin Tid velkendte Savskæreri, Pacific Planing Mill i San Francisco. I 1893 solgte sidstnævnte sin Andel. Albert Hansen var i mange Aar en af Lederne i "Den skandinaviske Forening." Han var gift med Elizabeth Hilton, født i Redwood City. Ægteparret havde to Døtre, Pauline og Alice Laura.

Kaptajn G. M. Jessen

kom til San Francisco som ung Sømand. Blev Kaptajn og sejlede i mange Aar paa Ruten San Francisco—Eureka som Fører af forskellige Dampskibe, *Eureka*, *Geo. W. Elder*, *Roanoke* og andre. Den 5. Januar 1923, medens han var i Samtale med nogle Venner i Merchants Exchange, fik han pludselig et apoplektisk Anfald, der nogle Dage efter havde Døden til Følge.

F. H. von der Lieth,

født i København. Kom til San Francisco i 60-Aarene. Aabnede i 1871 Apotek og var i nogle Aar i Kompagniskab med en anden dansk Pharmaceut, *Frederick Kiel*. Senere havde von der Lieth Apotek paa

Broadway. Han døde den 4. April 1899. Kiel havde i mange Aar Apotek paa Hjørnet af Market og Haight Streets.

Christian Decker,

født i Sønderjylland i 1848. Gik i en ung Alder til Søs og kom i 60-Aarene til San Francisco. Han sejlede i adskillige Aar til Havnestederne ved San Francisco Bugten og var i sin Tid Medejer af mange mindre Fartøjer, de saakaldte "Scows". I adskillige Aar havde han ligeledes Kolonialhandel. Decker døde den 5. Februar 1911 ved et Ulykkestilfælde. Han havde tændt en Gasvarmeovn og i Løbet af Natten var Flammen gaaet ud og den udstrømmende Gas bedøvede den sovende gamle Mand og gjorde Ende paa hans Liv. Decker blev 72 Aar gammel.

Hans Petersen,

født i Tinglev, Sønderjylland, i 1847. Kom til San Francisco i 60-Aarene og blev i 1868 Hovmester i det gamle Lick Hotel, et af Datidens bedste Hoteller i San Francisco. Senere havde han en lignede Stilling i Del Monte Hotel, i Palace Hotel i San Francisco, og i Castle Creek. Derefter var han i nogle Aar i Hotelvirksomhed paa egen Haand og i Aaret 1908 købte han en Vingaard i St. Helena, hvor han boede til 1921, da han forlod California for at rejse til Danmark og tilbringe sine sidste Dage i sit Barndomshjem. Hans eneste Slægtning, en Søster, boede i Tinglev. Petersens Hustru døde i April 1921, nogle Maaneder førend Petersen besluttede at rejse hjem.

Gottlieb Ammerup,

født i København i 1832. Kom til San Francisco først i 60-Aarene og havde i mange Aar en Maling- og Tapetforretning paa Market Street, San Francisco. Solgte Forretningen til Brødrene Bjørn (senere begge døde). Ammerup døde den 27. Juli 1913 og efterlod Hustru, Jeanette Ammerup (senere død).

Kaptajn Ole Jørgensen,

født i Gilleleje i 1846. Kom til San Francisco i 60-Aarene og var Skibsfører, indtil han først i 90-Aarene begyndte en Urtekramforretning paa Lombard Street, i North Beach Distriktet. Her var han en Del Aar, til han trak sig tilbage og flyttede til Fruitvale (Oakland). Han døde den 26. August 1926 og efterlod Sønnen Alfred. Hustruen, der ligeledes var dansk, døde for mange Aar siden. Jørgensen havde en Broder, der ligeledes var Skibskaptajn.

Georg Juhler,

født i Almsted paa Als. Kom til Amerika i 1867 og opholdt sig de

første seks Aar i Davenport, Iowa. Var derefter et Par Maaneder i Colorado og kom saa til San Francisco, hvor han boede til sin Død, den 14. April 1921. I mange Aar var han Bestyrer af Union Street Sporvognsselskabs Stalde i San Francisco, før man fik Elektrisk Sporvej. — En Broder, Jacob Juhler, boede i mange Aar i Salinas. I 1924 kom han ind paa det danske Alderdomshjem "Aldersly", hvor han døde i August 1928.

Henry Saxtorph,

født i København 1840. Han kom til San Francisco i 1860 og var i mange Aar i Hotelforretning. Han var sammen med en anden Dansker, Holm, Ejer af Baldwin Lodging House paa Ellis Street i adskillige Aar, var ligeledes sammen med Kaptajn (senere Konsul) H. H. Birkholm, Ejer af Bonanza House og Yosemite House. I senere Aar var han Ejendomshandler og ejede flere Bygninger. Han døde den 19. December 1904 og efterlod Enke og en Datter.

Christian Holm,

født 1841. Kom som ganske ung til San Francisco, hvor han allerede i 60-Aarene havde Hotel paa Market Street. Senere var han Medejer af det velkendte "Baldwin House" paa Ellis Street. I 1884 besøgte han Danmark og flere Landsmænd fulgte med ham paa Tilbagerejsen, bl. a., den senere bekendte Restauratør Hans Thomsen Hansen ("Magnolia"). I 1907 var han atter paa Besøg der hjemme. Holm døde den 13. August 1908 i St. Helena og efterlod Enke og to Døtre.

N. P. Holtum,

født paa Horsenseggen. Kom til San Francisco 1869. Holtum var Sølvsmed og arbejdede en Del Aar for ledende Juvelerfirmaer. 1901 var han en Tur i Danmark, kom tilbage og etablerede egen Forretning, som han dog opgav nogle Aar efter. Derefter var han en Del Aar ansat i Palace Hotel, hvor han havde Tilsyn med Sølvservicet. Holtum var en af Stifterne af "Norden" og Medlem af "Den skandinaviske Forening". Han var ugift. Holtum boede i de sidste Aar af sit Liv hos Hr. og Fru Carl von Rosen i Los Gatos; her døde han i Juli 1906, 68 Aar gammel.

Peter Jochum Paulsen

var født i Aabenraa. Kom til San Francisco som ung Sømand og sejlede i mange Aar som Kok paa forskellige Skibe. I 1875 kom han til Skade ved at noget faldt over ham paa Skibet og han mistede sit ene Ben. Gode Venner gjorde deres Indflydelse gældende, saa Paulsens kunde begynde en Handel med Cigarer, Tobak og andet. Man byggede et lille

Stade for ham ved Mission Street Kajen og her var han indtil han døde den 30. Juli 1905.

Kaptajn Frederik F. Møller,

født i Stege i 1844. Kom som ung Sømand til San Francisco, blev Skibsfører og sejlede i mange Aar. Begyndte i 70-Aarene sammen med en anden dansk Mand, Wilson, South Pacific Hotel paa East Street, nær Market. Til Hotellet hørte en Restauration, der blev meget populær; men da de daarlige Tider indtraf i 90-Aarene maatte Møller og Wilson opgive Forretningen. Senere havde Møller en Skænkestue, særligt søgt af skandinaviske Søkaptajner. Han døde den 2. Maj 1907. Lauritz Wilson var født i København. Han døde den 23. August 1893.

Kaptajn C. W. J. Miller

var født i København i 1848. Var Skibsfører i mange Aar. Døde den 11. Marts 1922, 74 Aar gammel. Han efterlod Enke, Jessie, tre Døtre og en Søn.

Brødrene Therkildsen —

James, John og Christian — var født paa Als. De kom til San Francisco i 60-Aarene og havde i mange Aar en gros Handel med Brænde. De ejede ligeledes nogle Fragtbaade og drev Handel i Byerne rundt Bugten og op Sacramento Floden. James Therkildsen var gift med en Datter af Pioneren, Købmand Peter Jacobsen i North Beach Distriktet.

Hans Outsens,

født i Sønderjylland i 1847. Kom til San Francisco 1869. Var i mange Aar i en gros Forretning og handlede med Sæd, Hø, etc.; hans Sønner har senere overtaget Forretningen. Outsens blev gift med Benedigte Tletjen, født i Norge. I September 1924 holdt Ægteparret Guldbryllup. Outsens døde i 1926 og hans Hustru den 2. December 1932, 89 Aar gammel. Ægteparret havde to Sønner og tre Døtre.

Jacob W. Brow,

født den 23. Juli 1842 i Sønderjylland. Var med i Krigen 1864. Kom til San Francisco i 1868 og havde Østers-Udsalg i mange Aar.

Brødrene Beck.

Der var tre Brødre, alle Skibskaptajner. Samuel Brinch Beck afgik ved Døden i Juni 1921; Broderen J. C. Beck døde nogle Aar forinden, og den tredie Broder, Hans S. Beck døde den 11. August 1932.

Kaptajn Martin W. Beck

var i mange Aar Fører af Damperen *Pasadena*, tilhørende Albion

Lumber Company. Han døde i Juni 1928 og efterlod en Onkel, Kaptajn Harry Beck og en Nevø, Peter W. Petersen.

Ferdinand Bidstrup,

født paa Bornholm. Kom til California i 1865. Han var i mange Aar Guldgraver i El Dorado og købte senere en Gaard.

Brødrene Lauritzen

fra Hjerndrup. Christian Lauritzen, født den 10. August 1846 og Jeppe C. Lauritzen, født den 21. August 1848, udvandrede i 1866. De var en kort Tid i Sonoma County (Petaluma Egnen) og kom saa til Humboldt County, hvor de drev Faareavl. Christian kom tilbage til Petaluma i 1880 og havde Vognmandsforretning og Slagterbutik til 1884, hvorefter han købte 840 Acres Land i Reclamation Distriktet. Han døde den 16. November 1897 og efterlod Enke, født Clara Dahlman, og flere Børn. Broderen Jeppe udlejede sin Gaard i Humboldt County i 1899 og flyttede til San Rafael, hvor han døde den 21. Oktober 1900. Han var gift (den 18. September 1884) med May Classen.

John H. Petersen,

født den 15. Juli 1845. Udvandrede 1866 til Amerika og kom samme Aar til San Francisco. Som saa mange andre danske Landmænd søgte han de danske Nybygder. Han var i Hayward Egnen til 1870, hvorefter han rejste til Humboldt County, hvor han havde Landbrug sammen med en anden Dansker, Louis Hansen, ved Van Duzen og senere ved Eel River. Petersen var gift med Clara T. Bradford, født i California. Der var fem Børn.

Fru Anette Hansen,

født Penther, var født i Saxkøbing den 23. Maj 1823. Hun kom til California i 1870, to Aar efter at hendes Ægtefælle, Anstaf Hansen, og en Datter var rejst hertil. Familien bosatte sig i Comptche, hvor Hansen var Tømrer og senere Landmand. I 1881 blev Hansen Ejer af "Halfway-House", et velkendt Hotel. Han døde i Aaret 1898 og Enken bestyrede derefter Forretningen til en Ildebrand i 1909 ødelagde Hotellet. Siden den Tid boede Fru Hansen hos Datteren, Fru Ida Oppenlander. Den gamle Dame afgik ved Døden den 7. Januar 1933, næsten 100 Aar gammel.

Gamle Fru Hansen var almindelig kendt i Nord California som "Bedstemor (Grandma) Hansen". En Nevø er vor kendte Landsmand, Carl F. Penther, tidligere i San Francisco nu i Oakland.

Mathias C. Petersen.

(Forældrenes Navne Morten og Hatti (Eskelsen) Petersen). Født

den 22. Maj 1850. 19 Aar gammel kom han i 1869 over Panama til San Francisco. Arbejdede ved Landbruget i Hayward Egnen til 1875, hvorefter han købte en Frugtgaard. Gift med Therese Frank, der kom til California i 1868. Der var seks Børn. Petersen var Medlem af Byraadet (Board of Trustees) i Hayward i Aarene omkring 1890.

James H. Nelson,

født i Vindeballe, Tranderup Sogn, Ærø, den 17. Marts 1844. Han lærte Møllerprofessionen i Danmark og arbejdede som Møllersvend forskellige Steder, indtil han 22 Aar gammel besluttede at udvandre. Den 9. Juli 1866 landede han i New York og tre Aar efter kom han til Sacramento. Her var han en kort Tid og flyttede saa til San Francisco, hvor han først i 70-erne startede "Scandinavian Home" paa Oregon Street. Det var i denne Virksomhed, at Nelson blev velkendt saa at sige over hele Kloden. "Scandinavian Home" var et Sømandshjem. og Kaptajnerne paa danske, norske og svenske Skuder, der anløb San Francisco, kom altid til Nelson, hvis de saa sig nødsaget til at supplere deres Besætning.

"Scandinavian Home" blev et Hjem for den danske Sømand. — Her vilde han bo, naar han kom hjem fra Langfart eller Fiskerierne i Alaska, og Nelson tog godt vare paa sine Dreng. Han forsøgte at faa dem til at spare deres Penge, for at tage Styrmandseksamen, og mange kække danske Søgutter, der boede hos Nelson og senere i Livet blev Kaptajner og Førere af Skibe, kan takke Nelson for den Støtte og Opmuntring de fik fra ham, selv om de jo nok maatte betale gode Renter paa de Penge Nelson maatte laane dem.

Nelson solgte sin Forretning i 1906 og havde siden sit Hjem i Alameda.

Den 10. Maj 1925 fejrede Nelson og Hustru deres Guldbryllup. Deres eneste Barn, James Nelson Jr., døde for en Del Aar siden.

Nielsen døde i September 1931 i sit Hjem i Alameda, 87 Aar og 6 Maaneder gammel og Enken, ligeledes født paa Ærø, døde i 1936.

J. Klein,

født i Nordby paa Als, ejede i 60-Aarene en Beværtning paa Hjørnet af Mission og East Streets. Her vilde Danskerne mødes. Et andet populært Samlingssted var Mathias Deckers Restaurant paa 3. Street, der hvor nu S. P. Jernbanestationen er.

Jens Christiansen,

født den 6. Februar 1841 i Silkeborg. Kom til Amerika først i 60-Aarene. Han var Snedker af Profession. Christiansen var Medstifter af

Daniaafdelingen "Danmark" Nr. 2. Han døde den 1. Oktober 1926 og efterlod Enke, Caroline Christiansen, og en Datter, Josephine.

Christian A. Nielsen,

født den 4. Januar 1847 i København; men gik i Skole i Odense. Kom tidligt til Søs og kom til California i 1866. Sejlede en Tid og rejste saa til Danmark for at tage Styrmandseksamen. Under Opholdet der hjemme blev Nielsen gift med Eva J. Hoyer, født i København. Ægteparret kom til California 1874 og nu sejlede Nielsen som Kaptajn paa forskellige Skibe i Kystfarten fra Alaska til Chili, til 1884. Kaptajn Nielsen havde altid interesseret sig for Fotografering og i 1888 nedsatte han sig som Fotograf i Bakersfield.

Ægteparret Hans C. og Johanne Paulsen

kom til Amerika i 1868 og kort efter til San Francisco, hvor Paulsen var Snedker. Paulsen døde i 1899 og efterlod Enke og seks Børn. En Søn, Otto A. Paulsen, født i San Francisco den 5. December 1876, har i flere Aar været Urmager og Juvelerer i Richmond, Contra Costa County.

Peter Rosenmaj

fra Vinslev ved Ribe, kom til California i 1868. Han var i nogle Aar Kusk for en af Californias Guvernører og havde Hotel i Reno, Nevada, i 70-erne. I 1880 rejste han med sin Hustru til Danmark. Ægteparret havde en Søn, Olav Rosenmaj, der skal bo i Føvling ved Halsted i Danmark.

Brødrene Nissen

kom fra Ærø i 60- Aarene — Ernest, Hans og Christian Nissen. De var Sømænd, blev Kaptajner og førte Kommandoen paa forskellige Skibe. En fjerde Broder druknede paa en Rejse til Humboldt County.

Karsten Martin Boysen,

født i Kastrup ved Gram i 1848. Rejste 18 Aar gammel fra Fødeegnen og kom efter et Par Maaneders Ophold i Øststaterne til California i 1866. Opholdt sig nogle Aar i Livermore og kom saa til San Francisco, hvor han boede til sin Død i 1920. Boysen var i mange Aar i Vognmandsforretning og havde en Tid Skænkestue.

Kaptajn James C. Eriksen,

født i Marstal i 1844. Kom ganske ung til San Francisco. Døde i Juni 1914 og efterlod Enke, fem Sønner og en Datter.

Kaptajn Ned Larsen,

født i Odense. Kom til San Francisco først i 60-Aarene. Lod bygge en stor Skonnert *Laura Pike*, og paa Sbibets anden Rejse til Eureka, for-

liste Skibet paa Humboldt Revle ved Indløbet til Eureka. Kaptajn Larsen og de fleste af Besætningen druknede

Kaptajn Christian Larsen,

født i Kaines, Sønderjylland. Kom til San Francisco i 1865. Sejlede nogle Aar og havde senere i en Aarrække Skibsprovianteringshandel. Han døde i 1917.

Peter Hansen,

født i Sønderjylland den 28. Februar 1841. Var i 1862 i Kina som Sømand og kom til San Francisco i 1866. Blev gift samme Aar, den 12. September 1866, med Wilhelmine Hansen. Opholdt sig nogle Aar i Alameda County og havde senere Landbrug i Bethany og i Egnen ved Tracy. Han havde en stor Gaard og hørte til Egnens mest fremragende Landmænd. Der var fire Børn.

Christian Ottesen,

født den 10. Oktober 1828, blev den 27. December 1851 gift i Danmark med Christine Larsen. I 1868 udvandrede Ægteparret med deres fire Børn og kom til San Francisco den 23. Juli 1868. Ottesen arbejdede i Skovene i Mendocino County til 1872, saa optog han Regeringsland og havde siden Landbrug. Navnene paa de fire Børn var John (født 1852), Hans (1853), James (1861) og Anna (1863).

Peter Fisher,

født i København 1846. Sejlede i mange Aar som Kok og kom til San Francisco i 60-Aarene. Her var han fra Tid til anden beskæftiget i Vinhandel. Fisher døde den 23. Januar 1913. Fisher rejste for mange Aar siden med Kanonkongen Holtum paa dennes Tourneer omkring i Staterne. Det var Fisher, der affyrede Kanonen, og Kuglen blev saa opsnappet af den navnkundige Kanonkonge.

Harry Crone, født i Horsens den 28. Maj 1843, Søn af Forligskommisær, Kammeraad Crone — Broder til den kendte Politidirektør Crone i København. Crone lærte Skibsbyggeriet og efter endt Læretid gik han til Søs og kom til San Francisco i 1863. Aaret efter rejste han til Danmark; men forblev kun en kort Tid i Fødelandet og saa satte han atter Kursen for California. Han kom dog ikke det Aar længere end til Chili, hvor han forlod Skibet og drog op i Landet og arbejdede i Minerne eller som Tømmermand. Han var ogsaa sammen med en Englænder paa en længere Tur i det Indre af Landet. Han længtes dog stadig efter California og efter mange eventyrlige Hændelser naaede han Kysten igen. I 1868

kom han tilbage til San Francisco, der fra den Tid af blev hans stadige Hjem. I 1870 begyndte han en lille Restauration, Dupont og Washington Streets (nu lige midt i Kineserkvarteret). Restaurationen blev snart en Samlingsplads for Danske, der kunne de faa den gode danske Mad de kendte der hjemmefra, Øllebrød, Frikadeller, Grønkaal, Sogvælling o. s. v. Og Harry Crone kunde ogsaa underholde sine Kunder og Venner, thi han havde en god Sangstemme og kendte en Uendelighed af Sange og Viser, som han gav til bedste, ledsaget af Harmonikamusik. Crone var en hel Mester i Harmonikamusik.

Efter tre Aars Forløb blev Crone dog ked af Restaurationslivet og saa tog han fat paa Skibsbygning igen, ved hvilket han virkede til sin Død. I 1888 var Crone i Besøg i Danmark og det var hans Agt at rejse igen i 1908 for da maaske at henleve sine sidste Dage i Fødelandet; men i Februar Maaned samme Aar blev han ramt af et Apopleksi, som han aldrig kom over. Han døde den 8. November 1908.

Crone havde i mange Aar Skibsbyggeri i Syd San Francisco. Hans Nevø, vor velkendte Landsmand Halfdan (Harry) Crone Thomsen fortsatte Forretningen efter Onkelens Dør.

Rudolph Jacob Techau, født i København, den 14. Maj 1842. Kom til San Francisco i 1864 og begyndte nogle Aar efter, sammen med Sønderjyden Peter D. Jessen, en Restaurant i *California Market* paa California Street, mellem Kearny og Montgomery Streets. Senere var han i nogle Aar Ejer af Datidens mest populære Restaurant — *Techau Tavern* paa Mason Street, mellem Market og Geary. Af en gammel Kirke havde Techau skabt et Restaurationslokale, der med Rette havde Krav paa en Førsterangsstilling. Den store Sal var særligt indbydende, pragtfuldt og smagfuldt udstyret. I denne Sal var der en stor Teaterscene, hvor Kunstnere optraadte. I Aaret 1900 blev "Helga's Revy "Gennem vore egne Vinduer" opført her.

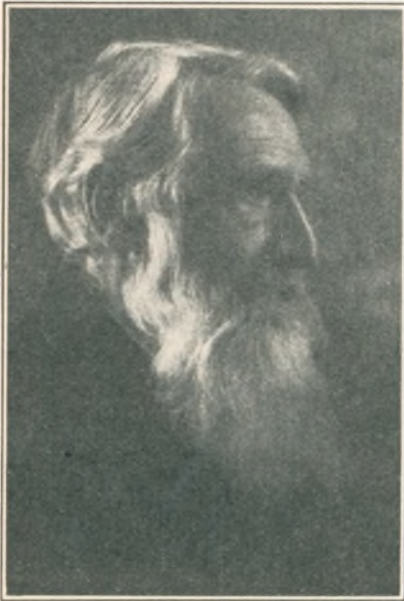
Techau Tavern blev i 1906 under den store Ildebrand et Rov for Luerne. To Aar efter, i 1908, rejste Techau til København, hvor han etablerede den kendte *Tuborg Pavillion* paa Strandvejen. Techau døde i November 1921 i København.

En ny Slægt er vokset op i San Francisco, siden det gamle *Techau Tavern* forsvandt ved Jordskælvet og Ildebranden i 1906 og Techau to Aar efter rejste til Danmark; men Navnet er ikke glemt. I 1936 opstod der en ny *Techau Tavern*, paa Powell Street, nær Geary. Ejerne foretrak dette historisk kendte Navn — *Techau Tavern*, der hentyder til en danskfødt Mands Førerstilling paa et specielt Omraade.

OSCAR HARALD VIGGO EMILE LE NORMAND DE BRETTEVILLE
OG HANS SLÆGT

Viggo le Normand de Bretteville var født i Danmark den 29. Marts 1840. Han kom til San Francisco i 1868 og boede her til sin Død den 1. December 1922. Hans Hustru, Hansine Christiane Mathilde de Bretteville, født Unserud, var født i Odense den 15. Januar 1845. En af hendes Onkler var Professor Hans Christian Ørsted, Elektro-Magnetens Opfinder. Fru de Bretteville døde den 1. Marts 1917.

Ægteparret boede i mange Aar i deres smukke Hjem paa Francisco Street og Polk Street. Huset og det store, gammeldags, men hyggelige Haveanlæg laa højt oppe paa en Bakke, der gav Udsigt over Byen og Bugten med Golden Gate og de fjernere Landskaber. Det var et idylisk Hjem og den gamle, fint dannede Adelsmand havde Grund til at sige: Dette er min Borg!

Huset, den skønne Have og hele Bakkepartiet eksisterer ikke længere; det har altsammen maattet vige Pladsen for den opvoksende By med de store, moderne Apartmentbygninger. Der omtrent hvor de Brettevilles Hjem var, er der nu en stor Skolebygning.

Ægteparret de Bretteville havde to Døtre, Anna de Bretteville og Alma de Bretteville, den sidstnævnte gift med Mangemillionæren Adolph B. Spreckels (død 1924), en tredie Datter, Emma, døde i 2-Aars Alderen.

Der var fem Sønner, Alexander, Valdemar, Oscar, Gustav og Henry de Bretteville.

Viggo de Bretteville var stærkt interesseret i alt, der angik Fødelandet og Samtalen i Hjemmet blev atlid ført i det danske Modersmaal. Børnene lærte at tale flydende Dansk; men Aristokrat, som de Bretteville var, holdt han strengt paa Formen, ogsaa i Hjemmet. Fru de Bretteville var en elskelig Kvinde, hvis højeste Ønske var at være nyttig og skabe Glæde og Hygge i dette ægte danske Hjem.

Hr. Viggo de Bretteville var uddannet som Kontormand og havde flere ansvarsfulde Poster; i en Aarrække var han Bestyrer af Spring Valley Vandværks Ejendomme nær San Francisco.

De Bretteville Familien stammer fra en gammel fransk Adelslægt. Viggo de Brettevilles Bedstefader, Louis Claude le Normand de Bretteville, født i 1742, blev Stamfader til Slægten i Danmark. Han var en af Frankrigs første Adelsmænd og en personlig Ven af Ludvig XVI. Under den franske Revolution maatte han i 1791 flygte bort fra sine Godser i Normandiet og kom i 1795 til Danmark. Her blev han i 1804 optaget i den danske Adelsstand og blev i 1814 General i den danske Arme. Han længtes imidlertid efter at gense sit Fædreland og da Napoleon var bleven fordrevet og der atter var en Konge paa Tronen, Ludvig XVIII, rejste han tilbage til Frankrig. Her fik han Grad af Marskal de Camp. Han døde i Licieux, Frankrig, i 1835. Slægten førte i Frankrig og Belgien Titel af Marquis.

Historien fortæller, at omtrent det eneste Louis de Bretteville fik med sig i Flugten fra Frankrig, var et Maleri af ham selv som ung Mand, spillende paa Harpe. Han maatte skære Billedet ud af Rammen. Dette Billede var senere i den norske Dr. Alex Malthas Eje og blev af ham skænket til Nationalmusæet i Norge. Dr. Malthas Moder var født de Bretteville. Det kostbare Billede er malet af Jean Baptiste Greuze, en af Datidens mest ansete Kunstnere.

Stammefaderen til Familien Spreckels eller von Spreckelsen, Hartwig von Spreckelsen, kom fra Bremen til Hamborg i 1450. I denne gamle Hansestad virkede Slægten i mange Slægtled og var meget anset. Johann von Spreckelsen blev adlet i 1676. Nicolaus von Spreckelsen havde store Sukkerfabrikker i Hamborg; han døde i 1767. Hans Søn, Barthold von Spreckelsen, kom til Danmark og etablerede en Sukkerfabrik i Aalborg; han døde i 1805. Den ansete Spreckels Familie i California er Efterkommere af von Spreckelsen Slægten. Som nævnt blev Alma de Bretteville gift med Adolph B. Spreckels, Søn af Sukkerkongen Claus Spreckels. Det er Hr. og Fru Adolph B. Spreckels, der har skænket Kom-

munen den store pragtfulde Musæumsbygning — Legion of Honor Paladset — der indehaver en af Verdens fineste Kunstsamlinger. Det var Fru Adolph B. Spreckels, der forestod Indsamlingen til Belgierne efter Verdenskrigen og Fru Spreckels har iøvrigt til alle Tider udøvet en omfattende filantropisk Virksomhed.

Palace of Legion of Honor.

PIONERER 1869—1879

Mange andre bliver omtalt i Beretningerne fra de forskellige Counties (Amter).

James Madison.

James Madison var født i Hvidding, syd for Ribe, den 14. Oktober 1859. Udvandrede 16 Aar gammel og kom til San Francisco i 1875, hvor hans Onkel, Kaptajn og Skibsreder Ben. H. Madison, sørgede for, at Nævnen fik en god Handelsuddannelse.

Den unge James Madison var fuld af Energi og Virkelyst. Han fik

snart Sekretærposter ved forskellige Forretningforetagender indenfor Søfarten, var en Tid Kadrejer og sejlede ud paa Bugten for at møde de indsejlene Skibe, med hvis Kaptajner han saa handlede — solgte Proviand eller indledede Forhandlinger om Byttehandel. Madison var en Tid Bogholder og Forretningsfører for Lorentz Foard, velkendt danskfødt Skibsprovianteringshandler. Madison var ligeledes en Del Aar Agent for Thingvalla Linien.

Saa begyndte Madison paa egen Haand, købte Andel i Skibe, købte og solgte Land og blev interesseret i Fiskerierne i Alaska.

Paa eet Tidspunk ejede Madison flere store Landejendomme i Fresno County, hvor han dyrkede Rosiner. Rosinerne var i lav Pris og direkte interesseret i Rosinavl, som Madison var, søgte han en Udvej for at forbedre Forholdene. Der havde i nogle Aar været et Rosinavl-Forbund, der under en Englænder, Kearneys Ledelse havde paatvunget Opkøberne af Rosiner en højere Pris end den, der forhen blev betalt. Af forskellige Grunde blev dette Forbund imidlertid ophævet og Prisen paa Rosiner sank atter ned til det gamle Niveau.

Efter megen Agitation og et stort forberedende Arbejde lykkedes det omsider James Madison og andre fremsynte Mænd, at faa et nyt Forbund oprettet — *California Associated Raisin Company*, en Sammenslutning af over 6000 Rosindyrkere. Kompagniet fik derved Kontrol over 90 pCt. af Statens Rosinproduktion. James Madison blev Kompagniets Vicepræsident og var desuden Bestyrer (1912—1917) af dette enorme Foretagende, der havde en aarlig Omsætning af flere Millioner Dollars. Rosindyrkerne kunde nu faa en anstændig Pris for deres Produkter, medens de tidligere maatte sælge Rosinerne til Opkøberne (Packers) for den Sum, der blev dem tilbudt. I deres Argumenter for at faa Kompagniet oprettet, fremholdt Madison og hans danske Venner Sammenslutningens heldige Resultater i Danmark. Det var danske Foregangsdeer, der her blev omplantet paa amerikansk Grund.

Samtidig med sin Virksomhed i Fresno var Madison Indehaver af Pacific Fish Co.'s Konserves Fabrik i Monterey, hvor der aarlig nedpakkes enorme Kvanditeter af Sardiner og anden Fisk. Madison benyttede som Varemærke Navnet *Del Monte Brand*.

Det var dette Varemærke, der gav Anledning til, at Madison for flere Aar siden solgte sin Fiskestation og Nedpakkingsanstalt for den nete Sum af over en kvart Million Dollars.

Den mægtige Korporation, *California Packing Company*, der har Ene ret paa Varemærket "Del Monte Brand" for alle Kompagniets mange

Produkter i Frugt og Grønsager, ønskede nemlig dette verdenskendte Varemærke paaført Kompagniets Konserver i Fisk. Der var kun en Udvej — at købe James Madisons Fiske Konserveres Fabrik. Madison modtog en Del af Købesummen kontant, Restbeløbet blev betalt i California Packing Co.'s Aktier, der ved Overdragelsen var i god Pris, senere faldt de en Overgang betydeligt i Værdi.

Fra Tid til anden var Madison interesseret i mange andre Foretagender. Han var i nogle Aar Direktør i Anglo-California Bank, købte et stort Areal af Land nær Modesto og udstykkede det i smaa Gaarde, købte og solgte Grundejendomme i Byen som paa Landet og han havde næsten altid Part i nogle Skibe. Var der noget, der ikke betalte sig, skilte han sig hurtigt af med det og saa købte han noget andet.

Det første Skib Madison blev Medejer af, var en stor Bark *Margaret* (opkaldt efter Kaptajn Charles Nelsons Datter, Margaret). Det var oprindelig et norsk Skib, kaldet *Nordstjernen*. Skibet løb paa Grund herude, og Madison, Charles Nelson og Lorentz Foard og andre købte det strandede Skib, fik det repareret, og da det var et godt Skib tjente Rederne i adskillige Aar gode Penge paa det. Det var her Madison fik sin egentlige Start, og han kunne nu gaa ind til de andre nævnte Foretagender. James Madison ville ofte tale om det heldige Tilfælde, da han blev Medejer af det forliste norske Skib og i hans smukke Hjem paa Vallejo Street hang der paa Væggen i den store Selskabssal et stort Maleri af *Margaret*. Efter James Madisons Død blev Maleriet skænket til Fru S. Hartwick, hvis Fader, Kaptajn Christian Pedersen, var Kaptajn paa *Margaret* i de Aar James Madison og de nævnte Danske ejede Skibet.

James Madisons Virksomhed i dansk Samvirke kan betragtes som enestaaende. I de forskellige Beretninger her i Bogen, om hvad Danske kollektivt har udrettet her i Staten, vil man finde James Madisons Navn nævnt som en af Lederne: Det danske Alderdomshjem "Aldersly", Danmarksbygningen paa Verdensudstillingen i 1915, "Det sønderjydske Fond", "Liberty Loans", og meget andet. I Slutningen af 80-Aarene og i 90 Aarene, da "Dania", fra kun at have to eller tre smaa Afdelinger, fandt nye Felter i Samlingsarbejdet var Madison med i Ledelsen. Han var en Tid Oversekretær og i tre Aar Overpræsident. I meget andet har den danske Koloni nydt godt af James Madisons klare Omdømme i Forretningsanliggender. James Madisons Død den 3. Juli 1927 var et stort Tab for Danskerne i California.

I Fødelandet paaskønnede man James Madisons danske Sindelag og

hans Foretagsomhed. Han modtog i 1916 Ridder af Dannebrog Ordenen og blev senere Kommandør af Dannebrog.

James Madison efterlod Enke, Jenny Madison (hvis Forældre var Svenske, Faderens Navn var Lundberg) samt to Sønner, James Jr. og Harold, og to Døtre, Fru R. C. Haas og Fru J. C. Curran. (Haas er Medindehaver i Firmaet Haas Brothers og J. C. Curran er Vicepræsident i Anglo-California Bank).

Jacob Petersen.

Af de mange Sønderjyder, der har haft en fremskudt Plads i det danske Samvirke i California, staar Jacob Petersens Navn i første Række. Kun 17 Aar gammel kom han til California og i en ganske ung Alder blev han en af Lederne i dansk Sammenhold. Han blev Medlem af "Norden", den første danske Forening i San Francisco, blev Medlem af "Dania" i 1881 og Charter-Medlem af Afdeling Nr. 2, der i 1882 blev stiftet i San Francisco. Skønt man havde ønsket ham længe før, lod han sig først vælge til Overpræsident af Dania i 1898. Han var Medstifter og i mange Aar Kasserer af Danske Damers Hjælpeforening, var Medlem af den Eksekutive Komite for Danmarksbygningen ved Verdensudstillingen 1915, var Medlem af Komiteen for Indsamling til Slesvigs Hjælpefond og tog aktiv Del i næsten alt, der havde Danskernes Velfærd for Øje. Hans klare, selvstændige Tænkemaade var et Særkende hos ham; thi han udtalte altid sin usminkede Mening, selv om den maaske gik imod hans bedste Venners. Og man lyttede til hans klart fremsatte Anskuelser, der altid var begrundet i et inderligt Ønske om at fremme, hvad der var godt og reelt.

Jacob Petersen var født i Kliplev Sogn den 9. December 1860, altsaa født under Dannebrog, hvilket Petersen var stolt over. For at undgaa at trække i den prøjsiske Soldatertrøje besluttede Jacob at udvandre og i 1877 kom han til California. I nogen Tid opholdt han sig i Alameda County (San Lorenzo) og var ligeledes en kort Tid i Salinas. Saa kom han til San Francisco, hvor han kom ind til Restaurationsgerningen, der i de Dage og mange Aar senere gav Beskæftigelse til en Mængde Danske.

Allerede tre Aar efter sin Ankomst her til Landet og kun 20 Aar gammel, fik Petersen egen Forretning, idet han i 1880 købte den kort forinden af Peter Kock (fra Haderslev) paabegyndte Alameda Cafe, 7 Market Street. Det lille Spisekvarter havde kun Plads til 12 Gæster ad Gangen; men ved Flid og Paapassenhed lykkedes det Petersen i Løbet af faa Aar, at faa Pladsen udvidet. Og efter Jordskælvet og Ildebranden

i 1906, da næsten hele Byen nedbrændte, fik Petersen Lejekontrakt paa Byggegrunden og lod for egen Regning opføre en massiv to Etagers Bygning. Her var der i Restaurationslokalet Siddepladser for 300 Gæster og en Del af Bygningen blev udlejet for Skænkestue, Cigarbutik og Kontorer. Lejen, Petersen skulde betale, var 250,000 Dollars for 20 Aar; men Jacob Petersen havde Tiltro til Byens Opvækst og hans Dristighed blev belønnet. Helt fra Begyndelsen fik han en ganske storslaaet Søgning, og han fik god Leje fra Butikkerne og Kontorerne. Alameda Cafe var i adskillige Aar det mest søgte Spisekvarter ved "Fronten" og Jacob Petersen var anset som en rig Mand. Uheldige Omstændigheder forårsagede, at han senere led betydelige Tab.

Alameda Cafe var særligt et yndet Samlingssted for Danske. Der satte man hinanden Stævne og Danske fra Landdistrikterne og Byens Folk kom for at faa en Passiar med "Jack" Petersen eller faa Raad og Vejledning i Foreningssager eller andet.

Jacob Petersen afgik ved Døden den 12. Juli 1930. Han havde været syg i lang Tid, lidende af Sukkersyge; men var dog i Stand til at overse sin Forretning nu og da, indtil det sidste.

Jacob Petersen blev i 1916 tilkendt Ordenen Ridder af Dannebrog, en velfortjent Udmærkelse.

Foruden sin Hustru, Anna Petersen (fra Haderslev) efterlod Jacob Petersen to Døtre, Fru Joseph Brogan og Fru C. R. Parmentier samt Sønnen Henry.

Carl Dahlgren.

Kunstmaler. Født i Skelskør den 12. Marts 1841. Var som Frivillig med i Krigen mod Tyskland og Østrig i 1864. Udvandrede til Salt Lake City, Utah, i 1872 og kom til California i 1878.

Dahlgren stod højt anskrevet blandt Kunstnere og Kunstkendere. Hans Malerier fandt da ogsaa Vej til hundreder af Hjem omkring i Staterne, medens hans større Arbejder kom til at pryde mange offentlige Forsamlingsale og hører til nogle af vore Malerisamlingers fineste Værker. Blandt Dahlgrens bedste Kunder var den over hele Verden bekendte Plantefysiolog Luther Burbank, for hvem Dahlgren udførte en Mængde af de smukke Illustrationer, der er aftrykt i Burbanks Værker.

Dahlgren gav sine Malerier en vis mat Tone, som forøgede Billedets Skønhed, og som den dygtige Kunstner, han var, forstod han at vælge sjældent smukke Motiver.

Dahlgren bar altid sin Krigsmedailje fra 1864 og han var meget in-

teresseret i sit Fødelands Vel. Da Tanken kom frem om at opføre en Danmarksbygning ved Verdensudstillingen i San Francisco 1915 var han en af de første, der tilbød sin Støtte. Han havde læst Opraabet i "Bien" og paa et af sine mange Besøg paa "Bien"s Kontor, fremkom han med Tilbudet. "Hartwick", sagde den gamle Kunstner, "jeg giver 100 Billeder". Og Dahlgren malede nu 100 smukke Malerier med Motiver fra Amerika og fra Danmark. Malerierne blev solgt til Fordel for Danmarksbygningen og indbragte et meget stort Beløb. Ved Sønderjyllands Genforening med Danmark fandt Dahlgren ogsaa Udtryk for sin Kærlighed til Fødelandet, idet han i en smuk Tegning fremviser Moder Danmark tage sit tabte Barn i Favn, medens der i Tegningens Baggrund dæmrer et Taagebillede af Dansk-Amerikanerne, der om Bord paa Damperen *Frederik VIII* er paa Vej til Fødelandet for at tage Del i Glæden. Tegningen skænkede Carl Dahlgren til "Bien"s Udgiver og Billedet var i sin Tid optaget i "Bien".

Carl Dahlgren afgik ved Døden den 5. Juni 1920; hans Hustru, Amalie Dahlgren, født Kjær, døde i Aaret 1929. To Sønner og en Datter overlevede Ægteparret

Harald Andersen,

født i Almstofte, Tybjerg, paa Sjælland i 1844. Kom til København som Barn. Var med i Krigen som Sømand i 1864. Nogen Tid efter rejste Andersen til Amerika og kom til San Francisco i 1871. En Del Aar sejlede han til oversøiske Havne og var senere Kaptajn paa Skibe, der fragtede Gods til Havnestationerne ved Sacramento Floden.

Saa opgav han Søen og etablerede sig som Malermester i San Francisco.

Andersen var stærkt interesseret i alt, der var Dansk. Det danske Modersmaal blev talt i Hjemmet; her var et betydeligt Bibliotek, mest danske Bøger, og Følingen med Fædrelandet blev holdt vedlige paa forskellig Maade. Andersen var en af Stifterne af den danske Forening "Norden" (1873) og var i mange Aar et af denne Forenings mest virksomme Medlemmer.

I mange Aar havde Andersen næret det Ønske, at besøge Fødelandet; men som saa mange andre vedblev han med at udsætte Rejsen, indtil han endelig i 1926 tog en fast Beslutning og satte Kursen hjemefter. Han skrev til Slægtinge og Venner i California, at han befandt sig godt der hjemme, havde en vidunderlig dejlig Tur og havde saa meget at fortælle, naar han kom tilbage til California igen; men han naaede dog ikke at komme tilbage til sine 3 Børn og sine Venner. Han fandt Døden i det

Land, han trods de mange Aars Fravær, havde elsket saa højt. Under Opholdet i Danmark modtog den gamle Veteran Dannebrogsmændenes Hæderstegn.

Man sendte Asken af Andersens jordiske Levninger til California og Urnen er gravet ned ved Roden af et hundredaarigt Redwood Træ i Datteren og Svigersønnen, Hr. og Fru Godfred Thuesens udstrakte, gammel-dags og smukke Haveanlæg, der omrammer Ægteparrets Landsted ved Mountain View. Andersen havde ofte udtalt, at her vilde han ønske at hvile, naar Tiden kom. Med pietetisk Omhu værner Datteren over denne Plads, der ligeledes gemmer Støvet af hendes Moder og Svigerforældrene.

Harald Andersen var gift med Johanne Helene Andersen, født Frederiksen, fra Nysted paa Lolland. Hun døde i 1907.

Ægteparrets Børn: Fru Dagmar K. Thuesen, Mountain View, Fru Hulda C. Maxwell, Santa Barbara, og Valdemar T. Andersen, Wharton, New Jersey.

Johan Thuesen,

født i København i 1834. Var med i Krigen 1864. Havde som ung Mand en større Skotøjsbutik i sin Fødeby. Kom til San Francisco omkring 1876 og havde her Skomagerforretning i mange Aar. Thuesen afgik ved Døden i 1904, og Enken, Emma Thuesen, nogle Aar senere. Sønnen, Godfred Thuesen er gift med Dagmar Andersen, Datter af nu afdøde Malermester Harald Andersen og Hustru.

Conrad Christian Hornung

var født i Slagelse i 1844. Han var en Brodersøn af den kendte Piano-fabrikant af Firmaet Hornung & Møller i København. Her lærte han Haandværket og rejste senere til London, hvor han opholdt sig i nogle Aar og ægtede sin første Hustru. Denne døde den 21. Januar 1883, 32 Aar gammel, og blev begravet i den Skandinaviske Kirkegaard i San Francisco; der var to Sønner. Senere indgik Hornung Ægteskab med en amerikansk Dame. I 1873 kom Hornung til San Francisco, hvor han ikke længe efter etablerede en Pianofabrik. Hornung Pianoer fik herude et lige saa godt Ry som Hornung & Møller Pianoerne der hjemme og vor Landsmand havde en betydelig Forretning. Efter Hornungs Død, den 14. April 1909, fortsatte Sønnerne Forretningen. Den ene af Sønnerne døde for flere Aar siden og den tilbagelevende af Slægten, Sønnen Valdemar er i Musikforretning i San Francisco. Sammen med sin Hustru var

han paa Besøg i Danmark i 1938. Rudolph Hornung, en Broder til C. C. Hornung, kom til San Francisco for mange Aar siden; han er nu død.

Louis (Ludvig) Hansen.

Ludvig Hansen hører til de mange hundrede eller tusinder af unge Sønderjyder, der i Slutningen af 60-erne og i Begyndelsen af 70-erne forlod Hjemegnen for at rejse til Amerika. Det var jo paa dette Tidspunkt, at Prøjserne begyndte at udskrive det unge Mandskab til Soldater-tjeneste, og en ung Mand fra et virkeligt dansk Hjem kunde ikke bevæ-

Ludvig Hansen

i Sonoma County for en Mand ved Navn Charles King, derefter var han en kort Tid i San Francisco og kom saa til Oakland, hvor han i næsten tre Aar var ansat hos John F. Smith, der havde et større Slagteri. Hansen rejste senere til Point Reyes, hvor han lærte Mejeriet. Begyndte derefter sammen med en Svensker, Bontus Nelson, i 1877 et Mejeri, købte mange Svin og hvad var nødvendigt for Gaardens Drift, — alt saa lovende ud. Saa udbrod der Sygdom blandt Svinene, der næsten alle døde, der var andre Ulykker; — og det endte med, at hele Driften og dermed alle Han-

ges til at trække i præjsisk Soldateruniform.—Det ansaa man den Gang for Overløberi; thi Paragraf 5, som lovede en Genforening med Danmark, var endnu ved Magt, og ingen Dansk tvivlede paa, at det givne Løfte vilde blive opfyldt. Det kunde desuden hænde og det saa ud til det, at en ny Krig vilde bryde ud og maaske vilde der saa fra tysk Side blive Angreb mod Moderlandet Danmark. Hansens Forældre saa nødigt deres Søn forlade Hjemmet. "Rejs min Dreng," sagde Faderen ved Afskeden, "og skulde det ikke gaa Dig saa godt, som Far og Mor haaber og beder for, saa kom hjem igen". Det var i 1872, Ludvig Hansen, som en 17-Aars Knægt forlod Barndomshjemmet. Han kom først til Iowa, til en lille By Charlotte; her var han dog kun et Aars Tid, saa kom han til California. Først arbejdede han

sens surt opsparede Penge gik i Løbet. I 1878 kom Hansen til Strong Point, hvor han en kort Tid boede hos Jens Lind (senere i Ferndale) og saa kom Hansen til Mejeriet igen, arbejdede først for Løn og forpagtede senere Pladsen, — til denne i 1879 af Ejerne blev solgt. Saa forpagtede Hansen en anden Gaard, nær Sonoma. Penge havde han ikke, i al Fald ikke ret mange; men som saa mange andre brave Landsmænd af Pioner-typen fandt han, at Kreditten var god. Det danske Navn havde en god Klang blandt de amerikanske Købmænd og andre. Fra en Mr. Miacham fik Hansen Besætning og andet og fra den bekendte Geo. P. McNear i Petaluma fik han Sæd med mere. Alt paa Kredit og uden saa meget som at udstede et Skyldsbevis eller lignende. Paa den Gaard var Hansen til 1884. Saa solgte han Bedriften; men Kvægbestanden fik han sendt ned til Hanford i San Joaquin Dalen, hvor en af Hansens Brødre, Nis Hansen, havde Landbrug. De to Brødre købte mere Land og anlagde Mejeri, — det første der paa Egnen. Der blev ligeledes plantet Frugttræer og anlagt Vingaard. Brødrene drev Gaarden sammen til 1887, da Nis Hansen blev gift; saa delte de to Brødre Landejendommen imellem sig. I 1889 rejste Ludvig Hansen til Danmark og blev der hjemme næsten et helt Aar; imedens var en anden Broder, Markus Hansen, Bestyrer af Gaarden. Sammen med en Ven kom Hansen nu ind til Storbedrift. De forpagtede fra Jernbaneselskabet og andre store Strækninger af Land — 12 miles i Længden og 6 miles i Bredden — to "Townships." Paa dette enorme Landomraade — 7280 Acres eller i dansk Maal mellem 4500 og 5000 Tønder Land — blev der plantet Sæd; men den største Part blev benyttet for Faareavl og der var ofte omkring 15 til 20,000 Faar. I 1915 solgte Hansen Faareflokkene, opgav sit Lejemaal og sluttede dermed denne Virksomhed. Landet, som Hansen havde i Forpagtning, er Township 22 og 23 Range 17. Førend Hansen opgav sit Lejemaal, tilbød Ejerne at sælge ham en Part af det Land, saa meget han ønskede, for en Pris af 2½ Dollars pr. Acre. Hansen ønskede ikke at købe mere Land, han slog sig ned paa sin gode Gaard, som han havde købt i 1884. Han havde nok Land, nok af alt andet, mente han, og han var og er veltilfreds. Havde Hansen imidlertid købt Landet, kun en rige Del af det og paa den rigtige Plads, vilde han i Dag have været Mangemillionær. For flere Aar tilbage fandt man Olie paa Landet, der blev boret Brønde, mange Oliebrønde, og der er Steder, hvor en enkelt Acre ikke kunde købes for 1 Million Dollars. Der er udtaget Olie til Værdi af mange, mange Millioner Dollars og endnu flere Millioner er i Vente for Ejerne. I Township 2217, kaldet Kettelman's Plains, er opstaaet en hel By, kaldet Avonel, den ligger ca. 30 Miles vest

for Stratford og ikke langt fra Coalingo. (Denne lille Beretning vil give et Begreb om, hvorledes California er gaaet frem i Udviklingen og om hvorledes mange blev hovedrige ved at købe billigt Land, paa hvilket der saa senere fandtes Olie). I 1934, da Hansen havde fyldt 80 Aar, overdrog han sin Gaard til to af sine Nevøer. Hansens Landejendom indbefatter en 70 Acres Vingaard, store Frugtplantager, Kvægbesætning og 300 Svin m. m. Ludvig Hansen har tretten Gange været paa Besøg i Danmark, særligt da Forældrene levede, rejste han ofte hjem. Moderen døde i 1910 og Faderen 1917. Nu i Aar — 1936 — er Ludvig Hansen atter paa Besøg i det Land, man kan sige han med barnlig Kærlighed har skænket mange af sine ømmeste Tanker, trods det, at han forlod Fødelandet i den unge Alder af sytten Aar. Ludvig Hansen er en af de danske Mænd i California, der i særlig Grad — men i det Stille — har været medvirkende i filantropiske Foretagender; han har bl. a. skænket store Gaver til det danske Alderdomshjem "Aldersly".

Ludvig Hansen har som omtalt to Brødre i California. Nis Hansen, født 17. Marts 1859. Kom til California i 1875. Han er Landmand i Corcoran og hans Landbrug er paa over 2000 Acres. Nis Hansen er gift med Josie Hutton. Ægteparret har fem Børn. Den anden Broder, Markus Hansen, født den 10. Januar 1868, kom til California i 1883. Han er Landmand i Armona. Gift med Christine Svendsen, født i Stepping, Danmark.

Hans H. Hjul

var en af Pionerene blandt de danske Kaffehus-Værter i San Francisco. (Et Kaffehus "Coffee House") var en Slags Restauration, hvor der kun serveredes Æg, Skinke, Bacon, Smørrebød, Bønner, Kaffe, Te og Kager o. s. v. Den Slags Spisekvarterer var for Aar tilbage meget populære og et stort Antal Danske kom ind til den Forretning og mange blev velhavende). Hjul var født i Halk ved Haderslev den 17. April 1851. Som ganske ung kom han i Handelslære og var en Tid ved Københavns Handelsakademi. Han rejste til Amerika i 1873 og efter at have arbejdet som Fyrbøder ved en Colorado Jernbane en kort Tid, kom han til San Francisco. Her fik han Beskæftigelse som Opvarter; men aabnede allerede i 1876 sit første "Coffee House", sammen med en anden Dansker Axel Nørager. Pladsen blev kaldt "Pine Street Coffee House" og var beliggende paa Pine Street, ovenfor Kearny Street. Nogle Aar senere begyndte han den velkendte "Hjul's Cafe" paa Montgomery Street, i Byens væsentligste Forretningskvarter. Hjul indførte det System, ikke at udstede "Checks" (Kontrolseddel) til Kunderne. Enhver Gæst kunde selv opgive det Beløb, han havde faaet Fortæring for. Enkelte benyttede sig maaske

nok af dette Arrangement og opgav et mindre Beløb, end han burde; men Hjul opnaaede det, han særligt sigtede efter at faa: Et Spisekvarter for Gentlemen.

Hjul var sikkert den bedst kendte Restauratør, særligt indenfor Forretningsverdenen, i San Francisco. Hans Hjul døde pludselig den 15. December 1924 af et Hjerteonde, medens han var i sit Badeværelse. Han efterlod Enke, to Sønner og en Datter.

Politisergant Hans Henry Christensen,

født paa Fyn i Januar 1850. Gik til Søs i en ung Alder og kom til San Francisco i 70-Aarene. Den 6. Oktober 1891 blev han optaget i San Francisco Politikorps og blev tre Aar derefter forfremmet til Sergant. Christensen var en verdenskendt Autoritet i Kendskab til Skydevaaben og han var en ualmindelig god Skytte. I en lang Aarrække var han Instruktør i Pistolskydning ved Politivæsenet i San Francisco. Christensen afgik ved Døden den 8. Juli 1932; hans Hustru, Emma, døde nogle Aar forinden. En Søn og en Datter overlevede Forældrene.

Peter S. Johnson (Jensen)

var født i Løkken. Kom til California som ung Sømand. Blev for mange Aar siden Bestyrer ved Alaska Packers Associations store Fiskeristationer i Alaska og havde denne Stilling i en lang Aarrække. Senere ejede Johnson Senate Hotel i San Francisco. Ved sin Død i 1923 efterlod Johnson en Formue paa 115,000 Dollars, hvoraf den væsentligste Part var testamenteret til Anna Schroder og Otto C. Jensen.

Martin Johnsen

kom som ganske ung Mand til California og var i en Aarrække Med-ejer af Firmaet Johnsen & Browns store Mælke- og Foderforretning. Johnsen døde i 1921 som en velhavende Mand. Hans efterladte Ejendom havde en Værdi af over 350,000 Dollars. Han efterlod Enke, Mary Johnsen, Sønnen Henry, samt Søstrene, Fru Edward Sønderup og Frøken Manna Johnsen.

Philip J. Knudsen

var født paa Øen St. Croix, tidligere Dansk Vestindien, i 1838. Han kom til San Francisco i Begyndelsen af 70-Aarene og begyndte snart efter The Central American Importing and Exporting Company, hvilken Forretning han oparbejdede til at blive en betydelig Affære. Knudsen døde i Burlingame den 25. September 1925 og efterlod Enke, Lillia Duncan Knudsen, Sønnen Harold Knudsen, Præsident af Harold Knudsen Automobil Co. i Oakland, samt Døtrene Dagmar og Charlotte Knudsen.

Christian P. Skov,

født den 23. Juni 1859 i Brosbøl, Haderslev Amt. For at undgaa tysk Militærtjeneste forlod han Fødeegnen som en 17-Aars Knægt og kom til San Francisco i Maj 1876, hvor han i en Aarrække var ansat ved Postvæsenet, 1890—1923, indtil han tog sin Afsked. Det var Skov, der under Krigens Censur læste al skandinavisk Post. Skov er Charter-Medlem af "Helga" og var denne Afdelings anden Præsident (1895). I 1931 var han med sin Hustru paa Besøg i Danmark og havde den Glæde at se Dannebrog vaje i sin Hjemstavn. Skov har igennem Aarene i ledige Timer befattet sig med Landskabs- og Blomstermaling, og mange danske Hjem er prydede med hans smukke Billeder. Gift med Mary A. Creedon, født i New York. Ægteparret har to Sønner. Skov havde to Brødre her i Landet, Lorentz Skov, der i 1891 blev skudt og dræbt i San Luis Obispo County, og Hans Skov, der for nogle Aar siden døde i Pismo.

Ægteparret Skov fejrede den 16. Oktober 1936 deres Guldbryllup.

Charles M. Hansen

var i 70-aarene Ingeniør ved Union Iron Works, senere blev han Værkfører ved Krogh Pump Manufacturing Co., og flere Aar derefter blev han ansat som Overingeniør ved California og Hawaiian Sugar Co. i Contra Costa Co. Han fik en trist Død, idet han blev dræbt i en Automobilulykke den 15. Maj 1914. Han efterlod nogle Børn.

Kaptajn Frederick Peter Hoeck

var født i 1852. Kom som ung Mand til San Francisco og var i mange Aar Skibsfører. I de senere Aar havde han Overopsyn ved Central America Jernbane System. Han blev syg under sit Ophold i Syden og den ældste af hans Sønner var paa Vej til Guatamala for at bringe Faderen hjem, da Døden indtraf. Sønnen naede ikke at se sin Fader i Live; men bragte Liget tilbage. Hoeck døde i Januar 1922. Han efterlod to Sønner og to Døtre.

Niels Jessen,

født i Visby, Sønderjylland, i 1855. Kom til San Francisco i 70-erne. Var først ved Landbruget i Alameda County, sammen med en Broder, kom saa i Mejeriforretning og blev i 80-erne Ejer af det blandt Skandinaver saa velkendte og meget søgte Crystal Hotel, 4. og Berry Streets. Her var han i mange Aar. Senere ejede han "Lurline Cafe", Sutter og Larkin Street, et Hovedkvarter for Danske.

Han var ligeledes Ejer af "Jessen's Cafe" paa Polk Street, nær Sutter. Jessen afgik ved Døden i April 1924; han efterlod to Sønner Adolph og

Edgar. Broderen Jens Peter Jessen, boede i mange Aar i Odd Fellow Home i Saratoga; han afgik ved Døden den 17. December 1934, 85½ Aar gammel.

Samuel Hansen,

født paa Lolland i 1858. Kom til San Francisco i Slutningen af 70-Aarene og var i mange Aar Medindehaver i en gros Slagterfirmaet Hansen & Hildebrandt. Han døde i August 1931; hans Hustru, Christine, afgik ved Døden flere Aar forinden. Der var to Sønner og to Døtre. En Broder, Carl Hansen, der var i Vaskeriforretning, døde for mange Aar tilbage.

William Holst

var i Slutningen af forrige Aarhundrede en af San Franciscos danske Kolonies mest fremtrædende Personligheder. Han var en mangesidig begavet Mand. Det var Holst, der i 70erne, 80erne og 90erne malede Kulisserne ved danske Dilettantforestillinger, han var Sminker, Sufflør, Dekorator og det var ham, der arrangerede de mange Tableauer, der blev fremført ved danske Festligheder i de Dage. Han var et af Klubben "Norden"s mest skattede Medlemmer. Holst var den første, der i San Francisco indførte og fabrikerede det i sin Tid saa moderne kulørte Mosaik-Glasarbejde, og hans fine, kunstneriske Smag og hans fortræffelige Farvesans gjorde ham særligt skikket til at lede et saadant Foretagende. Blandt hans Kunder var mange af Datidens Millionærer. Holst havde ofte 12 til 15 Mand i Arbejde; men da han manglede praktisk Forretningsdygtighed, erobrede Konkurrenterne efterhaanden Markedet, og Holsts Forretning gik betydeligt tilbage. Saa blev Holsts Hustru syg og efter et langt Sygeleje afgik hun ved Døden i 1896. Dette var et haardt Slag for Holst, hans Virkelyst og Energi slappedes og den før saa livsglade Mand var ikke sig selv mere..

Holsts Glarmesterværksted var paa Guerrero Street. Her havde han indrettet et Par Værelser for Bolig. Natten mellem 15. og 16 Juli 1901 nedbrændte Bygningen og man fandt Holsts forkullede Legeme i Ruinerne. Om Holst var bleven kvalt af Røgen eller om han omkom i Kampen med Flammerne for at komme ud af den brændende Bygning, blev aldrig opklaret. Mange var af den Anskuelse, at han havde begaaet Selvmord. Holsts tragiske Død gjorde et dybt Indtryk paa Koloniens Danske.

Peter C. Galberg,

født i København. Kom til San Francisco 1874. Var i mange Aar beskæftiget i Palace Hotel, hvor han havde Opsigt med Sølvservicet. I 1898

blev han paakørt af en Cyklist og fik en indvendig Skade, som han aldrig rigtig forvandt. Galberg døde i November 1902, 65 Aar gammel. En ken blev mange Aar efter gift med Malermester Harald Andersen; hun døde den 21. August 1921. En Datter, Hulda, blev gift med Skræddermester Charles M. Sørensen; hun døde 1904.

H. C. Gottliebsen

var Navnet paa en dansk Mand, der kom til California i Begyndelsen af 70-Aarene. Han blev gift med en Niece af Californias Guvernør Pico. Hendes Navn var Josephine de Pico og hun beskrives som en af Datidens mest fejrede Skønheder.

Mathias Johnsen,

født i Sønderjylland i 1856. Kom til San Francisco i 1873. Havde i mange Aar Restauration, 221 Kearny Street, og var den, der begyndte det første store "Doughnut"-Bageri i San San Francisco.

Peter Claudius,

født i Korsør. Kom til Flensborg i Drengaaarene og var her til han som ung Mand rejste til California, vistnok i 1873. Han havde en Tid Restauration, blev derefter Handelsrejsende for et stort en gros Firma, der handlede med Vine, Whiskey og importerede Drikkevarer. Senere havde Claudius en Vinforretning paa Market Street nær Beale, og var i nogle Aar Medejer af "The Louvre", der var en af Byens ældste og fineste Restauranter.

Henry Peter Andersen,

født i Svendstrup ved Middelfart i 1853. Han var i Marinen i Danmark og kom som ung Mand til San Francisco, hvor han havde Skibs- og Baa-debyggeri; fra 1902 under Firmanavnet Andersen & Christofani. *The Spark*, Forfatteren Jack London's berømte Jagt, var et af de Skibe, der blev bygget paa Andersens Værft. Andersen døde pludselig den 6. Juli 1927, medens han var paa Vejen hjem, efter en Ferie i Grants Pass, Oregon. Han efterlod Sønnerne, Harry og Walter, der overtog Faderens Forretning, og der er to Døtre.

Dr. Thomas Boysen,

født i 1845 i Aabenraa, hvor hans Fader var Møbelfabrikant. Han studerede ved Københavns Universitet og praktiserede derefter en kort Tid i Kolding; senere var han Læge paa et dansk Krigsskib. I Aaret 1873 rejste Dr. Boysen til New York og efter et kort Ophold her, kom han til California. De første Aar praktiserede han i Hayward, flyttede saa til San Francisco, hvor han snart fik en meget stor Praksis og var

anerkendt som en af Byens dygtigste Læger. I mange Aar havde han Kontor i Palace Hotel og blandt sine Patienter talte han mange af Byens og Statens mest fremragende Borgere. Dr. Boysen tjente store Summer i sin Praksis og begyndte da at interessere sig i Mineforetagender. Han var heldig og blev en hovedrig Mand. Ved senere Minespekulationer satte han en stor Formue overstyr. Dr. Boysen bosatte sig i 1899 i Plymouth, California, hvor han ejede en rig Guldmine. Dr. Boysens Død kom ganske uventet. Medens han spadserede paa Gaden i Plymouth, fik han et apoplektisk Anfald, der gjorde ham lam i højre Side. Han blev ført til et Hospital i Sacramento, nogle Dage derefter til

Dr. Thomas Boysen

San Francisco; men der var ingen Redning for den ramte Mand. Han døde den 2. Oktober 1914. Hans Hustru døde fem Aar forinden. Dr. Boysen var meget godgørende, ikke mindst overfor Landsmænd, der aldrig forgæves henvendte sig til ham, naar de var i Trang for Lægehjælp eller pekuniær Støtte.

J. Henry Boysen,

en Broder til Dr. Thomas Boysen, kom til San Francisco i Aaret 1876. Nogle Aar senere begyndte han et Apotek i Mission Distriktet og han var i denne Gerning, indtil for nogle Aar siden. Boysen afgik ved Døden den 28. Februar 1935 og efterlod Enke, Fru Myrtle Boysen.

Hans Ravn,

født den 22. April 1849 i Brarup ved Haderslev. Udvandrede i 1870 og kom til Petaluma, California, hvor han havde en Onkel og Tante, Ægteparret Christian Christensen, der kom til California i Slutningen af 50-Aarene. Efter fem Aars Ophold i Petaluma, kom Ravn til San Francisco og fik Ansættelse i Pioneren Peter Jacobsens Købmandsbutik paa Lombard Street, North Beach Distriktet. De allerfleste af Beboerne var den Gang Skandinaver og Tyskere; nu bor der næsten udelukkende Itallienere og Distriktet kaldes "Latiner-Kvarteret". Jacobsens Butik, der var en

af de ældste i Byen, var i mange Aar Samlingspladsen for skandinaviske Søfolk. Ejendommen nedbrændte ved Jordskælvet i 1906. I nogle Aar var Ravn Medejer i Forretningen, solgte saa sin Andel og begyndte sammen med en anden dansk Mand, M. A. C. Christensen "Branch Cafe" paa 5. Street. Her var Ravn i mange Aar og havde en god Forretning. Nogen Tid efter Jordskælvet i 1906 aabnede Ravn og John Karstensen "Valley Cafe" paa Market Street, ligeoverfor California Street. Her var Ravn i flere Aar. Hans Ravn var Medstifter af Danske Damers Hjælpeforening og var et af Foreningens mest virksomme Medlemmer. Han var ligeledes en god Støtte i det danske Kirkearbejde og hørte til de ældste Medlemmer i Daniaafdelingen "Danmark" Nr. 2, Klubben "Norden" og "Master Mariners' Association". Hans Ravn døde den 20. September 1930 og blev begravet i Petaluma, hvor hans Onkel og Tante mange Aar forinden fandt deres sidste Hvilested. Ravn forblev ugift; han efterlod en Søster, Fru Anna Petersen, Enke efter Jacob Petersen, i mange Aar Ejer af Alameda Cafe i San Francisco.

Axel Sønderup,

født den 15. Juni 1847. Hans Barndomshjem var i Vørslev. Han fik Handelsuddannelse i Fødelandet og rejste i 1880, med sin Familie (gift den 3. Maj 1878) til California. I mange Aar var han Regnskabsfører hos det velkendte Firma Johnsen & Brown, en gros Forhandler i Mejeriprodukter. Sønderup og hans Familie hørte til Lederne indenfor Danske Damers Hjælpeforening og Sønderup var i en Aarrække Sekretær og Kasserer af Vægeraadet for Trinity English Lutheran Church. Sønderup døde i 1924 og hans Hustru afgik ved Døden den 20. April 1932. Ægteparret efterlod to Døtre, Margrethe Sønderup og Fru Marie Pauline (J. J.) Olsen, samt Sønnen Edward W. Sønderup.

John Jacobsen Olsen,

født paa Als den 31. Oktober 1855. Forlod Hjemegnen i 17-Aars Alderen og arbejdede en Tid ved Landbruget i Iowa. Kom til San Francisco i 1875 og begyndte tre Aar efter en Restaurant paa Spear Street. Senere havde Olsen Restaurant, 216 Market Street, og paa California Street, den bekendte New Orleans Cafe. I 1906 aabnede han Restaurant i 446 Market Street; Sønnerne William og John blev her optaget som Kompagnoner. Olsen var Medstifter af Trinity English Lutheran Church. Han døde ved Nytaarstid 1927 og efterlod Enke, Cathrine (født Christensen, død i September 1938) de to nævnte Sønner samt en Datter. -- En

Broder, Hans C. Olsen, ligeledes Restauratør og i nogle Aar i Kompagniskab med J. J. Olsen, boede paa "Aldersly" i nogle Aar; her døde han.

Kaptajn Peter Christian Rice

var født i 1859. Han kom til San Francisco som ung Sømand og var i over 25 Aar Skibsfører. I lang Tid var han Kaptajn paa Damperen *Meta Nelson*, tilhørende Charles Nelson Company. Senere blev han Med-ejer af Skibskonstruktør-Firmaet Smith-Rice Company. Rice døde i Januar 1925 og efterlod Enke, Noline, og Sønnen, Charles Rice.

Kaptajn Peter Hansen Uhlenberg,

født i Nordborg paa Als den 17. December 1850. Han forlod sin Hjemegn omkring 1870 og kom til Chicago, hvor han opholdt sig en halv Snes Aar. Kom saa til San Francisco, hvor han nogle Aar gik til Søs. Derefter købte han det i sin Tid velkendte Crystal Hotel paa 4. Street. Senere var han Ejer af St. Louis Saloon paa Embarcadero Street. Uhlenberg døde den 6. September 1923. Han efterlod Enke, Mary Uhlenberg og to Børn, Chester, der var Politibetjent (død 1937) og Datteren, der er gift med Kaptajn Georg Winkel.

Viggo König,

født i København den 30. Juni 1856. Han forlod Danmark i 18-Aars Alderen og efter et kort Ophold i Øststaterne kom han til California i 1876. Han arbejdede ved Restaurationsfaget og begyndte selv en Restauration paa Montgomery Avenue. I 1887 startede han en Beværtning "Holger Danske", der blev et af de mest søgte Traktørsteder og var kendt af omtrent enhver Dansker i California. Væggene i den store Skænkestue var beklædt med hundreder af Billeder fra Danmark, der var mange Magasiner og Aviser fra Hjemlandet, og udenfor prangede et vældigt Skilt med et stort Maleri af Holger Danske, saaledes som Viggo König forestillede sig Danmarks Skytsengel skulle se ud. Pladsen var en af Byens Seværdigheder, særlig for Danske; men da Beværtningen laa i et berygtet Kvarter—"Barbary Coast"—blev det efter nogle Aars Forløb lidt for broget for König. Han solgte "Holger Danske" og begyndte en stor flot Beværtning "Palm Garden" paa Market Street; men Udgifterne var for store og König tabte mange Penge. Senere havde han en stor Restaurant, Lick Cafe, i den gamle Lick Bygning, Post og Montgomery Streets. Viggo König var stærkt interesseret i alt, der var dansk og havde mange Tillidshverv indenfor Foreningerne. Han døde i Marts 1922.

Hans H. Smith,

født i Ballum, den 11. Juli 1854. Kom til California 1873 og havde,

sammen med C. Wilson Wind, Landbrug i nogle Aar. De solgte Gaarden og købte en Restauration i San Francisco. Efter nogen Tids Forløb solgte de Restaurationen og nu begyndte de en en gros Handel med Kaffe, The og Krydderier og oparbejdede denne Forretning til en ganske betydelig Affære. Smith's Søn, John eller Jack har i de senere Aar ledet Forretningen. Hans Smith døde i Marts 1931. En Broder, Søren Smith, afgik ved Døden den 9. Februar 1913.

Frederik Miller,

født paa Als den 4. Marts 1855. For ligesom mange andre Slesvigere at undgaa tysk Soldatertjeneste forlod han 17 Aar gammel Hjemmet og kom til Memphis, Tennessee. Her lærte han Tømmerhaandværket. I Foraaret 1874 kom han til San Francisco og blev efter nogle Aars Forløb Bygningsentreprenør. Han opførte bl. a. Trinity English Lutheran Church paa Howard Street. Miller døde i April 1926 ganske pludselig og efterlod Enke, Serine Miller (født Petersen) og fire Børn. Miller var Medstifter af Daniaafdelingen "Danmark" Nr. 2.

Kaptajn Christian N. Krog

var født i Hejls Minde i 1862. 17 Aar gammel kom han til San Francisco i et tysk Skib *Palmerton*. En af hans Kammerater var Kaptajn R. P. Rasmussen, senere Indehaver af Sejlmagerfirmaet Simpson & Fisher i San Francisco. Krog blev snart efter Ankomsten til California Skibsfører og sejlede i mange Aar ud fra San Francisco. I 1906 kom han til San Pedro, hvor han i 25 Aar var Lods paa Pan-American Petroleum Baadene. Han døde den 1. Juli 1931 og efterlod Enke og to Børn, Sønnen, Kaptajn Harry N. Krog og Datteren, Fru Lenita Hill samt nogle Børnebørn.

Ernst G. Krull.

Ægteparret Ernst G. og Lydia C. Krull udvandrede fra Danmark (København) i 1872 og boede et Par Aar i New York. I 1874 kom Ægteparret til San Francisco, hvor de straks blev Medlemmer af den fire Aar forinden oprettede første skandinaviske lutherske Menighed, Vor Frelsers Kirke, senere Den norske Kirke, paa Howard Street. Krull var indtil sin Død i 1895 Degn i Kirken og Fru Krull var meget virksom i Kirkearbejdet, indtil hun døde i 1928. En Søn er den velkendte Sanger, Georg Krull, en anden Søn, Axel, døde i 1898. Der var to Døtre, Fru C. M. Clausen (død den 25. November 1932) og Fru Louise Frank. C. M. Clausen har i mange Aar haft Farveri i San Francisco.

Hans Petersen,

Bygningsentreprenør. Født den 28. Juli 1858 i Seilflod, Jylland. Kom til San Francisco i 1879. Døde i Juli 1928.

L. C. Hansen,

født i Sandvig, Bornholm, i 1852. Kom til California i 1871. Hansen var i mange Aar Finanssekretær i "Golden Gate Loge" Nr. 49 af Dansk Brodersamfund. Han døde den 2. Marts 1906.

Brødrene Dall.

To Brødre, Georg og James Dall, kom i 70-Aarene til California og efter nogen Tids Forløb tog de op et "Homestead" (frit Regeringsland) i Antelope Dalen. De sled i mange Aar for Tilværelsen; men saa blev de enige om, at forlade deres fælles Ungkarlehjem for at søge Lykken andre Steder. Dette var i 1884, James var da 28 Aar og Georg 27. Før de 2 Brødre bød hinanden Farvel, fik de udfærdiget to Testamenter, i hvilke der bestemtes, at den, der levede længst, skulde arve Broderen. Testamentet blev henlagt for Opbevaring i en Bank. James rejste til Honolulu og han var ogsaa en Tid i Australien, medens Georg forblev i California, hvor han en Del Aar var Bogbinder. Et Par Gange kom Broderen over fra Honolulu og besøgte Georg; det var glade Dage for de to. En Dag i December 1926 faldt Georg om paa Gaden i San Francisco og kom slemt til Skade. Da han mærkede, at Døden var nær, blev der telegraferet til James, der tog med den første Damper fra Honolulu. James naaede dog ikke at se Georg i Live, da denne døde et Par Dage før Skibets Ankomst. Det viste sig, at Georg havde samlet sig en lille Formue, over 15,000 Dollars, som Broderen nu fik ifølge Testamentet. James havde haft Heldet med sig og var bleven en velhavende Mand i Honolulu. De to Brødre havde korresponderet flittigt sammen og det var aftalt og der var lagt Planer for en Danmarksrejse. Nu var Georg død og da James ikke kunde tænke sig at rejse alene til Barndomshjemmet, rejste han tilbage til Honolulu, hvor han døde i 1931.

Christian L. Jensen,

født i København den 25. April 1854. Han lærte Maskinistfaget hos Burmeister & Wain og kom til San Francisco i 1874. Sejlede en Del Aar som Maskinmester paa forskellige Dampskibe og fik saa Ansættelse ved Maskinbygning. Mange vigtige Hverv blev ham betroet, han var flere Gange paa Rejse til Danmark, og det var almindelig kendt, at han var meget virksom i den danske Dieselmotors Tjeneste og at han var den, der maaske gjorde mest til at introducere denne Opfindelse paa Pacific

Kysten. Jensen var fuldblods Københavner, slagfærdig og vittig, gemytlig og med et vist lunt Humør, der var meget indtagende. Vennerne kaldte ham "lange Kresjan". Jensen døde den 28. Marts 1919 efter en kortvarig Sygdom. Han efterlod Enke, Anna C. Jensen (fra Præstø) og to Søstre, Fru C. Wilson og Fru H. Walbridge.

Peter Johnsen,

født i Kolding Egnen i 1859. Udvandrede kort efter, at han var konfirmeret, og kom til California, hvor han i Slutningen af 70-Aarene nedsatte sig som Urmager i Hayward. En Del Aar senere havde han sammen med Hans Poulsen Juvelforretning i East Oakland. Han havde ligeledes nogle Aar efter Jordskælvet og Ildebranden i 1906 Forretning i San Francisco og var da i Kompagniskab med N. P. Ravn. Senere havde Johnsen Butik paa 3. Street, nær Market, indtil han trak sig tilbage. Johnsen døde den 3. Januar 1926 og efterlod Enke, Sarah Johnsen, og en Søn af første Ægteskab, Sophus Peter Johnsen, Moderen døde straks efter Sønnens Fødsel og Sophus blev adopteret af et dansk Ægtepar, Robertson.

Kaptajn Charles J. Klinker,

født i Aarhus den 2. Maj 1854. Gik til Søs i en ung Alder og kom til San Francisco i Slutningen af 70-Aarene. En Del Aar sejlede han som Fører af Skonnerter og var en Tid Kaptajn paa en Bugserbaad. I 90-Aarene begyndte han en Cigarforretning ved Havnen. Denne Plads var i mange Aar et kendt Samlingssted for Landsmænd, særligt Søfolk; her-til kom deres Breve, Klinker skaffede dem Hyre o. s. v. Ved Jordskælvet og Ildebranden i 1906 forsvandt dette Sømands-Hovedkvarter og i Revyen 1906 skrev Michael Solomon den kendte Sang om "Klinkers Hyttedefad". Efter Branden sejlede Klinker igen for nogle Aar, saa blev han Assurance-Agent og var senere ansat i Anglo-California Bank, hvor Sønnen, Victor Klinker er Vice-Præsident. I 1931 aflagde Klinker et længere Besøg i Danmark og ved Rebild-Festen i Aalborg blev han overrakt Byens gyldne Nøgle, som Aalborgs Borgmester for een Dag. Da Klinker kom tilbage, flyttede han ind paa "Aldersly". Her boede han til Døden indtraf den 25. August 1934. Kaptajn Klinker var Charter-Medlem af Daniaafdelingen "Helga", til hvilken Forening han skaffede en Mængde Medlemmer, særlig Søfolk. Klinkers Hustru, Anna Klinker (født Hyrup) døde for adskillige Aar siden. Foruden Sønnen, Victor Klinker, efterlod den gamle Kaptajn Datteren, Fru Henry Hess, og Sønnerne Ray og Halvor Klinker.

"KLINKERS HYTTEFAD"

(Mel.: "Old Black Joe")

Nede paa Fronten steg en Gut i Land,
 Han sejled' bort lidt før den store Brand.
 Der stod han nu med Haanden i sin Barm
 Og saa paa Re'ligheden med vemodig Harm.
 De fine Butikker jeg saa ham spytte ad;
 Han mumled: "Hvor er Klinkers gamle Hyttefad?"

Hvor er Du henne, Klinkers Postkontor,
 Hvor jeg fik Brev fra Tøsen og vor Mo'r?
 Hvor er Du henne, Du min Stadskahyt,
 Hvor "Østergades" Dreng fik det sidste Nyt
 Fra Venner og Frænder, fra Snak og Bytteblad —
 Hvor er Du henne, Klinkers gamle Hyttefad?

Der gik man til, naar Pengene slap op,
 Der ku' man gaa og hugge sig en "Job"
 Og hvis man gik for voldsomt paa Galej'n,
 Saa fik man sig en Røffel af den graa Kaptajn.
 Han mente det ærligt, og man ku' lytte glad
 Til en Lektion i Klinkers gamle Hyttefad.

Saadan som Fronten man har rigget ud,
 Og som den ser for Øjeblikket ud —
 Spejlglas, Forsiring, Politur og Stads
 Og hele Takkelagen, baade godt og Bras —
 Det kan jeg betro Jer, jeg vilde bytte glad
 Med, hvad der var i Klinkers gamle Hyttefad.

Andrew Fisher

var født i Aabenraa og var en Søn af Pastor Fisher i Løjt Kirkeby. Kom til San Francisco i en ung Alder. Indgik i Kompagniskab med dansk Konsul John Simpson og startede Firmaet Simpson & Fisher, Sejlmagere og Flagfabrikanter. Fisher døde den 17. April 1894, kun lidt over 40 Aar gammel.

Hother Glahn

kom fra en anset Familie i Danmark. Som ung Mand kom han til San Francisco og var i mange Aar Bygningsentreprenør. Han døde den 26. Oktober 1929, 73 Aar gammel.

Peter A. Danielsen,

født i Cappeln, Holsten, i 1852. Kom til California i en ung Alder og døde i Los Gatos den 18. April 1921. Her havde han sit Hjem hos et Søkendebarn, Fru Carl von Rosen. Hans Hustru, Henriette Danielsen, døde den 11. Juli 1917.

Søren Peter Hansen,

født den 7. September 1857 i Roager. Forældre S. P. og Mary (Kjer) Hansen. Lærte Smedehaandværket og udvandrede 1878. Kom til California 1883 og havde Smedie og Landbrug i Maxwell og i College City.

Christian Hansen,

født den 4. November 1854 paa Ærø. Kom til California 1875 og boede et Par Aar i Westport, Mendocino County. Kom derefter til Willits, hvor han havde Landbrug i mange Aar.

Niels Iver Petersen,

født den 28. Oktober 1856. Udvandrede 1872 til Point Arena, California, hvor han i nogle Aar var Slagter i Pioneren Niels Iversens store Købmandsbutik med Slagteri. I 1879 fik Petersen Vognmandsforretning.

Peter Olsen,

født den 8. Juli 1849 i Sønderborg. Udvandrede til Nebraska i 1870, var derefter i Wyoming og arbejdede en Tid i Sølvminerne i Utah. Kom til California 1874 og var beskæftiget ved Kulminerne ved Antioch. I 1879 købte han 240 Acres Land ved Black Hill, senere havde han Landbrug ved Brentwood. Gift den 28. Juli 1878 med Mary E. Nathan. Der var fire Børn, Mabel, gift med Danskeren Jacob Jacobsen, Edward, der var Købmand i Oakland, Ralph og Cicil (død).

Rasmus Andersen Iversen,

født den 1. September 1846. Han var Urmager i Danmark og kom til Amerika i 1872, hvor han ligeledes var beskæftiget ved Faget. I 1877 kom han til San Francisco, hvor han havde Planer om at aabne en Butik, indtil han tilfældig hørte om en Gaard, i Nærheden af Antioch, der var meget billig til Salg. Han købte Gaarden og blev Landmand. Iversen var gift med Anna Jørgensen. Ægteparret havde fem Børn.

J. C. Rasmussen,

født den 25. April 1851 nær Odense. Faderen var Bødker. Udvandrede i 1872 og kom til California 1875. Var nogen Tid i San Francisco og kom til Chico i 1878, hvor han var Vognmand i mange Aar. Gift med Valborg Bonde, født i Kolding. Der var fire Børn.

Martin A. C. Christesen,

født i Sønderjylland i 1855. Kom til San Francisco i Begyndelsen af 70-Aarene og var i en Aarrække Medejer af den populære "Branch Cafe" paa 5. Street, ligeoverfor San Francisco Mønt. Firmanavnet var Ravn & Christesen.

Hans Ravn var Kompagnon. Christesen døde den 7. Januar 1925 og efterlod en Datter, Fru Ruth A. Hergert.

Hjalmar Christensen,

født i København i 1849. Kom til San Francisco i 1874 og havde i mange Aar Smør- og Ægforretning. Christensen døde den 1. Februar 1923 og efterlod Enke, Caroline Christensen og tre Døtre, Fru William Bustof, Fru Edwin Booth og Alice Christensen.

Christian N. Baagø,

fra Sønderjylland, havde fra 1875 Restauration, 703 Battery Street, San Francisco. Han døde den 4. November 1915 og efterlod en Broder, Andrew Baagø.

Knud Baagø

afgik ved Døden den 31. August 1922, 72 Aar gammel. Om han var i Slægt med forannævnte vides ikke. Han efterlod en Broder, Peter Baagø, og en Søster, Fru Elvine Smith.

A. L. Baagø

kom til California i 1876. Han boede i Guerneville i 30 Aar, til sin Død i August 1918. Han var da 78 Aar gammel. En Datter, Fru N. P. Nielsen i Santa Rosa, døde kort forinden. Baagø efterlod Enke og Børn.

Kaptajn Einar Bjørn

sejlede i en Aarrække som Kaptajn. Købte senere sammen med en Broder G. Ammerups Maling- og Tapetforretning paa Market Street, nær Jones. Broderen døde for mange Aar siden og Kaptajn Bjørn flyttede til Seattle, hvor han og Hustru blev optaget paa Frimurerhjemmet. Bjørn døde i Marts 1925.

James L. Baar,

født nær Haderslev i 1853. Forlod Hjemmet i 1877 og kom til California samme Aar. En kort Tid var han i Petaluma og kom saa til San Francisco, hvor han en Tid var ansat som Konduktør ved Sporvognsselskabet. I 1889 begyndte han sammen med A. L. Bertelsen (nu bosiddende i Danmark) "The Popular Coffee House" paa Bush Street, flyttede nogen Tid efter til Grant Avenue, hvor han i mange Aar ejede "The Branch

Cafe". Senere var Baar i ni Aar i Kompagni med P. Petersen i "The Chutes Cafe" paa Fillmore Street, indtil Baar i 1918 trak sig tilbage fra al Forretning. James Baar døde den 31. August 1923 og efterlod Enke, Cathrine Baar, og en Søn, Louis H. Baar.

Dr. Constantin Bloch,

født i København. Gik til Søs en Del Aar, studerede derefter til Tandlæge og praktiserede i San Francisco i mange Aar. Var en af Lederne i Klubben "Norden". Rejste for en Del Aar siden med sin Familie til Seattle, Washington.

Louis Møller

var i over et halvt-hundrede Aar Bøsssemager i San Francisco. Han døde den 27. Marts 1925, 74 Aar gammel; en Søster, Fru H. Wendt, overlevede ham.

N. P. Ludvigsen,

født i 1846 paa Møen. Kom til San Francisco i 1872. Her var han i mange Aar i Vognmands-Forretning. Besøgte sin Fødested i 1907. Ludvigsen døde den 4. November 1924; hans Hustru, Sine Ludvigsen, født 1841, afgik ved Døden den 17. November 1921. Der var flere Børn, nogle fra Hustruens første Ægteskab med en Mand ved Navn Johnsen.

L. Peter Lausten,

født paa Romø i 1857. Havde i mange Aar Urtekramforretning, 21. og Harrison Streets, San Francisco. Afgik ved Døden i 1927 og efterlod Enke, Caroline, og to Børn.

Peter Labo (Leban)

var en kendt Skikkelse i San Francisco i svundne Dage. Efter et Par Aars Ophold i Øst-Staterne, kom han til San Francisco i 1874. Labo (hans egentlige Navn var Leban) var en dygtig Tømrer og da man just var i Færd med at anlægge North Western Jernbanen (kaldet Donahue Jernbanen) fik Labo Ansættelse her. Han blev snart Formand, blev sat til at bygge Broer og havde mange Mænd i Arbejde. Peter Labo var i sine Velmagtsdage rundhaandet og hjælpsom. Med Aarene svigtede Kræfterne og Peter havde Mas med at bjerge nok for Livets Ophold. Han døde paa Relief Home i Februar 1919, 72 Aar gammel, og Vennerne sørgede for en pæn Begravelse. Peter Labo (Leban) var født i Slangstrup paa Sjælland.

Kaptajn John Conrad Linne,

født i København, hvor hans Fader havde Overopsyn ved de kongelige Stalde. Kom til San Francisco i 1876 og var Skibsfører i mange Aar.

Han døde i Juli 1929, 83 Aar gammel, og efterlod Enke, Katrine, en Søn, Bernard Henry Linne og tre gifte Døtre.

Anton Larsen

kom til San Francisco først i 70-Aarene. Havde Beværtning nogen Tid paa Montgomery Avenue (nu Columbus) og var senere Medejer af Vienna Garden, en stor og meget søgt Forlystelsesplads. Der var stort Haveanlæg, Musikestrade o. s. v. Vienna Garden var beliggende paa Hjørnet af Sutter og Stockton Streets. Det var en af Byens Seværdigheder i de Dage.

Kaptajn Klindt,

født i Flensborg. Kom til København med sine Forældre som ganske ung. Var med i Krigen i 1864. Ejede en Tid en Gaard ved Aalborg og udvandrede i 1875. Han var Fader til Fru L. C. Enevold i Oakland og Onkel til afdøde Viggo König.

Fru Louise Mørch

kom med sine to smaa Døtre til San Francisco i 1870. Hun var Enke. Fru Mørch var en meget dygtig Musiklærerinde og ernærede sig som saadan. Hendes Hjem var i mange Aar Samlingspladsen for dansk Ungdom og hun gjorde meget for at værne om Sammenholdet og den gode Forstaaelse blandt Danskerne. Hun havde et betydeligt dramatisk Talent og medvirkede ved næsten alle danske Forestillinger i 70-erne og 80-erne. Senere blev hun gift med en Amerikaner ved Navn Davis og kom derefter sjældent sammen med Landsmænd. Hun døde i August 1906.

Christian Frederik Schmidt,

født i Skærbæk, Sønderjylland, den 16. Februar 1861. Kom til New York i 1877 og kort efter til Rio Vista, California, hvor han havde en Tante. Han lærte Sadelmageriet i Rio Vista og kom 1886 til Orland, hvor han var etableret som Sadelmager og drev ligeledes Landbrug. Blev gift den 30. Oktober 1889 med Cathrine Jesper fra Sacramento. Schmidt var Medlem af Byraadet i Orland, da han døde den 13. Januar 1916.

Otto Bendix.

Planovirtuous og Musiklærer. Født i København i 1850. Begyndte ni Aar gammel sine Klaverstudier hos Niels W. Gade og Anton Ree. Faderen sendte ham til Berlin, hvor han i to Aar studerede hos Kullak, senere var han i Welmar hos Mesteren Franz Litz. Han gav mange Klaverkoncerter i Tyskland og kom saa tilbage til København, hvor han blev

Hovedlærer i Klaverspil ved Musikkonservatoriet og blev i denne Egen-skab engageret til at undervise Prinsesserne Alexandra og Dagmar.

Bendix var i 13 Aar i København og i 1880 rejste han til Amerika, hvor han gav sin første Koncert i Boston. Blev kort efter Hovedlærer ved "New England Conservatory of Music", og forblev i denne Stilling i 10 Aar.

Derefter rejste Bendix til San Francisco, hvor han nogen Tid efter grundlagde den bekendte Musikskole *California Conservatory of Music*. Bendix gav flere Koncerter i San Francisco og stod højt anskreven i Musikkredse. Han har ligeledes komponeret adskillige smukke Musikstykker.

Bendix var Medlem af den danske Klub "Norden" og assisterede nu og da ved Klubbens festlige Sammenkomster.

Uden foregaaende Sygdom afgik Otto Bendix pludselig ved Døden den 1. Marts 1904.

Niels Peter Nielsen,

født i Varde den 1. August 1841. Var med i Krigen 1864 og blev fremmet til Underofficer. I 1869 forlod han Fødelandet og efter nogle Aars Ophold i Øststaterne, kom Nielsen til San Francisco i 1878. I en lang Aarrække boede han paa Upper Terrace. Efter Hustruens Død for mange Aar siden, fik Nielsen et Hjem hos Datteren, Fru C. Musante i San Rafael. Nielsen døde den 15. Februar 1925. Foruden Datteren, efterlod Nielsen Sønnen, Andrew J. Nielsen, der er i Automobilforretning.

Peter Sophus Olsen,

født i Holbæk den 28. August 1846. Kom til Amerika i 1873 og var i mange Aar ansat som Fyrvogter ved forskellige Fyrtaarne i California. Boede i de senere Aar paa Frimurerhjemmet i Dacota, California. Her døde han i Oktober 1929.

Christian Petersen,

født i Ballum, Sønderjylland, i 1847. Kom til San Francisco som ung Mand og havde en Aarrække Restauration og Beværtning paa 4. Street, var ligeledes sammen med en anden dansk Mand, Rasmussen, interesseret i Forretning i Marshfield, Oregon. I de senere Aar boede Petersen paa Odd Fellow's Alderdomshjem i Saratoga. Petersen var ugift. Han døde den 26. December 1925 og efterlod to Søstre, Serine, Enke efter Bygningsentreprenør Fred Miller og Fru John Andersen; en Broder, Anton Petersen, boede i mange Aar i Hayward.

Niels P. Petersen

var født i Egnen ved Tønder, men kom til København i en ung Alder. Blev Soldat, Underofficer og var en Tid paa Officerskolen. Senere blev han Politibetjent i København. Rejste til Amerika i 60-Aarene og kom til San Francisco i 1874. Blev i 1869 gift med en dansk Dame, Tante til Kaptajn M. A. Madsens Hustru, nu i Honolulu. Petersen havde i mange Aar Cigarudsalg i San Francisco og var i sin Tid Agent for Thingvalla Linien. Han døde den 16. Juni 1918, hvorefter Enken flyttede til Niecen i Honolulu; her døde hun i December 1919.

Familien Pamperin

kom til San Francisco først i 70-Aarene. Pamperin og Hustru tog stor Del i det danske Foreningsliv i de Dage. T. G. Pamperin døde for mange Aar siden og Enken, Boline Pamperin, afgik ved Døden i Marts 1926. Hun efterlod to Døtre og en Søn samt Søsteren, Fru M. Erlandsen.

James Jacobsen, født i Svendborg. Kom til California i Begyndelsen af 70-Aarene og arbejdede nogen Tid i Livermore. Kom saa til San Francisco, hvor han i en lang Aarrække var i Restaurationsforretning forskellige Steder i Byen. Jacobsen var Præsident af Daniaafdelingen "Danmark" Nr. 2 i 1906 og efter Jordskælvet og Ildebranden var det i Jacobsens Hjem paa Buena Vista Avenue, at det første Møde blev afholdt. James Jacobsen døde den 16. Februar 1918 og efterlod Enke, Jørgine Jacobsen (født Jørgensen) fra Vardeegnen (død 4. Maj 1939) samt to Døtre.

Christian Michelsen, født i Skelskør, Sjælland, i Aaret 1844. Han var fra Barndommen meget religiøs bevæget, saa blev han Mormon og udvandrede til Utah i en ganske ung Alder. Senere forlod han Mormonismen, rejste til Danmark og holdt Foredrag imod denne. En Overgang var Michelsen Fritænker; men blev saa atter Kristen. Han gjorde en Rejse til Jerusalem og skrev en Bog herom. Michelsen var desuden en flittig Skribent til dansk-amerikanske Blade og han holdt mange Foredrag baade her og hjemme. I senere Aar var hans Interesser særligt stilet imod Krigen og Drikkeondet. Michelsen boede nogle Aar i Danmark og her døde han i Februar 1917, 73 Aar gammel. En af Christian Michelsens Sønner er Dommer Twain Michelsen i San Francisco.

Lauritz M. Juhl, født i Haderslev den 24. Juni 1859. Knap 14 Aar gammel gik han til Søs paa en Hamburger Skude, han var Dæksdreng. Blev saa Matros og foer viden om i Verden. I Slutningen af 70-Aarene kom han til San Francisco, hvor han i Februar 1884 aabnede den i sin Tid velkendte Restaurant "Royal Coffee House", paa Broadway, nær Montgomery Avenue. Han solgte Forretningen for adskillige Aar siden til Brø-

drene Bertelsen (fra Romø). Juhl døde den 25. Juni 1923 og efterlod to Sønner, Arthur og Albert Juhl samt en Søster, Mary Nielsen.

Thomas Mikkelsen, født i Jerpsted, Sønderjylland, den 29. November 1853. Som ganske ung gik han til Søs og kom som Sømand til San Francisco først i 70-erne. Han begyndte kort efter en lille Restaurant i Oakland og flyttede i 1886 til San Francisco, hvor han i en Aarrække ejede "The Olympic Coffee House" paa Stockton Street. Mikkelsen blev Medlem af Dania i Oakland 1880 og var Foreningens første Over-Vicepræsident (1882). Efter at han var flyttet til San Francisco blev han Medlem af "Danmark", Afdeling Nr. 2. Mikkelsen døde i Januar 1925. Han efterlod Enken, Marie Mikkelsen, der har været meget virksom indenfor Danske Damers Hjælpeforening. Enken blev i 1933 gift med tidligere Restauratør John Karstensen.

Charles M. Sørensen, født i Sønder Sejerslev, ved Haderslev, i 1852. Kom til San Francisco og havde i 70-Aarene Skrædderværksted i et Lokale over "Pine Street Coffee House" (det første Kaffehus i Byen, ejet af Nørager og Hjul). Den 1. November 1883 aabnede Sørensen Skrædderforretning i Nr. 422 Post Street og var her til Jordskælvet og Ildebranden i 1906. Efter Katastrofen havde Sørensen Skrædderværksted paa Pine Street. Sørensen var gift to Gange. Hans første Hustru var Helga Galberg, Datter af P. Galberg og Hustru; hun døde den 28. Marts 1904. Han giftede sig for anden Gang i September 1913, Hustrus Pigenavn Jane Hall Gillespie. Sørensen døde i 1938, han var da det ældste Medlem af Klubben "Norden", optaget som Medlem i 1876.

Niels C. Toft, født i Rangstrup, Agerskov Sogn, Sønderjylland, den 20. December 1850. Udvandrede i Maj 1869 til Missouri. Rejste nogle Aar senere i Besøg til Fædrelandet og en Søster og dennes Veninde rejste med tilbage til Amerika. Veninden, Mette Marie Sørensen, blev senere Niels C. Tofts Hustru. Toft opholdt sig omkring et Aars Tid i Mt. Eden (Hayward), var derefter i nogle Aar Handelskommis. Købte 1878 en Byggegrund paa Waller Street, hvor han lod opføre sit Hjem og hvor han begyndte Kul- og Brændehandel. Toft har flere Gange været i Besøg i Danmark, sidst i 1930. Hustruen døde pludselig den 5. August 1921. Der er tre Sønner og en Datter, ligesom Toft har to Søskenbørn, Cartrine og John Topp, en Broder til dem, Søren Torp, døde den 14. Maj 1930. — *Christian Toft*, en Broder til Niels Toft, havde i mange Aar Restauration paa Kearny Street; han døde den 11. April 1912. En Onkel,

Hans C. Toft, Veteran fra Krigen 1848—49—50, havde i mange Aar sit Hjem hos Niels C. Toft; han døde den 7. April 1907, 94 Aar gammel.

Toft og hans tre Sønner er alle Frimurere og Fader og Sønner blev for nogle Aar tilbage paa een Aften optaget i Knights Templar. Niels Toft er et af Daniaafdelingen "Danmark" Nr. 2's ældste Medlemmer, var Præsident i Aaret 1898.

Hans C. Toft var født i Rangstrup i Haderslev Sogn, den 23. Marts 1813. I 30-Aarene blev han Soldat og tjente Fanen i over 15 Aar. Han deltog i Treaarskrigen og var 1849—50 Vaabenmester paa Lyksborg. I 1864 trak han igen i Trøjen og gjorde Feltoget med de danske Tropper.

Efter Krigen drev Toft Landbrug; men en skøn Dag fik han i Sinde at rejse til California. Han var da 69 Aar gammel. Han løste Billet til San Francisco og helt uventet meldte han sig en Dag hos sin to Nevøer, Niels og Chris Toft i San Francisco. Niels Toft blev kort efter gift og hos ham fik gamle Onkel et godt Hjem. I de første Aaringer gjorde Onkel Toft sig nyttig i Nevøens Kulforretning, sysle med noget maatte han; men som Aarene gik maatte han holde sig inden Døre med sin Pibe — og sine Erindringer. Det Engelske kneb det med, det fremmede Sprog fik han aldrig lært; men naar der kom Danske til Huset, saa var Onkel glad. Det var hans største Fryd at tale om Soldatertiden — og Onkel Toft havde et særligt Anlæg for at dreje Samtalen i den Retning — saa kom der ligesom nyt Liv i den gamle Soldats Øjne, og saa kunde han fortælle i det uendelige.

Onkel Toft sov rolig og stille hen den 7. April 1907, 94 Aar gammel. Han fik sin Stolthed — den danske Krigsmedailje — med sig i Graven.

Anton Christopher Eugen le Normand de Bretteville, en Fætter til Viggo de Bretteville, var født i Danmark den 20. Februar 1853. Han rejste fra Danmark i 1875 og kom nogle Maaneder derefter til San Francisco. Her var han i noget over tre Aar, hvorefter han rejste til Sandwich Øerne (Hawaiian Islands). Han fik Ansættelse ved Sukkerplantagerne og da han i sin tidligere Ungdom havde studeret Kemi, fik han Anvendelse for disse Kundskaber her og blev Banebryderen for en hel ny Fremgangsmaade i Produktionen af Sukker. Han fik indført sit særegne System i mange af de større Sukkerplantager og var i mange Aar Plantage-Bestyrer. For en Del Aar tilbage kom de Bretteville tilbage til San Francisco. Anton de Bretteville var gift med Johanne (Hansen) de Bretteville, født den 21. Januar 1855; døde for et Par Aar siden. Ægteparret havde to Børn, en Datter og en Søn. Sønnen døde ved et Ulykkestilfælde for flere Aar siden. Anton de Bretteville er senere død.

Kaptajn Robert Minor var født i Marstal den 11. Juni 1854. Han kom straks efter Konfirmationen til Søs og var paa flere lange Rejser. 18 Aar gammel kom han til San Francisco. Her traf han Venner fra sin Fødeby og her var ogsaa en Onkel, Frands Boye, der flere Aar forinden havde bosat sig i California. Robert Minor besluttede at blive her. I den unge, opblomstrende By var der noget at gøre for en flink dansk Sømand. Som saa mange andre danske Søgutter begyndte han i smaa

Kaptajn Robert Minor

fladbundede Skonnerter, at sejle med Tømmer fra Savværkerne til Handelspladserne ved San Francisco Bugten og ved Sacramento Floden. Derefter var han paa Fart til Havnebyerne langt Pacific Kysten. Snart avenerede han til Kaptajn og han var en af de første, der førte Kommandoen i en af Datidens mest benyttede Transportmidler — "Steam-Schooners"

(Damp-Skonnerter). Disse Damp-Skonnerter var bygget af Træ og var saaledes konstruerede, at de kunde sejle ind til de Landdingspladser, hvor der var grundet Vand. Desuden havde disse Skibe med deres Trælast — i Skibet Indre og en stor Dækslast — tilstrækkelig Bæreevne og var derfor forholdsvis ufarlige i deres Sejlads til de meget primitive Havnesteder. Som Staten voksede, blev der anlagt rigtige Havne, der blev bygget Moler for Beskyttelse mod Havets Indgreb, og Damp-Skonnerter maatte vige Pladsen for mere tidssvarende Skibe.

Allerede i Aaret 1891 startede Kaptajn Minor sammen med et Bysbarn, Kaptajn James Eschen Firmaet *Eschen & Minor Shipping Company*, der drev Befragtning, særligt af Tømmer. Firmaet havde i mange Aar en hel lille Flaade af Sejl- og Dampskibe i Fart til Kystbyerne og oversøiske Havnesteder.

Kaptajn Minor var medvirkende i andre kommercielle Foretagender. Han var en anset Mand, en fremstaaende Personlighed indenfor Skibsfarten.

Kaptajn Minor og Hustru udførte i det Stille en storslaaet Godgørenhed. I de mange Aar Nedskriveren af denne lille Nekrolog var Redaktør og Udgiver af "Bien", var det et staaende Spørgsmaal paa Bladets Kontor om, hvorfra det første Bidrag vilde komme, naar der var et Opraab om Hjælp for en eller anden Dansk, der var stedt i Nød, eller for noget i dansk Øjemed. Næsten altid kom den første "Check" fra Kaptajn Minor og hans Hustru. Og altid stod der i Brevet: Nævn ikke mit Navn.

Kaptajn Minor var Medlem af det danske Alderdomshjem "Aldersly"’s første Værgeraad, og Ægteparret Minor betænkte Alderdomshjemmet med store Gaver. I 1921 skænkede de 50,000 Kroner til Hjælp for at opføre et Alderdomshjem i Marstal. Før og efter den Tid har de skænket store Summer til den lille Havneby: — til et Vandværk, til Forskønnelser af Byen, til Montering af Alderdomshjemmet og har ligeledes oprettet Legater, der bl. a. skal benyttes for Uddannelse af unge Mænd og Kvinder.

Kaptajn Minor afgik ved Døden den 9. Februar 1934, 79 Aar gammel. Begravelsen var en af de største vi har set og bar Vidne om, hvor højagtet den Afdøde var. Der var et Væld af Blomster og Kranse og blandt de mange smukke Blomsterdekorationer var der en signeret "Fra Marstal By". En nær Ven af Familien, Pastor Frank Brush, omtalte den Afdøde og hans Gerning i smukke Ord og udtalte bl. a.: "I disse Tider, hvor man hører saa meget meningsløs Tale om 100 Procent Amerikanisme og ufornuftig Kritik over Indvandrede, kan jeg til Forsvar med Stolthed henvise til den bortgangne. Han medbragte fra sit Fødeland en høj Standard af Hæderlighed og Moral, som han bevarede hele sit Liv og

ved sin Energi og Dygtighed blev han en god Søn for sit adopterede Fædreland; en af de Mænd, der bidrog til at skabe et større og bedre Amerika”.

Fru Robert Minor overlevede sin Mand til hun i 1937 ogsaa gik bort. Der var i Ægteskabet fem Børn, der alle er døde: Francis, Robert, Marie og Claudine Minor, samt Viola Westergaard, Hustru til den landskendte Professor Waldemar Westergaard i Los Angeles.

Kaptajn og Fru Minor blev i 1932, under et Besøg i Danmark, udnævnt til Æresborgere af deres Fødeby — Marstal.

Kaptajn Robert Minor og Hustru efterlod en meget betydelig Formue. En stor Part var testamenteret til efterlevende Slægtninge og betydelige Beløb blev skænket til Venner og til Folk, der havde været i Ægteparrets Tjeneste. Til forskellige Institutioner var der testamenteret følgende Beløb:

Aderdomshjemmet i Marstal, 75,000 Dollars; Aldersdomshjemmet “Aldersly” i San Rafael, California, 50,000 Dollars; Danske Damers Hjælpeforening i San Francisco, 10,000 Dollars; Den danske Hjælpeforening i Oakland (East Bay Cities Relief Society), 10,000 Dollars; Alameda Relief Society, 10,000 Dollars; for Forbedring af Marstals Vandsystem, 25,000 Dollars; for Opførelsen af et Hjem i Marstal for fattige eller for forældreløse Børn (til Minde om Kaptajn Minors Moder), 75,000 Dollars; Pomona College, California, til Hjælp og Udvidelse for Viola Minor Westergaard “Memorial”, 125,000 Dollars.

Kaptajn James C. Eschen var født i Marstal i 1844. Kom som ung Sømand til San Francisco og sejlede en Del Aar som Kaptajn. I 1891 grundlagde han sammen med sit Bysbarn, Kaptajn Minor Firmaet *Eschen & Minor Shipping Company* og var sammen med sin Kompagnon medinteresseret i andre Foretagender. Kaptajn Eschen var en af Stifterne og Medlem af Direktionen i *Scandinavian-American Bank* og havde i Aarenes Løb forskellige Tillidshverv. Kaptajn Eschen afgik ved Døden i Juni 1914, 70 Aar gammel; hans Hustru, Lawra S. Eschen, ligeledes dansk af Fødsel, døde nogle Aar senere, 77 Aar gammel.

Ægteparret efterlod en Datter og to Sønner: H. Eleonora, James N. og Sidney L. C. Eschen. James N. Eschen har i de senere Aar været Direktør af *Eschen & Minor Shipping Co.* og er Eksekutor af Kaptajn Minors og Hustrus testamentariske Bestemmelser. James N. Eschen har været Medlem af Byraadet i Alameda og Borgmester.

Lorentz Foard (Fjord), født i Haderslev, Sønderjylland, den 14. Oktober 1838. I sin Ungdom blev han Skibstømrer og gik til Søs i mange

Lorentz Foard

Aar, til han i 1860 kom til San Francisco. Her fik han Overopsyn over den første Tørdok ved Meiggs Wharf (Bolværk), ved Foden af Powell Street. Senere var han Bestyrer af Tørdokken ved Hunters Point.

Tidligt i 70-erne begyndte Foard Forretning paa egen Haand som Skibsekviperingshandler og hans kendte Forretning paa Market St., mellem Embarcadero og Steuart Streets, var i mange Aar Samlingspladsen for Skibskaptajner, naar deres Skibe var i Havn. James Madison var Regnskabsfører i Slutningen af 80-erne.

Senere sluttede Foard sig sammen med andre og startede Firmaet Lewis, Andersen, Foard Company, nu Foard, Barstow Co., hvor Sønnen, Carl J. Foard er en af Direktørerne.

Lorentz Foard tog stor Interesse i kommunale Affærer saavel i San Francisco som i Alameda, hvor han i mange Aar havde sit Hjem. Foard afgik ved Døden den 1. Maj 1905. Han var gift med Julie Berthelsen fra Syd Slesvig. Sønnen, Carl J. Foard, født i Alameda den 26. November 1878, har været meget virksom i kommunale Affærer i Alameda og har haft flere Tillidsposter.

ET DRAMA FRA SØEN

Kaptajn Dreyer fra Ærøskøbing kom som ung Sømand til San Francisco i Slutningen af 70-Aarene. Han blev snart Skibsfører og var Kaptajn paa Skibet *Lyman D. Foster*, da han skammelig blev dræbt af en gal Kineser. Skibet var paa Rejse fra Whatcom, Washington, til Shanghai da Kokken pludselig blev sindsforvirret og søgte at dræbe Kaptajn Dreyer

med en Økse. Mandskabet kom til Hjælp; men Kineseren slog et Par af Matroserne til Dækket. Saa fremtog han en Revolver og fyrede løs. Kaptajnen blev ramt af to Skud. Hele Besætningen kom nu til og Kokken flygtede ind i Kabysen. Her havde han oversmurt Væggene med Petroleum og snart slog Luerne ud. Pumperne kom nu i Gang, Kineseren blev overmandet og surret til Masten; men medens man var ved at slukke Ilden, rev det gale Menneske sig løs, sprang overbord og druknede. Kaptajn Dreyer og tre af Sømændene, der var bleven meget ilde tilredt, blev forbundet; men Kaptajnen døde Dagen efter og paa Sømandsvis blev hans Lig sænket i Havet. Kaptajn Dreyer var kun lidt over 40 Aar gammel. Han efterlod Enke og to Børn, der boede i Alameda, samt en Søster i San Francisco.

ANTAL AF INDIANERE I DE FORENEDE STATER

Man har ment, at Indianerne var ved at uddø og at det kun var et Tidsspørgsmaal, naar den sidste Indianer gik til "the happy hunting ground". Der har ogsaa været en stadig Nedgang i Antallet af Indianere. Da den hvide Mand begyndte at sætte Bo i Amerika, beregnede man, at de mange forskellige Indianerstammer ialt talte 846,000. Ved Aarhundredskiftet var der kun 266,000. Ifølge en Rapport, udarbejdet af John Collier af "Indian Bureau" og udsendt i April 1938, var der op til den Tid 337,366 Indianere i de Forenede Stater. Indianerne boer nu i de af Regeringen anlagde Reservationer, og de hygiejniske Forhold og bedre økonomiske Kaar er vel nok Aarsagen til den betydelige Tilvækst.

PELSDYRJAGTEN I GAMLE DAGE

I mange Aar blev der fanget fra 5,000 til 10,000 Oddere langs Kysten og i Floderne ved Californias Kyst. Skindene blev solgt i Kina og andre Steder og indbragte 60 Dollars pr. Styk. I 1810—11 indfangede Russerne ikke mindre end 73,402 Sæler paa Farallon Øerne, nogle Miles fra San Francisco-Bugten. Det kostbare Pelsværk blev sendt til Markederne i Europa.

Oprindelsen til de tretten Striber i "Old Glory".

Danskeren Abraham Markoe's Flag (1775).

The Amerleann Flag, its Origin

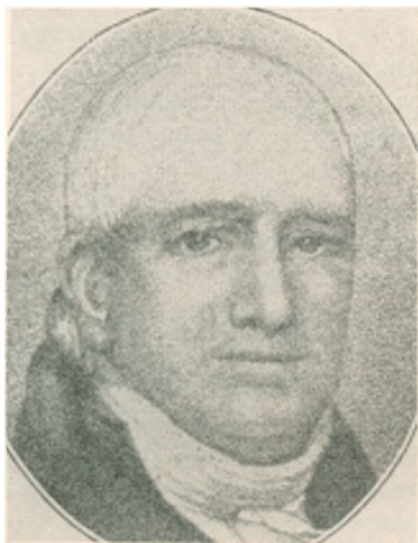
Dr. A. C. Flich, New York State Historian, in a Bulletin to the schools says: "In 1775 the Philadelphia Troop of Light Horse carried a standard with thirteen alternate blue and silver stripes in the upper left-hand corner."

SKANDINAVISK SAMVIRKE I FORENINGER

EN første skandinaviske Forening i Amerika blev stiftet i Philadelphia i Aaret 1769. Den første Præsident eller Formand var Danskeren *Abraham Markoe*. Han var født i Dansk Vestindien den 2. Juli 1727 og døde i Philadelphia den 28. August 1806. Abraham Markoe var Kaptajn af Philadelphia Light Horse Soldatertrop og i Troppens Flag, skænket af Markoe, forekommer for første Gang (1775) de tretten Striber, der senere blev den væsentligste Part i det amerikanske Flag. I Abraham Markoes Flag (se Afbildningen) var disse Striber afvekslende i blaat og Sølv. I 1776 fik *George Washington* lavet et Flag med tretten Striber i afvekslende rødt og hvid og med St. George og St. Andrew Korsene i øverste venstre Hjørne. Et Aar efter, den 14. Juni 1777, blev tretten Stjerner sat ind i Flaget; senere er der anbragt mange flere Stjerner, eftersom nye Stater blev optaget i Unionen. Der er nu 48.

Abraham Markoe

Abraham Markoe var en nær Ven af General George Washington og hans Trop var Washingtons Livgarde paa eet Tidspunkt under Revolutionskrigen. Markoe deltog ikke selv i Krigen, da han begrundet paa sine betydelige Ejendomsbesiddelser i Dansk Vestindien var dansk Borger og derfor ikke kunne bryde Neutraliteten.

General, senere Præsident af de Forenede Stater, George Washington, blev optaget som Æresmedlem i Skandinavisk Forening af Philadelphia i 1783, 6 Aar førend han blev Præsident. *George Washington* var Præsident af Constitutional Convention i 1787 og var Præsident af de Forenede Stater 1789—1797. En højt anset Mand fra Staten Maryland, *John Hanson*, født i Amerika og af svensk Herkomst, var den første Præsident af Constitutional Convention (Unions-Kongressen) i 1781, altsaa 6 Aar førend George Washington.

Førend George Washington blev Æresmedlem af Skandinavisk Forening havde han været Foreningens Gæst, saaledes nævnes der, at der den 11. December 1782 blev givet en Afskedsfest for Baron Axel Ferson, der særligt havde udmærket sig i Slaget ved Yorktown. Washington var til Stede ved denne Lejlighed og udtalte bl. a. her sin Glæde over at være sammen med Folk af sine Fædres Blod.

Ifølge dette har George Washington selv hentydet til, at han var af skandinavisk Herkomst.

I O. M. Norlie's *History of the Norwegian People in America*, (udgivet 1925) staar der: "En af Jarlene paa Orkneyøerne var Thorfinn, som nedsatte sig i Yorkshire, England, i 1030. Han var Grundlæggeren af Washington Familien i England, fra hvilken George Washington stammer". Welle's Geneologi sporer Washington 18. Aarhundreder. I Danmark 70 B. C. (før Kristus) — 735; i Norge 735—900; i Orkney Øerne 900—1030; i England 1030—1659; i Amerika 1659—1799."

I April Maaned 1844 stiftedes en "Skandinavisk Forening" i New York. I Chicago har der været flere skandinaviske Foreninger, den første blev stiftet først i 50-Aarene, men bestod ikke længe. I 1857 oprettedes en ny "Skandnavisk Forening", der var samtidig en "Skandinavisk Debat-Klub" og i 1865 blev den sidste skandinaviske Forening stiftet i Chicago; den eksisterede til omkring 1870. I 1859 blev "Skandnavisk Forening" i San Francisco oprettet og som man vil se af efterfølgende lever den endnu.

Den første *danske* Forening blev stiftet i Chicago den 23. November 1862, Foreningen *Dania*.

Man skal rykke langt ind i Tiden, førend man finder noget i Retning af egentlig S sammenslutning blandt de Danske alene. Antallet af Danske var ogsaa ringe. Helt op til 1850 var der kun 1762 Danske i de Forenede Stater. Men i Tiaaret derefter stiger Tallet til næsten 10,000, idet Folketællingen opgiver Danskernes Antal til 9,638.

I dette Tidsrum blev der stiftet norsk-danske Menigheder mange Ste-

der, saa Kirkearbejdet og Missionsarbejdet blev her, som andre Steder i Verden Grundpillen i folkelig Samvær.

I Tiaaret 1860—70 bliver Antallet af danske Indvandrere tredobbel. Der var nu 30,000 Danske i Amerika. Af denne Indvandring kom over 800 til California. New York fik en Tilvækst af ca. 500. Den største Indvandring var dog til Mellemstaterne, til de store Sletter, der hidtil næsten havde ligget øde. I runde Tal var Befolkningstilvæksten som følger: Illinois 3000, Iowa 2200, Michigan 1100, Minnesota 1800, Nebraska 1000, Kansas 500, Nord og Syd Dakota henved et Par Tusind og Utah over 3000 (danske Mormoner). Wisconsin var den Stat, der fik den største Tilvækst, godt over 4000. Tilvæksten i de syv Mellemstater var fra 1860—70 tilsammen 16,000. Da Wisconsin i 1860 havde en dansk Befolkning af 1150, var Antallet i de andre nævnte Stater i 1860 mindre end 2000. I Utah var der i 1860 en dansk Befolkning af 1824, der i 1870 var vokset til 4957.

Wisconsin havde i 1870 den største danske Befolkning af nogen Stat i Unionen — 5212 — og det var da ogsaa her, i Racine, Grundvolden blev lagt for den første store danske Sammenslutning, idet "Den danske Forening" blev stiftet den 19. Maj 1867 — Grundpillen til "De sammensluttede danske Foreninger". Foreningens første Præsident var Julius Stahr.

Ved Indstiftelsen i 1867 og i de efterfølgende Aar var det ofte paa Tale, at faa oprettet danske Foreninger i andre Byer eller faa andre Foreninger, der muligvis eksisterede, til at slutte sig sammen; men det tog hele 14 Aar, førend denne Tanke blev realiseret, idet "De sammensluttede danske Foreninger af Amerika" først blev dannet ved en Konvention i Racine den 20. September 1882.

I Pacific Kyst Staterne er der i vor Tid (1938) kun to Foreninger, der tilhører "De Sammensluttede", i Tacoma, Washington og i Portland, Oregon. Der har tidligere været to Foreninger i California. I 1882 stiftedes en Forening "Dannebrog", hørende under "De Sammensluttede" i Oakland. Den blev opløst i 1883 og Medlemmerne blev optaget i "Dania" (Odin) ved Mødet den 27. Marts 1883. "Dania" overtog Møbler, Bøger og Kassebeholdningen 18 Dollars og 80 Cents. I 1890 stiftede man en Forening "Dannebrog" (De Sammensluttede) i San Francisco. Den havde i nogle Aar et ganske stort Medlemsantal, men efter at Daniaafdelingen "Helga" var bleven stiftet i 1894 dalede Medlemsantallet, indtil den sidste Rest af "Dannebrog"s Medlemmer i 1897 blev optaget i "Helga".

Racine, Wisconsin, har ikke alene Æren af, at det var her Grunden blev lagt for *De Sammensluttede*. Det var ligeledes i Racine, at den før-

ste Sten blev lagt til Grundmuren for det store og mægtige *Dansk Brodersamfund i Amerika*. Gamle Krigere fra Felttogene i 1848—50 og 1864 dannede i Begyndelsen af 70-erne en Klub indenfor "Den danske Forening". To Aar efter, i 1876, blev det en selvstændgi Forening, der under Navnet "De danske Vaabenbrødre" antog egne Love og anskaffede sig en Vaabenbrødre-Fane fra Danmark. De gamle Krigere holdt deres Møder i "Dania Hall" og Medlemsantallet var omkring et halv hundrede.

Den 28. Juni 1881 indgik Foreningen som en Loge i "Vaabenbrødre-samfundet", der var bleven stiftet af Mark Hansen, Grundlæggeren af "Den danske Pioneer" i Omaha, Nebraska. Nr. 1 blev oprettet i Omaha, Nr. 2 i Neenah, Wis., Nr. 3 i Davenport, Iowa, Nr. 4 i Racine og Nr. 5 i Moline, Illinois.

Det følgende Aar, den 2. Januar 1882, blev dette Samfund ved en Konvention i Omaha, omorganiseret og antog Navnet "Det danske Brodersamfund". Denne Omorganisation forløb dog ikke helt fredelig. Den gamle Bestyrelse, Mark Hansen, Jacobsen og Hasthausen, kæmpede paa det kraftigste imod en Forandring og nægtede efter Konventionens Slutning at overgive Kassebeholdning og Regnskaber. Ved det paafølgende Møde i Omaha blev Konventionens Forhandlinger dog godkendt og Protokoller etc. overgivet til rette vedkommende. Den første Bestyrelse var: Wm. Wind, Overpræsident; James Henricksen, Overvicepræsident; J. P. Poulsen, Oversekretær og N. Nielsen, Overkasserer. Ligesom "De Sammensluttede" havde "Brodersamfundet" en trang Opvækst og det var først i 90-erne, at "Det danske Brodersamfund" voksede sig stor og mægtig.

DEN SKANDINAVISKE FORENING I SAN FRANCISCO

Stiftet 1859

I den store Indvandring til California efter Guldfundene var der som nævnt adskillige Danske. Ved Nytaarstid 1850 var der 92 Danske i California, i 1860 var der 1328 Danske, 715 Norske og 1405 Svenske.

De skandinaviske Brødefolk kom ofte sammen, de mødtes i private Hjem og der blev nu og da arrangeret Sammenkomster. Et af de Steder man særligt søgte til, var hos daværende svensk-norsk Konsul Geo. C. Johnson, en Nordmand, født i Bergen. Her knyttedes mange Bekendtskaber og Venskabsbaand, der varede for Livet; og det var ogsaa i dette Hjem, at Tanken om at danne en skandinavisk Forening først kom frem. Det blev besluttet, at indrykke et Opraab i "San Francisco Daily Herald"

(forlængst hensovet). Opraabet, optaget i Bladet den 31. Januar 1859, havde følgende Ordlyd:

To the Scandinavians in San Francisco

With a view to form a Scandinavian Society, for benevolent purposes, the Natives of Scandinavia, residing in San Francisco and vicinity, are respectfully invited to attend a meeting to be held at the Exchange Building on Battery Street, opposite the Custom House, on Saturday, the 12th of February next, at 7 o'clock P. M. to select a committee for drafting a Constitution and By-Laws, and it is to be hoped that Danes, Norwegians and Swedes — as composing the Scandinavian family — may unanimously be present.

Chr. Christiansen, P. Hagemann, Henry Lund, Geo. C. Petersen, Geo. D. Hansen, T. O. Bruun, C. W. Lubeck, O. W. Kling, P. R. Ringstrøm.

Af de ni Indbydere var de tre førstnævnte Norske, de tre næste Danske og de tre sidstnævnte Svenske. De Danske var altsaa Geo. C. Petersen, Geo. D. Hansen og T. O. Bruun. Geo. C. Petersen var født i Helsingør den 17. Januar 1803. Petersen var i Købmandsforretning nogle Aar og blev senere Bestyrer af Mangemillionær James Licks Ejendomme. Han boede i Lick Hotel paa Montgomery Street, hvor man fandt ham død i Sengen en Morgen. Han var faldet i Søvn og Gasblusset var bleven slukket, medens han sov. Han døde den 10. December 1866. Paa den Mindesten James Lick opførte over Petersens Grav i den Skandinaviske Kirkegaard i San Francisco, staar der, at Petersen var "Den skandinaviske Forenings "første" Præsident. — Geo. D. Hansen var Lærer i San Franciscos eneste daværende Højskole. Skolen blev anlagt i 1856 og Hansen underviste i Sprog. San Franciscos Vejviser nævner Hansen op til 1863, senere er der intet om ham. — T. O. Bruun var en Del Aar ansat som Fuldmægtig i A. Kohlers Musikforretning, senere det bekendte Firma Kohler & Chase.

Den 12. Februar 1859 afholdtes saa det indvarslede Møde i Svenskeren Lubecks Kontor i Exchange Bygning. Herved et halvt hundrede mødte frem og 25 tegnede sig straks som Medlemmer.

Et Par Uger senere afholdtes det andet Møde og *Scandinavian Benevolent Association of San Francisco* blev stiftet og dens første Grundlov vedtaget.

Som Navnet antyder var Foreningens Formaal — fraset Glæden ved at komme sammen — at hjælpe trængende, uanset om de var Medlem-

mer eller ikke. Og der var Trang til Stede; thi den Gang som nu var California ikke Guldlandet for alle og der var gode og daarlige Tider akkurat som nu. Det traf sig at Nordboer, som Eventyrlysten havde bragt herud, "strandede" i det den Gang i Ordets fuldeste Betydning "vilde Vesten".

Foreningen voksede stærkt helt fra Begyndelsen, og snart blev den regnet til en af San Franciscos mest ansete Foreninger. I Tidens Løb var der mange Skandinaver, der skænkede Foreningen betydelige Gaver, og der kunde derved øves stor Velgørenhed.

Saaledes gik tolv Aar, som paa en Maade kan kaldes det første Afsnit i Foreningens Historie. Saa fremkom der nye Ideer. Nogle af Medlemmerne mente, at man godt kunde hjælpe trængende Landsmænd og samtidig søge paa, at hjælpe Foreningens egne Medlemmer, mere end Tilfældet havde været hidtil. Andre var imod at gøre nogen Forandring. Ved et specielt sammenkaldt Møde blev det til Slut vedtaget, at til Dels omlægge Foreningens Virke, og derved tilfredsstille alle Medlemmerne. Nu blev *Scandinavian Mutual Aid Society* oprettet (25. Marts 1872). I Lovene stod der som Formaal: "At yde nødvendig Støtte til afdøde Medlemmers Efterladte". H. A. Thomsen (Dansk) var Præsident, W. F. Lundstrom, Vicepræsident, A. A. Engquist, Sekretær og E. A. Brandt, Kasserer.

Den skandinaviske Forening voksede stadigt i Medlemsantal og raadede paa et Tidspunkt over en Kapital af over 35,000 Dollars. En uheldig Spekulation med en Byggelod, for store Administrationsudgifter og altfor stor Rundhaandethed med Sygehjælp tærede imidlertid paa Kapitalen og i 1896 var denne nede paa 3,000 Dollars.

Saa fandt en Forandring Sted. Efter en længere Strid med det gamle konservative Element, vandt "Reformatørerne", som de kaldte sig, og den "Skandinaviske Forening" arbejdede siden under helt andre Love. Før 1896 var der ingen Grænser for den Sygehjælp, der kunde ydes. Nogle fik Understøttelse for 2, 3, 4, 5, 10, ja helt op til 20 Aar. Dette kunde jo aldrig gaa i Længden.

Den Skandinaviske Forening har en glørværdig Fortid. Den var i mange Aar Knudepunktet for skandinavisk Samvirke og har gennem Aarene arrangeret storslaaede Sammenkomster og Festligheder, som selv Nutiden med den store skandinaviske Befolkning knap kan maale sig med i Udstyr og Tilslutning. De ældre vil fra 80-Aarene og før den Tid mindes de store Balaftener i Platts Hall (hvor nu Mills Bygning er) og

de næsten overdaadigt anrettede Banketter, hvor Champagnen bogstaveligt talt flød i Strømme.

Efterhaanden som de skandinaviske Folk dannede deres egne Foreninger og selskabelige Klubber, er den gamle Forening bleven trængt i Baggrunden, kun nu og da lader den høre fra sig.

Alle Stifterne af "Skandinavisk Forening" er forlængst døde og Medlemsantallet er ikke ret stort nu; men den gamle Forening vil leve, naar meget andet er gaaet i Grus. Den har Krav paa Skandinaverne og dem af skandinavisk Herkomst.

Foreningen har, da dette skrives, kun et Medlemsantal af ca. 40, hvoraf hved en Trediedel er Danske. Danskeren Louis O. Jørgensen har været Finanssekretær siden Juli 1916.

Præsidenter i "Den Skandinaviske Forening" i de første 35 Aar:

1859—60 Georg C. Johnson (Norsk); Vicepræsident, Georg. C. Petersen (Dansk).

1861 Georg C. Johnson; Vicepræsident, Geo. D. Hansen (Dansk).

1862 Geo. C. Johnson.

1863 Chris Christiansen (Norsk).

1864 G. O'Hara Taaffe (Dansk).

1865—66 B. A. Hendricksen (Norsk).

1867—L. Ehlef (Svensk).

1871—72—73 Chris Christiansen (Norsk).

1874—80 A. C. Freese (Dansk).

1881—82 John Simpson (Dansk).

1883—84 Jacob Jensen (Dansk).

1885—86 Leonard Georges (Svensk).

1887—88 Rudolf Armstrong (Svensk).

1889—95 Albert Hansen (Dansk).

SCANDINAVIAN LADIES AID SOCIETY

Den 20. November 1870 blev Menigheden i "Vor Frelzers Skandinaviske Kirke" i San Francisco indstiftet ved Pastor Christian Hvistendahl, der var bleven sendt hertil af Den norske Synode med det Formaal, at organisere en Menighed. Det blev den første skandinavisk lutherske Menighed i Pacific Kyststaterne. Den danske Konsul Gustaf O'Hara Taaffe blev Menighedens Formand og to af Kirkeværgerne var Danske, Skibsrederne Charles Nelson og Thomas A. Thomsen.

To Aar efter, den 8. Januar 1873, indstiftede Damerne indenfor Menigheden en Hjælpeforening, der fik Navnet *Scandinavian Ladies' Aid*

Society. I en Bekendtgørelse i de amerikanske Aviser angives det, "at Foreningen er stiftet af Damer tilhørende Menigheden; men at ogsaa udenforstaaende og uden Hensyn til Sekt, kan blive Medlemmer, samt at Foreningens Formaal er at hjælpe syge og trængende Skandinaver, give Støtte til Nykommere og iøvrigt arbejde for Sammenhold og god Forstaaelse blandt Skandinaverne i San Francisco."

I de første to Aar var Nordmanden, Pastor Hvistendahl, Kasserer for denne skandinaviske Hjælpeforening; men i Bekendtgørelser i Dagbladene fra den Tid og i Byens Vejviser finder jeg, at paa een enkelt Undtagelse nær, var alle Bestyrelsesmedlemmerne Danske. 1874—Fru C. Andersen, Præsident; Fru B. H. Madison, Vicepræsident; Fru James Tuft, Sekretær. 1875—76—Fru P. Petersen, Præsident; Fru J. Michelsen, Vicepræsident; Frøken Cathrine Mørk og Fru Adolph Petersen, Sekretærer; Fru H. A. Thomsen, Kasserer. 1877—78—Fru B. H. Madison, Præsident; Fru Louise Mørk og Fru Anna Strand, Vicepræsidenter; Frøken Cathrine Mørk og Frøken Sophie Johnsen, Sekretær; Fru Adolph Petersen, Kasserer. 1880—81—Fru Adolph Petersen, Præsident; Fru J. Johnsen, Vicepræsident; Cathrine Mørk, Sekretær; Fru B. H. Madison, Kasserer.

I Aaret 1882 opløstes Foreningen og de danske Damer fik som deres Andel 37 Dollars og 75 Cents. Dette Beløb blev en Part af Grundfundet i *Danske Damers Hjælpeforening*, der blev stiftet i 1884. (Se andet Afsnit).

SCANDINAVIAN LADIES' RELIEF SOCIETY

Stiftet den 19. Marts 1874

DET FØRSTE ALDERDOMSHJEM

(*The Old People's Home—San Francisco*)

Knap et Aar efter at "Scandinavian Ladies' Aid Society" havde set Dagens Lys blev en ny Hjælpeforening stiftet. Fru Metha Nelson, den danske Skibsreder Charles Nelsons Hustru, havde længe syslet med Tanken om at danne en Forening, der særligt skulde tage vare paa og hjælpe gamle Skandinaver.

Kaptajn og Fru Nelson boede den Gang i Lawrell Place Nr. 30, Rincon Hill, der i de Dage var Byens mest fashionable Kvarter. Fru Nelson sendte Bud til en Del af sine Venner og den 19. Marts 1874 var et lille Selskab samlet i hendes Hjem og ved denne Lejlighed blev det saa besluttet at danne *The Scandinavian Benevolent and Relief Society*. Den 22. Maj 1874 blev Foreningen inkorporeret.

Først lejede Foreningen Familien Cutler McAllisters Herskabshjem paa

“Old People’s Home”, stiftet af Fru Metha Nelson.

Modtagelsessalen i “Old People’s Home”.

Første Gade. Her var man dog kun en ganske kort Tid, da det viste sig, at Udgifterne ved at vedligeholde et saa fornemt Hjem, vilde blive uoverkommelige. De gode Damer havde i deres Iver for at hjælpe, optaget de første syv Beboere for en Sum af 250 til 300 Dollars hver. Et saadant Beløb var jo altfor ringe for at bære Omsorg for de gamle Folk ~~for~~ Livstid. Saa lejede man en anden og billigere Ejendom paa Ridley Street.

Den første Bestyrelse var: Fru Anna Pratt, Præsident; Fru Metha Nelson, Vicepræsident; Fru H. L. Lidstrøm, Sekretær, alle Danske. Fru Chas. J. Jansen, Svensk, var Kasserer. I Direktionen var der desuden to danske Damer, Fru S. B. Petersen og Frøken Meta Holm. Der var 150 Medlemmer.

I 1876 fik Fru Nelson arrangeret en større Festlighed i Platts Hall (nu Mills Bygning) paa Montgomery Street. Denne Festlighed, hvortil alle Nationer var indbudt, blev meget vellykket. Foreningen arrangerede ligeledes "Forretningsmænds Lunches" i et Lokale paa Montgomery Street. Ved denne Foretagsomhed indkom der betydelige Pengemidler og Foreningen kunde nu leje en mere passende og hyggelig Ejendom paa Shipley Street. Den 4. Maj 1878 blev Navnet forandret til *The Scandinavian Benevolent and Relief Society in charge of the Old Peoples Home*.

Saa kom det ulykkelige Aar 1879, da Kaptajn Charles Nelson mistede en hel lille Flaade af Skibe og mange forskellige Ulykker ramte San Francisco. Under denne Panik blev Foreningens Pengemidler udtømt og i deres Mismod besluttede Bestyrelsen at gøre Skridt til at opløse Foreningen.

Fru Nelson holdt imidlertid paa, at saadant ikke maatte ske. Penge maatte skaffes til Veje, Planerne skulde ændres for, at Foreningen eller Hjemmet kunde blive en fast og stærk Institution, der kunde modstaa mulige Katastrofer i Fremtiden. I Samraad med to af Byens fremmeste Borgere, Charles F. Hanlon og A. W. Scott, fik Fru Nelson nu udvirket, at Byen gav Foreningen Lejekontrakt paa en hel City Block paa Francisco Street, fra Powell til Stockton Streets, den gamle Corporation Yard (Kommune-Kontor og Oplagsplads) og at Byen skænkede de paa Grunden værende Bygninger til den skandinaviske Hjælpeforening.

Alt Materiale, der var nødvendig for at omændre Bygningerne, blev ved Fru Nelsons Indflydelse skænket til Foreningen og desuden lykkedes ret Fru Nelson at faa mange Gaver i kontante Beløb: Robert C. Johnson, Fru Anna A. Pratt og Kate Johnson gav 1000 Dollars hver, Michael Reese testamenterede 5000 Dollars og der var mange andre Pengegaver.

Foreningen raadede over en betydelig Kapital og den kunde nu udvide

sin Virksomhed til ogsaa at give gamle Mænd et Hjem; tidligere havde der kun boet ældre Kvinder paa Hjemmet. Paa dette Tidspunkt var der ikke noget Alderdomshjem for Mænd i California.

De mange og betydelige Gaver, der havde tilflydt Foreningen fra Ikke-Skandinaver, og Trangen til et Hjem for mange af Byens ældre Folk fra andre Nationer, samt Foreningens gode finansielle Status, ledte nu hen til at forandre Navnet til *The Old People's Home* og at optage ældre Folk i Almindelighed, uden Hensyn til, om de var Skandinaver.

Hen i Aaret 1889 var der 55 Beboere i Old People's Home og for at faa Plads for flere, vilde det være nødvendigt, at opføre en ny Bygning. Da var det, at Fru Nelson fik *Fru Charles F. Crocker* interesseret i Hjemmet og ved Fru Crockers Gavnildhed købte man den Byggegrund, Hjørnet af Pine og Pierce Street, hvor *Old People's Home* blev opført. Indvielsen fandt Sted den 22. August 1890.

Fra den Tid af hører man ofte *The Old People's Home* nævnt som *The Crocker Home*. De Bygninger paa Francisco Street, hvor Old People's Home tidligere holdt til, blev skænket til *The Kings Daughters* til Brug for et Hjem for Uhelbredelige.

I den store smukke Forsal i Old People's Home er der et Maleri af Fru Metha Nelson, Grundlæggeren af Old People's Home og Præsident i 21 Aar. Paa Mindetavlen, afsløret i Oktober 1903, staar der:

"In Memory of Metha M. Nelson, Founder of Old People's Home, Incorporated May 22, 1874, Re-incorporated May, 4, 1878.

SCANDINAVIAN HALL ASSOCIATION

Den 20. December 1871 blev *Scandinavian Hall Association* stiftet San Francisco. Den blev inkorporeret med en Kapital paa 75,000 Dollar fordelt paa 6250 Aktier. Formaalet var at opføre en Kirkebygning og Forsamlingsplads. Bestyrelsen var: dansk Konsul Gustaf O'Hara Taaffe Præsident; O. W. Kling, Thomas Thomsen (Dansk), Jacob Nelson, H. Lidstrøm (Dansk), E. A. Brandt, John G. Nelson og C. Christiansen. Konsul Taaffe var Præsident til 1874, da Døden kaldte ham bort.

Det foregaaende giver Læserne et Begreb om skandinavisk Sammenhold i San Francisco i længst forsvundne Dage. De forskellige Foreningers Protokoller og andre Papirer er næsten alt gaaet tabt i Tidens Løb en stor Del brændte ved den mægtige Ildebrand i 1906, saa derfra ha jeg forgæves søgt at indhente Oplysninger. Hvad her er nedtegnet, er til Dels bygget paa mine egne og andres Oplevelser og Erindringer, e

Del er taget fra Bladartikler jeg i sin Tid skrev om skandinaviske Forhold, noget er hentet fra San Francisco Vejviser ligesom jeg i Dagbladernes Arkiver har fundet et og andet.

Der var et godt og omfattende Samarbejde mellem Skandinaverne i det daglige Liv og vi har set, hvorledes de dannede deres Foreninger for at afhjælpe Nød og Trang, de skaffede Arbejde for Nykommere, tog Vare paa de Syge, byggede Alderdomshjem, gav Hjælp til Enker og faderløse Børn, opførte Kirke, begravede de Døde o. s. v. Danskernes Andel i dette Samarbejde er særligt fremtrædende.

DEN SKANDINAVISKE KIRKEGAARD

De gamle skandinaviske Pionerers Omhu for at skærme om deres egne, fandt ligeledes et Udtryk i Anlæggelsen af en *Skandinavisk Kirkegaard*.

I 1865 købte "Den skandinaviske Forening" en Part af "Laurel Hill Cemetery" (i tidligere Dage kaldet "Lone Mountain Cemetery") — det yderste nordvestlige Hjørne. Officielt er det Lod 1467 og er kaldet Scandinavian Plot. Lige ved Siden af ligger den tyske Kirkegaard. Kontrakten blev udfærdiget den 17. Oktober 1865. B. A. Henricksen og C. W. Lubeck, daværende Præsident og Sekretær, har underskrevet Kontrakten.

Omkring 350 Skandinaver — Mænd, Kvinder og Børn — blev begravet paa denne skandinaviske Kirkegaard. Nogle af de Afdøde, ikke saa faa, er senere bleven overflyttet til andre Gravpladser, da Laurel Hill saavel som de andre gamle Begravelsespladser, eftersom Byen voksede, maatte ophøre med at grave nye Grave. Da Kirkegaarden blev anlagt, var den et langt Stykke udenfor Byen, nu ligger den saa at sige midt i Byen, med store Apartmentbygninger og nydelige Residenser lige opimod Kirkegaardens Mure.

Den skandinaviske Kirkegaard er et trist Syn nu. Kun *et* eneste Gravsted — Konsul Taaffes — synes at blive passet og vedligeholdt. Ukrudtet gror alle vegne, paa Gravene og i Gangene, nogle af Gravmonumenterne er, maaske ved Jordrystelser, væltede om og er ikke bleven sat paa Plads igen. Der er Steder, hvor Jorden er sunket og danner dybe Huller. Børns gamle Legetøj er smidt ind fra Gaden, Papirstumper og andet Affald er føjet ind — og en Dynge Jord, vistnok kastet ind da Nabobygningerne blev opført, danner et helt lille Bjerg, som efter alt at dømme er en Legeplads for Børn. Verden hører den Levende til.

Ved at efterse Listerne over de, der blev begravet i den skandinaviske Kirkegaard, fandt jeg, at der for manges vedkommende kun er anført, at de var Skandinaver; men der staar ikke fra hvilket Land. En fuldstændig Liste over Danske, kan derfor ikke bringes.

Den skandinaviske Kirkegaard i San Francisco (1939)

Danmark var anført som Fødelandet for følgende: Carl J. Borello (Roskilde) 31 Aar, begravet 20. Nov. 1866. Olaf F. L. Farenham, 79 Aar, begravet 1902. Peter F. Folkman, 53 Aar, begravet 7. Marts 1870. Hans Holm, 34 Aar, begravet 18. Okt. 1872. Peter Jacobsen, 57 Aar, begravet 7. Feb. 1890. Søren Jensen, 45 Aar, begravet 1884. Jørgen Jørgensen, 40

Aar, begravet 15. Jan. 1900. Christian A. Kryger, 69 Aar, begravet 4. Feb. 1898. Chris Larsen, 36 Aar, begravet 5. Marts 1873. Mads Larsen, 34 Aar, begravet 23. Nov. 1867. Karen Marie Lund, 21 Aar, begravet 2. Maj 1870. Niels A. Lund, 54 Aar, begravet i Juni 1874. Chris F. Mahl, 28 Aar, begravet 9. Nov. 1871. Christian Moltzen fra Aller i Slesvig, 22 Aar, begravet 20. Feb. 1875. Martin Paulsen, 26 Aar, begravet 30. Dec. 1874. Lauritz Petersen, 24 Aar, begravet 1. Feb. 1875. Lars Henning Thorø, 19 Aar, begravet 14. Feb. 1875. Jens Thorø, 17 Aar, begravet 2. Juli 1871. Martin L. R. Wind, 73 Aar, begravet 7. Nov. 1891. Charles M. Hansen, 49 Aar, begravet 14. Jan. 1873. John Julius G. Helmer, 59 Aar, begravet 26. Nov. 1881. Fru C. C. Hornung, 32 Aar, begravet 21. Jan. 1883. Kaptajn Andrew Petersen, 49 Aar, begravet 27. Jan. 1892. Ludvig Carlsen, født i København 1842, begravet 1865. Peter G. Olsen, 39 Aar, begravet 4. Sept. 1869. Axel Holst, født 1851, begravet 1883. C. F. G. Carlsen, 45 Aar, begravet 18. Sept. 1884. Charles H. Petersen, 48 Aar, begravet 1881. Helene, Hustru til Kaptajn A. P. Lorentzen, 28 Aar, død 9. Okt. 1867, samt hendes nyfødte Barn. Johan Chr. Hornisk, født i København 23. Sept. 1812, død 6. Maj 1867. Som foran nævnt er mange af de Døde bleven overflyttet til andre Kirkegaarde. Blandt dem ikke saa faa af de her nævnte.

Paa Monumentet over Konsul Taaffes Grav staar der:

GUSTAF FREDERICK O'HARA TAAFFE

Born December 1, 1825

Died in Alameda, April 16, 1874, 49 years.

God is Love; and He that dwelleth in
Love dwelleth in God and God in Him

1. *John IV 16*

En Søn er begravet ved Siden af Faderen.

I Gravstenen over denne er der indhugget et Billede af et lille Barn, og der er følgende Indskription:

THEODOR TAAFFE

Son of Gustaf and Anna Taaffe

15 May 1861 — 9 Jan. 1865

Of such is the Kingdom of Heaven

5. *Mat. x/x*

Et højt Monument betegner Stedet, hvor den danske Pioner, Geo. C. Petersen har fundet Hvile. Der er følgende Inskription:

IN MEMORY OF GEO. C. PETERSEN
Born in Elsinore, Denmark Jan. 17. 1803
Died in San Francisco, Dec. 10, 1866
Erected by James Lick

Deceased was a Pioneer of California.

First President of the Scandinavian Society.

SKANDINAVISK DRAMATISK KLUB

Under det skandinaviske Samvirke skal endnu nævnes *Scandinavian Dramatic Society*, der blev stiftet den 7. Juli 1873. Formaalet var at fremme Selskabeligheden blandt Skandinaverne og arrangere dramatiske Underholdninger.

Danskerne var helt fra Begyndelsen de ledende indenfor denne Forening og efter kort Tids Forløb kom Navnet til at lyde: Den danske selskabelige Klub "Norden", der blev den *første danske Forening i California*.

DANSKE FORENINGER

"NORDEN"

Den første danske Forening i California

Omkring Aaret 1870 var der stor Udvandring fra Danmark til California og mange af disse Nykommere bosatte sig i San Francisco. Det var ikke som i 50-Aarene, hvor de allerfleste var Sømænd; blandt Nykommerne i Begyndelsen af 70-erne var der mange Haandværkere og Forretningsfolk; der var ikke saa faa Københavnere og Folk fra Købstæderne.

Det var Folk af en nogen anden Type end de første Pionerer — Sømændene. Den nye Tilvækst til Kolonien kom i mange Tilfælde direkte fra Fødelandet, andre efter et kort Ophold i de østlige Stater. De var ikke som Sømændene vandt til fremmede Forhold og savnede mere end disse det gamle Hjem med de Glæder de havde oplevet der i Sangforening, i dramatisk Klub og i selskabeligt Samvær med deres jævnbyrdige.

Det skyldes disse Nykommere, at *Den skandinaviske dramatiske Forening* (senere Den danske Klub "Norden") blev oprettet den 7. Juli 1873; men selv "Norden" har sin Forhistorie, som vil ses af efterfølgende:

Oplysningerne jeg bringer herom har jeg fra Fred. Petersen og Lau-

ritz Haugsteds mundtlige Meddelelser, og fra hvad der er bleven mig fortalt ved forskellige Lejligheder i længst forsvundne Dage. Fred. Petersen kom til San Francisco i 1870 og Haugsted kom omtrent samtidig. Petersen blev senere 1884—85—86 Overpræsident af "Dania", Haugsted rejste til Danmark.

I Fred. Petersens og Lauritz Haugsteds Værelse samledes nu og da et Antal unge Mennesker og en Aften blev man enig om, at oprette en lille Klub, som fik Navnet *Enigheden*. Medlemmerne var Emil Spliid, L. Haugsted, Fred. Petersen, Ferdinand Olsen, Peter Jørgensen og Anders Rasmussen. Dette var i 1872. (Haugsted var fra Bogense, Petersen, Rasmussen og Jørgensen fra Sønderborg, Spliid og vistnok ogsaa Olsen var Københavner).

Klubben optog ikke flere Medlemmer; men Vennerne mødte saa ofte det var muligt og det blev aftalt, at lige meget hvor de var i Verden, saa skulde de komme sammen paa 25-Aars Dagen for den lille Klubs Indstiftelse. 25 Aar er en lang Tid, to af Medlemmerne var døde, en af Vennerne var forhindret i at komme; men i 1897 var de tre ud af de seks efter Aftale samlede i San Francisco og i Oakland. Det var Petersen, Spliid og Haugsted, sidsnævnte var kommen herud fra Danmark — hvor han havde boet i mange Aar — for at holde sit *Løfte*, givet 25 Aar forinden. Sammenkomsten blev fejret ved en Festlighed i Barnums Restaurant i Oakland. Nedskriveren af disse Linier, Hartwick, var blandt de tre indbudte Gæster. Men tilbage til Fortællingen.

Klubben *Enigheden* fik ofte Besøg af Venner og Petersen og Haugsteds Værelse blev en yndet Samlingsplads for mange af Byens Danske. Der var Diskussionsmøder, der blev holdt Foredrag og givet Oplæsninger.

En Dag kom den svensk-norske Konsul og spurgte om de unge Mennesker muligvis kunne arrangere en Aftenunderholdning til Fordel for en Indsamling, der var sat i Gang for at hjælpe nødstedte Fiskere i Norge. Det mente de unge Mænd, at de nok kunne og det blev besluttet, at give en Dilettantforestilling. Man tog straks fat. Det eneste Stykke, der kunne opdrives i Kolonien, var *En Søndag paa Amager*, og nu tog man fat paa Prøverne. Rollerne blev fordelt som følger: Emil Spliid, Amager Bonde; Wm. Rosengren, Københavner; Jokum, L. Haugsted; Lisbeth, Fru Truelsen; Inger, Frøken Rasmussen (senere Fru Wm. Nielsen); Rasmus, Hr. Frandsen; Per, Fred. Petersen; Lødsen, Wm. Nielsen; Amagerpiger, Frøkerne Haugsted, Knudsen, Johnsen og Mørck; Fru L. Mørck akkompagnerede.

Underholdningen fandt Sted i Platts Hall,, Montgomery og Pine

Streets. Der var en stor Forsamling — Danske, Norske og Svenske — og Stykkets Opførelse høstede stærk Applaus. Billetter til Forestillingen kostede 1 Dollar og 1 Dollar ekstra for Dinner (varm Mad), der serveredes ved Midnatstid. Vin til Maden kostede ekstra. Festligheden sluttede, som det var almindeligt ved skandinaviske Sammenkomster de Dage, Kl. 5—6 om Morgenen. Affæren gav et klækkeligt Overskud, der saa et Par Dage efter blev overgivet til den norske Konsul. Dette var den første danske Teaterforestilling i San Francisco og som vi senere vil se gav det heldige Udfald Stødet til, at Klubben *Norden* blev stiftet

Den danske Klub "Norden" fejrer 40-Aars Stiftelsesfest i 1913

Før den lille Klub *Enigheden* havde set Dagens Lys, var der bleven oprettet en skandinavisk Sangforening ved Navn *Orpheus*. Førnævnte Peter Jørgensen var den første Formand og Svenskeren Noah L. Sykes var Sangleder. Der blev givet et Par Koncerter, som var meget vellykkede.

Saa en Dag læste man i Dagbladene, at der skulde afholdes en stor skandinavisk Koncert, ved hvilken en Kvartet — *Jenny Lind Quartet* — skulde optræde. Alt andet blev iøvrigt holdt hemmeligt og ingen kendte Navnene paa denne Kvartets Medlemmer; men Nysgerrigheden var vakt,

enhver skulde med, og paa Koncert-Aftenen blev der stuvende fuldt Hus. Det viste sig, at Sangkvartetten var tre Danske og en Nordmand, Wm. Nielsen, P. Lund Pamperin og Nordmanden C. Johnsen, alle Medlemmer af *Orpheus*. Forsamlingen var helt betaget af den virkelig fortræffelige Sang og der var mange Fremkaldelser; men Affæren fremkaldte et Misforhold i *Orpheus*, der udartede til en Splittelse. Svenskerne dannede en særskilt Sangforening *Svea*, som et Par Aar efter, den 20. September 1875, blev omdannet til en Syge- og Understøttelsesforening — det nu saa velkendte store *Svenska Sålskapet*.

Men førend Svenskerne havde stiftet deres Sangforening havde Danskerne en Maanedstid forinden indkaldt til et Møde, der blev afholdt den 2. Juli 1873 i Fred. Petersen og L. Haugsteds Værelse. Man blev her enige om, at stifte en *Skandinavisk Dramatisk Forening* og Wm. Nielsen foreslog at tilføje Navnet *Norden*. I Lovene for den nye Forening stod der: "Formaalet skal være Diskussioner, Foredrag, Sang og Opførelse af dramatiske Smaastykker etc. til Morskab og Oplivelse for Medlemmerne. Enhver uberygtet skandinavisk Herre eller Dame kan blive Medlem".

Valg af Bestyrelse blev udsat og næste Møde fandt Sted i Sanders Hall paa New Montgomery Street den 7. Juli 1873. Denne Dato blev saa fastsat som *Nordens* egentlige Stiftelsesdag. Tilstede ved dette Møde var følgende: Fred. Petersen, L. Haugsted, Emil Spliid, Hr. og Fru Edward Nielsen, Pamperin, Waldemar Lund, Chas. A. Henry, Frandsen, Wm. Nielsen, Hr. og Fru James Hansen, P. Jørgensen, Ferd. Olsen, Kaiser, Harold Andersen og Frøknerne Haugsted, Rasmussen (senere Fru W. Nielsen), Johnsen og Nutzen samt Fru A. Mørck.

Til Bestyrelse valgtes: Formand, Wm. Rosengren; Næstformand, Fred. Petersen; Sekretær, Edward Nielsen og Kasserer, Kaiser. Maanedskontigent var 50 Cents for Herrer og 25 Cents for Damer. Nogle af de første Møder blev holdt i private Hjem; men hver Maaned arrangerede *Norden* en Aftenunderholdning. De første Sammenkomster var i Good Templar Hall, Market Street, nær 3., dernæst i nogen Tid i Charter Oak Hall, Market Street, nær 4.

Norden voksede imidlertid stærkt og saa blev der lejet større Lokale — Sanders Hall, hvor "Den skandinaviske Forening" ligeledes holdt Møder. Der blev dannet et Sangkor og nogle af Medlemmerne fra *Orpheus* blev Medlemmer. Professor Nathanson var Sangleder.

Nu var man kommen saa vidt, at der kunne arrangeres større Fester i Platts Hall. Man havde det Arrangement ved de fælles Fester, at naar

Danskerne og Nordmændene opførte et større Teaterstykke, maatte Svenskerne nøjes med et mindre; næste Gang var det modsatte Tilfældet. Det gik udmærket og Publikum mødte op i stort Antal til alle Affærene.

Det første Stykke de Danske og Norske opførte var *Slægtningene*. Hovedrollerne var: Ellen, Frk. Rasmussen; Jens, Harald Andersen; Engländer, Edward Nielsen. Der var stuvende fuldt Hus og efter Forestillingen blev der som sædvanlig serveret Dinner og der var Dans til Kl. 6.

Udgifterne for Stykkets Opførelse etc. beløb sig til 600 Dollars. Alene Bagtæppet kostede 100 Dollars og saa skulde der jo betales for Kostumer til alle Fiskerpigerne med deres røde Strømper o. s. v. Indtægterne var imidlertid 900 Dollars, saa *Norden* klarede den Aften godt. Ved senere Forestillinger var man dog knap saa rundhaandet med Udgifterne.

I de Dage havde man ikke Lokaler med Scene og Kulisser. Man maatte hjælpe sig som man bedst kunde. Kulisserne blev ofte malet af et eller andet Medlem, der havde noget Anlæg i den Retning, og for Resten hjalp enhver til for at faa Scenen sat i rigtig Stand for det Stykke, der skulde spilles. Hvis det f. Eks. var en Have- eller Skovscene, maatte Medlemmerne gaa ud i Bakkerne og hente Grene og Kviste og andet Grønt for Dekorationer (der var jo ikke langt til Bakkerne i de Dage) og hvis det var en Stuescene vilde Medlemmerne bringe det nødvendige Inventar fra Hjemmene.

Af Teaterstykker, der opførtes i de første Aar skal nævnes "Soldaterløjer", "Store Bededagsaften", "Den Tredie", "Samson og Deliah", "Abekatten", "En Søndag paa Amager".

Desuden arrangerede *Norden* i 70- og 80-Aarene Udflugter til Fashings Park i Alameda eller til Sausalito, hvor man slog Lejr under Træerne og tømte de medbragte Madkurve for deres lækre Indhold, medens de danselystne fik sig en Svingom til de bedaarende Toner af en Harmonika. Der var ligeledes Sejlture paa Bugten paa danske Skibsrederes Skonnerter, med dansk Kaptajn og dansk Besætning. *Nordens Sangkor* lod ofte høre fra sig og en af Aarets største og pæneste Festligheder i 80-Aarene var Juletræsfesten, der blev givet i et af Byens største Lokaler, men mange Uger forinden bragte denne Julefest Glæde til *Norden's* Medlemmer. I Ugevis forud vilde man nemlig møde hver Aften i *Norden's* Lokale for at lave Julepynt — Kræmmerhuse, Flag, Stjerner o. s. v. for Juletræet. I Aftenens Løb blev der serveret Kaffe og Wienerbrød eller Æbleskiver, nogle i Forsamlingen vilde istemme en Fædrelandssang eller en Julesalme, og paa Klaveret blev der spillet de kendte

Melodier. Det mindede om Juletravlheden derhjemme og den hyggelige Familielekrede.

I Slutningen af 70-erne fik *Norden* Lokale i Familien Thranes Hjem, 739 Howard Street. Her havde Klubben et godt Hjem i nogle Aar. Sene-re fik *Norden* større Lokaler. Der blev købt Møbler og *Norden* fik eget Hjem, 10. Street, nær Market. Der var Læseværelse og Værelser for Kortspil, der var Bibliotek, Billiardværelse, Musiksal med Piano. Og der var Skænk med alle Slags Drikkevarer; man kunne hjælpe sig selv og lægge Betalingen i Skuffen. Det var *Norden's* Glansperiode — det var en virkelig dansk Klub, og *Norden* var endnu den ledende i dansk sel-skabeligt Samvær. Saa kom "Danske Damers Hjælpeforening", "Dania", "Brodersamfundet" o. s. v. og gjorde deres Krav gældende.

Tiden kom, da *Norden* ikke længere kunde evne den store Husleje for Klublokaler og saa blev det besluttet at sælge Møblementet og alt andet. Og da der ikke var nogen særlig Samlingsplads, faldt Medlemsantallet straks betydeligt og det daledede stadigt, indtil kun nogle faa trofaste holdt sammen paa Stumperne. Der blev holdt Møde i Ny og Næ og en Dag sammenkaldte Formanden til Generalforsamling, der fandt Sted i et Bagværelse — Læse- og Billiardstue — ved Niels Jessens "Lurline Saloon", sydvest Hjørnet af Sutter og Larkin Streets. Dagens Spørgs-maal var: *Skal Norden opløses?* Der var den Gang ni Medlemmer til-bage, om de alle mødte frem, husker jeg ikke; men ved Afstemningen var der fem, der stemte imod en Opløsning. Og dermed var Dagens Spørgsmaal ude af Verdenen, thi ifølge *Norden's* gamle Vedtægter fra 1873 kunde *Norden* ikke opløses, saalænge fem Medlemmer stemte der-imod.

Man vilde nu forsøge at faa nye Medlemmer, og det lykkedes ogsaa at faa en Del af de gamle tilbage samt en hel Del nye og Nykommere. Snart var man oppe paa et Medlemsantal af 40, og her satte man saa Grænsen. Det blev til Lov, at Klubben ikke kunde have mere end 40 Medlemmer. *Norden* havde derfor i adskillige Aar, hvad man kaldte en "Venteliste". Vilde man være Medlem, maatte man skrive sit Navn paa denne Venteliste, og saa med Taalmodighed se Tiden an, til der blev Plads i Familien, thi *Norden* er en Familieklub, hvor ikke alene Manden, men ogsaa Hustruen og andre i Familien er med ved Maanedsmøderne og til den aarlige Middag og Sommerudflugt.

En Liste over *Norden's* Bestyrelse i de første Aar vil være af Inte-resse. Som omtalt var Wm. Rosengren den første Formand, efter ham kom H. L. Lidstrøm og Henry Christiansen var Sekretær. I 1875 var

Bestyrelsen som følger: William Lundborg, Formand; C. Hermansen, Sekretær. 1876 J. E. Geddei, Formand; L. Permin og A. Holm, Sekretærer; F. Reesen, Kasserer. 1877 Chas. A. Henry, Formand; Carl G. Larsen, Næst-Formand; W. Mathiesen, Sekretær; Ferdinand Iversen, Kasserer. 1878 Wm. Nielsen, Formand; Albert Andersen, Næst-Formand; John F. Rasmussen, Sekretær; Frank M. Cohen, Kasserer. 1879 John F. Rasmussen, Formand; H. H. Hjul, Næst-Formand; James Madison, Sekretær; N. P. Petersen, Kasserer. 1880 James A. Andersen, Formand; Edw. Edsberg, Næst-Formand; John F. Rasmussen, Sekretær; N. P. Petersen, Kasserer. 1881 Lauritz Laurberg, Formand; John W. Hoffmann, Sekretær; John Nelson, Fin-Sekretær; N. P. Petersen, Kasserer; M. P. Sørensen, Fornøjelses-Direktør; J. H. Thrane, Bibliotekar.

Som omstaaende vil vise, var der forskellige Omstændigheder, der gav Anledning til, at Klubben *Norden* blev stiftet. Den udfyldte aabenbart et stort Savn og virkede i mange Aar til stor Glæde for Medlemmerne og det danske Publikum i Almindelighed. *Norden* viste Vejen for Sammenhold blandt de Danske og den store Anseelse Klubben havde i de første Aaringer havde ogsaa sin Andel i, at Danskerne i Alameda og Oakland i December 1879 dannede deres *Danish Alameda-Oakland Social Club*, der blev den første svage Spire til vor store Dania-Forening.

At Selskabeligheden var det, man særligt saa hen til i dansk Samvirke i svundne Dage, vil man se i Beretningerne om *Dania*; nogle af Afdelingerne begyndte egentlig som selskabelige Klubber.

“LYREN”

Helt tilbage i 1873—74 blev en dansk Sangforening oprettet i San Francisco, dog ikke som en selvstændig Forening. *Nordens Sangforening* hørte ind under Klubben *Norden* og i Læ af denne eksisterede den i nogle Aar. Som Sanginstruktør havde *Norden* engageret en Professor Nathansen; senere var en dansk Mand, Hr. Unna, Leder.

Opretholdelsen af Sangforeninger har til alle Tider været vanskelig, da Medlemmerne ikke altid er fast bosat, saa skorter det paa Sangstemmer og saa er der Udgifterne.

Efter nogle Aars Forløb opgav man Sangøvelserne indenfor *Norden*, kun nu og da vilde en Kvartet eller et lille Kor glæde Medlemmerne med nogle Sangnumre. Men i Sommeren 1891 blev der taget alvorligt fat paa atter at faa en Sangforening oprettet, og denne nye Sangforening

nævnte den 20. August 1891 sin Stiftelsesdag. Peter M. Poulsen blev Sangleder og Koret vandt snart Anseelse. Fru Elizabeth Poulsen var ligeledes Sangleder en Tid under sin Mands Sygdom.

Aaret efter Indstiftelsen, den 20. August 1892, arrangerede *Norden* en Festlighed til Ære for Sangerne, ved hvilken der blev overrakt den unge Sangforening et smukt Silkebanner. Fru John Mouritzen overrakte Gaven og *Norden's* Formand, Hr. J. Sønderup holdt Festtalen.

~ Dan danske Sangforening "Lyren" paa en Udflugt til Congress Springs i Juni 1913.

Den ene Side af Banneret var et Dannebrog med det danske Vaaben, den anden Side hvid Grund og i Midten en Lyre omslynget af Bøgegrene og med følgende Indskrift: "Nordens Sangforening 1891 — fra Danske Damer i San Francisco 1892". Banneret var garneret med Guldfrindser og Kvaster. Sangforeningens Formand, John H. Lytgens takkede paa Sangernes Vegne for den smukke Gave.

Denne Festlighed blev udførligt omtalt i vort danske Blad og blev af Kolonien betragtet som en Begivenhed. Sangforeningen stod overfor sin første store Koncert.

Denne fandt Sted Lørdag den 3. September 1892 i Saratoga Hall og

der var omkring 600 Tilhørere. *Norden's Sangforening* havde indbudt "Den svenske Sangforening" og "Nordmændenes Sangforening". I samlet Kor sang de tre Sangforeninger "Olaf Trygvason", ligesom de hver for sig gav adskillige Numre til bedste. Der var ligeledes Tableauer: "Den tapre Landsoldat" og "De sønderjydske Piger", nydeligt fremstillet ved Assistance af Dekorator: Wm. Holst, der arrangerede alt af den Slags i de Dage. Medens Tableauerne forevistes sang *Nordens Sangforening* "Soldatens Krigssang" og "De vog dem —"

Dette var første Gang, at et større dansk Sangkor optraadte i San Francisco.

I de efterfølgende to Aar fik det danske Publikum Lejlighed til at lytte til Sangerne ved flere Lejligheder. Sangforeningens 3-aarige Stiftelsesdag blev saaledes fejret paa en meget smuk Maade den 1. September 1894 i *Norden's* Lokaler, 25 — 10. Street. Arrangementskomiteen var følgende: Carl G. Larsen, Jacob Petersen, John Mouritzen og Henry Wilson. Men saa begyndte Medlemmerne efterhaanden at falde fra og der blev kun en Kvartet tilbage.

I 1896 blev der gjort ekstra Anstrengelser for at faa en selvstændig Sangforening og dette lykkedes saa godt, at *Den danske Sangforening* allerede den 20. Februar 1897 kunne give en højst vellykket og godt besøgt Koncert. Svenskerne og Nordmændene medvirkede. Axel Pihlstrøm var nu Sanginstruktør. Foruden et udsøgt Sangprogram var der Orkestermusik ved Professor Carl Vandals fortrinlige Orkester, Fremvisning af et Tableau "Danmark", ligesom en Prolog, skrevet af Povl Engell, blev fremsagt af Viggo König. Det gik ganske godt for en Del Aar, saa tyndede det ud i Sangerskaren igen.

Nogle af de gamle, trofaste Sangerbrødre kom dog sammen nu og da og sang ved forskellige Lejligheder; men der var ikke noget større Kor og kun faa egentlige Sangøvelser.

Saa var det, at Veteransangeren C. M. Beck i Efteraaret 1905 sendte Bud til Sangerbrødrene om at arrangere for et Møde, og ved dette Møde blev det besluttet, at oprette en Dobbelt-Kvartet. Beck foreslog at give denne Navnet *Lyren*. Sangerne var: 1ste Tenorer, Theo. Hein og N. J. Nelson; 2den Tenorer, Alfred Larsen og Sigvard Nelson; 1ste Basser, Martin Warming og Theo. Christiansen; 2den Basser, Peter Berthelsen og C. M. Beck, næsten alle Medlemmer af den gamle Sangforening.

Allerede den 16. Januar 1906 gav *Lyren* sin første Koncert, der fandt Sted i Scandia Hall. Der var meget stor Tilslutning og Sangerne fik

stærk Applaus. Ved samme Lejlighed opførtes den lille Farce "Katten og Musen" — ved Fru Augusta Larsen og Hr. C. M. Beck.

Alt tegnede godt for *Lyren*; men saa kom Jordskælvet og Ildebranden i April, som lagde San Francisco øde. Man fik andet at tænke paa. Saa hørte man ikke fra vore Sangere for omtrent et Aar. Da Sangerne igen traadte frem for Publikum, var det under Navnet *Den danske Sangforening Lyren*. Hvert Efteraar blev der givet en Koncert. En særlig stor og vellykket Koncert fandt Sted den 15. Oktober 1910 i Saratoga Hall, 231 Valencia Street. Følgende var Medlemmer den Gang: Brødrene N. J. og Sigvard Nelson, Theo. Christiansen, Theo. Hein, Andrew Thomsen, Jack Cramer, C. M. Beck, W. Jørgensen, Brødrene Alfred og Lauritz Larsen og P. M. Paulsen. Axel Pihlstrøm var som før Sanginstruktør.

Siden den Tid har *Lyren* givet flere vellykkede Koncerter. En Begivenhed af særlig Rang var den herlige Koncert under Verdensudstillingen 1915 da *Lyren* i Forening med Sangforeningen *Brage* i Oakland forestod Arrangementet. Sangforeningen *Harmonien* fra Chicago medvirkede og der var Sangere fra Ferndale. Sangfestkomiteen var følgende: P. Paulsen, Formand; Sigvard Nelson, Kasserer; R. M. Frandsen, Sekretær, alle af *Lyren*, fra *Brage* i Oakland: N. Fr. Nielsen, N. Christensen, Hans Jensen. Der var et storslaaet Program. Det samlede Kor sang "Kongernes Konge", "I Danmarks er jeg født", "Slumre sødt i Slesvigs Jord", det mægtige "Volmerslaget" og "To thee, O, Country". De særskilte Foreninger sang, og der var Solo Sang, Lurblæsere, Orkestermusik, Violin-Solo o. s. v.

Lyren har ligeledes været medvirkende i de store skandinaviske Sangerfester, der er bleven afholdt fra Tid til anden. Og *Lyren* var med i det store Sangerstævne i Los Angeles, hvor man paa Vejen dertil gav Koncerter i Livermore, Turlock og Fresno. *Lyren* har ligeledes sunget over Radio og har assisteret ved talløse Sammenkomster, arrangeret af andre Foreninger, samt ved Kirkekoncerter, Begravelser, Udflugter og ved tilrejsende danske Kunstneres Koncrter. Senere har *Lyren* været med paa andre Sanger-Tourneer.

Lyren's Medlemmer var i 1915 følgende: C. Andersen, Wm. Jørgensen, S. P. Sørensen, Jens Hansen, Alfred Garlin, C. J. Christensen, C. J. Hansen, C. A. Jensen, P. S. Nielsen, P. M. Paulsen, R. M. Frandsen, F. Lauridsen, J. Teilman, F. Jensen, Theodor Hein, J. M. Cramer, Georg Anker, Johannes Jensen, William Fischer, N. J. Nielsen, Viggo König, A. Honore, J. A. Petersen, Carl Schmidt, Georg Rasmussen, Lauritz Larsen, M. L. Johansen, P. Petersen, Charles Rasmussen.

Sangforeningen *Brage's* Medlemmer i 1915: N. Fr. Nielsen, F. Larsen,

J. Knudsen, P. Pedersen, M. Otto, R. Thorsted, P. O. Pedersen, N. Otto, A. Kaas, Otto Christensen, Hans Jensen, Emil Borg, N. Kristensen, Otto Andersen, Odin Otto, Walter Jensen, Emil Svendsen, A. Dvinge, Ole Nielsen, Søren Brask, Carl Brask, Axel Pedersen, Poul Therkelsen, O. Frandsen, S. Andersen. *Brage* blev stiftet i April Maaned 1912.

Lyren's aktive Sangere i Marts 1936: Leder, Holger Jacobsen; 1ste Tenorer, Th. Hein, Olaf Kaffka, Carl Sørensen, Frank Nielsen, Edward Petersen, Louis Petersen, Henry Petersen; 2den Tenorer, M. S. Johansen, John Sørensen, Dion Poppe, Hans Wentzel, Knud Jensen, Wm. Thompsen, Sven Bensen; 1ste Basser, Niels Andersen, Carl Petersen, Fritz Petersen, Chris Hansen, Axel Lind, Henry Gilling, Al Kraft; 2den Basser, Carl Strack, Jim Hammelef, Chris Olsen, Emil Eckberg, Carl Breum, Walter Hansen, Arthur Jensen; Lokaleinspektør, Jens P. Hansen.

HJÆLPEFORENINGER

DANSKE DAMERS HJÆLPEFORENING

Helt fra de allertidligste Dage, da den lille Boplads Yerba Buena (San Francisco) efter de første store Guldfund begyndte at forme sig som en By, var der blandt de Danske, ogsaa dem, der begrundet paa Sygdom og Uheld kom til at staa blottede for det nødvendige for Livets Ophold. Deres Landsmænd hjalp dem — rigeligt og gerne.

Og for endnu bedre og paa en mere systematisk Maade, at kunne støtte deres egne, organiserede, som tidligere nævnt, de tre skandinaviske Folk — Danskerne, Nordmændene og Svenskerne — i 1859 *The Scandinavian Benevolent Association* (Den skandinaviske Forening), hvis Hovedformaal var, at hjælpe nødstedte Skandinaver og være en Støtte til Nykommere.

Som omtalt i et tidligere Afsnit "Skandinavisk Sammenslutning", omdannedes "Den skandinaviske Forening" med Tiden til særligt at være en Sygekasse og en Hjælpeforening for Medlemmerne. Velgørenhedsarbejdet blandt Skandinaver, der stod udenfor Foreningen, var nærmest henvist til de skandinaviske Kvinder.

Saa var det i Januar 1873, at "Scandinavian Aid Society" blev oprettet og et Aars Tid derefter "Scandinavian Ladies Relief Society". Den førstnævnte havde til Formaal at hjælpe fattige og syge Skandinaver samt Nykommere, og den sidste satte som Formaal, at oprette et Hjem for gamle Skandinaver (Old Peoples Home, Page og Pierce Streets). I begge Foreninger var Danskerne i Majoritet og ifølge Oplysninger, jeg har faaet fra Bekendtgørelser i Dagbladene fra den Tid, var der næsten ude-

lukkende danske Damer i Bestyrelsen af førstnævnte Forening (se Afsnit "Skandinavisk Sammenslutning"). Alderdomshjemmet, som den anden Forening havde til Formaal, skylder først og fremmest sin Tilbliven til en dansk Dame, *Fru Metha Nelson*, Hustru til Skibsreder, Kaptajn Charles Nelson. Hun var Sjælen i dette smukke Foretagende og kaldes Hjemmets Stifter.

Som Tiden skred frem, kom der stadigt flere Skandinaver til San Francisco og den Tid kom, da Brødrefolkene fandt det heldigst, at virke hver for sig. "Scandinavian Ladies Aid Society" blev opløst og den lille Sum Penge, der var i Foreningens Eje, blev delt mellem de tre Nationer. Danskernes Andel var 37 Dollars og 75 Cents og denne beskedne Sum blev Grundkapitalen for *Danske Damers Hjælpeforening*.

Indstiftelsen af *Danske Damers Hjælpeforening* fandt Sted paa Foranledning af tre af den opløste skandinaviske Hjælpeforenings Medlemmer, Fru N. M. Lund, Fru John Simpson og Fru Ben. H. Madison, der indbød til et Møde, der blev afholdt den 9. April 1884 i Kaptajn og Fru Ben. H. Madisons Hjem, 115 Capp Street. Efter at Kaptajn Madison havde udtalt sig om Bevæggrundene til Sammenkomsten, blev Konsul John Simpson udnævnt til at lede Mødets Gang.

Tilstede ved dette Møde var Konsul og Fru John Simpson, Kaptajn og Fru B. H. Madison, Dr. og Fru C. Block, Fru N. M. Lund og Datter, Frk. Mary Andersen, Fru Adolph Petersen, Fru Jacob Johnsen, samt Herrerne W. Kreutzmann, Hans Ravn, James Madison og Jacob Petersen.

Ved dette foreløbige Møde blev det besluttet at organisere *Danske Damer's Hjælpeforening* og indkalde til et Møde for den 16. April. Den danske Klub "Norden" havde tilbudt Afbenyttelsen af Klubbens Lokale, 153 Montgomery Street, og der blev averteret i det danske Blad *Valkyrien*, i *Morning Call* og i *Chronicle*.

Ved dette Møde blev der indmeldt 72 Medlemmer og følgende Bestyrelse blev valgt: Præsident, Kaptajn B. H. Madison; Vicepræsident, Fru N. M. Lund; 2. Vicepræsident, Fru P. Christophersen; Korrespon. Sekretær, Fru John Simpson; Finans-Sekretær, Frk. Mary Andersen; Fru Christian Decker.

Ved det efterfølgende Møde optoges 21 Medlemmer, Maaneden efter 14, og ved Mødet den 4. Februar 1885 — ti Maaneder efter at de første Skridt var taget for Indstiftelsen — var der et Medlemsantal af 166. Den 2. December 1885 var man naaet op til 200 Medlemmer.

Den første store Aftenunderholdning fandt Sted i December 1884 i Platts Hall, Montgomery Street. Der blev solgt 583 Indgangsbilletter.

Festligheden blev kaldt "Mindefest for Ludvig Holberg", da det var 200-Aarsdagen for Holbergs Fødsel

I Maj 1885 fik *Danske Damer Hjælpeforening* sine første to Flag — Kaptajn J. C. Ericksen, Fører af et engelsk Skib *Western Monarch*, forærede Foreningen et smukt Dannebrog og Firmaet Simpson & Fisher, Sejlmagere og Flagfabrikanter, skænkede Stjernebanneret.

Da de 72 Medlemmer, der var optaget i *Danske Damer Hjælpeforening* ved Mødet den 16. April 1884 maa betragtes som Stifterne, skal her bringes Navnene. Som man vil se, var Damerne den Gang som nu, ikke ene i deres Arbejde, idet Listen fortæller, at der var 36 Fruer og Frøkener og akkurat ligesaa mange Herrer — nemlig 36.

Fruerne: Amalie Simpson, Nicoline Hansen, C. Christensen, C. Brandrup, J. Petersen, B. H. Madison, N. M. Lund, Mary Galberg, Adolph Petersen, Jacob Johnsen, C. Decker, E. Hjul, J. Lytgens, C. Block, Harold Andersen, N. Iversen, H. Christophersen, M. Young, J. Jespersen, F. T. Jacobsen, W. Nielsen, J. Petersen, N. P. Petersen; Frøknerne, E. Olsen, H. Nielsen, M. Larsen, K. Larsen, Marie Larsen, D. Petersen, Mary Andersen, Emma Møhl, K. Ludiksen, Olsen, Anna Iversen, Else Iversen, Mary Hansen. Herrerne: Kapt. B. H. Madison, Konsul J. Simpson, H. H. Hjul, J. Petersen, H. Th. Matsen, J. Madison, N. R. Hansen, C. M. Smith, M. E. Christensen, J. S. Jacobsen, P. Weilstrup, E. W. Sønderup, M. Jørgensen, Dr. C. Block, F. Petersen, N. P. Holtum, H. Ravn, N. Iversen, W. Kreutzman, G. W. Iversen, J. C. Valeur-Petersen, A. Fisher, C. Heegaard, N. M. Lund, H. Nelson, J. Lytgens, P. Christophersen, H. C. Lund, E. H. Hansen, A. Petersen, P. Petersen, Chr. Decker, N. P. Petersen, M. Decker, John Nielsen, Chr. Petersen.

Danske Damer Hjælpeforening fejrede i April 1934 sit 50-Aars Jubilæum ved en stilfuld Sammenkomst i San Franciscos fashionable Palace Hotel. Der var Festmaaltid med Taler og Sange, — Lov og Pris for de danske Damer, der i et halvt Aarhundrede i kærlig Omhu har værnet og hygget om dem blandt vort Folk, der var i Nød og Trang.

Danske Damer Hjælpeforening's Virksomhed er vidtrækkende. Det er ikke alene de gamle og svagelige, som til Stadighed maa ydes Hjælp, der er de Syge, som der skal hygges om, saa de kan genvinde deres Helbred; der er Børnene, som trænger til Klæder og Sko og nærende Føde, selv de Gamle paa Relief Home (Fattighjemmet) faar deres lille Skærv hver Maaned, saa de kan anskaffe sig de smaa Behageligheder, som Hjemmets Reglement ikke byder paa. Og der har været Tilfælde, hvor en stakkels syg og døende Landsmand har faaet sit sidste højste Ønske

opfyldt, at faa Lov til at dø i Fødelandet. Foreningen har ogsaa traadt hjælpende til her. Ved Juletid stilles der særligt store Krav til Foreningen — for at skabe Juleglæde i de betrængte Hjem.

Der foreligger ikke noget nøjagtigt Regnskab over, hvor stort et Beløb Foreningen har ydet i velgørende Øjemed i de forløbne 54 Aar. Saa vidt man kan dømme, er det omkring 90,000 Dollars, foruden hvad Damerne, der har staaet i Ledelsen af Foreningen, privat har ydet. Ogsaa dette vil andrage en stor Sum.

Men i Forbindelse med det Kærlighedsarbejde, som *Danske Damer*s *Hjælpeforening* har udøvet og som er dens eneste og store Opgave, har Foreningen desuden indirekte haft en mægtig Indflydelse i vor Koloni; thi ved det gode og trofaste Samarbejde indhøstede vore danske Damer Erfaringer, som satte dem i Stand til, at gribe ind i Koloniens Affærer og paa saa mange andre Omraader bære deres Part af Arbejdet. Her skal nævnes Arbejdet i "Røde Kors" og "De Gamles Venner", Alderdomshjemmet "Aldersly", Damerne's Medvirken i Udstillingsaaret 1915, Kirkearbejdet, og Arbejdet indenfor andre danske Foreninger.

Det skal ogsaa nævnes, at Aarets største og fineste Sammenkomst — Efteraarsfestligheden i September Maaned — arrangeres af *Danske Damer*s *Hjælpeforening*.

Foreningen har i Aarens Løb haft følgende Præsidenter, nogle var i Embede to eller tre Aar:

Den første var Kaptajn B. H. Madison og fra Tid til anden har følgende Herrer været Præsidenter: Kaptajn N. Iversen, Hans Ravn og James Madison. Fru N. M. Lund blev Præsident efter Kaptajn B. H. Madison. Derefter har nedennævnte Damer haft Embede som Præsident: Fruerne: C. M. Sørensen, Jacob Petersen, William Nielsen, C. von Rosen, Thomas Mikkelsen, H. Andersen, G. Sillesen, John Karstensen, M. Holm, Niels Larsen, James A. Sørensen, N. Klitgaard, Theo. Christiansen, H. L. Hansen, James Andersen, M. I. Asmussen, V. C. Dahl, Sophie Christiansen, Chr. Jensen, Chr. Christensen, Albert Nielsen, Sigvard Kallerup, Jack Hansen, M. P. Madsen, M. L. Cramer, Mogens Andreasen, Thomas N. Tved, Walter Hansen, Christopher Merchant, Andrew Christensen.

DANISH RELIEF SOCIETY OF EAST BAY CITIES
(*Dansk Hjælpeforening i Byerne ved Bugtens Østside*)

Danske Damer i Oakland-Alameda-Berkeley udøver ligesom de danske Damer i San Francisco et omfattende Arbejde i Velgørenheds Tjeneste.

Helt tilbage i Begyndelsen af 90-erne var der en "Danske Damer

Hjælpeforening" i Oakland. "Bien" skriver herom i Udgaven af 21. September 1893: "De Danske Damers Hjælpeforening" i Oakland opgav sin Virksomhed for omtrent et Aar siden — ikke af Mangel paa Penge, men paa Grund af, at der ingen rigtig Sammenhold fandtes blandt Medlemmerne (og der var den Gang heller ikke nogen særlig Trang). Da Foreningen havde over et halvt hundrede Dollars paa Haanden, afholdtes der et Møde i Mandags (18. Sept. 1893) i Dania Hall, hvor man blev enige om, at give nogle af Pengene til en trængende Familie i Oakland, og Resten til 'Danske Damers Hjælpeforening' i San Francisco."

Der var, som sagt, den Gang ikke nogen særlig Trang til en Hjælpeforening i Oakland; men som den danske Koloni voksede i Antal, kom ogsaa Kravene om Understøttelse til ubemidlede Landsmænd.

I Maj Maaned 1919 samledes derfor et Antal danske Damer i Fru H. H. Kromans Hjem. Der var tretten Damer til Stede: Fru D. Andker, Frk. M. Andresen, Fru A. Andresen, Fru J. Andersen, Fru A. Fredericksen, Fru C. G. Helstrøm, Fru H. C. Hermansen, Frk. Wanda Hermansen, Fru Alf. Th. Jørgensen, Fru Thos. Jensen, Fru H. H. Kroman, Fru L. Kjer og Frk. Sonne Petersen. Ved dette Møde blev det besluttet, at sende Bud til Landsfolk om det ønskelige i at faa en Hjælpeforening, og sammenkaldte til et Møde i "Danish Hall" for den 4. Juni 1919.

Dette Møde var særdeles vel besøgt og de tilstedeværende Herrer som Damer anbefalede alle, at stifte en Hjælpeforening, som man mente, der var Trang til og som alle lovede at støtte paa bedste Maade. Der blev indtegnet 91 Medlemmer og følgende Bestyrelse blev valgt: Præsident, Fru D. Andker; 1ste Vicepræsident, Fru H. C. Hermansen; 2den Vicepræsident, Fru H. H. Kroman; 3die Vicepræsident, Fru Aug. Andresen; 4de Vicepræsident, Fru Thomas Jensen; 5te Vicepræsident, Fru Walter Sørensen; Sekretærer, Fru Leonard Kjer og Fru Ingeborg Andersen; Finans-Sekretær, Fru C. G. Helstrøm; Kasserer, Fru Alf. Th. Jørgensen.

De danske Foreninger, "Odin" af Dania; Loge Nr. 39 af Dansk Brodersamfund; Afd. "Dagmar" af Kvindeforeningen Dannebrog; Loge Nr. 17 af Dansk Søstersamfund og "Champion Whist Club" sendte Budskab om Støtte og i hvert Brev var der en Gave paa 10 Dollars. Tillige modtoges en Sum af 71 Dollars og 75 Cents — et Overskud fra en Sammenkomst nogle danske Damer havde arrangeret nogen Tid forinden. "Danske Damers Hjælpeforening" i San Francisco sendte en Gave paa 100 Dollars, ligesom nogle af den nye Forenings Medlemmer skænkede Pengegaver. Desuden lovede "Odin" og D. B. S. Logen, at betale Huslejen. Det blev

besluttet, at kalde Foreningen *Danish Relief Society of East Bay Cities*. (Dansk Hjælpeforening i Byerne paa Østsiden af Bugten).

Den store Velvilje Foreningen mødte helt fra Begyndelsen, varslede godt for Fremtiden og allerede efter et Aars Forløb var Medlemsantallet — ifølge en Rapport sendt til "Bien" dateret 1. Juli 1920 — vokset til 146, og Foreningen havde haft den betydelige Indtægt af næsten 1000 Dollars. Specificeret var Indtægterne som følger: Kontingent 390.75 Doll.; Gaver 167.30 Doll.; fra "Danske Damers Hjælpeforening i S. F. 100 Doll.; fra et Teaterselskab 59.75 Doll.; et Bal 118.90 Doll.; Whist-Selskaber 118.30 Doll.; tilbagebetalt Laan 5 Doll.; Kaffe 1.15 Doll. Tilsammen 947.15 Doll.

I Aarets Løb havde Foreningen skænket 263 Dollars og 20 Cents til trængende Landsmænd og en dansk Familie, Hansen, havde faaet Hjælp for Billet til Danmark.

Hjælpeforeningen i East Bay Cities har (1936) over 200 Medlemmer Der er i Aarenes Løb bleven udbetalt over 15,000 Dollars til nødstedte Danske.

Følgende har været Præsidenter: Fruerne: Ella Andker Petersen, 1919—1921; H. C. Hermansen, 1921—1922 (døde medens hun var Præsident), A. Andresen, P. Jørgensen, L. Petersen, C. G. Helstrøm, Andker Petersen, C. G. Tune, Chris Petersen, Joel Hansen, M. Hollested, H. H. Valentine, M. Knudsen, E. Hagstrøm, C. Johansen, Nick Andersen, Lars Jørgensen. Fru L (Minnie) Kjer har været Sekretær helt fra Begyndelsen og Fru Alf. Th. Jørgensen har været Kasserer siden Indstiftelsen.

DANIA OG DANNEBROG

DEN DANSKE FORENING DANIA

Begyndelsen til denne "Dania-Historie" var allerede affattet ved Juletid i 1892.

Det var i de bevægede Dage, da Dania skred ind i sin store Glansperiode. Der var i 1891 og 1892—under Overpræsidenterne James Madison og John Lytgens — bleven oprettet fire nye Afdelinger, Fresno, Salinas, Livermore og Watsonville, og en femte, Hayward, var i Opmarch. Desuden var der Planer om Forsøg andre Steder. Nationalfølelsen var vaagnet. I Tale og Skrift slog man til Lyd for Sammenhold og Foreningsvirke. Nykommere sluttede sig til de Ældre og gav Styrke til det, der saa længe kun havde været en smuk Tanke, at samle de Danske, vest for Klippebjergene, i eet Broderbaand.

Det var paa dette Tidspunkt, at "Danias Historie", kortfattet som den

nødvendigvis var, blev skrevet og trykt i "Bien". Denne lille Beretning om Danias Opkomst og de første Aars Virken blev skrevet i Samarbejde med Danias første Overpræsident, O. F. Westphal. I Begyndelsen af 90-Aarene boede Nedskriveren af dette i Alameda og besøgte ofte Westphal, der havde Juvelbutik paa Park Street.

Bygningen, i hvilken "Dania" blev stiftet i December 1879. Huset var paa Hjørnet af 7. og Franklin Streets, Oakland. Mødet blev afholdt i et lille Værelse, bagved Frosthols Cafe.

"Bien"s Dania-Nummer vakte almindelig Opmærksomhed og blev et stort Plus til Bladets Eksistens, og da det blev efterfulgt af personligt Arbejde fra Udgiverens Side, blev Bladet snart en Faktor ogsaa i Danias Udvikling.

Ved en Generalforsamling i 1892 blev en Komite udnævnt for at udarbejde en "Dania-Historie". I denne kortfattede Beretning nævner man mærkeligt nok ikke alle Fakta angaaende Danias Tilbliven. Det skal her bemærkes, at denne lille "Dania-Historie" først fremkom i Aarsrapporten i 1896.

Flere Aar senere blev der udnævnt en Komite, der ligeledes fik det Hverv, at skrive en "Dania-Historie". I Oversekretær Carl Plows "Dania-Historie", udgivet 1933, bliver denne Komite — udnævnt af Danias Over-

bestyrelse — ikke omtalt, ej heller hentydes der til det afskrækkende Resultat af Rundskrivelsen, der skulde bestemme, om "Danias-Historie" skulde trykkes eller ikke. Da Komiteens Arbejde har meget at gøre med nærværende "Dania-Historie", skal her nævnes de nærmere Omstændigheder.

Ved Konventionen i 1921 foreslog Martin L. Cramer, at en Komite blev udnævnt for at udarbejde "en historisk Afhandling om Danias Virksomhed fra dens første Begyndelse og op til Jordskælvet i San Francisco i 1906". Komiteen kom til at bestaa af Thomas Mikkelsen, Peter Sørensens og Fred. Petersen.

Aaret efter fremkom Fred. Petersen med Ønsket om, at Sophus Hartwick blev Medlem af Komiteen og disse to alene arbejdede saa videre og fik indsamlet meget interessant Materiale.

Ved Konventionen i 1923 indsendte Petersen og Hartwick en fuldstændig Rapport over deres Arbejde — *Danias Historie*, der tænktes udarbejdet i syv Afsnit og formentlig vilde blive paa mindst 240 store Sider, illustreret med Billeder af Overpræsidenterne og andre Embedsmænd, "Dania-Halls" etc. (Clicheerne kunde erholdes frit til Laan af "Blen"). Komiteen paatænkte at føre Historien helt op til Nutiden og det var Mening, for en mindre Betaling, at engagere Georg Ankersen eller en anden til at renskrive og sammensætte det indsamlede Stof.

For at faa Klarhed over, hvorvidt Dania turde paatage sig Udgifterne ved at faa en "Dania-Historie" trykt og udgivet, foreslog A. W. Andersen (Petaluma), at Oversekretæren skulde tilsende Afdelingerne en Rundskrivelse og henlede Opmærksomheden paa Historie-Komiteens Rapport og lade forespørge hvor mange Eksemplarer, hver af Afdelingerne ønskede.

Ved Konventionen Aaret efter — 1924 — rapporterede Oversekretæren, at der ikke var indkommet Bestillinger fra *en eneste Afdeling*.

Begrundet paa denne lidet opmuntrende Rapport fra Oversekretæren opgav Fred. Petersen og Hartwick videre Efterforskning og det indsamlede Materiale blev overladt i Hartwicks Værg og gemt for den historiske Beretning om "Danske i California", som Hartwick i flere Aar havde syslet med, og som ganske naturligt vilde bringe en "Dania-Historie".

Men her kommer saa en Beretning om Dania, hvoraf en Del, som nævnt, er skrevet allerede i 90-Aarene og en Part er udarbejdet fra de Oplysninger Fred. Petersen og Sophus Hartwick indhentede.

Læserne vil finde meget af Interesse og særligt for de første tyve Aars vedkommende, er der adskillige autentiske Oplysninger, der aldrig har

været sat paa Tryk før. I Beretningerne fra de senere Aar og om Danias Formaal og indre Anliggender er der skaaret betydeligt ned paa Indholdet, saaledes som det først var udarbejdet.

Carl Plows "Dania-Historie" bringer meget interessant om Danias indre Forhold, og paa dette Omraade maa Carl Plow betragtes som en Autoritet, da han jo i mange Aar var en dygtig og paapassende Oversekretær; men i hans historiske Betragtninger er der meget Plow "gætter" sig til. Naar en Skribent indlader sig paa saadant, vil han let tage Fejl og lade sig influere af et personligt Særsyn, der ikke har nogen Hjemmelsret. Historie er simpelthen Fakta, der skal omtales og ikklædes Ord, der er let forstaaelige og kan give Læseren et virkeligt Begreb om, hvad der er hændt, ubeskaaret af Skribentens personlige Kritik, i hvilken Retning denne end gaar.

DANIAS HISTORIE

Det var i Oakland (Egenes By), at det lille Agern blev plantet, som i Tidens Løb skulde vokse op til en mægtig Eg og sprede sine Grene viden om. Dania var det lille Agern. Det var i Oakland, at vor store, hædervundne danske Forening *Dania af California og Nevada* først saa Dagens Lys.

Det var ved mindre Sammenkomster i private Hjem i Alameda og Oakland, at Tanken om Oprettelsen af en Klub eller Forening først kom frem. Ved en Festlighed i Hans Nielsens Hjem i Alameda blev de første Skridt tagne. Man besluttede at afholde et Møde den 11. December 1879 og Mødestedet var i en dansk Restaurant (Frostholms), Hjørnet af 7. og Franklin Streets, Oakland. Følgende mødte frem: Jens Nielsen, Hans Frederiksen, Charles Hansen, Peter Madsen, Chris Frostholm, John Hoeck, Niels P. Nielsen, Peter Lassen, H. P. Sørensen, Ole Johnsen og Peter Nielsen. Det blev besluttet, at kalde Klubben *Dansk Alameda-Oakland Social Club*.

Det andet Møde fandt Sted den 17. December 1879 og her blev det vedtaget, at afholde et Julebal i Park Opera House i Alameda den 27. December. Ballet fik god Tilslutning og Komiteen rapporterede med stor Glæde et Overskud af 40 Dollars.

Den vellykkede Fest gav Aarsag til, at der ved Klubbens næste Møde, den 3. Januar 1880, blev optaget adskillige nye Medlemmer og ved samme Møde blev der gjort Skridt til at omdanne Klubben til en Sygeforening. Klubben *Dansk Alameda-Oakland Social Club* blev omdøbt til *Den danske Forening Dania af Oakland og Alameda* og der blev udnævnt en Komite

for at udarbejde Love. Denne Komite bestod af O. F. Westphal, Geo. Lydiksen, Jens Nielsen, Julius Helmer, R. Farnum og Ole Johnsen. De nye Medlemmer var følgende: O. F. Westphal, Geo. Lydiksen, B. Dallerup, R. Farnum, Oluf Hermansen, Fred. Tyllesen, Julius Helmer, Andrew Nyborg, C. E. T. Christiansen, Peter Labo (Leban), Thomas Mikkelsen og Henry Jost. Bestyrelsen blev valgt som følger: Præsident, Jens Nielsen; Protokolførende Sekretær, H. P. Sørensen; Finans Sekretær, R. Farnum, og Chris Frostholt, Kasserer.

Ved Navneforandringen fik Oakland som man vil se Forrangen, idet denne By bliver nævnt før Alameda. For en Tid afholdtes Møderne skiftevis i Oakland og hos Hans Nielsen i Alameda, saa blev der lejet Lokale i den tyske Foreningsbygning "Germania Hall" i Oakland, hvor man holdt til Huse i et Par Aar, indtil Foreningen lejede hele øverste Etage i Ejendommen, sydvestlige Hjørne af Broadway og 8. Gade. Foruden Mødesal var der Klublokale med alt hvad dertil hører. L. C. Duus, senere i Fresno, var i nogle Aar Vært.

Ved Mødet den 3. Juli 1880 blev den førnævnte Bestyrelse genvalgt.

Den 1. Januar 1881 var der atter Møde og Valget af ny Bestyrelse gav følgende Resultat: Præsident, O. F. Westphal; Vicepræsident, C. E. F. Christiansen; Sekretær, A. Madsen; Finans Sekretær, Jens Nielsen; Kasserer, Thomas Mikkelsen.

Seks Maaneder efter, i Juli 1881, blev følgende Bestyrelse valgt: Præsident, O. F. Westphal; Vicepræsident, P. Madsen; Sekretær, Chas. Hansen; Finans Sekretær, John Hoeck; Kasserer, Peter Hansen.

I de nu forløbne halvandet Aar, siden Foreningen blev stiftet, var der bleven optaget en Del nye Medlemmer og blandt disse var der nogle, der var flyttet til eller boede i San Francisco. Det var disse San Francisco Danske, der skulle blive en direkte Aarsag til, at den unge Forening kort efter udvidede sin Virksomhed og derved gav Stødet til, at Dania skulde sprede sig ud over hele Staten og i Nevada.

San Francisco Danskerne var ikke rigtig tilfreds med at skulle rejse til Oakland, hver Gang der var Møde, og saa gjorde de Krav paa, at en Del af Møderne skulde afholdes i San Francisco. Oakland-Danskerne var imod dette.

Spørgsmaalet blev drøftet ved enhver Lejlighed. Medlemmerne var glade for deres Forening og der var ikke den fjerneste Tanke om noget Brud. Tvertimod, der var et alment Ønske om, at den unge Forening maatte vokse sig frem til Glæde og Gavn for den danske Befolkning.

Tanken om en Udvidelse af Foreningen fik gennem de mange Samta-

ler og Forhandlinger nu fast Form og da San Francisco Danskerne havde godt Haab om, at faa adskillige Landsmænd til at slutte sig til en eventuel Loge eller Afdeling i San Francisco, blev der taget foreløbig Bestemmelse om, at Oakland-Alameda Danskerne og Danskerne i San Francisco skulde udskilles i to Afdelinger.

Der blev udnævnt en Komite, bestaaende af O. F. Westphal, Oluf Hermansen, Chas. Hansen, Jens Nielsen og W. S. Kreutzmann og denne Komite fremlagde saa et Forslag for Love og Bestemmelser for den nye Ordning af Foreningens Affærer, ligesom Komiteen anbefalede, at om-døbe Foreningen til

“Den danske Forening Dania af California”

Komiteens Forslag blev vel modtaget, og der blev desuden taget Bestemmelse om at vælge en Overbestyrelse og at søge paa, at faa Afdelinger andre Steder i California — “hvor der var et tilstrækkeligt Antal Danske”, saaledes stod der i Rapporten. Overbestyrelsen skulde bestaa af Delegater fra Afdelingerne, der saa skulde udnævne Præsident, Sekretær o. s. v. Den maanedlige Kontingent blev sat til 50 Cents og Pengene skulde indsendes til Overbestyrelsen, der udbetalte Sygehjælp—altsaa fælles Sygekasse. Sygehjælpen var 5 Dollars pr. Uge for et be-grænset Tidsrum.

Paa Grundlag af disse Beslutninger blev saa *Dania af California* indstiftet ved et Møde den 21. Januar 1882, to Aar efter at den lille Klub “Alameda-Oakland Social Club” saa Dagens Lys. Foreningen blev udskillet i to Afdelinger: Afdeling Nr. 1, Oakland-Alameda, og Afdeling Nr. 2, San Francisco.

Afdeling Nr. 1 valgte følgende Bestyrelse: Præsident, B. Dallerup; Vicepræsident, H. Fredericksen; Sekretær, C. Jensen; Finans Sekretær, P. Larsen; Kasserer, P. Hansen. I Afdeling Nr. 2 blev Jens Nielsen, Præsident; Fred. Møller, W. S. Kreutzmann og R. Robertsen var ligeledes i Bestyrelsen.

Den første Overbestyrelse blev som følger: Præsident, O. F. Westphal; (Alameda); Vicepræsident, Thos. Mikkelsen, (Oakland, senere S. F.); Finans Sekretær, H. E. S. Christiansen (Oakland, senere S. F.); Korresp.-Sekretær, W. S. Kreutzmann (S. F.); Kasserer, Chris Frostholt (Oakland). Overbestyrelsesmøderne skulde afholdes i Oakland; men denne Bestemmelse blev dog snart ophævet. Nogen fastsat Mødetid var der heller ikke og Foreningssagerne blev drøftet ved saakaldte Generalforsamlinger.

Ved Mødet i Afdeling Nr. 1, den 28. September 1882, blev der oplæst en Skrivelse fra Racine, Wisconsin (De sammensluttede danske Foreninger), hvori der fremkom Forslag om en Sammenknytning. Forslaget gik ud paa, at Danske, der var Medlemmer af "De Sammensluttede" og nu var bosat i Oakland, skulde, om de ønskede det, være at betragte som Medlemmer af "Odin" Nr. 1, og at denne Afdelings Medlemmer i lige Maade havde Krav paa, at blive betragtet som Medlemmer af "De Sammensluttede", hvis nogen af dem skulde flytte til Racine eller andre Steder, hvor der var Loger eller Afdelinger. Dette var jo et direkte Forsøg paa, at inddrage *Dania af California* under "De Sammensluttede Danske Foreninger af Amerika". Afdeling Nr. 1 af Californias Dania tog ikke nogen Bestemmelse ved det førnævnte Møde. Men nogen Tid derefter, blev der af Medlemmerne af "De Sammensluttede" dannet en Afdeling, der fik Navnet "Dannebrog".

Denne nye Afdeling af "De Sammensluttede" eksisterede dog ikke ret længe; thi ved Afdeling Nr. 1 ("Odin's) Møde den 27. Marts 1883 blev det efter Forslag af Fred. Petersen vedtaget: "at inddrage Foreningen Dannebrog's Medlemmer i Foreningen Dania (af California) samt overføre dens Møbler, Bøger og Kassebeholdning \$18.80."

En Afdeling af "De Sammensluttede" blev nogle Aar senere oprettet i San Francisco. Nærmere Beretning herom i det efterfølgende.

Danias fælles Finanskasse viste sig snart ikke at være tilfredsstillende og ved en ekstra Generalforsamling i Afdeling Nr. 1 den 16. November 1882 vedtoges det, at instruere Afdelingens Delegater til den kommende Generalforsamling af Overbestyrelsen, at arbejde for en Deling af Hovedkassen imellem Nr. 1 og Nr. 2, saa at hver af Afdelingerne fik sine egne Midler at raade over. Afdeling Nr. 1 fik ved dette Møde Meddelelse fra Oversekretær Kreutzmann, at Afdelingen var berettiget til fire Delegater.

Den 14. Januar 1883 sendte Overpræsident Westphal Meddelelse om den tilstundende Generalforsamling til de to Afdelinger. Brevets Ordlyd var saaledes:

"Alameda, den 14. Januar 1883

Til Nr. — af Den danske Forening Dania af California.

Repræsentanter til Overbestyrelsen underrettes herved om, at give Møde den 7. Februar 1883, Aften 7½, i Afdeling Nr. 1's Lokale i Oakland. Repræsentanter bedes at møde fuldstændig instrueret om Afdelingens Ønsker angaaende Lovforandring i Foreningens Love.

Oscar F. Westphal, Præsident for Overbestyrelsen for Dania"

I Brevet til Afdeling Nr. 1 stod der endvidere:

P.S. — Jeg endvidere henvender mig til den ærede Afdeling Nr. 1 med Forlov til Afbenyttelse af Afdelingens Lokale den 7. Februar 1883. Behag at give Besked desangaaende. —O. F. Westphal

Den 7. Februar 1883 blev saa Overbestyrelsesmødet (Generalforsamlingen) afholdt. Det vigtigste Spørgsmaal: at dele Pengene i Hovedkassen, saaledes at hver Afdeling vilde faa sin Andel, blev indgaaende drøftet; men et Forslag i den Retning blev forkastet.

Oaklænderne opgav dog ikke Ævret; thi knap en Maaned efter — den 1. Marts 1883 — anmodede Afdeling Nr. 1 Overbestyrelsen om at genoptage Spørgsmaalet angaaende Delingen af Foreningens fælles Sygekasse.

I Protokollen staar der herom:

“Ved denne Ekstra Generalforsamling af Overbestyrelsen blev det vedtaget, at dele Foreningens fælles Kasse imellem de to Afdelinger paa den Maade, at hvert Medlem fik dets pro Rata og at Kassereren udbetaler til hver Afdeling saadan en Sum som Afdelingen efter Medlems-Antal er berettiget til.

Det var ikke nogen stor Formue, der skulde deles, thi hele Kapitalen var med Rentepenge og et ekstra Fond af 5 Dollars — kun \$388.70. Deraf fik Afdeling Nr. 1 \$178.50 og Afdeling Nr. 2 modtog \$210.20. At Nr. 2 fik en lidt større Sum, var begrundet paa, at der paa det Tidspunkt var nogle faa flere Medlemmer i San Francisco, nemlig 22, medens Afdeling Nr. 1 i Oakland havde 18 Medlemmer.

Da nu den fælles Sygekasse var ude af Verden og de to Afdelinger for Alvor kunne virke indenfor deres eget Felt, blev der taget fat paa at udarbejde en Grundlov efter de Planer, der var frmsat af den udnævnte Lovkomite.

Ved Generalforsamlingen i Februar 1884, afholdt i Oakland, blev saa den første egentlige Grundlov for Dania udarbejdet og vedtaget, med Henblik paa at oprette Afdelinger andre Steder. Allerede to Maaneder efter blev en Afdeling stiftet i San Luis Obispo af E. W. Thomsen, efter Fuldmagt fra Overbestyrelsen.

Af Grundloven skal nævnes følgende:

Artikel 1—Begravelsesfondet.

Paragraf 1. Begravelsesfondet skal opbevares af Overbestyrelsen.

Paragraf 2. Ved et Medlems Død udbetales straks af Begravelsesfondet en Sum af 75 Dollars til den Afdødes Efterladte; hvis saadanne ikke findes, udbetales Summen til Vedkommendes Afdeling, hvis Pligt det er at lade den Afdøde begrave.

Paragraf 3. Beholdningen i Begravelsesfondet maa aldrig gaa under 150 Dollars.

Paragraf 4. Ved et Medlems Død har Overbestyrelsen Ret til at opkræve de forskellige Afdelinger en Sum, svarende til 50 Cents for hvert Medlem af Afdelingen.

Paragraf 5. Naar Begravelsesfondet har naaet en Størrelse af 300 Dollars; har Overbestyrelsen ikke Ret til at afkræve Afdelingerne Begravelseshjælp, førend Fondet er naaet ned til 150 Dollars.

Endvidere blev der vedtaget Formularer til Brug ved Indsættelse af ny Bestyrelse. Ligeledes vedtoges, at Sekretærerne skal indsende Navnene paa nye og paa udslettede Medlemmer til Overbestyrelsen. Der blev ligeledes vedtaget Love med Hensyn til Overflytning af Medlemmer fra en Afdeling til en anden.

Overbestyrelsen ved Mødet i 1884 var følgende: Præsident, Fred. Petersen; Vicepræsident, Fred. Møller; Protokolførende Sekretær, H. C. Hansen, Korrespond. Sekretær, F. Møller; Kasserer, P. Hansen.

Ved Mødet i 1885 var Overbestyrelsen følgende: Præsident, Fred. Petersen; Vicepræsident, Fred. Møller; Protokolførende Sekretær, H. C. Hansen; Korrespond. Sekretær, Geo. Lydiksen; Kasserer, P. Hansen. Afdeling Nr. 1's Delegater var følgende: M. Jørgensen, E. Mikkelsen, O. F. Westphal, Geo. Lydiksen og P. Larsen. Det blev ved dette Møde rapporteret, at Afdeling Nr 3 i San Luis Obispo var ophørt at eksistere, begrundet paa Mangel af Tilslutning.

Ved Overbestyrelsesmødet den 6. Februar 1886 i Dania Hall i Oakland blev Fred. Petersen genvalgt som Overpræsident og Thorvald Orlob blev Oversekretær. Repræsentanter fra Nr. 1: Fred. Petersen, P. Larsen, Th. Orlob, N. Hansen og L. C. Duus.

Ved dette Møde blev der vedtaget Formularer til Brug ved Optagelse af nye Medlemmer og ligeledes Formularer til Benyttelse ved Begravelse af afdøde Medlemmer

Ved Overbestyrelsesmødet i 1887 blev Thorvald Orlob Præsident; N. J. Nelson, Vicepræsident; Peter Sørensen, Protokolførende Sekretær; M. Hansen, Korrespond. Sekretær. Delegater fra Afd. Nr. 1: Th. Orlob, Fred. Petersen, P. Sørensen, M. Andresen, J. H. Hoeck, N. N. Johansen og M. Mikkelsen.

Ved Mødet i 1888 blev Thorvald Orlob genvalgt, H. P. Kofod blev protokolførende Sekretær og James Madison korrespond. Sekretær. Delegater fra Nr. 1: Thorvald Orlob, M. Thomsen, A. Simonsen, A. F. Andersen, Fred Tyllesen, M. Nielsen og N. N. Johansen. (Det har desværre ikke

været muligt at faa Navnene paa Nr. 2's Delegater fra de første faa Aar). Af nye Love vedtoges: Art. 1, Paragraf 4: "Enhver Afdeling skal

O. F. Westphal

Thomas Mikkelsen

John H. Lytgens

Fred Petersen

være berettiget til følgende Repræsentation til Overbestyrelsen, der skal vælges ved den aarlige Generalforsamling og maa have været Medlem i

mindst 6 Maaneder nemlig: 1 Repræsentant for hvert 50 eller Del af 50 Medlemmer Afdelingen bestaar af den 1. December før Generalforsamlingen”.

En Afdeling blev oprettet i Los Angeles ved Jens Nielsen, Medlem af Nr. 2 og Medstifter af Dania. Han blev den nye Afdelings Præsident. Denne Afdeling eksisterede i henved to Aar og Medlemmerne delte ved Opløsningen Afdelingens Pengemidler imellem sig. Overbestyrelsen havde gjort Krav paa Afdelingens Ejendele; men uden Resultat. Den største Part af Summen, omkring et Par hundrede Dollars, var bleven testamenteret Afdelingen af et afdød Medlem og ved Opløsningen mente Medlemmerne, at den Afdøde ved sin testamentariske Bestemmelse kun havde tænkt paa Medlemmerne i Afdelingen. Det eneste Overbestyrelsen mente at kunne gøre, var at nægte vedkommende Medlemmer Optagelse i andre Afdelinger. Paakommende Ansøgninger blev derfor prompte tilbagesendt.

Nævnte Jens Nielsen søgte senere, at blive Medlem af Afdeling Nr. 2, da dette ikke lykkedes organiserede han sammen med andre en Loge af “De sammensluttede danske Foreninger”. San Francisco Logen, kaldet “Dannebrog”, fik et ganske stort Medlemsantal og var i nogle Aar en Konkurrent til Dania. Nogle af Medlemmerne havde tilhørt Dania i Østen, og blandt vore California-Danske, selv nogle faa indenfor Dania, var der den Mening, at Samvirket mellem Danske burde indbefatte alle Danske i de Forenede Stater. Kravene blev stillet saa stærkt frem, at Danias Overbestyrelse udnævnte en Komite, som skulde forhandle med “Dannebrog”s Repræsentanter, der havde Fuldmagt til at handle paa “De Sammensluttede”s Vegne. Forhandlingerne fandt Sted ved et Møde i Larsens Hall (Tivoli). Danias Repræsentanter var John H. Lytgens, Axel Teisen og Thomas Mikkelsen og Repræsentanterne fra “De Sammensluttede” var Jens Nielsen, B. Truelsen, F. Iversen og N. Nønnen.

Fra “De Sammensluttede” blev det fremholdt, at denne Forening havde to Loger vest for Klippebjergene — San Francisco og Tacoma — og talte ialt henved en Snes Loger. Begge Foreningers Navne var det samme “Dania” og en Sammenslutning vilde styrke begge Foreninger og Danskheden som Helhed.

Fra “Dania af California”s Side blev det fremholdt, at Tanken om “et enigt Danmark i Amerika” ikke blev opnaaet ved en Sammenslutning, da der jo ogsaa var “Dansk Brodersamfund” og andre Foreninger. Bedst var det, om “Dannebrog” sluttede sig ind under “Dania af California” og derved, som der stod i Bladreferatet i “Bien” “virke hen til at danne en eneste mægtig Forening paa denne Side Klippebjergene, saa kunde man

altid i en nær Fremtid tænke paa at slutte sig sammen til et eneste stort dansk-amerikansk Samfund."

Forhandlingerne gav intet Resultat, og i de efterfølgende Aar voksede "Dania af California" saa stærkt, at Tanken om en Sammenslutning helt faldt bort. Nogle af "Dannebrog's" Medlemmer blev efterhaanden optaget i Danias Afdelinger og i 1897 blev den sidste Rest af "Dannebrog's" Medlemmer optaget i "Helga", Afdeling Nr. 3.

Denne Bevægelse om en Sammenslutning af de to Foreninger er et betydningsfuldt Led i Danias Historie. Og hvis der kan være Tale om en "Guldalder" i Danias Historie, saa maa denne tillægges den Periode, da Pionererne grundfæstede "Dania af California" og gjorde den til en virkelig selvstændig Forening.

I Slutningen af Aaret, den 1. December 1888, blev endnu en Afdeling optaget i Dania, nemlig Afdeling Nr. 4 i Sacramento. Det er den første levedygtige Afdeling, fraset de oprindelige Afdelinger Nr. 1 og Nr. 2.

Den første varige Afdeling, udenfor Oakland og San Francisco, stiftes

Afdeling Nr. 4 i Sacramento begyndte ikke som en egentlig Afdeling af Dania, men her, som saa mange andre Steder, var det selskabelige Samvær Grundlaget for Sammenslutningen.

Der var fire danske Mænd i Sacramento, der ret ofte kom sammen og fandt Adspredelse og Glæde i hinandens Selskab. I April Maaned 1888 var de atter sammen og Samtalen kom da hen paa, at faa knyttet Forbindelse med andre Danske for derved at kunne arrangere fælles Udflugter og Sammenkomster. Disse fire Mænd var W. Madsen, H. Engelbrecht, R. P. Jensen og R. P. N. Dreyer. Man søgte at finde saa mange Landsmænd som muligt, lejede et lille Lokale i Frimurerbygningen og da Mødet fandt Sted, var der nogle og tyve Landsmænd i Forsamlingen. Senere blev der afholdt Møder i Kælderen under Kelly's Saloon paa I Street, mellem 6. og 7. Streets.

Tanken om en Sammenslutning vandt Bifald og *Danish Social Society of Sacramento* begyndte sin Tilværelse og det blev besluttet, at afholde Møde to Gange om Maaned. Som Bestyrelse valgtes de fire Indbydere til Mødet: R. P. N. Dreyer, Formand; R. P. Jensen, Næstformand; W. Madsen, Sekretær, og Engelbrecht, Kasserer. Den første Medlemsliste viser Navnene: R. P. Jensen, R. P. N. Dreyer, W. Madsen, H. Engelbrecht, Carl Simonsen, K. Jacobsen, N. Jensen, J. C. Jansen, C. Olsen, J. Olsen, M. Olsen, J. Lund, J. Hansen, A. Hansen, A. Andersen, H. Hansen, P. Petersen, A. Hide, A. Jensen, A. Madsen og A. Henriksen.

Der var i Sommerens Løb flere fornøjelige Møder, Udflugter o. s. v. og Danskerne i Sacramento var glade for deres lille Klub. Saa hørte Danias Overbestyrelse om Klubben og daværende Oversekretær James Madison skrev Brev til Klubben, gav Oplysninger om Dania og fremkom med Forslag om, at Sacramentos danske selskabelige Klub sluttede sig til Dania. Forslaget slog godt an og efter et organiserende Møde i Slutningen af Oktober, blev Afdeling Nr. 4 — "Hejmdal" — optaget i Dania den 1. December 1888. Ikke mindre end 16 danske Mænd fra Oakland og San Francisco mødte frem ved Indstiftelsen. Man kan heraf se, at der var stor Interesse for Dania. Der skulde dog hengaa to Aar, førend den næste nye Afdeling blev stiftet.

"Danish Hall" i Oakland.

I 1889 blev følgende Overbestyrelse valgt: Præsident, James Madison; Vicepræsident, M. V. Madsen; Sekretær, Th. Orlob; Kasserer, F. Møller; Revisorer, C. Eriksen og Fred. Petersen. Det blev ved Mødet vedtaget, at udsætte Aldersgrænsen for Optagelse af Medlemmer fra 45 til 50 Aar.

Ved et ekstra Møde den 31. Marts 1889 blev det vedtaget, at sende Afdelingerne følgende Spørgsmaal: "1. Ønsker De et Pasord for Foreningen? 2. Ønsker De Regalier for Foreningens Embedsmænd? De bedes angive Antallet af de afgivne Stemmer, for og imod, da dette er af Vigtighed for Overbestyrelsen". Det blev vedtaget, at Afdelingerne skulde have et Segl.

Ved Generalforsamlingen i 1890 blev James Madison genvalgt som Overpræsident.

I 1891 afholdtes Aarsmødet i den danske Klub "Norden"s Lokale i San Francisco. Overbestyrelsens Embedsmænd var følgende: Præsident, James Madison; Vicepræsident, Peter Sørensen; Sekretær, J. C. Hansen; Kasserer, F. Møller. Repræsentanterne var: Afdeling Nr. 1, A. F. Andersen, Peter Sørensen, J. C. Hansen; Afdeling Nr. 2, James Madison; F. Møller, J. P. Kofod, John Larsen; Afdeling Nr. 4, A. Andersen.

Et Par Uger før Overbestyrelsesmødet, var der den 10. Januar bleven stiftet en Afdeling i Fresno. Der blev indtegnet ikke mindre end 61 Medlemmer og ved de efterfølgende to eller tre Møder voksede Medlemmallet til 95.

Overpræsident James Madison havde været virksom i Agitation for denne Afdeling og han blev støttet af andre Dania-Medlemmer, nogle af disse havde i Aarene forud bosat sig i Fresno Egen.

Det skal dog her nævnes, at der tidligere var gjort Forsøg paa at faa en Afdeling i Fresno, hvor der allerede i Slutningen af 70-erne og i 80-erne var en stor dansk Koloni.

Som tidligere nævnt, blev en Afdeling stiftet i Los Angeles i 1888 ved Jens Nielsen. For at hjælpe til at vedligeholde Interessen blandt Medlemmerne i denne nye Afdeling, anmodede Danias Overbestyrelse daværende Overpræsident Thorvald Orlob om at aflægge et Besøg i Los Angeles.

I Slutningen af Juni Maaned 1888 rejste saa Orlob til Los Angeles, hvor den unge Afdeling fejrede Besøget i stor Stil.

Paa Vejen hjemefter til Oakland stoppede Orlob over i Fresno for at besøge en Ven, John H. Hoeck (en af Danias Stiftere) og for ligeledes ved Hoecks Hjælp muligvis faa en Fresno-Afdeling stiftet. John Hoeck havde skrevet til sin Afdeling, at der var Mulighed for at faa en Afdeling oprettet i Fresno. (Samme John Hoeck oprettede nogle Aar senere en *Skandinavisk Klub* i Honolulu.)

Danskerne i Fresno fejrede just "4de Juli" — vistnok paa Hans Madsens Ranch — og ved denne Fest fik Orlob Lejlighed til at tale til de forsamlede Danske. Der var ikke nogen særlig Stemning for Oprettelsen af en Afdeling og flere sagde som saa: "Ja, det er godt nok med en Forening; men der er ingen Danske her, der behøver Hjælp. Bliver de syge, er de selv istand til at betale Udgifterne." Det lykkedes dog Orlob at faa en Liste paategnet af saadanne, der nok var interesserede i at faa en Afdeling stiftet, og Navnene paa vedkommende var følgende: R. B. Johnsen, Halvor Jacobsen, Henrik Larsen, Hans Madsen, Wilhelm Møller, Martin Madsen, H. Nielsen, Carl Poulsen, J. Rasmussen, John Schmidt og I. Teilman.

Som man kan dømme af ovenstaaende Udtalelser af Orlob, var der her som mange andre Steder, ikke særlig Interesse for en Sygekasse, i al Fald ikke paa dette Tidspunkt. Man holdt paa, at Selskabelighed var det ene fornødne.

Det tog altsaa over to Aar efter Orlobs Besøg, førend en Afdeling i Fresno blev stiftet; men hans Besøg har nok gjort sit til, at "Thor" Nr. 5 blev oprettet. Imidlertid var der ogsaa kommen flere Dania-Medlemmer fra Oakland og San Francisco til Fresno for at bosætte sig der. Disse talte naturligvis Dania's Sag.

Overbestyrelsesmødet i 1892 fandt Sted i "Norden's Lokale den 13. og 14. Februar. Den 13. var en Lørdag og der blev kun et Par Timers Møde, for at man kunne deltage i Dania's og Nordens Maskerade, der fandt Sted om Aftenen. Søndag Morgen fortsattes Mødet, der sluttede hen paa Eftermiddagen. Repræsentanterne var: Afdeling Nr. 1, A. F. Andersen; Fred. Petersen, M. Jørgensen; Nr. 2, F. Møller, C. Eriksen, John H. Lytgens, Thos. Mikkelsen; Nr. 4, Sacramento, L. P. Hansen; Nr. 5, Fresno, Halvor Jacobsen og M. Goth. Det oplystes, at der var et samlet Medlemsantal af 550, den samlede Formue var ca. 12,000 Dollars og der var udbetalt i Sygehjælp i Aarets Løb 2400 Dollars. En pæn Højtidelighed fandt Sted, idet Overvicepræsident Peter Sørensen, Oakland og senere Hayward, paa Repræsentanternes Vegne, overrakte James Madison et smukt Dania-Emblem, som en Paaskønnelse for det udmærkede Arbejde Madison havde udført for Dania i de tre Aar han havde været Overpræsident og for hans varme Interesse for alt, der var dansk.

Ved dette Møde blev det besluttet, at Overpræsidenten herefter skulde udnævne Overpræsident Assistenten for hvert County (Amt), hvor der var oprettet Afdelinger. Deres Pligter er i Overpræsidentens eller Overvicepræsidentens Fraværelse at overtage disses Embedspligter. De udnævnte var: Alameda County, Fred Petersen; Sacramento County, L. P. Hansen; Monterey County, E. P. Iversen. Der blev ingen udnævnt for San Francisco og Fresno, hvor henholdsvis Overpræsidenten og Overvicepræsidenten hørte hjemme. Bestyrelse blev valgt som følger: Overpræsident, John H. Lytgens; Overvicepræsident, Halvor Jacobsen; Oversekretær, Fred. Petersen; Overkasserer, Fred. Møller.

Nogle Uger før Generalforsamlingen i 1892 var der bleven oprettet en Afdeling i Salinas. Det var i Madisons Embedstid og han og J. H. Lytgens havde oparbejdet Afdelingen. Den 23. Januar holdt den nye Afdeling Møde og valgte følgende foreløbige Bestyrelse: Præsident, E. P. Iversen; Vicepræsident, Jacob Jepsen; Sekretær, O. Bendictsen; Kasserer, J. B.

Iversen; Marskal, F. J. Freese; Vicemarskal, Hans Christensen. Selve Optagelsen i Dania fandt Sted den 30. Januar og Overbestyrelsen med mange andre Dania-Medlemmer fra San Francisco og Oakland var til Stede.

Denne Afdeling var den første, der blev stiftet i 1892. Nogle Maaneder senere, den 22. Juli, stiftedes Afdelingen i Livermore og den 9. September oprettedes Afdelingen i Watsonville. Der var ligeledes gjort Forberedelser i Hayward, men John Lytgens mente, at det maaske var bedst at vente med Indstiftelsen til Overbestyrelsesmødet, og da faa et stort Følge med. Destoværre kom Lytgens selv ikke med den Aften Hayward-Afdelingen blev stiftet. Han og Overkasserer C. Eriksen var paa Vejen, men begrundet paa en usædvanlig svær Taage, var Færge-Trafikken standset over Bugten.

I Watsonville havde Danskerne siden 1888 haft en Klub, der bar Navnet "Harmonien". Denne Klub havde været til stor Glæde for de derboende Danske. Der var mange selskabelige Sammenkomster. Dilettantforestillinger o. s. v. Og da Lytgens begyndte at agitere for en Dania-afdeling, var der i Begyndelsen just ikke udelt Begejstring. Lytgens og hans Rejsefælles Entusiasme under Opagitationen og Budskabet om, at der i Nabobyen Salinas for nyligt var bleven indstiftet en udmærket Afdeling, gjorde Udslaget. Der blev ved et forberedende Møde indtegnet 30 Medlemmer og da Overbestyrelsen og 25 Dania-Medlemmer fra Oakland og San Francisco den 17. September rejste til Watsonville, for at indstifte Afdelingen, var der endnu flere paa Listen. Afdelingen begyndte med 56 Medlemmer. Der var ligeledes mange Besøgende fra Salinas.

Afdelingens første Bestyrelse blev som følger: Præsident, Peter Schmidt; Vicepræsident, Chr. Jensen; Protokolførende Sekretær, J. C. Falkenberg; Finans Sekretær, Julius Rømhild; Kasserer, Conrad Jensen; Marskal, Heinrich Lytgens; Revisorer, G. Hoisholt og J. Jensen; Tillidsmænd, J. Christensen, C. Johnsen og P. A. Petersen.

Watsonville-Afdelingen fik en storslaaet Begyndelse og trivedes godt, og da man fandt, at to Foreninger maaske ikke var saa heldigt, blev Klubben "Harmonien" opløst den 25. Februar 1893. Ved en flot Banket fejrede man Begivenheden og da det altid falder haardt at sige Farvel til en god, gammel Ven, fortsattes Festligheden i Johnny Knudsens Saloon, hvor Champagnepropperne knaldede som en sidste Salut til "Harmonien".

For at give et Begreb om, hvorledes man arbejdede for Danias Frem-

gang den Gang, skal her bringes en lille Notits fra Avisen af 8. September 1892:

“Dania Hall” i Hayward.

“Lørdag, den 18. September vil Overbestyrelsen indsætte Bestyrelsen i den nydannede Afdeling af Dania i Watsonville. I den Anledning opfordres Danias Medlemmer til i saa stort Antal som muligt at rejse med Overbestyrelsen derved. De vil sikkert kunne tilbringe nogle fornøjelige Timer mellem vore Landsmænd i denne smukke By. Saafremt mindst 25 Medlemmer vil deltage i Turen, er Prisen for en Billet — Tur og Retur — gældende fra Lørdag Eftermiddag til Søndag Aften 3.75 Doll. og heraf betaler Foreningen Doll. 1.75, saa det bliver en billig Tur.”

Livermore-Afdelingen begyndte med 33 Medlemmer. Den voksede

stærkt i Tidens Løb og har længe haft et Medlemsantal af omkring halvandet hundrede. Den ejer en stor smuk Foreningsbygning "Dania Hall" og er en af Danias mest velhavende Afdelinger. Paa Vejen hjemefter, da Livermore-Afdeling blev stiftet, havde Lytgens og Hartwick tænkt at stoppe over i Hayward for at fuldføre Arbejdet for en Afdeling der; men som andet Sted nævnt, blev denne Tanke opgivet.

Overbestyrelsesmødet for 1893 fandt Sted i Larsens Hall i San Francisco den 4. og 5. Februar. Ved dette Møde frattraadte Lytgens som Overpræsident, da hans Forretningsforhold ikke tillod ham at modtage Genvalg. I hans Sted valgte man saa Overvicepræsidenten Halvor Jacobsen fra Fresno. Jacobsen blev en fortræffelig Efterfølger til den energiske John Lytgens og Dania skred rask fremad i de tre Aar Halvor Jacobsen var i Embede — tre nye Afdelinger for hvert Aar. (Halvor Jacobsen var i Assurance-Forretning i Fresno og blev nu speciel rejsende Agent for Livsassuranceselskabet — The Mutual Life of New York — og fik paa den Maade Lejlighed til at forene Arbejdet for sin Forretning med Arbejdet for Dania). Den øvrige Bestyrelse blev som følger: Vicepræsident, A. J. Simonsen; Sekretær, Axel Teisen; Kasserer, C. Eriksen og for første Gang blev der valgt en Overmarskal — Carl Simonsen (fra Sacramento).

Det var ved dette Møde, det blev besluttet, at enhver af Afdelingerne foruden Nummeret ogsaa skulde antage et Navn efter eget Skøn. Det blev ligeledes vedtaget, at Begravelseshjælpen skulde være 175 Dollars.

Et Par Dage efter Overbestyrelsesmødet blev Afdelingen i Hayward stiftet med 33 Medlemmer. Den første Bestyrelse blev som følger: Præsident, C. Christensen; Vicepræsident, H. P. Jessen; Protokolførende Sekretær, Hans Albertsen; Kasserer, R. Albertsen.

Et stort Selskab, 37 i Tallet, var fulgt med Overpræsidenten og overværede Ceremonierne ved Indstiftelsen. Det var den første af de ni Afdelinger, der blev optaget i Halvor Jacobsens Embedstermin. Den næste Afdeling optaget, var i Petaluma. Man havde der skrevet til de danske Blade om nærmere Underretning om den saa højt opreklamerede danske Forening Dania og som en Følge deraf kom Danskerne i Petaluma i Forbindelse med Danias Overbestyrelse. De to, der særligt havde virket for en Sammenslutning af Danske i Petaluma, var Carl Plow og H. P. Vogensen; men de var først ikke rigtig klar over, om det skulde være en selskabelig Forening lig "Norden" eller maaske "Dania".

Da det kan betragtes som en Part af Danias Historie, skal det atter nævnes, at "Bien" før Overbestyrelsesmødet i Februar 1893 udsendte en

særlig Dania-Udgave. Denne Udgave blev sendt ud omkring overalt, hvor der var Danske i California. Veteran-Redaktøren Peter Freese, der paa dette Tidspunkt udgav et lille Blad "Lanternen", var paa sine Rejser i Petaluma, hvor han var saa venlig at omdele "Bien"s Ekstra-Nummer om Dania.

Dette har sikkert hjulpet til, at skabe Interesse for Dania i Petaluma og Udsendelsen af de mange hundrede Ekstra-Numre har ogsaa haft sin Indflydelse andre Steder.

Et Par Uddrag af "Bien" for 20. April 1893 vil give Oplysning herom. I en Rejsebeskrivelse, skrevet af "Bien"s Udgiver, staar der bl. a.: "Under mit Ophold i Lincoln omtaltes "Bien"s Dania-Udgave og mange Spørgsmaal om den opreklamerede Forening maatte jeg besvare, og Resultatet blev, at jeg fik en Snes Underskrifter med Ansøgning til Overbestyrelsen, om at maatte blive optaget som en Afdeling af Dania".

En Korrespondent fra Ferndale skriver: "Som De ved, er vi Danske her i Ferndale ifærd med at stifte en dansk Forening, for senere at indlemme denne i den saa meget lovpriste Dania. Vi har allerede nogle og tyve Underskrifter, og kan sikkert begynde med 30—40 Medlemmer. — En venlig Hilsen til "Bien", der er den, der først gav os Tanken om Oprettelsen af en Forening."

I samme Nummer staar der i Referatet fra Indstiftelsen af Petaluma-Afdelingen følgende: "Præsidenten kaldte nu paa Sophus Hartwick, som glædede Forsamlingen med den Efterretning, at det var lykkedes ham paa hans Rejser at faa en ny Afdeling saa godt som oprettet og havde begrundet Haab om en anden. Den ene Afdeling var i Lincoln, den anden i Suisun."

Referatet bringer iøvrigt en udførlig Beretning om Indstiftelsen af Petaluma-Afdelingen samt Navnene paa dem, der fulgte med Overpræsident Halvor Jacobsen. Der var Vicepræsident A. J. Simonsen; Sekretær, Axel Teisen, Kasserer, C. Eriksen; Marskal, Carl Simonsen; Delegaterne, O. Benedictsen og H. Albertsen; Eks-Overpræsidenterne John Lytgens og James Madison samt J. Jacobsen, C. M. Beck, J. C. Hansen og Sophus Hartwick.

Ved Overbestyrelsens Ekstra-Møde den 16. og 17. April 1893 blev det vedtaget, at anskaffe Køller for Overpræsidenten og Overvicepræsidenten samt et Skærf for Overmarskallen. Det vedtoges, at optage et Laan paa 100 Dollars fra "Danish Hall Association" (et Selskab i San Francisco, der havde til Formaal at opføre en dansk Foreningsbygning). Fire nye Formularer blev vedtaget: 1. Optagelse af nye Medlemmer. 2. Ind-

sættelse af Bestyrelse. 3. Begravelses-Formularer. 4. Formularer til Brug ved Overbestyrelsens Møder.

I Oversekretærens Meddelelser til "Bien" fra denne Ekstra-Generalforsamling staar der:

"Danias Overbestyrelsesmøde Søndag og Mandag var meget vellykket og en Del gode Forandringer i Lovene vedtoges, nærmest med Hensyn til Optagelsen, som ønskedes mere højtidelig. Ved Mødet blev tre smukke og kostbare Medailler overrakt til d'Hr. Eks-Overpræsidenter O. F. Westphal, Fred, Petersen og J. H. Lytgens. Overpræsidenten overrakte selv d'Hr. Medaillerne og takkede paa Danias Vegne de fortjenstfulde Mænd for deres gode Arbejde for Foreningen. Hr. O. F. Westphal var meget forundret over den Ære, der blev ham til Del, og hvorfor han takkede; men til hvilken, syntes han, han dog ikke havde gjort sig fortjent. Hr. Fred. Petersen takkede, idet han forsikrede, at han altid, som hidtil, vilde arbejde i Danias Interesse. Hr. J. H. Lytgens følte sig glad ved at modtage et saadant Bevis paa Danias Erkendtlighedsfølelse overfor ham og han vilde altid med Stolthed bære det ham givne Smykke. Overpræsidenten meddelte desuden, at han af Hr. Hartwick havde modtaget en Ansøgning fra Danske i Lincoln om at blive optaget som en Afdeling af Dania, samt at flere nye Afdelinger stod for Døren".

Den næste Afdeling, der blev optaget, var i Ferndale. Ligesom i Petaluma var det forberedende Arbejde ved Korrespondancer med Overbestyrelsen allerede udført, og alt var rede for Optagelsen, da Overpræsident Halvor Jacobsen kom derop. Hartwick var rejst en Uges Tid forinden.

Den, der særligt havde arbejdet for at faa Afdelingen s ift:t var N. P. Hansen, der den Gang var Medlem af Afdeling Nr. 2 og nu boede i Ferndale, samt M. P. Meng. N. P. Hansen blev den første Præsident og John Hansen den første Sekretær. Afdelingen blev indstiftet med 47 Medlemmer.

Medens der blev indledet Underhandlinger med Danske i forskellige Egne i California, blev der ogsaa tænkt paa, at "Dania af California" havde som Formaal, at "samle alle Danske, vest for Klippebjergene". Man var vidende om, at der i Reno, Nevada, var ikke saa faa Danske. Overbestyrelsen satte sig i Forbindelse med nogle af dem, nogle Pakker med "Bien" blev sendt, og en skøn Dag rejste Overpræsident Halvor Jacobsen og Sophus Hartwick derop. I Reno var der dog ikke, som andre

Steder, udført noget egentligt forberedende Arbejde, saa der skulde næsten begyndes paa bar Bund.

Angaaende Jacobsens og Hartwicks Rejse til Reno skal der igen henvises til et Referat i "Bien" af 24. August 1893: "Den nye Afdeling, som fik Navnet "Valdemar", indsattes Lørdag Eftermiddag med 24 Medlemmer, og der var endnu paa Listen 20 Medlemmer, som ikke havde Tid til at komme til Byen Indsættelsesaftenen. — Bestyrelsen kom til at bestaa af følgende: Præsident, Peter Rasmussen (Lyding); Vicepræsident, Sam J. Frandsen; Protokolførende Sekretær, C. Nielsen; Finans Sekretær, Hans Block; Kasserer, C. Madsen; Marskal, Hans Lauritzen; Vicemarskal, C. Gottschalk; Tillidsmænd, J. Johnsen, Chr. Nielsen og O. Larsen."

Da "Bien's" "Files" — de ældre Aargange — omtrent er det eneste Sted, hvor man kan søge historiske Beretninger om Danias Fortid, skal det endvidere nævnes, at der i Udgaverne fra 14. September og ligeledes i Udgaven af 21. Sept. 1893 i en længere Rejsebeskrivelse fortælles, at Sophus Hartwick — efter at hans Rejsekammerat Halvor Jacobsen var rejst tilbage til California — nu besøgte Gardnerville og derefter Lovelock i Nevada. Begge Steder fik han ikke saa faa Abonnenter for sit Blad og — begge Steder blev der senere stiftet Daniaafdelinger.

Afdeling "Kryger" i Gardnerville blev indstiftet af Overpræsident Christian Jensen med Assistance af Sophus Hartwick og Hans Johnsen (fra Oakland).

Det var paa dette Tidspunkt, at man begyndte at forandre Benævnelsen "Overbestyrelsens Aarsmøde" til "Konvention". Man syntes det var mere betegnende, nu da Dania havde adskillige Afdelinger og vel ogsaa fordi andre Foreninger kaldte deres Aarsmøder Konventioner. Af gammel Vane kom Ordet "Overbestyrelse" dog frem nu og da for nogle Aar derefter. "Bien" havde op til 1893 holdt paa Benævnelsen "Overbestyrelsens Aarsmøde"; men for første Gang i 1894 benyttes Ordet Konvention. I senere Aar har man almindeligt forstaaet, at med Overbestyrelsen menes Embedsmændene.

1894 — Den 4. og 5. Februar havde Dania Aarsmøde eller Konvention i Fresno. Det var første Gang, der blev kaldt til Samling udenfor Oakland og San Francisco, og Turen til den stærkt voksende By og smukke Egn blev en Oplevelse for det store Rejseselskab. Overpræsident Halvor Jacobsen hørte hjemme i Fresno og han og den flinke Arrangementkomite havde sørget for et udsøgt Program med forskellig Underholdning. Selve Møderne var højst interessante og der var almindelig Glæde over Danias store Fremskridt i de forløbne Aar og for de udmærkede Udsig-

ter, — der var jo flere Afdelinger i Vente. Fra Rapporterne oplystes det, at der i Aarets Løb var udbetalt 2,466.30 Dollars i Sygehjælp, 700 Dollars i Begravelseshjælp. Der var 899 Medlemmer. Samlet Formue 19,936.84 Dollars. I Aarets Løb var der indstiftet fire nye Afdelinger, som allerede nævnt — Hayward, Petaluma, Ferndale og Reno. Det vedtoges at lade trykke en aarlig Rapport, for derigennem at binde Afdelingerne nærmere sammen. Til Bestyrelse valgtes: Præsident, Halvor Jacobsen; Vicepræsident, Chris Jensen; Sekretær, Axel Teisen; Kasserer, C. M. Beck; Marskal, M. J. Madsen (Livermore).

Det var ved Konventionen i Fresno, at C. M. Beck blev valgt som Overkasserer, et Embede han indehavde i 25 Aar, indtil Sygdom tvang ham til at trække sig tilbage. Der er ingen, der har udrettet mere for Dania, end C. M. Beck. Klartseende, reel i Tanke og Gerning blev han i mange Aar en god Raadgiver til de forskellige Overpræsidenter og hans Forretning gav Anledning til, at han ofte kunne besøge Afdelingerne ud over Staten.

Den næste Afdeling, der blev stiftet, var "Helga" Nr. 3 i San Francisco. North Beach Distriktet (nu næsten udelukkende beboet af Italiensere) var helt fra 60-erne og før den Tid et af søfarende Folk særligt yndet Sted at sætte Bo. Pioneren Peter Jacobsen begyndte allerede i 1853 en Købmandsforretning og Saloon (omtalt andet Sted) og i efterfølgende Aar flyttede mange Danske og andre Skandinaver dertil. I 80-erne og 90-erne var der flere danske Købmænd og Beværtningsdrivende, i hvis Butikker de Danske, der boede i Distriktet, samledes. De allerfleste var Søfolk eller havde fælles Interesser med de Søfarende.

Først i 90-erne begyndte to unge Danske, Andreas Jensen og Niels Ostervalt en Købmandshandel og Saloon og denne Plads blev snart Hovedkvarter for Distriktets Danske. Her blev der talt om alt, angaaende den danske Koloni, om "Norden" og "Dania" og saa fik man den Tanke, at North Beach burde have sin egen danske Forening. H. P. Nielsen (kaldet "Helga"s Fader, begrundet paa, at Afdelingen tog Navn fra Datteren) og nogle faa andre, der var Medlemmer af "Danmark" Nr. 2 var med i Bevægelsen; de havde for mange Aar haft deres Hjem i Distriktet. To kendte Danske, Otto Christensen og Robert K. Madsen var Bestyrere af en Eddikefabrik, hvor der var beskæftiget flere Danske.

Da Tanken begyndte at faa fast Form, henvendte man sig til Danias gamle Forkæmper, John Lytgens. Han havde først sine Betænkeligheder, — to Afdelinger i een By var maaske ikke saa heldig; men efter nærme-

re Eftertanke kunde han indse, at det ikke var saa galt endda. Og saa hjalp han til.

Om Indstiftelsen skal igen henvises til "Bien"s Referater. I Bladets Udgave af 16. August 1894 staar der: "En ny Afdeling af Dania blev stiftet Lørdag Aften, den 11. August paa North Beach. Afdelingen fik Navnet "Helga" og tæller allerede 20 Medlemmer. Afdelingen vil den 25. ds. blive indlemmet i Familien Dania, der altsaa nu tæller 12 Børn. Som Bestyrelse for denne nye Afdeling valgtes følgende Herrer: Præsident, H. P. Nielsen; Vicepræsident, John Henriksen; Sekretær, F. Knudsen; Kasserer, Otto Christensen; Tillidsmænd, Robert Madsen og Andreas Jensen."

I "Bien"s Referat om Indstiftelsen i Udgaven af 30. August 1894 fortælles der, "at 'Helga's Optagelse i Dania fandt Sted i Afdelingens Lokale, 426 Francisco Street. (Charter-Medlem C. P. Skov paastaar og maa-ske har han Ret, at Husnummeret var 368.) Eks-Overpræsident John H. Lytgens (Præsident af "Danmark" Nr. 2), Oversekretær Axel Teisen og J. P. Kofod (Sekretær af "Danmark" Nr. 2) forestod Ceremonierne". Endvidere "Efter den højtidelige Handling tog man fat paa den gemytligelige Del af Festen, der bestod af Taler og Sang, spækket med gode Spise- og rigelige Drikkevarer, hvilke sidste hjalp godt paa Talernes Strøm."—"Den nye Afdeling begynder sin Bane i Livet med 45 Medlemmer. Den vil afholde sine Møder hver Tirsdag Aften. Lokalet var nydeligt pyntet med Flag og Guirlander. Mange fra Broderlogen Nr. 2 var til Stede."

"Helga" havde derefter Mødesal i 417 A Francisco Street nogle Maaneder, hvorefter der blev lejet Lokale i Alcazar Bygning paa O'Farrell Street. Her var "Helga" til Jordskælvet og Ildebranden i 1906.

I en Blad-Notits staar der: "Lørdagen den 10. November 1894 afholdes stort Bal i Central Hall, nær Lincoln, Placer County, ved hvilken Lejlighed et større Antal af Dania-Medlemmer fra Sacramento og flere af Overbestyrelsens Medlemmer vil komme tilstede. Alle Danske indbydes til Søndagen den 11. Nov., Eftermd. Kl. 2 at samle sig i Heeney Hall i Lincoln. Taler vil her blive holdt, og det er Meningen at oprette en Afdeling af Dania. Mange der omkring boende Danske har allerede tegnet sig som Medlemmer".

Ved denne Lejlighed optog Overpræsident Halvor Jacobsen Afdeling "Dannevirke" Nr. 13 (opløst i 1904).

Lige før Konventionen i 1895, den 23. Januar, blev Afdeling "Bornholm" Nr. 14 stiftet i Modesto med 9 Medlemmer. Overpræsident Halvor Jacobsen og Sophus Hartwick var ikke særligt glade for Udsigterne. De

trøstede sig imidlertid med, at mange, der havde lovet at komme, nok vilde møde frem senere, naar Vejret blev mildere. I de Par Dage Jacobsen og Hartwick var i Modesto og kørte omkring for at hilse paa Landsmænd, var der en usædvanlig streng Kulde og de to Rejsekammerater var aldeles forfrosne, da de kom tilbage til Byen. — Modesto Afdelingen, der stod i Stampe i flere Aar, er nu en af Danias solideste Afdelinger og ejer en smuk Foreningsbygning.

1895. — Den 1. og 2. Februar var der Konvention i Oakland. Det rapporteredes, at Medlemsantallet var vokset til 903. Samlet Formue 22,780,-14 Dollars. Bestyrelse valgt: Præsident, Halvor Jacobsen; Vicepræsident, Chris P. Jensen; Sekretær, J. P. Kofod; Kasserer, C. M. Beck; Marskal, H. P. Nielsen.

Den 8. Juni 1895 indstiftede Overpræsident Halvor Jacobsen Afdeling "Hammerhus" Nr. 15 i Suisun, den 24. August Afdeling "Holger Danske" Nr. 16 i Lovelock, Nevada, og lige før Konventionen 1896 Afdeling "Danneskjold" Nr. 17 i San Jose. Alle tre Afdelinger er senere bleven opløst. Afdelingen i Suisun havde i adskillige Aar et ganske stort Medlemsantal og der var mange fornøjelige Sammenkomster i "Scandia Hall", der var opført et Par Miles udenfor Byen og midt i den danske Koloni. Efterhaanden døde en Del af Medlemmerne, andre flyttede bort, og i December 1920 sluttede Resten af Medlemmerne sig til Afdeling "Odin" Nr. 1 i Oakland. Det blev aldrig rigtigt til noget med Afdelingen i Lovelock og den blev opløst den 5. April 1898. Afdelingen i San Jose sendte Repræsentanter til Konventionen i 1896—97, saa hørte det op og Afdelingen blev opløst i April 1898. San Jose Afdelingen havde sit Udspring fra en selskabelig Klub "Skjold", der blev stiftet i Aaret 1888. Det var ved et Besøg i "Skjold" den 25. September 1895, at Overpræsident Halvor Jacobsen og hans Rejsefølge anbefalede Klubbens Medlemmer at komme ind under Dania. Den 9. December tog Klubbens Medlemmer Bestemmelse i den Retning og den 6. Januar 1896 fandt Indstiftelsen Sted. Der var 18 Medlemmer. Den nye Afdeling fik Navnet "Danneskjold" Nr. 17 og den første Præsident var J. C. Grønbeck. Som nævnt blev "Danneskjold" opløst to Aar efter; men blev genoprettet den 12. April 1904. I. A. Hansen var den første Præsident i den nye "Danneskjold". Afdelingen har vokset støt og stadig og hører til de mest solide Afdelinger.

Som man vil se, var det Selskabeligheden, der først bandt Danskerne sammen her som flere Steder. I San Jose havde man desuden en Sygeforening, en Odd Fellow Loge, kaldet "Scandia", med adskillige danske Med-

lemmer, der kom godt ud af det sammen med deres Logebrødre, hvoraf nogle kom fra den gamle danske Landsdel — Skaane.

1896. — Konventionen i Watsonville 3., 4. og 5. Februar. Stort Fest-program. Bestyrelse valgt: Præsident, Chris P. Jensen; Vicepræsident, O. P. Kielsen; Sekretær, J. P. Koford; Kasserer, C. M. Beck; Marskal, H. P. Nielsen; Vicemarskal, P. C. Krogh. I dette Aar indstiftede Overpræsident Jensen to nye Afdelinger, "Dannebrog" Nr. 18 i Newman, den 25. Marts, og "Kruger" Nr. 19 i Gardnerville, Nevada, den 6. September.

"Dania Hall" i Livermore.

Overpræsident Jensen skriver herom i sin Rapport: "Jeg har selv indsat disse to Afdelinger, med Assistance af d'Hr. S. Hartwick af San Francisco, P. Jacobsen af Modesto og H. C. Johnsen af Oakland. Hr. Hartwick har været utrættelig i sit Arbejde for Danias Fremgang og fortjener Anerkendelse for samme af Overbestyrelsen".

Afdelingen i Newman blev opløst i 1899. Tre Aar senere blev atter en Afdeling oprettet i Newman. Denne eksisterede til 1934. Navnet var "Dybbøl".

1897. — Konventionen afholdtes i Salinas i Dagene 2., 3. og 4. Februar. Medlemsantal 1. Januar 958. Formue 26,874.36 Dollars. Udbetalt i Sygehjælp 2,655.25 Dollars. Bestyrelse valgt: Præsident, O. P. Kielsen; Vicepræsident, Jacob Petersen; Sekretær, J. P. Kofod; Kasserer, C. M. Beck; Marskal, C. H. Duborg; Vicemarskal, P. Rasmussen. Under denne Konvention stiftedes en ny Afdeling "Skamlingsbanken" Nr. 20 i Chualar, en

Snes Miles fra Salinas. En Del Aar senere, efter at mange af Medlemmerne var flyttet nærmere til Salinas, blev "Skamlingsbanken" opløst og Medlemmerne sluttede sig til Afdeling "Freja" i Salinas.

1898. — Konvention 2. til 5. Februar i San Francisco, Alcazar Bygning, 120 O'Farrell Street. Bestyrelse valgt: Præsident, Jacob Petersen; Vicepræsident, Carl Plow; Sekretær, J. P. Kofod; Kasserer, C. M. Beck; Marskal, P. Christensen; Vicemarskal, M. P. Meng.

I Aarene 1891 til 1898 blev der, under Ledelse af Overpræsidenterne James Madison, John H. Lytgens, Halvor Jacobsen, Chris P. Jensen og O. P. Kielsen, stiftet ikke mindre end 16 Afdelinger, idet der før 1891 kun var 3 Afdelinger, naar fraegnes Afdelingerne i San Luis Obispo og Los Angeles, som begge blev opløst kort efter Indstiftelsen. Senere er ogsaa nogle af de 16 Afdelinger bleven opløst, som nævnt andet Sted. I de syv Aar var Marken bleven godt pløjet. Der var foreløbigt ikke flere Afdelinger at faa i California eller Nevada og i Staterne Oregon og Washington blev der ikke gjort noget Forsøg. Indenfor Dania nærede man Betæneligheder ved at stifte Afdelinger saa langt borte fra Hovedcentret, begrundet paa de svære Rejsseudgifter ikke alene ved Agitation men ogsaa med Henblik paa Rejsseudgifterne ved Konventionerne. En væsentlig Grund var ogsaa den, at vort danske Blad paa dette Tidspunkt endnu ikke havde faaet videre stor Udbredelse i de nordlige Stater. I de efterfølgende Aar, fra 1898, blev der derfor lagt særligt Vægt paa at støtte de allerede indstiftede Afdelinger, dog lykkedes det i Tidens Løb at faa flere Afdelinger oprettet paa Steder, hvor der i 90-erne ikke var ret mange Danske.

Jacob Petersen havde i flere Aar været udpeget som en kommende Overpræsident; men af Hensyn til Afdelingerne i Landdistrikterne, der jo havde Krav paa Repræsentation, holdt han sig tilbage. Da han endelig modtog Valg i 1898 var han klar over, at han ikke kunde sætte en Rekord for Optagelsen af nye Afdelinger og det havde jo ogsaa allerede vist sig, at de ganske smaa Afdelinger havde Vanskelighed med at eksistere. Saa kom Løsenet: Lad os støtte det, vi har. Og Jacob Petersen blev Føreren og Lederen i denne Bevægelse. Han sparede ikke paa Udgifterne og Arbejdet. Det var ikke de almindelige officielle Besøg ved Indsættelse af Bestyrelse, der var mange andre Besøg og naar Jacob Petersen kom, var der Fest. Han havde sin "Danmark" Nr. 2's Sang-Kvartet med sig og mange Venner af Dania. Løsenet: Støt hvad vi har — blev altid ført frem. Der blev Kappelstrid mellem Afdelingerne, og da Jacob Petersens Embedstid var til Ende — det var 14 Maaneder, begrundet paa at Kon-

ventionen blev udsat fra Februar til April — viste det sig, at Medlemsantallet var bleven forøget med en Femtedel eller 20 pro Cent — en Forøgelse, der stod paa Højde med Danias Tilvækst (af Charter Medlemmer) i alle Afdelinger, der blev stiftet i Aarene 1894—95—96—97. 1. Januar 1898 var Medlemsantallet 1112 og 1. April 1899 var der 1344, en Forøgelse af 232 Medlemmer.

1899. — Konvention i Petaluma fra 11. til 15. April. Formue 1. Januar 33,550.36 Dollars. Udbetalt i Sygehjælp 6214.84 Dollars. Oversekretær J. P. Kofod havde i April 1898, begrundet paa forandret Livsstilling, ansøgt om Afsked og i hans Plads udnævntes Theodor Iversen. Ved Konventionen fremkom Forslag om, at begynde et Fælles-Bibliotek for Afdelingerne. Forslaget blev vedtaget og en Komite udnævnt; men Sagen blev aldrig ført igennem. Bestyrelse valgt: Præsident, Carl Plow; Vicepræsident, J. J. Sandholdt; Sekretær, Theo. Iversen; Kasserer, C. M. Beck; Marskal, M. P. Meng; Vicemarskal, H. Ahrensberg.

1900. — Konvention i Ferndale fra 13. til 15. Marts. Medlemsantal 1. Januar: 1475. Bestyrelse valgt: Præsident, J. J. Sandholdt; Vicepræsident, H. Ahrensberg; Sekretær, Theo. Iversen; Kasserer, C. M. Beck; Marskal, M. Holm; Vicemarskal, H. C. Hermansen. Afdeling "Dannebrog" Nr. 16 oprettes i San Luis Obispo den 14. April. Afdelingen blev oprettet ved eget Initiativ af Medlemmerne. Man underrettede "Bien"s Udgiver og denne sendte Bud til Overpræsident Sandholdt. De to forestod saa Indstiftelsen, der fandt Sted i den historiske Klosterbygning — San Luis Obispo Mission.

1901. — Konvention i Hayward fra 2. til 6. April. Bestyrelse valgt: Præsident, Hans Ahrensberg; Vicepræsident, H. C. Hermansen; Sekretær, Henry Wilson; Kasserer, C. M. Beck; Marskal, F. W. Andreasen; Vicemarskal, Carl Rasmussen. Medlemsantal 1. Januar: 1536. Samlet Formue 41,619.54 Dollars. Lige før Konventionen indstiftede Overpræsident Hans Ahrensberg, med Assistance af John H. Lytgens, en Afdeling i Newman, den 4. April 1902. Navnet blev "Dybbøl" Nr. 21.

1902. — Konvention i Livermore fra 8. til 12. April. Medlemsantal 1. Januar: 1549. Formue 47,286.65 Dollars. Den 20. Januar havde Oversekretær Henry Wilson indsendt Ansøgning om Afsked og Overpræsident Ahrensberg udnævnte saa i hans Plads M. P. Christensen. Bestyrelse valgt: Præsident, H. C. Hermansen; Vicepræsident; F. W. Andreasen; Sekretær, M. P. Christensen; Kasserer, C. M. Beck; Marskal, Carl Rasmussen; Vicemarskal, Robert Nelson.

1903. — Konvention i Giers Hall, Oakland fra 31. Marts til 4. April.

Medlemsantal 1. Januar: 1657. Formue 52,106.51 Dollars. Det vedtoges, at betale 100 Dollars til den Afdeling, der forestaar Konventionen. Ligeledes vedtoges, at et Medlem, ved Hustruens Død, kan faa udbetalt 50 Dollars i Begravelseshjælp ud af Hovedbeløbet 175 Dollars. Bestyrelse valgt: Præsident, F. W. Andreasen; Vicepræsident, Carl Rasmussen; Sekretær, M. P. Christensen; Kasserer, C. M. Beck; Marskal, Robert Nelson; Vicemarskal, P. C. Krogh.

1904. — Konvention afholdt i Fresno fra den 20. til 23. April. Medlemsantal 1826. Formue 57,419.00 Dollars. Bestyrelse valgt: Præsident, Carl Rasmussen; Vicepræsident, Robert Nelson; Sekretær, M. P. Christensen; Kasserer, C. M. Beck; Marskal, P. C. Krogh; Vicemarskal, Carl Holm.

1905. — Konvention i Pythian Hall i Sacramento fra 19. til 22. April. Formue 1. Januar: 61,150.86 Dollars. Bestyrelse valgt: Præsident, Robert Nelson; Vicepræsident, P. C. Krogh; Sekretær, M. P. Christensen; Kasserer, C. M. Beck; Marskal, Carl Holm; Vicemarskal, Hans Sørensen.

1906. — Konventionen skulde afholdes i San Francisco i Dagene fra 18. til 23. April. Alt var forberedt paa en storslaaet Maade. Tirsdag den 17. April, var der Modtagelsesfest. Onsdag Formiddag skulde Mødet begynde og samme Dags Aften skulde der være en stor Festlighed i Saratoga Hall, hvortil "Bien's" Udgiver havde indbudt ikke alene Dan'as Overbestyrelse og Repræsentanter, men alle Danske. Anledningen var, at "Bien" gik ind i sit 25de Aar. Torsdag Aften skulde der være Banket. Fredag Sejltur paa Bugten med Landgang paa Goat Island (Yerba Buena), om Aftenen Festlighed i "Helga". Lørdag Aften skulde Revyen "Kan Du vente, kan Du (blive Konge i Norge), kan Du blive Overpræsident" opføres og derefter skulde der være Dans til den lyse Morgen. For de besøgende Damers vedkommende var der et specielt Program med Udflugter, Kaffeselskaber o. s. v.

"Bien" havde Ugen før, den 13. April, udsendt et Ekstra-Nummer, 28 Sider. Der var en Mængde Billeder og mange Artikler, hvori Dania og alle andre danske Foreninger, danske Kirker og alt andet Dansk blev omtalt. I en Spidsartikel slutter Bladet med følgende Bemærkning: "Lad os gøre Konventionen 1906 til den mest vellykkede i Danias Historie".

Onsdag Morgen Kl. 5.15 kom det frygtelige Jordskælv, der med den efterfølgende Storbrand i Løbet af tre Dage forvandlede det stolte San Francisco til en Hob rygende Ruiner. "Bien's" Trykkeri blev ødelagt, men brændte ikke, og ud af Typebunkerne lykkedes det — efter at Stumperne

var bleven flyttet til Oakland — at faa en lille Avis ud allerede den 6. Maj — tre Uger efter Katastrofen. Heri staar der bl. a. følgende om Konventionen:

“Det blev altsaa ikke til noget med det storslaaede Konventionsprogram og angaaende “Bien”s Fest kan fortælles, at Otto Willweber, Ejeren af Saratoga Hall, allerede om Tirsdagen havde begyndt at opstille Borde og Stole for Festbordet. Vi erfarede at danske Foreninger og personlige Venner havde bestilt Blomsterbuketter for Dekoration. Omkring i Bagerierne, Delikatessebutikker og hos Vinhandlere laa der Forsyninger af de mange gode Sager, Bordene skulde opdækkes med, — en Del var allerede sendt op til Saratoga Hall. Willweber havde bestilt en passende Forsyning Ankere med Øl og hans Broder, Henry, havde malet et stort Skilt, hvorpaa der stod “Velkommen Danske”. Det var hans eget Paafund, ogsaa “W”-et var af hans egen Opfindelse.”

“Hele Herligheden gik op i Luer. Det eneste, der blev “reddet”, var nogle mægtige Fade med Sildesalat, som stod ude i Hartwicks Hjem paa Hampshire Street og skulde have været sendt til Saratoga Hall Onsdag Formiddag. Mange af de hjemløse Danske, der i de næstfølgende Dage kom til Hartwicks Hjem, fik nu godt af den virkelige gode Sildesalat”.

Medens det endnu brændte i San Francisco samledes et Par og tyve af Danias Repræsentanter i H. C. Hermansens Kulforretning i East Oakland. To af Embedsmændene var der, Overpræsident Robert Nelson og Overvicepræsident P. C. Krogh. Der blev afholdt et Møde; men da Forsamlingen ifølge Loven ikke var beslutningsdygtig, kunde der kun vedtages Resolutioner, som senere blev godkendte af Afdelingerne.

Resolutionerne gik ud paa, at bibeholde Overbestyrelsen, som den var sammensat, med Undtagelse af Sekretær M. P. Christensen, der ikke havde ønsket Genvalg.

Ved Branden i San Francisco brændte næsten alle Regnskabsbøger tilhørende Overbestyrelsen. Medlemsbogen blev dog reddet.

Lige før dette skete, Ildebranden o. s. v., havde Overpræsident Robert Nelson været i Los Angeles, hvor det lykkedes ham den 15. April, at faa en Afdeling oprettet — “Vitus Behring” Nr. 18 — nu en af de store Afdelinger inden for Dania. Et Par Uger før havde Robert Nelson været i Lovelock, Nevada, hvor han ligeledes fik en ny Afdeling stiftet; tre Aar senere blev den dog opløst.

I Begyndelsen af Aaret 1907 blev der taget Bestemmelse om, hvor

Konventionen skulde afholdes. De to San Francisco-Afdelinger, "Danmark" og "Helga" sendte Indbydelse. "Bien" skriver herom:

"I begge de lokale Afdelinger er der stærk Interesse for Sagen. Man føler, at man bør gøre Afbigt for den lille Forskrækkelse, man for et Aar siden beredte de besøgende Delegater og deres Damer, og hvis det ikke skulle lykkes, vil det ikke være af Mangel paa god Vilje. Men samtidig bør det ogsaa være Delegaternes Pligt at møde op fuldtalligt og bede om Undskyldning, fordi de i Fjor stak af uden at sige Farvel.

Aller rigtigst vilde det dog være, om man glemte Afbigt og Undskyldning og lod som ingen Ting. Saa kunde Overpræsidenten da passende bestige sin Trone, svinge sit Scepter og sige: Mine Herrer! Vi vil nu fortsætte Mødet af 18. April 1906."

1907. — Konventionen afholdtes i Veteran Hall, Duboce Avenue, San Francisco fra 17. til 21. April. Der var to Aars Regnskab at revidere og mange vigtige Sager kom til Forhandling. Det viste sig, trods de haarde Prøvelser, at der havde været god Fremgang i Medlemsantallet saavel som i Finanser. Der var ved Aarets Begyndelse 2011 Medlemmer, en Tilgang af 100 og Afdelingernes samlede Formue var steget med 7000 Dollars og var nu 77,000 Dollars. Begravelses- og Reservefondet havde 1327 Dollars. Der var udbetalt 9294 Dollars i Sygehjælp og 2650 Dollars i Begravelseshjælp. De to store San Francisco-Afdelinger, hvor man befrygtede stærk Tilbagegang, holdt sig godt efter Katastrofen. Ganske naturligt var ikke saa faa Medlemmer faldet ud; men til Gengæld var Tilvæksten saa stor, at begge Afdelinger mødte frem med forøget Medlemsantal.

Det var et Prøvelsens Aar, men det gode Resultat beviste, at Dania var bygget paa solid Grundvold, og at der var god Forstaaelse og Interesse for Danias Sag i alle Afdelinger.

Under Konventionen blev der oplæst en Skrivelse fra "De sammensluttede Foreninger", hvori denne Organisation igen anmodede Dania om at slutte sig til "De S sammensluttede". Oversekretæren blev beordret til at svare "at Dania er fuldt vel tilfreds med sit Arbejdsfelt og ikke ønskede at knytte andet end venskabelige Forbindelser med danske Foreninger i andre Dele af Landet".

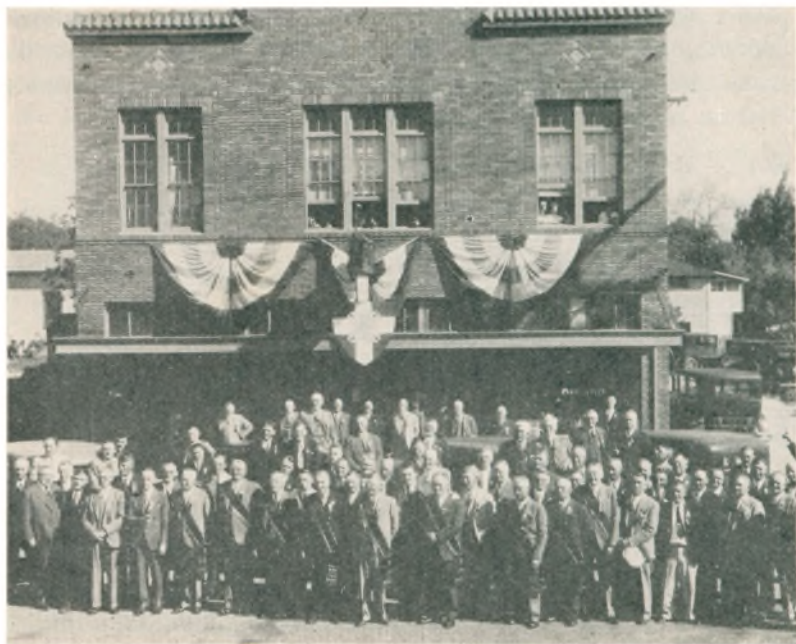
Følgende Resolution blev desuden vedtaget:

"Konventionen anbefaler Oprettelsen af en Lærerstol i dansk Sprog og Litteratur ved California Universitet og finder det overensstemmende med Danias Formaal at give pekuniær Støtte til Sagen ved at betale en saadan Lærers Salær for de første to Aar."

Denne Bestemmelse gav senere Aarsag til en meget alvorlig Strid, særligt i Fresno-Afdelingen, da mange af Medlemmerne var imod at paalægge en Ekstra-Skat.

Bestyrelse valgt: Præsident, P. C. Krogh; Vicepræsident, Carl Holm; Sekretær, Carl Plow; Kasserer, C. M. Beck; Marskal, Hans Sørensen; Vicemarskal, C. R. Thrane.

1908. — For første Gang bliver Danias Konvention afholdt i Staten Nevada — i Reno. Der var stor Tilslutning og et udmærket Festprogram.

“Dania Hall” i Modesto (Konventionen 1935).

Bølgerne gik højt under Møderne, særligt i Debatten om Lærerstolen ved Universitetet. Bestyrelse valgt: Præsident, Carl Holm; Vicepræsident, Hans Sørensen; Sekretær, Carl Plow; Kasserer, C. M. Beck; Marskal, H. P. Vogensen; Vicemarskal, H. P. Mathiesen.

1909. — Konventionen afholdes i Petaluma i April. Medlemsantal 2022. Formue 85,339.75 Dollars. Bestyrelse valgt: Præsident, Hans Sørensen; Vicepræsident, H. P. Vogensen; Sekretær, Carl Plow; Kasserer, C. M. Beck; Marskal, H. P. Mathiesen; Vicemarskal, Carl A. Hansen.

Det første Fællesmøde af Repræsentanter fra de fleste af Californias Kvindeforeninger afholdes. Der var Repræsentanter fra “Danner”, Pe-

taluma: Fru Magdalene Hansen og Fru Christine Vogensen; "Dagmar", Oakland: Fru Ragnhild Rasmussen; "Thyra", San Francisco: Frøken Marie Nielsen; Kvindeforeningen i Sacramento: Fru Hanna Andersen og Fru Ingeborg Johnsen; "Danebod", Livermore: Fru Laura Hansen og Amalie Andersen; Newman: Fru Ella Hansen og Fru Cathrine Jørgensen. Fru Hansen fra Livermore og Frk. Nielsen fra San Francisco blev henholdsvis midlertidig Præsident og Sekretær. Der blev ikke taget fast Bestemmelse om Organisation; men det var dog dette Møde, der forbedrede Vejen for "Dania-Kvindeforeningen Dannebrog".

1910. — Konventionen afholdes i Salinas fra 19. til 23. April. Medlemsantal 2022, samme som sidste Aar. Formue 87,913.48 Dollars. Bestyrelse valgt: Præsident, H. P. Vogensen; Vicepræsident, H. P. Mathiesen; Sekretær, Carl Plow; Kasserer, C. M. Beck; Marskal, Carl A. Hansen; Vicemarskal, C. W. Hansen.

1911. — Konventionen afholdes i Newman i April. En Del af Repræsentanterne var i Favør af at holde Konvention hvert andet Aar; men ved en "Prøveafstemning" viste det sig, at den langt overvejende Del af Delegaterne var af den Mening, at Dania skulde holde sig til den gamle Regel, at holde Møde hvert Aar. Et Forslag om at indskrænke Repræsentanternes Antal til een for hvert hundrede Medlemmer, blev ligeledes stemt ned. Det blev vedtaget, at Overafdelingen udsætter en Sum af 400 Dollars til Bestridelse af Udgifter for at fremme dansk Sang og for Afholdelsen af Foredrag. Tanken er ved kommende Konventioner at engagere en Foredragholder og man vil forsøge paa, at faa en Sangforening eller Sangkvartet til at bistaa ved Festlighederne i Anledning af Konventionerne. Ligeledes vedtoges, at der skulde udarbejdes en Stambog, med Oplysninger om hvert enkelt Medlem af Dania. Medlemsantal 2197. Formue 94,971.92 Dollars. Bestyrelse valgt: Præsident, H. P. Mathiesen; Vicepræsident, C. W. Hansen; Sekretær, Carl Plow; Kasserer, C. M. Beck; Marskal, C. H. Duborg (var ligeledes Marskal i 1896); Vicemarskal, Johannes Hjorth. Overpræsident H. P. Mathiesen indstiftede den 13. Januar en Afdeling i Gustine, nær Newman. Det var en Del af Newman-Afdelingens Medlemmer, der ønskede at faa en Afdeling i deres egen By. Den nye Afdeling fik Navnet "Kronborg" og Nummeret 22. Den 13. April optog Overpræsidenten, med Assistance af H. Skytt (tidligere i Salinas) en Afdeling i den danske Koloni Solvang.

1912. — Konvention i Fresno. Bestyrelse valgt: Præsident, C. W. Hansen; Vicepræsident, C. H. Duborg; Sekretær, Carl Plow; Kasserer, C. M. Beck; Marskal, Martin Eriksen; Vicemarskal, Martin L. Cramer;

Overtillidsmænd, M. Hyllested, M. H. Mosegaard og Jacob Petersen. Medlemsantal 2234. Formue 102,862.82 Dollars. Det blev vedtaget, at indrykke en Erindringsliste i "Bien" med Afdelingernes Navne, Mødested o. s. v. Den af "Bien" fremsatte Tanke om Opførelsen af en Danmarks-Bygning ved Udstillingen i San Francisco 1915 blev udførligt omtalt af Komiteens Formand, James Madison, ligesom flere af Delegaterne varmt anbefalede den for Fædrelandet og for Dansk-Amerikanerne saa betydningsfulde Sag. "Af de mange udmærkede Artikler, som vort Blad "Bien" har skrevet om Danmarks-Bygnings Sagen," sagde Hr. Madison, "er der særlig een, som saa fuldstændig og helt omhandler denne Sag, at jeg vil tillade mig at oplæse den." Madison oplæste Artiklen og ud fra de Tanker, der fremkom i Artiklen, holdt han en lang, indtrængende Tale om den Sag, han arbejdede saa stærkt for. (Dania ydede sit store Bidrag i denne Sag, som andet Sted er omtalt). Følgende Resolution blev vedtaget: "Vi Medlemmer af Overbestyrelsen og Repræsentanter fra de lokale Afdelinger for Den danske Forening Dania af California, ved Konventionen i Fresno, den 20. April 1912, udtaler herved vor udelte Sympati for den Bevægelse, der er udgaaet fra Landsmænd i San Francisco for Opførelsen af en Danmarks-Bygning paa Verdensudstillingen i San Francisco 1915. — Vi udtaler som vort Haab, at denne Bevægelse maa vinde Sympati og Støtte hos enhver eneste Landsmand i Amerika, men specielt hos de lokale Afdelinger af Foreningen Dania. — Vi kan kun paa det varmeste anbefale, at hver Afdeling for sig, med det allerførste tager Sagen op til alvorlig Behandling og ved Nedsættelse af aktive Komiteer eller paa anden Maade tager Skridt, saa at den Støtte, der eventuelt kan ydes, kan tage fastere Form, end sympatetiske Udtalelser. — Vi anbefaler Afdelingerne snarest muligt at sætte sig i Forbindelse med Danmarks-Bygnings Komiteen i San Francisco, saa at et rationelt Samarbejde kan iværksættes, og at Foreningen Dania eventuelt maa vise sig, at være den største Bidragsyder til det værdige Dansk-Amerikanske Nationalforetagende."

1913. — Konventionen afholdes i Foresters Hall, Watsonville, fra 16. til 20. April. Fra 1. April 1912 til 1. April 1913 er 24 Medlemmer og 6 Medlemmers Hustruer afgaaet ved Døden; udbetalt i Begravelseshjælp 4,350 Dollars. Udbetalt i Sygehjælp og anden Hjælp 12,128.22 Dollars. Trods de store Udgifter er den samlede Formue vokset med henved 3000 Dollars og er 1. Januar 106,113.75 eller nær 45 Dollars for hvert aktiv og passiv Medlem Foreningen tæller. Medlemsantal 2373, en Forøgelse i Aaret af 145. En Indsamling for Sprogforeningen i Sønderjylland ind-

bragte 369 Dollars. Bestyrelse valgt: Præsident, C. H. Duborg; Vicepræsident, Martin Eriksen; Sekretær, Carl Plow; Kasserer, C. M. Beck; Marskal, M. L. Cramer; Vicemarskal, J. C. Scott. En Indsamling for nød-stedte Danske i Omaha, Nebraska, indbragte 714.50 Dollars. Forstander B. Nordentoft ved Atterdag College i Solvang holdt Foredrag under Konventionen.

1914. — Konvention i Hayward fra 22. til 25. April. Afdelingerne havde i Aarets Løb til 1. Januar udbetalt 13,536.52 Dollars i Sygehjælp og anden Hjælp. Formue 115,201.93 Dollars. Medlemsantal 2382. Indsamlingen for Sprogforeningen indbragte dette Aar 197.25 Dollars. Forfatteren L. C. Nielsen fra Danmark holdt Foredrag over Emnet: "Danmarks Udvikling siden 1864". Bestyrelse valgt: Præsident, Martin Eriksen; Vicepræsident, M. L. Cramer; Sekretær, Carl Plow; Kasserer, C. M. Beck; Marskal, J. C. Scott; Vicemarskal, J. T. Lund.

Det var ved denne Konvention "Fresno-Sagen" endelig blev afsluttet. Skønt Striden begyndte ved Konventionen i 1907, da et Forslag blev vedtaget om at paalægge en Ekstra-Skat for derved muligvis at faa oprettet en Lærerstol ved Universitetet, saa var den egentlige Grund vel nærmest personlig Uvilje og Stridighed blandt Medlemmerne i Afdeling "Thor" i Fresno. Det gik saa vidt, at Overbestyrelsen lagde Sag imod "Thor"; "Thor" blev "opløst" officielt, men fortsatte sit Virke uanset dette og beholdt Pengemidler, Bøger etc. En ny "Thor" blev startet og for en Tid var der i Fresno to Foreninger, saakaldte "Gamle Thor" og "Nye Thor".

1915. — Konvention i San Francisco. Store Højtideligheder — "Dania". Dag, den 23. April, paa Udstillingsgrunden. Hjælpefondet oprettes. Bestyrelse valgt: Præsident, Martin L. Cramer; Vicepræsident, J. C. Scott; Sekretær, Carl Plow; Kasserer, C. M. Beck; Marskal, J. T. Lund; Vicemarskal, O. Christopher.

1916. — Konvention i Ferndale. Medlemsantal 2335. Formue 124,175.52 Dollars. Et Ekstratog bragte Delegationen til "Det lille Danmark" og Tilslutningen var stor. Bestyrelse valgt: Præsident, J. C. Scott; Vicepræsident, J. T. Lund; Sekretær, Carl Plow; Kasserer, C. M. Beck; Marskal, O. Christopher; Vicemarskal, H. P. Madison; Tillidsmand, C. H. Duborg.

1917. — Konvention i San Francisco. (Mødested: German House). Medlemsantal 2318. Formue 128,745.41 Dollars. En Resolution til Præsident Wilson blev vedtaget, saalydende:

“Be it Resolved — That we, the Danes of California and Nevada in Convention assembled as the Grand Lodge of Dania, do hereby pledge our unqualified support to the President of the United States during the existing crisis, and declare our ever readiness to answer the call to duty of our adopted Country in defense of its Flag, go where it may, in its more than a century old mission of spreading the Gospel of Human Rights and Liberty.”

Bestyrelse valgt: Præsident, J. T. Lund; Vicepræsident, O. Christopher; Sekretær, Carl Plow; Kasserer, C. M. Beck; Marskal, P. Petersen; Vice-marskal, Hans Vejby; Tillidsmand, O. P. Kielsen.

1918. — Konvention i San Jose. Medlemsantal 2460. Samlet Formue i Afdelingerne 135,501.50. Carl Jørgensen af Fresno foreslog, at en Komite blev udnævnt for at udarbejde Planer, hvorefter der muligvis kunde blive oprettet og vedligeholdt et dansk Alderdomshjem. Afstemningen var 32 for og 13 imod. Bestyrelse valgt: Præsident, O. Christopher; Vicepræsident, P. Petersen; Sekretær, Carl Plow; Kasserer, C. M. Beck; Marskal, H. Vejby; Vicemarskal, Finn Andersen; Tillidsmand, C. M. Petersen.

1919. — Konvention i Modesto. Medlemsantal 2449. Samlet Formue 141,300.77 Dollars. C. M. Beck, der havde været Overkasserer i 25 Aar, hyldes paa en smuk Maade. Becks Helbred havde ikke været saa godt for nogen Tid og han ønskede at trække sig tilbage fra Embedet. Overpræsident O. Christopher skrev bl. a. i sin Rapport: “Tak til Overkasserer C. M. Beck, som har tjent Dania trofast i 25 Aar. Dania skylder ham mere end nogen anden enkelt Mand Tak for godt og ihærdigt Arbejde for Danias Sag”. Ved Konventionsmøderne og ved Banketten blev Beck hyldet paa en storslaaet Maade. Der var mange Taler til Ære for ham og han blev overrakt smukke Gaver, som en Erkendtlighed for hans Trofasthed i Arbejdet for alt, der er Dansk. Hr. Beck modtog bl. a. et pragtfuldt Sølvservice. John C. Scott, Carl Jørgensen og J. M. Andersen, der ved Konventionen 1918 blev udnævnt som Komite for at udarbejde Planer for et paatænkt Alderdomshjem, indgav Rapport og anbefalede, at en Komite paa fem Medlemmer blev udnævnt for at arbejde videre i Sagens Interesse. Denne Komite kom til at bestaa af J. F. Otto, N. Fr. Nielsen, Marius Kristensen, Viggo König samt Oversekretær Carl Plow. Bestyrelse valgt: Præsident, P. Petersen; Vicepræsident, H. Vejby; Sekretær, Carl Plow; Kasserer, J. M. Andersen; Marskal, Finn Andersen; Vicemarskal, B. Ibsen; Tillidsmand, H. P. Vogensen.

1920. — Konvention i San Luis Obispo. Medlemsantal 2549. Formue 144,477.88 Dollars. Komiteen for det paatænkte Alderdomshjem aflagde

Rapport og foreløbige Planer vedtoges. Kvindeforeningen "Dannebrog" tilkendte Sagen sin Støtte. Det blev besluttet — paa James Madisons Indstilling — at 25,000 Dollars maatte indtegnes, førend de endelige Skridt blev foretaget for at oprette Hjemmet. En ny Komite blev udnævnt: James Madison, Formand, J. F. Otto, Næst-Formand; Fru Niels (Christine) Larsen, 2. Næst-Formand; C. J. Klitgaard, Sekretær og Kasserer; Carl Plow, Hans Vejby, O. P. Kielsen, H. P. Vogensen, C. M. Petersen, Margaret Kohler, Fru O. Christopher. Dania's Bestyrelse valgt: Præsident, Hans Vejby; Vicepræsident, Finn Andersen; Sekretær, Carl Plow; Kasserer, J. M. Andersen; Marskal, B. Ibsen; Vicemarskal, John Christensen; Tillidsmand, O. P. Kielsen.

1921. — Konvention i Livermore. Medlemsantal 2631. Formue 151,559.43 Dollars. Komiteen for Alderdomshjemmet rapporterede, at der i Aarets Løb var subskriberet henved 40,000 Dollars, deraf indbetalt 12,000 Dollars. Det blev besluttet, at det paatænkte Alderdomshjem ikke skulde være et særligt Dania-Hjem; men overlades til Danskerne i Almindelighed. En stor Part af Subskriptionerne var fra Folk, der stod udenfor Dania — og det havde vist sig, at der var Interesse for et Alderdomshjem, særligt naar dette gav Adgang for *alle Danske*, enten de hørte til Dania eller ikke. En Komite (Fred. Petersen, Thomas Mikkelsen og Peter Sørensen) udnævntes for at udarbejde en Dania-Historie; Martin L. Cramer fremkom med Forslaget. Bestyrelse valgt: Præsident, B. Ipsen; Vicepræsident, John Christensen; Sekretær, Carl Plow; Kasserer, J. M. Andersen; Marskal, Chris Iversen; Vicemarskal, J. P. Knudsen; Tillidsmand, Chris Thomsen.

1922. — Konvention i Oakland. Medlemsantal 2811. Formue 159,137.58 Dollars. Grundloven blev trykt i engelsk Oversættelse. Komiteen, der skulde udarbejde en Dania-Historie ønsker Henstand og anmoder Overbestyrelsen om at bede Sophus Hartwick om at tiltræde Komiteen, da hans Bistand var meget ønskelig. Bestyrelse valgt: Præsident, John Christensen; Vicepræsident, Chris Iversen; Sekretær, Carl Plow; Kasserer, J. M. Andersen; Marskal, J. P. Knudsen; Vicemarskal, Carl Jørgensen, Tillidsmand, H. Vejby.

1923. — Konventionen i Sacramento. Medlemsantal 2946. Formue 166,946.95 Dollars. Udbetalt i Sygehjælp og anden Hjælp i de forskellige Afdelinger 15,997.04 Dollars. Komiteen for Udarbejdelsen af en Dania-Historie indgav Rapport ved Fred. Petersen og Sophus Hartwick. Paa Forslag af A. W. Andersen (Petaluma) blev det besluttet, at Oversekretæren skulde sende en Rundskrivelse til Afdelingerne med Forespørgsel

om, hvor mange Eksemplarer af den paatænkt^e Dania-Historie de forskellige Afdelinger ønskede. Bestyrelse valgt: Præsident, Chris Iversen; Vicepræsident, J. P. Knudsen; Sekretær, Carl Plow; Kasserer, H. P. Jensen; Marskal, Carl Jørgensen; Vicemarskal, M. Backer; Tillidsmand, L. P. Rohde.

Kort før Konventionen havde Overpræsidenten, John Christensen, med Bistand af Peter Sørensen og B. Ibsen, indstiftet en Afdeling i Santa Barbara.

1924. — Konvention i Fresno. Medlemsantal 3045. Samlet Formue 168,229.97 Dollars. I Aarets Løb udbetalt i Sygehjælp 17,354.22 Dollars. Kort før Konventionen, den 10. April, havde Overpræsident Chris Iversen indstiftet en Afdeling i Palo Alto, kaldet "Stanford" Nr. 25. (Fem Aar efter besluttede Medlemmerne at slutte sig til Afdelingen i Nabobyen San Jose). Oversekretær Carl Plow rapporterede, at den Rundskrivelse han Aaret forud var bleven paalagt at sende til de forskellige Afdelinger angaaende Salget af den paatænkte Dania-Historie, ikke havde bragt noget Resultat. Der var ikke indkommet en eneste Bestilling. Aabenbart har det ikke været den rigtige Fremgangsmaade; thi kun faa Aar efter blev der uden at spørge Afdelingerne trykt 2000 Eksemplarer af en anden "Dania-Historie", Carl Plows. Bestyrelse valgt: Præsident, J. P. Knudsen; Vicepræsident, Carl Jørgensen; Sekretær, Carl Plow; Kasserer, H. P. Jensen; Marskal, Martin Backer; Vicemarskal, Marius Petersen; Tillidsmand, (1 Aar) H. C. Jørgensen, (3 Aar) C. J. Klitgaard.

1925. — Konvention i Los Angeles. Medlemsantal 3081. Formue 176,805.40 Dollars. Udbetalt i Sygehjælp 15,481.98 Dollars. Det var første Gang, der var Konvention i Los Angeles og alt var arrangeret i stor Stil, værdig Statens største By. Bestyrelse valgt: Præsident, Carl Jørgensen; Vicepræsident, Finn Andersen; Sekretær, Carl Plow; Kasserer, H. P. Jensen; Marskal, Hans J. Sørensen; Vicemarskal, H. K. F. Nielsen; Tillidsmand, John Hansen. En særdeles smuk Mindehøjtidelighed fandt Sted. Pastor J. C. Borggaard, Medlem af Afdeling Nr. 12 "Valdemar", holdt en inderlig Tale til Minde om de afdøde Medlemmer, John Everløv sang "Kirkeklokke —" og Valdemar Jensen sang "Lær mig 'o Skov", hvorefter Forsamlingen sang "Dejlig er Jorden". "Dannebrog's" Damer var tilstede.

1926. — Konventionen afholdes i Petaluma. Medlemsantal 3098. Formue 181,088.48 Dollars. Udbetalt i Sygehjælp 19,828.03 Dollars, i anden Hjælp 1,391.46 Dollars og i Begravelseshjælp 4,750.00 Dollars. To nye Afdelinger var bleven indstiftet i Aarets Løb ved særlig Bistand af H. K.

J. Nielsen (Los Angeles) og Peter Sørensen (Santa Barbara), nemlig "Øresund" Nr. 26 i Pasadena og "Holger Danske" Nr. 27 i Santa Maria. Bestyrelse valgt: Præsident, Finn Andersen; Vicepræsident H. J. Sørensen; Sekretær, Carl Plow; Kasserer, H. P. Jensen; Marskal, H. K. J. Nielsen; Vicemarskal, Peter Sørensen; Tillidsmand, Robert Nelsen.

1927. — Konvention afholdes i Reno, Nevada, i Maj. Mødet var bleven udsat fra April, begrundet paa det koldere Klima i Reno, men trods det, oplevede de mange Besøgende et veritabelt Snevejr saavel under Rejsen i Ekstra-Tog, som under Opholdet i Konventionsbyen. Ved Konventionen fremkom Overpræsident Finn Andersen med to betydningsfulde Forslag, der begge vandt stor Tilslutning, nemlig Oprettelsen — i Forening med Kvindeforeningen "Dannebrog" — af et specielt Alderdomsfond, samt et Arrangement for en "Dania-Rejse" til Danmark. Medlemsantal 3277. Formue 186,013.96 Dollars, udbetalt i Sygehjælp 22,365.94 Dollars. Bestyrelse valgt: Præsident, H. J. Sørensen; Vicepræsident, P. Sørensen; Sekretær, Carl Plow; Kasserer, H. P. Jensen; Marskal, H. K. J. Nielsen; Vicemarskal, P. A. Nielsen; Tillidsmand, M. C. R. Nielsen.

1928. — Konvention i Salinas fra 18. til 21. April. Medlemsantal 3310. Afdelingernes samlede Formue 193,441. 52 Dollars. Udbetalt i Sygehjælp 19,449.31 Dollars, i Begravelseshjælp 8,407.50 Dollars, anden Hjælp 1,053.-25 Dollars. Komiteen for Tilvejebringelse af Midler for Dania og Dannebrog's Alderdomsfond indsendte en særdeles tilfredsstillende Rapport, der fremviste, at der i Aarets Løb var indsamlet et Netto Beløb af 6,190.24 Dollars; deraf 304 Dollars for Salg af et specielt Brevmærke. Komiteen, som udnævnt ved Konventionen Aaret forud, var som følger: V. C. Dahl, Formand; Fru L. Christiansen, Næst-Formand; Carl Plow, Sekretær, Fru Minnie Kjer, Kasserer; A. Berthelson, C. M. Petersen, Fru Christine Nielsen, Fru Dorthea Petersen, Fru Minnie Hansen, Carl Jørgensen, M. Eriksen.

Det rapporteredes, at Danias Fællesrejse til Danmark havde været overordentlig vellykket. Det var den første store Fællesrejse af Danske fra California. Komiteen bestod af Martin L. Cramer, Formand; Carl Plow og Louis Jepsen. Denne Komite supplerede sig senere med Finn Andersen, H. P. Vogensen, Hans Sørensen, C. W. Hansen, P. Petersen, alle Eks-Overpræsidenter, samt Sophus Hartwick, C. Redsted Pedersen, Nick Andersen og A. J. Bertelsen. Senere blev der udnævnt en Række Medhjælpere omkring i Kolonien.

Bestyrelse valgt: Præsident, Peter Sørensen; Vicepræsident, P. A. Nielsen; Sekretær, Carl Plow; Kasserer, N. Fr. Nielsen (udnævnt af Over-

præsidenten istedetfor H. P. Jensen, der pludselig var afgaaet ved Døden den 2. August 1928); Marskal, A. L. Christopher; Vicemarskal, A. H. Christiansen; Tillidsmand, P. Boysen.

1929. — Konvention afholdes i Municipal Auditorium, Oakland, fra 17. til 20. April. Medlemantal 3282. Samlet Formue 193,409.38 Dollars, udbetalt i Sygehjælp 23,921.32 Dollars, i Begravelseshjælp 7,625.00 Dollars. Bestyrelse valgt: Præs. P. A. Nielsen; Vicepræs., Albert H. Christopher; Sekretær; Carl Plow; Kasserer, N. Fr. Nielsen; Marskal, A. H. Christensen; Vicemarskal, Viggo C. Dahl. Denne Konvention var vel nok den mest storslaaede af alle Konventioner, hvilket havde sin naturlige Aarsag i, at det dette Aar var 50 Aar siden den lille "Dansk Alameda-Oakland Social Club" blev stiftet og dermed Grunden lagt for Afdeling "Odin" Nr. 1, der er Stammefaderen til den store Kæde af Dania-Foreninger i California og Nevada. — Der var meget stor Tilslutning og et udsøgt Festprogram. — Et af "Odin"s Medlemmer, P. A. Nielsen, havde den store Glæde, at være Overpræsident af Dania i 50-Aars Jubilæumsaaet.

1930. — Konvention i San Francisco, med Afdeling "Helga" Nr. 3 som Vært. Samlingssted: California Hall. Medlemsantal 3289. Formue 196,884.42 Dollars, udbetalt i Sygehjælp 22,374.69 Dollars. En Tilslutning eller et Samarbejde, ikke Sammenslutning, med "De sammensluttede danske Foreninger", der ved Konventionerne forud var kommen paa Tale paa Foranledning af "De S sammensluttede"s Henvendelse til Dania, blev her nærmere drøftet, og et Samarbejde blev fastslaaet. — Der kom Forslag om, at arrangere en ny Danmarksrejse for 1933, fem Aar efter den første saa vellykkede Tur. Rejsen blev senere, begrundet paa ugunstige Tider, udsat.

For første Gang i Danias Historie blev et Medlem af Dania æret paa en særlig Maade, nemlig ved at blive valgt som Æres-Medlem af Overafdelingen af "Den danske Forening Dania af California og Nevada."

I Danias Aarsrapport staar der herom:

"Følgende skriftlige Forslag blev indsendt og oplæst: "Det foreslaas herved, at Redaktør af "Bien", Hr. Sophus Hartwick, udnævnes som Æresmedlem af "Den danske Forening Dania af California og Nevada" som en Paaskønnelse for hans mangeaarige Arbejde for Danias og Danskhedens Sag her paa Pacific Kysten.

L. Quist, Afd. Nr. 3, P. Sørensen, Eks-Overpræsident".

Endvidere staar der i Aarsrapporten:

"Med en kort, men stilfuld Ceremoni, blev Redaktør, Hr. Sophus Hartwick, erklæret et fuldberegtiget Æresmedlem af Overafdelingen af

Dania. Hr. Hartwick blev eskorteret ind i Salen af Overmarskallen, under Musik af Henry Gilling — alle Tilstedeværende havde rejst sig og forblev staaende, medens Overpræsidenten i faa, velvalgte Ord erklærede Hr. Hartwick som Æresmedlem af Overafdelingen af Dania af California og Nevada".

"Hr. Hartwick takkede i varme Ord for den Ære, der var bleven udvist imod ham, hvorefter han blev eskorteret til den Plads, der paa Forslag af Th. Schmidt, Afdeling Nr. 18, var bleven udpeget som hans reserverede Sæde, naar han bivaaner Møder i Overafdelingen".

Bestyrelse valgt: Præsident, Albert H. Christopher; Vicepræsident, V. C. Dahl; Sekretær, Carl Plow; Kasserer, N. Fr. Nielsen; Marskal, Iver Frydendahl; Tillidsmand, A. W. Andersen.

1931. — Konventionen afholdt i Knights of Columbus Hall i Santa Barbara den 22. til 25. April. Medlemsantal 3327. Samlet Formue 200,845.66 Dollars. Udbetalt i Sygehjælp 21,132.21. Begravelseshjælp 6,550.00 Dollars, anden Hjælp 1,556.35 Dollars. Der var arrangeret et særde'e; smukt Festprogram og den stilfulde Banket formede sig særligt som en Tribut til Oversekretær Carl Plow, der i 25 Aar havde beklædt sit ansvarsfulde Embede. Overvicepræsident V. C. Dahl holdt Festtalen, hvori han varmt takkede Jubilaren for mangeaarigt Arbejde samt overrakte ham ét kostbart Sølvservice, som en Gave fra Dania-Afdelingerne. Eks-Overpræsident Martin Eriksen frembar en kunstnerisk udført Erkendtlighedsskrivelse fra Eks-Overpræsidenterne. Med Skrivelsen fulgte en smuk Gavø, et Guldur. Eks-Overpræsident Finn Andersen overrakte desuden en Kurv med udsøgte Blomster til Jubilarens Hustru, ligesom Overkasserer N. Fr. Nielsen forinden Banketten havde overrakt Jubilaren en Kurv med 25 nydelige Roser. Desuden modtog Carl Plow under Konventionen et stort Antal Lykønskings-Telegrammer fra personlige Venner og fra Dania-Afdelinger.

Bestyrelse valgt: Præsident, Viggo C. Dahl; Vicepræsident, Henry Gilling; Sekretær, Carl Plow; Kasserer, N. Fr. Nielsen; Marskal, I Frydendahl; Vicemarskal, Theo. M. Schmidt; Tillidsmand, N. H. Fugeløang.

1932. — Konvention i San Francisco fra 20. til 23. April. Afde'ing "Danmark" Nr. 2, Danias største Afdeling, der var Vært, havde lejet Mødesale o. s. v. i det fashionable Hotel St. Francis. Festlighederne svarede til Omgivelserne, stilfulde og flot arrangerede. Der var ogsaa en dobbel Anledning, idet det var Afdelingens 50-Aars Jubilæum. Afdelingens ældste nulevende Medlem, C. C. Bonde, som til Stadighed tager aktiv Del i Afdelingens Affærer, blev hyldet paa en smuk Maade, idet han

blev overrakt et Dania-Emblem. Det var overdraget et andet gammelt Medlem, S. Hartwick, at overrække Gaven.

Medlemsantal 3183. Samlet Formue 199,797.25 Dollars. Bestyrelse valgt: Præsident, Henry Gilling, Vicepræsident, Iver Frydendahl, Sekretær, Carl Plow; Kasserer, N. Fr. Nielsen; Marskal, Marius Petersen; Vicemarskal, Carl Fauersø; Tillidsmænd, Axel Petersen og J. T. Lund.

1933. — Konvention i Watsonville 19. til 22. April. Medlemsantal 3003. Samlet Formue 199,350.61, udbetalt i Sygehjælp 22,538.15 Dollars. Dania-Dannebrogs Alderdomsfond var 22,667.02 Dollars og der var en maanedlig Udgift for Understøttelser af ca. 170.00 Dollars. Det blev besluttet at faa trykt en "Dania-Historie" i 2000 Eksemplarer. Historien er skrevet af Oversekretær Carl Plow. Bestyrelse valgt: Præsident, I. Frydendahl; Vicepræsident, Marius Petersen; Sekretær, Carl Plow; Kasserer, N. Fr. Nielsen; Marskal, Carl Fauersø; Vicemarskal, Theodor Schmidt; Tillidsmænd, Axel Petersen, J. T. Lund, Sam Andersen.

1934. — Konvention afholdt i Fresno 18. til 21. April. Medlemsantal 2783. Samlet Formue 197,400.40, udbetalt i Sygehjælp 20,150.61 Dollars; udbetalt i Begravelseshjælp 7,125.00 Dollars. Dania-Dannebrogs Alderdomsfond 1. April 1934—22,326.09; 22 Pensionærer nyder Understøttelse af Fondet; den maanedlige Understøttelse andrager et Beløb af 221.00 Dollars eller 2,652.00 Dollars aarligt, for Tiden. Et skriftligt Forslag, undertegnet af Repræsentanter fra "Thor", Afdeling Nr. 5. blev indsendt og oplæst. Det var en Henstilling til Overafdelingen om, at udnævne Eks-Overpræsident Halvor Jacobsen, der er bosat i New York, men var til Stede under Konventionen, til Æresmedlem af Overafdelingen, som en Erkendelse af hans store Indsats i Danias Vækst og Udvikling i tidligere Dage. Forslaget blev vedtaget enstemmigt, og med Eks-Overpræsident Henry Gilling ved Pianoet, blev Halvor Jacobsen eskorteret ind i Salen af Eks-Overpræsidenterne Robert Neison og H. P. Vogensen. Forsamlingen rejste sig og hilste det nye Æresmedlem med lang og vedvarende Applaus. Overpræsident Frydendahl udtalte nogle faa anerkendende Ord til Hr. Jacobsen, ligesom Oversekretær Carl Plow holdt en pæn Tale for sin gamle Ven. Halvor Jacobsen takkede dybt bevæget for den mod ham udviste Opmærksomhed. Overafdelingen har nu to Æresmedlemmer -- Halvor Jacobsen og Sophus Hartwick (1930). Overafdelingen vedtog en Resolution til Minde og til Ære for C. M. Beck, der den 18. December 1933 var afgaaet ved Døden. C. M. Beck var i 25 Aar Overkasserer og til alle Tider en af Danias og Danmarkens mest fremragende Mænd. Bestyrelse valgt: Præsident, Marius Petersen; Vicepræsident, Carl Fauersø;

sø; Sekretær, Carl Plow; Kasserer, N. Fr. Nielsen; Marskal, Theo. Schmidt; Vicemarskal, Marius Kristensen; Tillidsmand, S. N. Hedegaard.

1935 — Konvention afholdt i Modesto. Medlemsantal 2675. Samlet Formue 193,451.26 Dollars. Danias Oversekretær for mange Aar, Carl Plow, var den 14. November 1934 afgaaet ved Døden. Det var et stort Tab til Foreningen og Overpræsident Marius Petersen skriver herom i sin Rapport: "Vor Forening har i Aarets Løb lidt et uerstatteligt Tab ved vor mangeaarige og afholdte Oversekretær Carl Plows Bortgang. Hans Betydning for vor Forenings Fremgang og Trivsel er kendt af alle, der har deltaget i Danias Konventioner, hvor han vil blive savnet haardt. Hans Minde vil leve iblandt os, saa længe Dania bestaar. Det var en tung Pligt for mig, at overvære hans Jordefærd i Petaluma den 17. November sidste Aar, hvor der var samlet en usædvanlig stor Sørgekare for at bevise Carl Plow den sidste Ære; det var den smukkeste og mest gribende Sørgehøjtid jeg nogensinde har overværet". Samme Dag Begravelsen fandt Sted samledes Overbestyrelsens Medlemmer for at tage Bestemmelse om en Stedfortræder i Sekretær-Embedet. Valget faldt enstemmigt paa tidligere Overpræsident Carl Jørgensen fra Fresno. Bestyrelse valgt: Præsident, Carl Fauersø; Vicepræsident, Marius Kristensen; Sekretær, Carl Jørgensen; Kasserer, N. Fr. Nielsen; Marskal, James Martensen; Vicemarskal, Clifton Anthonsen; Tillidsmænd, Sam Andersen, P. A. Elbeck, S. N. Hedegaard.

1936. — Konvention afholdt i Pasadena fra 29. April til 2. Maj. Medlemsantal 2746. Samlet Formue 192,865.20. Udbetalt i Sygehjælp 19,553.47 Dollars. Dania-Dannebrogs Alderdomsfond havde i Aarets Løb udbetalt 2,903.00 til trængende Medlemmer. Bestyrelse valgt: Præsident, Marius Kristensen; Vicepræsident, James Martensen; Sekretær, Carl Jørgensen; Kasserer, N. Fr. Nielsen; Marskal, Clifton Anthonsen; Vicemarskal, C. J. Klitgaard; Tillidsmænd, S. N. Hedegaard, P. A. Elbeck, Martin Eriksen.

1937. — Konvention afholdt i San Jose fra 21. til 24. April. Medlemsantal 2699. Samlet Formue 195,477.87 Dollars. Udbetalt i Sygehjælp 16,510.79, i Begravelseshjælp 6,225.00 Dollars. Dania-Dannebrogs Alderdomsfond udbetalt til trængende Medlemmer 3,217.00. Et Lovforslag blev vedtaget, saalydende: "Foreningens Forhandlings- og Forretningsprog kan være enten dansk eller amerikansk, efter de lokale Afdelingers eget Skøn; de kan til enhver Tid benytte hvilket af de to Sprog de finder mest hensigtsmæssigt; ligeledes ved Korrespondancer med Overafdelingen og de lokale Afdelinger indbyrdes, kan hvilket af de to Sprog

benyttes". Bestyrelse valgt: Præsident, James Martensen; Vicepræsident, Clifton Anthonsen; Sekretær, Carl Jørgensen; Kasserer, N. Fr. Nielsen; Marskal, C. J. Klitgaard; Vicemarskal, Andy Madsen; Tillidsmænd, A. L. Christopher, P. A. Elbeck, Martin Eriksen.

1938. — Konvention afholdt i Sacramento fra 20. til 23. April. Medlemsantal 2724; samlet Formue 191,831.29. Overmarskal C. J. Klitgaard indsendte sin Resignation, da han i det kommende Aar maatte foretage nogle lange Forretningsrejser. Bestyrelse valgt: Præsident, Clifton Anthonsen; Vicepræsident, A. Madsen; Sekretær, Carl Jørgensen; Kasserer, N. Fr. Nielsen; Marskal, Sam Andersen; Vicemarskal, Hans Skytt; Tillidsmænd, Martin Eriksen (Afd. Nr. 11), A. L. Christopher, Martin Eriksen (Afd. Nr. 1). Formanden for Dania-Dannebrog's Alderdomsfond, V. C. Dahl, rapporterede, at Fondet stod paa en sund og god Basis. Der var i Aarets Løb udbetalt Understøttelse til 30 Pensionærer, ialt 3,248.00 Dollars.

Hvad der her er skrevet, vil give Læseren et Begreb om Danias Virke. Foreningens indre Forhold og en indgaaende Beretning om alt det, der er bleven udrettet til Gavn og Glæde for Medlemmerne, kan Forfatteren ikke komme ind paa.

Dania af California og Nevada har en enstaaende Plads i dansk Samvirke i Amerika. Det er den eneste Stats-Organisation (Nevada iregnet) og naar det er lykkedes det danske Folk i California paa en saa heldig Maade, at løse de mange Opgaver, der er kommen frem gennem Aarene, kan meget af Æren herfor tillægges Dania, der kollektivt og gennem sine Medlemmer altid var med i Ledelsen. Det gode Samvirke indenfor Dania har sikkert ogsaa været en Inspiration og et Eksempel for alle andre udmærkede danske Sammenslutninger her i California.

Dania af California og Nevada indtager en Hædersplads i det danske Udflytterfolks Historie i Amerika.

“Dania er et Dannevirke

— Perlen i vort Sammenvirke.”

DANIA-KVINDEFØRENINGEN “DANNEBROG”

For mange Aar tilbage begyndte man at oprette danske Kvindeforeninger paa forskellige Steder i California. Disse Foreninger havde kun selskabelige Formaal: man holdt Møde en eller maaske to Gange om Maanedens og ved disse Møder blev der serveret Kaffe, Smørrebrød og Kager. Noget særligt kom ikke paa Tale. Der var kun Trang hos vore danske Damer til at komme sammen en Gang imellem. Møderne var da

ogsaa nærmest Familie-Affærer; thi man tog Børnene med. Men efterhaanden blev disse Sammenkomster ganske interessante. Ofte udarbejdede man et helt Program. Der var Musik, Sang og Oplæsning, og da Mændene fik Nys om, at Damerne Sammenkomster i Grunden var nogle højst hyggelige Affærer, hvor der var virkelig Underholdning og rigtig hjemlig Hygge, saa kom de ogsaa med.

Danias Overpræsidenter begyndte at interessere sig for disse Kvindeforeninger. Det blev for nogle næsten til deres vigtigste Opgave; thi de indsaa hvilken Gavn Dania kunde faa af disse Foreninger. Ved Danias Konventioner blev der talt med Enthusiasme om Oprettelsen af en Dania-Kvindeforening, ligesom vort danske Blad "Bien" kraftigt slog til Lyd for Sagen. Damerne selv indenfor Kvindeforeningerne vilde gerne have en Tilknytning til Dania, og afventede en Beslutning fra Danias Side.

Det var dog først ved Danias Konvention i Petaluma i 1909, at noget særligt blev udvirket i denne Retning, idet Kvindeforeningen "Danner" i Petaluma — ansporet af det fra saa mange Sider udtalte Ønske — anmodede de forskellige Kvindeforeninger i California om at sende Delegationer til Petaluma, for at drøfte Muligheden af en Sammenslutning.

Der mødte Repræsentanter fra 11 af de danske Kvindeforeninger. Fru Laura Hansen fra Livermore blev udnævnt til midlertidig Præsident og Frøken Marie Nielsen fra San Francisco blev Sekretær.

Det viste sig dog, at Tiden for en Sammenslutning endnu ikke var kommen. Man var endnu ikke klar over, hvorledes man skulde gribe Sagen an, og Flertallet af Repræsentanterne stemte imod en Sammenslutning, nærmest dog af den Grund, at de mente, at de forskellige Kvindeforeninger ved en Sammenslutning var forpligtigede til at have Sygekasse, hvilket nogle var imod.

Der blev saa ikke gjort flere alvorlige Forsøg, indtil i Aaret 1913, da Dania endelig tog Spørgsmaalet op for Alvor og anmodede Kvindeforeningerne om at sende Repræsentanter til Konventionen i Hayward 1914. Ved denne Sammenkomst af Damerne blev Fru Ernestine Christensen fra Hayward valgt til Præsident og Fru Marie Krogh fra Newman blev Sekretær.

Denne Gang havde Sagen bedre Held med sig, og der blev lagt Planer for en Sammenslutning. Der blev korresponderet med de forskellige Kvindeforeninger og ved Konventionen i Udstillingsaaret 1915 i San Francisco blev 12 Foreninger i California og Nevada knyttet sammen under det fælles Navn "Dania-Kvindeforeningen Dannebrog" og den nye Forening blev anerkendt som en Gren af Dania.

Som Overbestyrelse valgtes: Overpræsident, Fru Carla Wolf, San Francisco; Over-Vicepræsident, Fru Ernestine Christensen, Hayward; Oversekretær og Kasserer, Fru Christine Vogensen, Petaluma; Overmarskal, Fru Johanne Christensen, Ferndale.

De forskellige Afdelinger fik Nummer efter den Tid, de havde været stiftet. Derved blev "Valborg" i Hayward Nr. 1. Denne Forening blev stiftet den 16. December 1893, Nr. 2 blev "Dagmar" i Oakland og Nr. 3 "Thyra" i San Francisco. Disse to sidstnævnte Foreninger havde været knyttet sammen i flere Aar under Navnet "Den danske Kvindeforening Dannebrog".

Denne Forening havde sin Forhistorie. I vort danske Blad fremkom der i Januar 1897 et Opraab, underskrevet af N. P. Nielsen, med Anmodning til Medlemmerne af Daniaafdelingen "Odin" og danske Kvinder, om at samles til et Møde den 13. Januar i Dania Hall, Broadway og 8. Street, Oakland, for ved dette Møde om muligt faa en dansk Kvindeforening oprettet som et Sideskud til Daniaafdelingen "Odin". Mødet fik ret stor Tilslutning og det viste sig, at der var stærk Stemning Sagen vedrørende. Det blev besluttet, at danne en Forening og 16 Dania Medlemmer og 18 Kvinder indtegnede sig som Medlemmer. Ved det næste Møde blev 3 Kvinder og 9 Dania-Medlemmer føjet til Medlemsantallet. Disse 46 Medlemmer blev altsaa Charter-Medlemmer. N. P. Nielsen blev Foreningens første Præsident og ikke med Urette blev han kaldt "Dagmar's Fader. Fru L. (Minnie) Kjer og Fru N. P. Nielsen blev henholdsvis Sekretær og Kasserer.

Foreningens Formaal var at yde Støtte til Daniaafdelingen "Odin" i dens Arbejde for dansk Samvirke, og det vedtoges, at Foreningen skulde være en Sygeforening, senere blev Begravelseshjælp ogsaa føjet til.

En Del af Medlemmerne var bosat i San Francisco og nu fremkom Tanken om, at faa en særskilt Forening der. Oakland Medlemmerne var behjælpelig og et Aars Tid efter blev "Thyra" stiftet i San Francisco. Navnet blev nu forandret og kom til at lyde "Den danske Kvindeforening Dannebrog". "Dagmar" blev Afdeling Nr. 1 og "Thyra", Afdeling Nr. 2. (Siden Indstiftelsen i 1915 bærer Foreningen Navnet "Dania-Kvindeforeningen Dannebrog").

"Dagmar" trivedes godt, hvorimod "Thyra" i nogle Aar førte en trang Tilværelse. (Den er nu og har længe været en af de største Afdelinger). Tanken med "Kvindeforeningen Dannebrog" var, at faa Afdelinger andre Steder; men noget særligt blev ikke udrettet i dette Øjemed. Imidlertid var der bleven oprettet Kvindeforeninger forskellige Steder; men der var

ingen Tilnærmelse til den allerede eksisterende "Kvindeforening Dannebrog".

Som nævnt var det først ved Dania-Konventionen i 1915, at der blev en Sammenslutning. 12 Kvindeforeninger var repræsenteret med et samlet Medlemantal af 919: "Valborg" Afdeling Nr. 1, Hayward, 178 Medlemmer; "Dagmar" Nr. 2, Oakland, 156 Medlemmer; "Thyra" Nr. 3, San Francisco, 113 Medlemmer; "Danner", Afdeling Nr. 4, Petaluma, 73 Medlemmer; "Louise" Nr. 5, Newman, 17 Medlemmer; "Margrethe" Nr. 6, San Luis Obispo, 32 Medlemmer; "Alexandra" Nr. 7, Watsonville, 38 Medlemmer; "Laura" Nr. 8, San Jose, 62 Medlemmer; "Dannevirke" Nr. 9, Reno, Nevada, 64 Medlemmer; "Ydun" Nr. 10, Ferndale, 86 Medlemmer; "Thora" Nr. 11, Fresno, 70 Medlemmer; "Dronning Dagmar" Nr. 12, Los Angeles, 40 Medlemmer.

I det foregaaende har man set, hvorledes det tilsidst lykkedes, at faa samlet de forskellige Kvindeforeninger under eet. Nogle af Afdelingerne fungerer som Sygeforeninger og betaler Begravelseshjælp, andre har Selskabelighed som Formaal. Men alle arbejder de Haand i Haand med Dania under et og enkeltvis og har været med i de nationale Opgaver, der har været oppe i Tidens Løb — Røde Kors, "Aldersly", og andre Velgørenhedsforetagender og — særlig med Hensyn til Dania-Dannebrog's Alderdomsfond har der været et intimt Samarbejde og derved en nøje Sammenknytning til Dania.

Siden Indstiftelsen har "Dannebrog" holdt Konvention sammen med "Dania" hvert Aar og har derved hævet disse aarlige Sammenkomster til at blive virkelige Folkefester.

"Dannebrog's" Afdelinger og Stiftelsesdato. De første 12 var med i Sammenslutningen i 1915.

"Valborg", Afdeling Nr. 1, Hayward, stiftet den 16. December 1893. "Dagmar", Afdeling Nr. 2, Oakland, stiftet den 23. Januar 1897. "Thyra", Afdeling Nr. 3, San Francisco, stiftet den 16. Marts 1898. "Danner", Afdeling Nr. 4, Petaluma, stiftet den 20. Juni 1903. "Louise", Afdeling Nr. 5, Newman, stiftet den 28. August 1908, opløst den 25. August 1934. "Margrethe", Afdeling Nr. 6, San Luis Obispo, stiftet den 6. Marts 1910. "Alexandra", Afdeling Nr. 7, Watsonville, stiftet den 10. September 1910. "Laura", Afdeling Nr. 8, San Jose, stiftet den 23. Juli 1910. "Dannevirke", Afdeling Nr. 9, Reno, Nevada, stiftet den 13. Januar 1912. "Ydun", Afdeling Nr. 10, Ferndale, stiftet den 2. November 1912. "Thora", Afdeling Nr. 11, Fresno, stiftet den 20. Marts 1915. "Dronning Dagmar", Afdeling Nr. 12, Los Angeles, stiftet den 18. August 1916. "Luren", Afdeling Nr.

13, Sacramento, stiftet den 1. Marts 1917. "Alfa", Afdeling Nr. 14, Modesto, stiftet den 26. April 1919. "'Dana", Afdeling Nr. 15, Salinas, stiftet den 5. Juni 1920. "Danebod", Afdeling Nr. 16, Livermore, stiftet den 15. Oktober 1903. "Eleonora", Afdeling Nr. 18, Gustine, stiftet den 5. Januar 1921. "Fremad", Afdeling Nr. 20, Santa Barbara, stiftet den 19. Maj 1923. "Clara", Afdeling Nr. 21, Palo Alto, stiftet den 24. September 1924. "Kronborg", Afdeling Nr. 22, Pasadena, stiftet den 4. Januar 1926. "Valkyrien", Afdeling Nr. 23, Santa Maria, stiftet den 3. September 1933. "Haabet", Afdeling Nr. 19, Solvang, stiftet den 17. Juli 1937.

Den første Overbestyrelse blev valgt ved Konventionen i San Francisco i April Maaned 1915. Overpræsident, Carla Wolf, nu Berthelsen; Overvicepræsident, Ernestine Christensen; Oversekretær-Kasserer, Christine Vogensen; Delegater var følgende: Elise Hansen, Hayward, Minnie Kjer, Oakland; Carla Wolf, San Francisco; Christine Vogensen, Petaluma; Marie Krog, Newman; Anna Schlicht, San Luis Obispo; Christensen, Watsonville; Marie Christopher, San Jose; Hulda Nelson, Reno, Nevada; Johanne Christensen, Ferndale; Kristine Rasmussen, Fresno.

Den nævnte Overbestyrelse blev genvalgt i 1916 med Johanne Christensen som Marskal.

Følgende har siden været Overpræsidenter: 1917—Ernestine Christensen; 1918—Magdalene Nimmens; 1919—Margaret Kohler; 1920—Hulda Nelson; 1921—Kristine Rasmussen; 1922—Marie Mogensen; 1923—Hansine Meng; 1924—Maren Miller; 1925—Tine Rasmussen; 1926—Ane M. Christiansen; 1927—Christine Jensen; 1928—Laura Falkenberg; 1929—Marie Jørgensen; 1930—Dorthea Petersen; 1931—Johanne Frydendahl; 1932—Magda Larsen; 1933—Anna Sørensen; 1934—Elfrida Schmidt; 1935—Marie Applescow; 1936—Dora Eriksen; 1937 M. Nissen; 1938—Skov-Nielsen.

Christine Vogensen var Sekretær-Kasserer i 1915-1916-1917-1918; Minnie Kjer var Sekretær-Kasserer i 1919 og har været Sekretær lige siden. Emma Schouboe har været Kasserer siden 1920.

DANSK BRODERSAMFUND OG DANSK SØSTERSAMFUND

DET DANSKE BRODERSAMFUND I AMERIKA

Veteranerne fra Krigene i 1848-49-50 og 1864 stiftede for mange Aar siden i vort Fødeland en Forening, som de kaldte "De danske Vaa-

benbrødre". I Tidens Løb udvandrede mange af disse Veteraner til de Forenede Stater og ikke saa faa kom til Racine, Wisconsin. Da disse gamle Krigskammerater ganske naturligt følte Trang til at komme sammen for at tale om de fælles Minder fra Krigsaarene, dannede de i 1874 en Klub indenfor "Den danske Forening" i Racine. I 1876 blev Klubben en selvstændig Forening og der var omkring 50 Medlemmer.

"Danish Hall" i Ferndale.

Imidlertid havde Mark Hansen, Grundlæggeren af Bladet "Den danske Pioneer", faaet stiftet "Vaabenbrødre-Samfundet" og ved et organiserende Møde den 28. Juni 1881 blev Racine-Foreningen indlemmet i "Vaabenbrødre-Samfundet", der kom til at bestaa af fem Loger: Nr. 1, Omaha, Nebraska; Nr. 2, Neenah, Wisconsin; Nr. 3, Davenport, Iowa; Nr. 4, Racine, Wisconsin; Nr. 5, Moline, Illinois.

Fra mange Sider fremkom imidlertid Ønsket om foruden Veteraner, at optage andre Danske i Foreningen og seks Maaneder efter, den 2. Januar 1882, blev det ved en Konvention i Omaha, vedtaget — dog ikke uden en alvorlig Strid — at forandre Navnet til "Det danske Brodersamfund" med det for Øje, at optage alle Danske i Foreningen, uden Hensyn til om de var Veteraner eller ikke.

Den 2. Januar 1882 er derfor at betragte som "Det danske Brodersamfund"s Stiftelsesdag.

Det gik imidlertid meget langsomt med at faa nye Medlemmer, ikke mindst begrundet paa den gamle Styrelses Modvilje; men ogsaa fordi mange af de danske Præster var stærkt stemt imod denne "hemmelige Forening". I Januar 1889 var der kun 883 Medlemmer i de forskellige Loger; i 1891 var der 40 Loger med et samlet Medlemsantal af 1473. Begunstiget af den store Indvandring gik det senere stærkt fremad.

Den 11. August 1890 blev den første Danske Brodersamfunds Loge stiftet i California, særligt ved Christian Jørgensens Indvirkning. Jørgensen havde været med til at stifte Logen i Port Howard (West Green

D. B. S. Hall i Arcata.

Bay) i Wisconsin, og i 1885 var han Deleгат til Dansk Brodersamfunds 4de Konvention, der blev afholdt i Chicago. To Aar efter kom Jørgensen til St. Helena, California, og i 1889 til Oakland. Her kom han straks sammen med Landsmænd og da fik han Tanken om, at faa en Loge stiftet i Oakland.

"Pacific Loge" Nr. 39 blev stiftet den 11. August 1890 og begyndte med ti Medlemmer: Christian Jørgensen, Robert Hansen, Hans Jørgen Hansen Oster, Mads Nielsen, Reinhard Wickman, Jens C. Nielsen, Jørgen Peter Engelund, Hans J. Hansen, Jørgen Nielsen og Lars Andersen.

Den næste Loge — "Golden Gate" Nr. 49 — blev stiftet i San Francisco godt et Aarstid efter, den 31. Oktober 1891. Det var Hans Andersen, der fik Tanken om at oprette en Loge her. I dette Øjemed besøgte han Logen i Oakland og ved Samtaler med Christian Jørgensen og de andre

Brødre blev alt lagt til Rette. Andersen sendte 25 Dollars til Overbestyrelsen for Forenings-Værktøj og Emblemer — og den 31. Oktober indstiftede Christian Jørgensen paa Overbestyrelsens Vegne den nye Loge. Nr. 49 begyndte med 8 Medlemmer: Thorvald Katstrup, Hans Andersen, Jørgen Nielsen, Hans Chr. Petersen, John Larsen, Hans Adolph Nielsen, Charles Jackson og C. J. Petersen.

Logens Møder blev afholdt i Hans Andersens Restauration efter Lukketid. Omkring seks Uger efter Indstiftelsen solgte Andersen Restaura-

D. B. S. Hall i Selma, Fresno County.

tionen. Han kom nu i Kompagniskab med Bundtmager Jørgen Nielsen og i de næstfølgende Maaneder blev Møderne afholdt i Bundtmager-Værkstedet, hvorefter Brødrene lejede et lille Lokale i Academy Bygning, 927 Mission Street.

Den tredje Loge i California blev stiftet i Fresno, særligt ved Carl J. Petersens Medvirken. Petersen, der i nogle Aar havde opholdt sig i San Francisco og Oakland, og nu var kommen til Fresno, agiterede stærkt for at faa en Loge oprettet og inden ret længe lykkedes det, at faa indvarslet til et Møde. Dette første og forberedende Møde fandt Sted i Ingeniør I. Teilmans Kontor. Selve Indstiftelsen fandt Sted den 3. Maj 1893, under Christian Jørgensens Ledelse. "Fresno Loge" Nr. 67 fik straks et stort Antal Medlemmer og paa selve Indstiftelsesdagen blev følgende optaget: Carl J. Petersen (Eks-Præsident); Hans Graff, (Præsident); I. Teilman, (Vicepræsident); Hans C. J. Christensen, (Sekretær); Niels

Chr. Hansen, (Kasserer); Anders P. Mikkelsen, Søren M. Toft, Jens Chr. Petersen, Jens Madsen, Niels Jensen, Jens Hansen, Frederik Andersen, Frank Lauridsen, Nis Johnsen, Hans Chr. Nielsen og Jens Peter Hansen.

Der hengik nu tre Aar, førend den næste Loge blev stiftet, den 25. Juni 1896, i Ferndale. "Gimle Loge" Nr. 93 har sat Rekorden for Charter-Medlemmer, idet der blev optaget ikke mindre end 39.

Den næste Loge blev stiftet den 14. August 1899 i Los Angeles med 19 Medlemmer.

Op til Aarhundredskiftet var der altsaa fem Loger i California. Siden den Tid er der bleven stiftet 11 andre Loger her i Staten. I 1936 var Medlemsantallet i samtlige Loger omkring 1800. Siden den Tid er Medlemsantallet gaaet en Del tilbage.

DANSK BRODERSAMFUNDSLOGER I CALIFORNIA

No.	Navn	Indstiftelsesdato Antal af Char. Med.	Byens Navn
39	Pacific	11. August 1890—10	Oakland
49	Golden Gate	1. November 1891—8	San Francisco
67	Fresno	3. Maj 1893—17	Fresno
95	Gimle	25. Juni 1896—39	Ferndale
126	Los Angeles	14. August 1899—19	Los Angeles
143	Golden West	29. Juni 1901—14	Petaluma
184	Hayward	1. November 1903—16	Hayward
188	Vestens Stjerne	8. Februar 1904—13	Del Rey
230	Humboldt	26. November 1905—13	Arcata
235	Watsonville	10. Marts 1906—16	Watsonville
255	Selma	13. Marts 1907—18	Selma
299	Solvang	10. August 1913—22	Solvang
303	Vestens Stjerne	20. September 1913—15	Biggs-Woodland
306	Silver Gate	7. Marts 1914—25	San Diego
319	Bakersfield	18. Januar 1922—17	Bakersfield
322	Santa Barbara	23. Marts 1924—18	Santa Barbara
323	Alhambra	19. December 1924—22	Alhambra
324	Mygind	2. Maj 1925—14	San Mateo

En Loge blev startet i Long Beach i September 1938.

GENERAL-KOMITEEN AF D. B. S. I CALIFORNIA

Fraset nogle gensidige Visitter af Brødrene i San Francisco og Oakland Logerne var der ikke noget egentlig Samkvem mellem Brødrene ud over Staten. Et af Loge Nr. 49's mest energiske Medlemmer, Louis Quist, har Æren af at være den, der frembar Tanken og som først anbefalede en nærmere Tilknytning mellem Logerne. Da han ved et Logemøde i 1919 fremkom med sin Ide, gav han mange Grunde, hvorfor der burde arbejdes hen til et nøjere Samarbejde og en væsentlig Grund var den, at give Støtte og Styrke til de mindre Loger.

Ideen slog godt an og Loge Nr. 49 udnævnte en Komite paa tre Medlemmer. Loge Nr. 39 var straks villig til at være med og her blev ligeledes udnævnt tre Medlemmer. Denne samlede Komite afholdt adskillige Møder og opnaaede at faa en Sammenkomst i Stockton i 1920, hvor 7 Loger var repræsenteret.

Noget egentlig Resultat fik man ikke af denne Sammenkomst. Senere maatte to af Komiteens Medlemmer rejse bort, og Nick Andersen, der var Komiteens Sekretær, arbejdede videre i Sagens Interesse i Samarbejde med A. Stockholm og Jacob Jensen af Loge Nr. 39, indtil en ny Komite fra Loge Nr. 49 blev udnævnt: Viggo Kønig, Carl Mygind og Alfred Garlin.

D. B. S. Hall i Fresno.

Nu blev der Fart i Arbejdet. Efter en Del Møder, hvortil Hans Vejby og P. C. Jensen fra Hayward ogsaa var med, blev det besluttet, at indkalde til et Møde i Hayward — 9. og 10. September 1921 — for muligvis at faa dannet en permanent Sammenslutning. Indbydelse blev sendt rundt til alle Logerne i California om at sende to Repræsentanter fra hver Loge. Alle Logerne efterkom ikke Opfordringen; men de tilstedeværende Brødre stiftede nu "General-Komiteen af D. B. S. Logerne i California" og mindre end tre Maaneder efter havde 18 Loger indmeldt sig. Der blev ved omtalte Møde valgt følgende Bestyrelse: Eks-Præsident, Viggo Kønig; Præsident, Hans Vejby; Vicepræsident, John Roth; Sekretær, Nick Andersen; Kasserer, Carl Mygind.

Siden den Tid har General Komiteen afholdt Møde eller Konvention hvert Aar. Disse aarlige Sammenkomster har haft en mægtig Indflydelse paa Samvirket imellem Logerne her i California. Ved disse Aarsmøder drøfter man saadanne Spørgsmaal, som man mener kan være til Gavn for Brodersamfundet i sin Helhed, der arbejdes hen til en samlet Optræden af California-Logernes Repræsentanter ved Hovedkonventionerne og mange Spørgsmaal bliver overvejet og drøftet, der har California-Logernes Velfærd for Øje.

Den rent selskabelige Del af disse Aarsmøder har ikke mindst stor Betydning for Samarbejdet, og Dansk Brodersamfunds Konvention, som man nu kalder disse Aarsmøder, er ligesom Danias aarlige Konvention bleven til Folkefester, hvortil danske Mænd og Kvinder møder frem i Hundredtal.

Det danske Søstersamfunds General-Komite, stiftet den 5. Juli 1923, holder Møde eller Konvention samtidig med Brødrene, hvilket i højeste Grad har hjulpet til i Samvirket.

GENERAL-KOMITEENS KONVENTIONER OG BESTYRELSER

1921. — Hayward. Præsident, Hans Vejby; Vicepræsident, John Roth; Sekretær, Nick Andersen; Kasserer, Carl Mygind.

1922 — Fresno. Ekspræsident, S. Mogensen; Præsident, Hans Vejby; Vicepræsident, Peter Bering; Sekretær, Nick Andersen; Kasserer, Carl Mygind.

1923. — Los Angeles. Præsident, N. H. Fugelsang; Vicepræsident, Peter T. Boesen; Sekretær, Nick Andersen; Kasserer, Carl Mygind.

1924 — Oakland. Samme Bestyrelse som i 1923.

1925 — Ferndale. Præsident, Carl Mygind; Vicepræsident, John Roth; Sekretær, Nick Andersen, Kasserer, Alfred Th. Jørgensen.

1926 — San Francisco. Samme Bestyrelse som i 1925.

1927. — Petaluma. Præsident, John Roth; Vicepræsident, Walter Hansen; Sekretær, Nick Andersen, Kasserer, Chris H. Selling.

1928 — Solvang. Præsident, Viggo C. Hansen; Vicepræsident, Rudolph M. Olsen; Sekretær, Nick Andersen; Kasserer, A. Jørgensen.

1929 — San Mateo. Præsident, Rudolph M. Olsen; Vicepræsident, F. Jensen Bakke; Sekretær, Nick Andersen; Kasserer, A. Jørgensen.

1930 — Oakland. Præsident, Laurence Nelson; Vicepræsident, Harald C. Ferslew; Sekretær, Nick Andersen; Kasserer, A. Jørgensen.

1931. — Selma. Samme Bestyrelse som i 1930.

1932. — Los Angeles. Præsident, Harald C. Ferslew; Vicepræsident, Axel Svanholm; Sekretær, Rudolph M. Olsen; Kasserer, A. Jørgensen.

1933. — Fresno. Præsident, Axel Svanholm; Vicepræsident, Dr. H. L. Lorentzen; Sekretær-Kasserer, Rudolph M. Olsen.

1934. — San Diego. Præsident, Dr. H. L. Lorentzen; Vicepræsident, Martin Eriksen; Sekretær-Kasserer, Rudolph M. Olsen.

1935 — San Francisco. Præsident, Martin Eriksen; Vicepræsident, Søren Nielsen; Sekretær-Kasserer, Rudolph M. Olsen.

1936 — Petaluma. Følgende Bestyrelse blev valgt: Præsident, Søren Nielsen; Vicepræsident, Alex M. Fornø, Sekretær-Kasserer, Rudolph M. Olsen.

1937. — Los Angeles. Præsident, Alex M. Fornø; Vicepræsident, Gotthard F. Riis; Sekretær-Kasserer, Rudolph M. Olsen; Tillidsmænd, Emil Jørgensen, Poul W. Fricke, Martin Eriksen; Fører, C. Henriksen; Indrevagt, John Frederiksen; Ydrevagt, Andrew Jørgensen.

1938. — Solvang. Præsident, Gotthard F. Riis; Vicepræsident, Louis Quist; Sekretær-Kasserer, Rudolph M. Olsen; Tillidsmænd, Chr. F. Petersen, Thomas Jensen, N. Andker; Fører, H. A. Sundby; Indrevagt, C. V. Nielsen; Ydrevagt, James Nielsen.

D. B. S. Konvention i 1910

Nedennævnte Brødre i California har haft Sæde i Overbestyrelsen: Alfred Th. Jørgensen, Oakland, der ved Konventionen i Fresno i 1910, blev valgt som Overtillidsmand og blev senere Over-Vicepræsident, han var Medlem af Overbestyrelsen fra 1910 til 1923. Carl Mygind, San Francisco, var Overtillidsmand fra 1927 til 1931. Viggo C. Hansen, Los Angeles, er for Tiden Overtillidsmand og Nick Andersen, Oakland var Æres-Vicepræsident.

Kun een Gang er D. B. S. Hovedkonvention bleven afholdt i California — i Fresno i 1910.

I 1930 arrangerede D. B. S. Logerne i California en fornøjelig Rejse til Danmark. Rejsen foretoges med Damperen *Frederik VIII*, hvor alle Kahytter blev optagne af California-Danske. Lederne af Turen var F. Jensen Bakke, Louis Quist, Henry Gilling og Alfred Th. Jørgensen med Assistance af andre Brødre. Louis Quist skrev i Anledningen følgende Sang, der var optaget i et smukt lille Rejsehefte med Program o. s. v. for Turen.

DANMARKS PRIS

Mel.: Springtime in the Rockies . .
 Naar i Danmark det er Sommer,
 Og naar Skoven staar i Skrud,
 Da mange Landsmænd kommer
 Af dem, som rejste ud.
 De vil hjem og se de Kære,
 Som de ikke glemme kan.
 Det er for dem en Ære,
 De kom fra Danmarks Land.

Naar man sejler ned ad Sundet,
 Og vi ser den smukke Kyst,
 Det bedste er oprundet
 Og det røres i mit Bryst,
 For vi ser de Taarne høje,
 Som der strækker sig mod Sky,
 Da væder sig mit Øje
 For Danmarks gamle By.

Se, nu nærmer vi os Havnen,
 Der, hvor Slægt og Venner staar;
 Man føler, vi er savnet
 I alle disse Aar.
 Ja, man staar i Tanker stille,
 For det Syn ej glemmes kan,
 Imens Musiken spiller:
 "Der er et yndigt Land".

Louis Quist.

D. B. S. Hall i Del Rey

DET DANSKE SØSTERSAMFUND I AMERIKA

Ikke længe efter at Dansk Brodersamfund var blevet stiftet, fremkom Tanken om, at faa Kvinderne med i Foreningsarbejde. Nogen særlig Tilslutning fandt denne Tanke dog ikke indenfor Broderlogerne, men der var dog ikke saa faa Brødre, der gerne vilde hjælpe til, naar Kvinderne selv vilde gøre de første Skridt.

Saaledes blev det da ogsaa de danske Kvinder, der tog Initiativet og det første Møde i Logens Interesse blev afholdt i Niels Hemmingsens Hjem i Negaunse, Michigan, den 21. November 1883. Det blev her besluttet, at begynde en Søstersamfundsloge og selve Indstiftelsen fandt Sted den 1. December samme Aar, med kun 5 Medlemmer. Det blev her bestemt, at Medlemmer af Brodersamfundet ogsaa kunde blive optagne, men kun som passive Medlemmer.

Karen Kristine Hemmingsen var den egentlige Stifter og hun havde en god Hjælp og Raadgiver i sin Mand, Niels Hemmingsen. Da Logen senere bestemte, at vælge en Overbestyrelse, blev Niels Hemmingsen Overpræsident.

Den 20. Marts 1884 oprettedes Loge Nr. 2 i Lyons, Iowa, med 9 aktive og 13 passive Medlemmer (Brødre). Loge Nr. 3 blev stiftet i Davenport, Iowa, Loge Nr. 4 i Chicago blev oprettet den 29. Marts 1885, Loge Nr. 5 blev stiftet i Racine, den 11. Juni 1886.

I Januar 1887 afholdt "Det danske Søstersamfund" sin første Konvention — i Burlington, Iowa, og op til Aaret 1890 var alle Overbesty-

relsens Medlemmer Mænd, Medlemmer af Brodersamfundet. Efterhaanden valgte man Kvinder ind i Overbestyrelsen og siden 1910 har alle Embeder været beklædt af Kvinder.

Søstersamfundet trivedes godt gennem Aarene og den 1. Oktober 1908 var der 106 Loger med et samlet Medlemsantal af 5190. Paa dette Tidspunkt var der 3 Loger i California med ialt 258 Medlemmer.

Det var ved Brodersamfundets Hjælp, at Søstersamfundet overkom de første vanskelige Aar og senere har de to Foreninger troligt arbejdet sammen for de fælles Formaal, at staa Medlemmerne bi i Sygdom og ved Dødsfald og paa anden Maade yde deres Part i det omfattende Humanitetsarbejde, der udøves blandt Danske i Amerika.

DANSK SØSTERSAMFUND'S LOGER I CALIFORNIA

Navn og Nr.	By	Indstiftelse	Char-Medl.	Medl. 1936
"Danmark" Nr. 17	Oakland,	31. Marts 1892	(9)	137
"Margrethe" Nr. 24	San Francisco,	28. Marts 1893	(11)	199
"Prinsesse Marie" Nr. 68	Los Angeles,	22. Januar 1903	(10)	95
"Gyldenstjerne" Nr. 126	Petaluma,	14. Oktober 1911	(11)	55
"Fjeldtronningen" Nr. 131	Ferndale,	7. Januar 1913	(18)	30
"Silver Gate" Nr. 136	San Diego,	7. Marts 1914	(11)	20
"Augusta" Nr. 138	Stockton,	1. August 1914	(13)	11
"Fremtiden" Nr. 149	Fresno,	3. Maj 1916	(22)	62
"Martha" Nr. 159	Selma,	1. April 1922	(24)	18

Som nævnt i det foregaaende blev General-Komiteen for Dansk Brodersamfund's Loger i California organiseret i 1921. Der var et almindeligt Ønske om at faa Søsterlogerne sammenføjet paa en lignende Maade og ved Brodersamfundets Konvention i Los Angeles 1923 blev "General-Komiteen for de danske Søstersamfund's Loger i California" stiftet. Stiftelses-Datoen er sat til den 5. Juli 1923.

Overbestyrelsen fra 1923 til 1938

1923—Præsident, Marie Poulsen; Vicepræsident, Marie Andresen; Sekretær, Dorthea Jørgensen; Kasserer, Stockholm.

I de efterfølgende Aar har følgende været Præsidenter: Marie Andresen (2 Aar), Mary Tved, Marie Larsen (2 Aar), Sine Hansen, Kathrine Ottesen (2 Aar), Karen Petersen, Olivia Gottschalk, Emma Mathiesen, Hannah Iversen, Marie Christensen, Kristine Svanholm, Sarah Simonsen.

Dorthea Jørgensen var Sekretær fra 1923 til 1930. Doris Freese har været Sekretær siden 1931.

Christine Nielsen var Kasserer fra 1924 til 1928, Marie Andresen fra 1929 til 1933 og Nancy Nichol har været Kasserer siden 1934.

Søstre, der har været eller er i Overbestyrelsen:

Sophie Lauritzen, født Kroman, blev ved en anden Søsters Fratrædelse udnævnt til Overtillidssøster ved Konventionen i Omaha i 1897; modtog senere Valg og var i Embede til 1910; dette Aar blev hun valgt til Overvicepræsident. Sophie Lauritzen var Medlem af Oakland Logen. Hun døde for flere Aar siden.

Marie Mogensen, Los Angeles, modtog Valg som Overtillidssøster ved Konventionen i Chicago i 1922; senere blev hun Over-Vicepræsident, hvilket Embede hun stadig indehaver.

Foruden de nævnte Foreninger er der i Aarenes Løb bleven oprettet adskillige smaa Foreninger eller Klubber i forskellige Øjemed.

Med Henblik paa at faa en dansk Foreningsbygning, blev der i April 1891 dannet en *Danish Hall Association*, James Madison var den første Præsident. Efter nogle Aars Forløb opgav man den oprindelige Plan og Navnet blev forandret til *Dansk Laane- og Byggeforening*. A. G. Birch var Sekretær i nogle Aar. Alt var i god og sund Stand; men de forandrede Forhold efter den store Ildebrand og Jordskælvet gav Stødet til at Selskabet blev opløst i 1907.

Paa Sportens Omraade har vi i San Francisco haft *Dansk Gymnastikforening af 1893* samt *Dannebrogs Gymnastikforening*, stiftet samme Aar. Senere *Dansk Atletklub* og atter en *Dansk Gymnastikforening*, der for en Tid havde stor Tilslutning, ligeledes *Danske Kvinders Gymnastikforening*. Niels Lund, nu i Santa Cruz, var Gymnastiklærer. I 1899 blev der oprettet en *Dansk Cyklistklub*. For nogle Aar havde vi en *Dansk Kegleklub*; dermed menes en Klub for Keglespillere.

Til forskellige Tider har vore Dilettanter startet en *Dansk Dramatisk Klub*. Den, der blev stiftet i 1923, eksisterede i flere Aar og arrangerede mange fornøjelige Sammenkomster. I 1934 fik vi den sidste *Dansk Dramatisk Klub*, der har været til megen Glæde for Koloniens Danske.

I 1903 var der i San Francisco en *Sønderjydske Damers Social Club*. I mange Aar har de sønderjydske Piger haft en *Apenrader Club* i Oakland. Af de mange Klubber vi har haft i San Francisco, kan nævnes: *Dannevirke, Dana, De Hjemløse, Harmony*.

Det danske Foreningslivs Nestor, Klubben *Norden* (stiftet 1873) havde helt tilbage i 80-Aarene en *Dansk Bueskytte-Klub*.

De fleste af disse Foreninger eller Klubber eksisterede kun nogle faa Aar. Paa det politiske Omraade havde vi i 80-Aarene *Dansk Socialist Klub*, og der har senere været *Danish-American Political Club* i Oakland og i San Francisco.

Den danske Klub, der i særlig Grad har udført et omfattende Arbejde i dansk Samvirke, er *Dansk Frimurerklub*, stiftet den 12. April 1909. Man havde den Gang ofte følt Savnet af en dansk Klub, der ligesom *Norden* i ældre Tider, kunde paatage sig de Forpligtelser, der følger med i et velordnet Samfund: modtage repræsentative Besøgende fra Danmark, de østlige Stater og andre Steder paa en passende Maade og derved virke hen til et mere intimt Samarbejde.

Dansk Frimurerklub udfyldte virkelig et Savn og har, helt fraset Glæden ved som Frimurerbrødre at kunne samles ved forskellige Lejligheder, arrangeret mange stilfulde Festligheder og paa anden Maade udvist Gæstfrihed overfor Besøgende.

Medlemsliste: Æresmedlemmer, Halvor Jacobsen, New York; Alex Troedson, København, Danmark; Sophus Hartwick, San Francisco. Medlemmer: Niels Andersen, Dr. J. Mølgaard, John Karstensen, Charles Stockholm, Dr. A. Berg, Lawrence Nelson, P. Berthelsen, V. C. Dahl, Walter E. Hansen, Dr. W. Frey, Albert Nielsen, N. L. Nielsen, C. Redsted Pedersen, M. L. Cramer, H. S. Kallerup, Tom Tved, Christian Iverson, Marius Kristensen, A. M. Christensen, A. M. Fornø, Finn Andersen, Rudolph M. Olsen, N. H. Tved, H. C. Thomsen, C. J. Klitgaard, Kapt. Mogens Andreasen, Theo. Hein, Dommer T. Michelsen, M. I. Asmussen, Jørgen Peter Nielsen, Walter Johnsen, Kapt. K. J. Sørensen, C. E. Kallerup, John C. Thompsen, C. Petersen, Ingvard Christensen, Robert Sørensen, N. C. Nicklassen, B. T. Bernard, V. C. Jensen, N. Nikolaisen, C. Prenzen, L. Larsen, Politi-Løjtnant Sam Miller. Enker efter afdøde Frimurerbrødre: Fruerne H. P. (Ida) Hansen, P. H. Uhlenberg, James Madison, H. H. Larsen, Jacob Petersen, C. H. Kornbeck, C. O. Jensen, A. Rasmussen, N. Larsen, C. W. Hansen. Charter-Medlemmer, der har tilhørt Foreningen helt siden Indstiftelsen: Halvor Jacobsen, Dr. J. Mølgaard, Niels Andersen, John Karstensen, Sophus Hartwick.

En *Dansk Frimurerklub* blev stiftet den 23. Marts 1918 i Los Angeles. Den første Bestyrelse var: Charles A. Henry, Formand; A. Mathiesen, Kasserer; Torsten Lind, Sekretær.

Bornholmerklubben er som Navnet vil antyde en Klub for Bornholmere; men kun Kvinder kan blive Medlemmer. Fire Damer fra den klippefaste Ø undfangede Ideen med Klubben: Fru Anne Hansen, Fru Anna

Nielsen, Fru Julie Hansen og Fru Annie (Johansen) Bidstrup — og den 1. Januar 1923 blev Klubben startet med tolv Medlemmer. Fru Annie Bidstrup har siden Indstiftelsen været Klubbens Præsident. Klubben holder Møde den anden Torsdag hver Maaned og Mødestedet er i de forskellige Familiers Hjem. I Løbet af Aaret arrangeres Udflugter; Teaterselskaber, Middagsselskaber o. s. v., ligesom Klubbens Damer en Gang om Aaret giver en fin-fin Fest til Ære for de respektive Ægtemænd. Klubbens Medlemmer er følgende: Annie Bidstrup og Johanne Christensen, Oakland; Petra Bendsen, Gina Johnsen, Anna Lauridsen, Mary Andersen, Anna Hansen, San Francisco; Emma Jørgensen, Fanny Bertelsen, og Carla Petersen, San Bruno; Anna Johnsen, Berkeley; Anna Nielsen, Alameda. Ægtefællerne er alle adopterede Bornholmere, men har ingen Stemmeret i Klubbens Affærer; nogle kommer fra de omliggende Øer fra Østersøen til Vesterhav og der er ogsaa Bornholmer-Jyder.

I Los Angeles har der i mange Aar været en *Danske Damers Hjælpeforening* — *the Cheer Committee* — som særligt under Fruerne Hersholt og Knudsens Ledelse har udøvet et stort og smukt Arbejde.

I den nyere Tid er der oprettet *California-Denmark Home Foundation*. Jean Hersholt er den egentlige Stifter. Formaålet er hvert Aar, at give en dansk Mand eller Kvinde — som særligt har været virksom i dansk Samvirke — en Lejlighed til at besøge Danmark som Gæst af nævnte Selskab. I Aaret 1934 faldt Valget paa Bendix Nielsen af Los Angeles, i 1935 var Fru Thyra Klitgaard, San Francisco, den Udkaarne, i 1936 Fru Maja Jensen, Fresno, og i 1937 Christian Jørgensen af Oakland.

I Los Angeles er der i de senere Aar bleven oprettet adskillige Klubber og Foreninger. En dansk Sangforening *Luren* blev stiftet i 1937. Oakland har selvfølgelig ogsaa sin danske Sangforening.

I San Francisco, Oakland og Los Angeles er der *Central Committees*, med Repræsentation fra samtlige danske Foreninger og Kirkesamfund.

I Byerne ved San Francisco-Bugten er der *Danish-American Womens Club*. Der er *Eks-Præsident Klubber* i forskellige Foreninger og Ungdomsforeninger ud over Staten.

Den sidste nye Klub blev stiftet den 27. Juli. 1938. Navnet er *Den danske Pionerklub af California og Nevada*. For at blive Medlem maa vedkommende have opholdt sig mindst 50 Aar her i Landet. Charter-Medlemmer er følgende: Theodor Hein, Formand; Christian Bonde, Næst-Formand; Christian Nielsen, Sekretær og Historiker; Rasmus Mortensen, Kasserer; Sophus Hartwick, Niels Toft, Peter Sørensen, Albert Nielsen, Christian Skov, Søren P. Fisher. Det første Møde blev afholdt paa

“*Bien*”s Kontor. Senere var der Møde i Theo. Heins Hjem, hvor to Medlemmer blev optaget — James M. Jensen og Lorenz Steinvig.

Et Par Maaneder efter blev der gjort Skridt til at oprette en Forening af Vaabenbrødre, det vil sige Danske, der har aftjent deres Værnepligt i Fødelandet. Foreningen bærer Navnet *Den Danske Soldaterforening af California og Nevada*. Der har allerede været et Par vellykkede Sammenkomster. Christian Petersen, Oakland, er Formand; Andrew Jørgensen, Fresno, er Næst-Formand; Alfred Gall, San Francisco, Sekretær-Kasserer.

I den egentlige Pionertid sluttede de tre skandinaviske Brødrefolk sig sammen i Foreninger, for derved at løse de Problemer, der kom frem i Tiden: Understøttelse til de syge og trængende, tage Vare paa de Gamle, hjælpe Nykommere o. s. v. Udadtil havde dette skandinaviske Samarbejde ogsaa stor Betydning, som et Led i den folkelige Udvikling. I den grundlovsgivende Forsamling var der, som nævnt i et andet Afsnit, en Dansker og en Nordmand, begge valgt ved Støtte af skandinavisk Sammenslutning. Som Befolkningen voksede, udskilte de enkelte skandinaviske Nationer sig i særskilte Foreninger og tog Vare paa deres egne; men ret ofte var der dog en Anledning til en samlet Optræden.

I de senere Aar er der atter bleven arbejdet i Retning af en *Skandinavisk Enhed* i Forholdet til vort adopterede Fædreland. Ikke alene Folk fra Danmark, Norge og Sverige, men ogsaa fra Island og Finland er bleven indbefattet i dette nye skandinaviske Samvirke, der under Navn *Scandinavian Civic League* blev paabegyndt for nogle faa Aar siden i San Francisco. En lignende Sammenslutning er paabegyndt i Los Angeles under Navnet *Nordic Civic League*.

Dette skandinaviske Samvirke kan blive udnyttet paa saa mange Maader og kan blive til virkelig Gavn og Glæde for Borgerne af skandinavisk Afstamning.

Det giver en samlet Optræden i vort folkelige Liv; men bør ikke i for stærk en Grad benyttes som et Middel til at fremme den Enkeltes Aspiration for politisk Gunst, paa hvilken Maade denne end søges.

I 1867 blev der i San Francisco stiftet en Forening, der fik Navnet *Boatmen's Mutual Protective Association*. Den er ikke dansk; men burde dog nævnes her, da en meget stor Del af Medlemmerne, helt fra Begyndelsen, har været Danske. Navnet blev senere forandret til *Master Mariners Association*. Kun Medejere i Skibe og Kaptajner, kan blive Medlemmer. I 1870 og 80-Aarene arrangerede Foreningen store Kapsejladser i San Francisco-Bugten. Der var alle Slags Skibe, fra helt smaa Lyst-

fartøjer til store Skonnerter og Barkskibe. Disse Kapsejladser hørte til Aarets store Begivenheder og Kajerne og Strandbredden var fyldt af Skuelystne. De fleste af Kaptajnerne paa disse Skibe var Danske.

FODBOLDKLUBBEN "VIKING"

Omkring 1921 blev der i Det danske Brodersamfund i San Francisco vækket Interesse for et dansk Fodboldshold, og flere unge Spillere, som Anders og "Billy" Westergaard, og Sigurd Hansen, der den Gang spillede paa det berømte Hold *The Vampires*, mødtes med L. Quist og under Ledelse af den ivrige Idrætsmand Kaj Carlsen, stiftedes *Viking*. Senere stødte Holger Jacobsen til som "trainer" og med Hjælp fra de danske Foreninger og fra interesserede Danske, blev *Viking* i Efteraaret 1921 indlemmet i det saakaldte "University League" en Afdeling der nærmest bestod af Begyndere samt gode Hold fra Universiteterne.

Det var en Flok sprudlende unge Danske, der den Gang repræsenterede *Viking*, og allerede i 1924, vandt de deres første "Championship" for derpaa at slaa sig sammen med Nordmændene og næste Aar lejede de tillige med Russerne deres egen Spilleplads i Nærheden af Daly City, og blev indlemmet i det berømte "San Francisco League", men vedligeholdt dog stadig et saakaldt "andet Hold" hvor mange dygtige Spillere blev uddannede. Det første Hold blev dog kun i første Afdeling en Sæson, og i 1926—27, finder vi dem i anden Afdeling, hvor de vandt mange glimrende Sejre og vakte Beundring ved deres fine Spil og sportsmandlige Opførsel. Det følgende Aar traadte *Viking* ind i en nystiftet Afdeling kaldet "International League" der bestod af forskellige europæiske Hold. 1928—29 var *Viking* igen indlemmet i anden Division, hvor de danske Spillere saa at sige ned slog al Modstand; saa kom *Viking* igen i 1930—31 ind i første Division, hvor de under Ledelse af Sigurd Hansen, gjorde sig bekendt som et af de bedste Hold i California, og i 1935, naaede de omtrent Højdens Tinde, idet *Viking* ud af nogle og tredive Hold opnaaede at komme i de afgørende Kampe, hvor 2 ud af 3 afgør Kampens Resultat. "Western Pacific" af Sacramento vandt efter tre haarde Kampe Pokalen, med eet Maal over *Viking*. Nogen Tid efter blev der optaget Spillere fra andre Nationer, saa *Viking* var derfor ikke længere et dansk Hold. I de senere Aar har *Viking* ikke taget Del i Fodboldkampene.

W. F.

Af Skuespil, der er bleven opført paa vor Dilettantscene skal der her bringes en Liste — det er de fleste, om ikke alle: *Slægtningene*, *En Søn-*

dag paa Amager, Soldaterløjer, Abekatten, Lille Netouche, Intrigerne, Nej, Onkel og Nevø, Eventyr paa Fodrejse, Store Bededagsaften, Den Tredie, Tre for Een, De Forlovede, Katten og Musen, En Nat i Roskilde, Genboerne, Spurv i Tranedans, De Danske i Paris, Fyret ved Vesterhavet, Borgervæbning, Tak, Efter Karnevallet, Othello i Provinsen, Lykkeridderen, Soldatens Hjemkomst af lokal Forfatter, Gustav Nielsen. De største Stykker er *Tordenskjold i Dyrnekilen* (1889). Her var Nordmændene med; den norske Konsulats--Sekretær Grøtcher havde Tordenskjolds Rolle. *Jeppe paa Bjerget* og *Min egen Dreng. Elverhøj* blev opført under Verdensudstillingen i 1915, med den senere berømte Filmskuespiller Jean Hersholt som Instruktør og Medspiller.

Mange af de nævnte Skuespil er bleven opført gentagne Gange i San Francisco, — og andre Steder her i Staten har man ligeledes opført en Del af de nævnte Stykker. *Elverhøj* blev paa en særdeles heldig Maade fremstillet paa en Friluftsscene i Solvang i 1916.

Desuden har der været Minstrel Shows og andre Opvisninger, arrangeret af Henry Gilling og andre. Der har til forskellige Tider været *Folkedansere*. I de senere Aar har der under Fru Crone Thomsen og Fru F. Korburgs Ledelse været flere fortræffelige Fremvisninger af Folkedanse, i hvilke saavel Voksne som Børn har deltaget.

Desuden skal nævnes Revyerne, af hvilke der er opført adskillige i Aarenes Løb. Opførelsen af disse Revyer var ikke saa lidt af en Begivenhed og mange af Sangene er opbevaret for Efterverdenen i "Helga"s Sangbog og det var ogsaa "Helga", der forestod Arrangementet af de fleste Revyer.

Den første Revy blev skrevet i 1897 af Michael Salomon og Povl Engell med Bidrag af andre. Salomon var Nykommer, medens Engell havde været i Kolonien et Par Aar. Der havde været og var en stor Opstandelse i Kolonien — "Helga" var i Opvækst, mange Danske var som Guldgravere rejst til Alaskas nyopdagede Guldminer. Skuespillerinde Elizabeth Riis havde været i Besøg som den første "Brobygger" derhjemme fra. Der var Liv og Røre. Saa var det Engell og Salomon fandt paa, at ville skrive en Revy; de fremsatte Ideen for "Helga", som straks var med. Revyens Navn var *Kærlighed og Kaffe*.

Aaret efter kom Fru Riis atter i Besøg. Man ventede Holger Drackmann, Krigen med Spanien udbrød og i Kolonien blev der agiteret for et dansk Regiment. Dette og meget mere gav Stof for en Revy, og Salomon skrev nu *Mine Pappenheimere*, der fik sin Titel fra et Mundheld Fru Riis ofte benyttede om Danske herovre: "Jeg kender mine Pappen-

hejmere". Fru Riis havde bragt ikke saa lidt Uro med sig og Kolonien var delt i to Partier — for og imod hende. — Fru Riis var Instruktør og havde den vigtigste Rolle.

Den tredie Revy kom i 1899. "Brobygnings"-Tanken havde faaet særlig Fart. Forfatteren Erik Skram var kommen til Amerika for at skabe Loger af "Det danske Selskab". Navnet paa Revyen var *Gennem vore egne Vinduer* — og den parodierede de "hemmelige" danske Foreninger i Amerika. De senere Revyer, skrevet af Salomon med Bistand af E. Boes og andre, er følgende: *Too Much Hansen* (1900); *Revyen i Hayward* (1901); *Fra Mutters Rede til Saratoga Hall* (1902); *De Danskes Vej* (1905); *Kan Du vente, kan Du blive Konge i Norge* (1905) og den sidste, tre Aar efter, i 1908 *Livsens Ondskab og Livsens Glæde*. Halvor Jacobsen var Instruktør ved de fleste af Revyerne.

Senere har andre forsøgt sig som Revyforfattere: *Helga Revyen* 1917, *Jeppe er Bjerget* af Lakris (Lauritz Lauritzen og Chris J. Klitgaard. *Helge Revyen* 1918 af Lakris. I 1928 kom Revyen, kaldet *Daniaş Danmarksrejse*, i 1930 *Helga Revy eller San Francisco i Konventionsugen*, i 1931 *Helga Revy eller Storvask i Kolonien*. Redsted Pedersen var Instruktør ved disse Revyer. Den sidste Revy blev opført af *Dansk Dramatisk Klub* den 27. August 1938. Navnet var *No'et maa der gøres*. I 1916 opførte man en Revy i Oakland, skrevet af N. Christensen. I de senere Aar har Peter Høgsberg i Oakland skrevet nogle mindre Revyer.

For en Del Aar tilbage havde vi, hvad man kaldte "Den danske Musikdag" i Golden Gate Park. En Søndag i Sommerens Løb vilde Orkestret i Parken spille næsten udelukkende danske Melodier, medens Dannebrog vajede fra Flagstangen ved Musik-Estraden. Det var Daniafdelingen "Helga", der paa M. Salomons Henstilling, havde henvendt sig til Park-Autoriteterne og tilbudt at anskaffe Musikken eller Noderne fra Danmark. "Den danske Musikdag" var der en hel Folkevandring af Danske til Golden Gate Park. Mærkeligt nok fulgte andre Nationer ikke Eksemplet — "Den danske Musikdag" var den eneste.

Paa Billedet vil man se Dannebrog anbragt *under* Stjernebanneret. Dette vakte Anstød hos mange og igennem Konsulatet blev der gjort Indsigelse, der resulterede i, at Dannebrog siden efter fik Lov til at vaje helt alene paa den ene af Flagstængerne. Under Verdenskrigen fandt disse danske Musikdage — vel nok ganske naturligt sin Afslutning.

Bøger, skrevet om California

“California, Nutid og Fremtid”

Den første Bog, trykt i det danske Sprog, udkom i Aaret 1850 i København. Titlen er: “California. Nutid og Fremtid” og er skrevet af J. Hoppe og A. Erman og oversat til Dansk af J. C. Schytte.

“En dansk Mands Hændelser”

I Aaret 1863 udgav Koffardikaptejn Peter Justesen en Bog i København med Titelen: “En dansk Mands Hændelser i California og en sandfærdig Beskrivelse om hans 2-aarige Ophold i Minerne”.

Justesen havde i fem Aar, fra 1844 til 1849, sejlet med amerikanske Skibe fra Boston og New York, til Tider som Styrmand. En anden Dansker, Henriksen (fra Bornholm) havde nu og da sejlet med de samme Skibe og de to Landsmænd blev intime Venner. I 1849 var de to Kammerater sammen i New York, da Budskabet om Guldfundene i California naaede frem. De havde hver opsparet en lille Kapital af omkring 400 Dollars og sammen med nogle andre unge Mænd besluttede de at rejse til Guldlandet. Der blev dannet et Slags Aktieselskab, hver af de 50 Mænd skulle indskyde 200 Dollars, hvilket udgjorde en Kapital af 10,000 Dollars, for hvilken Sum der blev købt en Skonnert *Civilian* (5,000 Dollars) samt Proviant. Skibet blev godt udstyret for den lange Rejse, “kobberhudet” og forsynet med Huse paa Dækket.

Den 12. November 1849 forlod Selskabet Boston, hvor utallige Mennesker var mødt frem paa Kajen for at se Eventyrskibet sejle ud.

Efter 144 Dages Sejlads ankom *Civilian* til San Francisco. Her blev Skibet solgt for 3,500 Dollars og Provianten indbragte 1,500 Dollars. Disse Penge blev delt mellem de 50 i Selskabet, der altsaa fik 100 Dollars hver. Hvis Skibet var kommen ind en Maaned før, havde de kunnet faa den dobbelte Betaling; men de 100 Dollars det havde kostet i Rejsepenge, var jo meget rimelig.

Justesen og Hendriksen arbejdede en Tid i San Francisco ved at udjævne Terrænet for Huse og Gader og de boede i et Telt i Happy Valley (Mission, Market og 2den Gade). Saa besluttede de at rejse til Guldminerne. De købte to Maaneders Proviant hos Købmand Geo. C. Petersen, der nogen Tid forinden var kommen til San Francisco med Skibet *Johannes Hage* fra København. Petersen var født i Helsingør.

Justesen og Hendriksen sejlede nu i en lille Damper til Stockton, der den Gang var en ganske lille Bræddeby, og derfra gik Turen op til Minelejerne. Det kostede 7 Cents pr. Pund at transportere Provianten fra

Stockton til Minerne. De kom til Sonora den 1. Juni 1850 og slog Telt paa en brat Bakke oppe under et højt Træ, hvor der var Skygge for den ulidelige Hede om Middagen. Stedet bar Navnet "The Old Gulch". Det var lidt vanskeligt at komme derop; men saa havde Pladsen den Fordel, at hvis nogen kom for at overfalde dem, kunne de nemt puffe dem ned ad Skraaningen. Sonora var en Bræddeby paa 200 Indbyggere; en typisk Mineby med Handlende, Haandværkere og Spillehuse.

De to danske Kammerater var jævnt heldige og tjente omkring 7 til 8 Dollars om Dagen. Men Kosten var dyr, Oksekød kostede 75 Cents Pundet, Sukker 60 Cents, Kartofler 45 Cents, 100 Pund Mel 25 til 30 Dollars, Flæsk 55 Cents Pundet o. s. v.

Da Udbyttet begyndte at blive mindre, flyttede Justesen og Hendriksen til et andet Minedistrikt — Camp Secco, hvor de traf sammen med tre Nordmænd, hvis Selskab var dem meget kærkommen.

Ligesom alle de andre Guldgravere maatte de to danske Venner bære det indvundne Guld paa deres Person i Læderbelter, der var det sikrest, og den, som vilde have Guldet, maatte først tage Livet.

Justesen og Hendriksen blev tilsidst kede af Guldgraveriet, hvor Livet til Stadighed var truet af Banditter og ikke mindst af Sygdom, forarsaget af mangelfuld Forplejning, og ved stadig under Udvaskningen af Guldet at vade i Vandet og Mudderet. De besluttede da at holde op efter to Aars Forløb og rejse hjem til Danmark.

Inden Afrejsen blev der syet Læderpunge til Guldet, som de bar om Livet, og saa gik Turen til San Francisco. Her var der i de to Aar sket stor Forandring. Tidligere var der kun Mænd, nu kunde man se Kvinder færdes paa Byens Gader. Store Ildebrande havde hærget den unge By, Købmand Petersens Butik var gaaet op i Luer og han havde Forretning i et Telt.

Vore danske Kammerater havde stadig Guldet syet gemt i Læderbælterne. Turen hjemefter gik over Nicaragua—Dampskib til Chagree og derfra dels pr. Muldyr, dels med Damper til Graytown — og derfra til New York, stadig med Fare for at miste Guldet. I New York fandt de Logi hos en Landsmand, Bornholmeren Lund. En Svensker, der havde været i Følge med dem, blev frarøvet næsten hele sin Ejendom, 1,600 Dollars, af nogle fremmede.

Fra New York gik Rejsen til Liverpool, hvor Guldgraverne vakte stor Opmærksomhed, vel ikke mindst fordi de stadig havde Guldet i Læderbælterne om Livet. En Landsmand, Kaptejn Gram fra Kallundborg, sørgede nu for, at Guldet blev omvekslet og de to Kammerater kunne

uden flere Vederværdigheder rejse videre til København, hvor de ankom den 11. August, to Maaneder og 11 Dage efter at de havde forladt Minerne i California.

Nogen Tid efter Hjemkomsten skrev Peter Justesen sin lille Bog. Han siger i Fortalen: "Jeg har aldrig skrevet noget før" — fordi det ikke laa til ham som Sømand, og han omtaler, at han nedskrev sine Erindringer en Dag han laa for Vindstille — "for at undgaa den ved slige Løjligheder dræbende Kedsommelighed".

"Oplevelser i California"

En dansk Sømand, Bertrand Holck, skrev i 1879 en Bog om sine Oplevelser i California. Han var sammen med en anden Dansker, Peter Bekar — disse to hørte til de første Guldgravere. — De arbejdede i Guldminerne og gik senere til Søs. Holck rejste med en dansk Bark til Hongkong og Bekar fik Hyre paa et amerikansk Skib. I 1851 var Holck Kvartermester paa Damperen *Clexohec*, der sejlede til Pacific Kyst Havnene; han deserterede ved Panama. Holck var nu vidt omkring i Verden, i nogle Aar i Chili, og havnede endelig i Danmark, hvor han 1879 nedskrev sin Ungdoms Oplevelser i California.

"California, som det er"

En højt anset danskfødt Mand, Gustaf O'Hara Taafe, der kom til California kort efter de første Guldfund og var dansk Konsul i San Francisco fra 1859 til sin Død i 1874, skrev i Aaret 1869 en Bog om California. Da denne interessante Beretning giver et klart Overblik over Forholdene i San Francisco og California i Tidsrummet op til 1869, skal her bringes et længere Udtog. Bogen er paa 40 Sider og er inddelt i 10 Afsnit.

1ste Afsnit handler om Klima, Indbyggerantal etc. Folkemængden var den 1. Januar 1867 — 550,000 (300,000 Mænd, 150,000 Kvinder, 100,000 Børn). "Den hvide Race 478,000; Negere 55,000; Kinesere 60,000. Der var 4,000 Indianere under Regeringens Beskyttelse og over 3,000 vilde Indianere. Kineserne arbejder i Minerne, er Hustyende eller Arbejdere i Fabrikker og Jernbaneanlæg. Der er mindst 16,000 Skandinaver. De Danske er langt de overvejende og deres Antal er især siden Krigen i 1864 bleven forøget ved Indvandring af Nordslesvigere, som misfornøjede med og haabløse ligeoverfor Forholdene i Hjemmet i stort Antal søger til California. En stor Strækning af Alameda County er saaledes beboet af dem, og mange af dem har erhvervet værdifulde Landejendomme, som de drive med stor Dygtighed og Fordel. Hovederhvervskilden for Skandinaverne er imidlertid Skibsbygning og Skibsfart ved Kysterne og Flo-

derne; dog søge ogsaa mange Ophold i Minerne og ved Landbrug (det sidste gælder især Danskerne)".

"2det Afsnit. San Francisco. — Der var 170,000 Indbyggere i 1869. Ifølge Skattelisten for 1867, da Byen talte 150,000 Indbyggere, var de skatteydendes faste Ejendommens Værdi 104 Millioner Dollars. Den egentlige Værdi maa anses til 150 Millioner; altsaa i Gennemsnit Ejendom til 1,000 Dollars til hvert Individ af Befolkningen, et Resultat, der maa anses som overordentlig stort, naar der ses hen tli, at alt herovre er tjent i en kort Tid og yderst faa af Indvanderne have medbragt Midler eller Formue, medens tværtimod store Summer er medtagne herfra af de Hjemvendende eller er bortsendte som Understøttelse i Hjemmet."

Derefter kommer en Beskrivelse af Byen, den daarlige Brolægning etc. og endvidere: "Montgomery Street er Hovedgade, ligesom Østergade i København; Butikkerne overgaar i Elegance og Rigdom alt, hvad København kan fremvise, ja, det er endog Tvivl underkastet, om den overgaas af Regent St. i London. California Street er Børgsgaden. Grundejendommene er i en uhyre Pris. En Bygning, 80 Fod dyb, er betalt med 3,000 Dollars for hver Fod Facade. En Byggegrund, 89 Fod dyb med 80 Fod Facade blev ved Auktion solgt for 110,000 Dollars; dens Beliggenhed er ikke den bedste, og dog maa Prisen anses for billig."

"Vand og Gas findes omtrent i hvert Hus. Næsten hver Familie ejer sit eget Sted i Udkanten af Byen (to Familier i et Hus er saa godt som ukendt), og disse Boliger er i Reglen forsynede med Bekvemmeligheder, som det er sjældent at træffe i Danmark. Badekamre med varmt og koldt Vand findes saa godt som i ethvert Hus. Mange af Husene maa endda kaldes pragtfulde."

"Byen har 42 Kirker. Disse er meget søgte og Søndagen holdes strengt. Lutheranerne 2 Kirker, Baptister 4, Presbyterianerne 10, Episcopal 5, Methodister 9, Unitærer 2, Katolske 10. Desuden 4 Synagoger, 2 kinesiske Templer, 1 Swedenborg-Tempel og der er Mødesteder for andre Sekter".

"Skolevæsenet staar paa et meget højt Trin. Al Undervisning er fri, der er 120 Lærere."

"Megen Godgørenhed. Der er oprettet Velgørenhedsselskaber, Asyler, Hospitaler, Magdalenestiftelser og Fængselsskoler, og der er vist i Forhold til Byens Størrelse faa Steder i Verden, hvor det forladte Barn, den Syge eller den trængende Familie mødes med større Rundhaandethed end i San Francisco."

"Mercantile Library" udøver en god Gerning. Der er 8 Teatre og en

italiensk Opera. Politi og Brandvæsen er udmærket. I 1867 kom 2677 Skibe til Havnen, Drægtighed 909,000 Tons. Udførselen i 1867 af Guld og Sølv 41,676,292 Dollars, af Hvede, Uld, o. s. v. 22,465,903 Dollars."

"Der behøves kun at kaste et Blik paa Kortet for at se, at San Francisco ved sin Beliggenhed er stillet under særdeles gunstige Betingelser for en hurtig kommerciel Udvikling. For 25 Aar siden talte San Francisco næppe 200 Indbyggere, saa hurtig har Byen opnaaet sin Betydning. Da Sidney Smith for 30 Aar siden, da Navnet San Francisco ikke var kendt, tegnede et Fremtidskort over Nordamerika, betegnede han tre Byer som de fremtidige Hovedpladser, nemlig New York, Chicago og Yerba Buena, paa hvilken sidste San Francisco er det nye Navn. Den kloge Daniel Webster samstemmede med Smith heri, og Nutiden maa sande denne Spaadoms Rigtighed. Dampskibe afgaa nu regelmæssig til Mexiko, Panama, Kina, Japan og Sandwichøerne. Stillehavsbanen (Pacific) bringer os i Løbet af en Uge til New York, og at de vestlige Staters Handel i Fremtiden vil gaa over San Francisco, som nu staar i Forbindelse med den øvrige Verden, er næppe Tvivl underkastet. Ja, vi som har set denne prægtige By rejse sig i nogle faa Aar, vi, som lever midt iblandt den overordentlige Dygtighed og Energi, som Beboerne er i Besiddelse af og udfolde, og som er Vidne til, hvorledes Opdragelsesanstalter og literære Selskaber stiftes og alt fremmes, som kan virke til, at Aandsdannelsen og Udvikling holder Skridt med Fremgangen i materiel Henseende: vi maa ikke blot give Smith og Webster Ret med Hensyn til den rigtige Spaadom, men vi maa ogsaa gaa endnu videre og er forvissede om, at San Francisco ogsaa vil blive en af de lykkeligste og vigtigste Steder i Verden, idet den med stærke Skridt nærmer sig til at blive en saadan Verdenshandelsplads som Venedig og Genoa var i Middelalderen".

3die Afsnit. Af de andre Byer i California, nævner Forfatteren de vigtigste. "Oakland har 12,000 Indbyggere. Den har en smuk Beliggenhed, omgivet af smaa Egeskove. Byen beboes tildels af Forretningsmænd fra San Francisco og der er fire udmærkede Seminarier og Undervisningsanstalter."

Forfatteren nævner ligeledes Alameda, San Jose, Santa Clara og San Mateo samt Sacramento, hvor der var 16,000 Indbyggere. I Grass Valley og Nevada City, mellem 5 og 6,000 i hver, Stockton 12,000. "I den sydlige Del af Landet ligger Los Angeles, en gammel By, anlagt af Jesuitterne, berømt for Vin og Sydfrugter."

4de Afsnit omhandler "Produkter, Agerdyrkningsforhold og Hjælpkilder". Hovedprodukt Hvede. Udførselen fra 1. Juli 1868 til 1. Juli 1869

ca. 3 Mill. Dollars. Vinproduktion i 1868 — 7 Mill. Gallons og tiltog med 20 til 25 pCt. om Aaret. Uldproduktion 16 Mill. Pund.

5te Afsnit omhandler "Industri, Uldspinderi, Jernstøberi, Sukkerfabrikker, Krudtmøller, Melmøller."

I de øvrige Afsnit fortæller Forfatteren om Arbejdsforholdene i California etc. Han skriver bl. a.: "Skandinaverne staar højt anskrevne i California og det er ikke for meget sagt, at som Tyende foretrækkes de for Folk af alle Nationaliteter, dog er det langt fra paa Grund af deres særlige Arbejdsdygtighed, men snarere paa Grund af deres Venlighed, Ædruelighed, Paapasselighed og andre respektable Egenskaber".

"For Arbejdsfolk og Tjenestepiger tilbyder vistnok California større Fordele end nogen anden Plads paa Jorden; men den Mand som er vant til Nydelser ved sin egen Arne i Danmark vil ofte blive skuffet i sin Forestilling om straks igen at finde dette i California eller noget andet Land. Indvandrerer maa helst være vant til Modgang, han maa have stor Ambition og Karakterstyrke, Kraft til at bære mangfoldige Savn og maa ikke blive træt, om end Maalet ikke naas i mangfoldige Aar".

"Den, som lever et lykkeligt Liv i Hjemmet, fraraader jeg paa det bestemteste, at lade sig henvise af en øjeblikkelig Rejselyst eller af et enkelt Uheld til at opgive sin Stilling."

Forfatteren giver endvidere følgende Oplysninger om Lønnen: kvindelig Tyende, let Arbejde, 20 Doll. pr. Maaned; Arbejdskarle paa Landet optil 30 Doll. og alt frit; Minearbejdere 3 Doll. pr. Dag, god Kost og Logi 5 Doll. pr. Uge. Tømmermænd faar 4 Doll. pr. Dag, Smede 3 Doll.

I 70- og 80-Aarene blev der udgivet nogle faa mindre Bøger, der nærmest var Reklame for Landsalg. E. Gerlach udgav en Bog, hvori det hedder: "Rejs til California og bliv rig. Landet i La Liabre Dalen overgaar alt andet i Verden". Southern Pacific Jernbanen udgav i 70-erne ved Charles A. Henry (Dansk) tre eller fire Brochurer angaaende Landsalg i San Joaquin Dalen.

I de senere Aar har Besøgende fra Danmark fra Tid til anden indbefattet Beretninger om California i deres Rejsebeskrivelser.

De første Evangeliske Lutherske Kirker.

(Danske Kirker i California)

Tyskerne havde allerede i 1857 stiftet en luthersk Menighed i San Francisco. Og i de næstfølgende Aar blev der organiseret andre Menigheder her i Byen og i de smaa tyske Kolonier forskellige Steder i Staten.

En luthersk Præst, Frederick Nanns fik den 11. August 1868 oprettet en Menighed i San Francisco, der fik Navnet St. John German Ev.-Luth. Church. Gudstjenester blev holdt i Kirken "Church of Advent" paa Howard Street, mellem 2. og 3. Streets. (Ifølge Pastor Rasmus Andersens Bog "Banebrydere for Kirken i Amerika" var Nanns født i Flensborg). Efter to Aars Virksomhed som tysk Præst søgte Pastor Nanns at udvide sit Virkefelt og stiftede en skandinavisk Menighed.

I San Francisco Dagbladenes Bekendtgørelser fra den Tid staar der, at *Scandinavian Ev.-Luth. Church* blev inkorporeret den 19. Oktober 1870 med Pastor Frederick Nanns som Præst. Gudstjenester blev holdt i Church of Advent og som Kirkeværger nævnes Charles Stamberg, Isaac Cassin og Frederick Torroe; senere nævnes P. Hansen, E. Jensen, Ole Hansen og Rosendahl. I 1873—74 blev Gudstjenester holdt i 529 Greenwich Street og i 1875—76 atter i Church of Advent. Nanns Bopæl var op til 1875 944 Mission Street, han flyttede da til 628 Filbert Street. I 1876 forlod Pastor Nanns San Francisco. (Pastor Andersen skriver i sin Bog, at der var noget forkert i hans Pengeforhold og at der var Formodning om, at Nanns var rejst til Brazillien eller et andet Sted Syd). Pastor Andersen skriver endvidere, at "Nanns er vist den første, der har begyndt at samle de Danske om Guds Ord i Dansk i California"). Paa en Maade kan dette maaske anses for at være rigtigt, hvis man ser hen til, at Nanns, efter hvad Pastor Andersen mener, var født i Flensborg. Men samtidig med at Pastor Nanns begyndte sin skandinaviske Menighed, blev der i San Francisco dannet en anden skandinavisk luthersk Menighed. Denne Menighed hørte ind under *Den norske Synode*. Den første Gudstjeneste blev holdt den 16. Oktober 1870, to Dage efter at Pastor C. Hvistendahl — efter Anmodning fra Danske, Norske og Svenske — var kommet til San Francisco i det Øjemed at stifte en Menighed. I San Francisco City Directory (Vejviser) af 1872 staar der i en Bekendtgørelse fra denne Menighed — *Vor Frelasers Skandinaviske Kirke*, at denne Kirke er: "The only Scandinavian Church on the Pacific Coast, that has any membership and attendance". Denne Bekendtgørelse er undertegnet af G. O'Hara Taaffe (dansk Konsul) og andre ledende Danske, Norske og Svenske.

Naar man ser hen til, at Konsul Taaffe var Menighedens Formand og de fremragende danske Skibsredere, Kaptajnerne Thomas A. Thomsen og

Charles Nelson var Medlemmer af Værgeraadet, kan der ikke være nogen Mulighed for, at Pastor Nanns har *samlet* de Danske i nogen nævneværdig Grad. Alle de kendte Navne, de ledende Mænd indenfor den danske Koloni, tilhørte *Vor Frelasers Kirke* og stod i Ledelsen. De syv Navne, der fremkom i Pastor Nanns Bekendtgørelse og som var Værgeraad, bliver ikke omtalt andre Steder. Om der har været Danske iblandt dem vides ikke, men de har i al Fald ikke været særligt fremragende eller kendte.

Pastor Nanns Indflydelse blandt de Danske har sikkert været ganske ringe. Hans danske Sprog var yderst daarligt, noget morsomt Kavdervælsk, en Slags Blandingsprog, med en stærk tysk Accent. I "Nogle Reminiscenser" i "Uglen" af Januar 1909 skriver Peter Freese, der var Redaktør af "California Posten" i 1873—74 bl. a. følgende om Pastor Nanns: "Hans Præstegerning bestod i kun at døbe Børn, ægtevie Folk og kaste Jord paa Afdøde".

Vor Frelasers skandinaviske Kirke

VOR FRELSERS SKANDINAVISK LUTHERSKE KIRKE

Egentlig Dansk eller Skandinavisk Kirkeliv i California begynder ved Indstiftelsen af den første skandinaviske evangelisk-lutherske Menighed paa Pacific Kysten — "Vor Frelasers skandinaviske Kirke" i San Francisco, Aar 1870.

Det var den norske Synode, der havde taget Bestemmelse om, at for-

søge paa at faa en Menighed i San Francisco. Man anmodede først Pastor J. A. Ottesen, en kendt og anset Præst, om at paatage sig Missionsarbejdet; men da han af Helbredshensyn ikke saa sig i Stand dertil anmodede Synoden Pastor C. M. Hvistendahl i Milwaukee, Wisconsin, om at rejse herud. Dette indvilligede han i, og den 14. Oktober 1870 kom Hvistendahl til San Francisco.

“Trinity” Engelsk-Luthersk Kirke

At man her var forberedt paa hans Komme, kan ses af, at Pastor Hvistendahl allerede to Dage efter sin Ankomst holdt den første Prædiken. Iøvrigt var der blandt Skandinaverne i San Francisco, flere Aar forud og til forskellige Tider, fremstaaet Ønske om, at faa skandinavisk

luthersk Gudstjeneste. De tyske lutherske Præster var ganske naturligt ikke tilfredsstillende.

Den Mand, der særligt havde virket for at faa en skandinavisk Kirke var den danske Konsul (1859—1874) Gustav O'Hara Taaffe, som ligeledes en Tid var Vicekonsul for Sverige og Norge; senere 1873—74 Konsul for disse to Lande.

Pastor Hvistendahl opholdt sig i San Francisco i seks Uger og den 20. November 1870 blev Vor Frelzers skandinaviske Menighed dannet med Danskeren, Konsul Taaffe som Formand, en Nordmand, John G. Nelson blev Kasserer, og der var følgende Kirkeværgere: de danske Kaptajner og Skibsredere Thomas A. Thomsen og Charles Nelson samt Nordmændene O. W. Kling, K. Kruger og Jacob Nelson og Svenskerne Olof Matson og C. Tonquist. (Denne Navneliste findes optaget i Vor Frelzers Kirkemenigheds Annonce i San Francisco Vejviser 1871 og maa derfor anses for at være korrekt). Der blev indtegnet 60 Medlemmer.

(I Pastor Stensruds "*Lutheran Church and California*" staar der, at det første Kirkeraad bestod af: O. W. Kling, G. O'Hara Taaffe, J. G. Nelson, A. Petersen, N. S. Helmers, Thos. Thomsen, J. Boysen, C. J. Svendsen og J. O. Bruun. Endvidere nævner Stensrud C. Jansen, H. C. Abel, P. Magnus, F. Clausen og C. Wilson som Medlemmer af Menigheden Af disse var G. O'Hara Taaffe, Thomsen, Bruun, Clausen, Wilson og Petersen Danske og muligvis har nogle af de andre nævnte ligeledes været Danske.

Skandinaverne i San Francisco havde faaet det længe nærrede Ønske opfyldt, at faa en skandinavisk Menighed, men endnu stod de uden fast Præst, thi Pastor Hvistendahl havde kun lovet Synoden at arbejde for at faa dannet en Menighed og han havde ikke frasagt sig sit Kald i Wisconsin. Han rejste tilbage til sit Hjem i Milwaukee, uden at have givet noget absolut Løfte om at komme igen. I San Francisco var man meget stærkt i Favør af at faa Pastor Hvistendahl som Præst og efter indtrængende Anmodning fra den nydannede Menighed og efter at Pastor Hvistendahl havde konfereret med Menigheden i Milwaukee og med Synoden, bestemte han sig til at komme herud igen. Han overtog Præstegerningen i San Francisco den 21. April 1871. St. Paul tyske lutherske Kirke (Pastor J. M. Buehler), Mission Street, mellem 5. og 6., blev velvilligt overladt den skandinaviske Menighed for Søndag Eftermiddags Gudstjeneste.

Pastor Hvistendahl var Menighedens Præst til 29. August 1875, da han tog sin Afsked og flyttede til Wisconsin. Pastor Lauritz Carlsen fra Minnesota blev nu Præst. Carlsen havde været i Begreb med at rejse til Australien som Missionær; men paatog sig Kaldet i San Francisco fore-

løbigt. Han blev dog her i fem Aar og rejste saa til Australien, hvor han virkede i mange Aar. I 1902 kom Pastor Carlsen tilbage til San Francisco, hvor han var Sømandspræst til 1912.

Kort før Pastor Carlsens Afreise til Australien, var Pastor I. L. P. Dietricksen fra Wisconsin kommen til San Francisco. (Det var Pastor Dietricksen, der begyndte "Bien" som Billed-Magasin i 1882). Pastor Dietricksen prædikede for San Francisco Menigheden; men da hans Tid var fuldt optaget af et Missionsarbejde omkring i de opløstrende danske Kolonier i California, blev der ansat en Hjelpepræst, O. Grønsberg, og efter en Tid, 1880, blev Pastor Grønsberg fast Præst ved Vor Frelzers Kirke. Her var han i femten Aar, hvorefter han overtog Posten som Præsident ved *Pacific Lutheran Academy* i Parkland, Washington; senere udførte han Missionsarbejde i Central California og modtog saa atter Kald i *Vor Frelzers Kirke*, indtil han i 1913 blev Præst ved Sømands-Missionen. Pastor Grønsberg døde i 1930.

I Januar 1879 købte Menigheden et Hus paa Sherman Street. Huset blev omdannet og tjente i adskillige Aar som Kirke. Der var Plads til over 200 Kirkegæster.

Medens Pastor Dietricksen var Præst, var det paa Tale at bygge en stor skandinavisk Kirke paa et af Byens bedste Strøg. Tanken var, at opføre et stort Gudshus med Indgange fra to Gader og med adskilte Kirkerum, saa der samtidig kunne holdes Gudstjeneste i de skandinaviske Sprog og i det engelske Sprog. Dette Størværk blev dog aldrig ført til Virkelighed. Blandt de Mænd, der var særligt interesseret og var villige til at støtte Sagen, var de danske Rigmænd, Kaptajn Charles Nelson og Kaptajn B. H. Madison, samt andre danske Skibsredere.

Vor Frelzers Menighed opførte den første Kirke paa Howard Street, nær 13., i 1885 og Indvielsen fandt Sted i November samme Aar. Kirken brændte ved Jordskælvet og Ildebranden i 1906. Der blev saa opført en ny og større Kirke paa samme Grund. Senere er denne Kirke bleven solgt. For flere Aar siden skiftede Menigheden Navn og er nu kendt som "Den norske Kirke". Den har et smukt og rummeligt Kirkehus Hjørnet af 19. og Dolores Streets.

I Foraaret 1897 var Pastor E. M. Stensrud bleven ansat som Hjelpepræst og saa begyndte Missionsarbejdet for at danne en Engelsktalende Menighed. Kirken kunde imidlertid kun faas til Afbenyttelse for engelsk Gudstjeneste Søndag Aftener, og det mente man ikke var saa heldigt.

Den 24. April 1899 vedtog Menigheden, at autorisere Oprettelsen af en uafhængig engelsk Menighed, og i de næstfølgende Aar lykkedes det Pastor Stensrud, at samle en betydelig Menighed. Og en meget stor Part var Danske.

Der blev lejet Lokale for Gudstjeneste — en Tid lang benyttede den unge Menighed Danskeren Chr. Nielsens "Mission Opera Hall"; men Savnet af en Kirke følte stærkere, eftersom Menigheden voksede. I 1903 blev der nedsat en Komite, som skulde søge at finde en passende Byggegrund, og kort efter købte man den Grund, hvorpaa *Trinity English Lutheran Church* blev opført — Howard og 18. Streets. Komiteen bestod af Danskerne, Restauratør J. J. Olsen og Bygningsentreprenør Fred. Møller. Sidsnævnte fik overdraget Hvervet, at opføre Kirken og under store Højtideligheder blev Hjørnestenen lagt den 11. Februar 1906. Pastor J. Johansen (Dansk) af Fresno holdt Festtalen. Den 18. April kom Jordskælvet og Ildebranden, der dog ikke berørte det paabegyndte Arbejde, og til Trods for de usikre Forhold fortsatte F. Møller Arbejdet og udredte selv foreløbig alle Udgifter. Kirken blev endelig indviet den 28. Juli 1907.

Af Danske, der har været særlig virksomme indenfor *Trinity Church* kan foruden førnævnte J. J. Olsen og Fred. Møller nævnes Familierne A. Sønderup, Chas. M. Clausen, Peter (Elizabeth) Poulsen, F. Faber, H. M. Schroeder, Krull, M. H. Smith, N. B. Toft, K. N. Kollinger, Chris Larsen, Geo. Hansen, Andrew Andersen, Andrew Christensen o. s. v. Fru Lydia Krull var Æresmedlem; hendes Ægtefælle var i en lang Række af Aar Deacon i "Vor Frelser's Kirke".

Det er ikke nogen ringe Andel Danskerne har haft i det første skandinaviske Kirkearbejde i San Francisco. Det kan nok siges, at "Den norske Synode" høstede Fordel af dette; men Danskerne, der søgte kristelig Vejledning, fandt det, de søgte og trængte til. "Den norske Synode" udfyldte den Gang Savnet.

Danske, der foretrak Modersmaalet, maatte slutte sig til "Vor Frelser's Kirke", der var ikke nogen anden, hvor det dansk-norske eller, som Nordmændene siger, det norsk-danske Tungemaal blev talt. Danskerne var gennemgaaende i bedre økonomiske Stillinger end deres norske Brødre og velhavende danske Mænd gav rundeligt til Kirkearbejdet. De blev sat i Spidsen for Kirkeraad og Byggekomiteer og viste deres kristelige Sindlag paa andre Maader. Derfor er det knap rigtigt, naar det er bleven sagt og skrevet, at Danskerne i San Francisco og i California ikke var kristeligt opvakt.

Kirkelivet blandt de Norske i Amerika begyndte allerede først i 40-erne, da Nordmændene begyndte at udvandre i større Antal længe før Danskerne. Optil 1870 var der udvandret omkring 120,000 fra Norge, medens der kun var kommen ca. 35,000 fra Danmark. Først mange Aar efter, at Nordmændene havde begyndt at danne Menigheder omkring i Staterne, begyndte Danskerne at samles i Kirkesamfund; men der var mange danske Præster i "Den norske Synode". I Aaret 1903 var der i

Synoden 24 Præster, fødte i Danmark, foruden 4 eller 5 fra Sønderjylland. I de andre norske Kirkesamfund var der ligeledes Danske — omkring et Dusin.

Den første Præst i *Den norske Synode i Amerika* var en dansk Mand, Pastor Claus Lauritz Clausen, født i Borgnæs, Tranderup Sogn, paa Ærø, den 3. November 1820. Han rejste til Christiania (Oslo), hvor han var en kort Tid, og fik, medens han var der, Anmodning om at komme til Amerika (1843). Clausen var i mange Aar en af Synodens ledende Mænd og han blev ogsaa en god Vejleder for de danske Præster, der kom herover. Clausen fik bygget den første norske Kirke i Amerika. Den blev opført af Træstammer paa en Høj, 25 Mil sydvest for Milwaukee. Højen blev kaldt "Indian Hill", fordi Indianerne her gennem Aarene havde tilbedt deres Gud — Manitou. Selv efter at den norsk-danske Kirke var bleven opført, kom Indianerne til Højen for flere Aar efter for at udøve deres religiøse Ceremonier. Nordmændene eller Skandinaverne og Indianerne kom godt ud af det sammen. Clausen var ligeledes Præst ved det fra Borgerkrigen bekendte Wisconsin norske Regiment. Det var mest Norske, men der var ogsaa en Del Danske — Officerer og Menige. Clausen var som nævnt Feltpræst. Det er Pastor Clausens Hustru, født Marta Rasmussen, der har skrevet Salmen: "Saa vil vi nu sige hverandre Farvel".

Pastor Clausen tilbragte sine sidste Leveaar hos en Søn, C. W. Clausen, der en Del Aar var Stats Auditor (Revisor) i Staten Washington. Clausen døde i Poulsbo, Washington, den 20. Februar 1892.

Danske Præster, der kom herover, sluttede sig som nævnt, paa et Par Undtagelser nær, til de norske Kirkesamfund. Saa var det, at der efter flere Anmodninger fra Amerika blev dannet et Udvalg i Danmark -- "Udvalget for at fremme Evangeliets Forkyndelse blandt Danske i Amerika" — der nu sendte tre Mænd herover, som skulde virke blandt de Danske. Disse tre Mænd kom til Amerika den 13. Juni 1871. Omtrent samtidig kom Missionær N. Thomsen fra Indien og Pastor Adam Dan kom hertil fra en Rejse til Jerusalem; han havde i November 1870 modtaget Kald fra Racine, Wisconsin. (Dan var i California et Par Aar, nærmere herom andet Sted.) Den ene af Udvalgets Udsendte rejste tilbage til Danmark, den anden, den senere saa velkendte Pastor Rasmus Andersen i New York, blev ordineret Præst i 1872, medens den tredie, Pastor A. S. Nielsen, blev ordineret Præst i November 1871 af førnævnte C. L. Clausen, der paa dette Tidspunkt var Formand i den norsk-danske Konference (senere Synoden). Samme Aar blev Thomsen og Dan ordineret. Disse fire danske Præster blev Den danske Kirkes Pionerer i Amerika.

Faa Maaneder efter Ordinationen, den 9. September 1872, samledes tre af disse Præster med nogle Lægmænd, til et Møde i Neenah, Wisconsin.

sin. Professor Vig skriver herom i *Danske i Amerika*: "Det blev et meget betydningsfuldt Møde; thi under dette vandt Den danske Kirke i Amerika Skikkelse og Form under Navnet 'Kristelig Missionsforening', ligesom Bladet 'Kristelig Samler' med det samme fødtes til Verden". Pastor Dan blev Samfundets Formand og Bladets Redaktør.

I de næstfølgende Aar kom der flere Præster fra Danmark og i 1878 talte Den danske Kirke 17 Præster og over 60 Menigheder. Der var endnu ikke nogen Menighed i California.

I 1893 var der 57 Præster i Den danske Kirke. Saa fremkom en Meningsforskel, der endte med en Splittelse og i de senere Aar har der været to Kirkesamfund: *Den forenede danske evangelisk-lutherske Kirke* og *Den danske evangeliske lutherske Kirke*. Den førstnævnte arbejder i Indre-Missions Retning og den sidste er Grundtvigiansk.

SKANDINAVISK PRÆST I GULDGRAVERTIDEN

Pastor Hans Gasmann, født i Porsgrund, Norge, den 20. Februar 1833. Kom 11 Aar gammel til Amerika, blev Præst og kom i 1859 til California, hvor han var den første Episkopalpræst i Minebyen Sonora. I 1862 var han Præst i Stockton. Nogle Danske, deriblandt Brødrene Hoisholt, der tidligere var bosat i Chicago, blev Medlemmer af Menigheden. En ung dansk Mand, G. Hoisholt, blev Præst i Episkopalkirken. Gasmann var fire Aar i Stockton, saa blev han anmodet om at komme til Nebraska. Her passede Klimaet ham ikke. Han blev saa medtaget, at han ikke kunde prædike og maate nedlægge Embedet ved Trinitatis Kirke i Omaha i 1872. Præsident af de Forenede Stater, U. S. Grant udnævnte nu Gasmann til Opsynshavende for "Yankton Indian Agency" og i ni Aar virkede han mellem Indianerne i Syd Dakota. Hans Helbred blev bedre og i 1886 rejste han tilbage til California. I 1887 var han Hjælpepræst ved Trinity Kirke i San Francisco og var derefter i fire Aar Præst i Santa Clara. I 1892 blev han Præst i Saratoga og var her i otte Aar. Hans Helbred blev atter mindre godt og i Aaret 1900 maatte han nedlægge Embedet som fast Præst. Han flyttede derefter til Alameda, California, og naar Helbredet tillod det prædikede og vikarerede han for andre Præster. Han døde den 17. December 1917 i Los Gatos, 82 Aar gammel. Pastor Gasmann var gift med Elvina E. Clarkson, en Søster til Biskop Robert H. Clarkson i Nebraska. Efter Pastor Gasmanns Død skænkede hun nogle smukke Alterkar af Sølv samt en Alterdug til Kirken i Saratoga som et Minde om sin Mand. Fru Gasmann døde i 1919.

I de Menigheder i California, hvor Pastor Gasmann virkede, benyttedes det engelske Sprog; men Pastor Gasmann talte ogsaa sit Modersmaal og adskillige Danske og andre Skandinaver sluttede sig til de forskellige Menigheder.

VOR FRELSERS MENIGHED I FRESNO, STIFTET 1879

Den norske Synode, der som nævnt stiftede den første skandinaviske lutherske Menighed i California -- Vor Frelser's Menighed i San Francisco -- i Aaret 1870, lod ogsaa udføre Missionsarbejde i de danske Kolonier ud over Staten, i Oakland, Hayward, Livermore, Fresno, Suisun og andre Steder. Pastor Lauritz Carlsen, der var Præst i San Francisco fra

Vor Frelser's Kirke i Fresno.

1875 til 1880, havde ofte aflagt Besøg i de danske Kolonier og i Samraad med nogle af Fresno's første danske Pionerer, lykkedes det, at faa oprettet en Menighed i Fresno, Stiftelsesdagen var den 12. Oktober 1879. Blandt de Mænd, der var med til at stifte Menigheden, kan nævnes Otto Frolich, Fresno's første Købmand og Bankør, samt Søren M. Toft, Jens Hansen, William Møller og Ingvart Teilman; de er nu alle døde med Undtagelse af Ingeniør Teilman. Efter Pastor Carlsen, der i 1880 rejste til Australien, blev Pastor I. L. P. Dietricksen Præst i Menigheden i San Francisco og betjente ogsaa Menigheden i Oakland og andre Steder. Pastorerne Carlsen og Dietricksen var begge Norske. I 1891 blev Pastor J. Johansen, der tilhørte den norske Synode, fast Præst for Vor Frelser's Menighed i Fresno og han virkede her indtil sin Død i April 1928. Desuden betjente han i ca. 10 Aar Modesto og Newman med Gudstjenester omtrent en Gang hver Maaned.

Pastor Johansen var født nær Skelskør, Danmark, den 16. Oktober

1851 og udvandrede med sine Forældre i 1860, kun ni Aar gammel. Familien bosatte sig i Missouri, nær Arkansas, hvor der var en dansk Koloni, der noget senere, begrundet paa Borgerkrigen, gik over Styr. Familien flyttede til Illinois, senere til Iowa, hvor Johansen studerede ved Luther College fra 1871 til 1877. Han var derefter ved Concordia Seminary i St. Louis, Mo., og senere i Franklin County, Iowa, hvorfra han kom til Fresno, California.

DE FØRSTE DANSKE MENIGHEDER — 1880.

Pastor Adam Dan, en af de fire Pioner-Præster for Den danske Kirke i Amerika, er ogsaa Pioner-Præsten for *dansk* Kirkearbejde i California. Efter Anmodning fra Danske i Watsonville og Salinas kom Pastor Dan til California i Sommeren 1880 og kort efter blev der dannet Menigheder i de to Byer. (Se Afsnit, Monterey County og M. J. Freses Levnedbeskrivelse andet Sted her i Bogen). Pastor Dan blev i California i tre Aar og rejste da tilbage til Wisconsin. Foruden at betjene Menighederne i Salinas og Watsonville udførte Dan Missionsarbejde i San Francisco og ligeledes i Oakland, hvor han holdt Gudstjeneste et Par Gange om Maanednen i Danla Hall.

Pastor Dan var født i Odense i 1848, fik sin Uddannelse her og var senere ved Københavns Universitet. Efter at have studeret ved en Missionskole i Schweiz, blev han udsendt som Missionær til Ægypten og han opholdt sig en Tid i det hellige Land. I 1871 begyndte han sin Præstegerning i Amerika, først i Racine, senere Salinas-Watsonville, Minneapolis, St. Paul, Chicago, Cedar Falls og Boston, for atter at vende tilbage til Chicago. Pastor Dan har skrevet mange Digte og Salmer og desuden mange Fortællinger og kirkelige Afhandlinger. Dan døde i Maj 1931 i Clinton, Iowa, og hans Lig blev ført til Chicago, hvor Begravelsen fandt Sted fra hans gamle Kirke — Stefans Kirken.

**DEN FORENEDE DANSK EVANGELISK-LUTHERSKE
KIRKE I AMERIKA**

Pacific Distriktet

(Udarbejdet fra et Festskrift, udgivet 1931)

Det første Missionsarbejde blev udført af Niels Hansen, der i Aaret 1888 for sit Helbreds Skyld kom til Hollister, California, og boede hos en dansk Familie Niels Nielsen, der forhen havde været bosat i Nebraska og deltaget i Kirkearbejdet. Hansen var theologisk Student og ved Samtaler med Nielsen besluttede de, at probere paa at faa en dansk Menighed oprettet i Watsonville, hvor der var mange Danske. En Kirke blev lejet og der var flere Gudstjenester. Befolkningen blev saa interes-

Immanuel Kirke i Easton

seret i Menighedsarbejdet, at der blev optaget Subskription for at faa en Kirke bygget. Denne Tanke blev dog opgivet, da Hansen rejste til Easton, Fresno County, først i Besøg og senere for at bosætte sig. I Easton organiserede han Immanuels Menighed den 2. December 1888 og denne blev derfor den første faste Afdeling af *Den Forenede Kirke* paa Pacific Kysten.

Aaret efter, 1889, fik Watsonville-Danskerne dog deres egen Kirke og J. P. Naarup blev den første Præst. Han var her til 1892, da han rejste til Minnesota. Hans Efterfølger i Watsonville var Pastor N. V. Holm. I hans Embedstid blev Menigheden knyttet til Synoden og har siden ikke haft Tilknytning til "Den Forenede Kirke".

Pastor Niels Hansen, som i Mellemtiden var bleven ordineret Præst ved Pastor H. Hansen, forlod Easton, Fresno County, i 1889 og rejste til

Kirken i Ferndale.

Den danske Kirke i Petaluma.

Portland, Ore., hvor han samme Aar, den 6. November, fik oprettet Zarephath Menighed. To Aar derefter rejste han til Ferndale, California, hvor han virkede blandt de Danske i tre og et halvt Aar, dog uden at det

Ansgar Kirke i San Francisco

Det Indre af Ansgar Kirke i San Francisco

lykkedes ham at faa en fast Menighed. *Vor Frelzers Menighed i Ferndale* blev først oprettet den 5. Januar 1899, af Pastor A. H. Jensen-Gyde, som den Gang tilhørte den norske Synode og var Præst i den nærliggende By Eureka. Han havde holdt Gudstjeneste for Danskerne i Ferndale, medens han var Præst i Eureka. Efter at Pastor Jensen-Gyde havde

modtaget Kald fra Vor Frelzers Menighed i Ferndale, afsluttede han sin Forbindelse med den norske Synode og sluttede sig til Den forenede Kirke. Menigheden i Ferndale blev ved sin Organization i 1899, den anden Kirke i Pacific Kyst Staterne.

Zarepath Menighed i Portland, stiftet 1889, levede ikke ret længe. Pastor P. L. C. Hansen stiftede saa i 1899 en Missions-Forening, der senere, i August 1901, blev omdannet til Bethany Menighed; Pastor Christian Hansen var Præst.

Kirken i Del Rey

Den danske Kirke i Oakland

I Aaret 1900 var der altsaa tre Menigheder paa Vestkysten og da Udsigterne var lovende for Oprettelsen af Menigheder andre Steder, autoriserede Kirken Oprettelsen af et særskilt Pacific Distrikt.

Allerede i Efteraaret 1900 blev Pacific Distrikt organiseret ved et Møde i Portland med følgende Medlemmer: Immanuel Menighed i Easton, Pastor P. Rasmussen; Vor Frelzers Menighed i Ferndale, Pastor Jensen-Gyde; Missions-Foreningen i Portland, Pastor P. L. C. Hansen. Sidstnævnte blev valgt til Præsident, Pastor Rasmussen blev Sekretær, og Georg Pilegaard fra Easton, Kasserer.

I Rapporten fra dette Møde staar der bl. a.: "Vi skildtes i Glæde, for vi følte en guddommelig Velsignelse under Mødet og vort Haab for Fremtiden for vor Kirke havde faaet fornyet Styrke."

Dette Haab og denne Tro var vel begrundet; thi i de næste fem Aar blev der oprettet fem Menigheder og der var lige saa mange Præster.

De to første Menigheder blev stiftet i Oregon — Bethesta Menighed i Eugene, ved Pastor P. L. C. Hansen den 15. December 1900, og Bethany Menighed i Portland, ved Pastor Christian Hansen, den 13. August 1901.

Den 8. Marts 1902 organiserede Pastor P. Rasmussen Pella Menighed i Parlier, Fresno County.

Bethel Kirke i Fresno.

San Francisco blev den næste By, hvor en fast Menighed blev oprettet i 1903. Pastor M. N. Andreasen, der var Præst i Easton og senere var Formand i "Den Forenede Kirke", havde udført et omfattende Missionsarbejde i San Francisco og Los Angeles, og dette resulterede i, at Pastor P. L. C. Hansen (fra Eugene) blev sendt til San Francisco, hvor Menigheden blev oprettet i 1903 og den smukke Ansgar Kirke opført i 1905.

I 1904 organiseredes Ebenezer Menighed i Reedley, Fresno County, ved Pastor S. Johnsen.

Kirken i Caruthers.

Den danske Kirke i Los Angeles..

Den 22. November 1904 organiserede Pastor P. N. M. Carlsen Vor Frelzers Menighed i Oakland.

Den næste Menighed blev dannet i Del Rey, Fresno County.

Den 11. April 1909 organiseredes Bethel Menighed i Los Angeles, ved Pastor L. Johnsen.

Den 4. Februar 1914 blev Bethel Menighed i Fresno oprettet ved Pastor A. P. Hansen.

Den 10. Januar 1915 oprettedes Emmanus Menighed i Eugene, Oregon, ved Pastor P. P. Thoreby.

Kirken i Reedley.

Den 7. Oktober 1918 organiserede Pastor M. C. J. Engholm Vor Frelzers Menighed i Winston i San Joaquin Dalen, California.

Den 5. Marts 1923 oprettedes Vor Frelzers Menighed i Caruthers, nær Fresno, hvor Pastor A. H. Jensen-Gyde var Præst, og den 11. Januar 1925 Elin Menighed i Petaluma, ved Pastor M. Th. Jensen.

Pacific Distriktet omfatter ialt 15 Menigheder, betjent af 13 Præster, 12 af Menighederne er i California og tre i Oregon. I Januar 1931 var Menighedernes Medlemsantal 2,236, 804 Børn hørte til Søndagsskolerne, der var 135 Søndagsskolelærere og Kirkeejendommene havde en Værdi af 149,700 Dollars.

Følgende har været i Styrelsen for Pacific Distriktet optil 1931: Formænd: Pastor P. L. C. Hansen, Pastor A. H. Jensen-Gyde, Pastor O. Rye Olsen, Pastor J. H. Vammen pro tem. og Pastor H. M. Hansen fra 1930 til 1934. Pastor J. H. Vammen har været Formand siden 1934. Sekretærer: Pastor P. Rasmussen, Pastor M. N. Andreasen, Pastor M. C. J. Eng-

holm, Pastor N. P. J. Nielsen, Pastor A. P. Hansen, Pastor O. Rye Olsen og Pastor Carl Wilhelmsen. Kasserere: Geo. Pilegaard, Chr. Pilegaard.

Nogle af de første Præster, der kom herud til California, var ordineret i Den norske Kirke; men blev senere optaget i "Den Forenede Dansk Evangelisk Lutherske Kirke" ogsaa kaldet "Den Forenede Kirke".

Pastor S. H. Madsen fra Den danske Kirke var fra Begyndelsen af 90-erne Missionspræst i California. Han holdt Prædikener i Ferndale, Hayward og San Francisco og besøgte andre Pladser. I San Francisco holdtes Møder i C. G. Larsens Lokale (Tivoli); senere i den norsk-danske Methodistkirke, den Gang paa 10. Street, mellem Howard og Folsom.

Pastor Julius Christian Møhl blev optaget i Den norske Synode i 1891. Ikke længe efter kom han til California, hvor han dannede en Menighed i San Luis Obispo. Senere var Pastor Møhl i San Francisco, hvor han virkede en Del Aar blandt de Danske: Han kaldte Menigheden "Den Dansk Lutherske Menighed" og Gudstjenester blev holdt i den tyske Kirke paa 12. Street, nær Market. Han var ligeledes Præst for de Danske i Hayward og San Jose.

DEN DANSK EVANGELISK-LUTHERSKE KIRKE

Der er 9 Menigheder i California

Kirken i Watsonville

Den første *danske* Kirke i California blev opført i Watsonville. Den nuværende Kirke var bygget i 1895.

St. Ansgar Kirke i Parlier, Fresno County.

St. John's Kirke i Easton.

Den danske Kirke i Pasadena

Pioner-Præsten Adam Dan var Præst for Menighederne i Byerne Salinas og Watsonville, begge Menigheder blev stiftet i Aaret 1880. Kirken i Salinas blev opført i Aaret 1900. I Chualar, syd for Salinas, var der adskillige Aar ligeledes en dansk Kirke.

St. Johannes Menighed i Easton, Fresno County, blev stiftet i 1905.

Emanuel Menighed i Los Angeles blev stiftet den 5. Juni 1906.

St. Ansgar Menighed i Parlier, Fresno County, stiftet i 1907.

Den nye danske Kirke i Los Angeles.

Betania Menighed i Solvang i 1911.

Emaus Menighed i Oakland i 1919.

Senere St. Ansgar Menighed i Pasadena.

Emanuel Menighed i San Diego.

En Del Ungdomsforeninger giver ikke saa lidt Styrke til Kirkearbej-

det. Der er Ungdomsforeninger følgende Steder: "Bavnen" i Oakland; "Hejmdal" i San Francisco; "Vesterled" i Solvang; "Danevang" i Los Angeles; "Virkelyst" i Pasadena.

"Bavnen" i Oakland fortjener vistnok særligt at blive nævnt. Den blev stiftet for mange Aar siden af Jacob Petersen (nu i Danmark); han havde i flere Aar samlet de Unge i sit Hjem. "Bavnen" har i Aarenes Løb udrettet uendeligt meget godt og er uden Tvivl den mest betydelige danske Ungdomsforening i Vesten.

Den danske Kirke i Salinas

METHODISTER

Den norsk-danske Methodistkirke har flere Menigheder i California. Af Danske, der har været Præster i disse Menigheder, skal nævnes Carl F. Eltzholtz, der i flere Aar var Præst i Oakland og begyndte Missionsarbejdet i San Francisco. (Oakland Menighed blev stiftet den 20. April 1884 af John Jacobsen). Eltzholtz var født paa Brahetrolleborg, Fyn, 10. Oktober 1840. Han vilde være Sømand og tog Eksamen ved Navigations-skolen i Svendborg. Senere blev han Præst (1867) og han var i syv Aar Redaktør af "Den kristelige Talsmand". I 1906 blev han Præst ved den norsk-danske Methodistkirke i Cambridge, Wisconsin. Pastor Eltzholtz nød stor Anseelse indenfor Methodist-Samfundet og han har skrevet flere Bøger og Traktater om kristelige Emner.

Pastor Robert P. Petersen var Præst i San Francisco fra 1919 til 1926. Det skyldes særligt Pastor Petersen, at Menigheden blev i Stand til at opføre det store Kirkehus, 14. og Belcher Streets. Pastor Petersen var

født paa Sjælland i 1868 og han udvandrede i 1886. Efter flere Aars Arbejde ved Landbruget og i Skovene, følte han Kaldet til at blive Præst og efter et theologisk Studium blev han Præst i 1903. Begrundet paa nedbrudt Helbred, maatte Pastor Petersen forlade sit Kald i San Francisco; han kom til Tacoma, Washington, hvor han betjente en mindre Menighed. Han døde i Tacoma den 13. Januar 1933. Pastor Petersens jordiske Levninger blev ført til San Francisco, hvor Begravelsen fandt Sted fra den Kirke, han havde bygget og ydet sine bedste Kræfter.

Methodist Kirken i San Francisco

Baptist Kirken i Modesto

BAPTISTER

I Aaret 1901 blev der oprettet en Menighed i Oakland af J. A. Jensen. I 1905 dannede J. A. Fridall en Menighed i Oakland. Den 4. Maj 1916 blev der i L. C. Nielsens Hjem i Modesto dannet en Menighed af Missionær N. L. Christensen. Pastor Peter Jørgensen blev Præst i Januar 1917. Siden 1924 har Pastor Harald Eilertsen (fra Aalborg) været Præst.

DANSKE ADVENTISTER

J. G. Mattson (født paa Langeland) studerede i Amerika og blev Banebryderen for de norsk-danske Adventister (1855). Han var først Baptist. Mattson døde i sin Søns Hjem i Santa Monica, California, i 1896.

Den første Præst i California, 1887, var J. F. Hansen. Han blev sendt paa en Rejse til Danmark i Missionsarbejde. Døde i Oakland, California, i 1898.

Skønt det ikke særligt vedrører Danske i California, skal der dog endnu nævnes forskellige historiske Fakta, der fortæller om Samarbejdet mellem Norske og Danske, og om hvorledes Danskerne indtog en ledende Stilling:

Den første Lærer ved den norsk-danske Methodistskole i Amerika var en Dansker, Karl Schou (1870).

Den første norsk-danske Congregationale Menighed blev grundlagt 1884 i Chicago og Danskeren, Pastor P. C. Trandberg var den første Lærer. Mayflower-Folket tilhørte Congregationale Kirken. Trandberg døde 1896.

Den første Lærer ved det norsk-danske Baptist Seminarium i Amerika (Chicago) var en Dansker, Pastor N. P. Jensen fra 1884 til 1895. Jensen døde 1895.

Den første norske Methodist Menighed blev grundlagt i 1853 i Norway og Leland, Illinois, af en Dansker John Brown.

DANSKE I FRELSENS HÆR I AMERIKA

I Frelsens Hærs "War Cry" (Krigs-Raab) vil man somme Tider se Navnet Emil Marcussen, naar de store Ledere indenfor dette Barmhjerlighedsarbejde nævnes. Marcussen er en dansk Mand og han sluttede sig til Frelsens Hær i San Francisco. Han er født i Løgumkloster, hvor hans Fader var Birkedommer. Gik til Søs i tretten Aar og kom som Styrmand til San Francisco i 1887. Sluttede sig her til Frelsens Hær, blev senere sendt til England, hvor han gennemgik Officerskolen, blev sendt til Danmark og organiserede her Frelsens Hær. I 1903 fik han Ordre fra General Booth at rejse til Amerika, blev Brigadier og en af de ledende i Frelsens Hær. Hans Hustru, Sofie Marcussen, blev ligeledes Officer og stod Brigadier Marcussen bi i hans omfattende Virksomhed.

Major L. M. Simonsen, er en anden Dansker, der har indtaget en fremragende Plads i Frelsens Hær og som ligeledes sluttede sig til Hæren i California. Professor Vig skriver om ham i "Danske i Amerika": "Den danskfødte Officer, der har Æren af at have ydet Frelsens Hær i Amerika den længst uafbrudte Tjeneste, er Major L. M. Simonsen, (for Tiden Leder af Frelsens Hær i New Jersey samt paa Staten Island og Long Island, N. Y.). Simonsen er født i Vendsyssel i Danmark, hvor Forældrene i mange Aar var Ejere af Løkkens Mølle. Som Dreng gik Simonsen til Søs og kom i Aaret 1886 til Oakland, California, hvor Frelsens Hær netop havde begyndt sin Virksomhed. Han blev frelst og blev et Par Maane-

der efter antaget som Officer. Som en af Banebryderne for Frelsens Hær i California oplevede Simonsen meget. Ikke mindre end fem Gange er han bleven kastet i Fængsel for at have ledet Friluftsmøder paa Trods af Politiforbud; stenet og paa anden Maade mishandlet er han blevet mange Gange — men han var altid trofast mod sin Overbevisning, og overalt, hvor han arbejdede, blev Drankere reddet og mange af de daarlige Eksistenser bragt paa ret Køl igen. I to Aar var Majoren Leder af Frelsens Hær i Hawaii Øerne og udrettede der et stort Arbejde for de Indfødte.”

DEN FØRSTE LUTHERSKE PRÆST I AMERIKA

I det foregaaende er der Beretninger om de første danske Præster, der kom til Amerika i det forrige Aarhundrede og blev Banebryderne for dansk Kirkeliv. Men længe før den Tid var der en dansk Præst, som virkede og fandt Døden paa amerikansk Grund.

Den 9. Maj 1619 — Aaret før “Mayflower” sejlede ud fra England — udsendte Kong Christian IV en dansk-norsk Ekepedition under Ledelsen af Kaptajn Jens Eriksen Munk for at udforske Hudsonfloden og muligt finde Nordvestpassagen. Den 8. Juli steg Ekspeditionen i Land paa det amerikanske Kontinent. Munk kaldte Stedet, hvor de slog Lejr, “Nova Dania” eller “Ny Danmark”. De byggede Huse og indrettede sig saa godt som muligt; men henpaa Efteraaret udbrød der Skørbug i den lille danske Koloni — der var 64 Mand. I Ekspeditionen var der en dansk Præst, *Rasmus Jensen fra Aarhus*. Han havde passet de syge, holdt Ligprædikenen over dem og holdt Gudstjeneste fra Tid til anden. Saa blev han selv meget syg og den 23. Januar 1619 rejste han sig fra sit Leje og anmodede de af Kammeraterne, der endnu var i Live, om at komme nærmere. Og nu holdt Pastor Rasmus Jensen den sidste Prædikenen. Han døde den 20. Februar om Aftenen og blev begravet i amerikansk Jord. I de efterfølgende Maaneder døde endnu flere af den lille Koloni og den 4. Juni 1620 var der kun Kaptajn Munk og to Mand tilbage. Det lykkedes Munk og hans to Mænd, at faa et af Ekspeditionens to Skibe, “Lamprenen” i sejlbar Stand og efter frygtelige Genvordigheder naaede de tilbage til Fædrelandet henpaa Efteraaret.

ET MISLYKKET FORSØG PAA AT DANNE EN SKANDINAVISK MENIGHED I SAN FRANCISCO

Det skal nævnes, at Svenskerne allerede i 1861 havde samlet en lille Menighed. Janne Tenggren var Præst for et Aars Tid. I de efterfølgende Aar prædikede tilrejsende Præster nu og da; men Tilslutningen til Kir-

kearbejdet var kun ringe. I 1864 kom en Pastor Stromberg fra Sverige. Det var denne Præst, der først forsøgte at samle Skandinaverne i luthersk Kirkearbejde, saaledes som de tre Brødrefolk var samlet i Foreningsarbejde (Skandinavisk Forening 1859) og nær knyttet sammen, som de var, i det daglige Liv. Men Pastor Strombergs Tanke i den Retning, mødte stærk Modstand blandt et Par Svenske, særlig een svensk Mand, Købmand Charles J. Jansen insisterede paa, at Menigheden, ganske lille som den var, fremdeles skulde være en *svensk* Menighed. Han havde lovet Menigheden at forære den en Byggegrund paa Mission St., mellem 3. og 4.; men da han absolut ikke vilde være med til at støtte en *skandinavisk* Menighed, tilbagekaldte han sit Løfte. Mærkeligt nok forærede han saa Byggegrunden til *Den Skandinaviske Forening*. Pastor Stromberg rejste bort i 1867. Siden prædikede tilrejsende Præster nu og da; men den første egentlige svenske Menighed blev først stiftet i 1882 og noget senere blev en Kirke bygget.

Omtalte Købmand Charles J. Jansen kom til San Francisco i 1850. Den 19. Februar 1851 blev han overfaldet af nogle Banditter, medens han var alene i sin Butik. Tyvene stjal 2,000 Dollars og en Del Varer, og efterlod Jansen frygteligt forslaaet. I Historiebogen *Annals of San Francisco*, staar der, at det var Overfaldet paa Jansen, der gav Anledning til, at den første *Vigilance Committee* blev dannet. Charles J. Jansen døde i 1879.

DEN FORENEDE DANSK EV.-LUTH. KIRKES ALDERDOMSHJEM I SELMA

Det var Pionerpræsten, Pastor A. H. Jensen-Gyde, der først fremkom med Tanken om at oprette et dansk Alderdomshjem, sorterende under

Kirken. Pastor Jensen-Gyde forelagde Planen ved "Pacific Kreds" Forsamlinger og Resultatet blev, at Bethel Alderdomshjem blev til i Foraa-ret 1930. Til Hjemmet hører 5 Acres Land, beplantet med Frugt- og Skyggetræer. Et Par Aar efter Indstiftelsen blev der bygget til Huset. Der er i 1939 14 Beboere foruden Bestyreren (siden 1935) Jens Rosen-dahl og dennes Hustru og Søn.

Pastor Jensen-Gyde er født i Strib, Danmark, den 15. Oktober 1868. Fik akademisk Uddannelse i Fødelandet og var et Aars Tid Lærer. Ud-vandrede i Januar 1891 til Amerika og frekventerede den norske Synodes

Præsteskole, blev theologisk Kandi-dat i 1897. Kom Aaret efter til Ca-lifornia og blev ordineret Præst ved Pastor O. Grønsberg i San Francis-co. Straks efter sendte Den norsk-danske Menighed i Eureka Kalds-brev til Pastor Jensen-Gyde og han blev Menighedens Præst, samtidig med at han udførte Missionsarbej-de blandt Danskerne i Ferndale og andre Steder i Humboldt County. I Aaret 1900 sluttede Pastoren sig til Den forenede danske Kirke og fik en Menighed oprettet i Ferndale. Her var Pastor Jensen-Gyde til 1911, da han modtog Kald fra Ansgar Me-nighed i San Francisco. Pastor Jen-sen-Gyde var Præst i San Francis-co til 1918, da svækket Helbred tvang ham til at forlade den Ger-ning han saa vel havde rygtet. Saa blev Pastoren Præst for den lille Menighed i Caruthers, Fresno Coun-ty, og det er paa den Egn Bethel Alderdomshjem blev oprettet. Pa-stor Jensen-Gyde har nu trukket sig

Pastor A. H. Jensen-Gyde

tilbage fra sin Præstegerning og boer med sin Familie i Oakland. Pasto-ren kan se tilbage paa et virksomt Liv. Hans Præstegerning har baaret gode Frugter og paa mange andre Omraader har Pastor Jensen-Gyde været medvirkende i dansk Samvirke i California. Som en smuk Erken-delse af hans Fortjenester, modtog Pastor Jensen-Gyde i 1935 Ridder af Dannebrog Ordenen.

Danmarks Konsuler i California

*Disse Oplysninger er hovedsagelig indhentet
fra Rigsarkivet i Danmark.*

Under 5. Juli 1850 bifaldt Kong Frederik VII Udenrigsministeriets Forestilling af foregaaende 2. Juli om Oprettelsen af et dansk Konsulat i San Francisco. Oprettelsen motiveredes med Hensyn til Stedets betydelige Handel, de ikke faa danske Undersaatter, som havde nedsat sig der, og Besøget af ret talrige danske Skibe (12 fra 1. Juli 1849 til 1. April 1850). I Forvejen havde England, Frankrig og Hamborg Konsuler der.

Man opfordrede derefter de Handlende paa Stedet, der maatte ønske at komme til at beklæde denne Konsulpost, til at indgive deres Ansøgninger derom, medens Konsulatsforretningerne der midlertidig blev bestyrede af Købmand *E. A. Suwerkrop*, der var dansk Konsul i Honolulu paa Sandwicherne indtil 1848, i hvilket Aar han blev entlediget for at etablere sig i San Francisco.

Ansgaaende det saaledes oprettede Konsulat modtog Udenrigsministeriet Ansøgninger fra følgende Handlende i San Francisco: ovennævnte *E. A. Suwerkrop*, Købmand *Joseph Frontin*, dansk af Fødsel, og Købmand *J. S. Polack*, tidligere fungerende britisk Vicekonsul paa Ny Zealand. Af disse 3 Ansøgere blev *Joseph Frontin* den foretrukne, fordi han som dansk af Fødsel forstod det danske Sprog, hvad ingen af de 2 andre kunde — *E. A. Suwerkrop* var født i Husum, men var fra sit 3. Aar opdraget i England — og fordi Grosserersocietetets Komite anbefalede ham som særdeles kvalificeret til at beklæde omhandlede Konsulat.

Under 15. December 1851 bifaldt Kongen derfor Udenrigsministeriets Forestilling af foregaaende 14. December om hans Udnævnelse til Konsul i San Francisco.

Omtalte *Joseph Frontin* var maaske født i København, eftersom hans Moder Enkemadame *M. Frontin* 1858 boede i St. Pederstræde 134.

I nævnte Aar 1858 søgte han sin Afsked, da han havde i Sinde at forlade San Francisco, og den blev under 11. August bevilget ham i Naade,

idet han efter Ministeriets Forestilling af Dagen før havde forestaaet Konsulatet paa tilfredsstillende Maade. Hans Demissionspatent blev underskrevet af Kongen den følgende 19. August. Den 1. September 1877 døde der en Joseph Frontin i San Francisco, og det er vel den forhen-værende Konsul.

Derpaa blev Konsulatet paa sædvanlig Maade opslaaet vakant, og forskellige i San Francisco bosatte Købmænd søgte det. Af Ansøgerne indstillede Ministeriet Købmand *G. O'Hara Taaffe*, der var dansk af Fødsel og havde faaet sin Uddannelse som Købmand i København. Han var ligeledes anbefalet af Grosserersocietetets Komite i København. Under 28. Maj 1859 bifaldt Kongen Ministeriets Indstilling af 26. Maj om hans Udnævnelse til kongelig Konsul i San Francisco.

Den 3. Januar 1867 indberetter Konsul *G. O'Hara Taaffe* til Udenrigsministeriet angaaende sin Udnævnelse til svensk-norsk Vice-Konsul i San Francisco, og Ministeriet svarer under 9. Marts næstefter, at der haves intet derimod at indvende.

20. Januar 1873 blev han udnævnt til Ridder af Dannebrog og s. A. 12. Maj meddelte han, at han var bleven udnævnt til svensk-norsk Konsul der paa Stedet.

16. Februar 1874 bifaldt Ministeriet paa Forslag af ham, at cand. jur. *Johan Burchardt*, Nordmand af Fødsel, ansattes som dansk Vice-Konsul i San Francisco; men samme Aar døde Konsul Taaffe, hvorefter Taaffes Kompagnon *Nicolai Sønnichsen* overtog Forretningerne, til en ny Konsul kunde blive udnævnt

Taaffes Efterfølger blev Købmand *Nicolai Sønnichsen* af San Francisco, dansk af Fødsel, der blev udnævnt af Kongen under 2. November 1874.

Denne overdrog den 28. Juli 1880 Konsulatet til *Charles Wilson*, der fungerede som Konsul, indtil han den 17. Juni 1881 fik kongelig Udnævnelse. Allerede i 1883, den 3. Juli, søgte Konsul Wilson sin Afsked, som blev bevilget ham af Kongen under 8. August næstefter.

21. September s. A. meddeler den kgl. Ministerresident i Washington, at han har konstitueret *Johannes Sophus Ferdinand Magnus Siemsen* (John Simpson) som Konsul i San Francisco, hvorefter denne den følgende 1. November fik kgl. Udnævnelse.

Samme Aar den 2. Marts indberetter Ministerresidenten om Udnævnelse af 5 Vicekonsuler under San Franciscos Konsulat, nemlig *C. C. Ploug* i Seattle (Washington Territory), *B. Heinemann* i Tuscon (Arizona), *Esker S. Larsen* i Portland (Oregon), *Chr. Nissen* i Boise City (Idaho Territory) og *H. Harris*, Golden Hill, Virginia City (Nevada).

Konsul John Simpson indberettede 5. Februar 1891, at han havde ansat *Walter Bruce* som Vicekonsul i Idaho.

SUPPLERENDE BEMÆRKNINGER

Ved Brev af 10. Maj 1867 introducerer Taaffe til Udenrigsministeriet *L. W. Holbech*, der agtede at rejse til California, hvor han skulde have Tilknnytning til Taaffes Forretning. Da det er hans Tanke, at Holbech skal fungere som Konsul i hans Sted under Orlov, anser han det for ønskeligt, at Ministeriet forinden faar Lejlighed til at gøre Bekendtskab med Holbech.

I Brev af 3. Februar 1869 meddeler Taaffe, at han af presserende Forretninger nødes til at gøre en Rejse til Europa, inden Ministeriets Tilladelse til Orlov kan indhentes. Under sit Fravær har han konstitueret en "Medarbejder", Hr. *Christian Smidt* som Konsul. Han vilde senere kunne faa Hjælp af *L. W. Holbech*, der ventedes til San Francisco en Maaned efter. Smidt og Holbech havde Fuldmagt for Taaffe, og skulde lede Forretningerne i hans Fravær. Smidt havde i København en Onkel, Etatsraad *N. Smidt*.

Da Taaffe i Januar 1872 tiltræder en Rejse til Danmark, konstituerer han *N. Sønnichsen* til Konsul. Sønnichsen fik tillige overdraget at bestyre Taaffes Forretninger og Formue under hans Fraværelse.

12. Maj 1873 meddeler Taaffe Ministeriet, at han tillige er bleven udnævnt til svensk-norsk Konsul for Staterne California og Oregon samt Territorierne Washington og Alaska, med Residens i San Francisco.

Efter Taaffes Død søges Posten foruden af *N. Sønnichsen* af *E. A. Erlandsen*, *G. T. Marye* og *Adolf Berg*. Førstnævnte kan i sin Ansøgning anføre følgende:

"Som Kasserer og Fuldmægtig ved Konsul Taaffes Forretning har jeg i fire Aar havt daglig Leilighed til at blive bekjendt med den herværende danske Befolkning, og har desuden i dette Tidsrum havt stadig Befatning med de ved Kontoret forefaldende Konsulatforretninger.

Under Konsul Taaffes længere Fraværelse paa en Europarejse i Aaret 1872 var Udførelsen af saavel de Svensk-Norske som de Danske Konsulatforretninger overdraget til mig; ved den just da stedfindende Indsamling til Bedste for de ved Stormfloden i November 1872 Vandlidte, blev jeg af mine Landsmænd hædred ved at vælge mig til Komiteformand.

Et Bevis paa den Tillid Konsul Taaffe nærede til mig har han givet ved i sit Testamente at udnævne mig til Executor i sit Bo, der beløber sig til henved 150,000 Dollars i Guld."

Ved Skrivelse af 10. Januar 1880 faar Konsulen Bemyndigelse til at ansætte *Charles Wilson* af Firmaet *Doyle & Wilson*, Skibsmægler i San Francisco, som dansk Vicekonsul.

Samme Aar søger Konsul *Sønnichsen* sin Afsked, da han, grundet paa Forretninger i Arizona og Mexico, hyppigt og for længere Tid ad Gangen ser sig nødsaget til at forlade San Francisco. Afskeden bevilges 11. Juni 1880.

Som ny Konsul udnævnes (17. Juni 1881) den tidligere Vicekonsul *Charles Wilson*, eller rettere *Carl Christian Wilson*, født i Odense 1827 af danske Forældre. Han opgiver i sin Ansøgning at have boet en lang Aarrække i California, hvor han under ovennævnte Firma har en udstrakt Skibsmægler- og Befragtningsforretning. Han anbefales af Guvernøren for California, *G. C. Perkins*, og det kendte Firma *Delcomyn* i London. Ligesom de andre Konsuler skriver han ulasteligt Dansk.

Allerede ved Skrivelse af 3. Juli 1883 søger han Afsked, motiveret med at hans Sundhedstilstand, der i det sidste Aarstid har været meget mangelfuld, nu tvinger ham til at opslaa sin Bolig i Bjergene, "hvor den friske Luft rimeligvis vil gjøre mig godt". Hans Sekretær, *E. T. Bruun*, skal fungere til ny Konsul udnævnes.

Ministerresident *Bille*, der i September 1883 var paa Inspektionsrejse, fik fra 1. Oktober 1883 indsat en ny Bestyrer af Konsulatet i Stedet for Sekretær *Bruun* (en Nordmand). Den nye Bestyrer blev forhenværende Skibskaptajn *Johannes Siemsen* (kaldet *John Simpson*).

"Han er en hæderlig, vel anset Mand", skriver *Bille*, "er i god Stilling uden at være rig, føler varmt for sit Fædreland og nyder de herværende Danskes Agtelse og Tillid."

Johannes Sophus Ferdinand Magnus Siemsen, f. i Næstved 15. August 1840. Styrmandseksamen 1862, forlod Danmark 1864 for at tage til U. S. A. Amerikansk Borgerskab 1869. Skibsfører og derefter Partner i Firmaet *Simpson & Fisker* (Sejlmagerfirma). Dansk Hustru. Som de andre korresponderer han paa ulasteligt Dansk.

Simpson faar kgl. Udnævnelse til Konsul 1. November 1883. Under Vakance (Besøg i Europa) i 1888 bestyres Konsulatet af den svensk-norske Konsul, *Henry Lund*, en Nordmand.

Simpson udnævntes til Ridder ved Kongens Jubilæum 15. November 1888. Afskedsansøgning af 19. August 1897, motiveret med Sygdom. Afsked bevilget den 13. September 1897. *Simpson* dør 1905.

Simpsons Efterfølger bliver *H. H. Birkholm*, udnævnt 1. Maj 1898. Han ansøgte, begrundet paa Sygdom, om Afsked i 1910.

KONSUL JOHN SIMPSON

John Simpson (Johannes Siemsen) blev født d. 15. August 1840 i Næstved, hvor hans Fader var Købmand. I Haab om, at den unge Søn vilde

Konsul John Simpson

opgive sin Lyst til Sølivet, blev han sendt med en Ven af Familien -- Kaptajn E. Sørensen af Skibet *Herlof Trolle* — paa en længere Sørejse;

men Turen bragte et helt andet Resultat; thi Lysten til Livet paa de vilde Vover blev snarere skærpet end afkølet, og i 1862 rejste den unge John eller rettere Johannes til København, hvor han tog Styrmandseksamen. Nogen Tid efter rejste han til Hamborg, hvor han mønstrede paa en Bark, *Otto* fra Altona, der skulde til Australien. Han forlod imidlertid Skibet i Valparaiso og lod sig hyre paa et chiliensk Skib. I Mexiko maatte Styrmand Simpson gaa i Land, paa Grund af Sygdom, og da han blev rask, rejste han som Passager med Damperen *Pacific* til San Francisco.

Dette var i 1864. I de nærmest følgende Aar var han Kaptajn og sejlede til Havnene paa Pacific Kysten, blev saa korresponderende Reder for flere Skibe, indtil han kort efter sit Ægteskab med Amalie Ortved (Datter af Manufakturhandler J. E. Ortved i København og Niece af Domprovst Ortved i Roskilde) — etablerede sig som Sejlmager og Importør af Sejl og Flag. Han drev denne Forretning op til en betydelig Affære.

Simpson var i 1879 Præsident af "Den Skandinaviske Forening" og før den Tid Præsident af "Master Mariners". Han var Æresmedlem af Daniaafdelingen "Danmark" Nr. 2, Medstifter af "Danske Damers Hjælpeforening", Fru Simpson var den første Sekretær.

Simpson var en af de mest fremragende Mænd indenfor den danske Koloni. Han var en repræsentativ Mand, der gjorde Danskerne Ære baade som Privatmand og som dansk Konsul. Simpson blev udnævnt til Konsul i 1883, efter indstændig Anmodning af hans Forgænger i Embedet, Kaptajn Charles Wilson og den daværende danske Gesandt i Washington, C. C. Steen de Bille, som var kommen til San Francisco for at udnævne en Konsul. Simpson var Konsul i omkring 15 Aar. I 1897 indsendte han Begæring om Afsked, da hans Helbred i flere Aar havde været nedbrudt; men han vedblev dog at fungere til 1898, da Konsul H. H. Birkholm blev udnævnt.

Sidst i 80-erne blev Konsul Simpson udnævnt til Ridder af Dannebrog og da hans Begæring om Afsked blev bevilliget, modtog han Dannebrogsmændenes Hædertegn.

Konsul Simpson døde den 27. Marts 1905; Fru Simpson afgik ved Døden i 1921. Ægteparret havde tre Døtre, hvoraf den ældste, Agnes, blev gift med Biskop Partridge, den næstældste med Biskop Cuthbert og den yngste med B. Hughes.

KAPTAJN OG DANSK KONSUL H. H. BIRKHOLM

Født i Ærøskøbing 1847. Rejste som ganske ung til Søs og tog Styrmandseksamen i Danmark. I Aaret 1869 kom han til San Francisco. Her

mødte han Konsul Simpson og mellem de to udviklede der sig i Tidens Løb et inderligt Venskab. Birkholm blev Simpsons Efterfølger i Konsul-embedet.

Kaptajn Birkholm sejlede i flere Aar her paa Kysten. I 1879 rejste han i Besøg til Fødelandet, hvor han holdt Bryllup med sin Barndomsveninde, Marie C. Birkholm. Han gik atter til Søs nogle Aar, indtil han

Konsul H. H. Birkholm

i 1887 aabnede Hotel, Yosemite House, paa Market Street, der ved Branden i 1906 nedbrændte.

Siden den Tid beskæftigede Birkholm sig udelukkende med Konsulats Affærer; han var bleven udnævnt til Konsul den 1. Maj 1898. I 1910 ansøgte han, begrundet paa en langvarig Sygdom, om Afsked. Kon-

sul Birkholm døde den 3. Januar 1912. Hans Hustru afgik ved Døden i 1923. Der var 3 Sønner.

Fru Birkholm var en Søster til Kaptajnerne Charles og Martin Brandt i Eureka og Søster til Fru Andrea Nissen og Fru Laura S. Eschen (omtalt andet Sted).

NICHOLAS SØNNICHSEN

var dansk Konsul i California fra 1876 til 1880. Han var i Kommissionær-Forretning og Hovedagent for et Assurance-Selskab med Kontor i 315 California Street. I flere Aar drev han Forretning under Firmanavnet Hamilton & Sonnichsen.

CHARLES WILSON,

født i Odense. Kom til San Francisco den 6. Oktober 1849. Var en Del Aar ansat ved Toldvæsenet (Kasserer) og var senere Havneinspektør (Port Warden). Var en Tid dansk Konsul i California. Wilson døde den 1. April 1890. Han var Medlem af *California Pioneer Society*.

UDSENDTE KONSULER

*Gesandt Otto Wadsted som Konsul
i San Francisco 1915*

*Johannes E. Bøggild, den første
udsendte Konsul*

Fra Aaret 1910 har Danmark udsendt Konsuler til at varetage den stadig voksende Konsulatsgerning i San Francisco.

Den første udsendte Konsul var Johannes E. Bøggild, der fungerede som Konsul fra 1. Juni 1910 og fik kgl. Udnævnelse som Konsul den 3. April 1913 og var Konsul til Juli 1914. Bøggild havde i 1903—4 opholdt sig i San Francisco, hvor han derfor var velkendt og meget afholdt. Konsul Bøggild blev 1914 Konsul i Chicago, fungerende Generalkonsul i London 1915; var Handelsraad ved det danske Gesandtskab i Washington og udsendt Konsul i New York 1917; Generalkonsul for Storbritanien og Irland 1919; Gesandt og befuldmægtiget Minister i Island samme Aar; Generalkonsul for Canada og New Founland 1924. Den 23. November 1929 afgik Generalkonsul Bøggild ved Døden i Canada. J. E. Bøggild var født i Ribe døn 28. Marts 1878. Gift med Helga Bøggild, Datter af afdøde Lærer A. Aarestrup og Hustru.

Konsul *Axel Nørgaard* var 1911—14 i Konsulatstjeneste i de Forenede Stater og en Part af denne Tid Konsul i San Francisco. Blev i 1914 Legationssekretær i Stockholm; Charge d'affairs ad interim i Finland 1918; Gesandt og befuldmægtiget Minister 1920; Gesandt og befuldmægtiget Minister for Nederlandene 1921; Chef for Udenrigsministeriets politisk-juridiske Afdeling 1930; Gesandt og befuldmægtiget Minister i Ankara og Athen 1934. Gesandt Nørgaard er født i København den 8. Marts 1891.

Danmarks Gesandt og befuldmægtigede Minister i Washington fra 1930, *Otto Wadsted*, var Konsul i San Francisco 1914—1916 og ligeledes Kommissær ved Verdensudstillingen i 1915. Danmark kunne ikke have sendt nogen, der var bedre skikket til at varetage Konsulatets Interesser, end Konsul Wadsted. Danskerne stod overfor Opfyldelsen af den største Opgave i Udflytterfolkets Historie—Opførelsen af et Danmarkshus paa Udstillingen, bekostet af det danske Folk i Amerika. Med hjertevarm Forstaaelse var Konsul Wadsted Komiteen behjælpelig i Arbejdet og ved Konsulens fine Takt, hans Imødekommenhed og hans Interesse for alt, der vedkom Danske i California, blev Baandene knyttet stærkere til Moderlandet. Konsul Wadsted maatte forlade San Francisco i 1917 for at overtage Generalkonsulatet i den australske Forbundsstat og Ny Zealand, var derefter Generalkonsul og Charge d'affairs i Buenos Aires 1919; Gesandt og befuldmægtiget Minister i Buenos Aires, Argentina 1921; Gesandt i speciel Mission ved Republikken Perus Hundredeaarsfester i Juli-August 1921; tillige akkrediteret i Montevideo 1923; Chef for Udenrigsministeriets Retsafdeling 1925; indehavde i følgende Aar fremstaaende Stillinger i Ministeriet, og kom 1930 tilbage til Amerika som overordentlig Gesandt og befuldmægtiget Minister i Washington. Gesandt Otto Wadsted er født i København den 19. August 1881, blev gift (22.

September 1926) med Maria Concepcion, født i Montevideo og Datter af Gustavo Acadio Carafi og Hustru.

Ove Lunn, Konsul i San Francisco 1919. Havde forinden i flere Aar været Konsul i Christiania, (Oslo) Norge. Generalkonsul for De australske forenede Stater og Ny Zealand 1922 samt for Kron-Kolonien Fiji-Øerne 1928; Generalkonsul og Konsuldommer for Kina 1930; tillige anmeldt som Legationsraad 1933. (Er afgaaet ved Døden). Generalkonsul Lunn var født paa Frederiksberg den 4. Juli 1873. Gift med Ruth Lunn, Datter af Direktør E. N. Ritzau og Hustru (nu begge døde).

Fin Lund, Konsul i San Francisco fra 1922. Charge d'affairs i Mexiko med flere Stater 1931, overordentlig Gesandt og befuldmægtiget Minister samme Sted 1932, i Venezuela 1933 og i Columbia 1934. Har skrevet: *The condition of the Central Banks of England, France and Germany during the first year of the War* (1916); *Om Toldproblemet i De Forenede Stater* (1924); *Amerikansk Bankvæsen, Federal Reserve Systemet* (1927). Fin Lund er født den 6. August 1884 i Åbo Stift, Finland, og Søn af fhv. Godsinspektør Erik Lund og Hustru (nu begge døde). Gift (19. September 1911) med Grace Lund, født i San Juan, California, og Datter af Godsejer, Overdommer James F. Breen og Hustru (begge døde)

Danmarks nuværende Repræsentant i San Francisco, Konsul *Axel Sporon-Fiedler* kom første Gang til Amerika i 1920 og var Vicekonsul i New York; fungerende Konsul i Montreal 1921; Legationssekretær i Washington 1921; Fuldmægtig i Udenrigsministeriet 1921; Legationssekretær i Haag 1923—27 og blev Konsul i San Francisco 1930. Konsul Sporon-Fiedler er født den 13. December 1890 paa Bonderup og er Søn af Hofjægermester Frederik Sporon-Fiedler til Nordskov, og Hustru (Faderen død). Gift (20. December 1921) med Karen Frederikke Sporon-Fiedler, født i Aarhus og Datter af Konsul i Kairo, Øjenlæge, Dr. med. Justinus Eriksen og Hustru (begge døde).

Konsul Sporon-Fiedler fik Titel af General-Konsul i 1939.

VICE-KONSULER I SAN FRANCISCO

- 1916 — E. C. Schmiegelow.
 1921 — Christian Eggert Helwich.
 1923 — Alexius Troedsson.
 1925 — J. V. Reckendorff.
 Siden 1928 — O. H. Sehested.

Hs. kgl. Højhed Prins Valdemar og hans Adjudant, Admiral V. Jøhnke, besøgte i Marts Maaned 1924 California og var i flere Dage i San Francisco. I forskellige Kredse havde man ønsket at fejre Prins Valdemars Besøg ved større Demonstrationer; men Prinsen havde frabedt sig alt i den Retning. Der var kun nogle Middagsselskaber og nogle Udflugter omkring i Staten, hvis Naturskønhed Prins Valdemar beundrede. En Del Danske havde den Glæde, at være sammen med den høje Gæst til en Luncheon i Bohemian Club Tirsdag den 4. Marts. Følgende var til Stede (se Billedet). fra venstre til højre: H. Th. Hansen, M. Holm, Pastor M. O. Block, Dr. J. Mølgaard, *Prins Valdemar*, Konsul Fin Lund, Sophus Hartwick, James A. Sørensen, Chas. Stockholm, Vice-Konsul Alex Troedsson, C. W. Hansen, Carl Plow, Niels Larsen, Admiral V. Jøhnke, Professor H. F. Blichfeldt, C. J. Clemens, John Karstensen.

To af Prins Valdemars Sønner har været i California. Helt tilbage i 1918 havde San Francisco Besøg af Prins Axel. Byen fejrede Besøget. Borgmesteren, Flaadelejts kommanderende Admiral, andre højtstaaende Officerer og notable Borgere var Modtagelses-Komite. Dannebrog vajede fra St. Francis Hotel og fra Færgebygningen. Stor Middag paa Fairmont. Reception i St. Francis Hotel Lobby, hvor Danskerne mødte frem. Udflugter. Bladene bragte lange Artikler og Interviews. Prins Axel blev fejret paa en storslaaet Maade, munter og mandig, og venligsinde, som han var.

Senere har Prins Axel atter besøgt San Francisco. Han var da Kaptein paa et af Ø. K.s Motorskibe.

Prins Erik boede i fire Aar i California. Kort efter, at han var bleven gift i Canada (11. Februar 1924), købte han et Landsted med Hønserranch i Arcadia i Syd California. Her boede Prinsen med sin Familie fra 1924 til 1928, rejste da til Danmark og købte Brobygaard.

Det første Dannebrog

Danmarks Flag "Dannebrog" faldt efter Sagnet ned fra Himlen under Slaget ved Reval, St. Vitus Dag, den 15. Juni 1219, paa Valdemar Sejrs Togt til Estland.

Dette ældste Dannebrogflag gik tabt paa Ditmarskertoget Aar 1500 efter Ditmarskens Erobring 1559 blev det ophængt i Slesvig Domkirke o senere ført til St. Nikolai Kirke i Kiel, hvor Flaget i Begyndelsen af det syttende Aarhundrede forsvandt, rimeligvis fortæret af Fugtighed c Ælde.

Kronprins Frederik

Kronprinsesse Ingrid

Kronprins Frederik og Kronprinsesse Ingrid af Danmark gæstede California i April 1939. For det danske Udvandrerfolk blev det en Begivenhed, der aldrig vil glemmes. Kronprinsparret besøgte flere af vore danske Kolonier, gæstede "Aldersly", var Kirkegæster Paaskemorgen i Ansgar Kirke i San Francisco. Der var Besøg til Golden Gate International Exposition, Militærparade i Presidio og paa Treasure Island, Reception i City Hall, Koncertaften, stor Galabanket. Paa mange andre Maader ærede man de høje kongelige Gæster, medens Dagbladene kæmpedes om at bringe Lovprisninger.

Kronprins Frederik indtog alle ved sit venlige, ligefremme Væsen og Kronprinsessens lyse Smil vandt alle Hjerter.

Ridder af Dannebrog-Ordenen

*Danske Mænd og Kvinder i California, der har modtaget
Hæderstegn fra Danmark.*

Riddere af Dannebrog

- * Konsul Gustaf O'Hara Taaffe (1873).
- * Konsul John Simpson (ligeledes Dannebrogsmændenes Hæderstegn).
- * Konsul H. H. Birkholm.
- * C. W. Hansen (1916).
Sophus Hartwick (1916).
- * Mathias Holm (1916).
- * James Madison (1916) ligeledes Kommandør af Dannebrog.)
Dr. Jens Mølgaard (1916).
Charles Stockholm (1916).
- * James A. Sørensen (1916).
- * Jacob Petersen (1916).
Eric Lyders (1921).
- * Carl Plow (1922).
- * Niels Larsen (1925).
- * H. P. Vogensen (1929).
Theodor Petersen (1934).
Pastor A. H. Jensen-Gyde (1935).
Vicekonsul Ryan Grut, Los Angeles (1938).

Kongelige Belønningsmedaille i Guld med Krone.

- Fru Christine (Niels) Larsen (1923).
- * Fru Karen (John) Kårstensen (1927).
A. L. Heltborg (1932).

Dannebrogsmændenes Hæderstegn.

- * Harald Andersen (1926).

Halvor Jacobsen blev udnævnt til Ridder af Dannebrog, medens han var bosat i California. Senere blev Halvor Jacobsen ligeledes Kommandør af Dannebrog (2. Klasse).

Konsul A. Sporon-Fiedler blev Ridder af Dannebrog i 1926 og modtog Dannebrogsmændenes Hæderstegn i 1937.

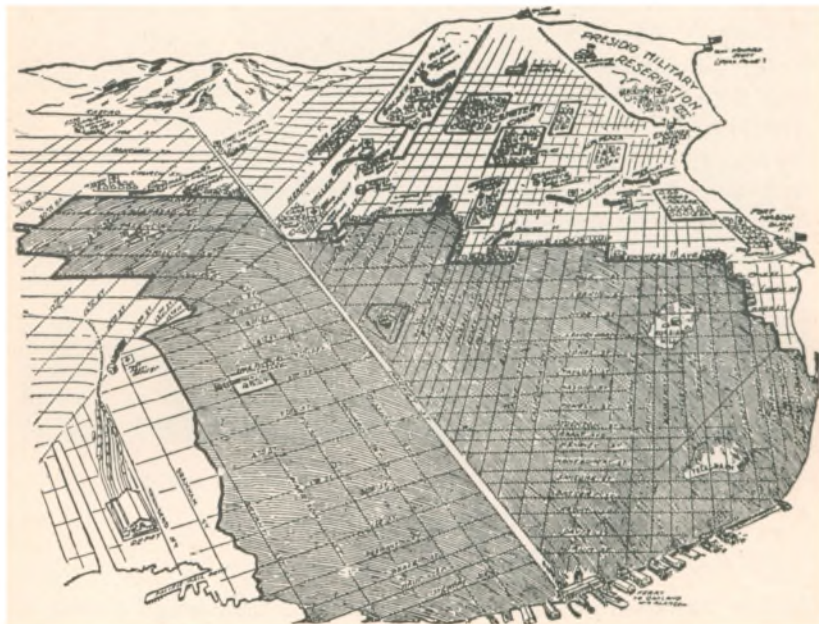
Dannebrogordenen anses for oprindelig stiftet af Valdemar Sejrs; dens egentlige Stiftelse med bestemt Navn skriver sig dog først fra Christian V., 12. Oktober 1671.

- * Alle døde nu (1938).

Jordskælvet og Ildebranden i 1906

Ingen, der oplevede Jordskælvet og Ildebranden i San Francisco i 1906, vil glemme denne Oplevelse. Men som Tiden læger alle Saar, saaledes staar den frygtelige Begivenhed mere som en ond Drøm i Bevidstheden.

Katastrofen, grufuld som den var, har ikke efterladt noget synligt Spor. San Francisco er en ny By, en mægtig Storstad, fordoblet i Indbyggerantal og i Ejendomsværdi. Smukt og majestætisk knejser de moderne, pragtfulde Bygninger sig paa Højderne, Forretningskvartererne bærer Hovedstadens Præg, fra Residentskvartererne med de smukke Haveanlæg lyser Fred og Hygge. To mægtige Broer, den længste og den højeste i Verden, sammensknytter *Vestens Hovedstad* med nærliggende

MAP OF SAN FRANCISCO SHOWING BURNED DISTRICT

Den mørke Part er den brændte Del af Byen.

Byer og tætbefolkede Egne mod Øst og Nord. Og for anden Gang siden Ulykkesaaret 1906 indbyder San Francisco til Verdensudstilling — 1915 og nu 1939.

Utroligt hvad der er sket. Efter Jordskælvet og de tre Dages Ildebrand var Byen lagt øde. Ilden udbrod forskellige Steder i Byen og da Vandrørerne var sprængte, var der intet Vand til at slukke Ilden. Med

Dynamit udryddede Brandvæsenet hele Kvarterer for at Ilden ikke skulde forplante sig, og det lykkedes enkelte Steder. Men over 28,000 Bygninger gik i Løbet, 497 *city blocks* eller fire Kvadrat *miles* og lige i Hjertet af Byen — den væsentligste Part.

I Betragtning af den enorme Ødelæggelse var Mennesketabet forholdsvis ringe, man regner med omkring 500, deraf var fem Danske, maaske flere. Ejendomstabet var langt over 500 Millioner Dollars og Assurancen var mindre end Halvdelen af denne Sum.

I 1906 var San Franciscos Indbyggerantal 388,449, i 1937 732,443; Ejendomsværdien er vokset fra ca. 750,000,000 Dollars til 2,283,626,000 Dollars i 1937.

Jordskælvet kom præcis Kl. 5.13 Onsdag Morgen, den 18. April 1906. Med en mærkelig rumlende Lyd skælvede Jorden i samfulde 40 Sekunder. Saa blev der Stilhed — en uhyggelig Stilhed.

Det var en frygtelig Opvaagnen; men hvis Jordskælvet havde kommet nogle Timer senere paa Dagen, medens Folk var paa Arbejde i Fabrikker, Butikker og Kontorer, vilde Mennesketabet have været enormt. I de fleste Huse vilde der da ogsaa have været Ild i Komfurerne, hvorved nye Brande vilde have opstaaet og derved maaske udryddet hele Byen .

Husene ligesom dansede og mange ramlede sammen, Skorstenene styrtede ned overalt, Vand- og Gasrør sprængtes, Vinduerne klirrede og gik itu, Møbler og andet Indbo tumlede over og hobedes sammen i de forskellige Stuer, Skilderierne faldt ned eller slingredes ud fra Væggen og ved den dansende Jords Rystelse kom de til at vise Bagsiden ud efter, Folk kastedes ud af deres Senge og mange kom slemt til Skade. I et Nu fyldtes Gaderne med Mennesker, de fleste i deres Nattøj, og Skrigen og Jamren, blandet med Eder og Bønner hørtes overalt. Forskræmte Hunde løb hylende gennem Gaderne. I Staldene rev Hestene sig løs fra deres Pæase. Mennesker og Dyr var skrækslagne.

Saaledes var det i de Kvarterer, der blev skaanet for Ilden. Og værre var det der, hvor Ilden begyndte at rase. Her maatte Folk flygte fra Hus og Hjem, medtagende enkelte Nødvendighedsgenstande, andre greb i Fortvivlelsen det første det bedste, der laa for Haanden, noget de slet ikke kunne faa Brug for. Bærende deres Habengut paa Ryggen eller slæbende det efter sig, søgte de Husvilde Beskyttelse længere ude af Byen; men de rasende Ildflammer forfulgte dem og tilsidst maatte de ty til Parkanlægene og de ubebyggede Tomter. Her maatte de sove de første Nætter under aaben Himmel, indtil der fra Militærstationerne blev sendt Telte og Tæpper. Mange fandt et midlertidigt Hjem i den Del af Byen, der ikke brændte. Hjælpsomheden var uden Grænser og i mange Hjem blev der Husly for en, to eller tre Familier.

Da Skorstenene var ramponeret, blev Komfurerne sat ud paa Gaden. Her blev Maden tilberedt og Vand maatte hentes fra enkelte Brønde eller hvor der var Vand at faa.

Al Forretning var standset, Butikkerne lukkede og Fødevarerne blev konfiskeret. Penge havde ingen Værdi og kun faa havde rede Penge. Bankerne var lukkede, og Banklokalerne laa i Ruiner.

Men Hjælpen kom. Jernbane og Dampskibe bragte store Ladninger af Levnedsmidler, Klæder, Medicin og andet nødvendigt for Livets Ophold.

Nærliggende Byer og Egne var først med Hjælpen, saa kom de store Sendinger fra de østlige Stater.

Fødevarerne uddeles.

Fra forskellige Depoter blev Fødevarerne og Klæder uddelt. Man maatte staa i Kø og vente. Der var ingen Standsforskel, Rige som Fatige fik akkurat lige meget i Forhold til, hvor mange der var i Familien. I ny opførte Bræddehytter eller i det Frie blev der indrettet primitive Køkkener, hvorfra uddeltes varm Mad — Suppe, kogt Kød og Kaffe, der blev øst ud i de Gryder, Kander (Tin-cans) eller hvad andet Folk kom med.

Alt Arbejde, al Industri var standset og Byens Folk — Mændene — maatte hjælpe til i Rydningsarbejderne i Ruinerne. Militæret holdt Kontrol og ingen undslap. Der var Militærstyre og de ganske vist faa, der blev grebet i Tyveri, blev simpelthen skudt.

Byen laa i flere Nætter i Mørke. Der var ingen Gas eller Elektricitet, kun Maanen sendte sit svage Lysskær ud over den hjemsøgte By.

Af de mange Tusinde, der mistede deres Hjem og boede i den brændte Bydel var der omkring 1,500 Danske.

De danske Forretningsmænd led en siem Medfart, idet omkring 200 Butikker, Fabrikker, Hoteller, Restaurationer, Kontorer o. s. v., tilhørende Danske, gik op i Luer.

Fra Jordskælvet og Ildebranden i 1906

“Bien bragte i Udgaven 4. Maj 1906 en Fortegnelse over de brandlidte danske Forretningsmænd. Der var dog ikke saa faa flere end de, der her bliver nævnt, f. Eks. i North Beach Distriktet og Bydelen nord for Marked Street.

Da Listen maaske kan have nogen historisk Værdi fremkommer den her:

East Street: Peter Nielsen, Magnolia Cafe; Peter Hansen Uhlenberg, St. Louis Saloon; Chris Hansen, Defender Saloon; C. J. Klinker, Cigarbutik; F. Droscher, Cigarbutik; Peter Larsen, Excelsior Saloon; N. M. Nielsen, Barberstue; Kaptajn Fred. Møller, Saloon; Kaptajn Møller, Cigarbutik og Saloon.

Marked Street: Jacob Petersen, Alameda Cafe; Bøge & Lausten, Cigarbutik; H. Lawrentzen, Instrumentmager og Juvelerer; Peter Freese, Bogtrykkeri; Ravn & Carstensen, The Valley Cafe; Brødrene Krogh,

Maskinfabrik; Chris Holtum, Vinhandel; P. Petersen & Hesse, The Palm Cafe; Konsul H. H. Birkholm, Yosemite Hotel; Jack Jørgensen, The Delta Saloon; N. L. Hansen, Juvelerer; Nielsen, Pensionat; N. P. Petersen, Cigarbutik; Brødrene Olsen, New Orleans Cafe; Brødrene Povlsen, Juvelerbutik; James Jacobsen, Chicago Restaurant; A. P. Lorentzen, Kontor; S. Jensen, Skrædder.

Stuart Street: James Madison, Kontor; K. Boysen, Saloon; Kaptajn P. Christoffersen, Saloon; Bertelsen, Skibsprovanteringshandel; W. Larsen, Hotel; H. Madison, Kontor.

Spear Street: Chas. Schmidt, Barberstue.

1st Street: Drohse, Cafe.

2nd Street: Nelson Toft, Oles Cafe.

3 Street: E. Christensen, Viking Cafe; Louis Johansen, Saloon; Anton Christensen & Shaw, The Van Dyck Saloon.

4th Street: Jørgensen, Restauration; Rudebeck, Kolonialhandel; P. Andersen, Saloon.

5th Street: Brødrene Nielsen, The Liberal Saloon; P. Møller, Portland Saloon; M. A. Christesen, The Branch Cafe; Jørgensen, Restauration; Christesen & Kenney, Kolonialhandel; Brødrene Kofod, Bageri.

6th Street: V. Cavalsky, Tandlæge; M. A. Brown, Tandlæge; Brødrene Bon, Saloon; Peter Christensen, The Welpton Hotel; James A. Sørensen, Juvelerbutik; Brødrene Jensen, Kaffe- og Tehandel; Jørgensen & Nansen, Lawrence Cafe.

7th Street: Brødrene Thrane, Cigarbutik; Iversen & Andersen, Del Monte Cafe; Olsen, Skobutik; Andersen & Jacobsen, Farve- og Tapet Udsalg; M. C. Mogensen, The Keystone Bar.

8th Street: Herman Lucke, Kolonialhandel; Hansen, Saloon.

9th Street: I. A. Petersen, Kolonialhandel.

13th Street: Andersen & Meyer, Kolonialhandel.

16th Street: P. Mogensen, Mejeriudsalg; J. W. Lytgens, Cigarfabrik.

18th Street: Poul og E. Christensen, Kolonialhandel

Sacramento Street: A. Christensen, Cigarbutik; Sørensen & Larsen, Cafe.

California Street: Kaptajn Jacob Jensen, Kontor; Chas. Nelson Co., Kontor; Brødrene Olsen, Cafe; Halvor Jacobsen, Kontor; Ferd. Holtum, Vinhandel.

Clay Street: F. Henningsen, City of Copenhagen Hotel; Hans C. Nielsen, Walhalla Saloon; Louis Hansen, Coffee John Cafe; C. M. Beck, Red Seal Cigarfabrik.

Broadway: Bensen, Dania House; Brødrene Bertelsen, Royal Cafe.

Davis Street: John Hansen, Kommissionsforretning.

Montgomery Street: Scandinavian-American Bank; H. Hjul, Cafe; Part af "Bien"s Kontor; J. Mouritzen, Restauration; Mensen & Sonning-sen Saloon; Central Trust Company; John Andersens Vinhandel.

Kearny Street: Chris Toft, Cafe; H. B. Hansen, Restauration.

Oregon Street: Nielsen & Andersen, Scandanivian Home.

Grant Avenue: James Nissum, Market Cafe; Bertelsen & Petersen, Cafe; James L. Baar, Cafe.

Stockton Street: Thomas Mikkelsen, Olymlic Cafe.

Fra Jordskælvet og Ildebranden i 1906.

Powell Street: Alfred Jørgensen, Kolonialforretning.

Mason Street: Carl F. Penther, Saloon; Christensen, Cafe.

Larkin Street: Niels Jessen, Saloon; J. L. Jerichau, Grosserer, Tobak og Cigarer.

Polk Street: J. Nielsen, Juvelerer.

Sutter Street: Dr. Winslow Andersen, St. Winefred Hospital; Dr. Chas. G. Kuhlman; Olsen, Cafe.

O'Farrell Street: Petersen & Keldsen, Skræddere; Dunnweber & Stuckert, Saloon; Jensen & Bennet, Herreekviperingsforretning.

Tehama Street: Christensen & Jensen, Smedeværksted.

Hayes Street: M. Decker, Restauration.

Bush Street: C. R. Hansen, Fæstekontor.

Drum Street: Larsen & Johnsen, Anchor Saloon.

De Boom Street: Larsen & Olsen, Bødkere.

Taylor Street: C. Jensen Clemens, Vognmand, The Club Stables; C. E. Lund, Kolonialhandel.

Jones Street: S. Petersen, Plumber.

Battery Street: Frese, Restauration.

Post Street: Chas. Sørensen, Skrædder; L. Rasmussen, Fotograf-Atelier.

Ellis Street: F. Neergaard, The Palm Wine Room; Larsen, Kobbersmedværksted; J. A. Nelson, Hotel Kathlyn.

Eddy Street: C. G. Larsen, Tivoli Cafe; Hybst, Chop House.

Mission Street: Minor & Eschen, Kontor; Boyer, Maskinværksted; M. Holm, Møbelhandler; Dansk Atletklub; Dansk Kvinde-Gymnas; Ikkfcrening; C. Plambeck, Symaskinefabrik.

City Hall Square: Hermansen, Good Fellows Grotto; Louis Hansen, Instrumentmager.

Jessie Street: Chris Nielsen, The little Mint Saloon.

Howard Street: Mrs. C. Andersen, Apotek.

Franklin Street: Mrs. P. Eriksen, Kolonialhandel.

McAllister Street: Brødrene Bjørn, Farve- og Tapethandel; C. C. Horning, Pianofabrik og Lager; H. P. Petersen, Begravelsesetablissement.

Folsom Street: N. J. Nielsen, Mælkeleverandør, Scandinavian Dairy; James Andersen, Møbelhandler; L. Johnsen, Karetmager.

Brannan Street: S. P. Halvorsen, Restauration.

Ivy Avenue: John Larsen, Bogtrykkeri.

At Befolkningen ikke var helt haabløs, men fortrøstningfuld saa Fremtiden i Møde fremgaar af følgende Uddrag af en Artikel i "Blen"s andet Nummer efter Jordskælvet, dateret 11. Maj 1906 — altsaa 3 Uger efter Katastrofen:

"Det ser sørgeligt ud i San Francisco. Jo mere man beskuer den vidstrakte Ødelæggelse, des dybere Indtryk gør det paa En. Særlig om Aftenen, naar Mørket falder paa, er det vanskeligt at fatte, at her stod for kort Tid siden en straalende Storby. I de sidste Nætter, naar Maanen har kastet sit Skær over Ruinerne og kigget paa En gennem de tomme, forkullede Vindueshvelvinger og Muraabninger, har man set mange af de melankolske Afbildninger af Pompeji og andre ødelagde Stæder levendegjort. Mange kan dog ikke fatte andet, end at San Francisco har faaet Dødsstødet og er haabløst gaaet under.

Men man vil inden længe blive overbevist om, at dette er en Fejltagelse. Medens det endnu ryger i Ruinerne, gaar det forberedende

Arbejde til Byens Genrejsning for sig, og inden længe vil man se Pragtbygninger rejse sig overalt. "The Spirit of the Pioneers" er vaagnet, og alle er besjælede af Tanken om at gøre sit til at genskabe San Francisco i forøget Glans. Allerede begynder interimistiske Bygninger at springe op som Paddehatte, og der hersker en Virksomhed som ingensinde før. I San Francisco er der ingen forknytte Folk. Sporvognene er atter i Gang, Vandledningerne for det meste i Orden, og i den tiloversblevne Del af Byen skinner det elektriske Lys paany. Næsten alle de store Handelshuse har aabnet midlertidige Kontorer i den bagerste Del af Byen eller i Oakland. De fleste af de store Butikker har foreløbig slaaet sig ned paa Fillmore og Van Ness Avenue.

Fra Jordskælvet og Ildebranden i 1906

Siden det store Jordskælv har der været en lang Række mindre Rystelser—Dønninger efter Stormen; men de lader ikke til at skræmme Folk videre, Byens Sundhedstilstand er ligefrem forbavsende god. Den befrygtede Pestilence har man ikke set Spor af, og der er i Dag færre Tilfælde af smitsomme Sygdomme, end der var sidste Maaned. Der uddeles fremdeles store Kvantiteter Proviant, Klæder, Tæpper osv., men Kontrollen ved Uddelingen bliver daglig skærpet."

Et større Antal Danske havde slaaet Lejr ved 24. og Kansas Streets

og paa et stort Skilt stod der at læse: "We'll stay till this is over and 'Frisco booms again — The Danish Colony."

I samme Udgave af "Bien" omtales den nyopførte danske Ansgar Kirke, der endnu ikke var bleven indviet.

DEN DANSKE KIRKES SAMARITAN-ARBEJDE

Naar det vægtige Kapitel om Hjælpsomheden efter den store Katastrofe skal nedskrives, fortjener den danske Kirke og det Arbejde den danske Præstefamilie udførte, en udhævet Beskrivelse. Lige fra Torsdag den 19. April, har Kirkens underste Etage været benyttet som Emergency Hospital, hvor mellem 75 og 100 Patienter er bleven behandlere. Pastor Hansen, hans Hustru og ældste Datter, der er en faglært Sygeplejerske, har været utrættelige i deres Omsorg for de Syge og Lidende. Det har selvfølgelig ikke alene været Danske, man har taget sig af; alle fik lige god Behandling, og den tætved værende Soldaterlejr havde ikke mindst Grund til at skatte den ved Haanden værende Samaritan. Om Natten har den underste Etage afgivet Husly for mange, hvoraf de fleste var ældre Danske, og baade Morgen og Aften er der med Bistand af flere af Menighedens Damer bispist en Mængde Mennesker, ligesom der er uddelt Bunker af Beklædningsgenstande, Tæpper osv. Den danske Kirke har saaledes, allerede forinden dens Indvielse, udfoldet en Virksomhed, som Danskerne med Stolthed kan pege hen paa.

Skønt "Bien"s Trykkeri blev ødelagt, lykkedes det dog at redde en Del af Typerne og tre Uger efter Jordskælvet kunde Redaktør Hartwick udsende det første Nummer. Bladets midlertidige Kontor i Oakland blev Samlingspladsen for alle Danske. Her kom man for at spørge Nyt og ved Efterlysninger i Bladets Spalter og paa anden Maade lykkedes det, at samle de spredte Slægtninge og Bekendte, der i det uendelige Virvar var bleven adskilte. Bladet kunne ligeledes være Hjælpe-Komiteerne behjælpelig og da der blev udsendt en Mængde Ekstra-Numre af Bladet for Uddeling i andre Stater, kom der hundreder af Forespørgsler fra Slægtninge, der havde Paarørende i San Francisco. I de fleste Tilfælde lykkedes det efterhaanden at opspørge de Savnede og Bladet kunde derved bringe Glæde til den ængstelige Familie i Østen eller i Danmark.

At Mennesket særligt i Ulykken trænger til Støtte og Selskab er en Kendsgerning. I de første 3 til 4 Uger blev 500 Par forenede i Ægteskab, deriblandt mange Skandinaver; det største Antal for en enkelt Maaned i San Franciscos Historie. Mange tilbragte Hvedebrødsdagene i Telte.

Levnedsmidler og Klæder, der saa haardt tiltrængtes i de første Uger, kom som nævnt rigeligt; men der skulde ogsaa anskaffes Møbler og andet Indbo for de brandlidte. Meget andet tiltrængtes. Der blev indsamlet Penge overalt i Staterne. Danskerne dannede Speciel-Komiteer i Oakland og i San Francisco og i Dansk Brodersamfunds Loger ud over Staterne, fra andre Foreninger, fra Kirkerne og den enkelte Mand og Kvinde, fra Californias danske Foreninger og tusinder af Landsmænd her i Staten kom der Pengemidler. Danskernes Gavnildhed fornægtede sig ikke og de indkomne Beløb hjalp til at skabe nye og lykkelige Hjem for de haardt ramte Familier.

Jordskælvet var ikke et San Francisco Jordskælv alene. Det ramte en stor Part af Stillehavskysten og mange Steder ramlede Husene sammen. I San Francisco var Ødelæggelsen størst, fordi San Francisco var langt den største By og ogsaa den ældste By, med forholdsvis gamle Bygninger.

Men det var Ildebranden, de sprængte Gasrør og Vandrør, der var langt den væsentligste Aarsag til den kolossale Ødelæggelse.

Største danske Sammenkomst i det forrige Aarhundrede.

Den første store Sammenkomst af Danske i California fandt Sted den 30. April 1894 (Danske-Dagen) ved Landsudstillingen i San Francisco — kaldet "Midwinter Fair". Udstillingen aabnede den 1. Januar og sluttede den 9. Juli 1894.

Udstillingsterrænet optog en stor Part af hvad nu er Golden Gate Park. Man kaldte Udstillingspladsen "Sunset City". Mike de Young Musesum og Japanesisk "Tea Garden" er Minder fra den Tid.

"Danske-Dagen" begyndte med en Procession, der var bleven opstillet ved Baker Street (Panhandle) og man marcherede med Musikkorps i Spidsen af Processionen ind til Udstillingsbyen. Christian Svane var Overmarskal. Optoget marcherede i følgende Orden: "Danske Dammers Hjælpeforening", 200 Damer; "Norden", 100 Mand; "Dannebrog", (De Sammensluttede) 100 Mand; Dania, Afd. Nr. 1, Oakland, 100 Mand; Dania Afd. Nr. 2, San Francisco, 300 Mand; Dania, Salinas, 40 Mand; Dania, Livermore, 50 Mand; Dania, Hayward, 100 Mand.

Under Marchen sluttede mange flere sig til og da Optoget var kommen indenfor Udstillingsterrænet, talte Processionen mindst 1,500. Der var ialt over 4,000 Danske paa Udstillingspladsen den Dag, hvoraf en stor Del var fra Landdistrikterne.

I den store Festsal var der arrangeret følgende Program: Musik ved Carl Vandals Orkester: Danske Melodier. Tale af Kaptajn A. C. Frese, Dagens Dirigent. Tale af M. de Young, Udstillingens Præsident. Orkestret: "Hail to the Chief" og "Kong Christian". Konsul John Simpson: Tale for Præsidenten af de Forenede Stater og for Kongen af Danmark. Derefter talte W. Sønderup for Danmark. Axel Teisen for det danske Folk. Hans Albertsen talte for Modersmaalet og Halvor Jacobsen talte for California. Ind imellem Talerne spillede Orkestret amerikanske og danske Melodier og Forsamlingen sang Fædrelandssange.

Digteren Sophus Schandorph havde skrevet to Sange for Dagen. Da den ene "For Danmark" har særligt Bud til de udvandrede Danske, skal den gengives her:

FOR DANMARK

Mel.: Danmark, dejligst Vang og Vænge

Ofte tungt af Ufred hærget,
Stakkels lille Land!
Usselt styret, tappert værget
Af den jævne Mand,
Gled Du ned fra Højheds Tinde;
Nu de store Tiders Minde
Fremtidshaabet næsten døder
— Som et Saar det bløder.

Danske Folk, som vilde øve
Haands og Hjærnes Værk,
I, som sagtens fik at prøve,
At et Brud gør stærk,
I, som færdes i det Fjerne —
Sig, I vilde dog vist gerne
Flyve læmpelig tilbage,
Blot en to, tre Dage!

Dog vi elsker dig, vort lille
Havomkranste Land,
Elsker Skov og elsker Kilde
Med Kærminderand,
Elsker Rug og Byg og Hvede,
Kær og Mose, Brakmark, Hede
— Fødes hos os frie Tanker,
Højt vort Hjærte banker.

Sproget ejer dog sin gamle
Sælsomt bløde Klang,
Endnu kan dets Toner samle
Sig til kraftig Sang,
End kan dansk Satire bide,
End kan danske Hænder slide,
Endnu er der Strøm i Vandet
Og Humør i Landet.

Om Aftenen fortsattes Festligheden i Saratoga Hall. 1,600 Mennesker fandt paa en uforklarlig Maade Plads i Lokalet, man stod tæt stude sammen helt ud paa Gangen og ned ad Indgangstrappen. Over 1,000 Mennesker maatte gaa igen, de kunde ikke komme ind. Aftenens Program var stærkt nationalt Dansk. Gustav Nielsen (Skibstegner og i ledige Stunder Digter) havde skrevet et Skuespil "Hjemkomsten", et dansk Folkelivsbillede med nationale Danse. Handlingen var lagt i en lille Landsby paa Sjælland, hvor Skolemester og Skolebørn venter paa Soldaternes Hjemkomst fra Krigen 1848—50. Der var ligeledes fire Tableauer, nydeligt arrangeret af Dr. C. Block og John H. Lytgens: "Afskeden", "Dannebrog", "De sidste paa Skansen" og "Kong Frederik trøster

de Efterladte". Ind imellem Fremvisningen paa Scenen spillede Carl Vandals Orkester Fædrelandssange og nu og da vilde en begejstret Tilskuere udbringe et "Leve Danmark", "Leve Frederik VII's Minde" og lignende. Efter Programmet var der Dans — danske Danse. Det blev en hel Dags og en hel Nats Festlighed.

Komiteen, der forestod Arrangementet af denne storslaaede Festlighed, der altsaa fandt Sted for 45 Aar siden, var følgende: Dr. C. Block, W. Holst, Ned Hansen, Sophus Hartwick, Halvor Jacobsen, C. Jørgensen, V. König, John H. Lytgens, J. Larsen, Geo. Lydiksen, James Madison, Thomas Mikkelsen, Gustav Nielsen, Niels J. Nielsen, James Nielsen, S. K. Overgaard, Fred. Petersen, Konsul J. Simpson, H. Schmidt, Axel Teisen.

Dannebrogdagen

Den 15. Juni 1919 var en stor Mindedag for det danske Folk. Det var da, som Historien fortæller os, 700 Aar siden, under Kong Valdemars Togt til Estland, at Korsbanneret "faldt fra Himlen ned" i Slaget ved Reval.

Dannebrog paa Færgebygningen

Allerede længe før Dagen oprandt var der gjort Forberedelser for en Mindefest i San Francisco og Oakland. En fælles Komite var udnævnt. Der var Repræsentanter fra Dania og Dannebrog, Dansk Brodersamfund

og Dansk Søstersamfund, Repræsentanter fra "Lyren" og Pressens Repræsentanter. Denne Komite forestod hele det store Arrangement.

Langt over 3,000, vistnok nærmere 4,000 Mennesker mødte frem til Festligheden, der fandt Sted i Pinehurst Park, nær Oakland. Den største Del kom til Festpladsen i overfyldte Jernbanetog fra San Francisco og Oakland; men mange kom langvejs fra i Automobil; man talte 237 Maskiner.

Paa Færgebygningen i San Francisco vagede Dannebrog, en speciel Opmærksomhed af Havnekommissionen. Dette Dannebrog havde iøvrigt sin egen ejendommelige Historie. Det var nemlig det eneste danske Flag, der havde gjort Rejsen gennem Nordvestpassagen. Flaget tilhørte Løjtnant Gotfred Hansen (senere Kommandør i den danske Flaade), der som Første Løjtnant var med Roald Amundsen. Den lille norske Skude "Gjøa", der havde Ekspeditionen ombord, fuldenkte som bekendt sin berømmelige Rejse i San Francisco og fik sin sidste Ankerplads i Golden Gate Park. Flaget var af Løjtnant Hansen bleven skænket til Nordmanden, Kaptajn O. J. Lillestol, og denne havde senere foræret Flaget til Afdeling Nr. 2 af Dania.

Festligheden i Pinehurst Park formede sig som en stor Folkefest. Der var Taler af Konsul Ove Lunn, James Madison og Carl Plow, Orkestermusik, Sang af "Lyren", assisteret af svenske og norske Sangere. Der var desuden forskellige Fornøjelser for Børn. Dans paa Estraden, Tombola, og der var Boder, hvor man kunne købe alle Slags Godter — og paa Fyrstaderne bagtes der Æbleskiver i Tusindtal. Familiefædre havde medbragt mægtige Madkurve med lækkert Smørrebrød og andre gode Sager; her og der saa man en ægte "Aalborger", men med Sørgeflor om Halsen. Det var jo Forbudstider.

En Del unge Piger solgte smaa Buketter med Forglemmigejer for 25 Cents Stykket og havde rivende Afsætning. Indtægten gik til "Det sønderjydske Fond". Fru H. L. Hansen, nu i Palm Springs, havde faaet Ideen med Blomstersalget.

Der var Feststemning og det blev en af de mest vellykkede Sammenkomster afholdt af Danske i California.

Reformationens 400-Aars Fest

Den 31. Oktober 1517 opslug Martin Luther sine 95 Sætninger paa Slotskirkens Dør i Wittenberg og dermed indlededes før Alvor den store Reformationsbevægelse. Snart efter bragte Luthers Ven og Discipel Hans Tausen den nye Lære til Danmark. I 1917 var der 400-Aars Mindefest overalt, hvor den evangelisk-lutherske Kirke har hjemme.

For San Franciscos Vedkommende blev Mindefesten en stor Begiven-

hed i Ansgar Kirkes Historie, og den blev fejret af den største Skare danske Lutheranere, som nogensinde har været samlet i Vesten.

Den forenede dansk evangelisk-lutherske Kirkes Menigheder paa Stillehavskysten var talrigt repræsenteret. Ikke alene kom alle Præsterne; men mange af Menighedsfolket havde slaaet Følge. Selv den "Forenede Kirke"s Formand, Pastor G. B. Christiansen fra Audobon, Iowa, glædede Festsdeltagerne med sit Besøg.

Mindefestlighederne, der faldt sammen med Kredsmødet, strakte sig over fem Dage — fra 31. Oktober til 4. November.

Mindefester for Hans Christian Andersen

Den 2. April 1905 var det 100 Aar siden Danmarks store Digter, Hans Christian Andersen blev født i det fattige Hjem i Odense.

Længe før Tiden oprandt, slog "Blen" til Lyd for at fejre Dagen i de forskellige danske Kolonier her i Staten. Samtlige Foreninger i San Francisco dannede en Fælleskomite og en meget stor Festlighed fandt Sted i Glen Park. Byens Borgmester Smitzh og andre holdt Taler. Sangforeningen sang danske Sange. Der var flere Tableauer med Motiver fra Andersens Digte og Eventyr og meget andet. I Fresno var der ligeledes en meget stor Fest og mange andre Steder blev 100-Aars Mindedagen fejret paa en særledes skøn Maade.

Men det var ikke alene Danskerne, der mindedes Danmarks verdenskendte Digter. Nedenstaaende Brev vil fortælle om, hvorledes "Blen"s Redaktør henvendte sig til Guvernøren og fik udvirket, at der i de 7,500 Skoler ud over Staten blev udlagt et Hans Christian Andersen Program. Der var Oplæsning af Andersens Digte og Eventyr, i engelsk Oversættelse, og Lærere og Lærerinder fortalte Eleverne om den store danske Digtters mærkelige Livsskævne. Børn af danske Forældre fik maaske særlig Glæde af Dagen.

Guvernør Geo. C. Pardees Brev:

Mr. S. Hartwick.

February 18, 1905

Editor, "Blen"

628 Montgomery St.,

San Francisco, Cal.

Dear Sir:

Your letter of February 14th was duly received, and I called the same to the attention of the State Superintendent of Public Instruction, Hon. Thos. J. Kirk, inasmuch as it seemed to me very proper that the one-hundredth anniversary of the birth of the matchless Danish story writer, Hans Christian Andersen, should be observed in some manner in the public schools of this State. Mr. Kirk concurs

in this view, and in a letter which I have received from him he states he will send a circular to every county and city superintendent of schools recommending that a suitable program of exercises be arranged and that a portion of the time of every school on March 31st or April 3rd shall be devoted to Andersen's memory. Mr. Kirk adds that he will have his recommendation published in the March number of the Western Journal of Education, which is the official organ of the Department.

Trusting that this arrangement will be carried out successfully, and that this will be satisfactory and pleasing to the Danish citizens of California, as I know it will be beneficial to the pupils of the public schools, I am,

Very truly yours,

Geo. C. Pardee

Genforeningsfesterne

Naar man i Krigsaarene besøgte Vennerne, der kom fra Sønderjylland, var der Sorg i Huse. Det var Budskabene hjemmefra, der bragte Taa-ren paa Kind og Sorg i Hjertet. I mange af disse sønderjydske Hjem var der kommen Breve, hvor Konvolutten med den sorte Rand fortalte om, at en eller anden Slægtning var faldet paa Slagmarken i et fremmed Land -- Belgien, Frankrig, Rusland — og under et Flag, der ikke var hans — ikke Hjerter-Flaget.

Saa kom Vaabentilstanden, og senere Bestemmelserne om en Folkeafstemning. Kunde man nu haabe, at Befrielsens Time for Sønderjylland var kommen?

Da Afstemningen fandt Sted og Telegrammerne der hjemme fra fortalte om Danskernes Sejr i 1ste Zone, blev der Glæde i danske Hjem.

Saa kom Genforeningen med de mange Glædesfester. I hver dansk Koloni, overalt, hvor der boede Danske, var der Sammenkomster eller Gudstjeneste i Kirkerne — Højtidsfester med Tak og Bøn, selv om der i mange sønderjydske Hjem var Vemod i Glæden.

Genforeningsfesterne i California hører til vore kæreste Minder.

Breve fra Præsident Wilson og Kong Christian.

Den store Krig indgød Frygt for Danmarks Skæbne, men samtidig vakte den Haab om, at Begivenhederne vilde bringe en lykkelig Løsning af det store Spørgsmaal — Genforeningen med Slesvig.

Efter Krigens Slut og Tyskland gik ind paa Præsident Wilsons fjorten Punkter (deri Folkets Selvbestemmelsesret) højnedes Haabet om en Genforening.

Den danske Regering havde helt fra Begyndelsen været klar over, at

det var Danskerne i Slesvig, der ifølge Paragraf V i Fredstraktaten efter Krigen i 1864 var dem, der havde de stærke Krav for en Genforening med Fædrelandet. Dette faldt i Samklang med den amerikanske Regerings Syn paa Spørgsmaalet.

At Dansk-Amerikanerne søgte at indvirke paa den amerikanske Regering til Gunst for det danske Slesvig var ganske naturligt.

Allerede i 1917 fremkom Pioneren John Vonsen i Petaluma med den Tanke, at et Andragende skulde indsendes til Præsident Wilson, med Underskrifter af saa mange dansk-fødte Amerikanere, som det var muligt at faa Forbindelse med. Vonsens Ide blev fremlagt for Danias Konvention og en Komite blev udnævnt; men der blev ikke udrettet noget særligt i Retning af Indsamling af Underskrifter.

Samtidig var der i de østlige Stater dannet en Komite, hvori de to danske Kirkesamfund især var medvirkende. Planerne var ogsaa her at sende en Petition til Præsident Wilson.

Der blev ogsaa fra anden Side lagt Planer for en Henvendelse til Præsidenten. Blandt fremragende Danske i de østlige Stater var der bleven dannet en Forening under Navn "Jacob Riis League". Denne Forenings Formaal var at yde Regeringen al mulig Støtte ved Optagelse af Krigs-laan etc. En Bevægelse i Retning af et Andragende til Præsident Wilson faldt selvsagt ind under Foreningens Program.

Fra forskellige andre Sider blev der rettet Henvendelser til Wilson om en retfærdig Løsning af det sønderjydske Spørgsmaal; men der er ingen Sandsynlighed for, at disse Andragender naaede frem til Præsidenten, som modtog Petitioner i Bunkevis fra Folk af mange forskellige Nationer og som umuligt kunne have taget sig af selv en Brøkdæl af disse Henvendelser.

I Redaktør Roger Niensens Nekrolog i "Politiken" over Max Henius, skriver han, at det oprindeligt var Meningen, at et Svar til de mange Dansk-Amerikanere, der havde henvendt sig til Wilson, skulde bringes i Form af et Brev fra Præsidenten til Max Henius, der var Formand for "Jacob Riis League" og var personlig kendt med Wilson. Dette blev forandret, og Præsidentens aabne Brev blev derfor stilet til Amerikanerne af sønderjydsk Fødsel og adresseret til Pastor Bodholdt, Formanden for Komiteen i Østen; Jens Jensen, Formand for Komiteen for 2den Zone; og Sekretæren for California-Komiteen, Carl Plow. Alle Sønderjyder.

Det synes som Præsident Wilson har været fuldstændig klar over hele Spørgsmaalet, og at han var vel vidende om Danmark eller Danskerne i Slesvig velbegrundede Krav paa en Genforening.

Det vilde være upassende at fremhæve nogen enkelt i den Bevægelse, der fremkom blandt Dansk-Amerikanerne med Hensyn til Petitionerne

til Præsidenten. Hele Bevægelsen var en dybtfølt Hjertesag til alle Amerikanere af dansk Fødsel og da i Særdeleshed til Danskerne fra Slesvig. Og saaledes blev det ogsaa forstaaet af Præsident Wilson.

Præsident Wilsons Skrivelse til Pastor K. C. Bodholdt i Racine, Wis.
(I Oversættelse)

The White House, Washington, 12. Nov. 1918

Kære Hr. Bodholdt!

Naar jeg herved henvender mig til Dem, ønsker jeg at indbefatte ikke alene Hr. Carl Plow, Petaluma, Cal., og Hr. Jens Jensen, Chicago, der sammen med Dem har været de ledende Talsmænd for Slesvig her i Landet, men tillige alle de Slesvigere, der har underskrevet det Andragende, der er sendt til mig, og endvidere det endnu større Antal af Amerikanere af dansk Herkomst, som har støttet Andragendet.

Det Budskab, som De har sendt mig underskrevet af tidligere Indvaanere af Slesvig og støttet af et endnu større Antal af Danske, der alle nu er amerikanske Borgere, giver atter Røst til en uforglemmelig Uret. Jeg kan kun forsikre Dem, at Deres Appel til Amerikas Medfølelse og Retfærdsfølelse vil ikke blive upaaagtet, da den kloge ligt er grundet paa Mands Ret til Selvstyre og til selv at vælge Maa den paa hvilken dette Selvstyre skal udøves. Jeg tvivler ikke om, at Deres Stemme, saavel som Deres tidligere Landsmænds, vil blive hørt og taget til Følge, hvor som helst Nationernes Tanker vender sig til at retgøre gammel Uret, bevaret frisk ved mellemliggende Aars langvarige Undertrykkelser. Det tilkommer den hele Verden, der har baaret Krigens Byrde, at deltage i Freds-Ordningen. Ikke Amerika alene, men ogsaa alle de Folkeslag, der nu er bragt til en ny Erkendelse af, hvad Retfærdighed betyder, maa tage Del i Afhjælpelsen af et Klagepunkt, hvis Vedblivelse vilde stride imod de Principer, for hvilke mere end tyve Folkeslag nu er i Strid.

Jeg beder Dem, for alle Slesvigere her i Landet, modtage min Tak for den Tillid, hvorom Deres Andragende bærer Vidnesbyrd, og modtag, for Deres Landsmænd i det gamle Land, mit oprigtige Ønske om, at den Dag snart maa komme, da Ret og Skel skal formaa at fri dem fra Undertrykkelse.

Med en hjertelig og oprigtig Hilsen.

Deres,

Woodrow Wilson.

Den danske Konge takker Præsident Wilson

Kong Christian X sendte efter Versailles Traktatens Vedtagelse følgende Telegram til Præsident Wilson af de Forenede Stater.

(I Oversættelse)

Til Præsident Wilson, White House, Washington.

Da Versailles Freden nu er traadt i Kraft, ved hvilken der gives det danske Slesvig en Anledning til at blive genforenet med Fædrelandet; og da alle danske Hjerter er fyldt med Glæde og Taknemmelighed over denne for Danmark saa glædelige Kendsgerning, der skyldes Virkelighedsgørelsen af de høje Idealer, som De, Mr. Præsident, har været Talsmand for, og som de allierede og associerede Magter har ofret saa meget for: føler jeg mig tilskyndet til at udtrykke til Dem, og gennem Dem til den amerikanske Nation, den danske Nations hjerteligste Tak.

Jeg beder Dem, Mr. Præsident, om at modtage Forsikringen om min varmeste Erkendtlighed.

Christian R

De Olympiske Lege i Los Angeles

“MED DANSKE IDRÆTSMÆND TIL OLYMPISKE LEGE” — 1932

Under denne Titel skrev Mr. Smile (Redaktør Emil Andersen), der var med Idrætsfolkene i Los Angeles, en Bog paa 160 Sider, med mange Illustrationer.

Et Uddrag vil sikkert interessere Læserne:

“Inden Afholdelsen af dette Stævne i det fjerne California havde det ikke skortet paa onde Profetier, der forudsagde, at Los Angeles vilde faa en Flasko, som vilde give Fremtidens olympiske Lege Dødsstødet. Der var meget i Vejen: Los Angeles laa for langt borte fra den alfare Sportmandsvej, Amerikanerne var for selviske og havde for daarligt et Rygte som Sportsmænd, Tiderne i Amerika var ikke til Afholdelse af disse Lege, Interesse for selve Legene var i Dalen. Indvendingerne hobede sig op. Men da det kom til Stykket, forsvandt Vanskelighederne som Duggen for California Solens varmende Straaler. Fra hele Verden kom Idrætsmændene til Los Angeles og Californias egen Befolkning satte Kronen paa Værket ved Dag efter Dag at fylde de olympiske Sportspladser og derved ikke blot for nogle Uger slaa alle Depressionsfølelser af Marken, men ogsaa skabe Feststemning, som Olympianere som noget at det bedste tog med sig hjem til Nordens Blæst, til Vestens Taage, til Østens stille Varme.

Los Angeles havde Ære af sin Gennemførelse af dette Stævne."

Redaktør Andersen fortæller dernæst om Resultaterne og om hvorledes de danske Idrætsmænd vandt Ære og Berømmelse. Og saa fortsætter Redaktøren:

"Jeg vil imidlertid slutte med at slaa fast, — — at langt vigtigere end vore sportslige Resultater i Los Angeles var den Styrkelse af Danskheden i Amerika, som de danske Idrætsmænds Besøg betød.

Dette blev sagt til os ikke een, men mange Gange, og vi forstod, at vore Landsmænd mente det. Maaske danske Olympianere kommer paa Langfart igen ad Aare, maaske de andetsteds kan komme til at opleve olympiske Lege, som i andre Henseender taaler Sammenligning med Stævnet i Los Angeles, men en Tur som denne kommer dog aldrig igen, thj intet andet Sted vilde Dansk-Amerikanere, disse vore Landsmænd — som ene af alle Nationers Udvandrere — havde stillet sig og gennemført den Opgave at indbyde Idrætsmændene fra det gamle Land til California.

Vi prøvede nu og da at fortælle Dansk-Amerikanere, hvor taknemmelige vi var for alt, men kom aldrig til Orde. "Det er ikke jer, det er os, der skal takke," sagde de altid. Først havde de betalt for at se os, bagefter syntes de alligevel, at det var dem, der havde Grund til at være taknemlige. Hvad skal man sige til det?

Men de mente det. For Dansk-Amerikanerne var dette Besøg af Danmarks unge Idrætsmænd og Kvinder en Oplevelse, som vi andre kun langsomt kom til at forstaa Betydningen af. I Aarevis havde de glædet sig til dette friske Pust fra deres Fædreland, og Forventningens Glæde saavel som Arbejdet paa at realisere den store Plan havde samlet og forenet Danskerne, som de aldrig før har kunnet samles og forenes — —."

I Forordet til Redaktør Andersens Bog staar der endvidere:

"— — Bogen har en Adresse til Dansk-Amerikanerne, hvis rent ud ufattelige Godhed og opofrende Hjælpsomhed ingen danske Olympianere af Aargang 1932 nogensinde vil ophøre med at tale om".

"De mere end 12,000 Dollars, de samlede ind, muliggjorde Danmarks fyldige Repræsentation i den 10. Olympiade, og hvem ved, om der overhovedet var bleven sendt danske Idrætsmænd til Los Angeles, om ikke den dansk-amerikanske Indvandring havde vist os andre Vejen, men det var næsten det mindste af det. Hvad Dansk-Amerikanerne gav os af personlig Gæstfrihed og Hjertelighed hver Time af Dagen fra det Øjeblik vi satte Foden i Land i New York, og til vi en Maaned efter vinkede Farvel samme Sted, maa man opleve for at tro det."

“Los Angeles havde Ære af sin Gennemførelse af dette Stævne. Det fortjener et smukt Eftermæle. Blandt andet skal det siges om disse Lege, at de styrkede og underbyggede selve den olympiske Ide. Naar olympiske Lege kan forme sig som en saa stor og straalende Idrætsfest, som et Bindeled mellem Nationerne og skabende Ven- skab mellem Idrætsmændene indbyrdes, vil Legenes Modstandere ikke have mange Vaaben i Hænde.”

“Endnu eet fik Los Angeles ud af dette Kæmpearrangement: By- en fik fortalt hele Verdenen, at Amerikanerne er gode Sportsmænd og tjenstvillige, opmærksomme Værter.”

“Vi lærte navnlig Californierne at kende som Værter, der ikke kunde gøre nok for deres Gæster. “Husk paa, at din Gæst altid har Ret” stod der paa alle Idrætshuse i den olympiske Landsby, og den samme Tankegang prægede hele Folket mellem Amerikanere og Udlændige.”

Dansk Musikdag i Golden Gate Park, San Francisco.

DANMARKS-BYGNINGEN

Verdensudstillingen i San Francisco 1915

*Den største Opgave Danskerne i Amerika har paataget
sig for at ære Fødelandet.*

Langt bort fra Fædres Strande
af gode danske Mænd
med sund og kløgtig Pande,
der rejstes dette Hjem.
En Borg med stolte Tinder,
en Sal med hvælvet Loft,
et Hus med mange Minder
om Borg, om By og Toft.

Ej denne Borg er bygget,
som Borge før blev til;
med danske Hjerter smykket
hver Sten blev bragt hertil;
af stolte Minder baarne,
en kraftig Kunstneraand,
her skabte Mur og Taarne
med heldig, sikker Haand.

Symbolisk paa Taarnets Mure
gigantisk, uforsagt
der staar med gyldne Lurer
to Kæmper stolt paa Vagt.
I Lurene de gjalde:
"Til Samling, danske Mænd";
i Lurene de kaldte
hver Dansk til dette Hjem.

Vil denne Borg forsvinde
i Brokker og i Grus —
tilbage blir et Minde,
et Minde om et Hus,
hvor Dannebrog det svæved'
højt over Mur og Tag
hvor Dannebrog sig hæve
højt i Nationers Lag.

Tyge Hvass

De mange Billeder vil give et Begreb om, hvorledes Danmarks-Bygningen saa ud — ude som inde. Bygningen var — efter Professor Anton Rosens Tegninger — opført i historisk Stil med Motiver fra Kronborg Slot og andre Steder. Paa Nordsiden var der Buster af H. C. Ørsted, B. Thorvaldsen, H. C. Andersen og Tycho Brahe. Der var en Gengivelse af Jellinge Stenen og en Milepæl, der angav Afstanden mellem San Francisco og Danmark — 7,174 Miles. Der var en Vejrhane paa et af Taarnene, en Æolsharpe og over Indgangsdøren to gigantiske Lurblæsere, under hvilke var Indskriptionen: "Toner bærer Old til Nutid; Toner ærer Sagn om Fortid". Der var et smukt Haveanlæg med de fra Danmark kendte Blomster, Lyngen stod i Blomst, og der var Vedbend og vilde Roser, Enebærbuske, Sørgepil, Guldregn og mange andre Buske og Træer i denne Danmarks Have. I Slotssøen legede Guldfiskene Tagfat under Aakanderne. Og paa Græsplænen foran Danmarks Hus vajede et mægtigt Dannebrog fra den høje Flagstang. Indvendig var der Taarn-

værelset, der førte ind til Dansker-Hallen med hvælvet Loft og en stor Søjle i Midten, omkring hvilken var anbragt et Maleri forestillende Danske i Kamp. Derfra traadte man ind i Havesalen, smukt møbleret i Hvidt og Guld og med Ornamenten og Malerier. Derfra kom man ind i Dame-Salonen, saa var der Kommissær-Værelset og Komite-Værelset, nydeligt udstyrede. Og der var den store Sal, hvori mange af Festlighederne blev afholdt. Her var Malerier, fremstillende forskellige af Danmarks større industrielle Foretagender. Paa en Forhøjning — et Værelse i sig selv — var der ophængt Billeder af det danske Kongepar samt en Gengivelse af Gavebrevet til Kongen og Skødet paa Grunden.

DANMARKS-BYGNINGEN

Hvad er det, der drager og lokker,	Vi lyder de kaldende Røster
hvad er det, der fryder vort Bryst?	og mødes ved gyldne Port,
Det er, som usynlige Klokker	paa Californiens Kyster
os kalder til Stillehavs Kyst.	findes et Sted, der er vort.
Derude Dannebrog vinker	Det hæver sig stolt som en Svane,
og hævder vort Fædrelands Ry,	beundret af sine Børn —
mens Solen smilende blinker	vi hilser vor gamle Fane
og spreder hver truende Sky.	ved Stjernebannerets Ørn.

Francisco-Klokkerne ringe,
vi fejrer vor Broderfest.
De hjemlige Toner klinge
og fylder i Sjælen hver Gæst.
Derude i Palmernes Skygge
i gyldne Frugters Skær,
i Rosers duftende Hygge,
der hævder vi Danmarks Værd.

Regina Madsen

“Til Danmarks Ære”

Medens man arbejdede paa Anlæggelsen af Panama-Kanalen var det ofte paa Tale i San Francisco, at afholde en større Festlighed, — maaske en Verdensudstilling, naar Kanalarbejdet var fuldført.

Til sidst bestemte man sig for en Verdensudstilling — uden at ane, at mange af Jordens Lande skulde blive inddraget i Krig. Planerne blev imidlertid lagt, og man haabede Kongressen vilde give den ønskede Bevilling.

Der kom ogsaa Ansøgning fra andre Byer om Tilladelse til at arrangere en Panama-Pacific Udstilling. En virkelig Konkurrent blev New Orleans, og imellem denne By og San Francisco førtes der en lang og intensiv Fejde i de Forenede Staters Kongres. San Francisco gik til sidst af med Sejren og fik den ønskede Bevilling i Januar 1911.

Men længe før det endelig blev bestemt, at holde Verdensudstillingen i San Francisco, havde de Danske i California begyndt at arbejde.

Hvorledes Tanken fremkom.

I Oktober Maaned 1909 sad Herman Korell og Sophus Hartwick i John Schroeders Cafe "Den sorte Hvalfisk" paa Turk Street og spise Lunch. Der blev talt om Udstillingen, om San Francisco vilde gaa af med Sejren, om hvad Danskerne saa skulde gøre? Korell kom da frem med den Ide, at faa et Danmarkshus paa Udstillingen. Han mente, at 15,000 Dollars vilde dække Udgifterne. Hartwick var af den Mening, at der vilde tiltrænges mindst 30,000 Dollars og at dette Beløb ogsaa nok kunde skaffes til Veje. I de efterfølgende Dage var Danmarkshuset det stadige Samtaleemne paa "Bien"s Kontor og der blev lagt Planer om, hvorledes man skulde gribe Sagen an.

Den 17. December 1909 udsendte "Bien" sit første Opraab, i hvilket Bladet foreslog Opførelsen af en Danmarks-Bygning, der skulde bekostes af Danske i Amerika og skænkes til Fædrelandet. I Bladets Spalter og i personlige Breve anmodede "Bien"s Redaktør de forskellige Koloniers ledende Danske om at udtale sig, og allerede den 7. Januar 1910 bragte Bladet en lang Række af Breve fra fremstaaende danske Mænd og Kvinder og fra Lederne indenfor Foreningerne og Kirkesamfundene. Alle sluttede sig til Tanken. Der var Begejstring allevegne.

Danmarks-Bygningens Saga begyndte.

Ganske naturligt var det i San Francisco de første Skridt blev tagne. De tre store danske Foreninger — Daniaafdelingerne "Danmark" Nr. 2 og "Helga" Nr. 3 samt "Golden Gate Loge" Nr. 49 af Det danske Brodersamfund — udnævnte en Fælleskomitee paa ni Medlemmer, tre fra hver Forening — Nr. 2: Dr. J. Mølgaard, James Madison og Jacob Petersen; Nr. 3: C. W. Hansen, G. Sillesen og Viggo Kønig; D. B. S: John Bramsen, Herman J. Korell og John Larsen.

Komiteen afholdt sit første Møde den 17. Januar 1910 og konstituerede sig med følgende Bestyrelse: James Madison, Formand; Dr. J. Mølgaard, Næst-Formand; Herman J. Korell, Sekretær; C. W. Hansen, Kasserer.

Da det endnu ikke var afgjort om den projekterede Udstilling skulde afholdes i San Francisco eller i en anden af de konkurrerende Byer, kunde Komiteen kun beskæftige sig med rent forberedende Arbejde; men efter at Kongressen den 31. Januar 1911 med 259 Stemmer imod 43 havde kaaret San Francisco til Udstillingsby, kunde det aktuelle Arbejde paa-begyndes.

Imidlertid havde Komiteen suppleret sig med et Antal ansete Landsmænd i California. Komiteens aktive Medlemsantal var steget til 36. Men man var klar over, at det overvældende Arbejde, der forelaa, vanskeligt kunde blive udført naar en saa stor Komite med et kort Varsel skulde indkaldes. Der blev derfor nedsat et Forretnings-Udvalg (Eksekutiv-Komite), der fik Fuldmagt til at handle paa den samlede Komitees Vegne, besørge alle løbende Forretninger og træffe afgørende Bestemmelser i alle Sager, som maatte komme frem.

DEN EKSEKUTIVE KOMITE

Øverste Række: Konsul (nu Gesandt) Otto Wadsted, Sophus Hartwick, Charles Stockholm, James A. Sørensen, M. C. Holm. Nederste Række (siddende): Dr. J. Mølgaard, C. W. Hansen, Herman J. Korell, James Madison, Jacob Petersen.

For nogen Tid var Halvor Jacobsen Formand af dette Forretningsudvalg; men da Jacobsen i 1913 forlod San Francisco for at tage Ophold i New York blev Komiteen omdannet. Dr. J. Mølgaard blev Formand og

de øvrige Medlemmer var Hovedkomiteens Formand James Madison, Jacob Petersen, C. W. Hansen, Charles Stockholm, Sophus Hartwick, M. Holm og James A. Sørensen — Herman J. Korell var Sekretær.

Denne Komite holdt i Aarenes Løb omkring et Par hundrede Møder, somme Tider var der Møde to, tre Gange om Ugen.

Danmarks-Bygningen ved Verdensudstillingen i 1915.

Komiteen havde taget det officielle Navn "Danish-American Building and Exposition Committee" og havde sat sig som Maal Indsamlingen af 50,000 Dollars. Et af Midlerne var et Korrespondance-Mærke (noget i Lighed med Julemærket.) Tegningen til dette var valgt efter en Konkurrencetegning, i hvilken 30 Dansk-Amerikanere deltog. Herman Tang i Chicago fik første Præmie. Der blev trykket to Millioner af disse Mærker, og de blev solgt for en Cent Stykket.

Det første offentlige Møde i Sagens Interesse blev afholdt den 21.

Oktober 1911 i Swedish-American Hall. Der var en talrig Forsamling og Begejstringen var stor. Ved dette Møde blev de første Danmarks-Bygnings Mærker bortauktionerede. C. G. Larsen, "Tivoli Cafe", købte det første for 225 Dollars; James Madison det næste for 60 Dollars; det tredje købte Jacob Petersen for 55 Dollars; det fjerde blev købt af James A. Sørensen for 60 Dollars og det femte Mærke tilfaldt L. C. Larsen for 50 Dollars. Der blev desuden solgt Mærker for omkring 200 Dollars. Paa dette Møde blev endvidere Subskriptionslisterne aabnede, og Komiteens Medlemmer alene tegnede sig for 4000 Dollars; der var ogsaa andre af de Tilstedeværende, der tegnede sig for Bidrag, og med maanedlige Tilskud fra Foreninger, kunde Komiteen ved Mødets Slutning meddele, at der allerede var 10,000 Dollars i Sigte.

Danmarks-Bygnings-Komiteen sammenkalder det første Massemøde.

Kort efter blev Danmarks-Bygningsmærket udsendt til ca. 800 Udsalgsteder, spredte over næsten alle Staterne, ligesom Subskriptionslister blev udsendt til Komiteer ud over Staterne.

Det var ikke lykkedes i Begyndelsen at skabe nogen særlig Interesse for eller Tiltro til Sagens Gennemførelse i Danmark, uden hvis officielle Deltagelse i Udstillingen der knap kunde være Tale om en Danmarks-Bygning i det hele taget. Først efter at Grev Carl Moltke, Danmarks Gesandt i Washington, i Marts 1911 havde besøgt San Francisco og gjort

sig bekendt med Komiteens Arbejde og Planer, blev Sagen taget under alvorlig Overvejelse der hjemme.

I Foraaret 1912 besøgte Komiteens Formand, James Madison, Danmark og det traf sig saa heldigt, at han ankom samtidig med den amerikanske Kommission, der besøgte Europas Hovedstæder for at bringe Landenes Regeringer Amerikas Indbydelse til at deltage i Udstillingen. Dette dobbelte Besøg havde sin Virkning, især da Formanden allerede den Gang af Komiteen var bemyndiget til at *garantere* Opførelsen af en Danmarks-Bygning. Samtidig blev Sagen forelagt den danske Regering af Grev Moltke, der var meget interesseret og gav Sagen sin varmeste Anbefaling.

Danmarks-Bygningens Rejsegilde.

Den 1. Januar 1913 vedtog Rigsdagen Danmarks Deltagelse i Udstillingen og accepterede samtidig Komiteens garanterede Tilbud. Nogen Tid efter blev der nedsat et Udstillings-Kommissariat.

Komiteen havde allerede inden dette gik for sig udsøgt en Byggegrund med den allerbedste Beliggenhed; men indtil Danmarks Erklæring om Deltagelse forelaa, havde Komiteen kun Udstillingsautoriteternes Løfte om at erholde denne Plads. Den 26. Januar 1913 kunde Komiteen forelægge Danmarks Erklæring.

Komiteen og Udstillingsautoriteterne sendte nu Indbydelse til Danmarks daværende Gesandt i Washington, Kammerherre Constantin Brun om at være til Stede ved Grundens Indvielse og modtage Skødet.

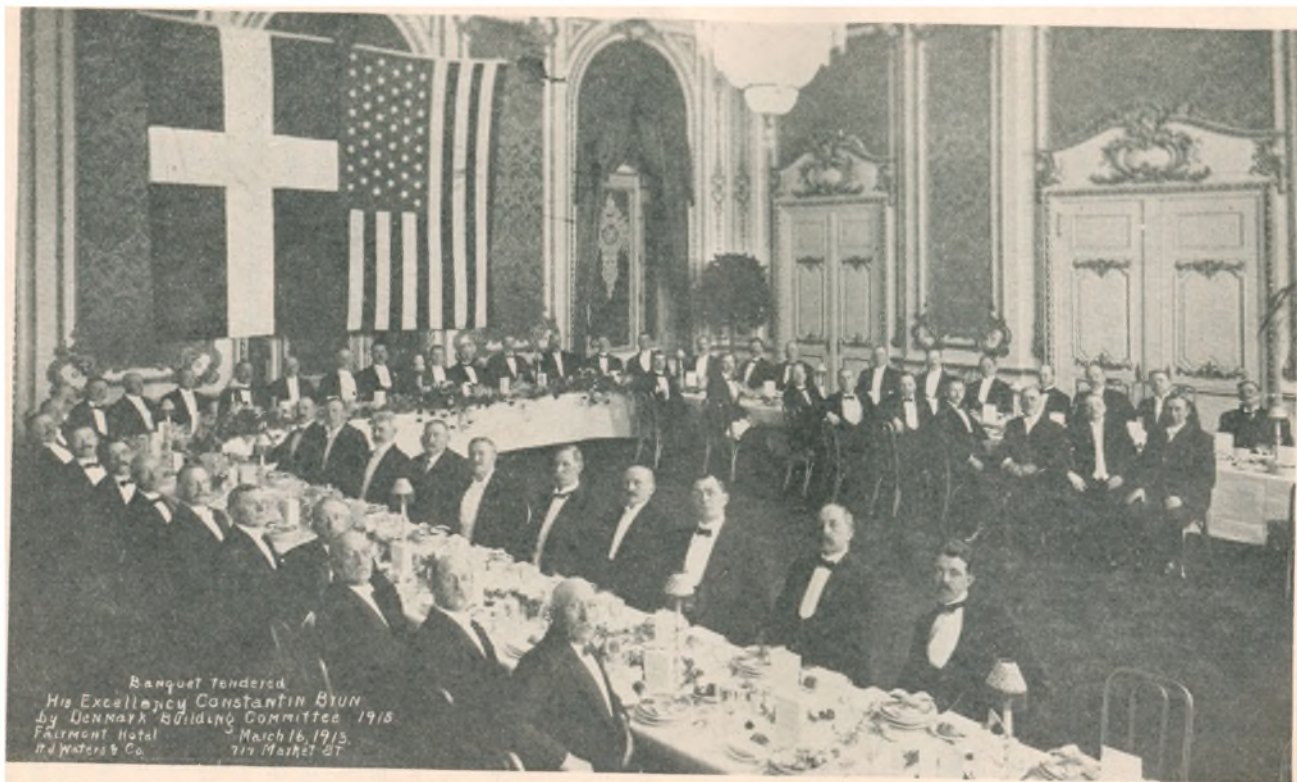
Gesandten ankom og den 15. Marts 1913 fandt den første store Festlighed Sted. Festiviteterne indlededes med en af Udstillingsautoriteterne arrangeret Frokost paa St. Francis Hotel til Ære for Gesandten og Komiteen. Derefter var der en Automobilparade gennem Byens Hovedgade og ud til Udstillingsgrunden, hvor en stor Skare Danske ventede ved Indgangen, for i samlet Procession at marchere til Festpladsen, eskorteret af de Forenede Staters Kavalleri. Derefter var der en imponerende Troperevy til Ære for Danmarks Repræsentant. Ceremonierne paa selve Danmarks-Bygnings Grunden foregik under stor Højtidelighed, med fuld Honnør fra Nationens, Statens, Byens og Udstillingens Side og overværedes af mindst 20,000 Mennesker. Rundt Tribunen dannede danske Foreninger med Flag og Bannere en Æresvagt. Der var Stemning, Begejstring, der naaede Højdepunktet, da midt under en af Talerne Dannebrog for anden Gang "faldt fra Himlen ned", udkastet fra en Flyvemaskine

"Det faldt fra Himlen ned". — Den danske Flyver Silas Christophersen kaster Dannebrog ud fra sin Flyvemaskine.

af den dansk-amerikanske Luftskipper Silas Christophersen, efter Arrangement med Komiteen. En umaadelig Jubel brød løs, og hele Forsamlingen istemte "Vift stolt paa Kodans Bølge", ledet af San Franciscos og Oaklands danske Sangforeninger. Under Ceremonierne blev Skødet til Grunden overrakt Gesandten og Dannebrog hejsedes til Vejrs — over dette lille Stykke Danmark i Amerika, i San Francisco.

Om Aftenen havde Komiteen arrangeret en festlig Sammenkomst i Scottish Rite Auditorium, med Reception for Danmarks Gesandt. Der

*Æresmiddag for Danmarks Gesandt, Kammerherre C. Brun,
Fairmont Hotel, den 16. Marts 1913.*

var omkring 2000 Mennesker. Der var Sang, Taler, Musik, ligesom der blev fremvist levende Billeder fra Automobilparaden og Festlighederne samme Dag. Disse Billeder fremvistes senere ud over Landet til Fordel for Sagen.

Forsalen i Danmarks-Bygningen.

Næste Dag — Søndag — var Danskernes Dag i Golden Gate Park. Dannebrog vajede og der blev spillet danske Melodier.

De to Dages Festligheder sluttede med en flot arrangeret Middag paa Hotel Fairmont, til Ære for Danmarks Gesandt.

I November begyndte Komiteen Salget af en Danmarks-Platte fremstillet af Den kongelige Porcellænsfabrik.

Den 16. December 1913 organiserede danske Kvinder sig som en Hjælpekomite. Denne Komite blev en værdifuld Støtte i Arrangementet af Festligheder og ved Indsamlingen.

Komiteen havde imidlertid begyndt at lægge Planer for Bygningens

Opførelse. Der fremkom mange Forslag; men tilsidst tog Komiteen den Beslutning, at vælge en anset dansk Arkitekt, Professor Anton Rosen til Bygningens Arkitekt. Det var ved Halvor Jacobsens Medvirken, at Arrangementet med Professor Rosen kom i Stand. Halvor Jacobsen havde et Par Gange besøgt Danmark i Sagens Interesse.

Forsamlingssalen i Danmarks-Bygningen

I Februar 1914 modtog Komiteen Planerne fra Professor Rosen. De blev forelagt Udstillingsautoriteterne, der foretog forskellige Forandringer. Planerne blev saa sendt tilbage til Danmark og omændret.

I Juli Maaned kom Planerne tilbage fra Arkitekten og i August kom

Professor Rosens Konduktør, Arkitekt Tyge Hvass, der skulde lede Bygningens Opførelse sammen med Byggekomiteen, Charles Stockholm, C. W. Hansen og M. Holm.

Den 5. September 1914 var der atter stor Festlighed i Anledning af "Grundbrydningen". Det første Spadestik foretoges af Konsul Otto Wadsted, der ligesom sin Forgænger, Konsul J. E. Bøggild, var den danske Regerings Udstillingskommissariat. Det første Spadestik Jord blev i en smukt forarbejdet Trækasse senere sendt til Danmark.

Om Aftenen havde Damernes Auxiliær Komite arrangeret en stor Fest i Native Sons Hall, hvor der blev bortloddet henved 2000 haandarbejdede Genstande, forarbejdet af de danske Damer.

Næste Dag, Søndag, havde "Helga" Nr. 3 af Dania arrangeret sin aarlige Musikdag i Golden Gate Park, hvor de mange Besøgende lyttede til de herlige danske Melodier, foredraget af det store Park Orkester.

Kontrakter for Opførelsen af Danmarks-Bygningen blev nu afsluttede og for saa vidt muligt blev Arbejdet udført af Danske. J. Harold Johnsen var den egentlige Bygmester og udførte alt Tømrer- og Snedkerarbejdet. Niels Jacobsen Murerarbejdet. Oscar Abben elektrisk Arbejde. S. P. Møller Haveanlægget. F. J. W. Andersen Smedearbejdet. Sophus Nielsen Laase m. m. Hans Petersen Cementarbejdet. James Nielsen var Formand og Peter Dupont blev ansat som Inspektør over Bygningen, man kaldte ham "Slotsforvalteren".

Der blev straks taget fat paa Byggearbejdet og dette skred saa rask fremad, at man den 28. November kunde rejse Kransen paa Taarnet og efter god, gammel dansk Skik holde Rejsegilde. Der var Taler, Sang, ligesom der serveredes Forfriskninger.

Samme Dag som Udstillingen officielt blev aabnet -- den 20. Februar 1915 -- blev Danmarks-Bygningen formelt overdraget til den danske Stat. Bygningen aksepterades paa Danmarks Vegne af Kommissær, Konsul Otto Wadsted. Der var bleven udfærdiget et Gavebrev til Hs. Majestæt, Kong Christian den Tiende, og dette var underskrevet af Komiteen.

Festligheden var meget højtidelig og blev overværet af Danske fra alle Steder i California.

Den følgende Dag var Komiteen af Kommissær Otto Wadsted paa den danske Stats Vegne indbudt til en Banket i Bergez -- Franks Old Poodle Dog Restaurant.

Arkitekt Tyge Hvass og W. Arup, de danske Udstilleres Repræsentant, var ligeledes indbudt.

Det blev en særdeles smuk Festlighed og Stemningen højnedes, da et

Nordsiden af Danmarks-Bygningen, med Buster af Tycho Brahe, Bertel Thorvaldsen, H. C. Andersen og H. C. Ørsted

Telegram indløb fra Kong Christian. Telegrammet lød: "Udtaler min hjerteligste Tak til alle, der har bidraget til at rejse Danmarks-Bygningen, og sender Hilsen til alle tilstedeværende Danske."

Bygningens officielle Indvielse fandt Sted den 16. Marts 1915, efter at Møbler og andet Udstyr var ankommen fra Danmark og stillet i Plads. Det blev en stilfuld Affære med Sang, Taler, Musik. Ved denne saavel som ved de andre Festligheder, var der Repræsentanter fra Nationen, Staten, Byen og Udstillingen.

Den første større Fest efter Indvielsen fandt Sted den 25. April. Det var "Danias Dag", som fejredes om Fredagen i den Uge, hvori "Dania" afholdt sin aarlige Konvention. En stor Forsamling mødte frem om Eftermiddagen og lyttede til et omfattende Program af Taler, Sang og Musik. Der var opført en Tribune udenfor Bygningen. Om Aftenen afholdt Daniaafdelingen "Helga" sit ordinære Møde i Danmarks-Bygningens Forsamlingsaal.

Den 26. Marts aflagde de Forenede Staters Vicepræsident, Thomas R. Marshall et Besøg i Danmarks-Bygningen, ledsaget af de Forenede Staters Kommissærer Phillips og Lamar og nogle højtstaaende Officerer fra Hæren. Konsul Wadsted og den eksekutive Komites Medlemmer modtog de notable Gæster.

Præsident Theodore Roosevelt besøgte ogsaa Danmarks-Bygningen paa sit Besøg herude og skrev sit Navn i Fremmedbogen. Men han havde travlt den Dag og kom tidligt og uanmeldt, saa det var kun de tilfældigt besøgende Danske, der fik Glæde af at møde ham. Det var endnu værre med Nordmændene. Da Præsident Roosevelt vilde ind i Norges Bygning, fandt han Døren lukket; men saa gik han resolut, fulgt af sit Følge, ind ad Bagdøren.

"Danmarks-Ugen's" Festligheder indledes med "Danmarks-Dag", Lørdag den 5. Juni. Det var Danmarks officielle Dag, arrangeret af Danmarks-Bygnings Komiteen i Samarbejde med Udstillingsautoriteterne. Hvor mange Danske, der kom til Udstillingspladsen den Dag, er vanskeligt at beregne. Det var ligefrem en dansk Folkevandring og den mægtige "Festival Hall" blev fyldt til sidste Plads. Der var et udsøgt Program — Taler, Musik og Sang af et stort Sangkor — vore lokale danske Sangforeninger i San Francisco og Oakland og "Harmonien" fra Chicago.

Komiteens Formand, James Madison var Dagens Dirigent og der blev holdt Taler af følgende: Udstillingens Præsident, C. C. Moore, Konsul Otto Wadsted, Dr. J. Mølgaard, Guvernørens Repræsentant, Chester H. Rowell, Redaktør Sophus Neble og Halvor Jacobsen.

Der blev afsendt telegrafisk Hilsen til Kong Christian og til den danske Regering; det var jo netop den Dag, den nye Grundlov blev stadfæstet. Fra Kongen modtoges Telegram og der var mange telegrafiske Hilsener fra Landsmænd her i Landet og i Danmark.

Om Eftermiddagen besøgte Tusinder Danmarks-Bygning, som hele Ugen stod i Festskrud, pyntet i Grønt og danske og amerikanske Farver.

For at give Danmarks-Dagen saa smuk og værdig en Afslutning som mulig, havde Komiteen besluttet at opføre Danmarks Nationalscenes største Sukces "Elverhøj". Komiteen havde været saa heldig, at sikre sig Skuespiller Jean Hersholt som Instruktør og Koloniens bedste sceniske Kræfter medvirkede. Der var intet sparet for Iscenesættelsen og Opførelsen blev en afgjort Sukces. Der var selvfølgelig overfyldt Hus.

Søndag den 6. Juni var "Sangernes Dag". Arrangementet var under Ledelse af "Lyren" af San Francisco og "Brage" af Oakland, der var Vært for de besøgende Sangere fra andre Steder i California og fra Chicago Dagens Program begyndte med en Udflugt til Strandbredden, derefter Besøg paa Udstillingen og om Aftenen Koncert. Besøget var ligesaa stort her som om Aftenen forud og Sangprogrammet var storslaet.

Mandag var "Dansk Brodersamfunds Dag" og en stor Skare samledes igen omkring Tribunen udenfor Danmarks Bygning. Programmet aabnedes med Lurblæsning, der var mange Taler og det store Sangerkor sang danske Sange. Om Eftermiddagen underholdt Brodersamfundets Komite de Besøgende i Danmarks-Bygningen og Dagen sluttede med en Banket i Scottish Rite Auditorium, i hvilken 600 Mennesker deltog.

Tirsdag var Ungdommens Dag. Forstander B. Nordentoft fra Atterdag College i Solvang holdt Foredrag i Bygningen og ledede Ungdomsmødet. Om Aftenen havde "Brage" i Oakland Festmiddag for de besøgende Sangere i Danish Hall i Oakland.

Onsdag den 9. Juni var "Damernes Dag". Der var Reception og et smukt Program i Danmarks-Bygningen, arrangeret af en Fælleskomite af de lokale danske Kvindeforeninger.

Som en Slags Afslutning af Danmarks-Ugen gav Dansk Frimurerklub en fin Midag paa Palace Hotel til Ære for en Del besøgende Danske.

I Slutningen af August og i Begyndelsen af September var der international Kapsejlad. Man havde ventet sig meget af Kapsejlingen; men begrundet paa Krigen sendte alle Nationer Afbud. Kun Danmark deltog med Kapsejleren "Nordug", ført af Kaptajn Muhlengracht Madsen, og reddede paa den Maade ligefrem Udstillingens internationale Kapsejlad. "Nordug"s Modstander var den amerikanske Yacht "Lady

Til Hans Majestæt Kong
Christian X

Jern det vil være Deres Majestæt bekendt, somledes en Flåde af Danske i San Francisco i Måned 1910 med det Formaal at rejse en Bygning for Danmark paa Verdensudstillingens Plads.

Da Senken havde antaget fastere Formogen, komte vor Nedsat, indgav denne under 20 September 1912 et Andragende til den Danske Regering og i 1913 Dag, har man anmodede om, at Danmark officielt vilde deltage i Udstillingen.

7 Februar Maaend 1913 modtog vi Underretning om, at vor Andragende var imødekommet, og Arbejdet paa at samle den til Opførelsen af Bygningens færdige Tegninger har derefter været uafbrudt fortsat under Ledelse af Danmarks-Bygningskomiteen.

Bedragene til Bygningen er indkomne ved Subscription fra Danske overalt i de Forenede Stater.

Den 15 Marts 1913 udsalgtes det Grundtykke, paa hvilket Danmarks-Bygningen idag staaer af Dens Majestæts Bevand i Washington under høitidelige Festligheder hvor ca. 20,000 Danske havde været tilstede. Udstillingen i Presidentens overrettede der Kgl. Bevand det officielle Skjeds paa Grundens.

Den 5 September 1914 foretoges det første Sparke af den Kgl. Komité i San Francisco og uimiddelbart derefter paabegyndtes Opførelsen af Bygningen.

Denne er nu fuldført i Overensstemmelse med Tegninger af Professor Anton Rosen samtidig med, at Verdensudstillingen idag aabner sine Porte.

Det er os en stor Glæde og Tilfredsstillelse at være istand til paa denne Dag at overgive Bygningen til Danmark, og det er vor Håb, at den maa staa som et levende Udtryk for den Kærlighed til vor gamle Land, der har været det bærende i vor Arbejde.

San Francisco den 20 Februar 1915.

Allerunderdanigst

Danmarksbygningens Komiteens

James Madison
Formand.

E. K. Hansen Kasserer
W. H. Petersen Viceformand
Emanuel Smith Sekretær.

Carl Jensen
James A. Johnson
A. E. W. Hansen
Jens Nielsen
P. A. Andersen
Kjeld Jensen
Carl G. Jensen
Carl Nielsen
F. H. Hansen
Carl M. Beck
L. H. Jensen
L. E. Jensen
John A. Jensen
John A. Jensen
John A. Jensen

Betty", ført af Kaptajn J. Barneson. De Dage Kapsejladser fandt Sted var nogle af Udstillingens bedste Dage, hvad Besøget angik. Den danske Baad gik af med Sejren og vandt derved den af Præsident Woodrow Wilson udsatte Sølvpokal, foruden to andre Trofæer i forskellige Kapsejladser, hvori den deltog.

I Begyndelsen af September gæstedes Kolonien af den yndede danske Skuespiller Johannes Poulsen, der den 10. September, efter Indbydelse af Udstillingsautoriteterne, optraadte i Festival Hall for et meget stort Publikum. Det blev en nydelsesrig Aften.

Den 14. September gav Komiteen en Festmiddag til Ære for Johannes Poulsen og Kaptajn Muhlengracht Madsen.

Paa Kongens Fødselsdag, den 26. September, var Danmarks-Bygningen smukt dekoreret i danske Farver. Om Aftenen gav Kommissær Otto Wadsted et Aftenselskab i Bygningen. Der var Koncert af danske Kunstnere, Taler og Sang. Konsul Wadsted og Komiteen sendte Lykønskningstelegram til Kongen, fra hvem der senere modtoges Takketelegram.

Den 2. Oktober blev Wilson-Pokalen og andre Sejrstrofæer overrakt Vinderne i Kapsejladser. Festligheden var arrangeret af Udstillingen.

Den 14. Oktober gav de Forenede Staters Kommissær, W. B. Lamar, en officiel Banket til Ære for Danmarks Kommissær, Konsul Otto Wadsted, til hvilken Banket den Eksekutive Komitees Medlemmer var indbudt. Festbordet var yderst smagfuldt udsmykket i røde og hvide Farver.

Foruden de nævnte Festligheder arrangerede Komiteen een Gang om Maanedens festlige Sammenkomster i Bygningen, hvortil alle Danske var indbudt. Komiteen holdt sine Møder i Bygningen, og disse Møder blev ofte overværet af kendte Landsmænd, der traf sig at gæste San Francisco ved de Tider.

Verdensudstillingen sluttede den 4. December. Det var Udstillingens største Dag, idet næsten en halv Million — 458,558 Mennesker passerede gennem Tælleapparaterne. Ialt var Udstillingen besøgt af 18,875,974 Mennesker.

Paa Slutningsdagen var Danmarks-Bygningen endnu en Gang festligt smykket. Ud mod Hovedpromenaden var der anbragt en mægtig Blomsterdekoration, i hvis Midte Dagens Motto "Good-Bye" formede sig i fire Fod høje Bogstaver. Det var den eneste Bygning, der paa denne Maade bød Farvel.

Dagen efter arrangerede Danmarks-Bygnings Komiteen den sidste Festlighed, en Banket i Old Poodle Dog Restaurant. Det var en Glædes-

fest over vel udført Arbejde, og dog var der Vemod i Glæden nu, da der var sat et "Finis" til den hele Bevægelse.

At Danskerne overgik baade i Antal af Besøgende og i specielle Fester andre langt større Nationer havde ikke alene sin Grund i, at mange af Nationerne var med i Krigen; men sikkert ogsaa i, at Danmarks-Bygningen indtog en Særstilling, idet den var den eneste af alle udenlandske Pavillioner, der var bleven til ved frivillige Bidrag af et Lands udvandrede Sønner og Døtre. Andre havde prøvet paa at følge Danskernes Eksempel, men naaede det ikke fuldtud.

California-Danske har Grund til at glæde sig over Danmarks-Bygnings Sagens heldige Afslutning. Det var herfra Tanken udgik, det var her det store, omfattende Arbejde blev udført. Vort Fædreland og Folk blev paa en skøn Maade repræsenteret paa det store Verdensstævne, og det lykkedes for første Gang i det danske Udflytterfolks Historie, at samle Folket fra Kyst til Kyst til eet Formaal: *Til Ære for Danmark!*

Danmarks-Bygningen forsvandt; men hele Værket vil staa i Erintringen som et lyst og saare skønt Minde, et Glanspunkt i det danske Udflytterliv herovre.

Der var mere, der holdt den Bygning sammen, end Nitter og Søm, det var Samvirket, Sammenholdet blandt Danske fra Vest til Øst i dette store Land. Og det var ikke Hammerslag alene, der drev det holdende sammen, det var Haandslag af Landsmænd fra Atlanter til Stillehavet, der gav Styrken.

Kortfattet Regnskab.

Kun Komiteens Sekretær og Personalet i Bygningen fik Løn. Komiteens Medlemmer udførte alt Arbejde gratis, betalte deres egne Rejseudgifter og bestred ud af deres egne private Midler alle Udgifter for Beværtning af Besøgende og lignende.

Restbeløbet blev, som omtalt under Afsnit "Aldersly", skænket til det danske Alderdomshjem som et specielt Fond, kaldet "Hans Christian Andersen Fondet".

Indsamlingen for Opførelsen af Danmarks-Bygningen havde følgende Resultat:

Totalt Bidrag fra hver enkelt Stat, omfattende Subskriptioner, Indtægter fra Fester og for Salg af Platter, Mærker, Postkort etc.

California: San Francisco	19,790.57	Colorado	180.73
Oakland, Berkeley og Alameda		South Dakota	147.75
	3,238.65	North Dakota	102.45
Resten af Staten	6,654.98	Ohio	73.00
California, ialt	29,684.20	Wyoming	54.00
New York	2,302.31	Montana	50.00
Illinois	1,917.94	Idaho	42.00
Iowa	1,220.53	Missouri	40.00
Minnesota	1,099.66	Hawaii	37.00
Nebraska	1,005.32	Texas	25.00
Washington	975.69	Indiana	15.85
Wisconsin	666.28	Kentucky	7.00
New England Staterne	520.43	Alaska	1.00
New Jersey	386.52	Kansas	1.00
Pennsylvania	325.93	Danmark	350.00
Nevada	396.50	Porto Rico	60.00
Michigan	269.71	Canada	9.00
Utah	268.20	Bankrenter	881.52
Oregon	231.10		
		Ialt	\$43,340.62

De samlede Udgifter: Opførelsen af Bygningen, Montering, Indkøb af Platter etc. og alt andet \$38,053.82. Der var derfor et Overskud af \$5,-194 80.

—♦—

Protector:

Hans Majestæt Kong Christian X af Danmark.

Æres-Præsidenter:

Hs. Eks. Erik Scavenius, Udénrigsminister.

Hs. Eks. Ove Rode, Indenrigsminister.

Hs. Eks. J. Hassing Jørgensen, Handelsminister.

Kammerherre C. Brun, Danmarks Gesandt i Washington.

Æresmedlemmer:

Otto Wadsted, Konsul i San Francisco.

J. E. Bøggild, Konsul i Chicago, tidligere i San Francisco.

Hoved-Komiteen:

JAMES MADISON, Præsident. DR. J. MØLGAARD, Vice-Præsident
 HERMAN J. KORELL, Sekretær. C. W. HANSEN, Kasserer.

F. J. W. Andersen	Halvor Jacobsen	J. Nissum
F. W. Andreasen	James Jacobsen	C. S. Nielsen
C. M. Beck	Rev. A. H. Jensen	Mad ^s Nieken
John Bramsen	Alf. Th. Jørgensen	P. Petersen
C. Christensen	Viggo König	Hans Ravn
C. J. Clemens	C. G. Larsen	J. C. Scott
P. C. Frederiksen	John Larsen	Magnus Smith
F. L. Hansen	Niels Larsen	Robert Tyson
H. Th. Hansen	John Lytgens	

Den Eksekutive Komite:

DR. J. MØLGAARD, Formand, JAMES MADISON, JACOB PETERSEN,
 C. W. HANSEN, CHARLES STOCKHOLM, M. HOLM, JAS. A.
 SØRENSEN, SOPHUS HARTWICK.

LADIES AUXILIARY COMMITTEE

(Dame-Komiteen)

Fru M. Holm, Præsident; (Fru J. E. Bøggild var en kort Tid Præsident i Begyndelsen). Fru J. Karstensen, Vicepræsident; Fru C. M. Beck, Sekretær; Fru C. W. Hansen, Kasserer; Mesdames J. Mølgaard, J. Petersen, C. C. Bonde, F. J. W. Andersen, E. Birkholm, C. J. Clemens. M. Cramer, A. Christensen, E. Christensen, H. Frank, J. Flemming, H. Frost, Th. Hein, J. C. Hansen, S. Hartwick, Ida Hansen, M. Hermansen, C. Iversen, A. Jørgensen, J. Jacobsen, C. Jacobsen, C. Klitgaard, J. H. Lytgens, H. H. Larsen, James Madison, O. Madison, S. Mogensen, W. Merchant, A. Miller, N. J. Nielsen, P. S. Nielsen, N. Nielsen, L. Nielsen, C. S. Nielsen, P. Poulsen, C. Parmentier, J. A. Petersen, P. Petersen, J. A. Sørensen, F. H. Wheeler, Warnicke, J. Cramer, A. Paulsen, J. C. Scott, A. Th. Jørgensen.

DEN DANSKE Udstilling

Danmarks-Bygningen var en Samlingsplads for Danske. Malerierne, Møblerne og mange udsøgte Kunstgenstande var laant fra Danmark, og føjede sig ind i et harmonisk Hele i dette danske Slot — enestaaende i Bygning og Udstyr.

Industrielle Foretagender i Danmark havde ogsaa ønsket at udstille deres Varer ved dette Verdensstævne og de danske Udstillere fik anvist en stor og iøjnefaldende Plads i "Varied Industries Building". Her var en prægtig Udstilling fra Danmarks mest fremtrædende Firmaer paa Kunstindustriens og Husflids Omraade. Hr. W. Arup var Bestyrer af den danske Afdeling.

De smukke danske Kunstsager vakte almindelig Beundring og de danske Udstillere modtog mange Præmier.

Grand Prix, den højeste Udmærkelse, blev tilkendt Den kongelige Porcellænsfabrik; Københavns Fajancefabrik; Peter Hertz for Sølvvaser; Georg Jensen for Sølvvarer; Martinus Truelsen for Farvetryk; Jacob Baden for Bogbind; Østasiatisk Kompagni for en Model af "Fionia"; Æresmedaille tilkendtes P. Ipsens Enke for Keramik og Mette Westergaard for Broderier. Guldmedaille tilfaldt Herman A. Kaehler og L. Hjorth, Rønne, for Keramik; A. C. Illum for Broderier; Birgitte Ericksen for Sølvvarer; Karen Warming for Sølvvarer; Sara Hirsch for Broderier; Scandinavian-American Line for en Model af "Frederik VIII" Sølvmedaillier tilkendtes Rasmus Nielsen, Ringsted, for Fotografier og Emma Petersen for Dukker.

DANMARKS HUS

Vort Hus, vort frie danske Hus
 med Sol fra Taarn og Tinde
 nu samles vi i festlig Brus
 over Danmarks Mand og Kvinde,
 nu hejser vi vort gamle Flag,
 vort Dannebrog i Lys og Dag,
 mens danske Hjerter brænde.

Et Kongeslot var Danmarks Land
 i gamle, svundne Dage,
 en Adelsborg, hvor Riddersmand
 i Leding monne drage,
 nu er det Folkets Højtidsaal,
 en lys og herlig Kæmpehal,
 hvor Frimænd bo og bygge.

O Hus af danske Viljer skabt,
 af danske Hænder hegnet,
 du aldrig, aldrig skal gaa tabt,
 du staar i Sjælen tegnet,
 i Vel og Ve, i Fryd og Sorg
 du straalere i vort Hjertes Borg
 et Mindeguld om Danmark.

Vort Hjem, vort frie danske Hus,
 til Stordaad du os kalder,
 se, stolte Riger sank i Grus,
 men Luren endnu gjalder;
 vi lover dig vort Liv og Blod,
 vi sværger dyrt med Mandemod
 at kæmpe for din Ære!

Poul Holmstrup

“E L V E R H Ø J”

Opført paa Danmarks-Dag, den 5. Juni, ved Verdensudstillingen
i San Francisco 1915.

Rollebesætning

Christian den 4de, Konge af Danmark	<i>H. von Meincke</i>
Erik Walkendorf, Herre til Høgstrup paa Stevns	<i>Carl Gronenberg</i>
Elizabeth Munk, hans Myndling	<i>Fru Augusta Bentzen</i>
Albert Ebbesen, kgl. Lensmand paa Tryggevælde	<i>Jean Hersholt</i>
Poul Flemming (Hofmand i Kongens Følge)	<i>M. Bjørn</i>
Henrik Rud (Hofmand i Kongens Følge)	<i>A. Nielsen</i>
Karen, en Bondekone paa Tryggevælde	<i>Fru Elizabeth Poulsen</i>
Agnete, hendes Datter	<i>Frk. Else Arup</i>
Bjørn Olufsen, Hushovmester paa Højstrup	<i>Peter Dupont</i>
Mogens, en Jæger	<i>C. M. Beck</i>

Balletdamer, Bønderfolk, Pager, Riddere og Damer

Jean Hersholt, Instruktør

Arrangements Komiteen var følgende: John H. Lytgens, Formand; C. J. Clemens, Sekretær; C. M. Beck, Kasserer; C. W. Hansen, Dr. J. Mølgaard, Sophus Hartwick.

“Aldersly”

Det danske Alderdomshjem i San Rafael, California

De Danske, der kom til California de første Aar efter Guldfundene i 1848—49 og i 50-Aarene var ligesom de andre Nykommere yngre Mænd. Først hen i 70-erne kom nogle af de ældre Pionerer op i den Alder, hvor det ofte bliver vanskeligt at bjerge Føden, og da fremkom Tanken om, at oprette et skandinavisk Alderdomshjem og Sygehjem i San Francisco. Som andet Sted berettet, blev Hjemmet oprettet, særligt ved en dansk Dames Medvirkning og paa hendes Initiativ — Fru Metha Nelson, Kaptajn og Skibsreder Charles Nelsons Hustru. Her fik mange Danske og andre Skandinaver et godt Hjem. Senere er *Old People's Home* blevet et Hjem for alle, altsaa ikke udelukkende Skandinaver.

“Aldersly”

Som den danske Koloni senere voksede, er det flere Gange i Skrift og Tale bleven fremhævet, at et *dansk* Alderdomshjem vilde blive en Nødvendighed med Tiden. Det var de allerfleste klar over; men man frygtede de store Udgifter og Ansvar.

Der skulde noget særligt til, for at Tanken kunde fæstne sig som en klar Overbevisning.

Saa kom Krigen, der med alle sine Rædsler ogsaa fremkaldte Offervillighed, Hensyn til Næsten, Ansvarsfølelse. Danske Mænd gav villigt til Krigslaanene og alt andet, danske Kvinder startede Røde Kors Afdelinger og efter Krigen fortsatte Damerne deres Barmhjertighedsarbejder.

Tiden synes moden for Oprettelsen af et dansk Alderdomshjem i California.

Imidlertid var Tanken kommen frem i Dania-Foreningen. Ved Konventionen i 1918 foreslog Carl Jørgensen fra Fresno — under “Foreningens Bedste”, — at der af Dania blev arbejdet hen til at faa et Hjem op-

rettet. Der var dog ikke nogen særlig Enthusiasme for Sagen; men Jørgensens Forslag blev vedtaget med 32 Stemmer imod 13. En Komite, bestaaende af J. C. Scott, Afd. Nr. 1, J. M. Andersen, Afd. Nr. 3 og Carl Jørgensen, Afd. Nr. 5, blev nedsat for at udarbejde foreløbige Planer, hvorefter der muligt kunde blive oprettet og vedligeholdt et saadant Hjem. Komiteen skulde rapportere ved den efterfølgende Konvention i 1919.

Som en Efterfølger af Røde Kors havde de danske Damer i San Francisco imidlertid oprettet en Syklub, der blev kaldt “De Gamles Venner”. Medlemmerne skulde betale 1 Dollar hver om Aaret, afholde Symøder og fra Tid til anden give en stor Bazar. Indtægterne skulde tilfalde ældre Danske, der sad i smaa Kaar eller, hvis det blev til noget med Dania's Alderdomshjem, da — om Dania tillod det — at hjælpe saadanne, der ikke hørte til Foreningen, til at faa Bollg paa Hjemmet.

“De Gamles Venner” havde Henblik paa alle Danske, uanset om disse ikke havde været saa forudseende at indmelde sig i Dania eller nogen anden dansk Forening. Enhver kunde blive taget i Betragtning enten ved eventuel Optagelse paa Alderdomshjemmet eller, om saa var ønsket eller mere formaalstjenligt — faa Understøttelse i vedkommende Ansøgers Hjem.

Disse Planer blev udførligt omtalt i “Bien” og i de efterfølgende to Aar gjorde de sit til, at Dania forandrede sine første Planer om at stifte et Hjem udelukkende for Foreningens Medlemmer eller deres Paarørende. “De Gamles Venner” kan glæde sig ved, at det var der Tanken blev født om et Alderdomshjem i større og bredere Stil, end først paatænkt.

Det skal her nævnes, at “De Gamles Venner” indsendte det første Bidrag til Alderdomsfondet — 1,000 Dollars (20. Maj 1920).

Ved Konventionen i 1919 indgav den i Dania Aaret forud nedsatte Komite en Rapport, i hvilken den anbefalede at faa en ny Komite udnævnt.

Rapporten lyder: “Vi anbefaler, at en Komite paa fem bliver udnævnt, hvis Opgave skal være at indsamle og modtage Gaver og Bidrag til et Fond for Oprettelsen af et *Dania-Alderdomshjem*.”

Der kan af dette Fond ogsaa udredes Hjælp til saadanne gamle, trængende Medlemmer, som maatte ønske at forblive i deres eget Hjem.

Endvidere, at Oversekretæren indbefattes i denne Komite, og at alle Indbetalinger maa indsendes til ham og af ham overgives til en af Komiteen lovlig valgt Kasserer.

Det skal tillige paahvile denne Komite at indhente saadanne Fakta og Oplysninger vedrørende et Alderdomshjem, som maatte findes nødvendig, og afgive Rapport over samme tillige med Rapport om Administrationen af et Alderdomshjem ved næste Konvention.”

Komiteen kom til at bestaa af følgende: J. F. Otto, Afd. Nr. 17, N. Fr. Nielsen, Afd. Nr. 1, Marius E. Kristensen, Afd. Nr. 2 og Viggo König, Afd. Nr. 3.

Komiteen afholdt fire Møder i Aarets Løb og afgav ved Konventionen i 1920 en Rapport, i hvilken den fremsatte Grundregler for det paa-tænkte Alderdomshjem og anbefalede at faa Dania-Kvindeforeningen Dannebrog interesseret i Sagen, hvilket denne iøvrigt selv havde givet Tilsagn om.

Paa Forslag af C. M. Petersen, Afd. Nr. 4, blev det nu vedtaget, at Dania skulde oprette et Alderdomshjem. Og paa James Madisons Henstilling blev der tilføjet: "Naar et Beløb af 25,000 Dollars er bleven tegnet og staar til Raadighed for dette Formaal." Som et Grundfond bevilligede Overbestyrelsen 1,000 Dollars.

Paa Forslag af James Madison blev følgende vedtaget som Artikel 14 i Regler for Alderdomshjemmet:

"Det første Tilsynsraad skal nedsættes under Danias Konvention i 1920 og forblive staaende indtil den næstfølgende Konvention. — Det skal bestaa af 11 Medlemmer: Overpræsidenten, Overtillidsmændene for Dania samt tre Repræsentanter fra Kvindeforeningen Dannebrog. Resten skal udnævnes af Overpræsidenten i Samraad med den Eksekutive Komite. Disse 11 skal fungere som det første Tilsynsraad og organisere sig ved at vælge en passende Bestyrelse".

Noget nærmere blev ikke bestemt, da Indsamlingen foreløbig vilde blive det vigtigste, og der kunde, som James Madison stærkt fremhævede, fremkomme nye Problemer, der vilde nødvendiggøre en Forandring.

Ved Konventionen 1920 var James Madison en af Repræsentanterne fra Afdeling Nr. 2. Denne Afdeling var ikke paa dette Tidspunkt som et hele særlig stemt for et Dania-Alderdomshjem; man var bange for de store Udgifter, og mange foretrak derfor at faa et specielt Hjælpefond, hvorfra der kunne ydes Understøttelse til ældre Folk.

James Madison har sikkert nok været paavirket af denne Opfattelse og som den fremstaaende Finansmand, han var, har Madison ligeledes villet undersøge Projektet i alle dets Enkeltheder, førend han tilkendte Sagen sin fulde Støtte. Fakta er, at Madison efter Oplæsningen af Komiteens Rapport var den første, der paa en sagkyndig Maade udtalte sig derom.

At James Madison blev Medlem af den Komite eller det Udvalg, der skulde varetage Indsamlingen af Midler og alt andet (saaledes som Madison havde foreslaaet) var en Selvfølge, og det var lige saa naturligt, at Udvalget, i Medfør af Madisons store Fortjenester som en Leder i Kolonien i mange Aar og som den dygtige Finansmand han var, valgte ham

som Formand. Et Embede han med saa overlegen Dygtighed beklædte indtil sin Død.

Fru Niels (Christine) Larsen, der havde været Formand af “Røde Kors” og “De Gamles Venner” og derved stod i Ledelsen for de danske Kvinders Arbejde—der maaske mere end noget andet havde skabt Stemning for et dansk Alderdomshjem — var ligeledes som selvskreven til at blive Medlem og Næst-Formand.

Iøvrigt blev Komiteen udnævnt som følger: C. J. Klitgaard, der havde været stærk Talsmand for Hjemmet, J. F. Otto og Oversekretær Carl

Ved Indkørselen til “Aldersly”. Kaptajn Thorø i Forgrunden.

Plow, samt Overpræsidenten for det kommende Aar, H. P. Vogensen og C. M. Petersen. Fra Kvindeforeningen Dannebrog — Overpræsidenten Margaret Kohler, førnævnte Fru Niels Larsen og Fru O. Christopher.

Dette Værgeraad organiserede sig som følger: James Madison, Formand; J. F. Otto og Fru Niels Larsen, Næstformænd, C. J. Klitgaard, Sekretær og Kasserer.

I det følgende Aar blev California og Nevada inddelt i Distrikter og Indsamlingen af Midler blev ledet af Værgeraadets Medlemmer.

Ved et Møde den 31. Marts 1921 kunde Sekretær-Kasserer Klitgaard

meddele, at der var rapporteret en Subskription af 32,000 Dollars og mere var i Vente.

Under Indsamlingen var der indkommet mange betydelige Bidrag fra Danske, der ikke tilhørte "Dania" eller "Dannebrog" og Interessen var lige saa levende udenfor som indenfor de to Foreninger. Tanken om et alment dansk Alderdomshjem var i stadig Vækst.

Saa bestemte Værgeraadet, at anbefale til "Dania" og "Dannebrog", at overgive Styrelsen af Fondet og alt fremtidigt Tilsyn til det danske Folk i California og Nevada.

Henstillingen blev modtaget og følgende Resolution blev derefter vedtaget (56 Stemmer for, 3 imod):

RESOLUTION

Den danske Forening Dania af California, samlet i aarlig Konvention i Livermore, Calif., i April 1921, vedtager herved følgende Punkter for at klargøre sin Stilling med Hensyn til Oprettelsen og Vedligeholdelsen af et paatænkt Alderdomshjem:

1. Foreningen giver Afkald paa, at Hjemmet skal sortere direkte under Dania som et Led af Foreningen eller betragtes som et særskilt Hjem for aldrende Medlemmer af Den danske Forening Dania af California.
2. Foreningen giver Afkald paa nogen somhelst Ejendomsret til Hjemmet og dets Midler.
3. Foreningen frasiger sig ethvert Ansvar for Hjemmets fremtidige Opretholdelse og Bestaaen udover frivillige Bidrag.
4. Overafdelingen af Dania forpligter sig til at vælge sin Andel af Hjemmets Værgeraad som Grundreglerne for dets Styrelse maatte fastsætte.
5. Alle tidligere Forslag og Bestemmelser, vedtagne af denne Overafdeling om, at Dania skal oprette et Alderdomshjem, annulleres hermed.

Dermed var hele Bevægelsen sat ind i et nyt Spor. "Dania" og "Dannebrog" havde frasagt sig alt Ansvar og Tilsyn.

Her skal nævnes, at General-Komiteen for Dansk Brodersamfunds Loger i California ved Mødet i Hayward i September 1921 vedtog at støtte et eventuelt Alderdomshjem. General-Komiteens Formand fra 1921—1923, Hans Vejby, var særlig virksom for at faa de forskellige Loger interesseret, og ved hans og Fru S. Mogensens (nu Over-Vicepræsident af Det Danske Søstresamfund af Amerika) Tilskyndelse udtog California-Logerne Medlemskort i "Aldersly".

Det maa betragtes som aldeles udelukket, som fremsat i "Danias-Hi-

storie”, at det maaske var Frygt for Tvistidigheder, der fremkaldte Tanken om en Forandring i Ledelsen. Det, der var det fremraadende og det eneste, var, at man vilde efterkomme det almene Ønske, at faa et dansk Alderdomshjem, hvortil enhver kunde faa Adgang, og hvortil alle Bidragsydere havde Krav paa Repræsentation i Styrelsen. Dette kunde kun lade sig gøre, naar Værgeraadet stod uafhængig — uden Kontrol af Foreningen.

Skønt “Dania” og “Dannebrog”s Ledelse af “Aldersly” til Dels blev afsluttet ved Konventionen i 1921, har de to Foreninger lige siden været en stor Støtte til Hjemmet i financierel Henseende og paa anden Maade. “Dania” og “Dannebrog”s Navne vil forøvrigt for al Tid være knyttet til “Aldersly”, som Frembærere af den Bevægelse, der ledte hen til Opførelsen af det skønneste Monument Danske i California og Nevada har skabt til Ære for vor Nation.

At Tanken om Oprettelsen af et dansk Alderdomshjem ikke lige straks blev modtaget med udelt Begejstring, fremgaar af følgende Artikel i “Bien” af 15. April 1921, skrevet af Danias Oversekretær Carl Plow:

“Da Tanken om Oprettelsen af et dansk Alderdomshjem her paa Kysten blev fremsat for første Gang under Danias Konvention i San Jose for tre Aar siden, blev den ikke modtaget med nogen udpræget Enthusiasme, — tværtimod, de fleste stillede sig ret køligt overfor den, *jeg* for een. For det første var det noget helt nyt, ikke alene indenfor Dania, for hvis Medlemmer Hjemmet oprindeligt tænkte oprettet, men ogsaa for vort Folk her paa Kysten i Almindelighed var det noget *nyt* og efter manges Skøn *overflødig*, *unødvendigt* og *uoverkommeligt*.

Imidlertid blev et Udvalg nedsat til at undersøge og overveje Sagen og rapportere til Konventionen i Modesto Aaret efter.

Denne Komite afgav en ret modløs Rapport, men anbefalede til Slutning, at en ny Komite skulde udnævnes, hvis Pligt skulde være, at udarbejde Planer og Regler, hvorefter et dansk Alderdomshjem een Gang i Fremtiden kunde træde ud i Virkeligheden.”

Det er knap rigtigt, naar det i omstaaende Artikel fortælles, at Tanken om et Alderdomshjem var noget “*helt nyt* for vort Folk her paa Kysten i Almindelighed”. Som nævnt stiftedes der jo et Alderdomshjem helt tilbage i 1870-Aarene — *The Old People's Home*, hvor adskillige Danske fik Bolig.

Artiklens Affatter har ikke haft Kendsskab til det, ej heller om, at der i 1905 blev gjort Forsøg paa, at faa et Hjem oprettet. I det lille Minde-skrift, der i 1931 blev trykt i Anledning af “Aldersly”s 10-Aars Stiftelsesfest, skriver Sekretær H. Crone Thomsen en udmærket Beretning om

Hjemmets Tilblivelse og Opvækst, og han omtaler ogsaa, hvorledes han i nogle Eksemplarer af "Helga"-Avisen "Gnisten" fra 1905 har læst nogle Artikler, der i satirisk Aand henviser til, at det har været paatænkt, at faa et Hjem oprettet.

Her skal fortælles om de nærmere Omstændigheder:

I Aaret 1900 ophørte det danske Blad "Pacific Skandinav" at udkomme. M. Salomon, der i de sidste Par Aar havde været Bladets Udgiver,

Parti af "Aldersly".

fandt saa senere paa, at han vilde forsøge igen — og i Begyndelsen af Aaret 1905 begyndte han Udgivelsen af en ny "Pacific Skandinav" i ganske lille Format. Salomons Planer var, at slaa Bladet op paa netop det, at faa et dansk Alderdomshjem oprettet. Han henvendte sig til "Danske Damers Hjælpeforening" og fik en Del af Medlemmerne interesseret. I Salomons Blad var der i 3—4 Uger Artikler om Planen og han fik danske Mænd og Kvinder til at udtale sig. Nogle var for, andre imod. Det var paa dette Tidspunkt paa Tale, at arrangere en Mindefest for Hans Christian Andersen den 2. April 1905 — 100-Aars Dagen for Digterens Fødsel. "Bien" mente, at alle danske Foreninger og Kirkesamfund burde være medvirkende og et eventuelt Overskud skulde hensættes til et specielt Fond, med det Formaal, at opføre en Statue af Hans Christian Ander-

sen i Golden Gate Park. Salomon fandt imidlertid, at en H. C. Andersen-Fest vilde give en ypperlig Lejlighed til at slaa Mønt for hans Tanke med Alderdomshjemmet og i hans Blad arbejdede han for, at Arrangementet af Festen blev overdraget til "Danske Damers Hjælpeforening". Den danske Befolkning i Almindelighed samt de forskellige Foreninger, som allerede havde udnævnt Komiteer og udarbejdet Planer, var dog ikke i Favør af at forandre det udlagte Program for en stor Festlighed, arrangeret i Fællesskab.

Festen blev afholdt og blev festligt set en glimrende Sukces, hvorimod Overskuddet kun beløb sig til 100 Dollars. Arrangements-Komiteen hensatte saa dette Beløb som et H. C. Andersen Fond. Skæbnen vilde, at dette Fond, betydeligt forøget ved Overskuddet fra Danmarks-Bygningen i 1915, senere blev skænket til det danske Alderdomshjem "Aldersly".

Ovenstaaende fremkommer for at bevise, at der virkelig har været arbejdet for Oprettelsen af et dansk Alderdomshjem, men Tiden var ikke moden og der var ingen særlige Planer fremlagt. Hjælpeforeningen fik nogle faa nye Medlemmer, men efter nogle Ugers Forløb døde Sagen hen — og "Pacific Skandinav" forsvandt igen.

Naar det i den anførte Artikel fremhæves, at mange den Gang betragtede Opførelsen af et Alderdomshjem for at være "overflødigt, unødvendigt og uoverkommeligt", saa var det maaske nærmest det sidste — "uoverkommeligt", der holdt nogle af Lederne indenfor Kolonien tilbage. Enthusiasmen for Hjemmets Opførelse blev skabt efter at det store Publikum, opildnet af Tidens Krav og Trangen til at yde, gjorde Sagen til en Hjertesag. Det var den jævne Mand og Kvinde, betaget af de Følelser, Krigstiden havde fremdraget, der saa at sige fremtvang en heldig Løsning ved deres Offervillighed.

Denne Offervillighed ansporede ikke alene selve Sagens Fremme; men gav ogsaa Anledning til at mange, der hidtil havde stillet sig kølig eller afventende overfor den smukke Tanke, blev ivrige Talsmænd i Sagens Interesse.

Den 8. Juni 1921 blev "Aldersly" inkorporeret under Staten Californias Love, og ved et Møde den 30. Juni blev følgende Styrelse valgt: James Madison, Formand; C. J. Klitgaard, O. P. Keldsen, Fru O. Christopher og Carl Mygind, Næst-Formand; Carl Plow, Sekretær; Fru Niels Larsen, Kasserer.

Der var fra Tid til anden bleven tilbudt Værgeraadet Byggeplads, saaledes i Pismo Beach, i Pleasanton, i Livermore og i Hayward og andre Steder, men Værgeraadet foretrak at vente med at tage en Beslutning.

Ved Mødet den 7. September 1921 blev det rapporteret, at en Ejendom var til Salg i San Rafael og kunne købes for en meget rimelig Pris. Det

havde været et Herskabshjem. Værgeraadet syntes godt om den smukke Ejendom, købte den, og den 23. Oktober 1921 holdt Værgeraadet sit første Møde i "Aldersly". Et dansk Flag blev foræret af Konsul og Fru Ove Lunn og et amerikansk Flag blev skænket af C. J. Foard — til Minde om hans Fader, den kendte danske Pioner, Lorenz Foard (Fjord).

Værgeraadets Medlemmer, der den Gang og altid senere har udført alt Arbejde og udredet Rejseudgifter o. s. v. uden noget som helst Veder-

C. J. Klitgaard

lag, maatte nu tænke paa, at ansætte en lønnet Bestyrer for Hjemmet og deres Valg faldt ganske naturligt paa Carl Plow, der som Oversekretær af Dania havde været med i Arbejdet helt fra Begyndelsen og havde udført et godt Arbejde for Sagens Fremme. Plow havde denne Stilling til 1925.

Den 11. December 1921 blev "Aldersly" festligt indviet i Overværelse af omkring 500 Mennesker.

I 1922 blev der opført en Tilbygning under Tilsyn af Bygmester H. P. Vogensen, og til hvilken en af Beboerne, Kaptajn Thorø, skænkede et Solrum. Det skortede dog endnu paa Plads og saa købte Værgeraadet den tilstødende Residens, der havde tilhørt Familien Gunn (1. Jan. 1923). Aaret efter købtes endnu en Ejendom, Forsters Residens.

"Aldersly" raadede nu over et helt Komplex af Bygninger — store, fine Herskabsbygninger.

Som nærmere vil blive omtalt senere, skænkede “Danmarks-Bygnings-Komiteen” ved denne Tid det saakaldte “Hans Christian Andersen Fond” til “Aldersly” — ca. 6,000 Dollars. Samtidig skænkede Ludvig (Louis) Hansen i Hanford 6,231 Dollars og 37 Cents.

I 1925 købte “Aldersly” en Begravelsesplads i Mount Tamalpais Gravlund. Her var rigelig Plads for en Urnehal, og Hr. og Fru James Madison skænkede nu “Aldersly” den smukke Urnehal, der pryder “Aldersly”-Kirkegaard. Opførelsen af denne Urnehal var under Ledelse af Byggestrengene Charles Stockholm og C. W. Hansen.

Den 10. December 1926 var der en højtidelig Festlighed, ved hvilken Urnehallen blev overdraget til “Aldersly”. Konsul Fin Lund forestod der højtidelige Handling og oplæste følgende Gavebrev (i Oversættelse):

“Til Værgeraadet og Medlemmer af “Aldersly” — Som De har tilvejebragt et skønt Hjem for de Levende, har vi ment som en passende Anerkendelse at vilde skænke en Hvileplads for de jordiske Levninger af de Afdøde og derfor tilegner vi Dem, uden nogen Betingelse, dette Columbarium, med det Haab, at det vil blive vedligeholdt som en skøn Plads for de Døde, som vi nu har en skøn Plads for de Levende.

Vi frembærer endvidere det Haab, at “Aldersly” til alle Tider maa blive det Hjem det var tilsigtet at blive for dem, der trænger til det, eller som maatte ønske at bo der; at det maa altid finde Støtte, som et Bevis for Danskernes Enighed i det Godes Arbejde, og blive et varigt Monument i den Retning for de Danske her, og en Ære til Danmark.

Deres hengivne,

James og Jennie M. Madison”

C. J. Klitgaard takkede paa “Aldersly”s Vegne og Pastor O. Rye Olsen indviede Urnehallen i Guds Navn.

I 1927 afgik James Madison ved Døden og hans Aske hviler nu indenfor Bronzelaagene til det skønne Columbarium, han selv lod bygge. Det var hans Ønske, at hvile der.

James Madisons Bortgang var et uendeligt stort Tab til “Aldersly” og til Danskheden i det hele taget. C. J. Klitgaard har siden Madisons Død været Formand i Værgeraadet og Styrelsen fik en værdifuld Støtte i H. Crone Thomsen, der siden har været Sekretær-Kasserer.

I 1928 blev en Del af det store Haveanlæg indrettet for Samlingsplads (Picnic Ground) og blev kaldt “Thorø Park”, efter Kaptajn Thorø, som betalte alle Udgifter forbundet med Anlægget. M. Hyllested skænkede 12 Borde og 24 Bænke.

Da der stadigt var Mangel paa Husrum blev det besluttet, at opføre endnu en Bygning. Kaptajn Thorø og Købmand Emil Hagstrøm af Oakland skænkede hver 5,000 Dollars for en saadan Bygning. Bygmestrene C. W. Hansen og Chas. Stockholm forestod Opførelsen og Hansens Svigersøn, Arkitekt Wm. Mercl ant, skænkede Bygningsplanerne. Den 21. April var der Indvielsesfest.

For at forskønne Ejendommene og formindske Brandfare blev der i Sommeren 1930 foretaget store Omændringer i Bygningernes ydre Udstyr. Bygmester Walter Hansen forestod dette betydelige Arbejde.

H. Crone Thomsen

I Aaret 1930 døde James Nissum, Medlem af Værgeraadet. Han havde testamenteret 5,000 Dollars til Hjemmet. Mange andre Legater tilfaldt dette Aar "Aldersly" — fra James Madison, C. C. Christensen (en af Beboerne), W. Krogh, Duhring, H. A. Boysen, Harald Andersen, Hans Ravn og Chas. O. Jensen.

I Aarene forud var der ligeledes ofte bleven skænket Gaver til "Aldersly" og mange danske Foreninger og et stort Antal Mænd og Kvinder

er stadige Subskribenter for aarlige Bidrag eller har udtaget livsvarigt Medlemskort, nogle har skænket Møbler til Værelserne, andre har givet forskellige Ting til Udstyr eller Forbedring.

I Aarenes Løb har danske Præster fra San Francisco, Oakland, Petaluma og andre Steder holdt Gudstjeneste i Forsamlings salen. Der har været mange store Festligheder — op til 1,000 Mennesker — og hvert Aar er der Julefest og om Sommeren stor Festlighed i “Thorøs Park”. Danske Foreninger arrangerer ofte fornøjelige Sammenkomster og inviterer Beboerne paa Hjemmet til Skovture, Sangforeningerne i San Francisco og Oakland synger, der fremvises Lysbilleder og der er Optræden i Folkedanse, vore Musikere spiller, og kommer der besøgende Foredragsholdere, Musikere eller Sangere til California, bliver der altid Tid til et Besøg i “Aldersly”.

Den 11. December 1931 fejrede Værgeraadet, Beboerne og Venner af “Aldersly” vort danske Alderdomshjems 10-Aars Jubilæum ved en højtidelig Festlighed. Konsul Sporon-Fiedler og mange andre holdt Tale, der var Sang og Musik og Festmaaltid. En af de skønneste Fester, der er bleven afholdt — en Takkefest for hvad Hjemmet var bleven velsignet med i de ti Aar.

(I “Aldersly”s Bibliotek findes en stor Bog — den eneste af sin Slags — i hvilken er opklæbet Udclip af det meste af det, der var skrevet i “Bien” om “Aldersly”, helt fra den Tid, da Tanken fødtes, og op til 10-Aars Stiftelsesfesten. Bogen, der er en Gave fra Redaktør og Fru Sophus Hartwick, er paa 100 Sider i stort Magasin-Format. Der henvises til denne Bog for nærmere Oplysning om historiske Fakta angaaende “Aldersly”).

De Mænd og Kvinder, der har været Direktører eller Medlemmer af Værgeraadet, er følgende:

James Madison, San Francisco; C. J. Klitgaard, San Francisco; Fru Niels Larsen, San Francisco; Frk. Margaret Kohler, Santa Barbara; Fru O. Christopher, San Jose; Fru Ruth Lunn, San Francisco; H. P. Vogensen, Petaluma; Hans Vejby, Hayward; Carl Plow, San Rafael; Fru Hulda Nelson, Reno, Nevada; P. A. Nielsen, Oakland; Frk. Doris Freese, San Francisco; Chris Thomsen, San Francisco; F. J. W. Andersen (Kasserer 1923-28), San Francisco; O. P. Kielsen, Fresno; Kaptajn Robert Minor, San Francisco; Carl Mygind, San Francisco; Chas. Stockholm, Oakland; C. W. Hansen, San Francisco; Fru Marie Hermansen, Oakland; Fru N. H. Tved, San Francisco; N. H. Fugelsang, Fresno; Fru Thomas Jensen, Oakland; J. P. Andersen, Selma; Walter Sørensen, Oakland; Fru Aug. Andersen, Oakland; C. P. Christensen, San Francisco; John Hansen, Ferndale; H. Crone Thomsen, San Francisco; Fru Marie Mogensen, Los Angeles;

Fru C. P. Christensen, San Francisco; Fru Adolph Langeberg, Oakland; Fru S. N. Hedegaard, Campbell; F. J. Bakke, San Francisco; James Sørensens, Petaluma; James Nissum, San Francisco; Alfred Th. Jørgensen, Oakland; C. A. Milbach, Los Angeles; Martin Eriksen, Ferndale; Fru Albert Nielsen, San Francisco; Fru K. Ottesen, Oakland; Fru Chris Pedersen, Oakland; Walter E. Hansen, San Francisco; A. W. Andersen, San Francisco; Chris Iverson, San Francisco; Geo. Larsen, Fresno; Fru Emil Hagstrøm, Oakland; Fru H. H. Valentine, Oakland; Martin Iversen, Petaluma; Fru Niels J. Hansen, San Francisco; Fru Andker Petersen, Oakland; Lawrence Nelsen, San Francisco.

Nedenstaaende Digt, der fortæller om hvor vel tilfreds Beboerne paa Hjemmet er, er skrevet af Fru Edsberg, der boede paa Hjemmet i flere Aar, indtil Døden tog hende bort. Det var Fru Edsberg, der gav Navn til "De Gamles Venner".

TIL "ALDERSLY"

"De Gamles Venner" sagde, at som ved et Trylleri,
 En Bolig vilde rejse sig saa smuk, saa lun, saa fri;
 Den Bolig har nu rejst sig, og se hvor stolt den staar,
 Saa smukt, saa lunt, saa hyggeligt et Hjem, vi Gamle faar.

Og Kærlighed har skabt vort Hjem, har drevet hvert et Søm,
 Har bragt til Liv og Virken vore Venners kære Drøm;
 Den Drøm at værne, hygge om Landsmænds Alderdom,
 Se, nu fra denne Kilde deres smukke Tanke kom.

Nu maa vi Gamle gøre vort, at dette kære Hjem
 En Fredens Plet maa blive ret, hvor Solskin sprudler frem;
 Et Hjem saa Dansk i Aand og Mund, paa fremmed Grund det staar,
 Dog er vi tro vort Stjerneflag og Landet, hvor vi bor.

Hvor er her skønt paa denne Plet med Bakke, Dal og Skov,
 Med Fuglesang og Blomsterduft og Solskin—Gud ske Lov
 Det blev bestemt, at vi maa bo i denne smukke By,
 Gud signe og bevare vort kære "Aldersly".

HANS CHRISTIAN ANDERSEN FONDET

Den Komite, som paa en saa heldig Maade løste sin Opgave, at opføre en Bygning til Ære for Danmark ved Værdensudstillingen i San Francisco 1915, havde kun en Ulempe, den vidste ikke hvad den skulde gøre med de ca. 5,000 Dollars, der blev i Overskud.

Hvad skulde der gøres? Sende Pengene tilbage pro Rata til alle Bidragsyderne var en Umulighed. Den heldigste Løsning var at skænke Be-

løbet til et eller andet Formaal, som kunde være til *Ære for Danmark*, (det var det Motto der stod over Danmarks-Bygningen) eller til Gavn for Dansk-Amerikanerne. Det manglede ikke paa Forslag fra forskellige Steder. Nogle var særdeles gode, andre mindre heldige; men det Forslag, der særligt slog an hos California-Danskerne var, at faa et længe næret Ønske opfyldt: Opførelsen af en Statue af Hans Christian Andersen i Golden Gate Park i San Francisco.

Komiteens Tanke og senere Bestemmelse i den Retning vandt almindeligt Bifald, og den var ogsaa for saa vidt berettiget, da Grundsummen til Indsamlingen af Pengemidler til Danmarks-Bygningen nemlig var et Hans Christian Andersen Fond, som nogle Aar forinden, efter Hundreedaars-Mindefesten i 1905, var bleven oprettet i den Hensigt, at opføre en Statue af vor verdenskendte Landsmand, Hans Christian Andersen.

Foreløbigt blev der dog ikke udrettet noget til Sagens Fremme. Det var midt i Krigens Tid; man havde andet at tænke paa, end at opføre Stutuer; Pengene blev anbragt i Liberty Loans (Krigslaan).

Saa fremkom der en skøn Tanke blandt vort Folk i California. Og Tanken tog Flugt og spredte sig ud over Staten og blev snart til et alment Ønske. Man vilde opføre et dansk Alderdomshjem. I et Aar blev der indtegnet henved 40,000 Dollars i dette Øjemed.

Medens Indsamlingen gik for sig, blev der ofte blandt Komiteens Medlemmer talt om “Hans Christian Andersen Foñdet” og der kom ogsaa Henstillinger udefra, om muligvis Overskuddet kunne anvendes her.

Komiteen foretrak imidlertid at stille sig afventende overfor dette Spørgsmaal, tilmed da flere af de ledende Mænd og Kvinder indenfor den Bevægelse, der omfattede et Hjem for vore Gamle, var af den Mening, at hvis et Alderdomshjem ikke kunde oprettes ved almindelig Subskription for et saadant Hjem, og uden at benytte Midler indkommet for andre Formaal, var det bedst helt at opgive Tanken om et Alderdomshjem.

Komiteen var klar over, at det vilde koste langt mere end de 5,000 Dollars for at faa en Statue rejst og da der i en overskuelig Fremtid vilde blive Indsamling for det paatænkte Alderdomshjem, for det sønderjydske Fond og meget andet, der i Sagens Natur havde første Krav paa Folks Gavnildhed, satte den Tanke sig fast, at benytte de 5,000 Dollars i Godgørenhedens Tjeneste; men Navnet “Hans Christian Andersen Fondet” skulde være knyttet dertil.

Da saa Alderdomshjemmet var bleven sikret ved den uventede store Indsamling af Midler, og Styrelsen af Hjemmet var bleven overdraget til det danske Folk i Almindelighed, besluttede Komiteen, at overdrage Fondet til Alderdomshjemmet, som et særligt “Hans Christian Andersen

Fond", hvoraf kun Renterne maa benyttes til Hjælp for saadanne ældre Danske, som ikke havde Midler nok til selv at betale den almindelige Sum for Optagelse paa Hjemmet.

Summen, der blev overdraget til "Aldersly" var akkurat 6,000 Dollars. Deraf 5,000 Dollars i Liberty Bonds og der var 979.80 i Rentepenge. For at bringe Totalsummen op til en rund Sum af 6,000 Dollars, indskød de 15 ved Mødet tilstedeværende Komite-Medlemmer 1.50 Dollar hver.

Med Overdragelsen af Beløbet fulgte en Resolution, som bestemmer, at Hovedsummen under ingen Betingelser maa berøres. Det blev ligeledes fastsat, at hvis der skulde ske en Forandring med "Aldersly", saa at denne Institution enten blev ophævet eller ophørte at blive en helt igennem dansk Institution, at "Hans Christian Andersen Fondet" da blev overgivet til en Komite, bestaaende af Danmarks herværende Repræsentant (altsaa Konsulen) samt de to Overpræsidenter af Dansk Brodersamfund og Dania-Foreningen af California og Nevada.

Komiteemødet, der afsluttede Danmarks-Bygnings-Komiteens Arbejde, fandt Sted i Formanden, James Madisons Hjem, Tirsdag Aften, den 17, Januar 1923.

Ved de tagne Bestemmelser fulgte Komiteen det Synspunkt, der havde været bestemmende indenfor Komiteen helt fra Begyndelsen, at "Hans Christian Andersen Fondet" skulde forblive et almen dansk Fond, i hvad nu end Fondet blev benyttet for.

Nogen smukkere Anvendelse, end den Komitee; bestemte sig for, kunde ikke tænkes.

Det oprindelige "Hans Christian Andersen Fond" blev som nævnt oprettet efter en større Festlighed i Glen Park, San Francisco, den 2. April 1905, for at fejre 100-Aars Mindedagen for Hans Christian Andersens Fødsel.

Der er som nævnt bleven stiftet andre Fond med det Formaal, at hjælpe saadanne Landsmænd, der staar blottede for Midler til at sikre sig Plads paa Hjemmet. Og der kommer nok flere; thi "Aldersly" kan endnu ikke paatage sig at tage vare paa enhver, der trænger til et Hjem.

Det er ud fra Synspunktet Hjælp til Selvhjælp, der har været Grundlaget for "Aldersly"s Oprettelse. Man vilde hjælpe dem, som var naaet op i 65—70 Aars Alderen, og som ikke var i Stand til at se Alderdommen i Møde uden Bekymringer, selv om de efter mange Aars Slid havde sammensparet nogle faa Tusind Dollars.

Men den Dag vil komme — ved gode Menneskers Hjælp — da "Aldersly" i et endnu videre Omfang vil blive — et Hjem for vore Gamle.

Siden dette er skrevet har "Aldersly" modtaget en meget stor Gave — over 50,000 Dollars, fra afdøde Kaptajn Robert Minor og Hustru.

